

КОЛИЙН МАККЪЛОУ ПТИЦИТЕ УМИРАТ САМИ

Превод от английски: Мариана Екимова-Мелнишка, 1982

chitanka.info

Има една легенда за птичката, която пее само веднъж в живота си, но по-сладко от всяко друго земно създание. Още щом напусне гнездото си, тя дири трънлив храст и няма покой, докато не го намери. Тогава запява сред безпощадните му клонки, притискайки гръд към най-дългия им и остър шип, за да умре, извисена над своята агония, надпяла и чучулигата, и славея. Възхитителна песен, заплатена с живота. Но целият свят притихва заслушан и дори бог на небето се усмихва. Защото най-хубавото се добива само с цената на голяма болка... или поне така е според легендата.

ГЛАВА ПЪРВА
1915–1917. МЕГИ

На 8 декември 1915 година Меги Клийри навърши четири години. Щом бяха прибрани съдовете от закуска, майка ѝ мълчаливо пъхна в ръцете на Меги пакет, увит в кафява хартия, и я изпрати навън. Меги приклепна зад храста прецип до предната порта и нетърпеливо задърпа обвивката. Пръстите ѝ бяха несръчни, а опаковката — твърда. Долови мириса на универсалния магазин в Уахин, което ѝ подсказа, че каквото и да има в пакета, то по чудо е било купено, а не направено или подарено.

От единия ъгъл се показва нещо изящно и златисто и Меги взе още по-бързо да се бори с хартията, като я късаше на дълги неправилни ивици.

— Агнес! О, Агнес! — промълви тя нежно, като запремига към куклата, която лежеше в съдраната обвивка.

Истинско чудо. Само веднъж в живота си Меги беше ходила в Уахин — отдавна, през май — като награда за послушанието ѝ. Настанена до майка си в кабриолета, съвсем кротка, тя беше толкова развълнувана, че нито видя, нито запомни много. С изключение на Агнес — красивата кукла, седнала на щанда и облечена в рокля от розов атлас, общита цялата с волани от кремава дантела. Още там тя си я бе нарекла Агнес — най-красивото име, което знаеше за такова неповторимо създание. Месеци след това тя копнееше по Агнес, без никаква надежда да я притежава: Меги нямаше кукли и не знаеше, че те са направени за малки момиченца. Тя се забавляваше със свирките, прашките и изпочупените войници, които братята ѝ изхвърляха, и валяше ръцете и чепиците си из калта.

Не ѝ минаваше през ум, че Агнес е за игра. Като погали великолепните розови гънки на роклята ѝ, по-прелестна от която не бе виждала на никоя жена, тя нежно пое Агнес. Ръцете и краката на куклата бяха закрепени така, че се движеха във всички посоки, дори шията и изящната ѝ талия се въртяха. Златистите коси бяха красиво нагласени във висока прическа и обсипани с перли, бледата и гръд прозираше през бухналите къдри на кремавата дантела, прикрепена с

перлена брошка. Красивото лице бе изящно нарисувано и оставено без лак, за да изглежда матова нежнорозовата кожа. Удивително живите сини очи грееха между мигли от истински косъм, а тъмносини ивички изпъстриха и ограждаха ирисите им. Меги беше очарована, като откри, че щом Агнес се наклони силно назад, очите ѝ се затварят. В горния край на едната леко румена буза имаше черна бенка, а през тъмните полуразтворени устни се виждаха ситни бели зъбки. Меги постави внимателно куклата в скута си, седна удобно на кръстосаните си крака и остана така, загледана в нея.

Тя все още седеше зад прещипа, когато Джек и Хюи прошумоляха през високата трева край оградата — там, където сърпът не я хващаше. Косите на Меги — отличителен белег на цялото семейство Клийри — се виждаха отдалеч: всички деца в семейството, с изключение на Франк, бяха белязани с гъста червеникава коса. Джек смушка брат си и посочи напред ликуващ. Двамата се разделиха, ухилиха се един на друг и се направиха на войници, преследващи враговете маори. Но Меги и без друго не би ги чула, защото бе изцяло погълната от Агнес и си тананикаше тихичко.

— Какво е това, Меги? — викна Джек, като се спусна към нея. — Покажи ни го!

— Дай да го видим! — ухили се Хюи.

Тя притисна куклата към гърдите си и поклати глава:

— Няма! Тя си е моя. Получих я за рождения си ден!

— Хайде, покажи я! Само да я видим.

Гордостта и радостта надделяха. Тя протегна куклата, за да могат да я видят братята ѝ.

— Нали е красива? Казва се Агнес.

— Агнес ли? Агнес? — подигравателно повтори Джек. — Какво лигаво име! Защо не я наречеш Маргарет или Бети?

— Защото е Агнес!

Хюи забеляза как е прикрепена ръката на куклата и подсвирна:

— Ей, Джек, я виж! Тя може да си движи ръката!

— Къде? Я да видя.

— Не давам! — Меги отново прегърна куклата и очите ѝ се напълниха със сълзи. — Ще я счупите! О, Джек, не ми я взимай, ще я счупите!

— Пфу! — Мръсните му загорели пръсти се склочиха върху китките ѝ и силно ги стиснаха. — Искаш ли „иглички“? И не бъди такава ревла, защото ще кажа на Боб. — Той разтегли кожата в различни посоки, докато побеля, а Хюи докопа роклята на куклата и я дръпна. — Дай или ще те заболи още повече.

— Не давам! Недей, Джек, моля те, недей! Ще я счупите, знам си! О, моля ти се, остави я! Не я взимай, моля те! — Въпреки болката в китките си Меги все още стискаше куклата, като хлипаше и риташе.

— Ето я! — викна Хюи, когато куклата се изплъзна изпод сплетените ръце на Меги.

Джек и Хюи бяха възхитени не по-малко от Меги: смъкнаха роклята и дългите гащички с волани. Агнес остана гола, а момчетата я задърпаха, като се мъчеха да извият единия крак зад врата ѝ, извъртаха лицето към гърба и я кълчеха, накъдето им хрумнеше. Не обръщаха внимание на Меги, която стоеше и плачеше, без да ѝ мине през ум да търси помощ, защото в семейство Клийри ония, които не можеха сами да се защитят, не получаваха помощ или съчувствие, а момичетата не правеха изключение.

Златистият кок на куклата се развали, перлите се пръснаха с блясък във високата трева и изчезнаха. Една мръсна обувка небрежно стъпи върху захвърлената рокля и остави върху атлаза петно от ковашко масло. Меги се свлече на колене и започна неистово да рови, за да събере мъничките дрешки, преди да са пострадали още повече. После взе да търси между стръковете трева, където се бяха търколили перлите. Сълзите я заслепяваха, сърцето ѝ бе свито от непозната досега болка, защото никога преди не бе притежавала нещо, заради което да тъгува.

Франк пусна в студената вода подковата, която изсвистя, и се изправи. Напоследък гърбът не го болеше — вероятно беше свикнал с ковашката работа. Крайно време след тези шест месеца — би казал баща му. Франк добре знаеше колко време беше минало, откакто за пръв път застана пред огнището и наковалнята, защото бе измервал дните по омразата и гнева си. Хвърли чука в кутията, отметна с потръпваща ръка правия кичур черна коса от челото си и смъкна от врата старата кожена престилка. Върху купчина слама в ъгъла лежеше ризата му. Той пристъпи тежко към нея и се втренчи за момент в

пропуканата стена на плевнята, сякаш изобщо я нямаше там — с широко отворени немигащи черни очи.

Франк, беше много нисък, само метър и петдесет и седем, и все още по юношески слаб, но по голите му рамене и ръце от работата с чука бяха набъбнали мускули, а бялата му гладка кожа блестеше от потта. Тъмните му коси и очи напомняха за нещо чуждоземско, а широкият в основата си нос не беше като на другите в семейството: в рода на майка му имаше маорска кръв и това му личеше. Той беше почти на шестнадесет години, Боб — едва на единадесет, Джек — на десет, Хюи — на девет, Стюърт — на пет, а малката Меги — само на три. После си спомни, че днес тя ставаше на четири години — беше 8 декември. Облече ризата си и излезе от плевнята.

Къщата беше на малък хълм, на около тридесет метра по-високо от плевнята и обора. Като всички къщи в Нова Зеландия, и тя беше дървена, построена върху голяма площ, но само на един етаж — по теорията, че и да стане земетресение, ще оцелее поне част от нея. Заобиколена беше отвсякъде с преципи, покрити сега целите с разкошни жълти цветове. Тревата бе зелена и тучна, както навсякъде в Нова Зеландия. Тя не ставаше кафява дори и посред зима, когато скрежът в сенките не се стопяваше понякога през целия ден, а лятото я обагряше в още по-наситенозелено. Дъждът падаше леко, без да повреди крехките рожби на земята; не ги валеше сняг, а силата на слънцето бе колкото да ги подхранва, но не и да ги изсуши. Бедствията в Нова Зеландия идваха с грохот от недрата на земята, а не връхлитаха от небето. Постоянно се усещаше едно сподавено очакване, едно тръпнене и пулсиране, което се долавяше с ходилата. Защото под земята се таеше страховита сила, под чийто напор само преди тридесет години бе изчезнала цяла планина; от пукнатините по склоновете на безобидни хълмове фучеше навън пара, вулкани бълваха дим към небето и планинските потоци течаха топли. В грамадни блата мазната тиня клокочеше, морето неуверено се плискаше в скали, които можеше и да не дочакат следващия прилив, а земната кора на някои места не бе по-дебела от триста метра.

И все пак това беше блага и красива страна. Отвъд къщата се простираше вълниста равнина, зелена като смарагда върху годежния пръстен на Фиона Клийри и осеяна с хиляди кремави пашкулчета, които отблизо се оказваха овце. Там, където кривата на планините

обточваше нежносиньото небе, се издигаше връх Егмонт, висок почти три хиляди метра, с рамене в облаците и с все още бели от сняг склонове; очертанятията му бяха така симетрични, че дори и онези, които го гледаха като Франк всеки ден, не преставаха да му се удивляват.

От плевнята до къщата беше доста далеч, но Франк бързаше, защото знаеше, че прави нарушение; заповедите на баща му бяха категорични. Чак като зави зад ъгъла на къщата, забеляза групичката до преципа.

Франк бе закарал майка си до Уахин да купи куклата на Меги и още се чудеше какво я беше подтикнало да го стори. Тя никога не правеше непрактични подаръци за рожден ден, защото нямаше пари за това, и никога преди не беше подарявала никому играчка. Подаряваха се само дрехи: рождените дни и Коледа попълваха оскъдните гардероби. Но сигурно Меги беше видяла куклата при първото си и единствено отиване в града и Фиона не беше забравила. Когато Франк я запита, тя промърмори нещо в смисъл, че момиченцата трябва да имат кукли, и бързо смени темата.

Джек и Хюи държаха куклата, застанали на предната пътека, и грубо дърпаха ръцете и краката ѝ. Франк видя само гърба на Меги, която стоеше и гледаше как братята ѝ се гаврят с Агнес. Чистите ѝ бели чорапки се бяха смъкнали над малките черни обувки и розовите ѝ крачета се показваха под края на празничната ѝ рокля от кафяво кадифе. По гърба ѝ на красиви къдрици се спускаше буйната коса, която блестеше на слънцето — нито червена, нито златиста, а нещо по средата. Бялата ѝ тафтена панделка, която придържаше назад къдриците на челото ѝ, висеше раздърпана. Роклята и беше изпоцапана. В едната си ръка стискаше здраво дрешките на куклата, а с другата се мъчеше да избута Хюи.

— Проклети малки негодници!

Джек и Хюи скочиха на крака и хукнаха, захвърляйки куклата: щом Франк ругае, по-разумно е да се бяга.

— Само още веднъж да сте пипнали тази кукла, ще ви нашаря дрисливите задници, калпазани такива! — изкрещя Франк подире им.

Той се наведе и обхвана раменете на Меги, като лекичко я разтърси.

— Хайде, хайде, няма защо да плачеш. Ето, те се магнаха и няма вече да пипат куклата ти. Обещавам ти. Засмей ми се сега за рождения си ден.

Лицето ѝ беше подпухнало, обляно от сълзи. Тя вдигна към Франк сивите си очи, толкова големи и пълни с тъга, че гърлото му се сви. Той измъкна от джоба си някаква мръсна кърпа и несръчно изтри лицето ѝ, после ѝ стисна носа:

— Духай!

Тя се подчини и продължи да хълца шумно, докато сълзите ѝ пресъхнаха.

— О, Фр... Фр... Франк, те ми взе... взеха Агнес! — заподсмърча тя. — Па... падна ѝ кокът и вси... вси... всичките пе... пе... пели по него. Загубиха се в тлевата и не мога да ги намеля.

Сълзите ѝ отново бликнаха и потекоха по ръката на Франк. Той впери за миг поглед в мократа си длан и облиза капчиците.

— Хайде тогава да ги намерим. Ама ако плачеш, няма нищо да видиш. И защо говориш пак като бебе? От шест месеца не съм чувал да казваш „л“ вместо „р“. Хайде, издухай си пак носа и вдигни бедната... Агнес ли беше? Сложи ѝ дрехите, за да не изгори на слънцето.

Той накара Меги да седне на ръба на пътеката и внимателно ѝ подаде Агнес. После взе да лази наоколо и да търси из тревата, докато нададе победоносен вик и вдигна първата перла.

— Ето я! Първата! Ще ги намерим всичките, ще видиш.

Меги гледаше с обожание най-големия си брат, докато той ровеше между тревичките и ѝ показваше всяка намерена перла. После се сети, че кожата на Агнес е нежна и лесно може да изгори, и се зае с цялото си внимание да я облича. Не личеше да е сериозно повредена. Косата ѝ се бе оплела и висеше, ръцете и краката ѝ бяха изцапани, дето момчетата ги бяха дърпали и усуквали, но всичко си беше на място. Зад ушите на Меги бе втъкнато по едно кокалено гребенче; тя извади едното и взе да реши косата на Агнес, направена от истински косъм, здраво залепена към основа от тюл и изрусена до цвета на златиста слама.

Меги неумело скубеше един голям възел, когато стана нещо ужасно. Цялата коса се отлепи и увисна от зъбите на гребена в заплетен кичур. Над гладкото чело на Агнес нямаше вече нищо — нито

коса, нито голо теме. Само една грозна зейнала дупка. Разтреперана от ужас, Меги се наведе да надникне в черепа на куклата. Виждаха се неясните очертания на бузите и брадичката от обратната страна, през полуотворените устни проникваше светлина и в тях като черен, зловещ силует личаха зъбите, а над всичко това бяха очите на Агнес — две ужасни тракаци топчета, нанизани на телена пръчка, която бе жестоко забита в главата ѝ.

Писькът на Меги бе висок и остър, не като на дете. Тя захвърли Агнес и продължи да пици, закрила лице с ръцете си, като се тресеше и трепереше цялата. После почувствува, че Франк я хваща за ръцете и я прегръща, притискайки лицето ѝ към шията си. Обвила го с ръце, тя намери утеха и близостта му постепенно я успокои дотолкова, че усети колко хубаво мирише той целият на коне, пот и желязо.

Когато тя притихна, Франк я накара да му разкаже какво се е случило; взе куклата и погледна изненадан в кухата глава, като се мъчеше да си спомни дали в неговото детство го бяха спохождали такива странни страхове. Но в някогашните му видения имаше хора или шепот и ледени погледи. Лицето на майка му сгърчено и измъчено, треперещата ѝ ръка, хванала неговата, отпуснатите ѝ рамене.

Какво бе видяла Меги, че да я разстрои така? Той си помисли, че тя не би се разтревожила толкова, ако от клетата Агнес бе рукнала само кръв, когато и падна косата. Кръвта беше нещо нормално: поне веднъж в седмицата се случваше на някого от семейство Клийри да му потече кръв.

— Очите ѝ, очите ѝ — прошепна Меги, отвръщайки поглед от куклата.

— Тя е страшно интересна, Меги — тихичко ѝ заговори той, сгушил лице в косата ѝ. Колко бе мека и гъста, и пищна на цвят!

Мина половин час, докато я придума да погледне Агнес, и още половин час я увещаваше да надникне в оголената дупка. Показа ѝ как се движат очите, колко внимателно са прикрепени, за да са точно на място и същевременно да се отварят и затварят лесно.

— Хайде сега, време е да се прибиращ — каза ѝ той, вдигна я на ръце и пъкна куклата между своите гърди и нейните. — Ще накараме мама да я оправи, ще изперем и ще изгладим дрехите ѝ и отново ще залепим косата. За перлите ще ѝ направя хубави фиби, за да не падат и да нагласяш косата ѝ, както си искаш.

Фиона Клийри седеше в кухнята и белеше картофи. Беше много красива и изящна жена, малко под средния ръст, но с доста сурово и строго лице. Имаше чудесна фигура с тънък кръст, който не се бе променил въпреки шестте деца, които бе носила под него. Роклята ѝ беше от груб сив плат, полите ѝ докосваха безупречно чистия под, а отпред имаше голяма бяла колосана престилка, праметната през врата и вързана на кръста с бухнала, правилна панделка. От ставането си сутрин, докато си легнеше вечер, тя живееше в кухнята и в задния двор и грубите ѝ черни обувки обикаляха все по един и същи път от печката до коритото за пране, после до зеленчуковите лехи и до въжето за простиране и оттам обратно към печката.

Тя остави ножа на масата, погледна Франк и Меги и угълчетата на красивата ѝ уста се извиха надолу:

— Меги, тази сутрин ти позволих да облечеш празничната си рокля само при условие, че няма да я изцапаш. Я се виж! Мърла такава!

— Мамо, не е виновна тя — възрази Франк. — Джек и Хюи ѝ грабнали куклата да видят как се въртят ръцете и краката ѝ. Обещах ѝ да я поправим, ще стане нова. Можем, нали?

— Дай да видя! — Фий протегна ръка към куклата.

Тя беше мълчалива жена, не говореше без нужда. Какво мисли, никой не знаеше, дори и мъжът ѝ. Тя оставяше на него да бъде строг с децата и изпълняваше всичките му нареждания, без да възразява или да се оплаква, освен ако обстоятелствата не бяха съвсем необичайни. Меги бе чула момчетата да шепнат, че и тя се бои от баща им като тях, но ако това беше вярно, тя го прикриваше под непроницаемо и малко мрачно спокойствие. Никога не се смееше, нито избухваше от гняв.

След като огледа Агнес, Фий я постави на бюфета до печката и се обърна към Меги:

— Ще изпера дрехите ѝ утре сутрин и ще ѝ направя прическата. А след вечеря Франк ще ѝ залепи косата и ще я изкъпе.

Говореше по-скоро делово, отколкото успокояващо. Меги кимна и се усмихна плахо. Понякога толкова ѝ се искаше майка ѝ да се засмее, но тя никога не го правеше. Меги усещаше, че у тях двете има нещо, различно от татко и момчетата, но не можеше да проникне отвъд този твърдо изправен гръб и неуморните крака. Мама само разсеяно

кимваше, пъргаво замяташе диплестите си поли от печката към масата и все работеше, работеше, работеше.

Това, което никое от децата — освен Франк — не можеше да разбере, бе, че Фий е постоянно и неизлечимо уморена. Толкова много неща трябваше да се свършат, не стигаха парите, не стигаеше времето, а имаше само един чифт ръце. Тя копнееше за деня, когато Меги ще е достатъчно голяма, за да помага. Детето и сега правеше някои дребни услуги, но — едва навършила четири години — не можеше да облекчи товара. Шест деца и само едно от тях, и то най-малкото, момиче. Всичките й познати хем й съчувстваха, хем й завиждаха, но от това полза нямаше. В кошничката й за шев имаше цял куп незакърпени чорапи, на куките й за плетене стоеше недовършен чорап. И ето, Хюи вече надрастваше пуловерите си, а Джек още не можеше да му прехвърли своите.

Чиста случайност бе, че Падрайк Клийри се прибра у дома през седмицата, в която се падна рожденият ден на Меги. Още не бе дошло време за стригане и той ходеше наоколо да помага за оран и сеитба. Работата му беше да стриже овце — сезонна работа, която траеше от средата на лятото до края на зимата. След това започваше агненето. Обикновено успяваше да си намери някаква работа, за да преживеят през пролетта и първия месец на лятото: помагаше при обагнянето, ореше или пък отменяше местния мандраджия при безкрайното доене по два пъти на ден. И оставаше там, където се бе хванал на работа, а семейството му в голямата стара къща трябваше да се грижи само за себе си. На пръв поглед това бе доста тежко, но така бяха принудени да постъпват всички, които нямаха щастието да притежават собствена земя.

Като се прибра малко след залез, лампите бяха вече запалени и сенки се гонеха по високия таван. Момчетата се бяха скупчили на задната веранда, заиграли се с една жаба. Само Франк не беше с тях. Падрайк знаеше къде е, понеже чуваше равномерните удари на брадвата откъм навеса за дърва. Той спря на верандата, колкото да подритне Джек отзад и да дръпне Боб за ухото.

— Вървете да помогнете на Франк за дървата, мързеливци такива! И то преди мама да е сложила вечерята, защото иначе ще хвърчи перушина.

Кимна на Фиона, която шеташе край печката. Не я целуна, нито я прегърна, защото смяташе, че проявите на нежност между мъж и жена са само за спалнята. Докато изуваше напластените си с кал ботуши, Меги дотича с чехлите му и той се усмихна на малкото момиче с онова странно удивление, което изпитваше винаги, като я погледнеше. Беше толкова хубава, с такава прекрасна коса; той хвана една къдрица, изпъна я и после я пушна само за да види как тя се люшва и се навива отново. Взе детето на ръце и отиде да седне в най-удобния стол, с който разполагаше кухнята — уиндзорско кресло с вързана за облегалката възглавница, сложено близо до огъня. С лека въздишка той се отпусна в него и извади лулата си, като разсеяно изтръска от нея останките недопушен тютюн в един съд на земята. Меги се сгуши в скута му и обви краката му с ръце, а лицето ѝ се изви към неговото — вечер тя се забавляваше да гледа как светлината се прокрадва през късите косъмчета на златистата му брада.

— Как си, Фий? — обърна се Падрайк Клийри към жена си.

— Добре, Пади. Свършихте ли днес с долното пасище?

— Всичко свършихме. Утре още от сутринта започвам горното. Господи, колко съм уморен!

— Как няма да си. Макферсън пак ли ти даде капризната стара кобила?

— Ами да. Да не мислиш, че той ще вземе нея, а на мен ще ми остави дорестия жребец. Ръцете ми са като откъснати. Обзалагам се, че тази кобила има най-твърдата захвапка в Нова Зеландия.

— Нищо. На стария Робъртсън всичките коне са добри, а ти скоро ще си там.

— Нямам търпение.

Той напълни лулата си с едро нарязан тютюн и измъкна една съчка от голямата кофа до печката. Пъхна я в огъня и тя припламна; после се облегна назад в стола и смукна така дълбоко, че лулата чак забълбука.

— Е, хубаво ли е да си на четири години, Меги? — попита той дъщеря си.

— Много е хубаво, татко.

— Мама даде ли ти подаръка?

— О, татко, как познахте с мама, че искам точно Агнес?

— Агнес ли? — Той бързо погледна Фий, засмя се и шеговито повдигна вежди. — Така ли се казва — Агнес?

— Да. Много е красива, татко. Искан ми се цял ден да си я гледам.

— Добре, че остана нещо за гледане — обади се Фий мрачно. — Джек и Хюи я дръпнали още преди горката Меги да я разгледа.

— Момчешка им работа. Повредили ли са я много?

— Ще се поправи. Франк ги спрял, преди да стане късно.

— Франк ли? Какво е правил тук? Нали трябваше да е цял ден в ковачницата? Хънтър си иска вратите.

— Там беше. Дойде само за някакъв инструмент — отвърна бързо Фий: Падрайк беше твърде строг с Франк.

— О, татко, Франк е най-добрият брат. Спаси живота на Агнес и ще залепи косата ѝ след вечеря.

— Браво — каза баща ѝ сънливо, облегна глава и затвори очи.

Пред печката беше горещо, но той като че не забелязваше. По челото му избиха капки пот и заблестяха. Той пъкна ръце под главата си и задряма.

От Падрайк Клийри децата бяха наследили гъстата червеникава коса на вълни, макар че никое от тях нямаше неговия огненочервен оттенък. Той беше дребен човек, със стоманени мускули, краката му извити от прекарания цял живот между коне, ръцете му — издължени от стригане на овце години наред; гърдите и ръцете му бяха покрити с гъст златист мъх, който би бил неприятен, ако беше тъмен. Очите му бяха светлосини и постоянно присвити като на моряк, който дълго се е взирал в далечината; лицето му беше приятно, някак все засмяно, заради което хората го харесваха от пръв поглед. Носът му беше величествен, истински римски нос, който би озадачил събратята му ирландци, но край ирландския бряг беше станало не едно корабкрушение. Той все още говореше леко провлачено както говорят около Голуей^[1], и „т“-то в края на думите му излизаше като „с“, но повече от двадесет години, прекарани в другото полукълбо, бяха сложили своя особен отпечатък и той произнасяше „ей“ като „ай“, а говорът му беше станал по-бавен — като стар часовник, който се нуждае от навиване. Човек с весел нрав, Пади бе понесъл бремето на живота си по-добре от мнозина други и макар че беше строг като възпитател и имаше тежка ръка, децата му — с изключение на едно — го обожаваша. Ако нямаше хляб за всички, лишаваше се той. Ако

трябваше да се избира дали той да има нова дреха или някое от децата му, лишаваше се той. Това беше по своему по-убедително доказателство за бащина обич, отколкото хиляди целувки. Имаше много буен нрав и на времето бе убил човек. Но късметът му проработил: човекът бил англичанин, а от Дъниъри^[2] тъкмо тръгвал кораб за Нова Зеландия.

Фиона отиде до задната врата и извика:

— На вечеря!

Момчетата влязоха едно по едно, Франк най-отзад с наръч дърва, който изсипа в голямата кофа до печката. Падрайк пусна Меги и отиде до мястото си на малката маса в другия край на кухнята. Момчетата се настаниха от двете страни, а Меги се покатери върху дървената кутия, поставена от баща ѝ върху стола до него.

На готварската си маса Фий разсипваше храната направо в чиниите по-бързо и умело, отколкото в ресторант; поднасяше ги на семейството си по две наведнъж — най-напред на Пади, после на Франк и така чак до Меги, като себе си остави последна.

— Пфуй! Яхния! — заgrimасничи Стюърт и хвана ножа и вилицата.

— Яж! — изръмжа баща му.

Дълбоките чинии бяха препълнени с ядене: варени картофи, яхния с агнешко и зелен боб, откъснат същия ден от градината. Въпреки приглушените звуци на недоволство, всички — включително и Стю — обраха чиниите си с къшей хляб и изядоха още по няколко филии, намазани дебело с масло и домашен мармалад от френско грозде. Фий седна и изгълта набързо храната си, скочи пак, отиде до готварската маса и разпредели на големи парчета силно подсладения сладкиш, отгоре с мармалад. Заля всяко парче с горещ яйчен крем и отново поднесе чиниите, по две наведнъж, към масата. Седна с въздишка: това поне можеше да изяде спокойно.

— Охо, сладкиш! И то с мармалад! — възкликна Меги, като разбърка жълтия крем с лъжицата си, докато в него се образуваха розови ивички от мармалада.

— Е, Меги, нали имаш рожден ден, затова мама ти е направила любимия сладкиш — засмя се баща ѝ.

Този път нямаше оплаквания. Щом е сладкиш, ядяха го с удоволствие. Цялото семейство Клийри обичаше сладки неща.

Въпреки големите количества нищестена храна, никой нямаше на себе си и грам излишна тлъстина. Всичко, което поглъщаха, изразходваха в работа и игри. Плодове и зеленчуци ядяха, защото са полезни, но сила им даваха хлябът, картофите, месото и топлите тестени сладкиши.

След като напълниха всички чаши от големия чайник, те поседяха повече от час край масата, пиеха, разговаряха или четяха. Пади пушеше лулата си, навел глава над една книга от библиотеката, Фий доливаше чашите, Боб бе погълнат от друга книга, пак от библиотеката, а по-малките крояха планове за утрешния ден. Бяха ги разпуснали за дългата лятна ваканция, момчетата бяха свободни и очакваха с нетърпение да се заловят със задълженията си из къщи и в градината. Боб трябваше да поправя боята на къщата, където се беше изтрила, Джек и Хюи щяха да се занимаят с дървата, с постройките в двора и с доенето, Стюърт се грижеше за зеленчуковите лехи. Това не беше нищо в сравнение с ужасите в училище. От време на време Пади вдигаше глава от книгата си, за да прибави още нещо към задълженията, но Фий мълчеше, а Франк се бе отпуснал уморено и пиеше чай чаша след чаша.

Най-после Фий направи знак на Меги да седне на високото столче и ѝ прибра косата, след което я сложи да спи със Стю и Хюи. Джек и Боб поискаха разрешение да излязат и да нахранят кучетата. Франк занесе куклата на Меги на работната маса и се зае да ѝ лепи косата. Падрайк се протегна, затвори книгата и остави лулата в голямата седефена мида, която му служеше за пепелник.

— Е, майко, аз си лягам.

— Лека нощ, Пади.

Фий събра чиниите от масата и свали от куката на стената голямото калайдисано ведро. Постапи го в другия край на готварската маса, за да не пречи на Франк, и сипа вътре гореща вода от тежкия чугунен котел на печката. После я разхлади със студена вода от стария бензинов бидон, прокара няколко пъти вътре сапуна в телената му мрежичка и започна да мие и плакне чиниите, а после ги изправяше да съхнат, подпрени една о друга.

Франк се занимаваше с куклата, без да вдига глава, но щом купът чинии порасна, той стана мълчаливо, взе кърпа и се залови да ги бърше. Движеше се леко между масата и бюфета — не му беше за пръв

път. Това беше таен и опасен сговор между него и майка му, понеже в дома на Пади важеше строгото правило за точно разпределение на задълженията. Домакинството беше работа на жената и само на нея: никой от мъжете нямаше право да се докосва до това, което вършеше тя. Но всяка вечер, щом Пади си легнеше, Франк помагаше на майка си, а Фий го насърчаваше и му съдействаше, като отлагаше миенето на чиниите, докато се чуеше как чехлите на Пади тупват на пода. Щом веднъж се събуеше, той никога не се връщаше в кухнята.

Фий погледна с нежност Франк:

— Не знам какво бих правила без теб, Франк. Но не се бави с мен. Утре ще ти се спи.

— Не се тревожи, мамо. Какво от това, че съм избърсал няколко чинии. Най-малкото, с което мога да те облекча.

— Това ми е работата, Франк. Няма нищо.

— Ех, защо не можем да забогатеем, та да си вземеш прислужница.

— Празни мечти — каза тя, избърса зачервените си сапунени ръце в кърпата за чинии, опря ги на хълбоците си и въздъхна. Загледа сина си със смътна тревога, усетила горчивото му негодувание, по силно от обикновения ропот на работника срещу неговата орис. — Франк, недей да мечтаеш за големи неща. Ще си навлечеш само неприятности. Ние сме хора от работническата класа, не можем да забогатеем и да имаме прислуга. Задоволявай се с това, което си, и с това, което имаш. Като приказваш такива неща, обиждаш татко, а той не го заслужава. Знаеш много добре. Той не пие, не играе комар и се трепа цял ден за нас. Не прибира в джоба си нито едно пени от припечеленото. Всичко дава за нас.

Мускулестите рамене се свиха нетърпеливо. Мургавото му лице помръкна и се изостри:

— А защо не бива да искаме повече от живота? Какво лошо има в това да искам да имаш прислужница?

— Лошо е, защото е невъзможно. Знаеш, че парите не стигат да продължиш учението си, а щом не си учил, какво друго можеш да станеш освен обикновен работник? Говорят ти, дрехите и ръцете ти показват, че изкарваш хляба си с тежък труд. Но не е срамно да имаш мазоли по ръцете си. Както казва татко, щом на един човек ръцете са мазолести, личи, че е честен.

Франк повдигна рамене и замълча. Всички чинии бяха прибрани. Фий извади кошничката си за шев и седна в стола на Пади до огъня, а Франк се зае с куклата.

— Клетата малка Меги! — възкликна той.

— Защо?

— Днес, докато онези негодници раздърпваха куклата ѝ, тя само стоеше и плачеше, сякаш целият ѝ свят загива. — Той погледна куклата, която отново беше с коса. — Агнес! Откъде ли е измислила това име?

— Сигурно ме е чула да говоря за Агнес Фортескю-Смайт.

— А като ѝ дадох пак куклата, тя надникна в главата ѝ и едва не примря от страх. Изплаши се от нещо в очите ѝ — не знам какво.

— На Меги все ѝ се привиждат разни неща.

— Жалко, че нямаме пари и по-малките да ходят на училище. Толкова са умни.

— О, Франк, ако мечтите бяха коне, и бедняците щяха да яздят — каза майка му уморено. Тя прокара трепереща ръка по очите си и мушна иглата за кърпене в кълбото сива прежда. — Не мога повече. Уморена съм и не виждам.

— Лягай си, мамо. Аз ще загася лампите.

— Чакай да стъкна огъня.

— Аз ще го направя.

Франк стана от масата и внимателно постави изящната кукла на сигурно място на бюфета зад една тава за сладкиши. Той не се страхуваше, че момчетата може пак да посегнат на нея — от неговото наказание те се бояха дори повече, отколкото от бащиния си гняв, защото у Франк имаше нещо свирепо. Към майка си и сестра си той никога не го проявяваше, но момчетата бяха го изпитали.

Фий го гледаше и сърцето ѝ се сви. Франк излъчваше буйство и отчаяние, сякаш всеки момент щеше да си навлече беда. Поне да се разбираха по-добре с Пади! Но те никога не бяха на едно мнение и постоянно се препираха. Може би Франк твърде много се тревожеше за майка си или беше прекалено привързан към нея. Но в такъв случай вината беше нейна. И все пак това бе доказателство за любещото му сърце, за добротата му. Той искаше само да облекчи живота ѝ. И тя отново се улови, че копнее за деня, когато Меги ще е достатъчно голяма да поеме бремето от раменете на Франк.

Тя взе малка лампа от масата, после я сложи обратно и отиде при Франк, който бе клекнал до печката, пъхаше дърва в голямото огнище и нагласяше клапата. По бялата му ръка вените изпъкваха като въжета, изящните му пръсти бяха така захабени, че не можеха да се измият. Ръката ѝ се протегна плахо и леко приглади правата черна коса, паднала над очите му: това беше единствената ласка, която би си позволила.

— Лека нощ, Франк. Благодаря ти.

Сенките се въртяха ѝ се гонеха пред лампата, докато Фий минаваше тихо през вратата към предната част на къщата.

Франк и Боб спяха в първата стая. Тя безшумно отвори вратата и повдигна лампата; светлината обля двойното легло в ъгъла. Боб лежеше по гръб, с отпусната отворена уста, която потръпваше като на куче. Тя приближи и го обърна на дясната му страна, преди той да е потънал в истински кошмар, после поспря за момент и се вгледа в него. Колко много приличаше на Пади!

В съседната стая Джек и Хюи почти се бяха вкопчили един в друг. Какви ужасни негодници бяха! Вечно правеха пакости, но бяха незлобливи. Тя напразно се опита да ги раздели и да оправи поне малко завивките им, но къдравите червеносиви глави отказаха да се отделят. Тя въздъхна леко и се отказа. Не разбираше как можеха да са бодри след такова спане.

Стаята, в която спяха Меги и Стюърт, беше мрачна и неприветлива за малки деца. Боядисана беше в убито кафяво и подът ѝ беше застлан с кафяв линолеум; по стените нямаше картини. Такива бяха и другите спални. Стюърт се бе извъртял с главата надолу и там, където трябваше да е главата, се виждаше дупето му в нощничка. Главата му беше свита до коленете и Фий пак се учуди как не се задушаваше. Плъзна внимателно ръка по чаршафа и се сепна. Пак мокър! Е, да стои така до сутринта, та и възглавницата да измокри. Все така правеше, после се обръщаше и пак се намокряше. Какво пък, от пет момчета един пикльо не беше чак толкова голяма беда.

Меги се беше свила на малка купчинка, с палец в устата и с разпиляна коса, накичена цялата с парцалчета. Единственото момиче; Фий ѝ хвърли бегъл поглед на излизане: у Меги нямаше нищо

загадъчно. Фий знаеше каква ще е ориста ѝ и не ѝ завиждаше, нито я съжеляваше. Момчетата бяха друго нещо, истинско чудо: мъже, създадени от нейното женско тяло. Тежко беше, че няма кой да ѝ помага из къщи, но тя не съжеляваше. Сред хората от неговата черга най-голямо предимство на Пади бяха синовете му. Щом един мъж създава синове, той е истински мъж.

Фий затвори тихо вратата на своята спалня и остави лампата на писалището. Чевръстите ѝ пръсти пробягаха по десетките малки копченца от високата яка до талията на роклята ѝ. Тя изхлузи и долната риза през раменете си и като я придържаше много внимателно до гърдите си, вмъкна се в дълга фланелена нощница. Едва тогава, благоприлично прикрита, тя свали от себе си ризата, гащите и леко вързания корсет. Разпусна и здраво стегнатата златиста коса, а всички фуркети постави в мидена черупка на писалището. Но колкото и да беше красива, гъста, лъскава и съвсем права, Фий не остави косата си свободна. Вдигна лакти над главата си и с ръце зад гърба започна бързо да я оплита. Тогава се извърна към леглото с неволно затаен дъх. Но Пади беше заспал и тя въздъхна облекчено. Не че не беше хубаво, когато той имаше настроение — беше плах, нежен и внимателен с нея. Но докато Меги не порасне с още две-три години, щеше да е много трудно, ако имаха други бебета.

[1] Област в Ирландия. ↑

[2] Пристанището на Дъблин. ↑

Когато семейството отиваше в неделя на църква, Меги оставаше в къщи с едно от по-големите момчета и мечтаеше за деня, когато ще порасне достатъчно, та да ходи и тя. Падрайк Клийри беше на мнение, че малките деца трябва да си стоят само у дома, и това правило важеше и за ходенето на църква. Когато Меги тръгне на училище и свикне да стои мирно, щеше да отива с тях. Но не преди това. И така всяка неделя сутрин тя стоеше, тъжна и изоставена, до прещипа край портата, докато семейството се натовари в старата двуколка, а братът, който бе оставен да я пази, се преструваше, че е голямо удоволствие да пропусне литургията. Единственият, който с охота се делеше от семейството, беше Франк.

За Пади религията бе част от живота му. За Фий се бе оженил с неохотното съгласие на католическата църква, защото тя принадлежеше към Англиканската. Въпреки че се бе отказала от своята вяра заради Пади, тя не се съгласи да приеме неговата. Не се знаеше точно защо, освен че родът Армстронг беше от старо пионерско потекло и безрезервно предан на Англиканската църква, а Пади беше бедняк-имигрант, и то някъде си от Пейл^[1]. Армстронгови бяха живели в Нова Зеландия много преди да пристигнат първите „официални“ заселници, и това бе залог за колониален аристократизъм. От тяхна гледна точка за брака на Фий можеше да се каже само, че е изумително неравен.

Родерик Армстронг беше основал новозеландския клан по твърде особен начин. Всичко бе започнало с едно събитие, което имаше много непредвидени последици за Англия през XVIII век — войната за независимост в Америка. До 1776 г. по над хиляда дребни престъпници от Англия били прехвърляни ежегодно с кораби във Вирджиния и двете Каролини и били продавани като слуги чрез договори, които ги приравнявали към робите. По онова време английското правосъдие било сурово и непреклонно. Убийство, палеж, загадъчното престъпление „да се представяш за египтянин“, както и кражбата на повече от един шилинг, били наказвани с бесилка. За

дребни престъпления изпращали в Америка и срокът на тази присъда бил колкото трае естественият живот на престъпника.

Но когато в 1776 г. вратите на Америка се затворили, Англия установила, че няма къде да дене постоянно множащите се престъпници. Затворите били претъпкани и онези злосторници, за които вече не стигало място в тях, наблъсквали в стари гниещи кораби, заседнали из речните устия. Но трябвало нещо да се направи и го направили. С голямо нежелание, понеже това означавало разход на няколко хиляди лири, наредили на капитан Артър Филип да се отправи към Грейт Саутлънд. Било 1787 г. Във флотилията му — единадесет кораба — имало хиляда каторжници освен моряците, офицерите и контингента морски пехотинци. Ни помен от славните одисеи в името на свободата. В края на януари 1788 г., осем месеца след като отплувала от английски бряг, флотилията пристигнала в Ботъни бей. Негово величество лудият крал Джордж Трети бе намерил ново бунище за своите каторжници — колонията Нови Южен Уелс.

В 1801 г., когато бил точно на двадесет години, Родерик Армстронг бил осъден на доживотна каторга отвъд океана. Потомците му твърдели впоследствие, че той произлиза от благородническата фамилия Съмърсет, която загубила богатствата си след американската революция, и че всъщност бил невинен, но никой все пак не се заел да проследи потеклото на знаменития си прадядо. Те просто се греели на сиянието от славата му, като добавяли и по малко от себе си.

Независимо какъв е бил произходът и положението му в Англия, Родерик Армстронг бил необуздан човек. През цялото кошмарно осеммесечно пътуване до Нови Южен Уелс той се проявил като упорит и непокорен затворник и спечелил още повече симпатиите на офицерите с това, че не умирал. Като пристигнал в Сидни в 1803 г., поведението му се влошило и го прехвърлили в затвора за необуздаеми на остров Норфък. Нищо не могло да го усмири. Държали го гладен; напъхали го в една килия, толкова малка, че не можел нито да седне, нито да стои прав, нито да легне; направили го на пихтия от бой; приковали го към една скала в морето и го оставили полуудавен. А той им се присмивал, останал само кожа и кости, в мръсни дрипи, без ни един зъб в устата, а по тялото му белег до белег, но топен от някакъв огън на озлобление и дързост, който сякаш нищо не било в състояние

да угаси. В началото на всеки ден той си налагал да не умре и в края на деня се смеел победоносно, установявайки, че е още жив.

През 1810 г. го изпратили в Земята Ван Даймън, приковали го към верига каторжници и ги накарали да прокарват път в твърдия като желязо пясъчник отвъд Хобърт. При първа възможност той използвал секача си, за да го забие в гърдите на войника, командващ експедицията. После заедно с други десет каторжника видели сметката на още пет войника, като ги рязали парче по парче, докато онези ревели в агония. Защото както Родерик и другарите му, така и техните пазачи били зверове, първични същества, със закърнели човешки чувства. Така, както не можел да се примири с каторжничеството, Родерик Армстронг не можел да избяга и да остави след себе си живи своите палачи, нито можел да им отреди бърза смърт.

С рома, хляба и разнебитения фургон, който задигнали от войниците, единадесетте мъже с мъка си пробиха път през гората в сковаващ студ и проливен дъжд, докато се озовали в китоловния лагер Хобърт, където откраднали една лодка и отплували в Тасманско море без храна, без вода и без платна. Когато лодката излязла на дивия западен бряг на Южния остров на Нова Зеландия, Родерик Армстронг и други двама били още живи. Той никога не говорел за това невероятно пътуване, но се носела мълвата, че тримата оцелели, защото убили и изяли по-слабите си другари.

Точно девет години били изминали, откакто напуснал Англия. Все още бил млад, но изглеждал на шестдесет години. Когато първите заселници пристигнали през 1840 г. в Нова Зеландия с официално разрешение, той вече си бил присвоил големи площи земя в богатата Кентърбърийска равнина, „оженил се“ за една маорка и създал поколение от 13 красиви полу-полинезийчета. След още 20 години фамилията Армстронг вече били колониални аристократи, изпращали момчетата си да учат в изискани училища в Англия и убедително доказали с хитростта и користолюбието си, че действително са потомци на забележителна и страшна личност. Внукът на Родерик, Джеймс, бе станал баща на Фиона в 1880 г. и тя бе единственото момиче от неговите петнадесет деца.

Дори да ѝ липсваха по-строгите протестантски обреди от детството ѝ, Фий никога не го показваше. Тя зачиташе религиозните убеждения на Пади, придружаваше го на църква и се грижеше децата ѝ

да вярват само в католическия бог. Но тъй като тя самата не бе станала католичка, в дома им липсваха онези ежедневни ритуали като „Отче наш“ преди ядене и молитвата преди лягане, които да поддържат постоянната връзка с бога.

Освен онзи път, когато отиде до Уахин преди година и половина, Меги никога не бе ходила по-далеч от плевнята и ковачницата в падината. В деня, когато щеше да тръгне на училище, беше толкова развълнувана, че повърна закуската си и трябваше да я вкарат пак в спалнята, за да бъде измита и преоблечена. Съблякоха хубавия нов тъмносин костюм с голяма бяла моряшка яка, надянаха ѝ ужасната кафява рокля с висока яка около тънкото вратле, която я задушаваше.

— И, Меги, за бога, друг път, като ти се повдигне, кажи ми навреме! Не чакай да стане късно, че да трябва после да чистя и да пера. А сега бързай, защото, ако закъснееш за звънеца, сестра Агата бие с пръчка. Дръж се добре и слушай братята си.

Боб, Джек, Хюи и Стю нетърпеливо подскачаха край портата, когато Фий най-сетне избута Меги през вратата със сандвичите с мармалад за обяд в една вехта ученическа чанта.

— Хайде, Меги, закъсняваме! — извика Боб и пое по пътя.

Меги затича след отдалечаващите се фигури на братята си.

Минаваше седем сутринта. Мекото слънце грееше от преди няколко часа. Росата по тревата се беше вдигнала — освен на сянка. Пътят до Уахин, глинест и набразден от колелата на каруци, представляваше две тъмночервени ивици, разделени от широк пояс тучна трева. Бели калии и оранжеви латинки пъстрееха във високата трева от двете страни, където спретнати дървени огради предпазваха крайпътните имения от неканени посетители.

На път за училище Боб винаги вървеше покрай десните огради, като крепеше върху главата си кожената чанта, вместо да я носи на гръб. Оградите вляво бяха на Джек, така че самият път беше на разположение на тримата най-малки Клийри. На билото на дългия стръмен хълм, по който трябваше да се изкачат от долчинката в ковачницата до мястото, където пътят на Робъртсън се вливаше в главния, те спряха за момент запъхтени: пет главички — червеникави сияния на фона на осеяното с пухкави облаци небе. Оттук започваше

най-приятното — спускането по хълма. Те се хванаха за ръце и препуснаха по тревистия склон, завършващ в туфичка цветя, а на децата им се щеше да имат повече време, за да се промъкнат под оградата на мистър Чапмън и да се изтъркалят до долу като камъчета.

Къщата на Клийри беше на пет мили от Уахин и докато се показаха телеграфните стълбове в далечината, краката на Меги вече трепереха, а чорапите ѝ се бяха смъкнали. Наострил уши да чуе звънеца, Боб нетърпеливо погледна към Меги, която пристъпваше с мъка, придърпваше гащичките си и от време на време жално си поемаше дъх. Под буйната разпиляна коса лицето ѝ беше поруменяло и все пак си оставаше странно бледо. С въздишка Боб подаде чантата си на Джек и потупа с ръце крачолите на голфа си.

— Ела, Меги, ще те нося на гръб дотам — каза той строго и заплашително погледна братята си, за да не си помислят, че се е размекнал.

Меги се покатери на гърба му, намести се така, че да склучи крака на кръста му, и блажено облегна глава на кокалестото му рамо. Сега можеше спокойно да разглежда Уахин.

Нямаше кой знае какво за гледане. Малко по-голям от голямо село, Уахин се простираше от двете страни на пътя, асфалтиран по средата. Най-голямата сграда беше местният хотел — на два етажа, с козирка, която засенчваше тротоара, подпряна на цял ред колони. Другата голяма постройка бе универсалният магазин, и той с козирка и с две дълги дървени пейки под претрупаните витрини, за да си почиват на тях минавачите. Пред сградата на масонската ложа се издигаше пилон и на върха му се вееше от лекия ветреца поизбеляло оръфано британско знаме. Градът все още не разполагаше с гараж, тъй като колите без конска тяга бяха твърде малко, но близо до масонската ложа имаше ковачница с конюшня зад нея, а до хранилките за коне стърчеше бензинова помпа. В цялото селище единствената постройка, която действително ловеше окото, беше някакъв магазин в особен светлосин цвят — не като английските, които бяха боядисани в убито кафяво. Частното училище и Англиканската църква бяха едно до друго, точно срещу църквата „Светото сърце“ и енорийското училище.

Когато петте деца минаваха покрай универсалния магазин, заби камбаната на католическата църква, последвана от по-тежкия звън на голямата камбана на стълба пред средното училище. Боб се затича и те

влязоха в настлания с пясък двор точно когато петдесетина деца се строяваха пред една дребничка калугерка, размахваща върбова пръчка, по-дълга от самата нея. Без да чака да му кажат, Боб заведе братята и сестра си малко встрани от редиците ученици и застана с вперени в пръчката очи.

Католическият манастир беше на два етажа, но понеже беше доста далеч от улицата и зад ограда, не се забелязваше на пръв поглед. Трите сестри от ордена на милосърдните, които служеха в него, живееха на втория етаж заедно с четвърта монахиня. Тя беше икономка и никога не се виждаше наоколо. В три големи стаи на долния етаж се помещаваше училището. Широка сенчеста веранда опасваше правоъгълната постройка и в дъждовни дни позволяваха на децата да седят смирено на нея в междучасията и в обедната почивка, но в слънчево време детски крак не можеше да пристъпи там. Няколко клонести смокини хвърляха сянка върху просторния двор, а зад училището теренът се спущаше малко надолу към затревен кръг, който условно наричаха „ямата за крикет“.

Без да обръщат внимание на приглушеното хихикане откъм строените деца, Боб и братята му стояха съвсем мирно, докато учениците влизаха с маршова стъпка под звуците на „Вяра на нашите предци“, които сестра Катерина изтръгваше от раздрънканото училищно пиано. Едва когато и последното дете се скри, сестра Агата, застанала като паметник, се размърда и помитайки величествено пясъка на настилката с полите на тежката си шевиотна дреха, се отпрати към мястото, където чакаха петимата Клийри.

Меги зяпна от изненада, понеже никога не бе виждала монахиня. Видът ѝ беше наистина необикновен: три петънца плът представляваха лицето и ръцете на сестра Агата, останалото беше колосан нагръдник и голяма кръгла яка, ослепително бели върху катове от най-черното черно, с тежка дървена броеница, закачена на железния пръстен, който държеше краищата на широкия кожен колан върху маститата талия на сестра Агата. Кожата на сестра Агата беше винаги зачервена от прекалено миене и от притискане на остриите като ножове краища на колосаната забрадка, обградила предната част на главата ѝ — нещо твърде безформено, за да се нарече лице. Малки косъмчета бяха изникнали на снопчета по цялата ѝ брада, която беше притисната безмилостно на две от забрадка. Устни почти не личаха, защото бяха

присвити в една-единствена линия от вгълбяването в трудната задача да бъде Христова невеста в тази затънтена колония с обратни сезони, след като се беше покалугерила в приветливото абатство Киларни преди повече от петдесет години. Два малки пурпурни белега се бяха врязали от двете страни на носа ѝ от безжалостната метална рамка на кръглите очила, зад които надничаха очите ѝ — подозрителни, бледосини и злобни.

— Е, Робърт Клийри, защо закъсняхте? — излая сестра Агата със сухия си, някога ирландски глас.

— Извинете, сестро — отвърна Боб сковано, без да отмества синьо-зелените си очи от върха на потрепващата пръчка, която се люшкеше напред-назад.

— Защо закъсняхте? — повтори въпроса си тя.

— Извинявайте, сестро.

— Днес е първият ден от новата учебна година, Робърт Клийри, и смятах, че би трябвало поне тази сутрин, ако не други, да положите усилие да дойдете навреме.

Меги се разтрепери, но събра кураж.

— О, моля ви, сестро, аз съм виновна — изписка тя.

Бледосините очи се отместиха от Боб и сякаш пронизаха до дъното на душата Меги, която гледаше нагоре с чиста невинност, без да съзнава, че нарушава първото правило в един безкраен двубой на живот и смърт между учители и ученици: никога не давай обяснения. Боб бързо я срита и Меги, учудена, го погледна изкосо.

— Защо си виновна ти? — запита монахинята с най-ледения глас, който Меги бе чувала някога.

— Ами повърнах върху масата и се изцапах цялата чак до гащите, та мама трябваше да ме измие и преоблече, и затова закъсняхме — обясни Меги простичко.

Лицето на сестра Агата остана безизразно, но устата ѝ се сви като пренавитата пружина и върхът на пръчката се наклони един-два сантиметра.

— Коя е тази? — троснато се обърна тя към Боб, сякаш обектът на нейния въпрос беше някакъв нов и особено противен вид насекомо.

— Моля, сестро, това е сестра ми Мегън.

— Тогава занапред я научи, Робърт, че има някои неща, които възпитаните хора не бива никога да споменават. В никакъв случай не

бива да назоваваме с името ѝ която и да е част от бельото си, и това го знаят още от съвсем малки всички деца на почтени семейства. Дайте си ръцете всички.

— Но, сестро, вината е моя! — простена Меги, като протегна ръце с дланите нагоре, както бе виждала братята си да правят на шега хиляди пъти в къщи.

— Тишина! — изсъска сестра Агата и се обърна към нея. — Напълно ми е безразлично кой от вас е виновен. Вие всички закъсняхте и следователно трябва да бъдете наказани. Шест удара — произнесе тя присъдата с монотонно задоволство.

Ужасена, Меги погледна силните ръце на Боб, видя как дългата пръчка изсвистя надолу по-бързо, отколкото се движеха очите ѝ, и изплющя силно в средата на дланите му, където плътта беше мека и нежна. Веднага се появи яркочервена ивица; следващата рязка стана в основата на пръстите, където беше още по-чувствително, и последната — през върха им, на чиято кожа мозъкът бе дал повече усещания, отколкото на което и да е друго място, като се изключат устните. Сестра Агата умерваше съвсем точно. Последваха още три удара върху другата ръка на Боб и тогава тя насочи вниманието си към Джек, следващия поред. Лицето на Боб беше пребледняло, но той нито издаде звук, нито се помръдна; така постъпваха и братята му, когато идваше техният ред, па дори и мълчаливият и крехък Стю.

Докато следяха издигането на пръчката над собствените ѝ ръце, очите на Меги неволно се затвориха, така че тя не видя движението надолу. Но болката беше като силен взрив, изгарящ плътта ѝ и проникващ чак до костите. Когато болката парливо пропълзя нагоре по ръката ѝ, дойде следващият удар и докато стигне до рамото ѝ, последният удар през върха на пръстите ѝ вече следваше с писък същия път чак до сърцето ѝ. Тя впи зъби в долната си устна и я захапа, много засрамена и много горда, за да се разплаче, твърде разгневена и възмутена от тази несправедливост, за да посмее да отвори очи и да погледне сестра Агата. Поуката се впиваше дълбоко в съзнанието ѝ, макар и различна от онова, на което смяташе да я научи сестра Агата.

Бе дошло вече време за обяд, когато болката изчезна напълно от ръцете ѝ. Меги бе прекарала сутринта, замаяна от уплаха и недоумение, без да разбира нищо от това, което се говореше и правеше. Набутана в един двоен чин на задния ред в класната стая на

най-малките, тя дори не бе забелязала кой седи до нея, докато не мина и тягостната обедна почивка, която тя прекара, свита зад Боб и Джек в един пуст ъгъл на двора. Само строгата заповед на Боб я накара да изяде сандвичите с мармалад от френско грозде.

Когато удари звънецът за следобедните занятия и Меги си намери място в редицата, погледът ѝ най-сетне взе да се избистря и да схваща какво става наоколо. Все така дълбоко чувстваше унижението от боя, но вдигна глава и се направи, че не забелязва как се побутват и си шепнат момиченцата около нея.

Сестра Агата стоеше отпред с пръчката си, сестра Диклън обхождаше редиците отзад, а сестра Катрин седна на пианото до вратата в стаята на най-малките и засвири „Напред, Христови воители“, като подчертаваше такта две четвърти. Това беше в същност протестантски химн, но след войната го възприеха всички. „Милите дечица, как маршируват под звуците му точно като малки войници“ — помисли си с гордост сестра Катрин.

От трите монахини сестра Диклън най-много приличаше на сестра Агата, само дето беше с петнадесет години по-млада, а у сестра Катрин все още се беше запазило нещо човешко. Тя беше едва на тридесет и няколко години, ирландка, естествено, и ентузиазмът ѝ още не бе повехнал: все още ѝ доставяше удоволствие да преподава и още виждаше безсмъртния образ на Христос в малките личица, извърнати с толкова обич към нейното. Но тя учеше най-големите деца, които сестра Агата смяташе, че са бити достатъчно, за да се държат добре дори с малката си и мекосърдечна учителка. Самата сестра Агата беше взела най-малките, за да формира умове и сърца от податливата глина, и бе оставила средния клас на сестра Диклън.

Скрита на последния ред чинове, Меги се осмели да надзърне встрани към малкото момиче, което седеше до нея. Изплашеният ѝ поглед срещна една усмивка с няколко липсващи зъба, огромни черни очи, които гледаха окръглено от мургаво, леко лъснало лице. Тя очарова Меги, свикнала със светли коси и лунички, защото дори Франк с тъмните си очи и коса имаше много бяла кожа. Затова Меги реши, че нейната другарка по чин е най-красивото същество, което е виждала.

— Как се казваш? — измърмори мургавата красавица с половин уста, докато дъвчеше края на молива си и плюеше късчетата в празната

дупка, оставена за мастилница.

— Меги Клийри — отвърна тя шепнешком.

— Ти там! — чу се сух, рязък глас от предната част на класната стая.

Меги подскочи и смутено се огледа. Разнесе се глухо тракане, докато двадесетте деца едновременно оставят моливите си, зашумоля хартия, отместена настрана, за да могат лактите скришно да се облегат на чиновете. С прималяло сърце Меги усети, че всички я гледат. Сестра Агата бързо се приближаваше по пътеката между редиците. Ужасът на Меги бе толкова голям, че ако имаше къде да избяга, щеше да хукне да се спасява. Но зад нея беше стената към стаята на средния клас, от двете страни я притискаха чиновете, а отпред беше сестра Агата. Очите ѝ сякаш изпълниха слабичкото лице и се приковаха в монахинята, страхът я задушаваше, пръстите ѝ се свиваха в юмручета върху чина.

— Ти говореше, Мегън Клийри.

— Да, сестро.

— И какво каза?

— Името си, сестро.

— Името си ли? — Сестра Агата презрително се изсмя и изгледа другите деца, сякаш и те непременно трябваше да споделят нейното презрение. — Каква чест за нас, деца! В нашето училище дойде още едно дете на Клийри и гори от нетърпение да обяви името си. — Тя се обърна пак към Меги: — Стани, като ти говоря, невежо диваче! И си подай ръцете, ако обичаш!

Меги се измъкна от мястото, дългите ѝ къдрици се пръснаха по лицето ѝ и пак се отдръпнаха назад. Тя вкопчи ръце една в друга и отчаяно ги стисна, но сестра Агата не се помръдна и само чакаше, чакаше, чакаше... Докато най-сетне Меги успя някак да си наложи да протегне ръце, но щом пръчката се спусна към тях, тя ги дръпна, примряла от ужас. Сестра Агата склочи пръсти върху снопчето коса, събрано отзад на главата на Меги, и я издърпа към себе си, като доближи лицето ѝ до ужасните си очила.

— Протегни си ръцете, Мегън Клийри — повтори тя вежливо, ледено и неумолимо.

Меги зина и повърна върху дрехата на сестра Агата. Чу се как всяко от децата в стаята ахна от ужас, а сестра Агата стоеше, докато

повърнатото се стичаше от черните ѝ дипли върху пода, и лицето и почервения от гняв и изумление. Тогава пръчката отново се стовари и започна да налага тялото на Меги, където свари, а детето размаха ръце да закрие лицето си и се сви в ъгъла, като продължаваше да повръща. Когато ръката на сестра Агата се умори и не желаше вече да вдига пръчката, тя посочи към вратата.

— Върви си, отвратително простаче! — рече тя, завъртя се на пети и влезе в класната стая на сестра Диклън.

Обезумелият поглед на Меги намери Стю; той ѝ кимна с глава, сякаш да ѝ каже, че трябва да се подчини, а меките му синьо-зелени очи бяха пълни с жал и разбиране. Бършейки уста с кърпичката си, Меги се запрепъва през вратата към двора. Оставаха още два часа до края на учебния ден. Тя вървеше бавно и унило по улиците и знаеше, че момчетата нямаше как да я настигнат, но беше твърде изплашена, за да спре някъде и да ги чака. Трябваше сама да се прибере и сама да признае всичко на майка си.

Понесла пълен кош с мокро пране, Фий едва не политна, като прекрачваше с натезали крака прага на задната врата. Меги седеше върху най-горното стъпало на задната веранда, навела глава, краищата на светлите ѝ къдрици бяха слепнати, а роклята ѝ изпоцапана отпред. Фий остави тежкия си товар, въздъхна и отметна падналия кичур коса от челото си.

— Какво се е случило? — попита тя уморено.

— Повърнах върху сестра Агата.

— О, боже! — рече Фий с ръце на хълбоците.

— И ме набиха с пръчка — прошепна Меги, а сълзите изпълваха очите ѝ, без да потекат.

— Добре си се наредила, няма що. — Фий отново вдигна коша и се олюля, докато го нагласи. — Е, Меги, аз не знам какво да те правя. Трябва да видим какво ще каже татко. — И тя тръгна през двора към плющящите въжета с пране.

Меги поразтърка уморено лицето си с ръце, проследи с поглед майка си, после стана и се запъти към ковачницата.

Франк тъкмо беше приключил с подковаването на дорестата кобила на мистър Робъртсън и я избутваше към обора, когато Меги се появи на вратата. Той се обърна, видя я и го връхлетяха спомени за собствените му мъки, изпитани в училище. Тя беше толкова малка,

така бебешки пухкава и невинна, и мила. Но светлината в очите ѝ беше грубо угасена и там се таеше изражение, което събуди у него желанието да убие сестра Агата. Да убие, наистина да я убие, да хване двойната гуша и да я стисне... Пусна сечивата, свали престилката и бързо отиде при Меги.

— Какво има, миличко? — попита той, като се наведе, докато лицето му се изравни с нейното. От нея се носеше противната миризма на повръщано, но той надви желанието си да се извърне.

— О, Фр... Фр... Франк! — разплака се тя, лицето ѝ се изкриви и сълзите най-после рукнаха свободно. Ръцете ѝ обвиха шията му, тя се притисна силно към него, като ридаше по онзи особен глух и болезнен начин, по който плачеха всичките деца на Клийри, когато се разделяха с детството. Беше тягостно, а нежни думи и целувки не помагаха.

Когато се успокои, Франк я вдигна и я отнесе до една купа уханно сено близо до кобилата на Робъртсън. Седнаха унесени един до друг, а конят подръпваше краищата на сламеното им ложе. Меги бе склонила глава на гладките голи гърди на Франк, а снопчетата къдрици се разлетяваха около лицето ѝ, когато конят изпръхтяваше в сеното.

— Защо ни наби всички, Франк? — попита Меги. — Казах ѝ, че само аз съм виновна.

Франк свикна с миризмата от повръщано и вече не обръщаше внимание. Протегна ръка, поглади разсеяно кобилата по носа и я избута, щом тя стана твърде любопитна.

— Бедни сме, Меги, и това е главната причина. Сестрите винаги мразят бедните ученици. Като постоиш няколко дни в мухлясалото старо училище на сестра Агата, ще разбереш, че тя не си го изкарва само на Клийри, а и на децата на Маршъл и на Макдонълд. Всички сме бедни. Ако бяхме богати и ходехме на училище с големи коли като О'Брайън, да видиш как щяха да ни се кланят. Но ние не можем да даряваме нито орган на църквата, нито златни одежди на свещениците, нито пък нов кон и двуколка на сестрите. Затова сме без значение. Могат да правят с нас каквото си щат. Спомням си един ден сестра Агата така ми се беше разгневила, че закрещя: „Плачи, за бога! Издай поне звук, Франсис Клийри! Ако ми доставиш удоволствието да те чуя как ревеш, няма вече да те бия толкова често, нито така силно.“ Това е другата причина, поради която ни мрази, и затова струваме повече от

децата на Маршъл и на Макдонълд. Тя не може да ни накара да плачем. Иска да ѝ лижем подметките. И аз съм казал вече на момчетата какво ще им се случи, ако някой с името Клийри се разхленчи, като го бият. Това се отнася и за теб, Меги. Колкото и силно да те бие — нито стон. Ти плака ли днес?

— Не, Франк — прозя се тя, клепачите ѝ натежаха, а палецът ѝ пипнешком затърси устата. Франк я настани в сеното и се върна към работата си, като си тананикаше и се усмихваше.

Меги още спеше, когато пристигна Пади. Беше чистил мандрата на Джермън и ръцете му бяха изцапани, а широкополата му шапка бе нахлупена ниско над очите. Той хвърли поглед към Франк, който изчукваше една ос върху наковалнята и край главата му хвърчаха искри, после очите му се извърнаха към дъщеря му, свита в сеното; над заспалото ѝ лице бе свела глава дорестата кобила на Робъртсън.

— Знаех си, че е тук — рече Пади, пусна камшика си и поведе своя стар петнист кон към обора в дъното на плевнята.

Франк кимна, вдигна към баща си онзи тъмноок поглед на съмнение и неувереност, който толкова дразнеше Пади, и отново се върна към нажеженото до бяло желязо, а голите му плещи лъщяха от пот.

Пади свали седлото от коня, вкара го пред една ясла, напълни отделението за вода, а после забърка овес и трици с малко вода, за да го нахрани. Животното гальовно му изпръхтя, когато той изсипа сместа в яслата, и го проследи с очи, като излизаше от ковачницата и спря пред голямото корито отвън. Пади съблече ризата си, изми си ръцете, лицето и гърдите, при което намокри бричовите и косата си. Избърса се в един стар чувал и се обърна към сина си:

— Майка ти ми каза, че изгонили Меги от училище. Знаеш ли какво точно се е случило?

Франк остави изстиващото желязо.

— Горкото малко глупаче повърнало върху сестра Агата.

Сподавяйки набързо усмивката си, Пади се извърна за момент към стената, докато се овладее. После пак погледна Меги.

— Развълнувала се е, че тръгва на училище, а?

— Не знам. Повърна и сутринта, преди да тръгнат, та се забавили и закъснели за звънеца. Наказали ги с по шест удара с пръчка, но Меги го приела много тежко, защото смятала, че само тя е виновна. След

обяда сестра Агата пак се нахвърлила върху нея и Меги оляла с хляб и мармалад чистата ѝ черна дреха.

— И после?

— Сестра Агата я набила едно хубаво и я изгонила.

— Е, май доста ѝ е дошло за днес наказанието. Моите уважения към сестрите, а и не е наша работа да им се месим, но ми се щеше да не се престарават толкова с пръчката. Сигурно не им е лесно да набият в нашите дебели ирландски глави писането, четенето и смятането, но в края на краищата нали това е първият учебен ден на малката Меги...

Франк гледаше баща си изумен. Никога по-рано Пади не бе разговарял с най-големия си син по мъжки. В своята изненада, забравил постоянната омраза, Франк си помисли, че макар да е сдържан и горд, Пади обича Меги повече от синовете си. Обзе го почти топло чувство към баща му и той му се усмихна, този път без недоверие.

— Прекрасно дете е, нали?

Пади кимна разсеяно, загледан в нея. Конят изпръхтя; Меги се размърда, обърна се и отвори очи. Като видя баща си, изправен до Франк, тя бързо се надигна и лицето ѝ преbledня от страх.

— Е, Меги, момичето ми, какви работи са ставали днес, а? — Пади се наведе, вдигна я от сеното и дъхът му спря, като го лъхна миризмата. После сви рамене и силно я притисна до себе си.

— Набиха ме, татко — призна си тя.

— И доколкото познавам сестра Агата, няма да ти е за последен път — засмя се той и я качи на рамото си. — Я по-добре да видим дали мама е стоплила вода в казана да те изкъпе. Миришеш по-лошо и от мандрата на Джермън.

Франк излезе на вратата и проследи с поглед двете огненочервени глави, които се отдалечиха, поклащайки се, нагоре по пътеката, после се обърна и видя прикованите в него топли очи на дорестата кобила.

— Хайде, стара кранто, дай да те поюздя до дома — рече той и хвана един оглавник.

Повръщането на Меги се оказа истинско спасение за нея. Сестра Агата продължаваше да я бие редовно, но все от разстояние, за да избегне последиците. А това правеше удара ѝ по-слаб и по-неточен.

Мургавото момиче на чина до нея беше най-малката дъщеря на един италианец, собственик и управител на светлосиньото кафене в Уахин. Казваше се Тереза Анунцио и беше глупава точно толкова, че сестра Агата да не ѝ обръща внимание, но не и прекалено глупава, та да стане прицелна точка на монахинята. Когато ѝ поникнаха зъбите, стана много красива и Меги я обожаваше. През междучасията те се разхождаха из двора, прегърнати през кръста, което беше знак, че са „най-добри приятелки“, недостъпни за ухажванията на други. И все си говореха, говореха.

Веднъж на обяд Тереза я заведе в кафенето да я запознае с майка си, с баща си и с по-големите си братя и сестри. Те бяха очаровани от огненорусите ѝ коси, а тя от тяхната смугла кожа; когато тя извърна към тях големите си красиви пъстри очи, я сравниха с ангел. От майка си Меги бе наследила особен финес, който веднага се долавяше и не убягна и на семейство Анунцио. И те като Тереза се заеха да я ухажват и я гостиха с големи месести картофи, изпържени в казан с цвъртяща мазнина от агнешко, и парче изчистена риба с великолепен вкус, овалена в тесто и потопена в димящия съд мазнина при картофите, но в отделна телена мрежа. Меги никога не бе яла толкова вкусни неща и ѝ се искаше по-често да идва в това кафене. Но за такава покана се изискваше специално разрешение от майка ѝ и от монахините.

В къщи разправяше непрекъснато какво казала Тереза и какво направила Тереза, докато Пади веднъж изрева, че му е омръзнало да слуша за Тереза.

— Не смятам, че е чак толкова добре да има човек много вземане-даване с макаронаджии — скара се той, обзет от инстинктивното недоверие на британските заселници към помургавите или средиземноморските раси. — Макаронаджиите са мръсни, Меги. Не се мият често — обясни той не твърде уверено, смутен от обидения и пълен с укор поглед на Меги.

Обзет от силна ревност, Франк се съгласи с него. Така че Меги вече рядко говореше в къщи за своята приятелка. Но отношението на домашните ѝ не влияеше върху тази дружба, която поради голямото разстояние и без това беше ограничена само до дните и часовете в училище. Боб и момчетата бяха много доволни, че сестра им беше така прехласната по Тереза, защото можеха да си препускат из училищния двор, сякаш сестра им не съществуваше.

Причудливите неща, които сестра Агата постоянно пишеше на дъската, започнаха да стават разбираеми. Меги научи, че знакът „+“ означава да събереш числата, а „-“ изискваше да се извади от горното число долното и да се получи друго, по-малко от първото. Тя беше умно дете и щеше да стане много добра, та дори и блестяща ученичка, стига да можеше да преодолее страха си от сестра Агата. Но щом пронизващите очи се насочеха към нея и дрезгавият старчески глас сопнато питаше нещо, тя почваше да се запъва, да заеква и не можеше да мисли. Аритметиката ѝ беше лесна, но когато я вдигнеха да покаже знанията си, не си спомняше колко е две и две. Четенето я въведе във вълшебен свят, на който тя не можеше да се насити. Но щом сестра Агата я изправяше да прочете нещо на глас, тя не успяваше да изрече нито „котка“, нито „мяу“ дори. Струваше ѝ се, че вечно трепери под язвителните забележки на сестра Агата или се изчервява, понеже другите ѝ се подиграват. Защото сестра Агата показваше за присмех все нейната плоча за писане и използваше като пример за немарливост все нейните прилежно изписани листи. Някои от по-богатите деца имаха гуми за изтриване, но Меги си служеше за това само с върха на пръста си, който тя наплюнчваше и разтриваше припряно върху сгрешеното, докато написаното се зацапваше, а хартията се белеше на фитилчета. Получаваха се дупки, което беше строго забранено, но Меги беше готова на всичко, само да избегне упреците на сестра Агата.

До нейното появяване главният прицел на пръчката и жлъчта на сестра Агата беше Стюърт. Но Меги се оказа много по-удобна за това, тъй като Стюърт, вгълбено спокоен и невъзмутим почти като светец, беше костелив орех дори за сестра Агата. А Меги се разтреперваше и почервяваше като домати, колкото и да се мъчеше да се държи по мъжки като истинска Клийри, както ги учеше Франк. Стюърт дълбоко съчувстваше на Меги и все гледаше да ѝ помогне, като умишлено отклоняваше гнева на сестра Агата към себе си. Но тя веднага разбираше хитрините му и още повече се гневеше, като виждаше характерната за семейство Клийри гордост да се проявява и у момичето, както при момчетата преди това. Ако някой я попиташе защо им има зъб, тя нямаше да може да отговори. На една стара и огорчена от живота монахиня като сестра Агата ѝ беше трудно да се примири с такива честолюбиви хора като Клийри.

Най-тежкият грях на Меги беше, че е левачка. Когато плахо посегна към калема в първия си урок по писане, сестра Агата се нахвърли върху нея като Цезар върху галите.

— Мегън Клийри, остави калема — изфуча тя.

И започна ожесточена битка. Меги беше непоправима и безнадеждна левачка. Когато сестра Агата насила прегъна пръстите на дясната ѝ ръка както трябва около калема и ги постави над плочата, главата на Меги се замая и тя недоумяваше как да накара безпомощната си ръка да направи онова, което изискваше сестрата. Тя престана да чува, да вижда и да говори; дясната ѝ ръка се оказа ненужен израстък, който не и вършеше повече работа от пръстите на краката. Тя надраска една крива линия съвсем извън плочката, защото не можеше да я завие навътре, и отпусна калема си като парализирана. Сестра Агата с нищо не можеше да накара дясната ръка на Меги да напише „А“. Тогава Меги тайничко прехвърляше калема в лявата ръка и закрила неумело плочката с дясната, нанизваше равни и красиви „А“-та.

Но сестра Агата все пак победи. Една сутрин, в строя, тя върза лявата ръка на Меги до тялото ѝ с въже и не го развърза, докато не удари последният звънец в три часа следобед. Даже на обяд Меги бе принудена да се храни, да се разхожда и да играе с напълно неподвижна лява страна. Минаха още три месеца и накрая тя се научи да пише правилно според догмите на сестра Агата. За да е сигурна, че няма отново да започне да си служи с лявата ръка, сестрата ѝ я държа вързана към тялото още два месеца, а после събра цялото училище и изрече благодарствена молитва към всевишния за мъдростта му, насочила Меги по правия път. Божиите чеда били все десняци, а левачите били издънки на дявола — особено ако са червенокоси.

През тази първа година в училището Меги загуби бебешката си пухкавост и отслабна много, но не израсна твърде на височина. Навикна да си гризе ноктите чак до месото и трябваше да понесе сестра Агата да я развежда от чин на чин из цялото училище и да ѝ показва пръстите, та да видят другите деца колко грозни са изгризаните нокти. При това почти половината деца между пет и петнадесет години гризяха ноктите си не по-малко от Меги.

Фий извади шишето с горчивата отвара от алое и намаза върховете на пръстите ѝ с отвратителната течност. На всички от

семейството беше поръчано да следят Меги да не измие лекарството, а когато другите момичета видяха в училище издайническите кафяви петна, тя едва не умря от срам. Щом лапнеш пръста си, вкусът беше неопишуем, отвратителен и остър като дезинфекционния разтвор за овцете; погнушена, тя плюеше в кърпичката си и триеше езика си до кръв, за да махне вкуса. Даже Пади извади шибалката, която беше инструмент, много по-нежен от пръчката на сестра Агата, и Меги заподскача из стаята. Той не обичаше да бие децата си по ръцете, лицето или дупето, а само по краката. „И по краката боли колкото навсякъде другаде — казваше той, — а няма опасност да ги нараниш.“ Но въпреки горчивото алое, подигравките, сестра Агата и пръчката на Пади, Меги продължаваше да си гризе ноктите.

Най-голямата радост в живота ѝ беше приятелството ѝ с Тереза Анунцио — единственото нещо, което правеше училището поносимо. Едва дочакваше междучасието, за да може да прегърне Тереза през кръста и Тереза да я прегърне така, да седнат под голямата смокиня и да си говорят, говорят. Тереза разказваше за своето необикновено чуждоземско семейство, за безбройните си кукли и за чаеното сервизче от истински порцелан с китайски мотиви.

Когато видя този сервиз, Меги остана поразена. Имаше 108 парчета: изящни малки чашки и чинийки, по-големи чинии, чайник, захарница, каничка за сметана, мънички ножове, вилици и лъжици, точно като за куклите. Тереза имаше много играчки. Освен че беше много по-малка от сестрите си, тя беше дете на италианско семейство, което означаваше, че я обичаха силно, открито и че паричните възможности на баща ѝ са на нейно разположение. Всяка гледаше на другата с благоговение и завист, макар че Тереза не жадуваше за суровото калвинистично възпитание на Меги, а я съжаляваше. Да не може да изтича при майка си да я прегърне и разцелува? Горката Меги!

Колкото до Меги, тя не беше в състояние да направи сравнение между майката на Тереза — лъчезарна, пълна и дребничка, и своята майка — стройна и винаги сериозна. Затова не си казваше: „Ще ми се мама да ме прегърне и да ме целуне...“, а: „Ще ми се майката на Тереза да ме прегърне и да ме целуне...“ Но въображението ѝ беше заето много по-малко с такива нежности, отколкото с кукленския порцеланов сервиз за чай. Така изящен, тъничък и крехък! Толкова красив! Ех, да имаше и тя порцеланов сервиз, с който да даде на Агнес

следобедния чай в истинска синьо-бяла чашка и на истинска синьо-бяла чинийка!

По време на петъчната служба в старата църква с хубавата причудлива маорска дърворезба по стените и маорска стенопис по тавана Меги коленичи и се помоли да има свой собствен порцеланов сервиз. Отец Хейс вдигна високо дарохранителницата, в която нафората смътно се виждаше в стъкления съд, инкрустиран с лъчи от скъпоценни камъни, и благослови сведените глави на богомолците. Но не и Меги, защото тя изобщо не видя нафората: мъчеше се да си спомни колко бяха чинийките в сервиза на Тереза. А когато маорите в галерията при органа запяха божествена песен, Меги вече се носеше в шемета на сините багри, далеч от католицизма и Полинезия.

Краят на учебната година приближаваше, а декември и нейният рожден ден вещаеха идването на лятото, когато Меги научи колко скъпо се плаща за поривите на сърцето. Седеше на едно високо столче до печката, за да ѝ срещне Фий косата както обикновено за училище. А това беше сложна работа. Косата на Меги беше естествено къдрава и майка ѝ смяташе това за истинско щастие. Момичетата с прави коси, когато пораснеха, виждаха много зор, когато трябваше да превърнат в пищни вълнисти прически увисналите си редки кичури. За през нощта къдриците на Меги, стигащи почти до коленете ѝ, биваха до болка навивани около парцалчета от стар бял чаршаф, накъсан на дълги ивици и всяка сутрин тя се покатерваше на столчето, за да махне Фий парцалчетата и да ѝ разреши къдриците.

Фий хващаше един дълъг сноп коса в лявата си ръка и с четка в другата умело го завиваше около показалеца си, докато се получеше лъскаво дебело руло; тогава внимателно издърпваше пръста си и го разпускаше в дълга, завидно гъста букла. Тази процедура се повтаряше около дванадесет пъти, после къдриците отпред се прибираха на тила със свежо изгладена бяла тафтена панделка и Меги беше готова за деня. Всички останали момичета ходеха на училище с плитки и си разпускаха косите само при особени случаи, но по този въпрос Фий беше непреклонна. Меги трябва винаги да ходи с къдрици, колкото и скъпи да са минутите сутрин. Фий не разбираше колко неуместни бяха усилията ѝ, тъй като косата на Меги и без това беше най-красивата в

цялото училище, а като напомняше това ежедневно с къдриците ѝ, навличаше ѝ само завист и омраза.

Процедурата беше болезнена, но Меги беше така свикнала, че не усещаше вече, пък и откакто се помнеше, все така правеха. Силната ръка на Фий безмилостно прекарваше четката през възли и оплетени кичури, докато очите на Меги плувнеха в сълзи, и тя се вкопчваше с две ръце в стола, за да не падне. Беше понеделник от последната седмица на учебната година и рожденият ѝ ден беше само след два дни. Тя се държеше за стола и си мислеше за порцелановото сервизче, убедена, че то ще си остане само мечта. Бе видяла едно в универсалния магазин на Уахин, но имаше вече достатъчно представа за цените, за да знае, че е недостъпно за оскъдните средства на баща ѝ.

Внезапно Фий нададе вик, толкова необичаен, че изтръгна Меги от унеса ѝ и накара мъжете, все още около масата за закуска, да извърнат любопитно глави.

— Велики боже! — рече Фий.

Пади скочи на крака изумен: никога не беше чувал Фий да споменава напразно името господне. Тя държеше една къдрица в ръка, вдигнала четката в другата, а лицето ѝ беше изкривено от ужас и погнуса. Пади и момчетата се скупчиха наоколо. Меги се опита да види какво става, но я плеснаха с бодливата четка, от което в очите ѝ бликнаха сълзи.

— Погледни! — прошепна Фий, като поднесе къдрицата към един слънчев лъч, за да я види Пади по-добре.

Косата блестеше като злато на слънцето и отначало той не забеляза нищо. После съзря някаква животинка, която лазеше по ръката на Фий. Той също взе една къдрица и между отблясъците на светлината по нея различи и други такива животинки, забързани насам-натат. Мънички бели гадинки бяха полепнали на гроздове по отделни косми и усилено образуваха нови такива купчинки. Косата на Меги гъмжеше като кошер.

— Тя има въшки! — заключи Пади.

Боб, Джек, Хю и Стю надникнаха и се отдръпнаха като баща си на безопасно разстояние. Само Франк и Фий продължиха да се взират в косата на Меги като хипнотизирани, а Меги седеше свита и се чудеше какво е сторила. Пади се отпусна тежко в уиндзорското си кресло, загледа се в огъня и запремига угрижен.

— От онова момиче на макаронаджиите — каза той най-сетне и погледна гневно Фий. — Проклети копелета, гнусни свини!

— Пади! — ахна Фий потресена.

— Прости за ругатнята, майко, но като си помисля, че тази проклета макаронаджийка е предала въшките си на Меги, ще ми се начаса да ида в Уахин и да разбия цялото им мръсно кафене! — избухна той и стовари с ожесточение юмрук върху коляното си.

— Мамо, какво има? — успя най-сетне да проговори Меги.

— Виж, мърла такава! — Майка ѝ тикна ръката си пред очите ѝ. — Цялата ти коса е пълна с тези неща от онова кръглооко момиче, с което си толкова близка. Сега какво да те правя?

Меги зяпна по малкото нещо, което търсеше по гладката кожа на Фий по-косматото място, и се разплака.

Без да става нужда да му се казва, Франк грабна бакъра за вода, а Пади крачеше из кухнята, викаше и гневът му растеше, щом погледнеше към Меги. Най-после отиде до закачалките, заковани на стената зад задната врата, нахлупи си шапката и откачи от пирона дългия камшик.

— Отивам в Уахин, Фий, за да пратя онзи проклет макаронаджия по дяволите с гнусните му риби и картофи. После ще ида при сестра Агата и ще ѝ кажа мнението си за нея, дето пуска в училище въшливи деца.

— Внимавай, Пади — замоли го Фий. — Ами ако не е виновно онова момиче? Дори да има въшки, може и тя като Меги да ги е хванала от някой друг.

— Глупости — прекъсна я той презрително; слезе тежко по задните стълби и след няколко минути чува копитата на кобилата му да трополят надолу по пътя. Фий въздъхна и отчаяно погледна Франк.

— Е, дано имаме късмет да не отиде в затвора. Франк, я извикай момчетата вътре. Днес няма да се ходи на училище.

Фий внимателно прегледа косите на синовете си, един след друг, после на Франк, а него накара да провери и нейната. Оказа се, че не е засегнат никой друг освен Меги, но Фий нямаше намерение да рискува. Когато водата в големия казан за пране завря, Франк свали от стената легена за чинии и го наля до половина с гореща вода; после го допълни със студена. Отиде до навеса и донесе оттам една неотворена двадесетлитрова туба с газ, извади от килера един калъп силен сапун

за пране и се зае с Боб. Главата на всеки потапяше за момент в легена, после отгоре ѝ изсипваше няколко чаши газ и тази лепкава сплъстена маса се натриваше със сапун. Газта и сапунената луга пареха, момчетата виеха от болка и ожесточено триеха очи, чешеха почервенялата щипеща кожа по главата, като заплашваха с ужасна мъст всички макаронаджии.

Фий извади от кошничката за шев ножиците. Върна се при Меги, която от цял час и повече не смееше да мръдне от стола, и с ножица в ръка се загледа в красивите вълни коса. После взе да ги реже — щрак! щрак! — докато дългите къдрици се струпаха на лъскави купчинки по пода, и бялата кожа на Меги се показва тук-там на неравни петна по цялата ѝ глава. Разколебана, Фий се обърна към Франк.

— Дали да не я острижа до кожа? — попита тя и стисна устни.

Франк посегна да я спре.

— Недей, мамо — възропта той. — Няма нужда. Достатъчно е да я облеем добре с газ. Моля те, не я стрижи!

Закараха Меги до масата и я държаха над легена, докато заливаха обилно главата ѝ с газ и търкаха с разяждащия сапун остатъка от косата. Когато най-после решиха, че ѝ стига, тя вече не можеше да вижда: толкова бе трила очите си от лютивия сапун, а по лицето и по кожата на главата ѝ се бяха появили мехурчета. Франк събра отрязаните къдрици в хартия и ги хвърли в печката, после взе метлата и я потопи в съд с газ. Той и Фий също си измиха косите, задъхвайки се от паренето на сапуна. След това Франк взе едно ведро и изтърка пода с дезинфекционен разтвор.

Когато кухнята стана стерилна като болница, те минаха през спалните, събраха всички чаршафи и одеяла от леглата и до края на деня изваряваха, изстискваха и простираха спалното бельо на цялото семейство. Дюшеците и възглавниците бяха извадени до задната ограда и напръскани с газ, на килимите от салона извадиха душата от тупане. Всички момчета бяха впрегнати да помагат, само Меги бе изолирана в пълна немилост. Тя се промъкна зад плевнята и заплака. Сърцето я болеше от търкането, изгарянията и мехурите и така се срамуваше, че не смееше дори да погледне Франк, когато той дойде да я потърси и напразно я убеждаваше да се прибере.

Накрая я издърпа в къщи насила, а тя риташе и се бореше, докато се сви в един ъгъл и там дочака Пади да се върне от Уахин късно

следобед. Той видя остриганата коса на Меги и заплака, като се поклащаше в уиндзорското кресло, захлупил лицето си с ръце, а другите пристъпваха наоколо от крак на крак и им се щеше да са навсякъде другаде в този момент, но не и тук. Фий свари чай и сипа една чаша на Пади, който почваше да се съвзема.

— Какво стана в Уахин? — попита тя. — Ужасно се забави.

— Най-напред натрих с камшика онзи проклет макаронаджия в обора. После забелязах, че Маклийд, застанал пред магазина си, гледа, и му разказах какво се е случило. Маклийд събра неколцина от мъжете в кръчмата и набутахме всичките италианци в обора заедно с жените, после плиснахме вътре няколко галона дезинфекционен разтвор. Тогавя отидох в училището при сестра Агата и ако ме питат, тя е за връзване, дете не е забелязала нищо. Издърпа онова момиче от чина да му погледне косата и, разбира се, цялата беше въшлясала. Прати я в къщи и ѝ каза да не се връща, докато не се изчисти. Оставих я заедно със сестра Диклън и сестра Катрин да преглеждат главите на всички ученици, защото много от тях се оказаха с въшки. Трите монахини се чешеа като луди, когато смятаха, че никой не ги гледа. — Той се засмя широко, като си спомни, но щом видя главата на Меги, пак помръкна. — А що се отнася до теб, госпожице — заговори ѝ той строго, — повече никакви макаронаджии и въобще никой друг освен братята ти. Ако те не ти харесват, толкова по-зле. А ти, Боб, да знаеш, че отсега нататък Меги няма да има нищо общо с когото и да било в училище освен с теб и момчетата. Ясно ли е?

— Да, татко — кимна Боб.

На другата сутрин Меги с ужас разбра, че трябва да върви на училище както обикновено.

— Не, не! Не мога да ида! — простена тя, вкопчила ръка в главата си. — Мамо, мамо, не мога да ида така на училище при сестра Агата.

— Можеш, можеш — отвърна майка ѝ, без да обръща внимание на умолителния поглед на Франк. — Ще те науча аз тебе!

И Меги тръгна, като влачеше крака, а главата ѝ бе увита в голяма кафява кърпа. Сестра Агата не ѝ обърна никакво внимание, но през междучасието другите момичета я хванаха и дръпнаха забрадката ѝ да видят на какво прилича. Лицето ѝ не беше толкова обезобразено, но главата ѝ представляваше ужасна гледка, цялата в рани и мехури. Щом

видя какво става, Боб пристигна и дръпна сестра си в един отдалечен ъгъл на „ямата за крикет“.

— Не се занимавай с тях, Меги — каза той грубо, завърза неумело кърпата около главата ѝ и я потупа по скованите рамене. — Злобни животинчета. Защо не се сетих да скрия няколко от онези гадинки — сигурно щяха да изтраят. И щом всички забравят случая, да ги пръсна отново по няколко глави.

Другите трима Клийри също се скупчиха около тях и останаха да пазят Меги, докато избие звънецът.

Тереза Анунцио дойде за малко на обяд — с остригана глава. Опита се да се нахвърли върху Меги, но момчетата веднага я отблъснаха. Докато отстъпваше, тя размаха във въздуха дясната си ръка със свит юмрук и удари с него лявата по бицепса — смайващ, загадъчен жест, който никой не разбра, но който момчетата жадно поеа и запомниха за бъдеща употреба.

— Мразя те — запищя Тереза. — Татко ми трябва да се махне оттук заради това, което направи баща ти. — Извърна се и побягна от двора с рев.

Меги стоеше с вдигната глава и правеше усилия да не заплаче. Извличаше поука. Няма значение какво мислят другите, няма, няма. Останалите момичета я отбягваха отчасти защото се страхуваха от Боб и Джек, отчасти защото родителите им, подочули за случая, им бяха наредили да стоят настрана: приятелството с Клийри обикновено навличаше неприятности. Така че Меги прекара последните няколко учебни дни напълно отлъчена. Дори сестра Агата съблюдаваше новата политика и си изливаше яда само върху Стюърт.

Както ставаше при рождените дни на всички малки деца, ако се случеха в учебен ден, така и празникът на Меги бе отложен за събота, когато тя получи мечтания порцеланов сервиз за чай с китайски мотиви. Той беше подреден върху изящна чуждоземска маса със столове, изработени в несъществуващото свободно време на Франк, а на едно от двете малки столчета беше настанена Агнес с нова синя рокля, ушита в несъществуващото свободно време на Фий. Меги се загледа жално във веселите синьо-бели мотиви, опасващи всеки един от малките предмети, в причудливи дървета с пухкави цветчета, в плетениците на мънички пагоди, в странно стихналата двойка птички и във фигурките на другите птици, полетели над извитото мостче. Те

бяха загубили цялото си очарование. Тя се досещаше защо семейството се разоряваше да ѝ купува онова, което смятаха, че най-силно желае. Затова тя покорно приготви чай за Агнес в малкия ъгловат чайник, изпълнявайки ритуала като в захлас. След това упорито продължи да си играе със сервиза години наред, без да счупи, нито да нацърби дори едно съдче. На никого не можеше да мине през ум, че тя ненавиждаше и сервиза, и синята масичка със столовете, и синята рокля на Агнес.

Два дни преди Коледа на 1917 г. Пади донесе седмичния си вестник и нов куп книги от библиотеката. Този път обаче той се залови най-напред с вестника. Редакцията беше заимствала нова идея от големите американски списания, каквито много рядко стигаха до Нова Зеландия: всички вътрешни страници бяха с материали за войната. Имаше мъгляви снимки от щурма на Австралийския и Новозеландския армейски корпус срещу непристъпните скали на Галиполския полуостров; дълги статии, възхваляващи смелостта на войниците от Южното полукълбо; биографии на всички австралийци и новозеландци, удостоени с Викторианския кръст — от основаването му досега, и прекрасен офорт върху цяла страница, изобразяващ австралиец от леката кавалерия на кон, с извадена сабя и дълги меки пера, втъкнати в подвитата периферия на шапката му.

При първата възможност Франк грабна вестника и жадно зачете статиите, като се опиваше от приповдигнатия им шовинистичен тон, а очите му блестяха странно.

— Татко, искам да отида! — каза той и почтително остави вестника на масата.

Фий се извърна рязко и разля яхнията по цялата печка, а Пади замръзна в уиндзорското кресло, забравил книгата си.

— Твърде млад си, Франк — отвърна той.

— Не съм! На седемнадесет години съм, татко. Вече съм мъж. Защо да стоя тук тихо и кротко, докато швабите и турците колят като добитък нашите хора? Крайно време е и един Клийри да направи нещо.

— Не отговаряш на възрастовите изисквания, Франк — няма да те вземат.

— Ще ме вземат, ако ти не си против — възрази веднага Франк, впил тъмните си очи в лицето на Пади.

— Но аз съм против. Сега работиш само ти и парите, които печелиш, са ни нужни, знаеш много добре.

— В армията също ще ми плащат.

— Ха, войнишка заплата — изсмя се Пади. — Има повече сметка да си ковач в Уахин отколкото войник в Европа.

— Но като отида там, може би ще ми се удаде да стана нещо повече от ковач. Това е единственият начин да изляза отук, татко.

— Глупости! Бога ми, момче, не знаеш какво говориш. Войната е ужасно нещо. Аз съм роден в страна, която е воювала хиляда години, и знам по-добре от теб. Не си ли чувал какво разправят онези, които са участвали в Бурската война? Като ходиш толкова често в Уахин, вслушай се следващия път. Във всеки случай прави ми впечатление, че проклетите англичани използват австралийските и новозеландските войници като пушечно месо за оръдията на врага там, където не искат да хабят своите хора. Видя ли как онзи самохвалко Чърчил изпрати нашите в такава безсмислена битка като тази при Галиполи! Десет хиляди убити от общо петдесет хиляди. Двойно повече от средновековното наказание, когато са убивали по един на всеки десет души. Защо ти е да се биеш за майка Англия? Какво е направила тя за теб, освен че обезкърви колониите си? Ако отидеш в Англия, ще те гледат с пренебрежение, защото си от колониите. Не е застрашена нито Нова Зеландия, нито Австралия. Едно поражение може да бъде дори от полза за майка Англия. Крайно време е някой да ѝ го върне за онова, което направи с Ирландия. И една сълза няма да пролея, ако кайзерът мине с войските си по Странд^[2].

— Но аз искам да отида в армията, татко!

— Можеш всичко да искаш, Франк, но няма да стане; затова по-добре го забрави. А освен това си нисък за войник.

Лицето на Франк пламна, устните му се свиха: ниският му ръст бе слабото му място. В училище винаги беше най-ниският в класа и тъкмо затова се биеше два пъти повече от другите. А напоследък го бяха обзели тежки съмнения, тъй като и на седемнадесет години си оставаше все метър и петдесет седем — колкото беше на четиринадесет. Ами ако вече е спрял да расте? Само той си знаеше на

какви мъки подлагаше тялото и духа си: изпъване, гимнастика, безплодни надежди.

Работата в ковачницата му бе дала сила, несъответстваща на височината му. Ако Пади съзнателно бе избирал занаят като за темперамента на Франк, не би могъл да намери по-подходящ. Въпреки дребния си ръст Франк пращеше от сила, не знаеше поражение в бой и славата му се носеше из целия полуостров Таранаки. Всичкият му гняв, отчаяние и чувството за малоценност участваха в боя в съюз с тяло в отлична форма, с пъргавия ум, свирепия нрав и твърдата му воля. Колкото по-едър и силен беше противникът му, толкова по-неудържимо бе желанието на Франк да го стъпче в прахта. Връстниците му го отбягваха, защото познаваха добре неговата агресивност. В последно време се беше бил и с по-възрастни от него и мъжете в околността още говореха за деня, когато премаза от бой Джим Колинз — метър и деветдесет по чорапи, двадесет и две годишен и прочут, че може да повдигне кон. Със счупена лява ръка и спукани ребра, Франк продължи да се бие, докато Джим Колинз не се превърна в жалка кървава маса в краката му. Едва го удържаха да не обезобрази напълно с ритници безжизненото му лице. Щом ръката му оздравя и свалиха превръзката от ребрата му, Франк отиде в града и вдигна кон, за да докаже, че Джим не е единственият, който го прави, и че това не зависи от ръста на човека.

Като негов баща, Пади добре познаваше репутацията на Франк и разбираше усилията му да си спечели уважение, но това не му пречеше да се ядосва, щом сбиванията вредяха на работата в ковачницата. Сам нисък на ръст, Пади също се беше бил на времето, за да покаже смелост, но в родния му край в Ирландия не минаваше за дребен, а когато пристигна в Нова Зеландия, където мъжете бяха по-високи, той беше вече твърде възрастен. Ето защо ръстът не го измъчваше така, както Франк.

Той внимателно наблюдаваше момчето, опитваше се да го разбере, но не успяваше; той му беше най-чужд от всички, колкото и да се мъчеше да не прави разлика между децата си. Знаеше, че това огорчава Фий, че тя се тревожи от стаената вражда между двамата, но дори любовта му към нея не успяваше да потисне раздражението му.

Късите изящни ръце на Франк бяха изпънати върху разтворения вестник като за отбрана, очите му — приковани в лицето на Пади със

странна смес от настоятелност и гордост, твърде упорита, за да му позволи да се моли. Колко чуждо беше това лице! В него нямаше нищо от Клийри или Армстронг, освен може би малко от израза на Фий около очите, ако нейните бяха тъмни и ако можеха да святкат и да искрят като тези на Франк при най-лекото предизвикателство. Но у това момче имаше поне кураж.

Въпросът беше набързо приключен, щом Пади спомена за ръста на Франк, и всички ядяха заешката яхния в необичайна тишина. Дори разговорът между Хюи и Джек вървеше плахо и неловко, прекъсван често от писклив нервен смях. Меги отказа да яде, втренчила поглед във Франк, сякаш той щеше да изчезне всеки момент. Франк хапна неохотно няколко залька и щом намери подходящ момент, извини се и стана. След малко откъм дръвника в задния двор се чуха тъпите удари на брадвата. Франк се бе нахвърлил върху дебелите дънери, които Пади бе струпал за бавния огън през зимата.

Когато всички мислеха, че Меги е вече заспала, тя се провря през прозореца на спалнята си и се промъкна до задния двор при дървата. Това място беше от изключително значение за живота в къщата — около сто квадратни метра земя, дебело покрита с трески и кори като с мек килим, който приглушаваше звука. На едната страна бяха струпани високи купища дърва, които трябваше да бъдат нацепени, а на другата — подредени като мозайка еднакви на дължина цепеници, точно за кухненската печка. По средата на празното пространство три пъна, още с корени в земята, се използваша като дръвници за цепене и сечене.

Франк не цепеше на дръвника. Той се бе заел да разполови един дебел евкалиптов ствол, преди да го сложи на най-ниския и широк пън. Стволът, шейсет сантиметра в диаметър, лежеше на земята, неподвижно закрепен в двата края с железни скоби, а Франк бе стъпил отгоре му и го удряше с брадвата между разкрачените си крака. Острото желязо се движеше толкова бързо, че свистеше и дръжката съскаше, хлъзгайки се между дланите му. Брадвата ту блясваше над главата му, ту описваше сребриста диря надолу и дълбаеше клиновидно твърдия като стомана ствол с такава лекота, все едно, че беше чам или друго меко дърво. На всички страни хвърчаха трески, потта се стичаше на струйки по голите гърди и гърба на Франк, а на челото си той бе вързал кърпа, за да не влиза потта в очите му. Опасно

беше да се сече така: един зле насочен удар, и оставаш без крак. На китките си имаше кожени превръзки, за да попиват потта от ръцете му, но беше без ръкавици и изящните му пръсти държаха брадвата с лекота и умение.

Меги клекна до захвърлените му риза и фланелка и го загледа с благоговение. Наоколо имаше още три брадви, понеже евкалиптовото дърво изтъпяваше бързо и най-наточената брадва. Тя хвана за дръжката една от тях и я издърпа на коленете си: искаше ѝ се да може да сече дърва като Франк. Но брадвата бе толкова тежка, че едвам я вдигаше. В колониите правеха брадвите само с едно острие, наточено като бръснач, понеже брадвата с две остриета бе твърде лека за дърво като евкалипта. Тъпият край бе широк, за да тежи, и през нето минаваше дръжката, здраво притисната с дървени клинове. Ако брадвата се измъкнеше от дръжката във въздуха, можеше да полети като гюлле и да убие някого.

Франк сечеше почти машинално в бързо падащия мрак, а Меги по навик се пазеше от треските и търпеливо чакаше той да я забележи. Когато стволът бе срязан до половината, Франк се обърна обратно, задъхан вдигна отново брадвата и продължи да сече от другата страна. Нарезът бе тесен и дълбок, за да не се хаби дървото и да става побързо. Колкото повече се приближаваше към центъра на ствола, толкова по-често брадвата потъваше цяла и треските прехвърчаха по-близо до тялото му. Той не им обръщаше внимание и сечеше още побързо. Стволът се прекърши съвсем внезапно и в същия момент Франк ловко подскочи, усетил го още преди брадвата да се впие за последен път. Когато двете парчета на ствола хлътнаха навътре, Франк се бе вече отстранил и се усмихваше. Но това не беше щастлива усмивка.

Той се обърна да вземе друга брадва и видя сестра си, седнала търпеливо, по нощница, закопчана от горе до долу. Все още не беше свикнал да гледа косата ѝ на къси къдрици вместо навита — както обикновено — с парцалчетата, но смяташе, че момчешката прическа ѝ отива и му се щеше да си остане все така. Отиде и приклепна до нея с брадва на коленете.

— Как се измъкна, пакостнице малка?

— През прозореца, щом Стю заспа.

— Ако не внимаващ, ще заприличаш съвсем на момче.

— Нищо. Предпочитам да играя с момчетата, отколкото сама.

— Сигурно. — Той седна с гръб до един пън и се извърна към нея. — Какво има, Меги?

— Франк, няма да заминеш, нали? — Тя постави ръката си с изгризани нокти на бедрото му, вперила тревожен поглед в него и отворила уста, понеже носът ѝ беше пълен от усилията да сдържи сълзите си.

— Сигурно ще замина, Меги — отвърна ѝ той нежно.

— Но, Франк, не бива! Мама и аз имаме нужда от теб! Честно казано, не знам какво ще правим, ако те няма.

Въпреки мъката си той се засмя, защото Меги несъзнателно подражаваше в говора си на Фий.

— Меги, понякога нещата не стават така, както искаме. Трябва да разбереш това. Ние сме възпитани да работим за доброто на цялото семейство и да не мислим за себе си. Но аз не съм съгласен с това и мисля, че всеки от нас има право да се погрижи преди всичко за себе си. Искам да замина, защото съм на седемнадесет години и е вече време да започна свой живот. Но татко не дава и казва, че в къщи съм по-полезен за семейството. И понеже още нямам двадесет и една години, трябва да постъпя, както иска татко.

Меги енергично закима, като се мъчеше да разплете нишките на това обяснение.

— Та, Меги, аз доста мислих по този въпрос. Заминавам и това е. Знам, че на теб и на мама ще ви е мъчно за мен, но Боб пораста вече, а на татко и на другите момчета няма да им липсвам. Татко се интересува само от парите, които изкарвам.

— Не ни ли обичаш вече, Франк?

Той се обърна и я грабна, прегърна я, замилва я с болезнена наслада, пропита от тъга, мъка и копнеж.

— О, Меги! Обичам теб и мама повече от всички други заедно! Господи, защо не си по-голяма, че да си поговорим? Или може би е по-добре, че си още толкова малка... да, по-добре е...

Той внезапно я пусна, като се мъчеше да се овладее, люшкайки глава насам-натам, облегнат на дънера, а устните и гърлото му конвулсивно мърдаха. После пак се обърна към нея:

— Меги, като пораснеш, ще ме разбереш по-добре.

— Моля ти се, не заминавай. Франк — повтори тя.

Смехът му прозвуча като ридание:

— Меги, не чу ли какво ти казах? Добре, все едно. Важното е да не казваш на никого, че си ме видяла тази нощ, разбра ли? Не искам да помислят, че си замесена.

— Чух те, Франк, чух всичко. И ти обещавам, че няма да кажа на никого. Но как ми се иска да не трябва да отиваш.

Беше още много малка, за да изрази онова още неосъзнато чувство в сърцето си: ако Франк си иде, кой ще ѝ остане? Той единствен проявяваше обич към нея. Само той я взимаше на ръце и я прегръщаше. Докато беше по-малка, и баща ѝ често я вдигаше, но откакто тръгна на училище, вече не ѝ даваше нито на коленете му да сяда, нито да обвие с ръце шията му, като ѝ казваше: „Ти си вече голямо момиче, Меги.“ А мама беше винаги толкова заета, толкова уморена и погълната от момчетата и от къщата. Франк ѝ бе най-близък, Франк грееше като звезда на нейния малък къс небе. Той сякаш единствен обичаше да седи и да разговаря с нея и ѝ обясняваше нещата така, че тя да ги разбере. Още от деня, в който Агнес остана без коса, Франк бе все до нея и въпреки многото ѝ неприятности нищо не беше я засегнало дълбоко — нито боят, нито сестра Агата, нито въшките, — защото Франк идваше да я успокои и утеши.

Тя стана и успя да се усмихне:

— Добре тогава, Франк... Щом не може иначе.

— Сега трябва да си в леглото си, Меги, и по-добре се връщай, докато мама не е разбрала. Хайде, бягай!

Думите му отпъдиха от главата ѝ всичко друго, тя се наведе и затърси дългите поли на нощницата си, издърпа ги между краката си и хванала ги като опашка отпред, се затича, отмятайки с босите си ходила стърготини и остри тресчици.

На сутринта Франк го нямаше. Когато дойде да вдигне Меги от леглото, Фий беше мрачна и сопната. Меги скочи като опарена и се облече сама, без да поиска помощ дори за ситните копчета.

В кухнята момчетата седяха умърлушени около масата, а столът на Пади беше празен. Празен бе и столът на Франк. Меги седна на мястото си и се сгуши, разтреперана от страх. След закуска Фий смръщена ги отпрати навън, а зад плевнята Боб съобщи на Меги новината.

— Франк е избягал — рече задъхано той.

— Може би е отишъл само до Уахин — каза Меги.

— Не, глупачке! Отишъл е в армията. Ех, как не бях по-голям, да ида с него! Щастливец!

— Аз пък искам да си е у дома.

Боб сви рамене:

— Е, ти си момиче и от теб друго не може и да се очаква.

Заядливата забележка остана този път без последствия: Меги се върна в къщи да види какво може да помогне на майка си.

— Къде е татко? — попита тя, след като Фий ѝ даде да глади носни кърпи.

— В Уахин.

— Ще доведе ли Франк?

Фий изпъшка:

— В това семейство е невъзможно да се запази тайна. Не, той знае, че няма да намери Франк в Уахин. Отиде да изпрати телеграма до полицията и армията в Уангануи. Оттам ще го върнат.

— О, мамо, дано да го намерят! Не искам Франк да си отиде!

Фий тупна разбитото масло върху масата и взе да мачка воднистата жълта купчина с две дървени лопатки.

— Никой от нас не иска Франк да замине и затова татко отиде да го доведе. — Устните ѝ потрепериха и тя заудря още по-силно. — Горкият Франк! Горкият Франк! — въздъхна тя, но не към Меги, а на себе си. — Не разбирам защо децата трябва да плащат за греховете ни. Горкият ми Франк — толкова е особен... — Като забеляза, че Меги е престанала да глади, тя затвори уста и повече не проговори.

След три дни полицията доведе Франк. Той се съпротивявал ожесточено — каза на Пади сержантът от Уангануи, който го охраняваше.

— Какъв боец си отгледал! Щом разбра, че войниците са от караула, хукна като стрела, спусна се по стълбите и побягна на улицата, следван от двама войника. Ако не беше лошият му късмет да попадне на един дежурен полицай, мисля, че щеше да се измъкне. Неистово се бореше и трябваше пет души да му слагат белезниците.

С тези думи той свали тежките окови на Франк и го бутна грубо към предната врата. Франк се спъна, политна към Пади, но се дръпна като опарен.

Децата се бяха стаили до къщата недалеч от възрастните, гледаха и чакаха. Боб, Джек и Хюи стояха нащрек и се надяваха Франк пак да

се сбие; Стюърт гледаше мълчаливо, кротък и състрадателен по душа. Меги бе хванала с ръце бузите си, притискаше ги и ги мачкаше в ужас да не би някой да стори зло на Франк.

Той се обърна и погледна най-напред майка си: черните му очи се впиха в нейните сиви — едно тайнствено и мъчително общуване, неизразено никога с думи. Яростният поглед на Пади го смазваше, унищожителен и пълен с презрение, сякаш искаше да му каже, че не е очаквал това от него, а Франк, признавайки правото му да се гневи, сведе очи. От този ден нататък Пади говореше на сина си само по работа. Но Франк се чувстваше най-зле пред другите деца: засрамен и сконфузен — пъстра птица, свалена на земята, преди да е избродила небето, с прерязани криле и секнала песен.

Меги изчака Фий да направи вечерната си обиколка, провря се през отворения прозорец и хукна през задния двор. Знаеше къде може да е Франк: на сеното в плевнята, далеч от любопитни очи и от баща им.

— Франк, Франк, къде си? — повика тя приглушено, като пристъпваше бавно в тишината и непрогледния мрак на плевнята, опипвайки предпазливо с пръстите на краката си като животно всяка следваща стъпка.

— Тук съм, Меги — стигна до нея отпадналият му глас, който сякаш не беше негов — без плам, без живот.

По звука тя го намери прострян в сеното и се сгуши до него, като обви ръце около гърдите му, докдето стигаше.

— О, Франк, колко се радвам, че се върна.

Той простена, смъкна се по сеното, за да се изравни с нея, и отпусна глава на тялото ѝ. Меги се вкопчи в гъстата му права коса и тихо затананика. В тъмното той не я различаваше, но осезаемото ѝ съчувствие го отприщи. Разрида се, а тялото му се гърчеше от болка в бавни конвулсии и сълзите му мокреха нощничката ѝ. Меги не заплака. Нещо в малката ѝ душа бе вече достатъчно израснало и станало женствено, за да усети неустоимата пареща болка на чувството, че е необходима. И тя дълго люля главата му напред-назад, напред-назад, докато скръбта му се оттече, и остана само празнота.

[1] Област около Дъблин под английско владичество до XVII в. ↑

[2] Централен булевард в Лондон. ↑

ГЛАВА ВТОРА
1921–1928. РАЛФ

3

Пътят до Дройда не буди спомени от младостта — мислеше си отец Ралф де Брикасар с полупритворени срещу светлината очи, докато новият му „Даймлер“ се друсаше по разбития коловоз през сребрилата висока трева. Тук нищо не приличаше на красивата тучнозелена Ирландия. А Дройда? Ни бойно поле, ни обител на владетели. Така ли бе в същност? Чувството му за хумор, по-сдържано напоследък, но все така остро, нарисува в съзнанието му образа на една Мери Карсън от времето на Кромвел, която пръска своеобразната си царствена злоба. Сравнението съвсем не беше пресилено: тази дама разполагаше с не по-малко власт и се разпореждаше с толкова хора, колкото и пълководците в миналото.

Последната порта се показва над високата жилава трева и зелените чемшири.

Колата се затресе и спря. Като нахлупи на главата си неугледната сива шапка с широка периферия, за да го пази от слънцето, отец Ралф слезе, отиде до портата, издърпа стоманеното резе и я блъсна с досада. От презвитерството в Гилънбоун до имението Дройда имаше двадесет и седем такива порти и това означаваше, че пред всяка една той трябваше да спре, да излезе от колата, да отвори портата, да влезе в колата, да мине от другата страна, пак да спре, да излезе, да се върне, да затвори и пак да се качи в колата, за да продължи до следващата. Колко пъти му се приискваше да съкрати поне половината от този ритуал, да натисне газта по пътя и да остави вратите зад себе си отворени като ред зейнали от почуда уста. Но дори уважението към сана му не би възпряло тогава собствениците на тези порти да го овалят в катран и пера и да го линчуват. Ако конете бяха така бърз и удобен превоз като автомобила, той щеше да отваря и да затваря портите от седлото.

— Нищо не се получава даром — каза си той и погали арматурното табло на новия „Даймлер“. Залостил здраво портата зад себе си, той потегли, за да измине последната миля през тревистия, но обезлистен вътрешен двор на Дройда.

Това австралийско имение бе внушително дори за ирландец, свикнал със замъци и големи къщи. Дройда беше най-старият и най-големият чифлик в областта, а грижливият му покоен собственик му бе прибавил и подобаваща къща. Построена от блокове маслено жълт пясъчник, сечени на ръка в кариерите на петстотин мили на изток, къщата бе на два етажа, издържана в строгия архитектурен стил от началото на миналия век, с големи решетъчни прозорци и просторна веранда на железни подпори, опасваща целия приземен етаж. Черните дървени капаци встрани на всеки прозорец служеха не само за красота — в летните горещини те пазеха помещенията хладни.

Беше есен и витата лоза бе зелена, а през пролетта глицинията, посадена още преди петдесет години, в деня, когато къщата бе завършена, се превръщаше в гъста маса виолетови цветове, бухнали по стените и по покрива на верандата. Около сградата се простираха декари с безупречно окосена трева и прави лехи, сега потънали в цвят от рози, шибой, гергини и невен. Няколко великолепни евкалипта, прилични на призраци с белезникавите си стъбла и корони от тънки листа, на двадесет и пет метра над земята, бранеха къщата от безмилостните лъчи на слънцето, а клоните им се вплитаха в пищните пурпурни венци на виещите се декоративни лози. Дори неизбежните грамадни и грозни резервоари за вода, без които беше немислимо по тези отдалечени места, бяха така обрасли с жилави лози, рози и глициния, че приличаха по-скоро на някаква украса, отколкото на полезни съоръжения.

Поради страстта си към имението покойният Майкъл Карсън не се беше скъпил за резервоарите: казваха, че и десет години да не падне дъжд, в Дройда тревата ще бъде все зелена и цветята все ще цъфтят.

Като се приближаваше човек през обширната морава, погледа му грабваха най-напред къщата и евкалиптите. Но отзад се забелязваха още много едноетажни постройки от жълт пясъчник, свързани с главната сграда чрез покрити тунели, обрасли с пълзящи растения. Широка пясъчна алея завиваше към кръгъл паркинг от едната страна на къщата, но после продължаваше зад нея и се губеше от погледа чак там, където кипеше истинският живот на Дройда: кошарите, плевните, помещението за стригане. Отец Ралф предпочиташе гигантските евкалипти, които хвърляха сянка над стопанските постройки, пред приличащите на призраци евкалипти до къщата. В гигантските

евкалипти, гъсто зашумени от светлозелени дългнести листа, жужаха пчели — обичайният ленив листак на именията във вътрешността на континента.

Докато отец Ралф паркираше колата и прекосяваше поляната, прислужницата го чакаше на предната веранда с широка усмивка на луничавото лице.

— Добро утро, Мини — поздрави я той.

— О, отче, добре сте дошли в туй хубаво утро — отвърна тя със силния си провинциален акцент, отворила с една ръка вратата и протегнала другата да поеме вехтата му шапка, която съвсем не подхождаше на духовник.

В полутъмния хол с мраморна настилка и широко стълбище с месингов парапет отец Ралф се поколеба, но Мини му кимна и той влезе в салона.

Мери Карсън седеше в своя люлеещ се стол пред отворения прозорец, широк пет метра и висок от пода до тавана, и явно не усещаше студения въздух, нахлуващ отвън. Гъстата ѝ червеникава коса почти не бе загубила от цвета си на младини и въпреки че по загрубялата луничава кожа се бяха появили нови старчески петна, за своите шейсет и пет години тя имаше твърде малко бръчки — нещо като фина мрежа от фигурки с форма на диамант покриваше лицето ѝ. Упоритият ѝ нрав личеше само по двете дълбоки гънки покрай римския ѝ нос, които изтегляха надолу ъглите на устата ѝ, и по студения поглед на воднисто сините ѝ очи.

Отец Ралф прекоси безмълвно дебелия обюсонски килим и се наведе да ѝ целуне ръка. Жестът много прилягаше на човек с неговия ръст и изящество, особено както бе облечен в просто черно расо, което правеше осанката му царствена. Безизразният ѝ поглед изведнъж се оживи, светна закачливо и тя се усмихна превзето.

— Ще пиете ли чай, отче?

— Зависи дали не искате първо да се помолим — отвърна той, седна на стола срещу нея и кръстоса крака, от което расото му се повдигна и се показаха бричове с ботуши до коленете: облекло, съобразено с условията в неговата енория. — Донесох ви причастие, но ако държите на молитвата, готов съм да я прочета само за няколко минути. Нямам нищо против да погладувам още малко.

— Много сте любезен към мен, отче. — Беше доволна, макар добре да знаеше, че и той, както всички други, почита не нея, а парите ѝ. — Заповядайте тогава на чай — продължи тя. — Ще се задоволя само с причастието.

Той потисна недоволството си и изразът на лицето му остана непроменен: тази енория го бе научила отлично да се владее. Само да му се удадеше случай да се махне от този затънтен край, където го беше пратил буйният му нрав, никога нямаше да допусне пак същата грешка! А ако добре разиграваше картите си, тази стара жена можеше да се окаже ключът за сбъдването на молитвите му.

— Трябва да призная, отче, че през последната година нещата вървят много добре — поде тя. — Вие сте далеч по-добър пастир от стария отец Кели, господ да го накаже. — При последните думи гласът ѝ прозвуча остро и отмъстително.

В очите на свещника припламнаха игриви искри.

— Мила мисис Карсън, не говорите съвсем като католичка.

— Но затова пък самата истина. Той беше пропаднал стар пияница и съм сигурна, че господ ще накаже душата му така, както алкохолът наказваше тялото му. — Тя се наклони напред. — Познавам ви вече достатъчно добре и мисля, че имам право да ви задам няколко въпроса, нали? Та в края на краищата Дройда е на ваше разположение да се забавлявате през свободното си време: учите се на животновъдство, усъвършенствате се в езда, намирате убежище от превратностите на живота в Гили. Аз съм ви поканила наистина, но все пак не заслужавам ли няколко отговора?

Не му беше приятно да му напомнят, че дължи благодарност, но отдавна очакваше деня, в който тя ще реши, че има достатъчно власт над него, за да започне и да изисква.

— Имате право, мисис Карсън. Не е по силите ми да изразя признателността си за това, че мога да отскачам до Дройда, както и за всички ваши дарове — конете, колата.

— На колко сте години? — попита тя без повече предисловия.

— На двадесет и осем.

— По-млад сте, отколкото предполагах. Дори и да е така, свещеници като вас не изпращат в места, подобни на Гили. Какво сторихте, та ги накарахте да заточат такъв човек в това забравено от бога място?

— Обидих епископа — отвърна той спокойно, с усмивка.

— Сигурно. Но не допускам, че свещеник с вашата рядка надареност може да е доволен в град като Гилънбоун.

— Такава е волята божия.

— Празни приказки! Тук ви е изпратила човешката слабост — вашата и на епископа. Само папата е безгрешен. Гили не е среда за вас — всички добре разбират това, колкото и да сме благодарни, че имаме вас вместо някой от лентяите в расо, каквито обикновено изпращат тук. Но истинското ви място е в някой от центровете на църковната власт, а не сред конете и овцете. Великолепно би ви стояла червената кардиналска мантия.

— Опасявам се, че няма такива изгледи. Знам, че архиепископът — папски нунций, едва ли ще обърне поглед към Гилънбоун, но можеше да бъде и по-лошо. Тук имам вас, имам Дройда...

Тя прие преднамереното му ласкателство в духа, в който то бе отправено, като не преставаше да се възхищава от неговата хубост, изисканост, учтивост, от острия му проницателен ум — той действително би бил величествен кардинал. Не си спомняше да е виждала досега мъж с по-привлекателна външност, а той умееше и да я използва. Не можеше да не съзнава как изглежда: висок ръст и безпогрешни пропорции на тялото, изящни аристократични черти — във всички елементи на физиката му личеше изключителното старание на Създателя да постигне онова съвършенство, с каквото той ощастливява твърде рядко своите творения. От свободно падащите черни къдриви коси и поразително сините очи до изящните ръце и крака отец Ралф беше действително съвършен. Не, изключено беше да не си дава сметка за това. И все пак държанието му ѝ подсказваше, че той е над всички тези неща и че никога не е робувал и няма да робува на външността си. Той без угризение би я използвал, ако трябва, за да постигне целта си, но не като че ли жертва нещо скъпо, а по-скоро с презрение към хората, над които тази външност имаше влияние. И Мери Карсън би дала много, за да разбере какво от миналото му го е направило такъв.

Странно, колко много бяха свещениците, които приличаха на Адонис и имаха магнетизма на Дон Жуан. Дали не приемаха безбрачието, за да избягнат другите последици?

— Защо се мъчите да свикнете с Гилънбоун? — поде отново тя. — Не е ли по-добре да се откажете от расото, вместо да се примирявате? С вашите способности бихте спечелили пари и слава в много други поприща, а не можете да отречете, че ви привлича поне мисълта за слава.

Лявата му вежда се повдигна.

— Драга мисис Карсън, вие сте католичка и знаете, че моите обети са свещени. Трябва да нося расото до края на живота си. Не мога да се отрека от него.

Тя се изсмя пренебрежително:

— Е, хайде, хайде! Да не би наистина да вярвате, че ако нарушите обетите си, те ще се стоварят върху вас с гръм и мълнии и ще ви сполети възмездие?

— Разбира се, не. Нито пък ви смятам за толкова наивна, та да допускате, че само страхът от възмездие ме държи в лоното на църквата.

— Охо! Ставате язвителен, отче де Брикасар! Какво тогава ви обвързва все пак? Какво ви кара да понасяте прахта, жегата и мухите в Гили? Нали си давате сметка, че това може да е доживотна присъда?

Сянка премрежи за миг сините очи, но той се усмихна, защото изпита леко съжаление към нея.

— Вие сте ми истинска разтуха, повярвайте. — Сви устни, погледна към тавана и въздъхна. — Още от люлката съм подготвен за свещеник, но далеч не е само това. Как бих го обяснил на една жена? Аз съм като съд, мисис Карсън, който понякога целият се изпълва от бога. Ако бях по-добър свещеник, този съд никога нямаше да остава празен. Това изпълване, това сливане с бога не зависи от мястото. Усещам го, все едно дали съм в Гилънбоун или в епископски палат. Трудно ми е да го опиша, защото дори за свещеника то си остава загадка. Обладава ме нещо божествено, каквото другите хора не могат никога да познаят. Може би е именно това. Да се откажа от него ли? Не, не бих могъл.

— Значи, това е сила, така ли? И защо да е присъща единствено на свещениците? Кое ви кара да мислите, че миропомазването в една изтощително дълга церемония е вече в състояние да надари с тази сила когото и да е?

Той поклати глава.

— Разберете, така съм устроен, не е само до ръкополагането. Дълги години старателно изграждане на такова психическо състояние, което да отвори съда за бога. То трябва да се заслужи. Ден след ден да се заслужи. Именно в това е смисълът на обетите, не разбирате ли? Нищо земно не бива да застане между свещеника и това негово състояние: нито любовта към жена, нито любов към парите, нито отказ да се подчиниш на заповедта на други. Бедността не ме плаши — семейството ми не беше богато, приемам безбрачието и с лекота се приспособявам към него. А колкото до покорството — за мен това е най-трудно. Но се покорявам, защото, ако мисля, че моята личност е по-важна от ролята ми на съд за приемане на бога, ще бъда загубен. И ако трябва, готов съм да изтърпя Гилънбоун като доживотна присъда.

— Тогава сте глупак — каза тя. — И аз съм на мнение, че има по-важни неща от любовта, но да си съд за бога, съвсем не е едно от тях. Интересно, никога не съм предполагала, че така ревностно вярвате в бога. Допущах, че се съмнявате.

— Съмнявам се, разбира се. Та кой мислещ човек не би се съмнявал! Именно за това е тази празнота у мен понякога. — Погледът му бе насочен някъде отвъд нея, към нещо, което тя не можеше да види. — Знаете ли, бих се отрекъл от всяка амбиция, от всяко желание, ако мога да бъда съвършен свещеник.

— Във всяко нещо съвършенството е непоносимо скучно — отвърна тя. — Що се отнася до мен, предпочитам да има и малко несъвършенство.

Той се разсмя и я погледна с възхищение, примесено със завист. Тя бе несъмнено забележителна жена.

Беше останала вдовица преди тридесет и три години, а единственият ѝ син бе умрял още като невръстно дете. Поради особеното ѝ положение в обществото на Гилънбоун тя не беше приела нито едно от предложенията, направени от по-амбициозни мъже. Като вдовица на Майкъл Карсън, тя беше безусловно кралица, но като съпруга на някого трябваше да предостави на мъжа си да се разпорежда с всичките ѝ владения. А Мери Карсън не беше от онези, които бяха се съгласили да свирят втора цигулка. Затова се бе отрекла от плътта в името на властта. Да има любовник, беше немислимо, понеже Гилънбоун бе такъв добър проводник на клюките, както

жицата — на електрическия ток. А тя най-малко от всичко искаше да я уличат в човешка слабост.

Но сега бе вече достатъчно възрастна и можеха да я смятат неуязвима за изкушенията на плътта. И ако младият нов пастор така ревностно изпълняваше задълженията си към нея, то тя му се отплащаше с някои дребни подаръци като например автомобил, в това нямаше нищо нередно. Здрава опора на църквата през целия си живот, тя винаги бе проявявала щедрост към своята енория и духовния ѝ пастир — дори когато отец Кели не можеше от хълцане да си прочете литургията. И не единствено тя беше благотворително настроена към приемника на отец Кели. Отец Ралф де Брикасар бе спечелил благоразположението на всеки член от своето паство, бил той богат или беден. Ако онези, които живееха по-далеч, не можеха да дойдат на църква в Гили, той отиваше при тях и то на кон, преди Мери Карсън да му подари колата. Със своята кротост и доброта спечели симпатиите на всички, а някои го обикнаха искрено. Мартин Кинг от Бугела поднови мебелировката в презвитерството, без да жали пари, а Доминик О'Рурк от Дибън-Дибън нае една добра икономка и ѝ плащаше заплатата.

Така от висотата на възрастта и положението си Мери Карсън можеше да се радва на компанията на отец Ралф, без да буди подозрения: приятно ѝ беше да кръстоса остроумието си с това на не по-малко интелигентен събеседник, правеше ѝ удоволствие да го сразява в словесните схватки, макар и никога да не беше сигурна дали е излязла победителка.

— Да се върнем на това, което казахте — че Гили не е място, което би избрал папският нунций — поде тя, като се настани поудобно в креслото. — Какво според вас би направило достатъчно силно впечатление на негово преосвещенство, та да го накара да превърне Гили в един от стълбовете на своите владения?

Свещеникът се усмихна печално.

— Трудно е да се каже. Може би някакъв изумителен успех например. Внезапното избавление на хиляди души или пък неочакваното изцеление на хроми и слепи... Но времето на чудесата отдавна е отминало.

— Ами, ами! Съмнявам се. Според мен господ просто е променил методите си. В наши дни си служи с пари.

— Колко сте безцеремонна. Може би затова ми допадате толкова много, мисис Карсън.

— Името ми е Мери. Наричайте ме, моля ви, Мери.

Мини влизаше с чая, сервиран върху масичка на колела, когато отец де Брикасар отвърна:

— Благодаря ви, Мери.

Докато ядяха топлите банички и препечените филийки с аншоа, Мери Карсън рече с въздишка:

— Драги отче, искам тази сутрин да се помолите особено горещо за мен.

— Наричайте ме Ралф — каза той и продължи шеговито: — Едва ли бих могъл да се моля за вас още по-горещо, отколкото досега, но ще се опитам.

— Чаровен сте! Или криете някакъв намек в думите си? Не държа на външната форма, но с вас никога не съм сигурна дали зад нея не се таи нещо друго. Както давате например бучка захар на коня. Какво точно мислите за мен, отче де Брикасар? Никога не ще узная, защото винаги ще бъдете достатъчно тактичен да не ми кажете, нали? Похвално, похвално... Но поне се молете за мен. Аз съм стара и имам много грехове.

— Възрастта не щади никого, а и аз съм грешен.

Дрезгав смях се изтръгна от гърлото ѝ.

— Всичко бих дала да разбера какви са греховете ви. Истина ви казвам. — Тя помълча за момент и после промени темата: — Останах без главен пастир.

— Пак ли?

— За пети път от една година насам. Все по-трудно попадам на свестен човек.

— Е, казват, че и вие не сте кой знае колко щедра и грижлива работодателка.

— Какво нахалство! — възмути се тя и се разсмя. — А кой ви купи новия „Даймлер“, за да не обикаляте на кон?

— А аз колко горещо се моля за вас?

— Ако Майкъл имаше поне половината от остроумието и качествата ви, може би щях да го обикна — каза тя рязко. Лицето ѝ се промени, стана злобно. — Да не мислите, че си нямам никого на света и трябва да оставя парите и земята си на майката църква, а?

— Нямам представа — отвърна той спокойно, докато си наливаше още чай.

— Имам брат с голямо семейство, с много синове.

— Толкова по-добре за вас.

— Когато се омъжих, нямах почти нищо. Знаех, че в Ирландия не мога да се надявам на добра партия — там жената трябва да е от добро семейство, за да си намери богат съпруг. Работих денем и нощем, докато спестя пари за път до страната, където богатите мъже не са толкова придирчиви. Когато пристигнах тук, единственият ми капитал бяха лицето, фигурата ми и повече мозък, отколкото се изисква обикновено от жените. И това стигаше да заплени Майкъл Карсън, който бе един богат глупак. Той ме носеше на ръце до последния си час.

— А брат ви? — подсказа ѝ той, решил, че тя се отклонява от темата.

— Брат ми е единадесет години по-млад от мен, което ще рече, че сега е на петдесет и четири. Само двамата останахме от семейството. Почти не го познавам; той беше малко дете, когато напуснах Голуей. Сега живее в Нова Зеландия, но ако е емигрирал там, за да забогатее, не е постигнал целта си. Снощи, когато слугата ми съобщи, че Артър Тивайът си нарамил торбата и си заминал, изведнъж се сетих за Падрайк. Аз вече остарявам и нямам близки наоколо, а Пади е опитен стопанин, само че няма пари за собствена земя. Защо, помислих си, да не му пиша и да го извикам тук със синовете му? Като умра, той и без това ще наследи Дройда и „Майкар Лимитид“ като единствен жив моя роднина, по-близък от онези непознати братовчеди, останали в Ирландия. — Тя се усмихна. — Глупаво е да чакам, нали? По-добре да дойде сега, вместо по-късно, и да се научи да отглежда овце по тукашните черноземни равнини, което сигурно е доста по-различно от овцевъдството в Нова Зеландия. А после, когато няма да ме има, ще може да заеме мястото ми и да не мизерства повече. — Навела глава, тя внимателно наблюдаваше отец Ралф.

— А защо не сте се сетили по-рано?

— О, мислила съм го. Но доскоро ми се струваше, че най-малко от всичко искам глутница гладници да ме чака с нетърпение да издъхна. Но напоследък смъртта ми се струва някак по-близка и си мисля, че... не знам. Като че ли е по-добре да съм сред свои.

— Какво ви е? Да не сте болна? — попита той бързо с искрена тревога в очите.

Тя вдигна рамене.

— Съвсем здрава съм. Но има нещо зловещо в това да си на шестдесет и пет. Внезапно от бъдеще старостта става настояще.

— Разбирам ви и сигурно сте права. Ще се почувствате по-добре, като чуete млади гласове из къщи.

— О, не, те няма да живеят тук. Ще се настанят в къщата на главния пастир долу, край реката, да са далеч от мен. Не обичам нито деца, нито гласовете им.

— Не се ли отнасяте твърде зле към брат си, Мери? Нищо, че е толкова по-млад от вас.

— Той ще ме наследи — нека си го заслужи — отвърна тя сухо.

Фиона Клийри роди още едно момче шест дни преди деветия рожден ден на Меги, доволна, че междувременно се бе отървала само с няколко помятания. На девет години Меги можеше вече да ѝ помага. Самата Фий беше на четиридесет и затова родилните болки я изтощиха повече от друг път. Детето, наречено Харълд, бе слабичко бебе и никой не си спомняше лекарят да е идвал така често в дома им.

Грижите на Клийри се трупаха една след друга. След войната селското стопанство, вместо да се възмогне, изпадна в депресия. Работа се намираще все по-трудно.

Един ден тъкмо приключваха вечерята, когато старият Енгъс Макуъртър им донесе телеграма и Пади я отвори с разтреперани пръсти: телеграмите никога не съдържаха добри вести. Момчетата се скупчиха наоколо — всички освен Франк, който си взе чая и стана от масата. Фий го проследи с поглед, после се извърна към Пади, който изпъшка.

— Какво има? — попита го тя.

Пади бе вперил поглед в хартията, сякаш тя съобщаваше за смърт.

— Арчибълд не ни иска.

Боб удари с юмрук по масата: той бе очаквал с такова нетърпение да отиде с баща си като чирак и първото място щяха да са кошарите на Арчибълд.

— Защо постъпва така подло с нас, татко? Нали трябваше да започнем работа още утре?

— Не казва защо, Боб. Сигурно някой негодник ме е изместил.

— О, Пади! — въздъхна Фий.

Бебето Хал заплака в люлката си до печката, но преди Фий да събере сили да стане, Меги скочи. Франк се бе върнал и застанал от вътрешната страна на вратата с чаша чай в ръка, гледаше баща си изкосо.

— Е, май ще трябва да отида и да поговоря с Арчибълд — рече Пади най-сетне. — Късно е вече да търсим работа другаде, а той ми дължи поне обяснение. Дано да се хванем някъде поне като доячи, докато открият кошарите на Уилоуби през юли.

Меги издърпа парче мек бял плат от големия куп, който се топлеше до печката, и внимателно го разстла върху масата, после взе от люлката разплаканото бебе. Косите на Клийри лъснаха рехави на малката главичка, докато Меги сменяше пелените бързо и така сръчно, както би го сторила майка ѝ.

— Малката мама Меги — закачи я Франк.

— Не съм — сопна се тя. — Само помагам на мама.

— Знам — каза ѝ той нежно. — Ти си добро момиче, Мегинце. — И дръпна бялата тафтена панделка на тила ѝ, която се развърза.

Големите сиви очи се вдигнаха към лицето му, пълни с обич. Над клюмащата глава на бебето Меги му се стори голяма колкото него и дори по-голяма. Бодна го в гърдите при мисълта, че ѝ се бе стоварило такова бреме във възраст, когато трябваше да се грижи единствено за Агнес, захвърлена сега в спалнята и забравена. Ако не бяха Меги и майка му, отдавна да се е махнал. И пак погледна злобно баща си, който беше причина новото същество да създаде такъв хаос в къщи. Пада му се, дето не го искат в кошарите.

За другите момчета, а дори и за Меги не бе мислил така натрапчиво, но когато талията на Фий бе започнала да се налива още един път, той беше вече достатъчно голям, за да има сам семейство. На всички — освен на малката Меги — им беше неловко и най-много на майка му. Прокрадващите се погледи на момчетата я караха да трепва като заек; тя не смееше да срещне очите на Франк, нито успяваше да прикрие срама, изписан в нейните. „Бива ли една жена да изтърпи всичко това — мислеше си Франк за хиляден път, като си спомняше

ужасните стенания и викове от спалнята в нощта, когато се роди Хал. Тъй като беше вече твърде голям, не бяха го извели от къщи с другите. — Пада му се на татко да не му дават работа. Ако беше свестен човек, щеше да я остави на мира.“

В светлината на сложената отскоро електрическа лампа главата на майка му изглеждаше като извезана от злато, а изящният ѝ профил, обърнат към Пади през дългата маса, бе неизказано красив. Как може такава хубава и изискана жена да се омъжи за наемен селскостопански работник от блатата на Голуей? Да съсипе и себе си, и порцелановите си сервизи, и хубавите си покривки за маса, и персийските си килими в гостната, които никой не виждаше, защото жените на другите като Пади не се чувстваха добре с нея — стесняваха се от грубите си високи гласове, не знаеха какво да правят с повече от една вилица.

Понякога в неделен ден тя отиваше сама в гостната и сядаше да посвири на клавесина до прозореца. Но като нямаше време да го прави по-често, отдавна бе загубила техниката и можеше да изпълнява вече само най-прости неща. Тогава Франк се свиваше под прозореца сред люляците и кремове, заслушан със затворени очи. И си представяше майка си, облечена в дълга рокля на волани от най-тънка бледорозова дантела, седнала до клавесина в голяма бяла зала с множество кичести свещници около нея. Идваше му да заплаче, но той вече никога не плачеше — след онази нощ в плевнята, когато полицаите го бяха върнали в къщи.

Меги бе поставила Хал отново в люлката и беше застанала до майка си. „И тя ще се съсипе така — помисли си Франк, като гледаше гордия нежен профил, ръцете ѝ като на Фиона, детското ѝ тяло. — Ще прилича много на майка си, като стане жена. И кой ще се ожени за нея? Пак някой недодялан ирландски овчар или някой селяндур от мандрите на Уахин.“ Беше достойна за нещо повече, но не бе родена за друго. Нямаше друг изход — казваха всички — и с всяка година от живота си Франк сякаш се убеждаваше в това.

Почувствували внезапно втренчения му взор, Фий и Меги едновременно се обърнаха и му се усмигнаха с онази особена нежност, която жените скътват за най-обичаните мъже в живота си. Франк остави чашата на масата и излезе да нахрани кучетата — щеше му се да заплаче или да убие някого. Да направи нещо, само и само да отпъди болката.

Три дни след като Пади загуби работата си в кошарите на Арчибълд, пристигна писмото на Мери Карсън. Той го бе отворил още в пощата на Уахин и се върна у дома, подскачайки като дете от радост.

— Отиваме в Австралия! — извика той, размахал листовете скъпа тънка хартия пред озадачените лица на домашните.

В настаналата тишина всички погледи се обърнаха към него. В очите на Фий се четеше недоумение, в Мегините — също, но мъжете бяха грейнали от радост. Очите на Франк сияеха.

— Но, Пади, как се е сетила за теб изведнъж след толкова години? — озадачи се Фий, като прочете писмото. — Парите ѝ не са от вчера, нито самотата ѝ. Не си спомням да ни е предлагала някога порано помощ.

— Страхува се, изглежда, да не умре сама — предположи той, за да успокои колкото Фий, толкова и себе си. — Нали виждаш какво пише: „Не съм вече млада, а ти и твоите синове сте ми наследници. Мисля, че е редно да се видим, преди да умра, а и ти да се научиш да управляваш наследството си. Смятам да те направя главен пастир в стопанството ми, това ще бъде отлична подготовка, а по-големите момчета, които могат вече да работят, също ще се научат да гледат добитъка. Така в Дройда ще работи само семейството, без да се наемат външни помощници.“

— Не пише ли дали ще ни изпрати пари да стигнем до Австралия? — запита Фий.

Пади настръхна.

— За нищо на света не бих искал това от нея — отсече той. — Можем да отидем до Австралия и без да просим пари от нея: имам спестени достатъчно.

— Мисля, че трябва да ни плати пътя — упорстваше Фий за изумление на всички: тя толкова рядко даваше мнението си. — Как ще зарежеш тук целия си живот и ще отидеш да ѝ работиш само по силата на едно обещание, дадено в писмо? Досега не си е мръднала пръста да ни помогне и ѝ нямам доверие. Доколкото си спомням, казвал си ми за нея само, че е най-голямата скъперница, която си виждал. Та в края на краищата, Пади, ти съвсем не я познаваш чак толкова добре. Имате такава голяма разлика във възрастта, а и тя е заминала за Австралия, преди ти да тръгнеш на училище.

— Не разбирам какво значение има това сега, а щом е скъперница, толкова повече ще наследим. Не, Фий, ще отидем в Австралия и сами ще си платим пътя дотам.

Фий не каза повече нищо. По лицето ѝ не можеше да се разбере дали е засегната, че са я срязали така набързо.

— Ура! Отиваме в Австралия! — викна Боб и сграбчи баща си за раменете. Джек, Хюи и Стю заподскачаха наоколо, а Франк се усмихваше с поглед, зареян някъде вън от стаята. Само Фий и Меги бяха смутени и изплашени и със свити сърца се надяваха да не излезе нищо от цялата работа, защото в Австралия животът им нямаше да е по-лек и щяха да правят същото, но при неизвестно какви условия.

— Къде е Гилънбоун? — попита Стюърт.

Извадиха стария атлас. При все че бяха много бедни, у Клийри имаше няколко полици с книги зад кухненската маса. Момчетата се заровиха из пожълтелите страници да намерят Нови Южен Уелс. Свикнали с късите разстояния на Нова Зеландия, не им мина през ум да погледнат мащаба в долния ляв ъгъл на страницата. Приеха за съвсем естествено Нови Южен Уелс да е голям колкото Северния остров на Нова Зеландия. Ето го и Гилънбоун, близо до левия горен ъгъл, и както им се стори, на почти същото разстояние от Сидни както Уангануи от Оклънд, макар че точките, означаващи градове, бяха много по-малко на брой, отколкото върху картата на Северния остров.

— Този атлас е много стар — поясни Пади. — Австралия е като Америка: разраства се с часове. Сигурен съм, че градовете са станали много повече.

Трябваше да пътуват в трета класа на кораба, но в края на краищата пътят беше само три дни — не беше чак толкова страшно. Та от Англия се пътуваше седмици наред. Със себе си можеха да вземат само дрехи, сервизите, кухненски съдове и прибори, спално бельо и книгите, на които държаха много. Мебелите трябваше да продадат, за да покрият разносните по пренасянето на някои вещи на Фий от гостната — клавесина ѝ, килимите и столовете.

— В никакъв случай няма да ги оставяш — решително говореше Пади на Фий.

— Сигурен ли си, че можем да си го позволим?

— Разбира се. А колкото за другите мебели, Мери пише, че ни приготвяла къщата на главния пастир, а там имало всичко, което ще ни

е нужно. Добре, че няма да живеем в една къща с нея.

— И аз така мисля — отвърна Фий.

Пади замина за Уангануи да купи осем билета за третокласна каюта на „Уахин“: интересно, че и корабът, и най-близкият им град имаха едно и също име. Трябваше да отплуват в края на август и в началото на месеца всички вече бяха повярвали, че голямото приключение ще се състои. Кучетата дадоха на други хора, конете и двуколката продадоха, а мебелите натовариха на каруцата на стария Енгъс Макуъртър и ги откараха на търга в Уангануи. Вещите на Фий опаковаха в сандъци заедно със сервизите, бельото, книгите и кухненските съдове.

Франк намери майка си застанала до красивия стар клавесин — тя галеше нежнорозовата политура на жилки и гледаше унесена златистия прах по пръстите си.

— Отдавна ли го имаш, мамо? — попита я той.

— Да. Не можеха да ме лишат от моите собствени неща, когато се омъжих. Клавесинът, персийските килими, канапетото с креслата и писалището. Не е много, но си беше мое. — Сивите замислени очи се насочиха през рамото му към портрета с маслени бои на стената зад него, потъмнял от времето, на който беше изрисувана жена със златисто руси коси, в рокля от светлорозова дантела, украсена с безброй кринолинени волани.

— Коя е? — полюбопитства той, като се извърна. — Винаги съм искал да те питам.

— Една истинска дама.

— Вероятно някоя роднина: приличате си малко.

— Тя ли? Моя роднина? — Очите ѝ се отместиха от картината и спряха върху сина ѝ, с лека ирония в тях. — Приличам ли ти на човек, който може да има роднина като нея?

— Защо не?

— Избий това от главата си.

— Защо не ми кажеш, мамо?

Тя въздъхна, затвори клавесина и издуха златистия прах от пръстите си.

— Няма какво да ти казвам, нищо няма. Хайде, помогни ми да преместя тези неща в средата на стаята, за да може татко ти да ги опакова.

Пътуването беше кошмарно. Още преди „Уахин“ да излезе от пристанището на Уелингтън, морската болест ги хвана и ги държа по целия път от хиляда и двеста мили през бурното мразовито море. Пади качи момчетата горе на палубата въпреки острия вятър и ледените пръски вода и слизаше долу да види жените и бебето само когато някоя добра душа предложеше да наглежда четирите му злощастни повръщащи момчета. Въпреки че копнееше за малко свеж въздух, Франк предпочете да остане долу да пази жените. Каютата беше тясна, задушна и миришеше на машинно масло, понеже беше под ватерлинията и близо до носа, където корабът се тресеше най-силно.

Няколко часа след Уелингтън Франк и Меги решиха, че майка им ще умре. Докторът от първа класа, когото изплашеният стюард извика, поклати загрижено глава.

— Добре, че пътуването е кратко — рече той и нареди на сестрата да намери мляко за бебето.

Между пристъпите на болестта Франк и Меги успяваха някак да нахранят Хал с биберон, който той никак не хареса. Фий престана да се напъва да повръща и изпадна в нещо като кома, от което не можеха да я свестят. Стюардът помогна на Франк да я положи на горната койка, където въздухът беше малко по-поносим, и като държеше до устата си кърпа да обира воднистата жлъчка, която стомахът му все още изхвърляше, Франк приседна на ръба до Фий и взе да приглажда сплъстената ѝ руса коса, разпиляна по челото. Часове наред прекара той на поста си, колкото и да му беше зле, и всеки път, когато Пади влизаше, намираше го при майка му да гали косата ѝ, докато Меги се бе свила с Хал на една от долните койки, притиснала и тя устата си с кърпа.

На три часа път от Сидни вълните спаднаха и морето стана огледално гладко, а от далечна Антарктида пропълзя мъгла и обгърна стария кораб. На Меги, посъживила се малко, се струваше, че сирената му е стон от болка след борбата с вълните. Пробиваха си път през лепкавата сивота като прокрадващ се подгонен звяр, докато дълбокият монотонен рев се разнасяше някъде от горните палуби — самотен, неописуемо тъжен звук. После въздухът около тях изведнъж се изпълни с жалния вой на много сирени; те минаха през призрачни

изпарения и се озоваха в пристанището. Меги никога не забрави зова на тези сирени в мъглата — той беше първото ѝ впечатление от Австралия.

Пади изнесе Фий на ръце от „Уахин“, Франк ги следваше с бебето, Меги носеше един куфар и всяко от момчетата мъкнеше по някакъв товар, препъвайки се от изтощение под тежестта му. Пристигнаха в Пирмънт — име, което не им говореше нищо — в една мъглива зимна утрин в края на август през 1921 година. Пред железния навес на пристанището чакаше безкрайна редица таксито. Меги зяпна с разширени от изненада очи, защото никога не бе виждала толкова много коли, събрани на едно място. Пади ги натовари някак си всичките само в една кола, чийто шофьор предложи да ги закара до Народния дворец.

— Тъкмо място за такива като вас, друже — посъветва той Пади.
— Хотел за бедни хора, държат го салитата^[1].

Улиците бяха пълни с коли, които се движеха във всички посоки, а коне имаше много рядко. През прозорците на таксито те гледаха захласнати високите тухлени сгради, тесните криви улици. Поразяваше ги бързината, с която хората се тълпяха и разпръскваха в странния ритуал на своя градски живот. Уелингтън ги беше смаял, но пред Сидни той приличаше на малък провинциален град.

Докато Фий се съвземаше в една от безбройните стаи на общежитието, което Армията на спасението твърде великодушно наричаше Народен дворец, Пади отиде до централната гара да види кога има влак за Гилънбоун. Момчетата, дошли вече на себе си, настояваха да отидат с него — казали им, че не било далеч и целият път дотам бил в магазини, а в единия продавали и захаросани скариди. Като им завиждаше на младостта, Пади склони, пък и не беше сигурен дали ще го държат краката след трите дни морска болест. Франк и Меги останаха при Фий и бебето, макар че също много искаха да отидат, но повече се безпокояха за майка си. Тя наистина започна бързо да се ободрява — още щом слезе от кораба, и изпи едно канче супа с няколко хапки препечен хляб — донесе ѝ ги едно от ангелчетата с бонета, които се грижеха за бедните.

— Ако не заминем тази нощ, Фий, следващият директен влак тръгва чак след една седмица — каза Пади, като се върна. — Мислиш ли, че ще издържиш да пътуваме тази нощ?

Фий се повдигна, все още немощна.

— Ще издържа — рече тя.

— Според мен трябва да изчакаме — възпротиви се Франк. — Мама още не е в състояние да пътува.

— Ти, Франк, изглежда, не разбираш, че ако изпуснем влака тази вечер, трябва да стоим тук цяла седмица, а в моя джоб просто няма достатъчно пари за една седмица в Сидни. Разстоянията тук са големи и дотам, където отиваме, няма влак всеки ден. До Дъбоу имало три влака утре, но там трябвало да чакаме да се прехвърлим на някаква местна линия и както ми казаха, това щяло да е по-тежко за нас, отколкото ако се помъчим да хванем експреса тази вечер.

— Ще мога, Пади — повтори Фий. — Ето, Франк и Меги ще ми помогнат. Ще издържа. — Очите ѝ, приковани върху Франк, го молеха да мълчи.

— Тогава ще изпратя веднага телеграма на Мери да ни чака утре вечер.

Централната гара беше най-голямата сграда, в която бяха влизали Клийри — огромен цилиндър, който едновременно отразяваше и поглъщаше врявата на хиляди хора, застанали до олющени, стегнати с ремъци куфари и вперили очи в огромно табло, означенията върху което сменяха постоянно мъже с дълги пръти в ръка. В сгъстяващия се вечерен мрак те се сляха с тълпата и не снемаха поглед от желязната сгъваема преграда пред пети коловоз. Тя бе все още затворена, но върху табелката на нея с ръка бе написано: „Поща за Гилънбоун“. Голямо оживление на първи и втори коловоз възвестяваше предстоящото заминаване на нощните експреси за Бризбейн и Мелбърн. Тълпи пътници си пробиваха път край вдигнатите бариери.

Скоро дойде и техният ред: вратите към пети коловоз се отвориха и хората тръгнаха нетърпеливо.

Пади намери едно празно купе във втора класа, каза на по-големите момчета да седнат до прозорците, а Фий, Меги и бебето настани до плъзгащите се врати към коридора. Хора надничаха често вътре с надежда да намерят свободно място, но бързо се отдръпваха ужасени, като виждаха толкова много деца. Оказваше се, че понякога е изгодно да имаш голямо семейство.

Нощта беше много студена и се наложи да използват карираните пътнически одеяла, които носеха привързани към всеки куфар.

Вагонът не беше отоплен, ако не се смятат поставените край стената на пода железни сандъчета с разгорени въглени, но и никой не очакваше да има отопление, тъй като в Австралия и Нова Зеландия изобщо нищо не се отопляваше.

— Далеч ли е, тате? — попита Меги, щом влакът излезе от гарата, като потракваше и се поклащаше по безкрайния си път.

— Много по-далеч, отколкото изглеждаше на атласа, Меги. Шестстотин и десет мили. Ще пристигнем утре следобед.

Момчетата зяпнаха от изненада, но веднага се улисаха при вида на феерията от светлини навън; всички се скупчиха до прозореца и се взираха: изминали бяха вече близо миля, а къщите не намаляваха. Скоростта се увеличи, светлините оредяха и най-после съвсем изчезнаха, като на тяхно място останаха само снопчетата искри, разлетели се наоколо в свирещия вятър. Когато Пади изведе момчетата навън, за да може Фий да накърми бебето, Меги ги проследи с копнеж. Напоследък вече не беше една от тях — и то, откакто бебето промени живота ѝ и я прикова към къщата подобно на майка ѝ. Не че имаше нещо против — каза си тя с чувство на отговорност. Бебето беше толкова миличко — най-голямата радост в живота ѝ, а и толкова ѝ беше приятно мама да се отнася с нея като с равна. Какво караше мама да има бебета, тя не знаеше, но това беше хубаво. Меги подаде Хал на Фий. Не след дълго влакът спря с пронизително скърцане и стоя на място сякаш часове, като пъшкеше и се задъхваше. Тя умираше от желание да отвори прозореца и да погледне навън, но в купето бе станало вече много студено въпреки въглените в сандъчето на пода.

Пади влезе с димяща чаша чай за Фий. Тя тъкмо оставяше Хал на седалката, сит и сънлив.

— Къде сме? — попита тя.

— Мястото се казва Вели Хайтс. Щели да ни прикачат още един локомотив за изкачването до Литгоу — обясни ми момичето от лавката.

— Колко време имаме, за да изпия това?

— Петнадесет минути. Франк ще ти донесе сандвичи, а аз ще взема на момчетата нещо за ядене. Следващия път ще спрем чак в Блейни, по-късно през нощта.

Меги, внезапно много развълнувана, пийна от горещия сладък чай на майка си и хапна от сандвича, който Франк ѝ донесе. Той я

настани на дългата седалка под малкия Хал, загърна я плътно в одеялото и после направи същото с Фий, която легна по цялата дължина на отсрещната пейка. На Стюърт и Хюи постлаха на пода между седалките, а Пади каза на Фий, че ще вземе Боб, Франк и Джек със себе си през няколко купета, за да поговорят с едни овчари, и там ще прекарат нощта. Във влака беше много по-приятно, отколкото в кораба; Меги се заслуша в тракането и ритмичното пухтене на двата локомотива, чуваше вятъра в телеграфните стълбове и от време на време тропот като от забързани копита, когато стоманените колела се забавяха по стръмните релси и след туй припряно бързаха да наберат скорост. После заспа.

Сутринта гледаха с почуда и недоумение природата навън, каквато не бяха допускали, че съществува на една и съща планета с Нова Зеландия. Хълмове наистина имаше, но абсолютно нищо друго не беше като у дома. Всичко беше кафяво и сиво, дори дърветата. Зимната пшеница бе станала вече сребристосива под ослепителното слънце и додето стигаше погледът, се полюшваше и огъваше на вятъра, като само тук-там се виждаха тънки източени дървета със синкави листа или групички прашни храсти, посивели и излинали. С нетрепващ поглед Фий огледа околността, без да промени израза на лицето си, но очите на горката Меги плувнаха в сълзи. Беше грозно, неоградено от човешка ръка и толкова обширно, а без следа от зеленина.

След мразовитата нощ, когато слънцето приближи зенита си, денят стана непоносимо горещ, а влакът трополеше по своя път, като спираше само от време на време в някое малко градче, пълно с велосипеди и конски каруци: коли, изглежда, рядко стигаха дотук. Пади отвори докрай и двата прозореца въпреки саждите, които прехвърчаха и полепваха по всичко. Беше толкова горещо, че едвам си поемаха дъх, а дебелите им новозеландски зимни дрехи дращеха телата им и кожата ги сърбеше. Едва ли другаде, освен в ада, можеше да е така горещо през зимата.

Гилънбоун наближи със залеза и им се видя като малка купчина разнебитени постройки от дърво или ръждиво желязо от двете страни на широка прашна улица без дървета. Чезнешното слънце оставяше златната си диря по всичко и това придаваше на града мимолетно величие, което се стапяше още пред очите им, докато стояха на перона

и гледаха. И отново стана типично за най-затънтената вътрешност на континента селище, построено на границата на постоянно стесняващия се дъждовен пояс; на запад се простираха две хиляди мили безводна пустиня.

Лъскава черна кола чакаше пред гарата, а през прахта, дебела няколко сантиметра, без да ѝ обръща внимание, към тях крачеше свещеник. В дългото си расо напомняше на нещо от миналото и сякаш не стъпваше като обикновен човек, а се движеше като в сън; прахта около него се вдигаше на облачета, които се червенееха на последните лъчи на залеза.

— Здравейте! Аз съм отец де Брикасар — заговори той, като подаваше ръка на Пади. — Сигурно вие сте братът на Мери: приличате си. — Той се обърна към Фий и доближи безсилната ѝ ръка към устните си, като се засмя искрено изненадан: никой, не можеше по-бързо от отец Ралф да отличи благородното потекло на една жена. — Колко сте красива! — отбеляза той, сякаш изричаше най-естественото нещо на света за един свещеник. Чак тогава погледът му се прехвърли на скупчените момчета, спря озадачен върху Франк и се плъзна по другите един по един, както бяха наредени по височина. Зад тях Меги стоеше съвсем сама, зяпнала го с отворена уста, като че виждаше самия бог. Без да забелязва сякаш, че расото му от скъп шевиот се валя в прахта, той мина покрай момчетата, клекна пред Меги и я хвана с двете си ръце — силни, нежни и добри.

— А ти коя си? — попита той засмян.

— Меги — отвърна тя.

— Името ѝ е Мегън — намеси се свъсено Франк с чувство на омраза към този красив и потискащо висок мъж.

— Любимото ми име: Мегън. — Той се изправи, но задържа ръката на Меги в своята. — По-добре е да пренощувате в презвитерството — каза той, като поведе Меги към колата. — Утре ще ви закарам в Дройда, много е далеч, а вие сте пътували с влак чак от Сидни.

Освен хотел „Империал“, католическата църква, манастирът, католическото училище и презвитерството бяха единствените тухлени постройки в Гилънбоун, а дори голямото общинско училище се беше задоволило с паянтов строеж. Щом падна мрак, въздухът стана изведнъж много студен, но в приемната на презвитерството гореше

камина с дебели пънове, а отнякъде се носеше апетитна миризма на ядене. Икономката, съсухрена шотландка с изумителна енергия, се засуети да им показва стаите, като не спираше да говори с разлетия си северозападен акцент.

Свикнали с недостъпните и резервирани духовници в Уахин, Клийри бяха смутени от непринуденото и любезно държане на отец Ралф. Само Пади се поотпусна, защото това му напомни за дружелюбните свещеници в родния му Голуей, които се отнасяха приятелски и с най-обикновените хора. Семейството вечеря сред почтително мълчание и при първа възможност се оттегли горе. Пади неохотно ги последва. От вярата той черпеше топлина и утеха, а религиозността на останалите се коренеше във внушения страх от наказание.

Когато семейството се прибра, отец Ралф се изтегна в любимия си стол: загледан в огъня, запалил цигара и с усмивка на лицето. Мислено си представи Клийри така, както ги бе видял на гарата, мъжа, който много приличаше на Мери, но беше съсипан от работа и несъмнено лишен от нейната злоба; уморената му красива жена, на която повече би прилягало да слезе от ландо, теглено от два бели коня; мургавия свъсен Франк с черните очи... черни очи; другите синове, повечето досущ като бащата, освен най-младия, Стюърт — копие на майка си: щеше да стане хубав мъж, като порасне; бебето, за което още нищо не се знаеше, и Меги. Най-сладкото, най-чаровното момиченце, което бе виждал някога. Цветът на косата ѝ не можеше да се опише с думи; нито червен, нито златен, а прелестна смесица от двете. А само като го погледнеше с тези светлосиви, чисти искрящи очи — същински скъпоценни камъни! Той сви рамене, хвърли угарката в огъня и стана. С напредването на възрастта май започваше да става мечтател. Скъпоценни камъни. Май неговите очи не виждаха вече както трябва.

На сутринта той закара нощните си гости в Дройда и тъй като беше вече свикнал с пейзажа, много се забавляваше от техните забележки. Най-близкото възвишение е на двеста мили на изток — обясни той, — а това са австралийските черноземни равнини. Безбрежно пасище, равно като тепсия, тук-там с по някое дърво. Денят беше пак много горещ, но в „Даймлера“ се пътуваше далеч по-удобно, отколкото във влака. Бяха тръгнали рано, без да закусят, защото беше

през пости. Одеждите си и светото причастие отец Ралф беше прибрал в черно куфарче.

— Тези овце са мръсни — разочаровано отбеляза Меги, загледана в стотиците ръждивочервени пашкули, заровили ненаситни муцунки в тревата.

— Аха, явно е трябвало да предпочета Нова Зеландия — заключи свещеникът. — Там сигурно е като в Ирландия — с чистички бежови овце.

— Да, наистина прилича на Ирландия — потвърди Пади, — има същата свежа зелена трева, но е много по-дива, некултивирана. — Отец Ралф много му беше допаднал.

В този момент пред очите им изскочиха няколко ему, изправиха се и стремглаво хукнаха, размахали дългите си възлести крака, проточили шии. Децата ахнаха и прихнаха да се смеят от възторг — за пръв път виждаха такива огромни птици, които тичат, вместо да летят.

— Ех, че е приятно да не трябва да слизаш постоянно и да отваряш тези проклети порти — каза отец Ралф, когато и последната се затвори след тях, а Боб, изпълнявал ролята на вратар, се качи отново в колата.

След изненадите, които Австралия им бе поднесла с главозамайваща бързина, Дройда с изящната си фасада в стил „крал Джордж“, с напъпилите глицинии, с хилядите розови храсти им напомни отново за дома.

— Тук ли ще живеем? — почти изписка от радост Меги.

— Не точно — побърза да ѝ обясни свещеникът. — Къщата, в която ще живеете, е на около миля по-нататък, долу край реката.

Мери Карсън ги чакаше в голямата приемна, но не стана да посрещне брат си и го накара да отиде до нея, както бе седнала в голямото си кресло.

— Е, Пади — каза тя любезно, вперила поглед край него там, където стоеше отец Ралф с Меги на ръце, обвила здраво врата му с малките си ръчички.

Мери Карсън се надигна тежко, без да поздрави Фий и децата.

— Хайде веднага да чуем молитвата, защото отец де Брикасар сигурно бърза да си върви — каза тя.

— Съвсем не, мила ми Мери — отвърна той през смях, а очите му заблестяха. — Ще прочета молитвата, после всички заедно ще

закусим с топъл чай, а след това съм обещал на Меги да ѝ покажа къде ще живее.

— Меги ли? — запитва Мери Карсън.

— Да, това е Меги. И за да не започвам отзад напред, позволи ми да ти представя всички поред, Мери. Това е Фиона.

Мери Карсън кимна леко и почти не обърна внимание на момчетата, докато отец Ралф изреждаше имената им; цялата беше погълната да наблюдава свещеника и Меги.

[1] Сали — шеговито наименование на момчетата от Армията на спасението. ↑

Къщата на главния пастир бе построена на колове, на десетина метра над тясно дере, покрай което растяха високи евкалипти и много плачещи върби. След пищния парк на Дройда тук беше някак твърде оголено и скучно, но къщата по своите помещения наподобяваше тази, която бяха оставили в Нова Зеландия. Тежки викториански мебели изпълваха и почти задръстваха стаите; над всичко се стелеше фина червеникава прах.

— За щастие има баня — каза отец Ралф, като се изкачиха по широките дървени стълби до предната веранда. Беше доста нагоре, защото самите пилони, върху които лежаха основите, бяха пет метра високи. — Това е за случай, че реката залее бреговете — обясни отец Ралф. — Вие сте точно над нея, а са ми казвали, че водата може да се покачи и шестдесет стъпки за една нощ.

Баня имаше наистина: стара ламаринена вана и очукан бойлер бяха поставени в заградена от всички страни ниша в края на задната веранда. Но жените погнусени установиха, че тоалетната е само една дупка на около двеста метра от къщата, и при това вонеше. В сравнение с Нова Зеландия беше много примитивно.

— Онези, които са живели тук, не са били много чисти — отбеляза Фий, като плъзна пръст по праха върху шкафа.

Отец Ралф се засмя:

— Напразно ще се борите с това — каза ѝ той. — Природата тук е такава, че с три неща няма никога да се справите: жегата, прахта и мухите. Каквото и да правите, те винаги ще са с вас.

Фий погледна свещеника.

— Много сте любезен с нас, отче — рече тя.

— А защо не? Та вие сте единствените роднини на моята добра приятелка Мери Карсън.

Тя вдигна рамене, безразлична към думите му.

— Не съм свикнала да се държа приятелски със свещеник — продължи тя. — В Нова Зеландия те бяха винаги много резервирани.

— Не сте католичка, нали?

— Не. Пади е католик. Децата, разбира се, са възпитани като католици — всички до едно, ако се безпокоите за това.

— И през ум не ми е минало. На вас неприятно ли ви е?

— Все ми е едно.

— Не сте ли сменили религията си?

— Не съм лицемерна, отче де Брикасар. Загубих вяра в моята църква и нямах никакво желание да се приобщавам към друга, също така безсмислена религия.

— Разбирам. — Той наблюдаваше Меги, застанала на предната веранда и загледана към Дройда. — Много е хубава... вашата дъщеря. Знаете ли, имам слабост към тицианови коси. Ако видеше нейната, художникът би се завтекъл за палитрата си. Никога досега не съм срещал точно такъв цвят. Единствена дъщеря ли ви е?

— Да. Момчетата са наследствена черта в семейството на Пади, а и в моето има повече момчета. Момичетата са рядкост.

— Бедното дете — каза той неопределено.

Щом сандъците пристигнаха от Сидни и къщата се изпълни с познатите книги, сервиси, украшения, а гостната бе подредена с мебелите на Фий, нещата взеха да се поправят. Пади и по-големите от Стю момчета не се задържаха в къщи и повечето време прекарваха с двамата ратаи, които Мери Карсън беше задържала, за да се научат на тънкостите на овцевъдството в северозападната част на Нови Южен Уелс, доста по-различно от новозеландското. Фий, Меги и Стю пък налучкваха как да се справят с домакинството в къщата на главния пастир на Дройда, което нямаше много общо с тяхното в Нова Зеландия. Негласно се бяха разбрали за нищо да не безпокоят Мери Карсън, но нейната икономка и прислужниците ѝ им помагаша със същата готовност, както ратаите помагаша на мъжете.

Постепенно всички се убедиха, че Дройда е един затворен свят, така откъснат от цивилизацията, че скоро дори и Гилънбоун остана само име, свързано с далечен спомен. В границите на самия чифлик имаше конюшни, ковачница, гаражи, безброй бараки, в които се складираше всичко — от храни до машини; имаше кучешки колиби, истински лабиринт от кошари, гигантско помещение за стригане на овцете с цели двадесет и шест клетки в него и още един зигзаговиден

лабиринт от заградени дворове. Имаше и кокошарници, свинарници, краварници, мандра и спални помещения за двадесет и шест стригачи, бараки за общите работници, още две по-малки къщи като тяхната — за пастирите, други бараки за чираците, кланица и места за сечене и складиране на дърва.

Всичко това заемаше централната част на един почти правилен кръг без никакви дървета, с диаметър три мили — главният стопански двор. Само там, където беше къщата на главния пастир, групата постройки стигаше почти до гората отвъд. Но около навесите и дворовете за животни имаше дървета, за да хвърлят тъй желаната и необходима сянка. Това бяха главно евкалипти — огромни, здрави, с гъсти корони, красиви в своя покой. Отвъд, сред високите треви на пасбищата, лениво пристъпяха коне и дойни крави.

В дъното на дълбокото дере до къщата на главния пастир бавно течеше плитка и кална рекичка. Никой не повярва на отец Ралф, че тя можела да се вдигне на двадесет метра за една нощ. Водата ѝ се изпомпваше на ръка — за банята и кухнята — и жените дълго време не можаха да свикнат да мият чиниите, да се къпят и да перат дрехите с тази зеленикаво кафява вода. Шест тежки железни цистерни, прикрепени на прилични на кранове дървени стойки, събираха дъждовната вода от покрива, която се използваше за пиене, и те се научиха да я пестят и да не мият с нея. Защото никой не можеше да каже кога ще падне следващият дъжд, та да напълни отново цистерните.

Овцете и другият добитък пиеха вода, която идваше направо от артезианските кладенци, но не от кранове или поилки, а така, както бликаше от хиляди метра дълбочина. Тя течеше вряла през тръба, където беше пусната сонда, и по тесни канали, обрасли с яркозелена трева, стигаше до всички части на големия чифлик. Но хората не можеха да пият тази наситена със сяра и други минерали вода.

Отначало разстоянията ги зашеметяваха. Цялата площ на чифлика беше двеста и петдесет хиляди акра^[1]. Най-дългата му страна беше осемдесет мили. Четиридесет мили и двадесет и седем огради отделяха имението от Гилънбоун — единственото селище на по-малко от сто и шест мили. По-късата източна граница беше река Барун, както местните хора наричаха този северен приток на реката Дарлинг, а тя беше пълноводна, тинеста, дълга хиляда мили и се вливаше в река

Мъри, която се вливаше в океана след хиляда и петстотин мили, чак в Южна Австралия. Гилън крийк, рекичката, която течеше край къщата на главния пастир, се вливаше в Барун на две мили отвъд главния чифлик.

На Пади и на момчетата всичко много им хареса. Понякога прекарваха на седлата дни наред на много мили разстояние от чифлика; нощуваха под открито небе, така необятно и обсипано със звезди, сякаш беше наистина част от бога.

Сивокафявата земя гъмжеше от живот: хиляди кенгура на стада бягаха с подскоци между дърветата. Не знаеха прегради и бяха много привлекателни с изяществото, волността и числеността си. Емутата си правеха гнезда сред тревистата равнина и горделиво обхождаха като великани своите териториални граници, трепваха при всеки странен шум и побягваха по-бързо от коне, изоставяйки тъмнозелените си яйца, големи колкото футболни топки. Термити си строяха ръждивокафяви кули, подобни на малки небостъргачи; гигантски мравки, които хапеха лошо, се вливаха в земята на потоци през дупките на своите могили.

Птичийт свят бе богат и пищен, неизчерпаем на нови видове, и пернатите живееха не по двойки, а с хиляди заедно: мънички зелено-жълти папагали с дълги опашки, които Фий наричаше птички на любовта, а местните хора — вълнисти папагалчета; по-малки папагали, обагрени в аленочервено и синьо и наречени розови папагали; големи светлосиви папагали с мораво розово по гърдите, под крилата и по главите, наричани розово какаду, и накрая едрите, чисто бели птици с перести жълти гребени, на които бяха дали името какаду. Мънички сипки, врабчета и скорци цвърчаха, и се въртяха по клоните, а силните кафяви чапли ликуваха, като че се кискаха, или се гмурваха да търсят змии — любимата им храна. Бяха досущ като хора тези птици и без да се плашат, кацаха с хиляди по дърветата, въртяха на всички страни светналите си умни очи, писукаха, разговаряха, смееха се, подражаваха на всеки звук, който стигаше до тях.

Страховити гуцери, дълги до метър и осемдесет, лазеха уж тежко из тревата и внезапно се мятаха пъргаво към клоните на дърветата, очевидно чувствайки се така добре на земята, както и над нея: това бе гоаната. Срецаха се и всякакви други гуцери, по-малки, но някои и по-страшни дори: украсени с нашийници от по три реда

остри шипове или с издути яркосини езици. А разнообразието от змии беше безмерно. Клийри скоро научиха, че най-големите и опасни на вид са съвсем безобидни, а късички влечуги от по трийсетина сантиметра могат да умъртвяват. Имаше дървесни змии, черни змии с бели коремчета, кафяви змии, отровни тигрови змии.

А насекомите! Зелени скакалци, прелетни скакалци, щурци, пчели, мухи от всички големини и видове: жътварки, малки мушици, водни кончета, гигантски молци и всякакви пеперуди. Паяците бяха страхотни: грамадни и космати, с обхват на пипалата десетина сантиметра, или измамно малки, но отровни черни гадинки, които се появяваха в тоалетната; някои живееха в големи перести паяжини, увиснали между дърветата, други се полюшваха в гъсти тюлени люлки, захванати на стръкчета трева, или се мушкаха в малки дупчици в земята, чиито входове се затваряха след тях.

Не липсваха и хищници: диви прасета, които не се плашеха от нищо, свирепи и месоядни, черни и космати, големи като крави; динго, местните диви кучета, които се прокрадваха ниско по земята и се сливаха с тревата; гарвани със стотици, които печално грачеха от обрулените бели скелети на мъртви дървета; орли и соколи, които кръжаха, оставили се да ги носят въздушните течения.

Те бяха опасни за овцете, особено по време на ягнене. Кенгурата и зайците изяждаха тревата, прасетата и дингото изяждаха агнетата, телетата и болните животни, а гарваните кълвяха очите. Клийри скоро се научиха да стрелят и започнаха да носят пушки на седлото до себе си — било да съкратят мъките на някое умиращо животно, било да убият глиган или динго.

Момчетата ликуваха и си мислеха, че това е истинският живот. Никой от тях не тъгуваше за Нова Зеландия. И понеже мухите кацаха като върху сладко по ъглите на очите им, по ноздрите, устата и ушите им, те се научиха като австралийците да закачат на връвчици по цялата периферия на шапките си тапи, които се полюшваха и подскачаха. За да не влизат в крачолите на широките им панталони разни гадини, те завързваха под коленете ивици кожа от кенгуру, на които местните жители казваха „жартиери“, надсмиваха се на глупавото название, но покорно приемаха необходимостта от тях. Нова Зеландия беше далеч по-скучна; тук бе истинският живот.

На жените, принудени да се грижат за домакинството и за онова, което бе непосредствено около къщата, животът тук им се нравеше много по-малко, защото нямаха нито свободно време, нито уважителен повод да яздят и тяхната работа не беше нито привлекателна, нито разнообразна както тази на мъжете. Само им беше по-трудно да вършат онова, което им бе отредено: да готвят, чистят, перат, гладят, да се грижат за бебето. Трябваше да преодоляват жегата, прахта, многото стъпала, калната вода, почти постоянното отсъствие на мъжете, да носят и да цепят дърва, да изпомпват вода, да колят кокошки. Най-тежко понасяха жегата, а бе все още ранна пролет; въпреки това термометърът на верандата всеки ден се качваше до тридесет и осем градуса. В кухнята, където гореше печка, беше четиридесет и осем градуса.

Облеклото им, състоящо се от много пластове, прилепваше плътно към тялото според условията в Нова Зеландия, където в къщите бе почти винаги хладно. Мери Карсън, излязла да се поразходи и да навести снаха си, огледа презрително памучната рокля на Фий, дълга до земята и затворена по врата. Самата тя бе облечена по новата мода с кремава копринена рокля само до средата на прасците, непристегнатата в талията, със свободни, къси до лактите ръкави и с дълбоко деколте.

— Фиона, ами ти си отчайващо старомодна — отсъди тя, докато обхождаше с поглед гостната, прясно боядисана в кремаво, с персийските килими на пода и изящните старинни мебели.

— Нямам време да бъда друга — отвърна Фий кратко, не както подобава за ролята ѝ на домакиня.

— Сега ще ти остава повече време, като ги няма мъжете по цели дни и не трябва да готвиш и за тях. Скъси си полите и престани да носиш фусти и корсети, защото ще умреш от горещина през лятото. Може да стане много по-горещо, да знаеш. — Очите ѝ се спряха върху портрета на красивата руса жена в кринолин, стил „императрица Евгения“. — Коя е тя? — посочи Мери.

— Баба ми.

— Наистина ли? Ами мебелите и килимите?

— Мои са, от баба ми.

— Така ли? Мила ми Фиона, ти май не си се омъжила много сполучливо.

Фий никога не изпаднаше в гняв и сега също запази спокойствие, само тънките ѝ устни се свиха още повече.

— Не мисля така, Мери. Имам добър съпруг, което ти би трябвало сама да знаеш.

— Но няма пукнат грош. Как е моминското ти име?

— Армстронг.

— Сериозно? Да не би да си от рода на Родерик Армстронг?

— Той е най-големият ми брат. Кръстен е на името на працядо ни.

Мери стана и размаха широката периферия на шапката си, за да отпъди мухите — те нямаха никакъв страх от хората.

— Значи, ти си от по-добро потекло, отколкото са Клийри, дори да трябва сама да го призная. Толкова ли си обичала Пади, че си се отказала от всичко?

— Подбудите ми за онова, което върша, Мери — отвърна Фий с равен глас, — са моя лична работа. Не обичам да говоря за мъжа си, дори и да е със сестра му.

Двете бръчки покрай носа на Мери Карсън се вдълбаха, а очите ѝ като че ли изпъкнаха малко.

— Много си била важна!

Тя повече не дойде, но икономката ѝ мисис Смит наминаваше често и повтаряше съветите на Мери Карсън за облеклото им.

— Вижте — предложи тя веднъж, — при мен има една шевна машина, която никога не използвам. Ще кажа на двама от слугите да ви я донесат. Ако някога ми потрябва, ще дойда тук. — Погледът ѝ бе привлечен от малкия Хал, който лазеше по пода и надаваше радостни звуци. — Обичам да слушам детски глас, мисис Клийри.

Веднъж на шест седмици пощата пристигаше от Гилънбоун с конска каруца и това беше единствената връзка с външния свят. Дройда разполагаше с една камионетка „Форд“, още една от същата марка, пригодена специално да кара цистерни с вода, един автомобил „Форд Т“ и един „Ролс Ройс“ — лимузина, но никой като че не ги използваше да ходи до Гили освен Мери Карсън, и то само от време на време. Четиридесет мили беше като отгук до луната.

Блуи Уйлямс беше сключил договор да пренася пощата на областта и обикаляше района си за месец и половина. Каруцата му с плосък капак и грамадни колела беше теглена от великолепен впряг от дванадесет коня и се товареше с всякакви неща, поръчани от отдалечените чифлици. Освен пощата той носеше и зеленчуци, бензин в бидони по четиридесет и четири галона^[2], газ в правоъгълни кутии от по пет галона, сено, чували с жито, торби със захар и брашно, дървени сандъчета с чай, чувалчета с картофи, земеделски сечива, играчки и дрехи, поръчани по пощата в магазина на Ентъни Хордън в Сидни, както и всичко друго, което трябваше да се купува от Гили или от по-далеч. Уйлямс се движеше с доста голяма скорост — двадесет мили на ден — и го посрещаха с радост; където и да спреше, даваха му изписани парченца хартия с грижливо завити в тях пари за онова, което щеше да купи в Гили, връчваха му прилежно написани писма да ги пусне в конопения чувал с надпис „Кралска губернаторска поща“.

По маршрута му западно от Гили имаше само два чифлика — по-близкият Дройда и по-далечният Бугела. До местата отвъд Бугела поща стигаше едва веднъж на шест месеца. Фургонът на Блуи описваше голяма зигзаговидна дъга през всички ферми на югозапад, запад и северозапад, а после се връщаше в Гили, преди да тръгне на изток, където маршрутът му беше по-къс, понеже град Буру бе само на шестдесет мили в същата посока. Понякога довеждаше и хора, седнали до него на откритата кожена седалка — гости или такива, които се надяваха да намерят работа; друг път откарваше някого — било гост или недоволен овчар, прислужница или общ работник, много рядко гувернантка. Фермерите пътуваха със собствените си коли, но онези, които работеха за тях, разчитаха на Блуи за транспорт, за покупки и за писма.

Като пристигнаха платовете, поръчани от Фий по пощата, тя седна пред подарената ѝ машина и се зае да шие по-свободни рокли за себе си и за Меги, леки панталони и работни дрехи за мъжете, гащеризони за Хал, завеси за прозорците. Горещината несъмнено се понасяше по-леко без многото катове бельо и пристегнати горни дрехи.

Меги се чувстваше самотна, тъй като от момчетата само Стюърт си стоеше у дома. Джек и Хюи бяха с баща си да чиракуват в овцевъдството, а със Стюърт не ѝ беше така забавно, както с тях. Той живееше в някакъв свой свят, кротко момче, което предпочиташе с

часове да наблюдава поведението на мравките, вместо да се катери по дърветата. Меги умираше да се катери и се възхищаваше от австралийските евкалипти, неизчерпаемо разнообразни и трудно достъпни. Не че имаха кой знае колко време да се катерят или да гледат мравките. Меги и Стюърт работеха много. Цепеха и носеха съчки, копаеха ями за отпадъците, грижеха се за зеленчуковата градина, гледаха кокошките и прасетата. Научиха се и как да убиват змии и паяци, макар че винаги се бояха от тях.

През последните няколко години валежите бяха все средно добри: нивото на реката беше ниско, но цистерните бяха почти до половина пълни. Тревата се бе запазила доста свежа, но не и тучна както някога.

— Сигурно ще стане и по-зле — говореше Мери Карсън мрачно.

Но трябваше да познаят наводнението, преди да изпитат истинската суша. По средата на януари страната попадна в южната периферия на северозападните мусони. Безмерно коварни, страхотните ветрове духаха както си искаха. Проливните им летни дъждове се изсипваха ту само над северния край на континента, ту се преместваха към вътрешността и носеха дъждовно лято на злочестите граждани в Сидни. През този януари облаците фучаха тъмни и буреносни по небето, раздрани на мокри парцали от вятъра. Заваля. Но не равномерно и обилно, а някакъв непрекъснат тътнещ порой, който нямаше край.

Бяха ги предупредили. Блуи Уйлямс се бе появил с препълнен фургон и с още дванадесет коня отзад за резерв; движеше се бързо, за да обиколи всички, преди дъждът да му отреже пътя до другите ферми.

— Мусонът иде — рече той, докато си свиваше цигара, и посочи купчините зеленчуци с камшика си. — И Купър, и Барку, и Диамантина са си напълнили коритата, а Преливникът наистина прелива. Цялата вътрешност на Куийнсленд е две стъпки под водата, та ония клетници се чудят къде да си приютят овцете.

Изведнъж настана съдържана паника. Пади и момчетата работеха като луди, за да преместят овцете от ниските пасища колкото може подалеч от реката и от Барун. Дойде и отец Ралф, оседла коня си и тръгна с Франк и най-добрите кучета към две неразчистени още кошари покрай Барун, а Пади и още двама овчари взеха всеки по едно от момчетата и се отправиха в други посоки.

Отец Ралф разбираше от овцевъдство. Яздеше една чистокръвна кестенява кобила, подарена му от Мери Карсън, облечен беше в безупречно скроени кожени бричове, лъснати високи бежови ботуши и чисто бяла риза с дълги ръкави, навити по мускулестите му ръце, и отворена на врата, така че се виждаха гладките му загорели гърди. В старите си торбести сиви панталони, привързани с връв, и със сивата долна фланела Франк се чувстваше като бедния роднина. А и точно такъв си беше — помисли си той с горчивина, като следваше през чемширите и боровете отвъд реката стройните фигури на ездач и кобила. Самият той яздеше един от петнистите коне на фермата, злонравно и упорито животно, което свирепо мразеше другите коне. Кучетата скимтяха и лудуваха от възбуда, боричкаха се и ръмжаха едно срещу друго, докато не ги разтървеше плясъкът на камшика, размахан гневно от отец Ралф. Имаше ли нещо, което този човек да не умее да върши? Владееше всички сигнали, с които подканваха кучетата, и въртеше камшика много по-умело от Франк, още не овладял това екзотично австралийско изкуство.

Голямото куйнслендско куче начело на впряга се привърза робски към свещеника и безропотно му се подчиняваше, с което явно искаше да покаже, че Франк е втора ръка човек. На Франк му беше почти безразлично. От синовете на Пади само той не хареса живота в Дройда. Толкова голямо беше желанието му да напусне Нова Зеландия, но не за да стигне дотук. Мразеше да обикаля постоянно кошарите, да ношува върху твърдата земя, мразеше и тези свирепи кучета, които никой не погалваше, а когато не служеха добре — ги застрелваха.

Но сега язденето под сгъстяващите се облаци приличаше малко на приключение и дори дърветата, които се огъваха и пукаха, танцуваха като че ли от чудата радост. Отец Ралф работеше като обзет от лудост: насъскваше кучетата по нищо неподозиращите стада и глупавите влакнести животни подскачаха и блееха подплашени, докато бързите им преследвачи, снижени в тревата, ги събираха и натирваха накуп. Само благодарение на кучетата малкото хора успяваха да се справят с чифлик като Дройда; обучени да пазят овце или едър добитък, кучетата бяха удивително умни и не им трябваша много напътствия.

До вечерта отец Ралф и кучетата, а зад тях Франк, който въпреки старанието си не беше кой знае колко в помощ, изкараха овцете от

цяло едно пасище — иначе работа за няколко дни. Докато разседлаваше кобилата си край група дървета до портата на второто пасище, отецът говореше бодро, че ще успее да изкара добитъка и оттам, преди да дойде дъждът. Кучетата се бяха проснали в тревата с изплезени езици, а чистокръвният куийнсленд се умилкваше в краката на свещеника. Франк измъкна от торбата на седлото си няколко гнусни къса месо от кенгуру и ги метна на кучетата, а те се нахвърлиха върху тях, като завистливо се зъбеха и се хапеха помежду си.

— Свирепи животни, дявол да ги вземе — каза той. — Не са кучета, ами истински чакали.

— Може би са по-близо до кучето, както бог го е създал — възрази кратко отец Ралф. — Винаги нащрек, умни, буйни и почти съвсем диви. Аз лично ги предпочитам пред домашните. — И се усмихна. — И котките са такива. Не си ли ги забелязал покрай хамбарите? Диви и свирепи като пантери. Не пускат човек да припари. Но ловуват великолепно и не чакат да ги храни господарят.

Той изрови от чантата на седлото си парче студено свинско и завит в хартия хляб с масло, отрязва си от месото и подаде другото на Франк. Като постави хляба с маслото на един дънер между двамата, той с нескрито удоволствие заби белите си зъби в месото.

Наблизо растеше самотен кедър и отец Ралф го посочи с цигарата си.

— Там ще спим — рече той, отвърза одеялото си и взе седлото.

Франк го последва до дървото, смятано за най-красивото в тази част на Австралия. Листата му бяха гъсти и бледозелени, с почти съвършено обла форма. Короната му започваше толкова близо до земята, че овцете лесно я стигаха, поради което всеки такъв кедър отдолу бе подстриган равно и гладко и приличаше на огромен градински храст. Ако завалеше дъжд, кедърът щеше да им даде подобър подслон от което и да е друго дърво, защото короните на повечето австралийски дървета бяха по-рехави, отколкото на дърветата в страни с повече дъжд.

— Не си щастлив, нали, Франк? — запита отец Ралф, като се изтегна с въздишка и взе да свива нова цигара.

От мястото си, няколко стъпки встрани, Франк се обърна и го изгледа недоверчиво.

— Какво значи да си щастлив?

— Това, което са сега баща ти и братята ти. Но не и ти, нито майка ти и сестра ти. Не ти ли харесва Австралия?

— Тази Австралия — не. Искам да отида в Сидни. Там може да успея да стана нещо.

— В Сидни ли? Та той е бърлога на престъпници — засмя се отец Ралф.

— Няма значение. И тук затъвам като в Нова Зеландия. Пак не мога да се махна от него.

— От него?

Франк веднага съжали за думите си и млъкна. Лежеше и гледаше листата.

— На колко си години, Франк?

— На двадесет и две.

— А досега отделял ли си се от семейството си?

— Не.

— Ходил ли си да танцуваш? Имал ли си приятелка?

— Не. — Франк не искаше да обяснява.

— Тогава той не ще може да те задържи за дълго.

— Ще ме държи — до края на живота ми.

Отец Ралф се прозя и се нагласи да спи.

— Лека нощ — рече той.

На сутринта облаците бяха по-ниско, но целия ден не заваля и те успяха да изпразнят и второто пасище. Малко възвишение пресичаше Дройда от североизток на югозапад — от единия до другия край, и те събраха всичкия добитък от пасищата, през които минаваше то, за да могат животните да се качат по-нависоко, ако водата залее насипа на реката и на Барун.

Заваля още при здрачаване и Франк и свещеникът препуснаха към брода в реката, който беше под къщата.

— Вече няма смисъл да мислим за животните — викна отец Ралф. — Забивай шпорите, момче, ако не искаш да затънеш в тинята.

За няколко секунди се намокриха до кости. Подгизна и изсъхналата като камък земя. Глинестата почва стана море от кал, в която конете потъваха до коляно и залитаха. Докъдето все още имаше трева, те успяваха да се задържат, но бреговете на потока бяха съвсем отпъкани и там ездачите трябваше да слязат. Освободени от товара си, конете закрачиха уверено, но Франк все залиташе. Беше по-хлъзгаво и

от пързалка. Те изпълзяха до върха на насипа и отвъд се плъзнаха надолу като гюлета. Каменистият път, покрит обикновено с трийсетина сантиметра лениво течаща вода, сега беше под повече от метър буйна пяна. Франк чу свещеника да се смее. Подканвани от виковете на мъжете и от пляскането на пропитите им с вода шапки, конете се изкачиха благополучно по другия бряг, което Франк и отец Ралф не успяха да сторят. При всеки опит се подхлъзваха обратно надолу. Свещеникът тъкмо бе предложил да се покатерят на една върба, когато Пади, разтревожен от пристигналите коне без ездачи, дойде с едно въже и ги изтегли.

Като се усмихваше и клатеше глава, отец Ралф отклони гостоприемната покана на Пади.

— Чакат ме в голямата къща — обясни той.

Мери Карсън чу гласа му преди слугите, понеже той бе решил да мине край предната фасада, та да влезе по-бързо в стаята си.

— Как може да влезеш в този вид? — заговори го тя, застанала на верандата.

— Тогава бъдете така любезна и ми донесете няколко пешкира и куфарчето ми.

Облегната на полуотворения прозорец към гостната, тя го гледаше без стеснение как си сваля ризата, ботушите и панталоните и как бърше калта от себе си.

— Не съм виждала по-красив мъж от теб, Ралф де Брикасар — рече тя. — Защо свещениците обикновено са толкова хубави? Дали е от ирландската кръв? Ирландците са красив народ. Или пък защото красивите мъже търсят в расото убежище от последиците на чара си? Обзалагам се, че момичетата в Гили просто чезнат от мъка по теб.

— Отдавна съм свикнал да не обръщам внимание на влюбени момичета — отвърна той през смях. — Всеки духовник под петдесет години може да стане прицел на някоя от тях, а ако е под тридесет и пет, обикновено всички въздишат по него. Но само протестантките дръзват открито да ме съблазняват.

— Защо никога не отговаряш направо на въпросите ми? — Мери Карсън се изправи, сложи ръка на гърдите му и я задържа там. — Обичаш насладите, Ралф — ето, правиш и слънчеви бани. Целият ли си загорял така?

Той се усмихна, наведе глава и смехът му заглъхна в косата ѝ, докато ръката му разкопчаваше памучните долни гащи. Като се смъкнаха на земята, той ги ритна настрана и застана като някоя скулптура от Праксител, а тя го обикаляше бавно и го разглеждаше.

Усилията му през последните два дни го бяха екзалтирали също както и внезапното му откритие сега, че тя е може би по-уязвима, отколкото беше предполагал. Но тъй като я познаваше достатъчно добре, не се побоя да запита:

— Искате ли да ви любя, Мери?

Тя погледна отпуснатия му член и хрипкаво се изсмя:

— И през ум не ми минава да ти създавам такива главоболия. Чувстваш ли нужда от жени, Ралф?

Той отметна пренебрежително глава:

— Не.

— А от мъже?

— Още по-малко. Не ми трябват.

— Сам ли тогава?

— Това пък най-малко.

— Интересно. — Тя бутна прозореца догоре и прекрачи в гостната. — Ралф, кардинал де Брикасар! — подразни го тя. Но като престана да усеща пронизателния му поглед, отпусна се в креслото и сви юмруци в безмълвен ропот срещу прищевките на съдбата.

Гол, отец Ралф слезе от верандата и пристъпи на равно подстриганата поляна, вдигнал ръце над главата си, със затворени очи. Остави се на дъжда да го облива с топли, бързи, всепроникващи струи — прелестно усещане по голата кожа. Беше съвсем тъмно. Но членът му си остана отпуснат.

Потокът излезе от бреговете си и водата се вдигна по коловете под къщата на Пади, разля се пред стопанския двор, та чак до голямата къща.

— Утре ще спадне — рече Мери Карсън, когато Пади разтревожен отиде да ѝ съобщи.

Както обикновено тя беше права. През следващата седмица водата се оттегли и накрая реките се прибраха в коритата си. Показа се слънцето, температурата скочи над тридесет и седем градуса на сянка.

Тревата сякаш се устреми към небето: висока над коленете, измита от дъжда и светнала до позлата, очите чак заболяваха. Изчистени от прахта, дърветата заблестяха и по-бъбриви от всякога, ятата папагали се върнаха там, откъдето бяха излетели, когато дъждът лъсна пъстроцветните им тела сред клоните.

Отец Ралф се бе заел отново да укрепява духа на поизоставените си енориаши, спокоен, че няма да го мъмрят: под простата бяла риза, до сърцето му, бе скътан чек за хиляда лири. Епископът щеше да е във възторг.

Овцете бяха натирени обратно в пасищата си, а Клийри се видяха принудени да възприемат тукашния навик да се почива следобед. Ставаха в пет, свършваха си всичката работа до пладне и рухваха изнемощели, потръпващи и потни — чак до пет следобед. Така беше и с жените в къщи, и с мъжете по пасищата. Онова, което не успяваха да свършат рано, оставяха за след пет. Вечеряха след залез на верандата. Освен масата там бяха изнесени и всички легла, понеже жегата ги мъчеше и нощем. Живакът сякаш седмици наред, денем и нощем, не бе паднал под тридесет и седем градуса. Бяха забравили вкуса на говеждото и ядяха само овнешко, преди да се е развалило. Жадуваха за разнообразие при това неизменно редуване на печени овнешки котлети, яхния от овнешко, пай по овчарски с кълцано овнешко, овнешко със сос, овнешки бут на скара, мариновано овнешко, овнешко на фурна.

Но началото на февруари донесе рязка промяна в живота на Меги и Стюърт. Изпратиха ги в манастира на Гилънбоун, в пансион, понеже по-близо нямаше училище. Хал — каза Пади, — като му дойде времето, ще учи задочно към доминиканското училище в Сидни. А тъй като Меги и Стюърт бяха вече свикнали с учители, Мери Карсън щедро предложи да ги издържа в училището на Светия кръст. Пък и Фий беше твърде заета около Хал, та да наглежда задочното им обучение. По негласно споразумение още отначало се знаеше, че Джек и Хюи няма да продължат образованието си: те бяха необходими на Дройда, а и земята ги влечеше.

За Меги и Стюърт животът в манастира беше необичаен и спокоен след Дройда и най-вече след училището на Светото сърце в Уахин. Отец Ралф беше намекнал на монахините, че тези две деца са негови протежета, а леля им е най-богатата жена в Нови Южен Уелс.

Така стеснителността на Меги се превърна от порок в добродетел, а затвореният характер на Стюърт и навикът му с часове да седи зареян някъде в безкрая му спечелиха епитета „светец“.

Беше много тихо, понеже в пансиона имаше малко деца: хората в околността, които бяха достатъчно богати, за да изпратят чедата си в пансион, винаги предпочитаха Сидни. Манастирът миришеше на чисто и на цветя, в тъмните коридори с високи сводове цареше покой. Говореше се тихо, животът протичаше като зад тънък черен воал. Никой не ги биеше, никой не ги навикваше и отец Ралф не ги забравяше.

Идваше често да ги види и толкова често ги взимаше при себе си в презвитерството, че реши да боядиса спалнята на Меги там в светлозелено, да купи нови завеси и нова покривка за леглото. Стюърт спеше в стая, която едно след друго бяха боядисвали в бежово и в кафяво, и на отец Ралф през ум не му минаваше да се запита дали момчето се чувства добре. Стю беше на заден план и го канеха само за да не се обиди.

Защо държеше толкова на Меги, отец Ралф не знаеше, нито пък си правеше труда да се замисля много над това. Най-напред бе изпитал съжаление към нея, когато в онзи ден я бе видял зад другите сред прашния двор на гарата. Настрани от семейството, защото е момиче — подсказа му тогава неговата проникателност. Защо и Франк се държеше настрана, не го заинтригува ни най-малко, нито пък го развълнува, та да му стане жал за него. У Франк имаше нещо, което сковаваше нежните чувства — беше мрачен, без вътрешна светлина. Но Меги? Тя го бе развълнувала неимоверно, без той самият да разбира защо. Харесваше му цветът на косата ѝ, цветът и формата на очите ѝ — красиви като на майката, но много по-ласкави, по-изразителни; привличаше го и характерът ѝ, в който той виждаше женственост — кротка и в същото време извънредно силна. Не, Меги не беше бунтовничка, напротив — цял живот щеше да се покорява и да се движи в границите на женската си съдба.

И все пак не беше само това. Може би, ако се бе взрял по-дълбоко в себе си, щеше да установи, че чувството му към нея е странен сбор от време, място и личност. Тя нямаше особено значение за никого и следователно в живота ѝ имаше място, което той би могъл да заеме и да бъде сигурен в обичта ѝ. Тя бе дете и поради това не

застрашаваше начина му на живот, нито репутацията му на духовник. Беше красива, а той ценеше красотата. И макар да си даваше най-малко сметка за това, Меги запълваше празнотата в живота му, което и неговият бог дори не можеше да стори, защото тя излъчваше топлина и беше от плът и кръв. За да не притеснява родителите ѝ, като ѝ прави подаръци, той ѝ даряваше колкото може повече от своето присъствие и посвети много време и мисли как да подреди стаята ѝ в презвитерството — не толкова за да я зарадва, колкото за да създаде подходяща среда за своята скъпоценност. Меги не заслужаваше нищо посредствено.

В началото на май в Дройда пристигнаха стригачите. Мери Карсън владееше отлично всичко, което трябваше да се върши в чифлика — от разпределянето на овците до боравенето с камшика. Тя извика Пади при себе си няколко дни преди да дойдат стригачите и без да става от креслото си, му обясни всичко до най-малките подробности. Свикнал със стригането на овце в Нова Зеландия, Пади беше поразен от размерите на тукашните помещения — с места за двадесет и шест работника, а разговорът със сестра му съвсем го замая с фактите и цифрите. В Дройда щяха да стрижат не само техните овце, но и тези от Бугела, Дибън-Дибън и Бийл-Бийл. Това означаваше работа до изтощение за всеки човек в чифлика — било то жена или мъж. Беше обичай овците на няколко съседни ферми да се стрижат общо и тези, които използваха съоръженията на Дройда, разбира се, също се притичваха на помощ, но повечето работа неизбежно се стоварваше върху хората от Дройда.

Стригачите водеха със себе си готвач и си купуваха храната от склада на фермата, но нали трябваше да се набавят тези огромни количества храна, нали бараките с пристроените към тях кухня и съвсем примитивна баня трябваше да се постегнат, да се изчистят и в тях да се подредят дюшеци и одеяла. Не всички ферми създаваха такива добри условия за стригачите, Дройда се гордееше с гостоприемството си и бе прочута с „дяволски добри“ условия за стригане. Тъй като това бе едно от нещата, в които Мери Карсън дейно участвуваше, тя не скъпеше пари. Тя имаше не само най-големите помещения за стригане в Нови Южен Уелс, но за тях се изискваха и най-добрите работници, хора от категорията на Джеки Хау. Повече от триста хиляди овце трябваше да бъдат остригани тук, след това

стригачите щяха да натоварят торбите си на стария камион „Форд“ и да поемат към следващата ферма.

Франк не се беше прибрал цели две седмици. Заедно със стария овчар Бирберъл Пийт, с няколко кучета, два коня и скромния им багаж в лека двуколка, теглена от едно инатящо се пони, той бе поел към най-далечните пасища на запад, за да доведат овцете от тях, като по пътя постоянно ги прегрупираха и сортираха. Работата беше бавна и скучна и съвсем не приличаше на онова трескаво гонене на овцете преди наводнението. Във всяка кошара имаше отделно място, където се класираха и маркираха овцете, и стадата трябваше да бъдат задържани, докато дойде редът им. В помещенията при стригачите имаше място само за по десет хиляди овце наведнъж, така че никак не беше лесно, докато траеше стригането: стригани и нестригани стада се разминаваха в непрекъсната суетня.

Когато Франк влезе в кухнята при майка си, тя стоеше до мивката и белеше картофи — работата ѝ нямаше край.

— Мамо, аз се върнах! — обади ѝ се той с радостен глас.

Тя се извърна и коремът ѝ изпъкна — след двуседмично отсъствие погледът му се беше изострил.

— О, боже! — възкликна той.

Радостта, че го вижда, помръкна в очите ѝ, лицето ѝ пламна от срам, тя простря ръце над издутата престилка, като че те щяха да скрият онова, което дрехите не можеха.

Франк се тресеше целият:

— Мръсен стар пръч!

— Франк, не ти позволявам да говориш така. Вече си мъж и разбираш. И ти си дошъл така на този свят, затова трябва да се отнасяш с уважение. Няма нищо мръсно в това. Като обиждаш татко, обиждаш и мен.

— Той няма право! Защо не те остави на мира! — изсъска Франк и избърса пяната, избила в ъгълчето на разтрепераните му устни.

— Няма нищо мръсно в това — повтори тя отпаднало и го погледна с ясните си уморени очи, сякаш внезапно бе решила завинаги да обърне гръб на срама. — Няма нищо мръсно, Франк. Не е мръсно и деянието, което води до това.

Този път той се изчерви. Не можеше да издържи повече на погледа ѝ и затова се обърна и влезе в стаята, където спеше заедно с

Боб, Джек и Хюи. Голите стени и тесните единични легла сякаш му се надсмиваха, подиграваха му се, стерилни и безлични, без нищо, което да ги стопли, без смисъл, който да ги освети. И си представи нейното лице, хубавото ѝ уморено лице с ореол от златисти коси, грейнало от това, което бе вършила с косматия стар козел в ужасната лятна горещина.

Не можеше да избяга от това, не можеше да избяга и от нея, нито от потайните си мисли, нито от копнежа, присъщ на мъжа на неговите години. Обикновено той успяваше да отпъди тези мисли от съзнанието си, но ето че тя излагаше на показ доказателствата за своята лъст, ето че го предизвикваше с онези тайнствени неща, станали между нея и онзи похотлив звяр... Как да мисли за това, как да свикне с него, как да го понесе? Искаше тя да бъде за него съвсем свята, чиста и неопетнена като Светата майка — създание, което да е над тези неща, па макар и всички нейни посестрими на света да са грешни. Като му доказваше, че грешни, тя го тласкаше към лудост. Беше запазвал здравия си разум, като си внушаваше, че тя ляга с този противен старец съвсем целомъдрена, колкото да се приюти за през нощта, и че те никога не се обръщат един към друг, нито се докосват. О, господи!

Звук от скърцане на метал го накара да погледне надолу и той разбра, че е огънал като змия пиринчената рамка в долния край на леглото.

— Ах, защо не беше ти баща ми? — рече той.

— Франк — чу се гласът на майка му откъм вратата.

Той я погледна с черните си очи, блеснали и влажни като бучки въглища на дъжда.

— Някой ден ще го убия — рече той.

— Ако го направиш, ще убиеш и мен — отвърна Фий, като се приближи и седна на леглото.

— Не, ще те освободя от него — възрази той буйно и убедено.

— Франк, аз не мога и не желая да бъда свободна. Да знаех само на кого си се метнал. Разбирам, че не си щастлив, но нима трябва да си го изкарваш на мен или на татко? Защо толкова държиш да усложняваш нещата? Защо? — Тя сведе очи към ръцете си и после пак го погледна. — Не исках да ти го казвам, но ми се струва, че трябва да ти го кажа. Време е да си намериш момиче, Франк, да се ожениш и да си имаш свое семейство. В Дройда има място. Другите момчета никога

не са ми били грижа в това отношение — те въобще не приличат на теб по характер. Но ти имаш нужда от съпруга, Франк. Тогава няма да ти остава време да мислиш за мен.

Той беше вече с гръб към нея и не се извърна. Няколко минути тя поседя на леглото, като се надяваше той да каже нещо, после въздъхна, стана и излезе.

[1] 1 акр = 4047 кв.м. — Б.пр. ↑

[2] Един галон = 3,785 литра. — Б.пр. ↑

Когато стригачите си отидоха и в цялата околност настъпи полубезделието на зимата, дойде време за ежегодните конни надбягвания с панаир и увеселения в Гилънбоун. Това най-голямо събитие в обществения календар траеше два дни. Фий се чувстваше неразположена и Пади трябваше с „Ролс Ройса“ да откара в града Мери Карсън — като не беше с него жена му, нямаше кой да го подкрепи и да държи затворена устата на Мери. Той беше забелязал, че по някаква необяснима причина присъствието на Фий обуздаваше сестра му, поставяше я в неблагоприятно положение.

Отиваха всички. Предупредени под смъртна заплаха да се държат добре, момчетата се натовариха на камиона с Пит Биреното буре, Джим, Том, мисис Смит и двете домашни прислужници, а Франк замина рано сутринта сам с „Форда“. Възрастните щяха да останат и за втория ден на състезанията; по причини, известни само на самата нея, Мери Карсън не прие предложението на отец Ралф да пренощува в презвитерството, но настоя Пади да остане там с Франк. Никой не знаеше къде ще отседнат двамата пастири и Том, общият работник, но мисис Смит, Мини и Кет имаха приятели в Гили, които щяха да ги приютят.

В десет часа сутринта Пади вече беше настанил сестра си в най-добрата стая, с която разполагаше хотел „Имperiал“, и слезе долу в бара, където намери Франк с халба бира в ръка.

— Нека да черпя и аз по една, момчето ми — заговори го дружелюбно Пади. — Предстои ми да заведа леля ти Мери на обяда и трябва да се подкрепя душевно, щом ще минавам през това изпитание без майка ти.

Докато човек не се опита да наруши установеното от годините, няма представа колко трудно е да надделее навика и страха. Франк установи, че не е в състояние да направи онова, което искаше — не можеше да плисне съдържанието на чашата в лицето на баща си, поне не пред хората в бара. Затова изпи на един дъх остатъка от бирата си, усмихна се малко насила и отвърна:

— Съжалявам, татко, но съм обещал на няколко момчета да ги чакам долу на панаира.

— Добре, бягай тогава. Ето, вземи това да си харчиш както искаш. Приятно прекарване и ако се напиеш, гледай да не разбере майка ти.

Франк впери очи в новичката синя банкнота от пет лири в ръката си и го обзе желание да я скъса на парченца и да ги хвърли в лицето на Пади, но навикът отново надделя: той я сгъна, пхна я в малкото джобче на панталона си и благодари. Изхвъркна от бара колкото можеше по-бързо.

Облечен в най-официалния си син костюм, със закопчана жилетка, със златен часовник на златен ланец, Пади понамести целулойдната си яка и огледа дали в бара нямаше нечие познато лице. Той не бе идвал много често в Гили през деветте месеца, откакто пристигнаха в Дройда, но заради това, че беше брат на Мери Карсън и неин пряк наследник, посрещаха го винаги много гостоприемно и го познаваха по лице. Няколко души му се усмихнаха дружелюбно, поканиха го да го черпят с бира и той скоро се озова в приятна малка компания. Франк беше забравен.

Напоследък Меги носеше косата си на плитки, тъй като никоя от монахините не искаше (въпреки парите на Мери Карсън) да се занимава с къдриците ѝ. Затова те се спущаха сега по раменете ѝ на две дебели възета, вързани в края с тъмносини панделки. В строга тъмносиня униформа на ученичка в Светия кръст, тя вървеше през ливадата между манастира и презвитерството; една сестра я придружаваше и я предаде на Ани, икономката на отец Ралф, която обожаваше момичето. Веднъж той се беше учудил на това, защото Ани не обичаше малките момчета и все съжаляваше, че презвитерството е толкова близо до училището.

— Ой, че туй дете има най-хубавите коси в Гили — опита се да обясни тя на свещеника.

— Хайде, хайде, Ани! Косата да няма душа — не се обича човек само заради цвета на косата — подразни я той.

— Ами тя... тя е толкова едно миличко, като... като... нали?

Той не разбра като какво, но и не я попита, нито ѝ помогна да се сети. Понякога беше по-добре да не знае какво има пред вид Ани и да не я насърчава, като обръща прекалено внимание на приказките ѝ. Тя

беше — както сама казваше — милозлива и ако съжаляваше детето, той не искаше да му напомнят, че такова чувство буди не толкова миналото, колкото бъдещето на Меги.

Пристигна и Франк, който нямаше никаква уговорена среща с приятели; беше все още разтреперан от разговора с баща си в бара.

— Хайде, Меги, ела да те заведе на панаира — подкани я той и ѝ подаде ръка.

— Защо да не ви заведе и двамата, а? — предложи отец Ралф и също подаде ръка.

Между двамата мъже, които обожаваше, вкопчена здраво за ръцете им, Меги беше на седмото небе.

Панаирът на Гилънбоун устройваха по бреговете на река Барун, в съседство с пистата за надбягване. Въпреки че бяха минали вече шест месеца от наводненията, пръстта не беше изсъхнала напълно и нетърпеливите крака на дошлите по-рано я бяха превърнали в кал. Зад оборите с овце и говеда, с кози и прасета — най-качествената и породиста жива стока, претендираща за наградите — бяха опънати палатки, пълни със занаятчийски произведения и лакомства. Тримата минаваха бавно покрай добитък, сладкиши, плетени шалове, бебешки дрешки, бродирани покривки, котки, кучета, канарчета.

В най-отдалечения край беше манежът, в който млади ездачи и ездачки загряваха своите коне с къси опашки пред погледите на съдиите, приличащи самите те на коне, както установи през смях Меги. Ездачките във великолепни шевиотни костюми седяха странично на високите си коне — с цилиндри, препасани грациозно с воал. Меги не можеше да си представи как човек, яхнал кон така нестабилно, и при това с шапка на глава, би останал невредим, когато конят препусне, но видя една красавица да превежда своя съпротивяващ се кон през цял ред трудни препятствия и накрая си остана непокътната. После дамата нетърпеливо пришпори животното, прекоси с лек галоп разкаляното място и дръпна юздите точно пред Меги, Франк и отец Ралф, за да им препречи пътя. Кракът в излъскан черен ботуш се измъкна от стремето, дамата седеше действително на крайчеца на седлото; тя протегна елегантно ръцете си в ръкавици.

— Отче, ще бъдете ли така любезен да ми помогнете да сляза!

Той посегна да обхване талията ѝ, докато тя облягаше ръце на раменете му, и леко я смъкна долу. Щом токовете ѝ докоснаха земята,

той я пусна, хвана поводите на коня и тръгна редом с дамата, която с лекота пристъпваше в крак с него.

— Е, какво, ще спечелите ли надбягването, мис Кармайкъл? — попита я той с подчертано равнодушен глас.

Тя се нацупи: беше млада и много красива и това явно безразличие я засегна.

— Надявам се, но не съм съвсем сигурна. Ще се състезават също мис Хоуптън и мисис Антъни Кинг. Но обездката ще спечеля. Така че и да загубя надбягването, няма да ме е яд.

Тя говореше с приятно приглушени гласни и с твърде изискани изрази на млада дама, получила добро образование, което не допускаше никаква образност или топлина да оцветят речта ѝ. Като се обръщаше към нея, отец Ралф също говореше по-изискано, без приятните ирландски нотки, сякаш тя му напомняше за време, в което и той е бил като нея. Меги се намръщи, озадачена и смутена от незначителните, но внимателно подбрани думи, без да схваща каква е тази промяна у отец Ралф. Само усещаше, че има някаква промяна, която не бе по вкуса ѝ. Тя пусна ръката на Франк, защото вече не можеха да вървят всички в крак.

Когато стигнаха до една голяма локва, Франк беше изостанал. Очите на отец Ралф зашариха, оглеждайки водата, образувала плитко езерце; той се извърна към детето, чиято ръка държеше здраво в своята, и се наведе към него с особена нежност, която дамата веднага долови, тъй като бе липсвала изцяло във вежливия разговор с нея.

— Съжалявам, че нямам плащ, мила Меги, за да бъда твоя сър Уолтър Рали^[1]. Нали ще ме извините, мила мис Кармайкъл — подаде ѝ той поводите, — не мога да оставя любимката си да си изкаля обувките.

Той вдигна Меги и с уверено движение я настани на хълбока си, като остави мис Кармайкъл, подхванала тежките си дълги поли в една ръка и поводите в друга, да прегази сама водата. Подигравателният смях на Франк зад гърба им съвсем не подобри настроението ѝ и в другия край на локвата тя рязко ги остави.

— Убеден съм, че би ви убила, ако можеше — рече Франк, когато отец Ралф пусна Меги на земята. Беше възхитен от сцената и от преднамерената жестокост на отец Ралф. Мис Кармайкъл му се бе видяла толкова красива и надменна, че никой мъж не би могъл да ѝ се

противопостави, но ето как отец Ралф дръзна да разклати високото й мнение за нейната пленителна женственост, която тя размахваше като оръжие. Изглежда, свещеникът ненавиждаше и нея, и това, което тя представлява — света на жените, мислеше си Франк, — онази очарователна загадка, в която той още не бе успял да проникне. Жегнат от думите на майка си, щеше му се мис Кармайкъл да го забележи — него, най-големия от синовете на наследника на Мери Карсън, — но тя не го бе удостоила дори с поглед. Цялото й внимание беше насочено към свещеника — това безполово, осакатено същество. Какво от това, че беше висок, смугъл и красив?

— Не се бой, тя пак ще се върне: малко й беше — успокой го отец Ралф, без да се церемони. — А понеже е богата, другата неделя съвсем високомерно ще остави в диска банкнота от десет лири. — После се разсмя на изражението на Франк. — Аз не съм много по-стар от теб, синко, и съм съвсем светски човек въпреки призванието си. Не ме кори, а го отдай просто на житейския опит.

Бяха оставили вече манежа зад гърба си и влязоха в увеселителната площадка на панаира. За Меги и Франк тя беше вълшебен свят. Отец Ралф беше дал на Меги цели пет шилинга, а Франк имаше петте лири: прекрасно беше, че можеха да си платят входа за всички тези мамещи павилиони и шатри. Навсякъде се тълпяха хора, деца се щураха наоколо, вперили разширени очи в пъстрите и малко неправилно изписани надписи по орфаните платнища:

НАЙ-ДЕБЕЛАТА ЖЕНА НА СВЕТА
ПРИНЦЕСА ХУРИ — ТАНЦЬОРКАТА СЪС ЗМИИ
(ВИЖТЕ Я КАК РАЗПАЛВА ГНЕВА НА КОБРАТА)
ЧОВЕКЪТ ОТ ИНДИЙСКА ГУМА
ГОЛИАТ — НАЙ-СИЛНИЯТ МЪЖ НА СВЕТА
ТЕТИС — РУСАЛКАТА

Навсякъде даваха по няколко пенита и гледаха онемели, без да забелязват поизтритите люспи на Тетис, нито беззъбата усмивка на кобрата.

На другия край, заела цяла една страна на площадката, беше опъната огромна шатра с издигната дъсчена пътека отпред и приличен на завеса фриз с рисувани фигури, надвиснали заплашително над тълпата. Един човек с мегафон в ръка канеше насъбралите се:

— Насам, насам, господа, при прочутата боксова трупа на Джими Шермън! Осем от най-добрите боксьори на света! Кесия пари за онзи, който се пребори с тях!

Жените и момичетата отстъпваха от тълпата, а мъжете и момчетата се стичаха от всички страни и се скупчваха нагъсто под дъсчената пътека. Тържествено, като процесия на гладиатори в цирк „Максимус“, осем мъже се строиха на пътеката и застанаха разкрачени, долепили до бедрата си ръце с превръзки на китките, наперени пред възторжените възгласи на тълпата. Меги помисли, че са по долни дрехи, понеже бяха облечени в дълго черно трико и елечи, с много тесни панталони от кръста до средата на бедрата. На гърдите им с големи латински печатни букви беше написано:

ТРУПА ДЖИМИ ШЕРМЪН

Не бяха еднакви на ръст — и високи, и ниски, и средни, — но всички бяха изключително добре сложени. Като си приказваха и се смееха помежду си — така свободно сякаш им беше ежедневието, — те стягаха мускулите си и си даваха вид, че не го правят за показ.

— Хайде, момчета, кой ще надене ръкавицата? — ревеше в тръбата глашатаят. — Кой ще опита? Кой ще спечели петачката? — провикваше се той сред ударите на един тъпан.

— Аз! — извика Франк. — Аз! Аз!

Той се отскубна от възпиращата го ръка на отец Ралф, а хората до тях, като видяха дребния ръст на Франк, започнаха да се смеят и добронамерено да го побутват напред.

Но глашатаят беше съвсем сериозен, а и един от трупата протегна приятелски ръка, изтегли Франк по стълбата и го нареди до осмината на дъсчения мост.

— Не се смейте, господа. Той не е едър, но пръв пожела да излезе. Важно е не кучето да е голямо, а зъбите му да са остри. Хайде, ето как малкият ще си опита късмета. Ами по-големите? Който е смел,

той ще спечели. Кой ще си премери силите с момче от трупата на Джими Шермън?

Постепенно кандидатите ставаха все повече и повече — младежи, които стеснително мачкаха в ръце шапките си и поглеждаха изпод око професионалистите, застанали до тях като истукани. Въпреки че изгаряше от желание да остане и да види какво ще се случи, отец Ралф с неохота реши, че е крайно време да отведе Меги оттук, затова я вдигна на ръце и се обърна да си върви. Меги започна да вика и колкото повече се отдалечаваха, толкова по-силни ставаха писъците ѝ, та хората се заобръщаха да ги гледат и понеже всички го познаваха, беше много неудобно, дори неприлично.

— Разбери, Меги, не мога да те заведа вътре. Баща ти жив ще ме одере, и с право.

— Искам да остана при Франк, искам да остана при Франк! — ревеше тя с цяло гърло, риташе и се мъчеше да го ухапе.

— О, по дяволите! — изруга отец Ралф.

И като се примири с неизбежното, бръкна в джоба си за входната такса и се приближи към повдигнатото платнище, което служеше за врата на шатрата, оглеждайки се за някое от момчетата на Клийри. Но тях ги нямаше наоколо и той реши, че те са на някое безопасно място — я опитваха късмета си на стремената, я се тъпчеха с банички с месо и със сладолед.

— Не бива да я водите вътре, отче — спря го изумен шефът на трупата.

Отец Ралф вдигна очи към небето.

— Ако ми кажеш как да я отведем оттук, без полицията на Гили да ни арестува за насилие над дете, с удоволствие ще те послушам. Но брат ѝ е един от кандидатите да се боксира и тя няма да се отдели от него без борба, която би ви направила да изглеждате като аматьори.

Боксьорът вдигна рамене.

— Добре, отче, няма да споря с вас я! Дръжте я само понастри, че не отговарям. Не, не, отче, приберете си парите. Джими няма да ги вземе.

Шатрата се бе изпълнила с мъже и момчета, струпани около ринга в средата. Отец Ралф намери едно местенце зад гърбовете на тълпата до брезентовата стена и здраво стисна Меги. Въздухът беше сивкав от тютюнев дим и ароматизираните стърготини, хвърлени да

поемат калта. Франк, надянал вече ръкавиците, щеше да се боксира пръв този ден.

Макар и да се случваше рядко, не беше изключено човек от тълпата да издържи всички рундове срещу някого от професионалните боксьори. Те, разбира се, не бяха най-добрите в света, но няколко от тях бяха най-добри в Австралия. Излязъл срещу един от категория муха — поради ръста си, — Франк го свали в нокаут още с третия удар и поиска да се бие с някой друг. Докато се боксираше с третия професионалист, наоколо се беше разчуло и шатрата така се натъпка с хора, че не можеше вече нито един любопитен да пристъпи вътре.

Франк още не беше усетил истински удар и няколкото докосвания на ръкавицата на противника му само разпалиха вечно тлеещия му гняв. Гледаше диво, почти озверен, и всеки от противниците му приемаше образа на Пади, а виковете и възгласите на тълпата пулсираха в главата му като един безкраен зов: „Давай! Давай! Давай!“ О, как беше копнял за тази възможност да се бие, отнета му след идването в Дройда! Защото боят беше единственият начин, който познаваше, за да уталожить гнева и болката си, а като нанасяше повалящия удар, струваше му се, че мощният глух глас в ушите му започва да напява: „Убий го! Убий го! Убий го!“

Тогавя го изправиха срещу един от шампионите в лека категория, на когото наредиха да държи Франк на разстояние и само да разбере дали той наистина умее да се боксира, или можеше само да нанася силни удари. Очите на Джими Шермън светеха. Той непрекъснато търсеше нови боксьори и на всеки провинциален панаир намираше по някого. Боксьорът лека категория постъпваше както му бяха казали и беше изпаднал в доста затруднено положение въпреки по-дългите си ръце, докато Франк беше така обладан от желанието да убие тази подскачаща и изплъзваща му се фигура, че се бе устремил след нея, сляп за всичко друго. Но от всяка схватка или серия удари Франк се учеше, защото беше от ония странни хора, които и в титаническия си гняв са способни да разсъждават. Франк издържа всичките рундове въпреки понесените удари от ловките юмруци на другия. Окото му се бе подуло, веждата и устната му бяха сцепени. Но беше спечелил двадесет лири и уважението на всички присъстващи.

Меги се изтръгна от поотпуснатата прегръдка на отец Ралф и хукна навън от шатрата, преди той да успее да я задържи. Когато я

намери отвън, тя беше повръщала и се мъчеше да изчисти с малка носна кърпичка опръсканите си обувки. Той мълчаливо ѝ подаде своята и започна да гали русата ѝ, разтърсваща се от хълцания главица. Атмосферата вътре не беше понесла и на него, но свещеническият сан не му позволяваше да се освободи като нея от насъбралото се в гърлото му.

— Искаш ли да чакаш Франк, или предпочиташ да си вървим?

— Ще чакам Франк — промълви тя, облегната на него, благодарна за проявеното търпение и разбиране.

— Защо ли, като те гледам, така се свива несъществуващото ми уж сърце? — мърмореше си той убеден, че Меги се чувства твърде зле, за да го слуша, подтикван от необходимостта да изрече мислите си гласно, както става обикновено с онези, които живеят сами. — На майка ми не ми напомняш, а сестра не съм имал, но много ми се ще да знам нещо повече за теб и окаяното ти семейство... Тежък ли е бил животът ти, малка моя Меги?

Франк излезе от шатрата с лейкопласт на окото, като попиваше с кърпа изранената си устна. За пръв път, откакто го беше видял отец Ралф, той изглеждаше щастлив, така както обикновено изглеждат мъжете след една несъмнено хубава нощ, прекарана с жена — мислеше си свещеникът.

— Какво търси тук Меги? — сопна се той, още не отрезнял от възбудата на ринга.

— Трябваше да ѝ вържа ръцете и краката и дори да ѝ запуша устата, за да я отведе оттук — отвърна троснато отец Ралф, ядосан, че трябва да се оправдава; дали пък Франк няма сега да се хвърли и върху него? Той ни най-малко не се боеше, но не искаше да прави скандали пред хората. — Тя се страхуваше за теб, Франк, и искаше да бъде наблизо, да е сигурна, че си добре. Не ѝ се сърди, тя без друго е доста разстроена.

— Гледай само татко да не разбере, че си била на по-малко от една миля оттук — обърна се Франк към Меги.

— Хайде да си ходим — каза свещеникът. — Мисля, че за всички ни би било добре да изпием по чаша чай в презвитерството. — Той щипна Меги по върха на носа. — А ти, малка госпожичке, имаш нужда хубаво да се измиеш.

Пади беше прекарал мъчителен ден — трябваше да изпълнява прищевките на сестра си (Фий никога не бе имала прищевки), да ѝ помага, когато тя превзето и мърморейки, с вносните си обувки с дантели, избираше пътя си през калта на Гили, да се усмихва и да приказва с хората, които тя царствено поздравяваше, да стои до нея, докато тя връчваше смарагдовата гривна на победителя от главното надбягване — за Трофея на Гилънбоун. Той не можеше да проумее защо трябваше да се изразходва цялата награда за една женска дрънкулка, вместо да се даде една позлатена купа и солидна сума в брой — не разбираше, че състезанието се устройва само за престиж и че за онези, които участвуват в него, е под достойнството им да се занимават с пари и като нищо можеха да се обидят и да не приемат парична награда. Хори Хоуптън, чийто дорест кон Кинг Едуард спечели смарагдовата гривна, притежаваше вече рубинена, диамантена и сапфирена гривна от предишните години. Той имаше жена и пет дъщери и казваше, че не може да спре, докато не спечели шест гривни.

Колосаната риза и целулоидната яка притесняваха Пади, със синия костюм му беше много горещо, а екзотичните ястия от морски деликатеси, които поднесоха за обяд, и шампанското се отразиха на стомаха му, привикнал на овнешко месо; чувстваше се като глупак и мислеше, че и другите го виждат такъв. Макар костюмът му да беше официален, личеше си, че е шит при евтин шивач и е по селски демодиран. Те не бяха от неговата черга, тези погражданени фермери, тези надменни матрони и зъбати момичета с конски физиономии — каймакът на онова, което местният вестник наричаше „заселническа аристокрация“. Защото те всячески се мъчеха да забравят онези дни от миналото столетие, когато се бяха настанили по тези земи съвсем незаконно, бяха си присвоили огромни пространства, а после, при федерацията и самоуправлението, бяха получили право на собственост по давност. Постепенно бяха станали най-богатите хора на континента, създадоха си политическа партия, изпращаха децата си в скъпи училища в Сидни, бяха делили трапеза с гостуващия Уелски принц. А той, простият Пади Клийри, си беше работник. Той нямаше нищо общо с тези колониални аристократи, които твърде много и неприятно напомняха за семейството на жена му.

Ето защо, като влезе в салона на презвитерството и намери Франк, Меги и отец Ралф, разположени край огъня така, сякаш бяха

прекарвали чудесен, безгрижен ден, се раздразни. Непоносимо му беше липсвала изискаността и подкрепата на Фий, а сестра си все още ненавиждаше така, както и през най-ранното си детство в Ирландия. В следващия момент забеляза лейкопласта върху окото на Франк. Сякаш небето пращаше оправдание за гнева му.

— А сега как ще се явиш пред майка си в този вид? — кресна той. — Един ден се изплъзна от погледа ми и пак постарому — биеш се с всекиго, който те погледне накриво.

Стреснат, отец Ралф скочи, понечи да издума нещо успокоително. Но Фрак го изпревари.

— Пари спечелих с това — каза той много тихо, като посочи лейкопласта. — Двайсет лири за няколко минути работа е по-добра заплата от онова, което леля Мери дава на теб и на мен заедно за цял месец. Днес следобед в шатрата на Джими Шермън победих трима добри боксьори и издържах цял мач с шампион от лека категория. Така се сдобих с двайсете лири. Може да не ти харесва какво правя, но днес спечелих и уважението на всички наоколо.

— Ха, стигат ти някакви уморени и затлъстели от пианство бивши слави от провинциални панаири, за да си доволен, а? Време е да пораснеш, Франк! Знам, че не можеш да пораснеш повече на ръст, но поне заради майка си се постарай да пораснеш по ум!

Колко бяло беше лицето на Франк! Като мъртвешко! Това бе най-тежката обида, която можеше да му нанесе един мъж, а при това идваше от баща му. Не можеше да му отвърне с удар. Започна да диша дълбоко с целия си гръден кош, като се мъчеше да усмири ръцете край тялото си.

— Не са бивши, татко. Кой е Джими Шермън — знаеш така добре, както и аз. Именно Джими Шермън ми каза, че съм имал страхотно бъдеще като боксьор и иска да ме вземе в трупата си да ме обучава. И дори ще ми плаща! Може да не стана по-висок, но съм достатъчно голям да набия всеки мъж под слънцето, дори и теб, противен стар пръч!

Намекът зад този епитет не убягна на Пади — той пребледня като сина си.

— Не смей да ме наричаш така!

— Точно такъв си! Отвратителен, по-лош и от разгонен пръч! Не можеш ли да я оставиш на мира, не можеш ли да не я докосваш вече?

— Не! Недейте! — писна Меги. Ръцете на отец Ралф се впиха в раменете ѝ до болка и я държаха до него. Сълзи рукнаха по лицето ѝ. Тя неистово се дърпаше да се освободи, но напразно. — Не, татко, недей! О, Франк, моля те! Моля ви се, моля ви се! — викаше тя пронизително.

Но само отец Ралф я чуваше. Франк и Пади бяха впили очи един в друг, дали най-сетне воля на взаимната си ненавист и страх. Бентът на общата им любов към Фий се бе скъсал и се отприщи непримиримото им съперничество за нея.

— Аз съм неин мъж. Бог ни е благословил да имаме деца — рече Пади, като се мъчеше да се овладее.

— Ти не струваш повече от старо мръсно псе, което тича по всяка разбесувала се кучка!

— А ти не струваш повече от мръсното псе, дето те е направило, дявол го знае кой е бил! Добре, че нямам нищо общо с това! — кресна Пади и замлъкна. Гневът му затихна като отшумяла буря. Той клюмна, сви се и ръката му замачка устните, като че ли да отскубне езика, изрекъл непозволеното. — Не исках да кажа това! Не исках! Не исках!

В момента, в който думите бяха изречени, отец Ралф пусна Меги и сграбчи Франк. Изви дясната му ръка зад гърба, а с лявата си ръка обви шията му, за да го възпре. Беше силен и държеше здраво; Франк се бореше да се освободи, но после внезапно се отпусна и поклати глава примирено. Меги се беше смъкнала на колене на пода и ридаеше, като местеше умолителен поглед от брат си към баща си в безпомощно страдание. Тя не разбираше какво става, но знаеше, че заради случилото се не ще може да ги има вече и двамата заедно.

— Точно това искаше да кажеш! — рече с дрезгав глас Франк. — Знаех си аз! Знаех си! — Опита се да извърне глава към отец Ралф. — Пуснете ме, отче! Няма да го пипна. Бог ми е на помощ, няма да го докосна.

— Бог да ти е на помощ ли? Бог да ви порази и двамата! Ако сте разстроили душата на детето, ще ви убия! — изрева свещеникът, единственият разгневен сега. — Държах я тук да слуша, защото се боях, че ако я изведа, ще се избиете, докато ме няма. Но трябваше да ви оставя да го направите, жалки, глупави егоисти!

— Добре, отивам си — проговори Франк със странен, глух глас. — Отивам с трупата на Джими Шермън и вече няма да се върна.

— Трябва да се върнеш — прошепна Пади. — Какво ще кажа на майка ти? Тя държи на теб повече, отколкото на всички нас, взети заедно. Никога няма да ми прости!

— Кажи й, че съм отишъл с Джими Шермън, та дано направя нещо от себе си. Това е истината.

— Онова, което казах... не е вярно, Франк.

Чуждите черни очи на Франк заискриха насмешливо, очите, които бяха учудили свещеника, когато ги видя за първи път — какъв беше този черноок син на сивооката Фий и на синеокия Пади? Отец Ралф познаваше законите на Мендел и не допускаше, че това се дължи само на сивите очи на Фий.

Франк си взе шапката и палтото.

— О, вярно е! И винаги съм го знаел. Понякога си спомням мама да свири на спинет в една стая, каквато ти никога не си могъл да имаш! А още и чувството, че не си бил винаги с нас, че си дошъл след мен, че тя най-напред е била моя. — Изсмя се беззвучно. — И като си помисля, че през всичките тези години съм обвинявал теб, че я теглиш надолу, а в същност виновният съм бил аз. Аз, аз!

— Никой не е виновен, Франк, никой! — извика свещеникът, като се мъчеше да го задържи. — Това е част от великия непонятен замисъл на господата. Приеми го така!

Франк отблъсна възпиращата го ръка и се запъти към вратата с леката си като на призрак походка, стъпвайки почти на пръсти. Роден е за боксьор — премина през някакво далечно кътче в мозъка на отец Ралф, един мозък на кардинал.

— Великият, непонятен замисъл на господата, а? — имитираше го гласът на младежа откъм вратата. — В ролята си на свещеник ми приличате на папагал, отче де Брикасар! Аз пък ще ви кажа — бог на вас да помага, защото вие единствен тук не знаете какво сте в същност.

Пади седеше на стол — с пепеляво лице, с уплашени очи, вторачени в Меги, която се беше свила на колене до камината, плачеше и се поклащаше напред-назад. Той понечи да отиде при нея, но отец Ралф грубо го спря:

— Остави я. Стига й толкова! В бюфета има уиски, налей си. Аз отивам да сложа детето да спи и ще се върна да поговорим — чакай ме. Чуваш ли какво ти казвам, човече?

— Ще ви чакам, отче. Сложете я да спи.

Горе в приятната светлозелена спалня свещеникът разкопча роклята и ризката на момиченцето, сложи го да седне на края на леглото, за да му събуе обувките и чорапите. Нощницата на Меги беше върху възглавницата, където я бе оставила Ани: той я нахлузи през главата ѝ и благоприлично я издърпа надолу, преди да ѝ свали гащичките. През цялото време ѝ говореше за разни работи, разказваше ѝ глупави истории за копчета, които не искат да се разкопчечат, за обувки, които упорстват и не се развързват, и за панделки, които са залепнали за косите. Невъзможно беше да познае дали тя го слуша: очите ѝ, пълни с неизказани детски трагедии, с грижи и болка, несвойствени за годините ѝ, гледаха тъжно някъде зад гърба му.

— А сега лягай, миличка, и се опитай да заспиш. След малко ще дойда да те видя. Не се тревожи, чу ли? После ще поговорим.

— Добре ли е? — попита Пади, когато той се върна при него.

Отец Ралф посегна към бутилката с уиски върху бюфета и си наля половин чаша.

— Ей богу, не знам. Чудя се, Пади, кое е по-тежкото проклетие над ирландеца — алкохолът или нравът му. Какво те прихвана да говориш така? Не, не се опитвай да ми отговаряш. Нравът, нали? А онова е истина, разбира се. Сетих се, че не е твой син още щом го видях.

— Може ли нещо да ви убегне!

— Сигурно не. Достатъчно съм наблюдателен, за да разбера кога хората от моята енория са угрижени или страдат. А след като съм разбрал, мой дълг е да им помогна с каквото мога.

— В Гили ви обичат много, отче.

— Което дължа несъмнено на лицето и на фигурата си — отвърна свещеникът с горчивина, неуспял да придаде шеговитост на гласа си, както искаше.

— Така ли мислите? Не съм съгласен с вас. Ние ви обичаме, защото сте добър пастор.

— Е, поне във вашите грижи се оказах изцяло въввлечен — отбеляза отец Ралф с известно неудобство. — Я вземи да ми разкажеш, че да ти олекне, а?

Пади се беше втренчил в огъня, който беше распалил като пещ, докато отецът слагаше Меги да спи, защото угризенията не му даваха мира и трябваше да върши нещо. Празната чаша в ръката му се затресе силно; отец Ралф стана за бутилката уиски и му наля отново. Като отпи дълга глътка, Пади въздъхна и изтри забравените по лицето си сълзи.

— Не знам кой е бащата на Франк. Станало е, преди да срещна Фий. Нейният род в същност пръв се е заселил в Нова Зеландия, а баща ѝ имаше голямо земеделско и скотовъдно имение край Ашбъртън, на Южния остров. Пари имаше колкото иска, а Фий беше единствената му дъщеря. Доколкото разбрах, той сам намислил как да подреди живота ѝ — пътуване до Англия, въвеждане в двореца, подходящ съпруг... Тя не си помръдвала пръста в къщи, разбира се. Имали прислуга, икономии, коне, големи каляски — живели като лордове.

Работех в мандрата им и понякога виждах Фий в далечината да разхожда едно малко момченце на около година и половина. Един ден старият Джеймс Армстронг дойде при мен. Дъщеря му, каза той, опозорила семейството — не била омъжена, а имала дете. Потулили работата естествено, но като се опитали да я изпратят някъде далеч, баба ѝ така се разфучала, че трябвало да оставят внучката ѝ в имението, колкото и да било неудобно. Но сега бабата била на смъртен одър и нямало кой да им пречи да се отърват от Фий и детето. И понеже не съм задомен — продължаваше Джеймс, — ако се оженя за нея и обещава да я отведе от Южния остров, те щели да ни платят пътя и още пет хиляди лири отгоре.

За мен, отче, това беше истинско състояние, а се бях и уморил от ергенския живот — бях стеснителен и никак не ми вървеше с момичетата. Предложението ми хареса и, честно казано, няхах нищо против детето. Бабата научила и изпрати да ме извикат, макар че беше тежко болна. На времето си е била истински тиранин, но иначе беше много благородна жена. Разказа ми някои работи за Фий, но не издаде кой е бащата, а и аз не исках да питам. Накара ме обаче да обещава, че ще съм добър с Фий — знаела, че ще изгонят Фий от имението веднага щом тя умре, и затова предложила на Джеймс да ѝ намерят съпруг. Стана ми мъчно за бедната старица, която толкова много обичаше Фий. Ще повярвате ли, отче, че за пръв път се доближих до Фий, колкото да ѝ кажа „здравей“, едва в деня, в който се оженихме?

— Вярвам ти — отвърна свещеникът едва чуто. После премести поглед върху течността в чашата си, изпи я на един дъх и посегна към бутилката, за да напълни и двете чаши. — Значи, сте взели за съпруга жена, която много ви превъзхожда, а, Пади?

— Да. Отначало се страхувах до смърт от нея. Тя беше толкова хубава по онова време, отче, и толкова... далеч от всичко, ако ме разбирате какво искам да кажа. Като че ли изобщо я нямаше и като че ли не ставаше въпрос за нея.

— Тя и сега е хубава, Пади — увери го отец Ралф кратко. — Виждам по Меги каква е била, преди да започне да застарява.

— Животът ѝ не беше лек, отче, но не знам какво друго бих могъл да сторя. С мен не можеше да ѝ се случи нищо лошо и никой нямаше да я обиди. Минаха две години, докато събера смелост да ѝ стана... ъ-ъ-ъ... истински съпруг. Трябваше да я уча да готви, да мете, да пере и да глади. Тя не умееше нищо.

И нито веднъж, отче, през всичките тези години, откакто сме женени, нито веднъж тя не се ожали, нито се засмя, нито заплака. Само в най-интимните моменти от живота ни показва някакво чувство, но дори и тогава не продумва нищо. Все се надявам да каже нещо, но същевременно и не искам, защото ми се струва, че ако проговори, ще изрече неговото име. О, не искам да кажа, че не обича мен или децата ни. Но аз я обичам толкова много, та ми се струва, че тя просто вече не е способна на такова чувство. Освен към Франк. Винаги съм долавял, че обича Франк повече от всички ни заедно. Сигурно е обичала и баща му. Но нищо не знам за този човек — кой е бил, защо не е могла да се омъжи за него.

Отец Ралф сведе очи към ръцете си и запримига.

— О, Пади, каква болка е животът! Слава богу, че нямам смелост да проникна в него по-дълбоко от повърхността му!

Пади се изправи, беше малко несигурен на краката си.

— Хубава я свърших, отче. Прогоних Франк и Фий няма никога да ми прости.

— Не трябва да ѝ казваш, Пади. Никога не трябва да узнае. Кажй ѝ просто, че Франк е избягал с боксьорите, и толкова. Тя знае, че Франк е буен, и ще ти повярва.

— Не мога да го направя, отче! — недоумяваше Пади.

— Трябва, Пади. Не й ли стигат болките и страданията? Защо да й причиняваш нови? — А в себе си помисли: кой знае, може би тя най-сетне ще съумее да даде на теб обичта, която е изпитвала към Франк — на теб и на онова малко същество горе.

— Наистина ли мислите така, отче?

— Наистина. Станалото тази вечер не бива да отива по-далеч.

— Ами Меги? Тя чу всичко.

— Не се безпокой за Меги. Аз ще се погрижа за нея. Едва ли е разбрала нещо повече от това, че ти и Франк сте се скарали. Ще й обясня, че сега, като го няма Франк, ако каже на майка си и за кавгата, ще й причини още по-голяма болка. Освен това имам чувството, че Меги и без това не казва на майка си всичко. — Той стана. — Лягай си, Пади. Не забравяй, че утре трябва да изглеждаш добре и да се въртиш цял ден около Мери.

Меги не беше заспала. Лежеше с широко отворени очи на мъждивата светлина от малката лампа до леглото. Свещеникът седна до нея и забеляза, че косата й още е сплетена. Той внимателно развърза тъмносините панделки и нежно разпусна косата й, докато тя се разстла като вълнист меден лист върху възглавницата.

— Франк замина, Меги — рече й той.

— Знам, отче.

— Знаеш ли защо, миличка?

— Скара се с татко.

— Какво ще правиш сега?

— Ще отида с Франк. Той има нужда от мен.

— Не може, момичето ми.

— Може. Щях да го намеря още тази вечер, но просто не мога да стоя на краката си, а и не обичам тъмното. Но утре ще го потърся.

— Не бива, Меги. Разбери, Франк трябва да живее свой живот и е крайно време да се отдели. Знам, че не искаш да си отива, но той отдавна се гласи да го направи. Не бъди егоистка. Трябва да го оставиш да има свой живот. — „Повтаряй го, мислеше си той, повтаряй го, докато й го вгълпиш.“ — Когато човек порасне, естествено е и има право да поиска да живее далеч от дома, в който се е родил. А Франк е вече мъж. Той трябва да си има свой собствен дом, своя жена и семейство. Разбираш ли, Меги? Кавгата между татко ти и Франк само показва, че Франк иска да си върви. Не че не се обичат, но

повечето млади мъже напускат дома си точно по този начин — като за оправдание. Караницата беше просто оправдание за Франк да направи това, което отдавна е искал, оправдание да си иде. Разбираш ли, Меги?

Погледът ѝ се премести върху лицето му и остана там. Очите ѝ бяха толкова уморени, пълни с толкова болка, с толкова зрелост.

— Знам — отвърна тя. — Знам, Франк искаше да си иде още когато бях малка, но не можа. Татко го върна и го накара да остане при нас.

— Но този път няма да го върне, Меги, татко ти не може вече да го задържи насила. Франк си отиде завинаги, Меги, и няма да се върне.

— Никога ли повече няма да го видя?

— Не знам — отвърна той искрено. — Бих искал да те уверя, че ще го видиш, но никой не може да предскаже бъдещето, Меги... дори свещениците. — Той си пое въздух. — Не бива да казваш на мама, че са се карали, Меги, чуваш ли? Много ще се разстрои, а тя и без това не е добре.

— Защото ще има ново бебе ли?

— Какво знаеш за това?

— Мама обича да има бебета и е имала много. Нейните бебета са толкова хубави, отче, дори когато не е била добре. И аз ще си имам едно бебе като Хал и тогава Франк няма да ми липсва толкова, нали?

— С непорочно зачатие ли? — промърмори той. — Желая ти успех, Меги. Ами ако не можеш да имаш бебе като Хал?

— Нали сега си имам Хал — отвърна тя сънливо, като се намести в леглото. После попита: — Отче, и вие ли ще си идете? И вие ли?

— Може би някой ден, Меги. Но няма да е скоро, мисля. Така че не се безпокой. Няма да мръдна от Гили още дълго, дълго време — каза свещеникът с тъга в очите.

[1] Английски царедворец, пътешественик и писател, любимец на кралица Елизабет I. — Б.пр. ↑

Нямаше как — Меги трябваше да напусне учението. Фий не можеше да се справя без нея, а щом остана сам в манастирското училище на Гили, Стюърт започна гладна стачка, така че и него трябваше да приберат в Дройда.

Беше август и лют студ. Една година, откакто бяха дошли в Австралия, но тази зима бе по-студена от предишната: нямаше дъжд и въздухът беше толкова сух, та чак дращеше дробовете. Горе по върховете на Високото било, триста мили на изток, от няколко години насам не бе падал такъв дебел сняг, но на запад от Бърън Джънкшън не бе валяло от мусонното наводнение миналото лято. Хората в Гили говореха за нова суша — отдавна ѝ било времето, трябвало да дойде и може би вече е на път.

Като видя майка си, Меги разбра, че голяма тежест се стоварва върху ѝ: може би от усещането, че се сбогува с детството и от предчувствието какво е да си жена. Външно майка ѝ не бе се променила — освен големия корем, но вътрешно Фий бе изтощена като стар часовник, който все повече изостава и изостава, докато някой ден ще спре съвсем. У майка ѝ я нямаше вече онази пъргавост, на която Меги бе свикнала. Фий повдигаше крак и пристъпваше, сякаш не е уверена как става това — дори в походката ѝ се долавяше някакво лутане на духа. Не се радваше и на идващото бебе, нямаше го дори онова сдържано задоволство, което бе проявявала с Хал.

Малкото червенокосо създание пълзеше из цялата къща, пъхаше се навсякъде, но Фий не правеше опит да го възпитава, нито дори го наглеждаше. Тя пристъпваше тежко в своя вечен кръг между печката, кухненската маса и мивката, сякаш нищо друго не съществуваше. И Меги се видя принудена да запълни празнотата в живота на детето и да бъде негова майка. Тя не смяташе, че прави жертва, защото много го обичаше и за нея това беззащитно същество бе подходящ обект за цялата обич, която тя все по-силно искаше да дава някому. Хал плачеше за нея, проговори най-напред нейното име, протягаше ръчички към нея да го вдигне и всичко това я изпълваше с радост. И

въпреки тежката еднообразна работа — плетене, кърпене, шиене, пране, гладене, грижа за кокошките и всичко друго, което трябваше да върши, Меги намираще живота си приятен.

Никой изобщо не споменаваше за Франк, но всеки шест седмици Фий вдигаше глава, щом чуеше, че пощата пристига, и се оживяваше за известно време. А когато мисис Смит донасяше каквото беше за тях и нямаше писмо от Франк, искриците на болезнено очакване угасваха.

Семейството се увеличи с още двама. Фий роди близнаци — малки червеноси момченца, същински Клийри, които нарекоха Джеймс и Патрик. Приветливи и добродушни като баща си, те веднага преминаха под грижите на всички, тъй като Фий — освен дете ги кърмеше — не се интересуваше от тях. Скоро съкратиха имената им на Джимс и Патси и те станаха любимци на жените в Къщата — двете неомъжени прислужнички и овдовялата бездетна икономка, които бяха зажаднели за прелестта на бебетата. Стана така, че Фий ги забрави с магическа лекота: те си имаха вече три много грижовни майки и постепенно се създаде навикът да прекарват повечето от времето, когато са будни, в Къщата. За Меги беше просто непосилно да ги вземе под крилото си и едновременно с това да се грижи за Хал, който искаше тя да му принадлежи изцяло. На него не му допадаха недодяланите и поривисти ласки на мисис Смит, Мини и Кет. Меги беше ядрото обич в света на Хал — той признаваше единствено Меги и искаше само Меги.

Блуи Уйлямс смени хубавите си товарни коне и здравата каруца с камион и пощата започна да пристига на всеки четири седмици вместо на шест, но от Франк нямаше и ред. Постепенно споменът за него поизбледня, както става с всички спомени, дори и с онези, свързани с много любов; сякаш в самите нас протича някакъв несъзнателен лечебен процес, който оздравява раните въпреки отчаяната ни решимост никога да не забравим. Меги болезнено губеше представа как бе изглеждал Франк, любимите черти се сливаха в някакъв неясен образ на светец, наподобяващ истинския Франк не повече, отколкото разпнатият от иконата прилича на истинския Христос. А у Фий, в безмълвните глъбини, където бе стаила устрема на душата си, се породило ново чувство.

То се появи така неусетно, че никой не го долови. Защото Фий си остана обгърната в мълчание и абсолютна сдържаност; това чувство бе

съкровено и никой нямаше време да го забележи — освен онзи, към когото бе насочена обичта ѝ. Това бе нещо само тяхно, потайно и неизречено, нещо, което да ги крепи в самотата им.

Навярно беше и неизбежно, защото от всичките ѝ деца единствен Стюърт приличаше на нея. На четиринадесет години той беше точно така непонятен за баща си и за братята си, както и Франк, но за разлика от него не проявяваше враждебност или раздражение. Вършеше, каквото му кажеха, без да се оплаква, работеше усилено като всички останали и не нарушаваше с нищо гладката повърхност на живота в семейство Клийри. Макар и с червеникава, почти махагонова коса, той беше най-тъмен сред момчетата, а очите му бяха бистри като вода във ведро, оставено на сянка, сякаш стигаха до самото начало и виждаха всичко, както си е било. Пак той единствен от синовете на Пади обещавахе да стане красив, като порасне, макар Меги тайничко да се надяваше, че Хал ще го засенчи, когато стане юноша. Никой не знаеше какво мисли Стюърт; и той като Фий говореше малко и никога не казваше мнението си. Имаше странния навик да притихва съвсем — както вътрешно, така и физически, и на Меги, най-близка до него по години, ѝ се струваше, че той може да отиде някъде, където никой не би бил в състояние да го последва. Отец Ралф изрази това по друг начин.

— Това момче не е човек! — възкликна той в деня, когато го върна обратно в Дройда, след като Стюърт, останал в манастира без Меги, бе обявил гладна стачка. — Нима каза, че иска да си иде в къщи? Нима спомена, че му липсва Меги? Не! Просто спря да яде и търпеливо зачака да проумеем с дебелите си глави причината за това. Пред никого не отвори уста да се оплаче и когато най-сетне отидох при него и сърдито го попитах дали не иска да си върви в къщи, просто ми се усмихна и кимна с глава.

С течение на времето негласно бе решено Стюърт да не отива да работи из пасищата с Пади и другите момчета, макар да беше достатъчно голям. Оставиха го да пази къщата, да цепи дърва, да се грижи за зеленчуковата градина, да дои млякото — огромен брой задължения, за които жените — с трите малки деца в къщи — нямаха време. Беше от полза у дома да има мъж, пък бил той и невръстен: това само по себе си бе предупреждение, че наблизо има други мъже.

Защото идваха най-различни посетители — току затропат чужди ботуши по дървените стълби на задната веранда и непознат глас пита:

— Добър ден, стопанке. Дали има нещо за ядене?

По тези места гъмжеше от скитници; нарамили вързопите си, обикаляха от ферма на ферма, дошли чак от Куийнсленд на север или от Виктория на юг, хора, които търсеха късмета си или не обичаха да се залавят за постоянна работа, а предпочитаха да бродят пешком хиляди километри и само те си знаеха защо. Повечето бяха добри хора, идваха, нахранваха се обилно, скътваха по малко чай, захар и брашно в торбата и се загубваха надолу по пътя към Баркула или Нарингенг, а очуканите канчета подскачаха на гърба им и по петите им се влачеше някое мършаво куче с провиснал корем. Австралийските скитници яздеха рядко; те вървяха пеш.

От време на време се появяваше и лош човек: търсеше жени, чиито мъже са далеч, за да ги ограби, не да ги напада. Затова Фий държеше постоянно заредена пушка в един ъгъл на кухнята, където малките деца не можеха да я стигнат, и гледаше тя да е винаги поблизо до нея, отколкото гостът, докато опитното ѝ око прецени намеренията му. А след като къщата беше окончателно предоставена на грижите на Стюърт, Фий с готовност му повери и пушката.

Но не всички посетители бяха скитници. Идваше например човекът от Уоткинс със своя стар „Форд“ модел „Т“. Той носеше всичко — от мехлем за набити от седлата коне до ароматен сапун, съвсем различен от твърдите като камък калъпи, които Фий приготвяше от лой и сода каустик в големия бакър; той носеше още лавандулова вода и одеколон, пудри и кремове за обгоряла от слънцето кожа. Имаше някои неща, които никой не би купил от другаде, освен от Уоткинс: мехлемът му, по-добър от кремове на всеки аптекар или лекар, можеше да излекува всичко — от раздрана козина по корема на овчарско куче до рана върху кожата на човек. Жените се скупчваха в кухните, където той влизаше, и нетърпеливо чакаха да отвори големия си куфар със стока.

Имаше и други пътуващи търговци, които не обикаляха така редовно отдалечените краища, но пак бяха добре дошли. Продаваха какво ли не — като се почне от фабрични цигари и скъпи лули и се стигне до цели топове плат и дори разкошно съблазнително бельо и корсети, украсени с панделки. Принудени да се задоволят с едно или

две пътувания в годината до най-близкия град, далеч от блестящите магазини на Сидни, далеч от модата и от всякакъв лукс, жените от фермите копнееха за такива неща.

В живота им като че ли имаше предимно мухи и прах. Не беше валяло отдавна нито капчица дъжд, та да слегне прахта и да удави мухите. А нямаше ли дъжд, все повече ставаха мухите, все повече прах се вдигаше.

Таваните на всички стаи бяха обточени с дълги, лениво полюшващи се ленти от лепкава хартия, която само за един ден почерняваше от мухи. Оставеха ли нещо непокрито макар и за миг, то се превръщаше или в пиршество, или в гробница за мухите, а мебелите, стените, календарът от универсалния магазин на Гилънбоун бяха целите оплоти от мухи.

Ами прахолякът! Нямаше отърваване от него, от тази фина кафява прах, която проникваше и в най-плътно покритите съдове, сплъстяваше току-що измитата коса, правеше кожата грапава, отлагаше се в гънките на дрехите и пердетата, стелеше се по полираните маси в тънък пласт, който, едва изтрит, се наслойваше отново. Целият под беше покрит с прах, внесен от небрежно изтритите обувки или от горещия сух вятър през отворените врати и прозорци. Фий се принуди да навие персийските си килими от всекидневната и накара Стюърт да закове на пода линолеума, който беше купила бог знае кога от магазина в Гили.

Кухнята, където най-много се влизаше отвън, беше настлана с тикови дъски, добили — от постоянното миене с телена четка и сапунена луга — цвета на стари кости. Фий и Меги насипваха по пода стърготини, които Стюърт събираше внимателно около дръвника, поръсваха стърготините с малко от тъй скъпата вода и измитаха влажната, ухаеща на тръпчиво смес през вратата и от верандата надолу в зеленчуковата градина да се разлага на хумус.

Нищо не можеше да ги предпази за дълго от прахта, а след време реката пресъхна и се превърна в ивица локви, така че от нея не можеше вече да се изпомпва вода за кухнята или банята. Стюърт отиде и напълни цистерната от артезианския кладенец, после я изля в един от резервните варели за дъждовна вода и жените трябваше да привикнат с нея, макар че беше отвратителна за миене на чиниите, за пране и къпане. Вонящата на сярна минерална вода трябваше да се

избърсва старателно от чиниите, а при миене правеше косата суха и твърда като слама. Малкото дъждовна вода, която беше останала, използваша само за пиене и готвене.

Отец Ралф наблюдаваше Меги нежно. Тя решише с четка къдравата червеникава коса на Патси, а Джимс, застанал малко несигурно на крачетата си, послушно чакаше своя ред. Двата чифта светлосини очи бяха вперени в нея с обожание. Тя бе досущ като малка майчица. Трябва да им е вродено — помисли си свещеникът, — тази особена слабост, която жените изпитват към децата, иначе на нейната възраст тя би приемала това като задължение, а не като удоволствие и щеше да гледа час по-скоро да се залови с нещо по-приятно. Напротив, тя съзнателно протакаше заниманието си, като навиваше кичурите на Патси около пръстите си, за да направи букли от немирната му коса. Известно време свещеникът бе като заплепен от движенията ѝ, после плесна с камшика по кончова на прашния си ботуш и зарея меланхолно поглед през верандата към Къщата, притулена зад прозрачните евкалипти и лози, които разделяха самотата ѝ от гъмжилото около дома на главния пастир.

— Отче, но вие не гледате! — укори го Меги.

— Прощавай, Меги. Бях се замислил. — Той пак се обърна към нея, докато тя вече приключваше с Джимс; и тримата го загледаха с очакване и той се наведе, грабна близнаците и ги намести удобно в двете си ръце. — Хайде да идем да видим леля Мери, а?

Меги го последва по пътеката, като държеше камшика му и поводите на кестенявата кобила. Той носеше децата много умело и с лекота — те, изглежда, не му тежаха, макар че имаше почти цяла миля от реката до Къщата. При готварницата предаде близнаците на изпадналата във възторг мисис Смит и с Меги до себе си, продължи по алеята към къщата.

Мери Карсън седеше в креслото си. Тя почти не ставаше от него тези дни, а и не беше необходимо, след като Пади така добре се грижеше за всичко. Когато отец Ралф се приближи, хванал Меги за ръка, тя стрелна детето с поглед, пълен с неприязън. Отец Ралф усети как пулсът на Меги се ускори и насърчително стисна ръката ѝ. Момичето направи неумел поклон пред леля си и изрече едва чуто поздрава.

— Върви в кухнята, дете, да пиеш чая си с мисис Смит — каза ѝ Мери Карсън рязко.

— Защо не я обичате? — запита отец Ралф, като седнаше в креслото, което вече бе свикнал да смята за свое.

— Защото ти я обичаш — отвърна тя.

— Е, хайде, хайде! — Този път той почувствува, че не знае какво да ѝ отговори. — Тя е просто едно самотно дете, Мери.

— Не това виждаш в нея и много добре го знаеш.

Благородните сини очи се спряха на нея язвително: беше си възвърнал непринудеността.

— Да не искате да кажете, че посягам на деца? Та аз съм духовник в края на краищата!

— Ти си мъж преди всичко, Ралф де Брикасар! А расото просто те кара да се чувстваш в безопасност.

Изненадан, той се разсмя. Днес някак си не можеше да спори с нея, сякаш тя бе открила пролуката в бронята му и беше проникнала вътре с отровните си пипала. А той се променяше, може би остаряваше, започваше да се примирява със затънтения Гилънбоун. Огънят в него гаснеше — или може би гореше сега за друго?

— Не съм мъж — отвърна той. — Свещеник съм... Това е може би от жегата, от прахоляка и от мухите... Но не съм мъж, Мери. Свещеник съм.

— О, Ралф, колко си се променил! — предизвикваше го тя. — Възможно ли е кардинал де Брикасар да говори така?

— Няма да стане — каза той и в погледа му пробягна тъга. — Струва ми се, че вече не го и искам.

Тя се разсмя, залюля се напред-назад в креслото си, без да сменя очи от него.

— Тъй ли, Ралф? Не искаш ли вече? Добре, ще те оставя да се пържиш още малко, но ще дойде и твоят час да избираш, не забравяй! Може би не още, може би дори не и в близките три-четири години, но непременно ще дойде. А аз ще бъда като дявола и ще ти предложа... Но стига толкова! Обаче не бива да се съмняваш, че ще те накарам горко да страдаш. Ти си най-възхитителният мъж, когото съм срещала. И ни предизвикваш с красотата си, презирайки ни за глупостта ни. Но аз ще те прикова на кръста на твоята собствена слабост. Ще те накарам да се продадеш като последна проститутка. Какво, съмняваш ли се?

Усмехнат, той се облегна назад:

— Не се съмнявам, че ще се опитате. Но смятам, че не ме познавате така добре, както си мислите.

— Така ли? Времето ще покаже, Ралф, само времето. Аз съм стара и на мен ми е останало само времето.

— А какво мислите, че ми остава на мен? — запита я той. — Време, Мери, нищо друго освен време. Време, прах и мухи.

Започнаха да се събират облаци по небето и Пади се обнадежди, че ще завали.

— Суха буря — отсече Мери Карсън. — Не е на дъжд. Няма да вали още дълго.

Ако Клийри мислеха, че са изпитали вече и най-лошото, което суровият климат на Австралия можеше да им предложи, то бе само защото още не бяха преживели сухата буря в изгорелите равнини. Останали без омекотяващата влага, изсушената земя и сухият въздух се триеха силно и с пукот в болезнена схватка, която можеше да завърши само с гигантско изригване на натрупаната енергия. Небето се прихлупи и така притъмня, че вътре Фий трябваше да запали лампите. В оборите конете потръпваха и се стряскаха при най-лекия шум; кокошките бяха накацали по прътите, скрили глави в разтуптените си гърди; кучетата се зъбеха и хапеха помежду си, домашните прасета, които обикновено риеха из буницето на фермата, заравяха муцуни в прахта и надничаха оттам със светлите си плашливи очи. Незнайни сили, заприщени в небето, всяваха страх у всяко живо същество, а огромните бездънни облаци погълнаха слънцето цяло-целеничко и се готвеха да изсипят върху земята неговия огън.

Тътенът на гръмотевици се приближаваше все по-заплашително от хоризонта, малки огнени езици внезапно разсичаха облаците, в чиито виолетово-сини глъбини се пенеха и се завихряха поразяващо бели гребени. И тогава с воя на вятъра, който засмукваше прахта и я пращаше лютива в очите, ушите и устата, настъпи катаклизъм. Никой от хората вече не се и опитваше да си представя библейския гняв на бога — той ги бе застигнал. Нямаше мъж, който да се съдържи да не трепне, когато връхлетя бурята — грохотът и силата ѝ известяха сякаш края на света. Мина известно време и скупчилото се

семејство претрърпна — всички наизлязоха на верандата и се завзираха отвъд потока, към далечните пасища. Грамадни разклонени мълнии опасваха като огнени артерии цялото небе — на десетки, всеки миг, и нямаха край; лумнали пламъци раздираха облаците, изгасваха и се отразяваха зад талазите като в невероятна игра на криеница. Димяха ударени от гръм дървета, стърчащи сред тревата, и ставаше най-сетне ясно защо са мъртви тези самотни стражи на пасищата.

Загадъчно, неземно сияние изпълваше въздуха, който не беше вече прозрачен, а гореше отвътре в преливащи се розови, виолетови и сярножълти багри и лъхаше натрапчиво със сладък, неуловим мирис, който не можеше да се уподоби на нищо. Дърветата светеха и около червените коси на всички Клийри имаше ореол от огнени езици, а космите по ръцете им бяха настрърхнали. Така продължи целия следобед и едва към залез откъм изток взе да стихва, за да ги освободи от страшната магия. А те бяха възбудени, напрегнати, тревожни. Не беше паднала и капчица дъжд. Струваше им се, че бяха умрели и пак се бяха съживили, преминали невредими през природната стихия. После цяла седмица говореха само за това.

— И още какво ни чака! — предупреди Мери Карсън отегчено.

И беше права. Втората суха зима настъпи по-студена, отколкото предполагаша, макар и без сняг. Мраз сковаваше нощем земята почти на педя дълбочина и кучетата трепереха и се свиваха в колибите си и за да се сгреят, ядяха лакомо месо от кенгуру и сланина от заклания добитък. При такова време се ядеше говеждо и свинско месо вместо вечното овнешко. В къщата пращеше буен огън и мъжете гледаха да се прибират, щом имаха възможност, защото нощем измръзваха по пасищата. Стригачите обаче пристигнаха в повишено настроение: при такова време можеха да си свършат работата по-бързо и по-леко. Защото потта, която се беше ляла от всеки стригач петдесет години наред, беше избелила кръгли петна по дървения под около работните им места.

Малкото трева, останала още от наводнението, много отдавна бе оредяла застрашително. Ден след ден по небето надвисваха облаци, но дъжд не заваля. Вятърът ревеше жално из пасищата, прахта се стелеше като кафяво було, сякаш дъждовна завеса, и измъчваше съзнанието с видения за вода: толкова приличаха на дъжд тези огромни прашни вихрушки.

Децата се оплакваха, че пръстите им са измръзнали и подути, внимаваха да не се усмихват с напуканите си устни, с мъка събуваха чорапите си от разкървавените пети и глезени. Просто беше невъзможно да се стоплят при този брулещ вятър, още повече, че къщите бяха строени така, че да поемат всеки случаен полъх, а не да са защитени от него. Лягаха и ставаха в ледени спални, чакаха търпеливо майка им да отдели малко топла вода от големия чайник на огнището, за да не им тракат зъбите и да не ги болят ръцете, като се мият.

Един ден малкият Хал взе да кашля и да се задъхва. Ставаше му все по-зле и по-зле. Фий забърка гъста гореща лапа от дървени въглища и я наложи върху измъчените крехки гърди, но това не помогна. Отначало тя не смяташе, че има причини за тревога, но с напредването на деня състоянието му толкова бързо се влошаваше, че тя се обърка, а Меги седеше до него, кършеше ръце и беззвучно изреждаше всички научени молитви. Когато Пади се прибра в шест часа, дишането на детето се чуваше още от верандата и устните му бяха посинели.

Пади веднага тръгна към Къщата, за да телефонира на доктора, но той живееше на четирийсет мили и беше отишъл при друг болен. Запалиха в един съд сира и подържаха Хал над парите — дано изкашля слузта, която му пречеше на гърлото и бавно го задушаваше, но детето нямаше сили да напрегне гърдния си кош, за да се освободи от нея. Лицето му посиняваше все повече, дишането ставаше със спазми. Меги го държеше в ръце и се молеше, а сърцето ѝ се свиваше от пронизваща болка, като гледаше как малкото създание се бори да си поеме въздух. От всичките си братя тя най-много обичаше Хал, беше му като майка. Никога преди не беше пожелавала така горещо да е достатъчно голяма за майка; струваше ѝ се, че ако е жена като Фий, ще може някак си да го излекува. Объркана и изплашена, тя притискаше гърчещото се телце и се мъчеше да помогне на Хал да диша.

Изобщо не ѝ минаваше през ум, че той може да умре, дори и когато Фий и Пади се смъкнаха на колене до леглото и зашепнаха молитви, като не знаеха какво друго да сторят. В полунощ Пади с мъка разтвори ръцете на Меги от притихналото дете и нежно го положи върху купа възглавници.

Меги отвори широко очи. Беше полузадрямала, след като детето престана да се бори.

— О, татко, той е по-добре, нали? — попита тя.

Пади поклати глава; изглеждаше сбръчкан и състарен, а на светлината на лампата личаха побелелите кичури в косата и в небръснатата му от седмица брада.

— Не, Меги, Хал не е по-добре, както ти мислиш, но вече е спокоен. Бог го прибра при себе си и там нищо вече не го боли.

— Татко ти иска да каже, че е мъртъв — обясни Фий беззвучно.

— О, татко, не! Не може да е мъртъв!

Но в гнездото от възглавници мъничкото същество бе мъртво. Меги разбра, щом го погледна, макар че никога преди не бе срещала смъртта. Той приличаше на кукла, не на дете. Тя стана и отиде при момчетата, свили се около кухненското огнище в тревожно бдение. Мисис Смит бе седнала на дървен стол до тях и наглеждаше близнаците, чиято люлка бяха преместили в кухнята на топло.

— Хал умря — каза Меги.

Стюърт вдигна очи, събуден от своя далечен унес.

— Така е по-добре — рече той. — Помисли си само в какъв покой е сега. — Той стана, като видя Фий да влиза, и се приближи до нея, без да я докосва. — Мамо, сигурно си изморена. Ела си полегни. Ще стъкна огън в стаята ти. Хайде, ела да си легнеш.

Фий се обърна и го последва, без да продума. Боб стана и излезе на верандата. Останалите момчета се повъртяха малко и го последваха. Пади още не беше се появил. Мисис Смит безмълвно внесе бебешката количка от мястото ѝ в ъгъла на верандата и внимателно постави в нея спящите Джимс и Патси. После се обърна към Меги и лицето ѝ бе обляно в сълзи:

— Меги, отивам в Къщата и ще взема Джимс и Патси. Утре сутрин ще се върна, но децата по-добре да останат известно време при Мини и Кет и при мен. Кажи на майка си.

Меги седна на един стол и скръсти ръце в скута си. Той си беше неин, а ето че е мъртъв — малкият Хал, когото толкова обичаше и за когото се грижеше като майка. Мястото, което бе заемал в мислите ѝ, още не бе празно, тя продължаваше да усеща тежестта на топлото му телце върху гърдите си. Ужасяваше я мисълта, че това телце никога вече няма да се облегне на нея, така както бе правило цели четири години. Не, за това не бива да плаче: сълзи можеше да пролива само за Агнес, за раните върху крехката броня на гордостта в детството,

останало завинаги зад гърба ѝ. А тази мъка сега трябваше да носи до края на живота си, безспирно, без да се оплаква. Волята да се оцелее е много силна у някои, по-слаба у други; при Меги тя беше яка и жилава като стоманено въже.

Така я завари отец Ралф, когато пристигна с лекаря. Тя мълчаливо кимна към стаята, но не стана да ги придружи. Мина доста време, докато свещеникът успя най-сетне да стори онова, което бе намислил още щом Мери Карсън позвъни в презвитерството — да отиде при Меги и да постои при нея, да даде на клетото самотно момиче нещо от себе си, нещо само за нея. Той не вярваше някой друг напълно да разбира какво беше Хал за Меги.

Но най-напред трябваше да изпълни задълженията си: да даде последно причастие, ако душата на покойния още не беше напуснала тялото му, после да види Фий, да види Пади, да им даде по някой съвет. Докторът си бе отишъл тъжен, но отдавна свикнал с трагедиите, неизбежни в такъв обширен район като неговия. По онова, което му разказаха, той заключи, че толкова далеч от болницата си и от всякакъв помощен персонал, и без това нямаше да може да помогне. Хората тук непрекъснато поемаха рискове, предизвикваха съдбата и все пак упорстваха. В смъртния акт той написа „круп“. Това беше често заболяване.

Отец Ралф също си бе свършил работата. Пади беше отишъл при Фий, Боб и момчетата се събраха в дърводелницата да сковат малкия ковчег. Стюърт се беше сгушил на пода в спалнята на Фий и изящният му профил по нищо не се различаваше от нейния, очертан като силует върху нощното небе зад прозореца; легнала върху възглавницата, хванала ръката на Пади, тя не отместваше замисления си поглед от тази тъмна фигура, свита върху студения под. Беше пет часът сутринта и петлите се разшаваха сънливо, но зората бе още далеч.

Забравил пурпурния епитрахил около врата си, отец Ралф се наведе над кухненското огнище да разпали огъня от гаснещите въглини, намали лампата на масата зад себе си и седна на дървената пейка срещу Меги да я погледа. Тя бе пораснала, в устрема си към зрелостта скоро щеше да го изпревари, да го надмине; като я наблюдаваше, почувствува се по-безсилен от когато и да било през целия си живот, изпълнен с мъчителни, натрапчиви съмнения в собствената си смелост. Но от какво в същност се боеше? На какво

смяташе, че няма да устои, ако то дойде? Другите го смятаха за силен, той не се страхуваше от никого, но дълбоко в себе си очакваше онова неизвестно нещо да се промъкне в съзнанието му, и то когато е най-неподготвен, и го обземаше страх. А през това време Меги, родена осемнадесет години след него, го надрастваше.

Не че беше светица или нещо повече от другите. Тя просто никога не се оплакваше и бе надарена — или прокълнатата — със способността да приема нещата. Каквото и да станеше, каквото и да я сполетяваше, тя го посрещаше, приемаше и трупаше на склад като гориво за двигателя на своя живот. Кой я бе научил на това? И то можеше ли да се научи? Или представата му за нея беше само плод на фантазия? Но какво значение има това? Кое беше по-важно — каква е тя в действителност или за какво я мисли той?

— О, Меги! — промълви той безпомощно.

Тя извърна очи към него и с цялата си болка му отправи усмивка на безгранична, преливаща обич, изразена всеотдайно, тъй като в нейния свят още ги нямаше задръжките и забраните на зрелостта. Това, че е обичан, го разтърси, погълна го, накара го да поиска от бога, в чието съществуване понякога се съмняваше, да бъде всеки друг на този свят, но не и Ралф де Брикасар. Това ли бе онова незнайно тайнствено нещо? О, господи, защо я обичаше толкова много? Но както обикновено, нямаше кой да отговори на въпросите му, а Меги седеше кротко и му се усмихваше.

На зазоряване Фий стана да приготви закуската, Стюърт ѝ помагаше. После дойдоха мисис Смит, Мини и Кет, четирите жени се събраха край печката, говореха нещо шепнешком, с едносрични думи, свързани от скръбта в някакъв съюз, непонятен както за Меги, така и за свещеника. Като стана от масата, Меги отиде да подплати отвътре малкия дървен сандък, приготвен от момчетата, гладко рендосан и полиран. Фий мълчаливо бе пъхнала в ръцете ѝ една бяла атлазена вечерна рокля, отдавна пожълтяла от времето, и Меги я нарязва на парчета, които наложи по твърдите вътрешни стени на сандъка. Докато отец Ралф застилаше дъното с хавлия, Меги съши на машината парчетата както трябва, а после двамата прикрепиха облицовката с кабарчета. Фий облече сама детето си в най-хубавото му кадифено костюмче, среса косата му и го положи в мекото гнездо. А то имаше нейното ухание — не на Меги, която се беше грижила за него като

майка. Плачейки, Пади затвори капака: това бе първото дете, което му умираше.

От години вече гостната на Дройда се използваше като параклис. В единия ѝ край беше издигнат олтар с надиплена отпред златошита завеса, за която Мери Карсън бе платила на монахините от „Св. Богородица от Урсо“ хиляда лири да я извезат. Мисис Смит беше подредила навсякъде зимни цветя от градините на Дройда — жълт шибой и късни рози, които изглеждаха като изрисувани с пищни розови и ръждиви багри и по някакъв магически начин излъчваха и ухание. В бял стихар без дантели и в съвсем прост филон, отец Ралф отслужи погребалната литургия.

В Дройда, както в повечето от тукашните отдалечени ферми, погребваха покойниците си на собствена земя. Малкото гробище беше отвъд градината, до засенчените от плачещи върби брегове на потока, с боядисана в бяло желязна оградка и цялото в зеленина въпреки сушата, защото го поливаха от резервната вода на Къщата. Майкъл Карсън и невръстният му син бяха погребани там във величествена мраморна гробница, над която ангел в човешки ръст, с изтеглен меч, бдеше над покоя им. Десетина други по-скромни гробове бяха подредени в кръг, оградени само с кръгли бели камъчета, с по един съвсем прост бял дървен кръст, върху който невинаги имаше дори име. Така бяха погребани един стригач, загинал в сбиване, без да се знае къде има близки, двама-трима скитници, чийто земен път бе свършил в Дройда, дори костите на мъж или жена, намерени веднъж в едно от пасищата, и още готвачът китаец на Майкъл Карсън, над чиито останки бе забучено причудливо пурпурно чадърче с малки тъжни звънчета, постоянно напяващи сякаш „Хий Синг, Хий Синг, Хий Синг“; и един джелепин, на чийто кръст пишеше само:

ЧАРЛИ ВОДОНОСЕЦЪТ БЕ ДОБРО МОМЧЕ.

Имаше и други гробове, някои от които на жени. Но Хал, господарският племенник, не беше за такъв прост гроб: поставиха скования му набързо ковчег върху една от лавиците в гробницата и затвориха тежките, излети от бронз врати.

Мина време и престанаха да говорят за Хал, споменаваха го само между другото. Меги таеше скръбта дълбоко в себе си, в мъката ѝ имаше безразсъдно отчаяние, характерно за децата, преувеличено и тайнствено, но младостта ѝ го затрупваше с ежедневните събития и намаляваше остротата му. Момчетата не тъгуваха много — с изключение на Боб, който беше достатъчно голям, за да осъзнава обичта си към братчето. Пади страдаше дълбоко, но никой не знаеше дали и Фий изпитва същото. Тя като че ли се отдалечи още повече от мъжа си и от децата, от всякакво чувство. Поради това Пади беше особено благодарен на Стю за грижите и за дълбоката, зряла нежност, с които ограждаше майка си. Само Пади знаеше как бе изглеждала Фий в деня, когато той се върна от Гили без Франк. В меките сиви очи не трепна нищо — ни острота, ни упрек, ни омраза или болка. Сякаш като знаеше съдбата си и безсилието си да я избегне, само чакаше да се стовари върху нея този удар, както обреченото куче чака смъртоносния куршум.

— Знаех си, че няма да се върне — бе казала тя.

— Може и да се върне, Фий, ако му пишеш веднага — предложи ѝ Пади.

Тя поклати глава, но вярна на себе си, не се впусна в обяснения. По-добре Франк да започне свой, нов живот, далеч от Дройда и от нея. Тя познаваше сина си достатъчно и бе убедена, че само една нейна дума е в състояние да го върне обратно и затова не биваше да произнася тази дума за нищо на света. А дните си, дълги и горки, пълни с отчаяние, щеше да понася мълчаливо. Пади не беше мъж по неин избор, но по-добър от него нямаше. Тя беше от онези хора, чиито чувства са толкова силни, че стават направо непоносими, а животът ѝ бе дал суров урок. Цели двадесет и пет години тя бе потискала чувствата си най-безмилостно и беше убедена, че упоритостта ѝ не е била напразна.

Животът продължаваше в ритмичния, безкраен цикъл на природата. На следващото лято дойде дъждът — не от самия мусон, а от влиянието му, — напълни реката и цистерните, напои ожаднелите корени на тревата, попи всепроникващата прах. Развълнувани до

сълзи, мъжете се заловиха със сезонната работа, спокойни, че не се налага да хранят овцете изкуствено. Запасите от фураж бяха изтраяли доста дълго, тъй като бяха добавили по-крехки клонки от сокодайни дървета. Но не по всички ферми около Гили беше така. Колко добитък ще има всяка от тях, зависеше изцяло от главния пастир. За голямата площ на Дройда добитъкът бе твърде малко и именно поради това тревата стигаше за по-дълго време.

Ягненето и напрегнатите седмици след него бяха най-натовареното време на годината за овцевъда. На всяко новородено агне трябваше да се надене пръстен на опашката, да се сложи марка на ухото му, а ако беше мъжко и нямаше да го пазят за разплод, трябваше да го кастрират. Това бе мръсна, отвратителна работа, от която мъжете подгизваха до костите в кръв, защото имаше само един начин да се справят за такова кратко време с хилядите мъжки агнета. Прищипваха тестисите между пръстите си и ги отхапваха със зъби, след което ги изплюваха на земята. А пристегнатите от метални пръстени опашки на мъжки и женски агнета постепенно се обезкървяваха, надуваха се, изсъхваха и окапваха.

Това бяха най-качествените вълнодайни овце, отглеждани в нечувани в друга страна мащаби, и то при оскъдица на работна ръка. Всичко се правеше така, че по най-рационален начин да се произведе най-фината вълна. Имаше и други процедури: например остригваха почти до кожа областта около задницата на овцата, където вълната се замърсяваше от испражненията и от мухите, почерняваше и се сплъстяваше. Тази работа не беше тежка за стригача, но бе неприятна поради миризмата и многото мухи, обаче се заплащаше по-добре. Правеше се и дезинфекция: няколкото хиляди блеещи и тичащи четириноги трябваше да се съберат и да се вкарат в един лабиринт, където минаваха няколко пъти през фенилов разтвор, за да се очистят от кърлежи и друга напаст. Даваха им и лекарства, които с голяма спринцовка вкарваха в гърлата им, за да бъдат унищожени паразитите в червата.

Така че работата около овцете никога не свършваше: тъкмо приключили с едно, идваше време за друго. Групираха ги и прегрупираха, местеха ги от едно пасище в друго, заплождаха ги и ги кастрираха, стрижеха ги отпред и отзад, дезинфекцираха ги отвън и отвътре или ги колежа и откарваха за продан. Освен овце Дройда

притежаваше и около хиляда глави породисти говеда, но овцете бяха много по-доходни и на всеки два акра се падаше по една, което ще рече около 125 000 общо. И понеже бяха мериносови, не се продаваха заради месото: когато мериносовата овца престанеше да дава хубава вълна, използваше се за кожа, за ланолин, за мас и туткал — в кожарските фабрики и в скотобойните.

Постепенно опознаха и започнаха да разбират класическите образци на литературата, писана за австралийските заселници. За Клийри, изолирани в Дройда, четенето беше станало по-важно от всякога: чрез магията на писмената реч осъществяваха връзката си със света. Но наблизко нямаше библиотека, нито имаше ежеседмично пътуване до града за пощата, вестниците и нов куп книги, както беше в Уахин. Отец Ралф запълваше донякъде тази липса, като плячкосваше библиотеката на Гилънбоун, обираше своята библиотека и полиците с книги в манастира и за своя изненада установи, че преди да ги е изпразнил напълно, вече беше организиран нещо като пътуваща библиотека чрез Блуи Уйлямс и неговия пощенски камион. Той постоянно беше натоварен с книги — поизтрити и изпомачкани томчета, които изминаваха разстоянията между Дройда и Бугела, Дибън-Дибън и Брейк-и-Пул, Кънамута и Ийч-Юйсдж, за да стигнат до умове, жадни за храна и утеха. Най-хубавите романи връщаха винаги с голямо нежелание, но отец Ралф и монахините съвсем точно си записваха кои книги къде се бавеха най-дълго, а после отец Ралф поръчваше нови екземпляри чрез информационната служба в Гили и най-спокойно ги вписваше на сметка на Мери Карсън като дарения за библиофилското общество на Светия кръст.

Това беше времето, когато в романите рядко биваше допускана някоя целомъдрена целувка, а още по-малко еротични пасажи, които да гъделичкат чувствата. Ето защо нямаше строга граница между книгите, предназначени за възрастни, и тези за юноши, тъй че не беше срамно, дете човек на годините на Пади предпочиташе все книгите, обожавани и от децата му: „Дог и кенгуруто“, поредицата „Била-бонг“, в която се разказваше за Джим, Нора и Уели, безсмъртната книга на мисис Иниъс Гън „Ние от Никога и Никъде“. Вечер в кухнята те се редуваха да четат на глас стихове от Банджо Патерсън и Денис, а гласовете им ту трепереха, докато „Човекът от Снежната река“ яздеше, ту се смееха заедно със „Сантименталният“ и неговата Дорийн, ту

тайничко триеха сълзите си, проронени за „Веселата Мери“ на Джон О’Хара.

КЛЕНСИ В РАЗЛИВ

*Взех, писмо че му проводих, но като не знам где ходи,
пратих му го в Лаклан, дето срещнахме се първи
път.*

*Вълна стрижеше тогава и си рекох, че тъй става:
адресирах плика „Кленси в Разлив“, ще го предадат.*

*Отговор получих слисан, с почерк непознат написан
(писан сякаш с нокът, топнат в катраница с овча
лой).*

*Бе другарят му; намирам, че е редно да цитирам:
„Кленси в Куийнсленд овчарува, но не знаем де е
той.“*

*Мигом ясно си представих там какво ли Кленси
прави:*

*по реката Купър води своите хилядни стада,
бавно стоката едрее, Кленси крачи и си пее,
че овчарят си живее както никой във града.*

*Там приятели чудесни с радост те посрещат, с
песни,*

*бризът тихо прошептява, а реката сом бразди.
Ширят се поля безкрайни в пладне знойно и омайно,
нощем пък, в сияйна слава, светят вечните звезди.^[1]*

„Кленси в Разлив“ беше любимото стихотворение на всички, а Банджото — любимият им поет. Грубовати и наивни, разбира се, тези стихотворения изобщо не бяха писани за литератори — те бяха от обикновени хора и за обикновени хора и по онова време повече австралийци можеха да кажат наизуст по-скоро тези стихове, отколкото

стиховете на Тенисън и Уъртзуърт, изучавани в училище, защото тези двама поети черпеха вдъхновение от Англия — техните туфи от жълти нарциси и полето, осеяно цяло в асфодел, не можеха да въздействат върху въображението на Клийри, живеещи в климат, където нямаше нито едното, нито другото.

Клийри разбираха тази своеобразна австралийска поезия по-добре от мнозина, понеже Разливът беше кажи-речи, в тяхната мера, а стадата по пътищата бяха ежедневие. Пътят, по който минаваше добитъкът, се виеше покрай реката Барун — общинска земя, използвана за прехвърляне на жива стока от единия до другия край на източната половина на континента. В миналото джелепите и техните гладни стада, опустошаващи тревата, били нежелани, а воловарите направо ги ненавиждали навсякъде, когато тръгнали със стада от по двадесет до осемдесет глави през най-хубавите пасища на първите заселници. Но тъй като тези пътища за стадата бяха вече само легенда, и джелепите се помириха със скотовъдците фермери.

Минаващи от време на време наемни пастири бяха винаги добре дошли, когато се отбиваха да изпият чаша бира, да поприказват или да хапнат домашна гозба. Понякога те водеха със себе си и жени, седнали в раздрънкани стари двуколки с умърлушени впрегатни коне между тегличите сред тенджери, тигани и шишета, които се клатушкаха и подрънкваха, окачени където падне. Това бяха или най-веселите, или най-навъсените жени в тази част на континента, поели от Кинуна за Пару, от Гундиуинди за Гундагей или от Кетрин за Къри. Особени жени бяха те — не знаеха покрив над главите си, нито постеля под твърдите си като желязо гърбове. Мъж не смееше да им посегне: бяха сурови и издръжливи като земята, която неуморните им нозе оставяха зад себе си. Диви като птиците в окъпаните от слънце дървета, децата им се спотайваха зад колелата на двуколката или хукваха да се крият зад купа дърва, докато родителите им пиеха чай, увличаха се в приказки, надпреварваха се да разказват небивалици, разменяха си книги, обещаваха да предадат някакви непонятни съобщения на Хупирън Колинс или Бръмби Уотърс или разказваха невероятната история за младия Поми, който отишъл да работи в Гнарлунга. И човек някак си долавяше, че всеки от тези бездомници някъде бе копал гроб, за да зарови в него я дете, я жена, съпруг или приятел; под някой евкалипт, който той помнеше винаги, някъде по дългите пътища,

отгъпкани от стадата и привидно еднакви за онзи, който не знае по какъв начин сърцето различава това дърво от хилядите други.

Меги нямаше представа какво означава един толкова обикновен израз като „женски работи“, защото обстоятелствата сякаш нарочно се бяха струпали така, че да ѝ преградят всички пътища, по които би могла да го узнае. В семейството баща ѝ строго разделяше мъжете от жените; въпроси като заплождане или ягнене никога не се обсъждаха пред нея и майка ѝ, а мъжете се явяваха пред тях само напълно облечени. Онези книги, от които би могла да научи нещичко, изобщо не се появяваха в Дройда, а самата тя нямаше приятелки на своята възраст, които да я просветят. Животът ѝ бе подчинен изцяло на ежедневието в къщата, а там нямаше нищо, свързано с пола. Мери Карсън не заплождаше коне, а ги купуваше от Мартин Кинг в Бугела, който се занимаваше с това. Ако не бяха нужни за разплод, жребците бяха истинска беля и затова в Дройда не взимаха жребци. Имаше само един бик, диво и свирепо животно, до чийто обор беше забранено да се ходи, а и Меги толкова се боеше от него, че никога не го доближаваше. Кучетата държаха вързани за верига към колибите им и чифтосването ставаше при строг контрол и под зоркото око на Пади или Боб, следователно пак забранено за другите. Нямаше време да се наблюдават и прасетата, които Меги и без това мразеше да храни. В същност не ѝ оставаше време да гледа никого освен двете си малки братчета. А невежеството поражда невежество и несъбуденото тяло е сляпо за явленията, които осведоменият веднага разпознава.

Точно преди петнадесетия си рожден ден, когато лятната горещина клонеше към умопомрачителния си връх, Меги забеляза на гащичките си кафеникави петънца на ивици. След ден-два те изчезнаха, но шест седмици по-късно се появиха отново и срамът ѝ прерасна в ужас. Първия път бе помислила, че петната са от това, дето не се е избърсала добре, и се засрами, но втория път нямаше съмнение, че са от кръв. Тя не можеше да си представи откъде идва кръвта, но реши, че е отдолу. Лекото кръвотечение мина за три дни и не се повтори повече от два месеца; изпраните скришом гащи останаха незабелязани, защото тя и без това переше повечето дрехи в къщи. Следващия път усети болка — никога не я беше боляло толкова —

ниско под стомаха. И кръвотечението беше по-силно, много по-силно. Тя измъкна крадешком няколко пелени, които вече не използваха за близнаците, и се опита да ги прикрепят от вътрешната страна на гащичките си, страшно изплашена да не би да се забележи кръвта.

Смъртта, отнесла Хал, беше някак призрачна, връхлетяла изневиделица, но един така протакан край на собственото и съществуване я изпълваше с ужас. Как да отиде при Фий или при Пади и да им съобщи, че умира от някаква унизителна, срамна болест там, долу? Само Пред Франк би изляла мъката си, но Франк беше толкова далеч, че не знаеше как да го намери. Беше чувала жените, като се събират на чай, да приказват за тумор и рак, за страхотна бавна смърт, измъчила техни приятелки, майки или сестри. Меги беше убедена, че някакъв израстък я разяжда отвътре и се приближава все повече до свитото ѝ сърце. О, как не искаше да умре!

Имаше само смътна представа за смъртта. Не ѝ беше ясно дори каква ще бъде в онзи непонятен друг свят. За Меги религията бе много повече определени закони, отколкото някакво духовно извисяване, и поради това не можеше да потърси утеха в нея. В съзнанието ѝ, обзето от паника, се блъскаха откъслечни думи и изрази, чути от родителите ѝ, от техни приятели, от сестрите в манастира, от свещеници при проповед или прочетени в книгите, където ги изричаха лоши хора, заплашващи да отмъстят на някого. Но, така или иначе, тя не можеше да приеме смъртта. Нощи наред лежеше съвсем объркана от ужас и се мъчеше да си представи дали смъртта е вечна нощ или бездна от пламъци, която трябваше да прескочи, за да стигне до златните полета от другата страна, или пък някаква сфера, като вътрешността на гигантски балон, изпълнена с божествено песнопение и мека светлина, която струи през необятни стъклописи.

Стана много мълчалива, но то бе съвсем различно от тихия мечтателен унес на Стюърт; тя приличаше повече на вцепенено от страх животно, приковано от стъкления поглед на змия. Ако я заговореха, тя изведнъж се сепваше, а ако малките заплачеха за нея, засуетяваше се около тях в агонията на изкуплението за проявената към тях немарливост. А случеше ли се да остане за момент свободна, хукваше към гробището при Хал, който беше единственият ѝ близък покойник.

Всички забелязваха промяната, но я приемаха като естествена за възрастта на Меги, без нито веднъж да се запитат какво в същност означава за Меги това, че расте: тя твърде добре прикриваше страданията си. Старият урок бе добре научен; тя умееше да се владее изключително добре, а гордостта ѝ беше безгранична. Никой не биваше да разбере какво става в нея и трябваше докрай да остане невъзмутимо спокойна на вид. Пример можеше да взема и от Фий, и от Франк, та дори и от Стюърт, а в жилите ѝ течеше същата кръв и това ѝ беше вродено.

Тъй като често посещаваше Дройда, отец Ралф забелязваше, че промяната у Меги, направила я отначало женствено привлекателна, започва да изсмуква цялата ѝ жизненост, и безпокойството му прерасна в тревога, а после в страх. Тялото и душата ѝ линееха пред очите му, тя малко по малко му се изплъзваше и за него беше непоносимо да я вижда как се превръща във втора Фий. На малкото посърнало лице бяха останали сякаш само очите, вперени в нещо страшно напред, а млечнобялата матова кожа, която не познаваше нито лунички, нито слънчев загар, ставаше все по-прозрачна. Ако продължава така — мислеше си той, — някой ден собствените ѝ очи ще я погълнат, както змията изяжда опашката си, и тя ще се понесе във вселената във вид на незабележимо стълбче кристално сива светлина, доловимо и с периферното зрение като трепкащи сенки и тъмни насекоми, плъзнали по бяла стена.

Добре тогава, насила ще разбере какво става с нея. Тези дни Мери Карсън беше много капризна: зловидеше и се всяка минута, която той прекарваше долу в къщата на главния пастир. Само благодарение на безкрайното си търпение и на уменията да прикрива мислите си той успяваше да не се разбунтува срещу нейната властност. Но колкото и да беше загрижен за Меги, практичността и благоразумието му не го напущаха и той изпитваше истинска наслада, като виждаше как действа чарът му върху такъв своенравен и мъчен човек като Мери Карсън. И докато в съзнанието му все по-упорито дълбаеше непознатата досега нужда да се грижи за друго човешко същество, той си даваше сметка и за още едно чувство, съжителстващо с първото — хищнически хладнокръвното и жестоко желание да надхитри, да се подиграе с надменната и властна жена. Ах,

колко му се щеше да я надвие! Никога няма да се даде на този стар паяк.

Най-сетне успя да се откъсне от Мери Карсън и откри Меги в малкото гробище под сянката на бледия кротък ангел-отмъстител. Тя бе вдигнала очи към застиналия му печален лик и на лицето ѝ бе изписан мъчителен страх. Великолепен контраст между изживяваното и изобразеното чувство — помисли си отец Ралф. Само че какво дири той тук — преследваше я като стара квачка, без изобщо да му влиза в работата какво ѝ е, майка ѝ и баща ѝ трябваше сами да разберат това. Но те не забелязваха нищо и за тях тя не беше онова, което бе за него. Пък и щом е свещеник, нали трябва да дава утеха на самотните и падналите духом? Не можеше да търпи да я гледа така нещастна, но същевременно се боеше, че се явяваха все нови поводи да се обвързва с нея. Вече беше натрупал толкова много случки и спомени от нея, че го обземаше страх. Обичта му към Меги и инстинктивният му стремеж като свещеник да се отдава духом всячески се бореха с постоянния му ужас да не стане съдбоносно необходим за някого и някой да не стане съдбоносно необходим за него.

Като чу шума от стъпките му през тревата, тя се обърна към него невъзмутима, скръстила ръце в скута и забила поглед в нозете си. Той седна до нея и обгърна с ръце коленете си; расото му, надиплено небрежно, не можеше да скрие голямото изящество на грациозното тяло под него. Няма смисъл от заобикалки — реши той, — ако може, тя пак ще се изплъзне.

— Какво става с теб, Меги?

— Нищо, отче.

— Не ти вярвам.

— Моля ви, отче, недейте! За нищо на света не мога да ви кажа!

— Ех, Меги, нямаш ли доверие в мен! Можеш да ми кажеш всичко, абсолютно всичко! Та нали съм за това, нали за това съм свещеник! Избран съм да представлявам господ тук на земята и като говориш на мен, все едно, че говориш на бога, а също мога и да прощавам от името на бога. И трябва да знаеш, миличка Меги, че няма нещо на този свят, което бог да не може да прости. Трябва да ми кажеш какво ти е, обич моя, защото, ако някой може да ти помогне, това съм аз. Докато съм жив, все ще гледам да ти помагам, да бдя над теб. Нещо като ангел-закрилник, ако щеш, и то много по-добър от този мрамор

над главата ти. — Той си пое въздух и се наклони напред. — Меги, ако ме обичаш, кажи ми!

Тя вкопчи длани една в друга.

— Отче, аз умирам! Болна съм от рак!

Отпърво го обзе буйно желание да се изсмее, да отрици насъбралото се напрежение; после се вгледа в прозрачно синята кожа, в изтънелите малки ръце и силно зажадува да заплаче, да ридае, да вие от такава несправедливост, та чак небето да го чуе. Не, Меги не би могла само да си въобразява: сигурно има сериозна причина.

— Откъде знаеш, момичето ми?

Необходимо ѝ беше много време, за да се реши, и когато заговори, той трябваше да наведе глава досам устните ѝ, несъзнателно заел поза като при изповед, закрил с длан лице и поднесъл само изящното си ухо към гласа на грешника.

— Вече от шест месеца, отче. Получавам ужасни болки в корема, но не като от жлъчка и... ох, отче... тече ми много кръв отдолу.

Той се отдръпна назад, както не бе правил никога в изповедалнята, и впери поглед в сведената ѝ от срам глава, обладан от толкова много и различни чувства, че не можеше да си събере мислите. Невероятно, сладостно облекчение; гняв към Фий, и то така яростен, че му идеше да я убие; удивление и възторг пред това малко създание, понесло всичко така смело; и страхотно, неудържимо объркване.

Той беше също така пленник на своето време, както и тя. Леките момичета във всеки град, където бе служил — от Дъблин до Гилънбоун, — нарочно идваха в изповедалнята да му разказват шепнешком различни измислици, които представяха за истински случки, защото ги привличаше едно-единствено нещо в него — мъжът; и не искаха да си признаят, че не е по силите им да го предизвикат. Те разказваха шепнешком как мъже осквернили всяко отвърстие на тялото им и как се отдавали на непозволени игри с други момичета, шепнеха за страсти и прелюбодеяния, а някои — с особено развито въображение — стигаха дори дотам, да му описват в подробности сексуалните си връзки с някакъв свещеник. Той ги слушаше съвсем невъзмутим, само с презрение и отвращение, защото бе минал през суровото възпитание на семинарията и трудности от този род не го плашеха. Но момичетата никога не бяха споменавали за онзи интимен процес, който ги правеше по-различни и ги караше да се срамуват.

Колкото и да се мъчеше, той не можа да удържи парещата вълна, която се надигна в него: извърнал лице зад дланта си, отец Ралф де Брикасар беше разкъсван от спазъм на унижение поради първото си изчервяване.

Но на неговата Меги не ѝ бе станало по-леко. Щом се увери, че червенината се е оттеглила от лицето му, той се изправи, повдигна я и я настани на един мраморен пиедестал, така че лицата им да са на една височина:

— Меги, погледни ме. Чуваш ли, погледни ме!

Тя вдигна изплашените си като на преследвано животинче очи и видя, че той се усмихва. Неизказано облекчение я изпълни изведнъж. Той не би се усмихвал така, ако тя щеше да умре: знаеше добре какво представлява за него, защото той никога не го криеше.

— Меги, ти нито ще умреш, нито имаш рак. Не е моя работа да ти обяснявам какво ти е, но мисля, че е по-добре все пак да го направя. Майка ти трябваше да ти е казала още преди години и да те е подготвила; недоумявам защо не го е направила.

Той погледна нагоре към непроницаемото лице на ангела от мрамор и се изсмя странно, полузадавено.

— Господи! Какво ли не си ми възлагал да върша!

После заговори на Меги, която чакаше:

— Ще минат години, ще пораснеш, ще научиш много неща за живота и спомниш ли си днешния ден, може да изпиташ смущение, дори срам. Но недей си спомня така за този ден, Меги. В това няма нищо срамно или неудобно. И сега, както и във всичко, което върша, аз просто изпълнявам волята божия. Това е единственото ми призвание на земята и нямам право на друго. Ти беше много изплашена, имаше нужда от помощ и бог ти я изпрати в мое лице. Само това запомни, Меги. Аз съм служител на бога и говоря от негово име.

С теб става това, което става с всички жени, Меги. Веднъж на месец в продължение на няколко дни отделяш кръв. Това започва обикновено на дванадесет или тринадесет години — ти имаш ли толкова?

— На петнадесет съм, отче.

— Вече на петнадесет ли? — Той поклати глава с леко недоверие. — Е, щом казваш, че си на толкова, трябва да ти вярвам. Което значи, че си позакъсняла в сравнение с повечето момичета. Но

това ще се повтаря всеки месец, докато станеш на петдесет години. При някои жени е редовно като циклите на луната, а при други може да закъснее или да избърза. Някои жени не чувстват болка, докато при други тя е много силна. Никой не знае защо има такива разлики. Но кръвотечението всеки месец е признак, че си съзряла. Знаеш ли какво означава да си съзряла?

— Разбира се, отче! Чела съм. Значи да съм пораснала.

— Добре. Това е достатъчно. Докато се повтаря кръвотечението, можеш да имаш деца. Кръвотечението е част от цикъла за създаване на потомство. Казано е, че преди грехопадението Ева не е имала менструация. Така се казва — менструация. Но когато Адам и Ева изпаднали в грях, бог наказал жената по-сурово от мъжа, защото вината за грехопадението им била в същност нейна. Тя изкусила мъжа. Спомняш ли си в Библията думите му: „В мъка ще раждаш децата си.“ Бог искал да каже, че при жената всичко, свързано с децата ѝ, причинява болка. Голяма радост, но и голяма болка. Такава е съдбата ти, Меги, и трябва да я приемеш.

Тя не знаеше, че той по същия начин би предложил утеха и помощ на всеки от своите енорияши, макар и без да влага толкова лични чувства, пак така състрадателно, но без да участва в чуждото нещастие. И колкото и странно, може би именно поради това неговата утеха и помощ бяха още по-големи. Сякаш като се извисяваше така, ежедневните грижи неизбежно трябваше да отпаднат. Не го правеше съзнателно — никой от потърсилите при него подкрепа не оставаше с чувството, че той ги гледа отвисоко или ги обвинява за слабостта им. Много свещеници оставяха у енорияшите си чувство на вина, на малоценност или примитивност, но не и той. Защото ги караше да вярват, че и той подобно на тях е преживявал своите огорчения и водил своята борба: непонятни за тях огорчения и своеобразна борба; може би, но не по-малко истински от техните собствени. Той не знаеше, нито би проумял, че ги привличаше и им допадаше не толкова с личността си, а с онова извисено, почти божествено и все пак много човешко нещо в душата му.

Колкото до Меги, той ѝ говореше така, както ѝ бе говорил Франк — като на равна нему. Само дето беше по-възрастен, по-мъдър и много по-образован от Франк, следователно много по-добър съветник. А колко приятен бе гласът му, с леко ирландски акцент в звучния му

английски. Той разсея всичките ѝ страхове и болка. А тя беше млада, изпълнена с любопитство, нетърпелива да узнае всичко и не я терзаеха сложните размисли на онези, които постоянно се питаха не кои са, а защо са. Той ѝ беше приятел, скъп идол на сърцето ѝ, новото слънце на нейния небосвод.

— Защо да не ми го кажете вие, отче? Защо трябвало мама да ми го каже?

— За това нещо се говори само между жени. Не е прието да се споменава за менструация или неразположение пред мъже и момчета. То си е просто женска работа.

— Защо?

Той поклати глава и се разсмя.

— Право да ти кажа, и аз не знам защо. Бих искал даже да не е така. Но ти трябва да ми повярваш, каквото ти казвам. Никога не говори за това с когото и да било освен с майка си, а и на нея не казвай, че си споделила с мен.

— Добре, отче, няма.

Дяволски трудно било да си майка: толкова работи трябва да помниш!

— Меги, иди си в къщи, кажи на майка си, че ти тече кръв и я питай как да се грижиш за хигиената си.

— И с мама ли става същото?

— С всички нормални жени. Но когато очакват бебе, кръвотечението спира, докато се роди бебето. По това жените познават, че ще имат бебе.

— А защо спира кръвта, когато чакат бебе?

— Не зная, наистина не зная. Съжалявам, Меги.

— А защо кръвта ми тече отдолу, отче?

Той стрелна с поглед ангела, който го гледаше най-спокойно, далеч от женските грижи. Отец Ралф изпадаше във все по-затруднено положение. Интересно: колко е настойчива сега, след като обикновено е така сдържана. Но съзнавайки, че е станал извор на познанията ѝ за всичко онова, което не намираще в книгите, и като я познаваше достатъчно добре, той не можеше да си позволи да издаде с нещо смущението или неудобството си. Тя би се затворила в себе си и вече не би го питала за нищо. Затова ѝ отвърна търпеливо:

— Не точно отдолу, Меги. Там има и един друг канал, който е във връзка с раждането на деца.

— А, през него излизат, искате да кажете — зарадва се тя. — Пък аз винаги съм се чудила как излизат бебетата.

Той се засмя широко и я свали от пиедестала.

— Сега вече знаеш. А знаеш ли как се получават бебетата, Меги?

— О, да! — отвърна тя важно, доволна, че най-после знае нещо.
— Поникват, отче.

— И от какво поникват?

— Когато много силно ги искаш...

— Кой ти е казал това?

— Никой. Сама го разбрах.

Отец Ралф притвори очи и си каза, че не могат да го нарекат страхливец, загдето е оставил разговорът да свърши тук. Можеше само да я съжалява, но не и да ѝ помогне повече от това. Което не може, не може. Някои неща бяха наистина невъзможни.

[1] Превод — Кръстан Дянков. ↑

Мери Карсън навършваше седемдесет и две години и смяташе да устрои най-голямото празненство в Дройда от петдесет години насам. Рожденият ѝ ден се падаше в началото на ноември, когато е горещо, но още поносимо — поне за жителите на Гили.

— И к'во излезе, мисис Смит? — пошепна Мини. — К'во излиза — че била родена на трети ноември, а?

— Какво си си наумила, Мин? — недоумяваше икономката. Келтската загадъчност на Мини дразнеше здравите ѝ английски нерви.

— Ами тя била Скорпион, а? Жена Скорпион, и как още!

— Представа нямам за какво говориш, Мин.

— Най-лошият знак, под който може да се роди една жена, миличка мисис Смит. Ой, дъщери на дявола са те! Помнете ми думата — намеси се Кет, ококорила очи, и се прекръсти.

— Ама наистина, Мини, ти и Кет сте невъзможни! — каза мисис Смит съвсем невъзмутима.

Но всеобщата възбуда растеше все повече. Старият паяк от креслото си точно в центъра на своята мрежа издаваше неспирен поток от заповеди: това да се направи, онова да се направи, тези и тези неща да се извадят, еди-какво си да се прибере. Двете ирландски прислужници тичаха насам-натам, излъскваха сребърните прибори, миеха скъпите порцеланови сервизи, превръщаха параклиса отново в приемна и подреждаха съседните столови.

Повече да пречат, отколкото да помагат, двете най-малки момчета на Клийри се въртяха около Стюърт и няколкото общи работници, които окосиха тревата и оплевиха цветните лехи, поръсиха верандите с влажни стърготини, за да изчистят прахта между испанските керамични плочки, и настъргаха тебешир по пода на салона, за да може по-леко да се танцува. Оркестърът на Кларънс О'Туул щеше да дойде чак от Сидни, както и стридите, скаридите, раците и омарите; за временни помощнички бяха наети няколко жени от Гили. Закипя цялата област от Рудна Хуниш през Инишмъри и Бугела до Нарингенг.

Когато из облицованите с мрамор коридори отекнаха необичайните шумове от местене на мебели и се разнесоха човешки викове, Мери Карсън се премести от креслото зад бюрото си, извади лист тънка хартия, потопа перото в мастилницата и започна да пише. Не се колебаеше, нито спираше да се замисли над мястото на някоя запетая. От пет години насам беше подреждала грижливо в ума си всяка сложна фраза, докато всичко бе станало идеално точно. Не след дълго привърши, изписвайки два листа, на втория от които повече от една четвърт остана празна. Сложи и последната точка и постоя още малко на мястото си. Стилното ѝ бюро беше до един от големите прозорци, така че бе достатъчно да извърне глава, и обхващаше с поглед цялата градина. Смях, долетял отвън, я накара да се обърне небрежно, но после се вбеси. Дявол да го вземе и него, и тази негова любимка!

Отец Ралф беше научил Меги да язди. Макар и израснала в селско семейство, тя не беше възсядала кон и свещеникът се зае да запълни този пропуск. Колкото и странно, дъщерите на бедните селски семейства яздеха рядко. Това беше развлечение за богатите млади жени както на село, така и в града. А момичетата с потеклото на Меги караха двуколки или цял впряг товарни коне, дори трактори и понякога коли, но не яздеха. Да екипираш дъщеря си за езда, струваше скъпо.

Отец Ралф бе донесъл от Гили еластични къси ботушки и брич от мек вълнен плат, които тупна шумно на кухненската маса у Клийри. Пади, изненадан, вдигна поглед от книгата, която четеше след вечеря.

— Какво сте донесли, отче?

— Дрехи за езда на Меги.

— Какво? — гръмна гласът на Пади.

— Какво? — пригласи му тънкото гласче на Меги.

— Дрехи за езда на Меги. Честно казано, Пади, ти си истински глупак! Наследник си на най-голямата и най-богата ферма в Нови Южен Уелс, а да не научиш дъщеря си да язди кон! Как мислиш, че ще заеме мястото си между мис Кармайкъл, мис Хоуптън и мисис Ентъни Кинг — все добри ездачки? Меги трябва да се научи да язди както по дамски, така и по мъжки, разбра ли? Виждам, че не ти е до това и затова ще я уча аз, а ако ти не одобряваш — твоя си работа. И да ѝ пречи на домакинските задължения, много съжалявам. По няколко часа в седмицата Фий просто ще трябва да се оправя без Меги. Това е.

Колкото и да искаше, Пади не можеше да спори с един свещеник. И Меги скоро се научи да язди. Години наред беше мечтала за това и даже веднъж се осмели плахо да попита баща си може ли, но той забрави начаса и тя не повтори въпроса си, мислейки, че това е начинът, по който татко казва „не“. Да учи нещо под ръководството на отец Ралф, представляваше за нея голяма радост, тя обаче не я показваше, защото досегашното ѝ благоговение пред него се бе превърнало вече в пламенно девическо увлечение. Съзнавайки, че това в никой случай не можеше да се сбъдне, тя все пак си позволи удоволствието да го сънува, да си мечтае той да я вземе в прегръдките си и да я целуне. По-далеч от това въображението ѝ не можеше да стигне, защото тя нямаше представа какво идва после и изобщо, че има нещо друго. А и да знаеше, че не бива да се сънува така един свещеник, тя едва ли можеше да си наложи да не го прави. Единственото, което ѝ оставаше, беше да внимава той да не разбере нищо за волностите на нейните мисли.

Мери Карсън гледаше през прозореца на стаята си отец Ралф и Меги да се връщат от конюшнията, която беше между Къщата и жилището на главния пастир. Мъжете във фермата яздеха необучени коне, които през живота си не бяха вкарвани в конюшния и шареха из двора, впрегнати в работа, или пасяха из тревата, щом ги разпрегнеха. В Дройда имаше конюшния, макар че сега я използваше само отец Ралф. Мери Карсън държеше две чистокръвни кобили на негово разположение: грубите работни коне не подхождаха на отец Ралф. Когато той я попита дали и Меги може да използва конете му, тя нямаше как да му откаже. Момичето ѝ беше племенница и той имаше право — Меги наистина трябваше да се научи да язди прилично.

До мозъка на старите си болни кости Мери Карсън се измъчваше от желанието да откаже или поне да язди с тях. Но нито можеше да откаже, нито вече да яхне кон. И тя се задушаваше от жлъч, като ги гледаше сега как крачат заедно през тревата — мъжът в бричове, високи ботуши и бяла риза, грациозен като танцьор, и до него момичето, стройно в бричовете си, красиво по момчешки. От тях се излъчваше непринудено приятелство и за стотен път Мери Карсън се запита защо на никой друг освен на нея не се зловидят близките им, почти сърдечни отношения. Пади се радваше много, Фий — мумия такава! — както обикновено не казваше нищо, а момчетата ги считаха

като брат и сестра. Дали защото самата тя обичаше Ралф де Брикасар, та виждаше онова, което никой друг не забелязваше? Или просто си въобразяваше и това бе наистина само приятелство между един мъж на около тридесет и пет години и момиче, което още не е станало жена? Глупости! Никой мъж на тридесет и пет, дори и Ралф де Брикасар, не можеше да остане сляп за разцъфващата роза. Дори и Ралф де Брикасар ли? Ами да! Та тъкмо Ралф де Брикасар! Нищо не убягваше на този човек.

Ръката ѝ трепереше; писалката изпръска с тъмносини петна долната част на листа. Кокалестите пръсти измъкнаха нов лист от преградката, потопиха отново писалката в мастилото и преписаха текста така уверено, както и първия път. Тогава тя се надигна от стола и придвижи месестото си тяло към вратата.

— Мини! Мини! — провикна се тя.

— Господ да ни е на помощ, това е тя! — чу се ясно гласът на момичето откъм салона отсреща. Луничавото ѝ лице, ни младо, ни старо, се показва на вратата. — К'во желаете, мисис Карсън? — попита тя, като не разбираше защо старицата не позвъни за мисис Смит, както ѝ беше навикът.

— Върви да намериш Том и работника, дето прави оградите. Прати ми ги веднага.

— Да не викна ли първо на мисис Смит?

— Не! Правй, каквото ти се казва, момиче!

Градинарят Том беше стар, съсухрен човек, който преди седемнайсет години бе минал случайно оттук с торбичка и канчета на рамо и се бе заловил уж временно за работа, но после се влюби в градините на Дройда и не му даваше сърце да ги напусне. Работникът, който правеше оградите, скитник като другите си побратими, беше прекъснал безкрайната си работа да опъва тел между коловете в пасищата, за да поправи за празника белите колони на предната ограда. Само след няколко минути те се изправиха пред нея по работни панталони, тиранти и долни фланели, усуквайки нервни шапки в ръце.

— Можете ли да пишете? — попита ги Мери Карсън.

Те кимнаха, преглъщайки от смущение.

— Добре. Искам да видите как подписвам този лист, а после да си напишете имената и адресите точно под моя подпис. Разбрахте ли ме?

Те кимнаха отново.

— Внимателно се подпишете, както обикновено, и означете ясно постоянните си адреси. Все ми е едно дали е „до поискване“ или нещо друго, стига да могат да ви намерят, когато трябва.

Двамата я гледаха как написа името си — за пръв път почеркът ѝ не беше сбит. Приблужи се Том, заскърца мъчително с писалката по листа, после другият с големи кръгли букви написа „Ч. Хокинс“ и някакъв адрес в Сидни. Мери Карсън ги наблюдаваше внимателно. Като свършиха, тя даде всекиму по една червеникава банкнота от десет лири и ги отпрати, като строго им заръча да си затварят устата.

Меги и свещеникът отдавна се бяха изгубили от погледа ѝ. Мери Карсън се стовари тежко на стола си, извади нов лист хартия и започна пак да пише. Този път не ѝ вървеше така лесно и бързо. От време на време се спираше да помисли, разтегляше устни в безрадостна усмивка и продължаваше. По всичко личеше, че има много да пише — сбиваше думите и редовете плътно едни до други и въпреки това ѝ трябваше втори лист. Накрая прочете написаното, събра листата, сгъна ги и ги пхна в плик, който запечата с червен восък.

На празненството щяха да идат Пади, Фий, Боб, Джек и Меги, а на Хю и Стюърт — за голямо тяхно облекчение — беше възложено да пазят най-малките. Като никога досега Мери Карсън беше отворила широко кесията си, та всеки се премени в нови дрехи — най-хубавите, които можеха да се намерят в Гили.

Пади, Боб и Джек стояха като истукани с колосаните си нагръдници, високи яки и бели папийонки, черни фракове, черни панталони и бели жилетки. Всички щяха да бъдат много официални — мъжете във фракове, жените — с бални рокли.

Роклята на Фий беше от креп в особено наситен синьо-сив цвят и много ѝ отиваше: спускаше се на меки дипли до земята, с дълбоко деколте и тесни ръкави до китките, богато обшити с мъниста — почти в стила „кralица Мери“. Подобно на същата кralица Фий беше с вдигната прическа и пищни букли по тила. От магазина в Гили бе купила огърлица и обици от изкуствени перли, но имитацията беше толкова добра, че само много набитото око можеше да познае. Прелестно ветрило от щраусови пера, боядисани в цвета на роклята ѝ,

завършваше тоалета, който в същност беше по-скромен, отколкото изглеждаше на пръв поглед. А времето беше необичайно горещо и в седем вечерта термометърът още показваше над 37 градуса.

Когато Фий и Пади излязоха от стаята си, момчетата ахнаха: през живота си не бяха виждали своите родители така царствено красиви, така празнични. Със своите шейсет и една години Пади имаше изискания вид на дипломат, а Фий изведнъж се бе подмладила с десет години и никой не можеше да ѝ даде нейните четирийсет и осем — хубава, жизнена и загадъчно усмихната. Джимс и Патси се разреваха и не искаха да погледнат вече мама и татко, докато не станат пак като преди. Сред всеобщото смайване изискаността беше забравена, мама и татко се държаха както обикновено и скоро близнаците грейнаха от възторг.

Но погледите на всички останаха най-дълго вперени в Меги. Спомнила си навярно собствената младост и ядосана, че другите момичета бяха поръчали роклите си направо от Сидни, шивачката в Гили вложи цялото си сърце в роклята на Меги. Тя беше без ръкави и с драпирано дълбоко деколте. Фий не беше много съгласна, но Меги я молеше настойчиво, а шивачката я увери, че всички момичета ще бъдат облечени така — нали тя не иска да се подиграват на дъщеря ѝ, че е провинциална и старомодна? Най-сетне Фий отстъпи великодушно. Направена от креп-жоржет и тежък шифон, роклята беше съвсем леко вталена, но имаше широк колан от същия плат на височината на ханша. Беше убито пепеляво розова — по това време наричаха този цвят „пепел от рози“, а шивачката избродираща по нея и ситни розови пъпки. Меги се беше подстригала съвсем късо — по модата, проникнала вече дори сред момичетата от Гили. Въпреки това косата ѝ си оставаше прекалено къдрава, но така ѝ отиваше повече, отколкото дълга.

Пади понечи да се скара, защото това не беше неговата малка Меги, но бързо затвори уста и думите останаха неизречени: още помнеше поуката от онази сцена с Франк в презвитерството, много отдавна. Не, той не можеше вечно да я има за малко момиче — тя беше млада жена, и без това смутена от поразителната промяна, която ѝ разкри огледалото. Защо да измъчва още повече клетото създание?

Той се усмихна нежно и ѝ подаде ръка:

— О, Меги, колко си хубава! Ела, ела, аз ще те водя, а Боб и Джек ще водят майка ти.

Само след месец тя щеше да навърши седемнайсет години и за пръв път през живота си Пади се почувствува наистина стар. Но Меги беше най-скъпото му същество и нищо не биваше да развали първия ѝ празник с големите.

Те вървяха до господарската къща бавно и пристигнаха много преди другите гости, защото трябваше да вечерят с Мери Карсън и после да ѝ помагат при посрещане на поканените. Никой не искаше да е с мръсни обувки и след една миля път през прахта на Дройда трябваше да се отбият в готварницата да си лъснат обувките и да изчеткат прахта от панталоните и полите на роклите.

Отец Ралф беше в расо — както обикновено — и никое мъжко вечерно облекло не би му отивало така добре, както тази строга дреха с леко разширяващи се надолу линии, с безбройните малки платнени копчета от горе до долу и широкият колан с пурпурни краища, както изискваше неговият сан.

Мери Карсън бе решила да е в бял атлаз с бяла дантела и бяло щраусово ветрило. Фий я загледа изумена, нарушила обичайното си безразличие. Роклята на Мери бе нелепо булчинска и дразнещо неподходяща — защо, за бога, се беше натруфила като нарисувана стара мома, която се прави на булка? Напоследък беше и много затлъстяла, от което изглеждаше още по-зле.

Но Пади, изглежда, не намираше нищо нередно и целият грейнал, отиде да се ръкува със сестра си. Какъв мил човек — помисли си отец Ралф, като гледаше тази кратка сцена, която му беше забавна, но и безразлична.

— О, Мери! Колко добре изглеждаш! Като младо момиче!

В действителност тя изглеждаше точно като кралица Виктория на онази прочута снимка, направена малко преди смъртта ѝ. Дълбоките бръчки личаха от двете страни на властния ѝ нос, упоритата уста бе свита, малко изпъкналите студени очи бяха вторачени, без да мигат, в Меги. А красивите очи на отец Ралф се плъзнаха от племенницата към лелята и отново се върнаха на племенницата. Мери Карсън се усмихна на Пади и го хвана под ръка:

— Можеш вече да ме отведеш на вечеря, Падрайк. Отец де Брикасар ще придружи Фиона, а момчетата ще вземат Мегън помежду

си. — И извъръщайки глава назад, тя през рамо попита Меги: — Ще танцуваш ли тази вечер, Мегън?

— Тя е още малка, Мери. Няма седемнайсет — отвърна бързо Пади, като си спомни още един свой родителски пропуск: никое от децата му не умееше да танцува.

— Колко жалко! — забеляза Мери Карсън.

Приемът беше прекрасен, пищен, блестящ, великолепен — тези определения се чуваха наоколо най-често. Там беше Ройъл О'Мара от Инишмъри, на двеста мили отгук — бе дошъл от най-далеч с жена си, синовете си и единствената си дъщеря. Хората, които живееха около Гили, рядко биха пропътували двеста мили дори за мач на крикет, а какво остава за някакво си празненство. Беше и Дънкън Гордън от Ийч Юсидж, когото никой не можеше да накара да обясни защо е нарекъл толкова отдалечената си от океана ферма с шотландско-галското наименование за „морско конче“. Дошъл беше и Мартин Кинг с жена си, със сина си Ентъни и неговата жена. Мартин се смяташе за най-старият заселник — аристократ в Гили, понеже Мери Карсън — като жена — не можеше да носи това звание. Бяха и Ивън Пу от Брейк-и-Пул, Доминик О'Рурк от Дибън-Дибън, Хори Хоуптън от Бийл-Бийл и още десетки други.

Почти всички бяха от католически родове, а някои се гордееха с англосаксонските си имена: броят на ирландци, шотландци и уелсци беше приблизително еднакъв. Там, по родните си места, бяха загубили надежда да получат национална самостоятелност, а католиците в Шотландия и Уелс бяха гледани с лошо око от местните протестанти. Но тук, на хиляди квадратни мили около Гилънбоун, те бяха лордове, по-истински и от английските, господари на всичко, докъдето поглед стига. Дройда, най-голямото имение, надхвърляше по площ няколко европейски кралства. Хей вие, принцове на Монако и херцози на Лихтенщайн, внимавайте! Мери Карсън е по-велика. И ето ги сега как се носеха във валс под звуците на лъскавите инструменти на музикантите, дошли чак от Сидни, или се отдръпваха встрани да погледат със задоволство децата си, танцуващи чарлстон, как поглъщаха пирожките с омари и изстудените сурови стриди, пиеха петнайсетгодишното френско шампанско и дванайсетгодишно шотландско малцово уиски. Ако ги попитаха, биха си признали, че предпочитат да ядат печено агнешко бутче или осолено говеждо и да

пият евтиния силен ром „Бъндаберг“ или бира „Графтън“ направо от бъчвата. Но колко приятно беше да знаят, че щом поискат, могат да имат и по-изисканите неща на този свят.

Вярно, имаше и оскъдни години, и то не малко. Парите от добрия добив на вълна биваха грижливо скътвани за черни дни, защото никога не можеше да предвиди кога ще вали. Но засега всичко вървеше добре, и то от доста време, а в Гили нямаше за какво толкова да се харчат пари. Пък и родени из необятния чернозем на Северозапада, за тях нямаше другаде по-хубаво място. Носталгията не ги пращаше на поклонение в родината на прадедите им — вместо да ги приласкае, тя беше поругала религията им. А Австралия беше гостоприемна към католиците и не ги унижаваше. Северозападът на Нови Южен Уелс бе станал истинската им родина.

При това тази вечер пиршеството беше за сметка на Мери Карсън. А тя можеше да си го позволи. Мълвеше се, че можела да купи и краля на Англия дори. Имаше акции в стоманодобива, в цветната металургия, в медните и златните мини и на още сто други места — все такива, които носеха печалба и в буквалния, и в преносния смисъл на думата. Дройда отдавна вече не бе основният източник на доходите ѝ, а само едно изгодно хоби.

Отец Ралф не заговори Меги нито по време на вечерята, нито след нея и през цялата вечер старателно я отбягваше. Засегната, тя го диреше с очи, където и да мръднеше той из залата. Той усещаше погледа ѝ и изгаряше от желание да спре до стола ѝ и да ѝ обясни, че заради доброто ѝ име (пък и за неговото) не е уместно да ѝ обръща повече внимание, отколкото например на мис Кармайкъл, мис Гордън или мис О'Мара. Също като Меги и той не танцуваше, но върху двамата бяха насочени много погледи — те бяха несравнимо най-красивите в залата.

Част от него я ненавиждаше, каквато бе тази вечер — с късата коса, с хубавата рокля, с изящните копринени пантофки в цвят на пращец от рози и с токчета по два инча: тя се беше източила и фигурата ѝ бе станала много женствена. Но с другата част на душата си беше ужасно горд, че тя засенчва всички останали девойки. Мис Кармайкъл например имаше патрициански черти, но ѝ липсваше великолепието на тези огнено златисти коси; мис Кинг носеше прекрасни руси плитки, но нямаше и следа от изящество във фигурата

й, а мис Makeйл с поразителното си тяло приличаше в лицето на кон, който гризе ябълка през телена ограда. Въпреки това отец Ралф изпитваше силно желание да върне времето назад: не искаше Меги да пораста, искаше да си остане все малкото момиченце, на което гледаше като на скъпоценност. Върху лицето на Пади той долови отражението на собствените си мисли и се усмихна леко. Какво блаженство би било поне веднъж в живота си да покаже своите истински чувства! Но навикът, дисциплината и благоразумието бяха твърде дълбоко вкоренени в него.

С напредването на вечерта танците ставаха все по-свободни; от шампанско и уиски се премина на ром и бира; атмосферата взе да напомня повече на селски празник, устроен по обичая след приключване на стригането. Към два часа сутринта — ако липсваха ратаи и прислужнички — балът щеше да прилича на една от забавите, каквито редовно ставаха в околностите на Гили.

Пади и Фий още бяха там, но точно в полунощ Боб и Джек си тръгнаха заедно с Меги. Фий и Пади не забелязаха това — те се забавляваха твърде много. Децата им не умееха да танцуват, но те двамата танцуваха добре и почти без почивка, по-често един с друг. Като ги гледаше, на отец Ралф му се стори, че между тях има по-голяма хармония навярно защото твърде рядко можеха да бъдат сами и на спокойствие. Не си спомняше да ги е виждал без поне едно дете край тях и си помисли, че на родители с големи семейства сигурно не е лесно да останат от време на време насаме — освен вечер в спалнята, където естествено ги вълнуваха други неща и не им беше до разговори. Пади беше винаги весел и жизнерадостен, но Фий тази вечер буквално блестеше и когато Пади отиде да покани от вежливост съпругата на някакъв фермер, тя веднага бе заобиколена от кавалери, нетърпеливи да танцуват с нея. А много други жени, значително по-млади, сгучаеха седнали край стената и никой не ги канеше.

Отец Ралф нямаше много време да наблюдава двамата Клийри. Почувствал се с десет години по-млад, той се оживи, щом Меги напусна залата, и смая всичките госпожици — Хоуптън, Makeйл, Гордън и О'Мара, като изтанцува, и то безупречно, с мис Кармайкъл един от най-модерните танци. След това започна да кани наред момичетата в залата, та дори и грозничката мис Пу. А тъй като по това време всички се държаха вече съвсем непринудено и излъчваха

благосклонност, никой и не помисли да упреква свещеника. Нито пък някой можеше да каже, че дъщеря му не е успяла да танцува с отец де Брикасар. Разбира се, на обществено място той никога не би и помислил да танцува, но колко хубаво беше да видиш поне веднъж как един мил човек като него се весели.

В три часа Мери Карсън стана и се прозя.

— Не, не прекъсвайте празненството! Ако съм уморена, както и съм, мога да си легна и точно това ще направя. Но има още много за ядене и пиене, оркестърът е нает да свири, докато има макар и само един човек, на когото му се танцува, а малкото шум само ще ме приспи по-бързо. Отче, бихте ли ми помогнали да се кача по стълбите?

Щом излязоха от залата, тя не сви към величественото стълбище; облегната тежко на ръката му, поведе свещеника към кабинета си. Вратата беше заключена. Тя почака той да завърти ключа, който му подаде, и влезе пред него.

— Чудесен празник, Мери — заговори той.

— Моят последен празник.

— Не говорете така, мила.

— Защо не? Уморена съм от живота, Ралф, и ще спра дотук. — В студените ѝ очи имаше насмешка. — Не ми ли вярваш? Повече от седемдесет години правя точно каквото искам и когато искам и ако смъртта си въобразява, че тя ще решава кога ще ме прибере, много се лъже. Ще умра, когато аз реша, и то без самоубийство. Нашата воля ни кара да се вкопчваме в живота, Ралф, затова не е трудно да спрем, когато наистина пожелаем. А аз съм уморена и искам да спра. Толкова е просто.

Той също беше уморен, но не точно от живота, а от безкрайното лавиране, от климата, от липсата на приятели със същите интереси, от самия себе си. Кабинетът беше слабо осветен от високата газена лампа със скъпо рубинено стъкло, което хвърляше прозирна сянка върху лицето на Мери Карсън и придаваше на властните ѝ скули нещо демонично. Краката и гърбът го боляха — отдавна не беше танцувал толкова, макар да се гордееше, че не изостава от новостите в светския живот. На тридесет и пет години и само свещеник в провинцията. А какво стана с кариерата му в църквата? Свърши още преди да е започнала. Ех, младежки мечти! Тези непредпазливи младежки приказки, тази младежка избухливост! Не се беше оказал достатъчно

силен да издържи на изпитанието. Но нямаше да повтори същата грешка вече никога, никога вече...

Той се размърда нетърпеливо, въздъхна. Каква полза? Втори път нямаше да му се удаде такъв случай. Време е да си даде ясна сметка за това, време е да престане да се надява и да мечтае.

— Спомняш ли си, като ти казах, Ралф, че ще те надхитря? Че ще те уловя в собствената ти клопка?

Сухият ѝ старчески глас го изтръгна от унеса, който го бе обладал поради умората. Той погледна към Мери Карсън и се усмихна.

— Мила Мери, никога не забравям думите ви. Не знам какво бих правил без вас тези седем години. Острият ви ум, вашата жлъч, вашата проникателност...

— Ако бях по-млада, щях да те привлека с друго, Ралф. Нямаш представа как съм копняла да хвърля през прозореца тридесет години от живота си. Ако сатаната бе дошъл при мен и бе предложил да купи душата ми, за да ми върне младостта, бих я продала начаса, и то без да съжалявам за сделката като онзи глупак Фауст. Но няма сатана. Знаеш ли, никога не съм могла да повярвам нито в бога, нито в сатаната. Нямам ни най-малко доказателство за това, че съществуват. А ти?

— Аз също. Но вярата не почива на доказателства за съществуването им, Мери. Трябва просто да се вярва и това е пробният камък на религията. Без вяра няма нищо.

— Твърде съмнителна догма.

— Може би. Според мен вярата се ражда у човека. Самият аз непрестанно се боря за нея и никога няма да отстъпя.

— Ще ми се да те унищожа.

Сините му очи се смееха, придобили сив оттенък от светлината на лампата.

— Естествено, мила ми Мери! Знам това добре.

— Но знаеш ли защо?

Облъхна го ужасяваща нежност, почти нахлу в него, но той се бореше ожесточено.

— Знам, Мери, и повярвайте ми, много съжалявам.

— Освен майка ти, колко други жени са те обичали?

— Чудя се дали майка ми ме е обичала. Във всеки случай накрая ме мразеше. Както и повечето жени. Трябвало е да ме нарекат Иполит.

— Охо! Това вече говори много!

— А колкото до други жени, мисля, че само Меги... Но тя е още малка. Сигурно няма да преувелича, ако кажа, че стотици жени са ме искали, но дали са ме обичали? Много се съмнявам.

— Аз те обичам — каза тя прочувствено.

— Не, не ме обичате. Аз съм само тръпката на вашите старини. Напомням ви за онова, което не можете да направите поради възрастта си.

— Грещиш. Обичам те. Боже, колко много те обичам! Нима мислиш, че годините ми го изключват автоматично? Добре тогава, отче де Брикасар, чуй какво ще ти кажа. Вътре в това противно тяло аз все още съм млада — способна съм да чувствавам, да мечтая, да беснея срещу ограниченията, които ми налага това тяло. Старостта е най-суровото наказание, което нашият отмъстителен бог ни налага. Защо не направи да остарява и душата ни? — Тя се изпъна назад в стола и притвори очи, а зъбите ѝ грозно се показаха. — Аз ще ида в ада, разбира се. Но преди това се надявам да успея да кажа на господата какво подло, зло и жалко подобие на бог е той.

— Много отдавна сте вдовица, Мери. Бог ви е дал възможност да избирате. Могла сте да се омъжите повторно. А щом сте решили да не го правите и поради това самотата ви е дотежала толкова, вие сте си виновна, а не господ.

Известно време тя не проговори, вкопчила здраво ръце в дръжките на креслото, после се отпусна и отвори очи. Те блестяха на светлината зачервени, но не от сълзи, а от нещо по-силно, по-неудържимо. Той затаи дъх, усетил страх. Тя приличаше на паяк.

— Ралф, на бюрото ми има един плик. Би ли ми го подал, моля те!

С болка и страх той стана, отиде до бюрото, взе писмото и го огледа озадачен. Пликът не беше надписан, но беше добре запечатан с червен восък, върху който личеше нейният герб — глава на овен с едно главно „Д“. Той протегна ръка да ѝ го подаде, но тя не го пое, а му направи знак да седне.

— За теб е — каза тя с нервен смях. — В него е лостът на съдбата ти. Моят последен и най-значителен принос в дългата ти борба. Жалко само, че няма да съм тук да видя какво ще стане. Но аз знам какво ще стане, защото те познавам, да, познавам те по-добре, отколкото предполагаш. Каква самонадеяност, а? В този плик лежи

съдбата на твоя живот и твоята душа. Щом трябва да те загубя заради Меги, направих така, че и тя никога да не може да те има.

— Защо толкова много мразите Меги?

— Вече ти казах. Защото ти я обичаш.

— Но не в този смисъл, който влагате. Тя е детето, което аз никога не ще имам, розата на моя живот. Меги е само един блян, Мери, само един блян.

Старицата се изсмя подигравателно.

— Не желая да говорим за твоята скъпоценна Меги! Няма повече да те видя и затова не искам да си губя времето в приказки за нея. Сега за писмото. Искам да ми се закълнеш в свещеническия си сан, че няма да го разпечатваш, докато не видиш с очите си мъртвото ми тяло, и че тогава ще го прочетеш незабавно, преди да са ме погребали. Закълни се!

— Няма нужда да се кълна, Мери. Ще направя както искате.

— Закълни ми се, иначе ще си го взема!

Той вдигна рамене.

— Добре тогава. Кълна се в свещеническия си сан да не разпечатвам писмото, докато не ви видя мъртва, а после да го прочита, преди да са ви погребали.

— Точно така.

— Мери, не се разстройвайте, моля ви. Това е само въображение. Утре сутрин ще се смеете над всичко това.

— Няма да видя утрото. Тази нощ ще умра. Не съм толкова слаба, че да робувам на удоволствието да те виждам. Каква развръзка, а? Това е всичко! Сега си лягам. Ще ме придружиш ли до горе?

Той не ѝ вярваше, но разбра, че няма смисъл да спори, а тя не беше в такова настроение, че да я разсее с шеги. Единствено бог решава кога да умре човек — освен ако някой не се възползува от даденото му право да си отнеме сам живота. А тя каза, че няма да го направи. Затова той ѝ помогна да се изкачи задъхана по стълбите, а горе взе ръцете ѝ в своите и се наведе да ги целуне. Тя ги дръпна.

— Тази вечер не така, Ралф! Целуни ме по устата, като че сме влюбени.

На силната светлина от полилея, на който за празника бяха запалили четиристотин восъчни свещи, тя прочете по лицето му

отвращение, инстинктивен ужас; тогава поиска да умре, поиска го силно и неустоймо.

— Мери, аз съм духовник! Не мога!

Тя се изсмя, остро, зловещо.

— О, Ралф, какъв измамник си ти! Нито мъж, нито свещеник! И като си помисля, че веднъж имаше дори дързостта да ми предложиш да се любим! Толкова ли беше сигурен, че ще ти откажа? Как съжалявам, че ти отказах! Душата си бих дала да видя как ще се измъкнеш, ако онази нощ се повтори. Измамник, измамник! Такъв си ти, Ралф! Безсилен, ненужен измамник! Безсилен като мъж, безсилен като свещеник! Ти не би могъл да станеш мъж и заради самата Дева Мария! Някога бил ли си мъж, отец де Брикасар? Измамник такъв!

Навън още не беше се зазорило, дори и не просветляваше. Мрак, гъст и топъл, обгръщаше Дройда. Веселбата беше станала прекалено шумна — ако наблизко имаше съседска къща, отдавна да бяха извикали полиция. На верандата някой повръщаше обилно и шумно, а край една купа сено две смътни фигури се бяха прегърнали. Като гледаше да не се приближава нито до единия, нито до другите, отец Ралф безшумно закрачи през меката прясно окосена ливада, но мислите му така го терзаеха, че той нито знаеше, нито го бе грижа къде върви. Искаше само да се махне от нея, от ужасния стар паяк, толкова сигурен, че в тази прекрасна нощ тъче пашкула на своята смърт. В такъв ранен час горещината не беше мъчителна. Въздухът се движеше тежко и едва-едва, витаеха томителни ухания на борония и на рози и цареше божествен покой, познат само в тропика и субтропика. О, господи, колко е хубаво да се живее, да се диша! Да се слееш с нощта, да живееш, да си свободен!

Той спря в другия край на ливадата и вдигна очи към небето, сякаш инстинктивно търсеше там господ. Да, някъде там горе, сред трепкащите точки светлина, тъй чисти и неземни... Как казваха за нощното небе? Че като се вдигне синият похлупак на деня, човек може да надникне във вечността. Нищо друго освен звездната панорама не би могло да убеди човека, че бог съществува.

Тя е права естествено. Измамник, истински измамник. Нито свещеник, нито мъж. Просто човек, който иска да знае как да бъде

двете. Не! Не и двете! Не можеш да бъдеш едновременно и свещеник, и мъж — ако си мъж, значи, да не си свещеник. „Защо изобщо се заплетох в мрежата и? Отровата и е силна, може би по-силна, отколкото предполагам. Какво ли има в писмото? Само Мери може така да ме измъчва. Какво ли знае и какво само подозира? А какво ли има да се знае или да се подозира? Само безсилие и самота. Съмнения и болка. Постоянна болка. Но ти грешиш, Мери. Аз мога да бъда мъж. Само че не искам и години наред съм се опитвал да докажа на себе си, че съм в състояние да надвия, да овладеея, да подчиня мъжа в мен. Защото само обикновеният човек доказва своята мъжественост, а аз съм свещеник.“

Някой ридаеше на гробището. Меги, разбира се. На кого друг би му дошло наум да иде там? Той повдигна полите на расото си и прекрачи през желязната оградка с чувството, че му предстоеше разговор и с Меги тази нощ. Щом като се беше заел да се обясни с едната от жените в своя живот, неизбежно трябваше да го стори и с другата. Насмешливото му отчуждение се завръщаше — о, тя не можеше за дълго да го прогони у него... колкото и силна да беше отровата ѝ. Проклет стар паяк! Господ да я убие!

— Не плачи, мила ми Меги — заговори я той, като седна на росната трева до нея. — Ето, вземи — обзалагам се, че нямаш чиста кърпичка. Вие, жените, все нямате. Ето ти моята да си изтриеш очите като добро момиче.

Тя пое кърпата и послушно изтри сълзите.

— Не си преоблякла дори хубавата си рокля. От полунощ ли седиш тук?

— Да.

— Знаят ли Боб и Джек къде си?

— Казах им, че си лягам.

— Какво има, Меги?

— Дори не ме заговорихте тази вечер!

— А! Така си и мислех. Слушай, Меги, погледни ме.

Далеч на изток се бе появило перлено сияние, гъстият мрак отстъпваше и ранобудните петли на Дройда поздравяваха зората. Така че той можа да види как дори продължителният плач не бе нарушил красотата на очите ѝ.

— Меги, ти беше несравнимо най-красивото момиче на празненството, а всички знаят, че аз идвам в Дройда по-често, отколкото е необходимо. Тъй като съм свещеник, трябва да съм извън всяко подозрение — нещо като жената на Цезар, — но боя се, че мислите на хората не са така невинни. За свещеник съм млад и не изглеждам зле. — Той замълча, представяйки си как Мери Карсън би посрещнала подобен намек, и беззвучно се изсмя. — Ако бях проявил и най-малко внимание към теб, за часове щеше да се разчуе из Гили. Та чак и телефонните жици из околността ще забръмчат от приказки. Разбираш ли какво имам пред вид?

Тя поклати глава; подстриганите къдрици светлееха в настъпващото утро.

— Още си млада наистина, за да знаеш как стоят нещата на този свят, но трябва да се научиш и, изглежда, все на мен се пада да те просвещавам, а? Искях да ти кажа, че хората ще започнат да мислят, че се интересувам от теб като мъж, а не като свещеник.

— Отче!

— Не е хубаво, нали? — засмя се той. — Но точно така биха казали хората, уверявам те. Виждаш ли, Меги, ти вече не си малко момиче. Ти си млада дама. Но още не си се научила да прикриваш чувствата си към мен и ако бях те заговорил пред очите на всички онези хора, ти щеше да ме гледаш по начин, който би бил зле изтълкуван.

Тя го гледаше странно, някаква внезапна непроницаемост бе засенила очите ѝ, после се извърна рязко и той виждаше само профила ѝ.

— Да, разбирам. Колко глупава съм била да не го разбера досега.

— Не е ли време вече да се прибираш? Сигурен съм че всички ще спят до късно, но ако случайно някой се събуди в обичайния час, ще изпаднеш в неудобно положение. А не можеш да кажеш, че си била с мен Меги — дори и на родителите си.

Тя стана и задържа погледа си надолу към него.

— Прибирам се, отче. Но ми се ще да ви познавах по-добре и тогава никога не биха си помислили такива неща за вас. Вие просто не сте такъв човек, нали?

Кой знае защо, от думите ѝ го заболя, заболя го дълбоко в душата, където жестокият присмех на Мери Карсън не беше стигнал.

— Да, Меги, права си. Не съм такъв човек. — Той скочи на крака, усмихвайки се тъжно. — Ще се учудиш ли, ако ти кажа, че бих искал да не е така? — Той сложи ръка на челото си. — О, как бих искал да не е така! Върви си Меги, върви си!

Лицето ѝ беше помръкнало.

— Лека нощ, отче.

Той взе ръцете ѝ в своите, наведе се и ги целуна.

— Лека нощ, скъпа моя Меги.

Проследи я с поглед как върви през гробовете, как прекрочва оградата. В роклята на розови пъпки отдалечаващата се фигура беше изящна, женствена и сякаш безплътна. Пепел от рози.

— Точно пепел от рози — обърна се той към ангела.

Автомобилите напускаха шумно Дройда, когато той се прибираше по пътеката — празненството най-сетне бе свършило. Вътре музикантите прибираха инструментите си, залитайки от рома и от изтощение, а уморените прислужнички и онези, наети за вечерта, се бяха заели да разтребват. Отец Ралф кимна на мисис Смит.

— Идете всички да спите. Много по-лесно ще си свършите работата, когато си отспите. Ще се погрижа мисис Карсън да не се сърди.

— Искате ли да хапнете нещо, отче?

— За бога, не! Лягам си веднага.

Късно следобед една ръка докосна рамото му. Безсилен да отвори очи, той посегна пипнешком да я задържи и се опита да я допре до бузата си.

— Меги! — прошепна той.

— Отче, отче! Събудете се, моля ви!

Като чу гласа на мисис Смит, веднага отвори широко очи.

— Какво има, мисис Смит?

— Мисис Карсън, отче... Мъртва!

Часовникът му показваше шест вечерта; замаян от тежкия унес, в който го бе потопила страхотната горещина през деня, той с мъка съблече пижамата и надяна свещеническите си дрехи, праметна на врата си тесен пурпурен епитрахил, взе миро, светена вода, големия сребърен кръст и кехлибарената броеница. И през ум не му мина да се

усъмни в думите на мисис Смит; беше сигурен, че паякът е мъртъв. Дали все пак не беше глътнала нещо? Само се молеше, ако беше така, да не е останало никакво доказателство в стаята, а и докторът да не забележи нищо. И каква ли полза имаше да я миросва? Но трябваше да го направи. Ако откаже, ще има аутопсия и всякакви други усложнения. И не че се колебаеше заради внезапното си подозрение, че се е самоубила, а просто му се струваше скверно да полага нещо свято върху тялото на Мери Карсън.

Тя бе мъртва много отдавна, сигурно бе умряла минути след като се прибра, значи, преди петнадесет часа. Прозорците бяха плътно затворени и стаята бе пълна с влага от разлатите плитки съдове с вода, които тя караше да поставят във всеки ъгъл, за да е свежа кожата ѝ. Във въздуха се носеше особен шум и след кратко недоумение той разбра, че това са мухи, рояци мухи, които вдигаха неистова врява, докато пируваха, чифтосваха се или снасяха яйца отгоре ѝ.

— За бога, мисис Смит, отворете прозорците! — Той едва си поемаше въздух, пристъпвайки пребледнял към леглото.

Тя беше излязла от мъртворешкото вкочанение и тялото ѝ отново се бе отпуснало, противно и грозно. Изцъклените очи бяха станали на петна, тънките устни бяха почернели, цялата беше накацана от мухи. Накара мисис Смит да ги пъди, докато той се занимаваше с нея, и едва чуто изричаше някакви заклинания на латински. Същински фарс, и то над това прокълнато тяло. А как вонеше! Господи! Така не мирише дори мъртъв кон в хубавия въздух в пасището. Той се гнусеше да я докосне и умряла, както и когато беше жива, особено издутите ѝ от мухите устни. Само след няколко часа щяха да плъпнат червеи по нея.

Най-после свърши. Изправи се.

— Идете бързо при мистър Клийри, мисис Смит, и му кажете момчетата веднага да се залавят с ковчега. Няма време да го поръчваме от Гили — тя се разлага пред очите ни. Боже мили! Призлява ми! Ще ида да се изкъпя и ще оставя дрехите си пред вратата. Изгорете ги. Винаги бих усещал миризмата ѝ, пропита в тях.

Когато се върна в стаята си по брич за езда и риза, защото не си беше взел друго расо, той си спомни за писмото ѝ и за своето обещание. Беше минало седем часът и до него стигаше приглушената суетня на слугите, хукнали да разчистват остатъците от празненството, да подредят отново салона като параклис, да подготвят къщата за

погребението утре. Нямаше как, трябваше да отиде тази вечер до Гили, за да вземе ново расо и одежди за погребалната литургия. Винаги когато напускаше презвитерството за някоя от по-далечните ферми, носеше със себе си необходимите неща, грижливо подредени в малкото му черно куфарче: причастието за в случай на раждане, смърт, благословия или богослужение, както и облекло за литургии според сезона. Но тъй като беше ирландец, не искаше да предизвиква съдбата, като носи и черните си одежди за погребение. Някъде отдалеч се разнесе гласът на Пади, но той не искаше сега да го вижда, мисис Смит щеше да се оправи с него.

Седнал до прозореца с изглед към Дройда, под гаснещото слънце, което позлатяваше евкалиптите и багреше с пурпур букетите от червени, розови и бели рози в градината, той извади от чантата си писмото на Мери Карсън и го подържа в ръцете си. Тя беше настояла той да го прочете, преди да я погребее, а някъде в съзнанието му едно тънко гласче му нашепваше, че трябва да го прочете точно сега, да не отлага за по-късно, след като е говорил с Пади и с Меги; сега, преди да е виждал когото и да е, освен самата Мери Карсън.

Вътре имаше четири листа хартия, той ги раздели и веднага забеляза, че на долните два е завещанието ѝ. Горните бяха адресирани до него:

Скъпи мой Ралф,

Както си забелязал, другият документ в този плик е завещанието ми. Още преди време съм направила напълно редовно завещание, подписано и подпечатано в кантората на Хари Гау в Гили; приложеното тук е направено много по-късно и естествено обезсилва онова при Хари.

В същност аз изготвих второто едва завчера и извиках за свидетели Том и човека, който прави оградата, понеже знам, че никой от упоменатите в завещанието не може да бъде свидетел. Документът е напълно валиден, макар да не го е изготвил Хари. Никоя съдебна инстанция в страната не може да го оспори, уверявам те.

Но защо не съм накарала Хари да изготви новото завещание, щом съм искала да изменя разпределението на

наследството? Много просто, мили Ралф. Не исках абсолютно никой да знае за съществуването на това завещание — освен ти, разбира се. Този е единственият екземпляр и той е в ръцете ти. Никой и не подозира за него. Това е много важен момент от плана ми.

Спомняш ли си онова място в Евангелието, когато сатаната завел Исус Христос на върха на планината и се опитал да го изкуши, предлагайки му целия свят. Колко съм доволна, че имам малко от властта на сатаната и мога да подложам на същото изкушение и теб, когато обичам. Нима се съмняваш, че сатаната е обичал Христос? Аз не се съмнявам. Като си мисля за дилемата, пред която ще бъдеш изправен, обзема ме луда радост и колкото повече се приближавам към смъртта, толкова по-живо си представям всичко.

Като прочетеш завещанието, ще разбереш какво съм наумила. Докато аз горях в ада отвъд сегашното си битие, ти все още ще си на този свят, но ще гориш в един ад с пострашни пламъци от онези, които изобщо някой бог би могъл да създаде. О, мили Ралф, как точно съм те преценила! Ако не съм била способна на друго, то поне винаги съм знаела как да накарам онези, които обичам, да страдат. А ти си много по-ценна плячка, отколкото моят покоен Майкъл.

Когато се запознах с теб, ти искаше Дройда и парите ми, нали, Ралф? Знаеше, че това е начинът да откупиш връщането си там, където ти е мястото. Но после се появи Меги и ти забрави първоначалните си намерения да извлечеш полза от мен, нали? Аз станах само повод да идваш в Дройда, за да се виждаш с Меги. Чудя се дали би могъл така лесно да се отречеш от мен, ако знаеше колко струвам в същност. Знаеш ли, Ралф, а? Нямах и най-малката представа. И тъй като не подобава на една дама да споменава в завещанието си точната сума на своите имуществва, по-добре е да ти я съобщя тук, за да съм сигурна, че ще разполагаш с всички необходими сведения, преди да вземеш решението си. С няколкостотин хиляди

повече или по-малко състоянието ми възлиза на тринадесет милиона лири.

Ето че приближавам вече края на листа, а нямам намерение да превръщам това писмо в научен труд. Прочети завещанието ми, Ралф, и след това реши какво да правиш с него. Дали да го връчиш на Хари Гау за заверка, или да го изгориш и никому да не казваш за него. Това е изборът, който трябва да направиш. Ще добавя само, че завещанието, което е в кантората на Хари, направих в годината след идването на Пади и всичко съм оставила на него. Сега вече знаеш какъв е залогът в играта.

Ралф, обичам те, толкова много те обичам, че бих те убила, загдето не ме искаш, ако нямах това далеч по-добро средство за отмъщение. Не съм от великодушните: обичам те, но искам да те накарам да се гърчиш в агония. Защото, виждаш ли, аз знам предварително какво решение ще вземеш. Знам го така сигурно, сякаш те наблюдавам в момента. И ти ще виеш от болка, Ралф, ще познаеш какво е агония. А сега чети нататък, мой красиви, амбициозни свещенико! Прочети завещанието ми и реши съдбата си.

Нямаше нито подпис, нито инициали. Той усети как потта избива по челото му, как се стича от косата назад по тила му. Прииска му се да скочи начаса, да изгори и двата документа, никога да не прочете съдържанието на втория. Но кръвожадният паяк добре бе омотал жертвата си! Разбира се, че ще продължи да чете: как би могъл да устои на изкушението! О, господи! Какво и бе сторил, та да постъпва с него така? Защо жените му причиняваха толкова страдания? Защо не се бе родил дребен, крив, грозен? Ако беше такъв, може би щеше да е по-щастлив.

И другите два листа бяха изписани със същия равен, ситен почерк. Пресметлива и скъперническа беше цялата ѝ душа.

Аз, Мери Елизабет Карсън, в пълно съзнание и физическо здраве, обявявам настоящето за своя последна

воля и завещание, анулирайки всички други завещания, направени досега от мен.

Изключая специалните уговорки, направени по-долу, завещавам всички свои имущества, пари и имоти на Светата католическа римска църква при следните условия:

Първо: Държа Светата католическа римска църква, която оттук нататък ще бъде назовавана само Църквата, да знае с какво голямо уважение и добри чувства от моя страна се ползва нейният служител, отец Ралф де Брикасар. Единствено неговата отзивчивост, духовни напътствия и неизменна подкрепа ме подтикнаха да взема такова решение относно имуществото си.

Второ: Завещанието ми е валидно в полза на Църквата само ако тя зачита качествата и способностите на споменатия отец Ралф де Брикасар.

Трето: Същият отец Ралф де Брикасар ще бъде натоварен с управлението и разпределението на моите имущества, пари и движими вещи като единствен разпоредител с наследството ми.

Четвърто: След смъртта на споменатия Ралф де Брикасар неговото последно завещание ще бъде юридически решаващо за по-нататъшното управление на моето наследство. Тоест Църквата ще продължи да бъде изцяло собственик, но единствено отец де Брикасар ще има думата при определянето на приемника си в качеството на разпоредител. При това той не е задължен да посочи непременно някой служител на Църквата, бил той ръкоположен или не.

Пето: Имението Дройда никога да не бъде продавано или разделяно.

Шесто: Брат ми Падрайк Клийри да остане управител на имението Дройда с правото да живее в къщата ми и да му се даде заплата, определена единствено от отец де Брикасар.

Седмо: В случай че брат ми, горепосоченият Падрайк Клийри, умре, неговата вдовица и децата му да получат правото да останат в имението Дройда и длъжността

управител да се предава последователно на всеки от синовете му: Робърт, Джон, Хюи, Стюърт, Джеймс и Патрик, но не и на Франсис.

Осмо: След смъртта на Патрик или на онзи от синовете му, с изключение на Франсис, който е останал последен жив, същите права да бъдат прехвърляни върху внуците на Падрайк Клийри.

Специални разпореждания:

На Падрайк Клийри оставям покъщнината в сградата на имението Дройда.

Юнис Смит, моята икономка, да остане на служба при добра заплата, докогато пожелае, и освен това да ѝ се изплати сумата от пет хиляди лири незабавно, а след като престане да работи, да ѝ се даде прилична пенсия.

Минерва О'Бранън и Кетрин Донъли да останат на служба при добра заплата, докогато пожелаят, и освен това да се изплатят незабавно на всяка от тях по хиляда лири, а след като престанат да работят, да им се дадат прилични пенсии.

На Отец Ралф де Брикасар ежегодно да се изплащат по десет хиляди лири до края на живота му за лично и безотчетно ползване.

Следваха необходимите подпис, дата и подписи на свидетелите.

Стаята му гледаше на запад. Слънцето залязваше. Пелена от прах, винаги носена от лятото, се стелеше в неподвижния въздух, а слънцето провираше лъчи през ситните ѝ частици и сякаш целият свят се обагреше в злато и пурпур. Влакнести облаци, обточени с ослепителен огън, пресичаха на сребристи ленти кървавочервеното кълбо, увиснало току над дърветата в най-отвъдните пасища.

— Браво! — рече той. — Признавам, Мери, надви ме! Майсторски удар. Глупак се оказах аз, а не ти.

Поради сълзите той не виждаше листата в ръцете си и ги остави настрана, за да не се намокрят. Тринадесет милиона лири! Тринадесет милиона! Към това наистина се бе стремил, преди да дойде Меги. Но после се отказа, защото не можеше вече да се бори със същото

хладнокръвие, за да ѝ отнеме наследството. Ами ако беше знаел колко е богат старият паяк? Тогава какво? Той не допускаше богатството ѝ да е и на една десета от това. Тринадесет милиона лири!

Цели седем години Пади и семейството му живяха в къщата на главния пастир и се съсипваха да работят за Мери Карсън. И за какво? За мизерните пари, които им плащаше ли? Отец Ралф не беше запомнил Пади да се оплаче, че е оцетен, но сигурно си е мислил, че когато сестра му умре, щедро ще бъде възнаграден, загдето се е грижил за стопанството ѝ само срещу заплатата на обикновен пастир и синовете му са вършили цялата работа около добитъка, а са им плащали като на общи работници. Но Пади се бе задоволил с малко и бе обикнал Дройда като своя, вярвайки — съвсем основателно, — че един ден тя наистина ще стане негова.

— Браво, Мери! — повтори отец Ралф и сълзите, първите от детството му насам, закапаха върху ръцете му, но далеч от писмото.

Тринадесет милиона лири и възможността все пак да стане кардинал де Брикасар. За сметка на Пади Клийри, жена му, синовете му... и Меги. Каква бе тази нейна демонична проникателност! Ако беше лишила Пади от всичко, неговият избор щеше да бъде съвсем ясен: щеше да отнесе завещанието до кухненската печка и да го пъхне в огъня без никакви угризения. Но тя се бе погрижила Пади да е напълно осигурен и след смъртта ѝ да се чувства в Дройда много по-добре, отколкото докато тя е била жива, а имението никога да не му бъде напълно отнето. Без печалбите и собствеността наистина, но земята щеше да си остане негова, да бъде уважаван и да живее охолно. Меги няма да гладува, нито ще остане без покрив. Но няма да бъде и мис Клийри, за да може да застане наравно с мис Кармайкъл и другите като нея. С почтено име, приета в обществото, но не измежду първите. Никога измежду първите.

Тринадесет милиона лири — шансът му да се измъкне от Гилънбоун и вечното забвение, шансът му да заеме мястото си в йерархията на църковната власт, да спечели безусловното благоразположение на нему равните и на висшестоящите. И всичко това, докато е все още достатъчно млад, та да навакса загубеното. Благодарение на Мери Карсън името на Гилънбоун ще се появи не само върху картата на папския нунций, но и ще се чуе чак в Рим. Колкото и да беше богата Църквата, тринадесет милиона лири са си

тринадесет милиона лири — такава сума не беше за пренебрегване. А единствено неговата ръка би ги насочила към лоното ѝ, неговата ръка, упълномощена от думите на Мери Карсън, изписани със синьо мастило. Той знаеше, че Пади никога не ще оспори завещанието; знаела го е и Мери Карсън, дявол да я вземе! О, Пади сигурно щеше много да се разгневи, нямаше да иска нито да разговаря с него, нито да го вижда вече, но огорчението му никога нямаше да го отведе в съда.

Имаше ли изобщо някакъв избор? Нима не знаеше, и то още от момента, в който прочете завещанието ѝ, какво ще направи? Сълзите бяха пресъхнали. Изящен както винаги, отец Ралф се изправи, провери дали ризата му е втъкната добре около кръста и се запъти към вратата. Трябваше да отиде до Гили, да си вземе расо и необходимите дрехи. Но най-напред искаше да види пак Мери Карсън.

Въпреки отворените прозорци вътре беше задушно и вонята беше станала непоносима, никакъв полъх на вятъра не помръдваше увисналите пердета. С твърда крачка той отиде до леглото, застана до него и се вгледа надолу. От яйцата на мухите бяха започнали да се излюпват личинки във всички влажни гънки на лицето ѝ, напирещите газове бяха издули дебелия ѝ ръце и пръсти и те се бяха покрили със зеленикави петна. „Божичко! Какъв отвратителен дърт паяк! Ти спечели, но що за победа е това? Един разлагащ се човешки изрод тържествува над друг. Само че моята Меги не можеш да сразиш, нито да ѝ отнемеш онова, което никога не ти е принадлежало. Аз може да горя в ада заедно с теб, но знам, че за теб е приготвено специално изтезание: да гледаш как оставам безразличен към теб дори и в ада во веки веков.“

Пади го чакаше долу в хола разстроен и объркан.

— Отче! — спусна се той към него. — Колко ужасно! Потресени сме! Никога не съм очаквал да си отиде така — снощи беше толкова добре! Господи, ами, сега какво ще правя?

— Видя ли я?!

— Да! Пази боже!

— Тогава знаеш какво трябва да се прави. Никога не съм виждал труп да се разлага толкова бързо. Ако до няколко часа не бъде положена някак си в ковчег, ще се наложи да я излеете направо в бензинов бидон. Първата работа утре сутрин е да бъде погребана. Не губи време да украсяваш ковчегата ѝ — покрий го само с рози от

градината или нещо такова. Но не се май, човече. Аз отивам до Гили да си взема дрехи.

— Върнете се колкото може по-скоро, отче! — погледна го умолително Пади.

Но отец Ралф се забави повече, отколкото беше необходимо да се отиде само до презвитерството. Преди да тръгне нататък, той зави по една от по-заможните улици на Гилънбоун и спря колата пред доста претенциозна на вид къща сред грижливо подредена градина.

Хари Гау тъкмо сядаше да вечеря, но дойде в гостната, щом прислужницата му каза кой го търси.

— Отче, заповядайте на вечеря с нас. Осолено говеждо със зеле и варени картофи със зелен сос, и този път месото не е пресолено.

— Не, Хари, не мога да остана. Дойдох само да ти кажа, че Мери Карсън почина тази сутрин.

— Исусе Христе! Та нали бях там снощи! Тя изглеждаше така добре, отче!

— Знам. Беше съвсем добре и когато ѝ помогнах да се качи до стаята си към три часа, но вероятно е умряла, щом се е прибрала. Мисис Смит я намерила към шест тази вечер. Смъртта съвсем я беше вече обезобразила, при това целия ден стаята е била затворена като инкубатор, при тази горещина. Господи, моля се да забравя как изглежда! Неописуемо, Хари, ужасно!

— Утре ли ще я погребват?

— Трябва.

— Колко часът е сега? Десет ли? При тази жега почнахме да вечеряме късно като испанците — не е време вече да звъним по хората. Искате ли да се занимавам аз с това, отче?

— Благодаря ти, голяма услуга ми правиш. Дойдох в Гили само да си взема дрехите. Като тръгнах вчера, не предполагах, че ще се наложи да правя и погребение. Трябва да се връщам в Дройда колкото може по-скоро — там имат нужда от мен. Опелото ще бъде в девет сутринта.

— Кажете на Пади, че ще взема с мен и завещанието, за да го отворя веднага след погребението. И вие сте сред наследниците, отче, затова ще ви моля да останете, докато го прочета.

— Боя се, че тук има малък проблем, Хари. Мери е направила друго завещание, разбираш ли. Снощи, като напусна празненството, тя

ми даде един запечатан плик и ме накара да ѝ обеща, че ще го отворя, щом видя с очите си мъртвото ѝ тяло. Изпълних обещанието си и намерих вътре ново завещание.

— Мери е правила ново завещание? Без мен?

— Така изглежда. Мисля, че отдавна споменавахте такова нещо, но защо е трябвало да бъде толкова потайна, не разбирам.

— У вас ли е сега завещанието, отче?

— Да. — Свещеникът бръкна в ризата си и подаде сгънатите листове.

Без да се колебае, адвокатът веднага се зае да ги чете. Като свърши и вдигна поглед, в очите му имаше нещо, което отец Ралф предпочиташе да не е видял: удивление, гняв, презрение.

— Е, отче поздравявам ви! Значи, вие все пак спечелихте. — Той си позволяваше да говори така, защото не беше католик.

— Повярвай ми, Хари, аз бях още по-изненадан от теб.

— Това ли е единственият екземпляр?

— Доколкото ми е известно, да.

— И тя ви го даде едва снощи?

— Да.

— Тогава защо не го унищожихте, за да може клетият Пади да получи онова, което по право му се полага? Църквата няма никакво право на богатството на Мери Карсън.

Красивите очи на свещеника излъчваха мекота.

— Но това не е почтено, Хари, не мислиш ли? Имуществото е на Мери Карсън и тя има право да се разпорежда с него, както пожелае.

— Ще посъветвам Пади да оспорва.

— Добре ще направиш.

С тези думи се разделиха. Когато на сутринта всички запристигаха за погребението на Мери Карсън, в цял Гилънбоун и околоръст в четирите посоки на компаса вече се знаеше кой получава наследството. Жребият беше хвърлен. Връщане назад нямаше.

Беше четири часът сутринта, когато отец Ралф мина и през последната порта на Дройда и влезе в парка. Не беше бързал по обратния път: опитваше се да освободи съзнанието си от всичко, да не мисли за нищо. Нито за Пади, нито за Фий, нито за Меги, нито за

онази воняща маса, която (горещо се надяваше) вече са изсипали в ковчега. Поемаше с очи и с мисъл само нощта, с нейните призрачни сребристи силуети на мъртви дървета, самотно стърчащи сред проблясващата трева, със сенките — като че от сърцето на мрака, — хвърлени от редки горички, с пълната луна, плуваща по небето като въздушен мехур. По едно време спря колата и слезе; отиде до оградата и се облегни на опънатата тел да вдъхне мириса на евкалиптите и омайния аромат на полски цветя. Земята беше така красива, така чиста и толкова равнодушна към съдбите на хората, които смятаха, че я владеят. Те можеха да я обработват, но в крайна сметка се оказваха под нейна власт. Щом не бяха в състояние да променят климата и да извикват дъжда, тя беше по-силна от тях.

Той паркира колата настрана и бавно закрачи към Къщата. Прозорците до един светеха ярко. От жилището на икономката долови гласа на мисис Смит, която четеше молитва, а двете ирландки повтаряха след нея. Някаква сянка се раздвижи в тъмното под глицинията. Той спря, настръхна. Нямаше ли да го остави на мира старият паяк! Но това беше само Меги, която търпеливо го чакаше да се върне. Беше с брич и ботуши, много бодра.

— Изплаши ме — каза той рязко.

— Съжалявам, отче, не исках. Но не можех да остана там вътре с татко и момчетата, а мама е още в къщи с малките. Сигурно е редно да се моля заедно с мисис Смит, Мини и Кет, но не ми се моли за нея. Това е грях, нали?

Не му се влизаше в ролята на защитник на паметта на Мери Карсън.

— Не това, а лицемерието е грях, Меги. И аз нямам желание да се моля за нея. Тя не беше... много добър човек. — За миг по лицето му пробягна усмивка. — Така че ако ти си съгрешила, като го признаваш, и аз направих същото и дори по-лошо. Защото от мен се очаква да обичам всички, а ти нямаш такова тежко задължение.

— Добре ли сте, отче?

— Да. Нищо ми няма. — Той погледна нагоре към Къщата и въздъхна. — Просто не искам да отивам там, това е. Не искам да съм там, където е тя, докато злите сили на мрака не бъдат пропъдени. Ако оседлая конете, ще пояздиш ли с мен, докато се съмне?

Тя докосна черния му ръкав с ръка и бързо я отпусна.

— И аз не искам да отивам там.

— Почакай тогава да оставя расото си в колата.

— Тръгвам към конюшнията.

За пръв път тя се опитваше да намери общ език с него, езика на възрастните; той усещаше промяната в нея така безпогрешно, както и мириса на розите в красивата градина на Мери Карсън. Рози. Пепел от рози. Рози, навсякъде рози. Листенца, окапали в тревата. Розите на лятото — червени, бели, жълти. Парфюм от рози, тежък и сладостен в нощта. Розови рози, станали пепеляви на лунната светлина. Пепел от рози, пепел от рози. „Меги моя, аз се отрекох от теб. Но не разбираш ли: ти се превърна в заплаха. Затова те стъпках под своите амбиции; за мен ти си вече само една смачкана роза в тревата. Мирис на рози. Миризмата на Мери Карсън. Рози и пепел, пепел от рози.“

— Пепел от рози — рече той, като се качваше на седлото. — Да идем далеч от този мирис на рози, далеч, чак до луната. Утре цялата къща ще бъде пълна с рози.

Той смушка кестенявата кобила и препусна в лек галоп пред Меги, изгарян от желанието да ридае. Защото едва когато усети мириса на цветята, които щяха да кичат ковчега на Мери Карсън, неумолимият факт прониза заетото му от мисли съзнание. Съвсем скоро той щеше да замине. Рояк мисли, рояк чувства — не можеше да ги обуздае, да ги подреди. Нямахше да го оставят в Гили нито ден повече, щом узнаеха за това невероятно завещание: веднага щяха да го извикат в Сидни. Незабавно! Той се мъчеше да избяга от тази болка, която досега не бе познавал, но тя го настигаше без усилие. Не ставаше въпрос за нещо, което може да се случи: то щеше да стане незабавно. И той виждаше вече лицето на Пади как се сгърчва от омраза, как се извърща. След това вече нямаше да бъде желан в Дройда, никога вече нямаше да види Меги.

И тогава започна да си втъпява — с тропота на копитата и с усещането, че лети. „Така е по-добре, по-добре, по-добре. Бягай, бягай в галоп.“ Да, подслонен в някоя килия на епископския дворец, сигурно ще боли по-малко, все по-малко и по-малко, докато накрая и самата болка избледнее в съзнанието. Сигурно ще е по-добре. По-добре, отколкото да стои в Гили, да я гледа как се променя не по вкуса му и да трябва един ден да я венчае за някой непознат. Далеч от очите — далеч и от мислите.

Тогава защо е с нея сега, защо яздят през горичката от чемшири и евкалипти чак оттатък реката? Не можеше като че ли да намери отговор, а чувстваше само болка. Но не болка от своята измяна — в него нямаше място за такава болка. Болеше го само, че я напуска.

— Отче, отче! Не мога да ви настигна! Почакайте ме, отче, моля ви!

Това бе зов към дълга и към действителността. Бавно, като насън, той изви кобилата, задържа я, докато устремът ѝ стихна в танцови стъпки. И зачака Меги да го настигне. Да, точно там беше бедата. Меги го настигаше.

Близо до тях бучеше сондажът — голям димящ басейн, който миришеше на сярра, а една извита тръба като отдушник на кораб изхвърляше в него вряла вода. По цялата обиколка на това леко повдигнато езеро стърчаха отводнителни тръби, подобни на спици около главината на колело, и оросяваха наоколо равнината, обрасла с необичайно яркозелена трева. По бреговете на басейна имаше хлъзгава синя тиня, обитавана от сладководни раци.

Отец Ралф взе да се смее.

— Мирише като в ада, нали, Меги? Серни пари, и то в собственото ѝ имение, почти в задния ѝ двор. Сигурно ще ѝ замирише, като минава оттук, цялата покрита с рози, как мислиш? О, Меги...

Конете бяха научени да стоят и отвързани; на повече от миля наоколо нямаше нито ограда, нито дърво. Но от едната страна на басейна, най-отдалечената от самата сонда, имаше повален пън. Там водата беше по-хладка и на пъна сядаха през зимата къпещите се да си изсушат краката.

Отец Ралф седна там, а Меги седна малко встрани и се извърна, за да го вижда.

— Какво има, отче?

Прозвуча му странно, че чува от нейните уста въпроса, който той често ѝ беше задавал. Засмя се.

— Продадох те, мила ми Меги, продадох те за тринадесет милиона сребърника.

— Как така сте ме продали?

— Така е думата. Няма значение. Ела, седни по-близо до мен. Може би никога вече не ще ни се удаде да разговаряме.

— Докато сме в траур за леля ли? — Тя се примъкна по-нагоре по пъна и се настани до него. — Какво значение има траурът?

— Не това искам да кажа, Меги.

— Боите се, че съм вече голяма и хората може да ни одумват ли?

— Не точно. Аз си отивам.

Ето пак: посреща лошото с вдигната глава, поема новия удар — без вик, без сълзи, без протест. Само леко трепна, сякаш да намести товар, за да може по-добре да го носи. И затаи дъх, без дори да въздъхне.

— Кога?

— След няколко дни.

— О, отче! Ще бъде по-тежко, отколкото с Франк.

— А за мен това е най-тежкото нещо в живота ми. Аз нямам утеха. Ти поне имаш семейство.

— Вие имате вашия бог.

— Добре казано, Меги! Ти наистина си пораснала.

Но с упорството на жена мислите ѝ се бяха върнали на въпроса, който за цели три мили езда не намери възможност да зададе. Той си отиваше, без него щеше да ѝ бъде много тежко, но въпросът си имаше свой смисъл.

— Отче, в конюшната казахте „пепел от рози“. За цвета на роклята ми ли се отнасяше?

— Донякъде може би да. Но струва ми се, че в същност имах наум друго.

— Какво?

— Няма да го разбереш, Меги. Умира един блян, който няма право да се роди, а още по-малко да бъде подхранван.

— Няма нещо, което да няма правото да се роди — особено ако е блян.

Той извърна глава да я погледне.

— Знаеш за какво говоря, нали?

— Мисля, че да.

— Не всичко родено е добро, Меги.

— Така е. Но щом се е родило, значи, трябва да го има.

— Спориш като йезуит. На колко си години?

— След един месец ще навърша седемнадесет отче.

— И през всичките тези години не си се спряла от работа. Да, усиленият труд ни състарява преждевременно. За какво си мислиш, Меги, когато ти остане малко свободно време?

— Ами за Джимс и Патси и за другите момчета, за татко и мама, за Хал и леля Мери. Понякога за това как ще си имам бебета: много искам да си имам бебета. И за ездата, за овцете, за всичко, за което си говорят мъжете. За времето, за дъжда, за зеленчуковата градина, за кокошките, за това, което ще правя утре.

— Мечтаеш ли да си имаш съпруг?

— Не. Но сигурно ще трябва да имам, щом искам бебета. Не е хубаво за децата да нямат баща.

Въпреки болката си той се засмя: тя беше такава странна смесица от невежество и нравственост. Той се извърна рязко към нея, хвана брадичката ѝ и се вгледа в лицето ѝ. Как да постъпи? Какво трябва да стори?

— Меги, напоследък забелязах нещо, което е трябвало да усетя по-отдавна. Ти не беше съвсем искрена като изброяваше за какво си мислиш, нали?

— Аз... — започна тя и млъкна.

— Не ми каза, че мислиш и за мен, нали? Ако не чувствуваше вина, щеше да споменеш името ми наред с това на баща си. Сигурно е по-добре, че си отивам, нали? Не си вече във възрастта на ученическите увлечения, но и не си много голяма с твоите почти седемнадесет. В теб ми харесва липсата на житейска мъдрост, но знам колко болка причиняват тези момински увлечения — аз самият доста съм патил от тях.

Тя понечи да каже нещо, но само клепачите ѝ се затвориха над блесналите от сълзи очи. И се дръпна да освободи главата си.

— Разбери, Меги, това е просто една фаза, пътен знак към съзряването ти като жена. А като станеш жена, ще срещнеш човека, предопределен да ти бъде съпруг, и ще си твърде погълната от живота си, за да мислиш за мен, освен може би като за стар приятел, помогнал ти в най-мъчителните конвулсии на израстването. В никакъв случай не бива да свикваш да мислиш за мен с някакво романтично чувство. Аз никога не бих могъл да гледам на теб като съпруг. Изобщо не те възприемам по този начин, разбираш ли, Меги? И като ти казвам, че те обичам, то не е като мъж. Аз съм свещеник, а не мъж. Затова не пълни

главицата си с мисли за мен. Отивам си и не вярвам, че ще мога да дойда отново, дори и на гости.

Раменете ѝ бяха приведени така, сякаш товарът беше твърде тежък, но тя вдигна глава, за да го погледне право в очите.

— Няма да си пълня главата с мисли за вас, не се безпокойте. Знаем, че сте свещеник.

— И не съм убеден, че съм сгрешил в избора си на призвание. То запълва в мен някаква нужда и на това не е способно никое човешко същество, дори и ти.

— Знаем. Долавям го, когато служите литургия. У вас има сила. Сигурно се чувствате като самия бог.

— Да знаеш как усещам всеки затаен дъх в черквата, Меги! С всеки изминат ден умирам и с всяка утринна литургия се възраждам. Но дали е, защото съм избран от бога да му служа, или защото долавям, че в църква хората едва дишат от захлас и знам каква власт имам над тях?

— Какво значение има? Важното е, че е така.

— За теб може да е без значение, но за мен не е. Измъчват ме съмнения, Меги, много съмнения.

Тя измести разговора на темата, която я вълнуваше.

— Не знам как ще живея без вас, отче. Първо Франк, сега вие. С Хал е някак по-различно: знам, че е мъртъв и няма никога да се върне. Но вие и Франк сте живи! Винаги ще се питам къде ли сте, какво ли правите, дали сте добре, дали мога с нещо да ви помогна. Може дори да си помисля дали не ви се е случило нещо лошо.

— И с мен ще бъде същото, Меги, а съм сигурен, че и с Франк е така.

— Не, Франк ни е забравил... Вие също ще ни забравите.

— Никога не бих могъл да те забравя, Меги — докато съм жив. А за мое наказание ще живея много, много дълго. — Той стана, изправи и нея на крака и я прегърна леко и нежно. — Сега трябва да се сбогуваме, Меги. Няма да можем вече да останем насаме.

— Ако не бяхте свещеник, отче, щяхте ли да се ожените за мен?

Обръщението го подразни.

— Не ме наричай вече така. Името ми е Ралф.

Но това не беше отговор на въпроса ѝ.

Въпреки че я беше прегърнал, той нямаше никакво намерение да я целуне. Лицето, доближено до неговото, беше почти невидимо в тъмнината, понеже луната бе залязла. Той усещаше там до гърдите си нейните малки заострени гърди: странно, обезпокояващо усещане. При това ръцете ѝ се бяха протегнали нагоре и бяха обгърнали врата му така здраво и непринудено, сякаш го правеха всеки ден.

Не беше целувал истински никого, не искаше да го прави и сега, а и Меги не иска — мислеше си той. Само една сърдечна целувка по бузата, една кратка прегръдка, каквато би очаквала от баща си, ако той заминаваше. Тя беше чувствителна и горда: трябва да я е засегнал дълбоко с хладнокръвния анализ на най-съкровените ѝ мисли. Вероятно и тя като него бързаше да свърши по-скоро с това сбогуване. Дали би я утешило, ако знаеше, че неговата болка е много по-силна от нейната? Когато се наклони към нея, тя се повдигна на пръсти и по-скоро случайно, отколкото нарочно, докосна с устните си неговите. Той рязко отметна глава, усетил сякаш отровата на паяка, но пак се наведе бързо, преди да я е загубил, опита се да продума нещо над притворените нежни устни, които, за да му отвърнат, се разтвориха. Тялото ѝ сякаш се размекна, разтопи се: тъмна разливаща се топлина. С едната си ръка я бе обхванал през кръста, с другата през раменете и заровил пръсти в косата на тила ѝ, държеше лицето ѝ до своето, сякаш се боеше, че в следващия миг няма да я има и той не ще успее да улови и да запомни това чудновато присъствие — Меги. Ала тази Меги беше съвсем друга, непозната досега; неговата Меги не беше жена, не я чувстваше като жена, никога не можеше да бъде за него жена. Така както и той не можеше да бъде за нея мъж.

Тази мисъл го изтръгна от унеса, той откопчи ръцете ѝ от врата си, отстрани я от себе си и се опита да види лицето ѝ в тъмнината. Но главата ѝ бе сведена и тя не го погледна.

— Време е да вървим, Меги — промълви той.

Без да продума, тя отиде при коня си, възседна го и зачака. Досега обикновено той я чакаше.

Отец Ралф имаше право: по това време на годината Дройда беше потънала в рози, а Къщата беше направо засипана с тях. До осем сутринта в градината почти не остана роза. Малко след като

опустошиха и последния розов храст, започнаха да пристигат хората за погребението; в малката столова беше сервирана лека закуска — кафе и току-що изпечени кифлички с масло. След полагането на Мери Карсън в гробницата чакаше ги по-солиден обяд, за да се подкрепят, преди да поемат дългия път обратно. Мълвата се беше разнесла навред: телефонните връзки на Гили, разклонени като дива лоза, позволяваха на всички да слушат едновременно. И докато устните изричаха обичайните за случая слова, очите и умовете работеха, правеха изводи, лукаво се подсмиваха.

— Чувам, че сме щели да ви загубим, отче — каза мис Кармайкъл язвително.

Никога не бе изглеждал така далеч от всичко, така лишен от човешки чувства както тази сутрин, облечен в семпъл стихар и строг черен филон със сребърен кръст. Сякаш присъстваше само с тялото си, докато духът му витаеше другаде. Но насочи разсеян поглед към мис Кармайкъл, после сякаш се опомни и се усмихна съвсем искрено.

— Неведоми са делата господни, мис Кармайкъл — отвърна той и отиде да разговаря с другиго.

Какво му беше в ума, никой не можеше да познае. Той мислеше за предстоящия си сблъсък с Пади относно завещанието: боеше се от гнева на Пади, но се и нуждаеше от този гняв, както и от презрението на Пади.

Преди да започне погребалната служба, той застана пред паството си: салонът беше препълнен и розите ухаеха така силно, че и разтворените прозорци не разсейваха тежкия им мирис.

— Не смятам да се впускам в дълга реч — започна той с чистата си, почти оксфордска дикция, с лека ирландска окраска. — Всички познавахте Мери Карсън. Тя беше опора на нашето общество, стълб на църквата, която обичаше повече от което и да е същество на земята.

На това място една част от присъстващите можеха да се закълнат, че в очите му има насмешка, но други бяха не по-малко убедени, че същите тези очи са премрежени от истинска и дълбока скръб.

— Стълб на църквата, която обичаше повече от всяко живо същество — повтори той още по-отчетливо: на човек като него не можеше да не се вярва. — В последния си час тя беше сама, но не и самотна. Защото в часа на смъртта ни Христос е с нас, в самите нас, за

да поеме товара на агонията. Както най-великият, така и най-низшият не умират сами и затова смъртта не е страшна. Сега сме се събрали тук да се помолим за безсмъртието на душата ѝ, за да бъде тази, която обичахме приживе, заслужено възнаградена и във вечността. Да се помолим.

Набързо скованият ковчег, плътно покрит с рози, беше поставен върху количка, която момчетата бяха сглобили от разни части на селскостопански машини. Въпреки отворените прозорци лошата миризма се усещаше. Докторът беше споделил по телефона с Мартин Кинг:

— Като стигнах в Дройда, тя така се беше разложила, че стомахът ми не издържа. За никого не ми е така жал, както за Пади Клийри, и то не само защото му отнемат Дройда, а заедно трябваше да изсипе тази отвратителна шупнала маса в ковчега.

— Тогава нямам никакво желание да съм един от тези, дето ще носят ковчега ѝ — отвърна Мартин съвсем тихо, защото знаеше, че и всички други слушалки са вдигнати, но докторът не го чу добре и го накара да повтори.

Затова направиха количката: никой не искаше да подложи рамо под тленните останки на Мери Карсън по пътя от Къщата до гробницата в края на градината. И на никого не му беше мъчно, когато вратата на гробницата се затвори зад нея — най-сетне можеха да дишат нормално.

Докато другите се трупаха в голямата столова да ядат или да си дават вид, че ядат, Хари Гау поведе Пади, семейството му, отец Ралф, мисис Смит и двете прислужнички към кабинета. Никой от гостите не искаше още да си отива и затова се правеха, че ядат. Всички искаха да видят каква физиономия ще има Пади, като чуе завещанието. От добри чувства към Пади и към семейството му те бяха запазили мълчание по време на погребението. Какъвто си беше добродушен, Пади бе плакал за сестра си, а Фий се държеше както обикновено — безучастна към всичко, което ѝ се случва.

— Пади, ти трябва да оспорваш — настоя Хари Гау, като прочете изумителния документ с остър, негодуващ глас.

— Виж я ти старата кучка! — не се стърпя мисис Смит: тя харесваше свещеника, но много повече обичаше Клийри, изпълнили живота ѝ с бебета и деца.

Но Пади поклати глава:

— Не, Хари, не мога да го направя. Имуществото си е нейно, нали? Тя е имала пълното право да прави с него, каквото пожелае. Щом иска да го даде на Църквата, да го даде. Не отричам, че съм малко разочарован, но нали съм обикновен човек — сигурно е за добро. Мисля, че не е за мен отговорността да притежавам такова голямо имение, каквото е Дройда.

— Но ти не разбираш, Пади — възрази му адвокатът тихо и отчетливо, сякаш обясняваше на дете. — Не става дума само за Дройда. Тя е най-малкото от онова, което оставя сестра ти, повярвай ми. Тя държи главния дял от акциите на сто преуспяващи компании, притежава металургични фабрики и златни мини, нейна е и „Майкар лимитид“ — с десететажна административна сграда в Сидни. Тя е по-богата от когото и да е в Австралия. Сега си спомням, че ме беше накарала да се обадя на директорите на „Майкар лимитид“ и да проверя точната стойност на авоарите и, и то преди по-малко от месец. Когато умря, тя е имала малко повече от тринадесет милиона лири.

— Тринадесет милиона лири! — повтори Пади, сякаш ставаше дума за нещо толкова непонятно, колкото е разстоянието между Земята и Слънцето. — Това решава въпроса, Хари: не желая да нося отговорността за толкова пари.

— Няма никаква отговорност, Пади! Още ли не разбираш? Многото пари сами се грижат за себе си. Ти нито ще се занимаваш с тях, нито ще ги събираш: работата на стотици хора е да се грижат за тях от твое име. Подай възражение, Пади, моля те! Ще ти намеря най-добрите адвокати в страната и ще се боря за теб дори ако трябва да стигна до кралския таен съвет.

Като се сети изведнъж, че това засяга семейството му не по-малко от него, Пади се обърна към Боб и Джек, седнали смутени един до друг на мраморната флорентинска пейка.

— Момчета, вие какво ще кажете? Да гоним ли тринадесетте милиона лири на леля ви Мери? Ако искате, ще оспорвам — иначе няма.

— Но ние можем да си останем в Дройда: нали там така е казано? — запита Боб.

Отвърна му Хари:

— Никой не може да ви мръдне от Дройда, докато е жив и един от внуците на баща ви.

— Ще живеем тук в голямата къща, мисис Смит и момичетата ще се грижат за нас, ще получаваме добри заплати — говореше Пади така, сякаш му бе трудно да повярва на късмета си, а не на загубата.

— Какво искаме повече от това, Джек? — обърна се Боб към брат си. — Съгласен ли си?

— На мен това ми стига — отвърна Джек.

Отец Ралф се размърда неспокойно. Беше прав, още в погребалните одежди. Като някакъв смугъл, чаровен вълшебник стоеше той в полусянка в дъното на стаята, скрил ръце под черния филон, с нетрепващо лице, а в глъбините на безучастните сини очи имаше смайване и гняв. Не ще го накажат дори с така желаните омраза и презрение: Пади щеше да му даде всичко на златен поднос и дори да му благодари, загдето е свалил такова бреме от плещите на семейството му.

— Какво мислят Фий и Меги? — запита свещеникът остро Пади. — Не уважаваш ли достатъчно жените, че не ги питаш и за тяхното мнение?

— Фий? — обърна се Пади боязливо към нея.

— Както решиш, Пади. За мен е все едно.

— Меги?

— Не желая нейните тринадесет милиона сребърника — отвърна Меги с поглед, прикован върху отец Ралф.

Пади се обърна към адвоката:

— Това е положението, Хари. Не искаме да оспорваме завещанието. Нека Църквата си получи парите и да са й честити.

Хари удари длани една в друга:

— По дяволите! Не мога да гледам как те мамят!

— Щастлива звезда ме изпрати при Мери — отговори Пади кротко. — Ако не беше тя, още щях да мизерствам в Нова Зеландия.

Като излизаха от кабинета, Пади спря отец Ралф и му подаде ръка пред слисаните погледи на гостите, скупчили се на вратата на столовата.

— Отче, не мислете, че таим някакви лоши чувства към вас. Знам, че никой не е имал влияние над Мери през целия й живот — бил той свещеник, брат или съпруг. Убеден съм, че е постъпила така,

защото тя го е искала. Вие проявихте голяма добрина и към нея, и към нас. Никога не ще го забравим.

Вината му тежеше. Товарът му тежеше. Отец Ралф почти не смееше да поеме тази загрубяла и захабена ръка, но разумът на кардинала в него надделя: той я стисна пламенно и се усмихна, а сърцето му беше свито от болка.

— Благодаря ти, Пади. Бъди сигурен, че ще се погрижа никога да не ви липсва нищо.

Преди да изтече седмицата, Ралф замина, без да се отбие пак в Дройда. Няколко дни му трябваша да опакова малкото багаж и да обиколи — с изключение на Дройда — всички ферми в областта, където живееха католически семейства.

Отец Уоткин Томас, изпратен неотдавна от Уелс, дойде да поеме задълженията на енорийски свещеник в Гилънбоун и околностите, а отец Ралф де Брикасар стана личен секретар на архиепископ Клуни Дарк. Работата му не беше тежка, имаше двама помощник-секретари. През по-голямата част от времето беше зает с това да установи точно какво и колко е притежавала Мери Карсън и от името на Църквата да поеме управлението на имуществото.

ГЛАВА ТРЕТА

1929–1932. ПАДИ

Новата година настъпи с традиционното шотландско честване, което Енгъс Маккуийн устройваше в Рудна Хуниш, а Клийри още не се бяха пренесли в Къщата. Не беше работа за един ден, още повече, че трябваше да се събират вещи, трупани цели седем години, а Фий беше заявила, че иска най-напред да подреди гостната. Никой не си даваше зор, въпреки че всички чакаха с нетърпение да заживеят там. В известно отношение гостната нямаше да се промени много: пак щеше да е без електричество и все така да гъмжи от мухи. Но през лятото там беше значително по-хладно, отколкото навън, поради дебелиите каменни стени и евкалиптите, които хвърляха сянка върху покрива. Банята беше истински лукс: цяла зима имаше гореща вода, която идваше по тръби, прокарани зад голямата печка в съседната готварница, и всяка капка от тази вода беше дъждовна. В това голямо помещение с десет отделения човек можеше да си вземе душ или вана, а освен това цялата къща и по-малките къщи около нея бяха щедро обзаведени с вътрешни тоалетни и умивални с такива удобства, че в завистта си някои хора от Гили ги смятаха за разточителни. С изключение на хотел „Империял“, двата ресторанта, католическото презвитерство и манастира, всички къщи в района на Гилънбоун се задоволяваха с външни тоалетни. Дройда правеше изключение благодарение на многото си цистерни и специални покриви за събиране на дъждовната вода. А и режимът беше строг — да не се хаби излишно вода и обилно да се дезинфекцира с препарат. В сравнение с ямите в земята това беше истински рай.

В началото на декември отец Ралф беше изпратил на Пади чек за пет хиляди лири, за да са му в помощ, както беше писал в писмото си. Пади го подаде на Фий, ахвайки от изненада.

— Едва ли съм успял да спечеля толкова през всичкото време, откакто работя — каза той.

— Какво да правя с тях? — запита го Фий, като погледна втренчено чека, и после вдигна навлажнени очи към Пади. — Пари! Пари! Най-после пари, разбираш ли? О, никак не съжалявам за

тринадесетте милиона на Мери: какво бихме правили с такава сума? Но тези тук са истински пари! Какво да правя с тях?

— Харчи ги — рече ѝ Пади просто. — Купи някоя и друга нова дреха за децата и за себе си. А може би трябва и нещо за голямата къща? Не ми идва наум от какво друго имаме нужда.

— И на мен. Не ти ли се струва смешно?

След закуска Фий стана от масата и кимна повелително на Меги:

— Хайде, момичето ми, ела да идем до голямата къща да поогледаме.

Въпреки че бяха минали вече три седмици от залисията през първите дни след смъртта на Мери Карсън, никой от Клийри не беше приближавал Къщата. Но покрай Фий сега и другите забравиха нежеланието си да влязат там. Фий шестваше от стая в стая, следвана от Меги, мисис Смит, Мини и Кет, възбудена — за голяма изненада на Меги — както никога досега, и непрекъснато се възмущаваше полугласно: отвратително, истински ужас, далтонистка ли е била Мери Карсън, никакъв вкус ли не е имала?

Най-дълго Фий се застоя в гостната, като я оглеждаше с вещина. Тя беше по-малка от салона, защото дължината ѝ беше дванадесет метра, ширината — девет, а от пода до тавана имаше четири метра и половина. Вътрешната ѝ украса представляваше смесица от красиво и грозно, боядисана бе в неизменното бежово, което беше пожълтяло и с нищо не подчертаваше прекрасните орнаменти по тавана, нито барелефите по стените. Грамадните прозорци от пода до тавана, които опасваха цялата дванадесетметрова стена покрай верандата, бяха закрити с кафяви плюшени завеси и потапяха в мрак изтърканите кафяви столове, двете великолепни малахитови пейки, други две също тъй красиви пейки от флорентински мрамор и тежката камина от кремав мрамор с тъмно розови жилки. Върху излъскания под от тиково дърво бяха постлани в безупречна симетрия три обюсонски килима, а отгоре полилей от Уотърфърд, около два метра дълъг, висеше на усукана верига.

— Заслужавате похвала, мисис Смит — рече Фий. — Отвратително е наистина, но поне е безупречно чисто. Ще видите колко хубаво ще подреда. Срамота! Тези ценни скамейки, така забутани сред другото. Още от първия път, когато видях тази стая, си

мечтая да я направя такава, че който влезе, да ѝ се възхищава и същевременно да се чувства така удобно, че да не му се излиза от нея.

Бюрото на Мери Карсън с телефона, поставен отгоре, беше една викторианска грозотия. Фий се приближи до него и пренебрежително чукна с пръст потъмнялото му дърво.

— Моето писалище ще стои чудесно тук. Започвам с тази стая и чак когато е готова, тогава ще се преместим, не по-рано. За да имаме поне едно място, където да седнем, без да се притесняваме.

Фий се настани пред бюрото и откачи телефонната слушалка. Докато дъщеря ѝ и прислугата, скупчени, я гледаха в недоумение, тя се зае да дава разпореждания на Хари Гау. Марк Фойс да изпрати мостри заедно с вечерната поща, „Нок и Кърбис“ да изпрати мостри от боите, братя Грейс — от тапетите, а тези и други магазини в Сидни да подготвят за нея специални каталози със свои идеи за обзавеждане. Като се смееше доволен, Хари обеща да намери добри тапицери и бояджии, които да се справят и с най-сложната работа, изисквана от Фий. Браво на мисис Клийри! Тя щеше най-сетне да изгони напълно Мери Карсън от къщата.

Щом свърши с телефона, Фий нареди да се свалят незабавно плюшените завеси. Изхвърлиха ги на боклука като в някаква оргия на разточителство, дирижирана от Фий, която ги подпали със собствените си ръце.

— Ние нямаме нужда от тях, пък и не смятам да ги натрапвам на бедните от Гилънбоун.

— Да, мамо — каза Меги смаяна.

— Изобщо няма да окачваме завеси — разпореди Фий, без ни най-малко да се смуцава от това дръзко нарушаване на тогавашните норми на обзавеждане. — Верандата е достатъчно владена, за да не ни грее силното слънце: защо са ни тогава завеси? Искам в тази стая да се вижда.

Пристигнаха материалите, дойдоха и бояджиите и тапицерите; Меги и Кет трябваше да се качат на стълба да мият и лъскат горните прозорци, докато мисис Смит и Мини се справяха с долните, а Фий обикаляше наоколо и нищо не убягваше от погледа ѝ.

До средата на януари всичко беше готово и някак си естествено новината плъзна по телефонните жици. Мисис Клийри превърнала гостната на Дройда в дворец и вежливостта налага мисис Хоуптън да

придружи мисис Кинг и мисис О'Рурк, за да честитят на Клийри влизането в Къщата.

Всички се съгласиха, че усилията на Фий бяха дали съвършен резултат. Бежовите обюсонски килими с поизбледнелите си букети от розови и червени рози със зелени листа бяха постлани почти небрежно по лъснатия като огледало под. Стените и таванът бяха прясно боядисани в бежово, като всяка отливка или украса по тях беше старателно подчертана с варак, а големите плоски кесони бяха облепени с матова черна коприна и върху нея — подобно на изящни японски рисунки с меки тонове в позлатена рамка — имаше същите букети от рози като на трите килима.

Уотърфърдският полилей беше спуснат толкова ниско, че висулките му се полюшваха само на около два метра от пода и всяка от хилядите му призми беше излъскана и блестеше с всичките цветове на дъгата. Дебелата му месингова верига се проточваше чак до тавана. Върху продълговати кремави маси с позлата уотърфърдски лампи стояха до уотърфърдски пепелници и уотърфърдски вази, пълни с розови и чайни рози. Големите кресла бяха тапицирани наново в копринено бежово моаре и подредени в уютни кътчета, а към тях примамливо бяха придърпани удобни големи табуретки за краката. В един огрян от слънцето ъгъл стоеше старинен клавесин и върху него — грамадна ваза с розови и чайни рози. Над камината бе окачен портрета на бабата на Фий с нежнорозовата си кринолинена рокля, а срещу нея, в другия край на стаята, висеше още по-голям портрет на Мери Карсън като млада, с червеникава коса и лице, напомнящо кралица Виктория на младини, в черна пристегнатата рокля с модни на времето турнюри.

— Така — рече един ден Фий, — сега вече можем да напуснем къщата край реката. Другите стаи ще подредя една по една на спокойствие. О, колко е хубаво да имаш пари и прилична къща, за която да ги харчиш!

Няколко дни преди да се преместят, една ранна утрин, когато слънцето още не беше изгряло, петлите в кокошарника се разкудкудякаха възбудено.

— Негодници — възмути се Фий, докато опаковаше в стари вестници порцелановите си сервизи. — За какво вдигат толкова врява, като в полога няма и едно яйце за закуска, а и мъжете няма да стават

рано за пасищата, докато не приключим с пренасянето. Меги, ще трябва ти да слезеш до кокошарника, аз си имам работа. — Тя се взря в една пожълтяла страница от „Сидни морнинг херълд“ и презрително изсумтя над някаква реклама за корсети, пристягащи талията съвсем неестествено. — Защо ли настоява Пади да получаваме всички тези вестници, като никой няма време да ги чете? Само се трупат и не успяваме дори да ги изгорим в печката. Сега поне ще ми послужат за опаковането.

Колко е хубаво, че мама е така весела — си мислеше Меги, докато тичаше надолу по задното стълбище и през прашния двор. Всички очакваха, разбира се, с нетърпение, да се настанят в Къщата, но майка ѝ направо жадуваше за това, сякаш имаше някакъв спомен от живот в голяма къща. Колко беше умна и какъв прекрасен вкус имаше! А досега никой не бе забелязал това, защото нямаха нито време, нито пари, за да проличи. Меги потръпна от възмущение: татко беше ходил при бижутера в Гили и с част от петте хиляди лири беше купил на мама огърлица от истински перли, а също и перлени обици с мънички диаманти по тях. Щеше да ѝ ги подари на първата вечеря в новия им дом. Видяла вече как изглежда майка ѝ без обичайната суровост, Меги нямаше търпение да види изражението ѝ, когато получи перлите. Всички деца — от Боб до близнаците — трескаво чакаха този момент, защото Пади им беше показал голямата плоска кожена кутия и я отвори да видят млечнобелия матов наниз върху ложето му от черно кадифе. Разцъфналото щастие на майката беше подействало силно на всички, сякаш виждаха как завалява хубав, напоителен дъжд. Дотогава не предполагаха колко много е страдала през всичкото време, откакто я познаваха.

Кокошарникът беше голям, обитаван от четири петела и над четиридесет кокошки. Нощем те се прибираха в курника, по чийто грижливо пометен под бяха наредени щайги от портокали, пълни със слама, където да снасят яйцата, а в дъното на различна височина имаше летви — да кацат по тях. Денем пернатите важно се разхождаха и къткаха из широкия си двор, ограден с тел. Когато Меги отвори вратата на оградата и се вмъкна вътре, всички я заобиколиха нетърпеливо, очаквайки, че им носи храна. Но понеже ги хранеше само вечер, Меги се разсмя на глупавата им врява и ги разбута, за да влезе в колибата им.

— Ей, ама наистина сте били много загубени птици — нареждаше тя строго, докато ровеше из полозите. — Четирийсет, а снесли само петнайсет яйца. Няма да стигнат и за закуска, а камо ли за сладкиш. Предупреждавам ви съвсем сериозно: ако не направите нещо в най-скоро време, всички ще идете на дръвника. Това важи и за вас, господа, както за жените ви, така че не перчете опашки и не надуйте гуши, сякаш не говоря на вас.

Събрала внимателно яйцата в престилката си, Меги забърза обратно към кухнята, като си тананикаше.

Фий седеше в стола на Пади, вторачена в една страница от „Смитс уйкли“, лицето ѝ беше бяло, устните ѝ се мърдаха. Меги чу, че мъжете вече са станали; шестгодишните Джимс и Патси се смееха в кошарата си: не им разрешаваха да стават оттам, докато мъжете не са излезли.

— Какво има, мамо? — попита Меги.

Фий не отговори и остана с вперен напред поглед, по горната ѝ устна бяха избили капки пот, очите ѝ бяха застинали в отчайваща болка и тя като че събираше всичките си останали сили, за да не извика.

— Татко, татко! — нададе Меги остър, изплашен вик.

Гласът ѝ го накара да се спусне, недозакопчал още долната си фланела, а Боб, Джек, Хюи и Стю го последваха. Меги безмълвно посочи майка си.

Сърцето на Пади сякаш заседна в гърлото му. Той се наведе над Фий, вдигна с една ръка отпуснатата ѝ китка.

— Какво ти е, мила? — заговори ѝ той с нежност, каквато децата не бяха свикнали да чуват от него, но усещаха някак, че когато са сами, той ѝ говори точно с такъв глас.

Тя, изглежда, също разпозна този глас, защото дойде на себе си, и извърна към него големите си сиви очи, добри и уморени, вече не млади.

— Виж — промълви тя, като сочеше малка колонка новини в долния край на страницата.

Стюърт беше застанал зад майка си, сложил леко ръка на рамото ѝ. Преди да започне да чете, Пади погледна сина си в очите — досуц като тези на Фий — и той му кимна. Към Стюърт не можеше никога да изпита ревността, която се надигаше у него срещу Франк: обичта и на

двамата към Фий ги свързваше, а не ги разделяше. Пади зачете високо, бавно, с все по-тъжен и по-тъжен глас. Заглавието гласеше:

БОКСЬОР, ОСЪДЕН НА ДОЖИВОТЕН ЗАТВОР

Франсис Армстронг Клийри, 26-годишен, професионален боксьор, беше признат днес от областния съд на Гулбърн за виновен в убийството на Ронълд Албърт Къминг, 32-годишен, работник, извършено през юли. Съдебните заседатели взеха това решение само след десетминутно съвещание и препоръчаха на съда да издаде най-суровата присъда. Според съдията Фитцхю Кънийли касаело се за съвсем ясен от юридическа гледна точка случай. Къминг и Клийри се скарали в бара на „Харбър хотел“ на 23 юли. По-късно същата нощ сержант Том Биърлсмър от полицията в Гулбърн заедно с двама други полицаи бил извикан от собственика на хотела, Джеймс Оугилви. В двора зад хотела полицията заварила Клийри да рита в главата изпадналия в безсъзнание Къминг. Юмруците му били окървавени и стискали кичури от косата на Къминг. Когато го арестували, Клийри бил пиан, но в пълно съзнание. Обвинили го в нанасяне на тежка телесна повреда, а после и в убийство, след като Къминг вследствие мозъчни травми починал в болницата на Гулбърн.

Адвокатът Артър Уайт пледира за оневиняване на подсъдимия поради невменяемост, но четирима медицински експерти на прокуратурата единодушно установили, че по нормите на М'Нагтън, Клийри не може да бъде смятан за невменяем. Обръщайки се към съдебните заседатели, съдията Фитцхю Кънийли заяви, че нямало съмнение за вината на подсъдимия, но ги помолил да обсъдят внимателно дали ще искат строга или снизходителна присъда, тъй като за последната си дума щял да се ръководи от тяхното мнение. Когато произнасяше присъдата, съдията окачества

престъплението като проява на „нечовешка жестокост“ и изрази съжаление, че поради употребата на алкохол и липсата на предумисъл извършителят не може да бъде обесен, но според него ръцете на Клийри били не по-малко опасни от пушка или нож. Клийри беше осъден на доживотен затвор и каторга, които да бъдат излежани в затвора на Гулбърн, отреден специално за особено опасни затворници. Запитан дали има да каже нещо, Клийри отговори: „Само не казвайте на майка ми.“

Пади потърси датата в горния край на страницата: 6 декември 1925 г.

— Станало е преди повече от три години — промълви той безпомощно.

Никой не му отговори и не се помръдна, защото никой не знаеше какво трябва да се направи. От предната стая се носеше веселият смях на близнаците, които вече викаха с тънките си гласчета.

— Само... не казвайте... на майка ми — повтори Фий сковано. — И никой не ми е казал! О, господи! Мой клетки, клетки Франк!

Пади изтри сълзите си с опакото на свободната си ръка, после прилекна край Фий и взе да гали нежно скута ѝ.

— Фий, мила, стягай багажа. Отиваме при него.

Тя се надигна, но веднага пак се отпусна, а на малкото ѝ лице очите ѝ светеха неподвижни, като мъртви, с разширени зеници, покрити с позлата.

— Не мога да ида — рече тя без нотка на болка, но всички почувстваха нейната мъка. — Той няма да понесе да ме види. О, Пади, няма да го понесе! Така добре го познавам — и гордостта му, и амбицията му, и желанието му да бъде уважаван. Нека да носи срама си сам: такова е неговото желание. Нали прочете? „Само не казвайте на майка ми.“ Трябва да му помогнем да запази своята тайна. Каква полза за него или за нас да го видим?

Пади още плачеше, но не за Франк: за жизнеността, изчезнала от лицето на Фий, за угасналите ѝ очи. Все нещастия носеше това момче — като несретника Йов^[1]. Застанал вечно между Фий и него, той беше причината да бъде тя далеч от сърцето му, далеч от сърцата на

неговите деца. Всеки път, когато щастието като че ли се усмихваше на Фий, той ѝ го отнемаше. Но любовта на Пади към нея беше така дълбока и неизкоренима, както нейната към Франк, и той нямаше вече сърце да използва момчето като изкупителна жертва, поне не след онази нощ в презвитерството.

Затова ѝ каза:

— Щом мислиш, че е по-добре да не правим опит да го видим, така да бъде. Но бих искал да се уверя поне, че е добре и да направя каквото мога за него. Дали да не пиша на отец Ралф де Брикасар и да го помоля да се погрижи за Франк?

Погледът ѝ не се оживи, но лека руменина докосна страните ѝ.

— Да, Пади, пиши му. Само че го помоли да не казва на Франк, че сме узнали.

За няколко дни Фий си възвърна голяма част от енергията и желанието, с което обзавеждаше Къщата. Но пак стана мълчалива и затворена, макар и не така мрачна, и се оттегли зад някакво безизразно спокойствие. Като че ли от по-голямо значение беше за нея как ще изглежда Къщата, а не как се чувства семейството ѝ. Може би смяташе, че те могат сами да се грижат за настроението си, а останалото беше работа на мисис Смит и момичетата.

Откритието за бедата на Франк остави дълбок отпечатък върху всички. По-големите момчета искрено тъгуваха за майка си и прекарваха безсънни нощи, като си спомняха лицето ѝ в онзи ужасен момент. Те я обичаха и веселостта ѝ през няколкото седмици преди това я беше разкрила пред тях такава, каквато никога нямаше да я забравят, и горещо щяха да копнеят да стане пак същата. Ако досега баща им беше оста, около която се въртеше животът им, отсега нататък до него беше поставена и майка им. Те започнаха да се отнасят към нея с нежна и всеотдайна грижа, която безразличието ѝ не можеше да охлади. Всички от Пади до Стю се заеха да направят живота на Фий, какъвто тя го искаше, и всеки трябваше да се съобразява с това. Никой не биваше вече да ѝ причинява болка или да ѝ създава грижи. А когато Пади ѝ подари перлите, тя ги пое с кротко, сухо „благодаря“ и им хвърли един поглед без радост и без интерес и в този момент всички си помислиха колко различна щеше да е реакцията ѝ, ако не беше Франк.

Ако не беше преместването в Къщата, Меги щеше да страда много повече, защото, макар да не я допускаха като пълноправен член в

изключително мъжкото си „общество за защита на мама“ (долавяйки навярно, че тя би участвувала с по-голяма неохота от тях), баща ѝ и по-големите ѝ братя очакваха от нея да поеме всичката работа, към която Фий се отнасяше с нескрита ненавист. Добре, че мисис Смит и двете прислужнички поеха част от бремето на Меги и понеже Фий се грижеше направо с нежелание за двамата си най-малки сина, мисис Смит се зае изцяло с тях, и то с такова усърдие, че Меги не я жалеше, а се радваше, че двете деца най-сетне принадлежаха напълно на икономката. И на нея ѝ беше мъчно за майка ѝ, но в никакъв случай не чак толкова, колкото на мъжете, защото чувството ѝ за справедливост беше поставено на тежко изпитание: силният майчински инстинкт у нея беше дълбоко засегнат от растящото безразличие на Фий към Джимс и Патси. „Когато един ден имам деца — казваше си тя, — никога няма да обичам едното от тях повече от другите.“

Животът в голямата къща беше безспорно съвсем различен. Най-напред им се видя странно всеки да спи в отделна стая, а жените да не трябва да се грижат за нищо в домакинството, вътре или вън от къщи. Мини и Кет заедно с мисис Смит вършеха всичко — от прането и гладенето до готвенето и чистенето и се ужасяваха, ако някой предложеше да им помогне. Срещу обилна храна и известно заплащане постоянно прииждаха скитници, които биваха вписвани в сметките на Дройда като общи работници — да цепят дърва за камините, да хранят кокошките и прасетата, да доят овцете, да помагат на Том в поддържането на хубавата градина, да вършат всичката тежка работа по чистенето.

Пади беше писал на отец Ралф. И получи отговор.

Доходите от владенията на Мери възлизат приблизително на четири милиона лири годишно благодарение на това, че „Майкар лимитид“ е частна компания и по-голямата част от авоарите ѝ са вложени в стоманодобива, корабостроенето и мините — пишеше отец Ралф. — Така че онова, което отделям за вас, е само капка от състоянието на Карсън, дори не и една десета от годишните приходи на Дройда. Нямайте грижа и за лоши години. Дройда носи такива печалби, че ако се наложи,

мога до безкрайност да ви плащам само от лихвите. Тъй че парите, които получавате, изцяло ви се полагат и не засягат с нищо „Майкар лимитид“. Те идват от фермата, а не от компанията. Искам от вас само да вписвате всичко редовно и добросъвестно в тефтерите на Дройда заради ревизорите.

Като получи това писмо, Пади свика една вечер събрание в красивата гостна, когато всички си бяха у дома. Беше седнал в голямо бежово кресло, изпънал удобно крака на табуретка в същия цвят, с очила за четене с метални рамки на римския му нос, а лулата му лежеше в един уотърфърдски пепелник.

— Колко е приятно тук, нали? — огледа се той с доволна усмивка. — Мисля, че трябва да изкажем на мама публична благодарност, а, момчета?

Момчетата одобрително му отговориха един през друг, а Фий закима от мястото си в някогашното кресло на Мери Карсън, тапицирано сега в бежово моаре. Меги само се сгуши върху табуретката, на която беше предпочела да седне, и не отмести поглед от чорапа, който кърпеше.

— Е, отец де Брикасар добре се е погрижил за нас, без да се скъпи — продължи Пади. — Вложил в банката седем хиляди лири на мое име и на всекиго е открил сметка от по две хиляди лири. Като управител на имението ще ми се плаща годишно по четири хиляди лири, а Боб като мой помощник ще получава три хиляди. Всички други момчета, които работят, ще получават по две хиляди, а най-малките — по хиляда, докато станат на възраст да решат какво ще правят.

Като пораснат Джимс и Патси, ще им бъде гарантиран годишен доход като на работещи в Дройда, дори да не искат да работят тук, а станат ли на дванадесет години, ще бъдат изпратени в колежа „Ривървю“ в Сидни, където ще живеят и ще се учат за сметка на Дройда.

Мама ще има на свое име по две хиляди годишно, а същото се полага и на Меги. За домакински нужди се предвиждат по пет хиляди лири, но аз все пак се чудя защо отец Ралф смята, че са ни необходими толкова много пари за това. Казва — в случай, че решим да направим някои по-съществени промени. Дава ми и наставления колко да

плащам на мисис Смит, Мини, Кет и Том и трябва да ви кажа, че е много щедър. Заплатите на другите ще определям сам. Но първата ми работа като управител е да взема още шестима пастири, за да върви работата в Дройда както трябва. Шепа хора не стигат.

Тези думи бяха единственият израз на мнението му за това как сестра му се беше разпореждала с фермата.

Никой от тях не беше дори чувал за такива суми; седяха смълчани и се мъчеха да проумеят благосклонността на съдбата.

— Няма да можем да похарчим и половината, Пади — обади се Фий. — Та той не е оставил нещо, за което да ни трябва пари.

Пади я погледна нежно.

— Така е, майко. Но нали е хубаво да знаем, че никога вече няма да ни липсват пари? — Той се покашля. — Излиза, че мама и Меги нямат никакви задължения. Но виждате ли, аз никога не съм бил добре със смятането, а мама може да събира, изважда, дели и умножава като математичка. Ето защо тя ще поеме счетоводството на Дройда, което досега се водеше от кантората на Хари Гау. Както разбрах, Хари бил назначил един човек специално за това, а сега той му трябвал за друга работа и с удоволствие оставя цялото това счетоводство на нас. В същност той ми даде идеята, че мама чудесно би се справила. Изглежда, е доста сложно. Трябва да се водят главна счетоводна книга, касови книги, текущи сметки, да се вписва всичко в дневника и така нататък. Работа много, само че не така изтощителна както готвенето и миенето, нали?

На Меги ѝ идеше да извика: ами аз? Да не би аз да съм готвила и мила по-малко от мама!

Фий наистина се усмихваше — за първи път, откакто научи за Франк.

— С удоволствие ще върша тази работа, Пади, вярвай ми. Ще ме накара да се почувствам част от Дройда.

— Боб ще те научи да караш новия „Ролс“, защото ще ти се налага да ходиш в Гили до банката или при Хари Гау. А и не е зле да можеш да отидеш където поискаш, без да чакаш някой от нас да те закара. Тук сме доста отдалечени. Отдавна искам да ви науча и двете да шофирате, но все не ни е оставало време. Съгласна ли си, Фий?

— Съгласна съм, Пади — зарадва се тя.

— Сега имам и на теб да кажа нещо, Меги.

Меги остави чорапа и иглата и погледна баща си със смесица от любопитство и неприязън, сигурна какво ще ѝ каже: майка ѝ ще е заета със сметките и затова нейната работа ще е да наглежда къщата и двора.

— Не бих искал да станеш ленива, надута госпожичка като някои дъщери на познатите ни фермери — заговори Пади с усмивка, която изключваше всякаква злонамереност. — Затова ще ти възложи и на теб отговорна работа, малката ми. Ще се грижиш вместо нас за вътрешните пасища — Кладенеца, Потока, Карсън, Уинимъръ и Северното водохранилище. Ще наглеждаш и стопанския двор. Ще разпределяш също и конете — кои да работят и кои да почиват. При прегледа на стадата и при ягненето ще работим всички заедно, разбира се, но през другото време смятам, че ще се справяш сама. Джек ще те научи да използваш кучетата и камшика. Ти си пъргава като момче и затова реших, че ще предпочетеш да работиш из пасищата, вместо да се мотаеш из къщи. — Той свърши, усмихнат по-широко от всякога.

Неприятните предчувствия бяха отлетели през прозореца още докато говореше и той пак беше нейният татко, който я обичаше и мислеше за нея. Какво я бяха прихванали, та да се съмнява в него? Така се засрами от себе си, че и се дощя да забие в крака си дебелата игла за кърпене, но щастието ѝ бе твърде голямо, за да се занимава със самоупрекуване, пък и това беше много претенциозен начин да изрази угризенията си.

Лицето ѝ грейна.

— О, татко, толкова ще се радвам!

— Ами аз, татко? — запита Стюърт.

— Жените нямат нужда повече от твоята помощ и затова ще дойдеш пак на пасищата, Стю.

— Добре, татко. — Той погледна към Фий с копнеж, но не каза повече нищо.

Фий и Меги се научиха да карат новия „Ролс Ройс“ който Мери Карсън беше купила една седмица преди да умре, а Меги свикна да си служи с кучетата, докато Фий усвояваше счетоводството.

Ако не беше продължителното отсъствие на отец Ралф, Меги би била напълно щастлива. Защото винаги беше мечтала да се занимава точно с това: да обикаля пасищата, яхнала коня по мъжки, да върши

мъжката работа. Но болката по отец Ралф не я напускаше, а за целувката му си спомняше, бленуваше я, хиляди пъти я усещаше. Ала споменът не беше в състояние да замени действителността и колкото и да се напрягаше, не можеше да изпита същото, а само някакъв полъх от изживяното, някакъв горестен ефирен облак.

Когато отец Ралф им написа за Франк, надеждите ѝ, че той може би ще използва повода да ги посети, рухнаха. С внимателно подбрани думи той им разказваше за отиването си до Гулбърнския затвор, за да не проличи, че психозата на Франк се влошава. Той напразно се опитвал да издейства прехвърлянето на Франк в затвора за невменяеми „Морисит“. Затова просто създаваше впечатлението за един Франк, който се е примирил с необходимостта да изкупи греховете си към обществото, и в един пасаж изрично уверяваше Пади, че Франк не подозира, че те знаят за станалото. Обяснил на Франк, че научил от вестниците в Сидни и щял да се погрижи семейството му никога да не узнае. Като чул това, Франк се успокоил и не искал нищо повече.

Пади споменаваше да продадат кестенявата кобила на отец Ралф. Меги яздеше, както и по-рано, дългокракия черен кон, защото той беше с по-гъвкава захапка и по-добър нрав от капризните кобили или злонравите скопци по пасищата. Повечето коне бяха умни, но не и кротки. Дори липсата на жребци не ги правеше по-дружелюбни.

— Недей, татко, моля те! Аз ще яздя и кобилата — замоли се Меги. — Представи си, че след всичката си любезност към нас отецът дойде да ни види и разбере, че сме му продали коня!

Пади се вгледа в нея замислено.

— Меги, отец Ралф няма да дойде.

— Може и да дойде. Не се знае.

Той не можеше да устои на погледа ѝ, досущ като на Фий, не му даваше сърце да нарани клетото създание.

— Добре, Меги, ще оставим кобилата, но гледай да яздиш и двата коня редовно, защото не искам затлъстели коне в Дройда, разбра ли?

Дотогава Меги не беше яздила коня на отец Ралф, но започна вече да ги редува, за да си заслужат овеса.

Добре, че мисис Смит, Мини и Кет бдяха като луди за близнаците, защото двете деца се чувстваха съвсем свободни, откакто Меги тръгна по пасищата, а Фий седеше с часове пред бюрото си в

гостната. Правеха и пакости, но бяха толкова весели и добродушни, че никой не можеше дълго да им се сърди. Вечер в малката си къщичка мисис Смит, станала отдавна католичка, коленичеше за молитва с дълбока признателност в сърцето, която трудно можеше да изрази. Докато Роб беше жив, собствени деца не я бяха ощастливили, а години наред в Къщата не бе стъпвало дете и на обитателите ѝ бе забранено да общуват със семействата на говедарите. Но Клийри бяха все пак роднини на Мери Карсън и най-последно доведоха деца. А ето че Джимс и Патси вече живеят в самата Къща.

Зимата беше суха, а летни дъждове не паднаха. Висока до коленете и тучна, светлокафявата трева изсъхна на силното слънце, сбръчка се дори сърцевината на всяко стръкче. През пасището можеше да се гледа само с присвити очи и ниско нахлупена шапка, тревата беше огледално-сребриста и вятърът на тънки вихри се втурваше между трептящите сини миражи, като разнасяше мъртви листа и накъсана трева от една мърдаща купчина върху друга.

Каква суша! Даже дърветата изсъхнаха и кората им се лющеше на твърди, чупливи ивици. Все още нямаше опасност овцете да останат без храна — тревата щеше да им стигне поне за още една година, а може би и повече, — но на никого не беше приятно, че всичко съхне така. Не беше изключено да не завали и догодина, та дори и следващата. В добри години падаха по триста до четиристотин милиметра дъжд, а в лоши едва се събираха и пет.

Въпреки жегата и мухите Меги обичаше да живее сред пасищата, да следва върху кестенявата кобила блеещо стадо овце и да наблюдава как кучетата полягат по корем на земята с изплезени езици, привидно разсеяни. Но само някоя овца да се отлъчи от гъстата маса, и най-близкото куче е вече на крака, втурва се настървено към нея и острите му зъби са жадни да се забият в злочестия крак на непокорницата.

Меги яздеше пред стадото — истинско облекчение, след като беше дишала прахта му няколко мили — и отвори вратата на оградата. Изчака търпеливо, докато кучетата, доволни от възможността да ѝ покажат на какво са способни, вкарваха овцете, като ги гонеха и хапеха. По-трудно беше да се води стадо едър добитък, защото животните ритяха или нападаха и често се случваше да убият някое невнимателно куче. Точно тогава пастирът трябваше да е готов да се намеси, да използва камшика си, но и самите кучета обичаха вкуса на

опасността, когато трябваше да пазят едрия добитък. Това обаче не влизаше в задълженията на Меги: Пади се занимаваше с тази работа.

Кучетата непрестанно будеха възхищение у Меги: интелигентността им беше поразителна. Повечето бяха шотландска порода, с наситено-кафява козина и бежови лапи, гърди и вежди, но имаше и куйнслендски овчарки, по-едри, със синьо-сиви кожуси, изпъстрени с черно, а след тях идваха всякакви мелези между едните и другите. Като се разгонеха женските, заплождаха ги методично, после те наедряваха и се окучваха, а щом малките биваха отбити от майките и поотраснеха, изпробваха ги за пасищата — ако се окажеха добри овчари, или ги задържаха, или ги продаваха, ако не — убиваха ги.

Като подсвирна на кучетата, Меги затвори вратата зад стадото и обърна кобилата към къщи. Наблизо имаше доста гъста гора от евкалипти с чемшир между тях. Тя с благодарност се запъти към сянката им да си почине и да се наслади на гледката. Евкалиптите гъмжаха от папагалчета, които се мъчеха да подражават на птичите песни, сипки описваха кръгове от клон на клон, две папагалчета какаду със светложълти коремчета бяха извили главички на една страна и с примигващи очи я гледаха как се приближава, палави стърчиопашки, вирнали смешните си задници, кълвяха из пръстта мравки, врани грачеха безспирно и жално. Те издаваха най-неприятния звук в целия птичи концерт: безрадостен, унил, смразяващ кръвта, напомнящ за нещо гнило, за лещ, за мухи. Та нима би могла враната да пее като пойна птица: на нея ѝ прилягаше само да грачи и да оплаква.

Мухи имаше навсякъде. Лицето си Меги пазеше с воала на шапката, но насекомите не щадяха голите ѝ ръце. Кобилата пък постоянно махаше с опашка, а кожата ѝ постепенно потръпваше и настръхваше. Меги се чудеше, че дори през дебелината си кожа с козина конят усеща дребните и леки мухи. Тези насекоми смучеха пот, затова тормозеха така и коне, и хора. Но тях поне не можеха да използват за онова, за което им служеха овците — да снасят яйцата си във вълната около задниците им и навсякъде, където тя беше влажна и замърсена.

Въздухът жужеше от пчели, пърхаха лъскави водни кончета и търсеха отводнителните тръби, летяха изящни пъстроцветни пеперуди. Конят събори с копито един гнил пън, Меги погледна какво има под него и я побиха тръпки. Плъзнаха зловещи червеи, тлъсти, бели и гадни, дървесни въшки и плужеци, грамадни стоножки и паяци, зайци

наизскачаха от дупките си и плашливо се стрелнаха встрани, пак се мушнаха вътре, размахали във въздуха бели пухчета като за пудра, после подаваха главички с трепкащи муцуни. По-нататък една ехидна се отказа да гони мравките, стресната от приближаването на Меги: като копаеше така бързо, че силните ѝ лапи с извити нокти изчезнаха за секунди, животното скоро цяло се изгуби под големия пън. Тялото ѝ се кривеше много смешно, а острите шипове по него бяха прибрани, за да не пречат на потъването ѝ в пръстта, която тя изхвърляше на купчини.

Меги излезе от горичката и тръгна по пътя към дома. Нещо като пъстро сив килим се стелеше в прахта. Розови какаду кълвяха за насекоми или личинки, но като я чува, хвъркнаха всички вкупом. После сякаш я плисна тъмно пурпурна вълна: над главата си видя само гърдички и крила, омагьосани изведнъж — от сиви в пурпурно розови. „Ако трябва утре да напусна Дройда — помисли си тя — и никога да не се върна, в сънищата си ще я виждам обагрена в розовия цвят по перушината на тези папагалчета. Сушата отвъд трябва да е станала още по-непоносима: кенгурата постоянно прииждат ли, прииждат...“

Голямо стадо кенгура, може би две хиляди, които пасяха кротко, се сепнаха от ятото какаду и побягнаха с дълги грациозни скокове — пробягваха разстоянията по-бързо от което и да е друго животно, с изключение на емуто. Конете не можеха да ги настигнат.

Дори и при това очарователно общуване с природата отец Ралф както винаги не излизаше от ума на Меги. Пред себе си тя никога не окачествяваше чувството си към него като ученическо увлечение, а го наричаше просто любов, както пишеха в книгите. Симптомите и усещанията ѝ не се различаваха от тези на героините на Етел Дел. И смяташе, че е несправедливо, дето такава изкуствена пречка като призванието му заставаще между нея и онова, което искаше от него, а именно да ѝ стане съпруг. Да живее с него, както татко с мама, в такова разбирателство, че да я обожава, както татко обожаваше мама. На Меги винаги ѝ се беше струвало, че мама не прави кой знае какво, за да заслужи това, но татко все пак я боготвореше. И Ралф скоро би се убедил, че е много по-добре да живее с нея, отколкото сам, но не ѝ минаваше през ум, че Ралф нямаше да напусне Църквата в никакъв случай. Знаеше, разбира се, че е забранено да се омъжиш за свещеник или да го обичаш, но успяваше някак си да заобикаля този факт, като

не мислеше за църковния сан на отец Ралф. В религиозното си образование не беше стигнала дотам да знае какво означава да се посветиш на Църквата, пък и самата тя не чувстваше нужда от религия и не я изповядваше убедително. Молитвите не ѝ даряваха душевен мир и Меги се подчиняваше на църковните закони само защото иначе щеше вечно да гори в ада.

Сега замечта за блаженството да живеят заедно, да спят заедно, както татко спеше с мама. Мисълта за близост с него я възбуди, накара я да се размърда неспокойно на седлото и в мечтите си тя превърна това в порой от целувки, защото в нея не съществуваха други представи. Язденето из пасищата не беше допринесло с нищо за половата ѝ просвета, защото животните само като подушеха куче в далечината, губеха всякакво желание да се чифтосват, а както в другите ферми, така и тук не оставяха това да става безразборно. Когато в някое пасище пуснеха кочове между овцете, изпращаха Меги другаде, а видеше ли някое куче да се качи на гърба на друго, за нея това означаваше само, че трябва да ги шибне с камшика си, за да спре „играта“ им.

Може би никое човешко същество не е в състояние да прецени кое е по-лошо: едва зародилият се копнеж и съпътстващите го безпокойство и възбуда или осъзнатото желание с непреодолимия стремеж да бъде то осъществено. Клетата Меги копнееше, без да знае за какво точно, но влечението вече съществуваше и неумолимо я теглеше към Ралф де Брикасар. Тя го сънуваше, бленуваше, желаше, но ѝ беше мъчно, дето макар да бе показал, че я обича, толкова малко държеше на нея, че не идваше да я види.

Мислите ѝ бяха прекъснати от Пади, който яздеше към къщи по нейния път. Тя му се усмихна, дръпна юздите на кобилата и го изчака да я настигне.

— Виж ти, каква приятна изненада — рече Пади, като изравни стария си дорест кон с доста по-младата кобила на Меги.

— Да, наистина — отвърна Меги. — Голяма ли е сушата към вътрешността, татко?

— Малко по-зле отгук, струва ми се. Ей, никога не съм виждал толкова много кенгура! Трябва да е съвсем пресъхнало към Милпаринка. Мартин Кинг казваше да започнем да ги стреляме, но

според мен и цял взвод картечари да дойде, пак няма да проличи, че са намалели.

Той беше много мил, много внимателен, незлоблив и любещ, а тя просто рядко оставаше насаме с него, без някое от момчетата да е наблизо. И преди да се откаже, Меги зададе бързо онзи въпрос, който все се боеше да изрече, но който я глождеше и терзаеше, колкото и да го отпъждаше.

— Татко, защо отец де Брикасар вече не идва при нас?

— Много е зает, Меги — отвърна ѝ той с явна предпазливост.

— Нали и свещениците имат отпуск? Той толкова много обичаше Дройда и сигурно би искал да прекара отпуската си тук.

— Да, свещениците имат отпуск, Меги, но дори и тогава не са свободни. Например всяка сутрин трябва да четат молитва, дори и когато са сами. Според мен отец де Брикасар е много умен човек и знае, че не може да се върне към един живот, който е вече отминал. За него, Меги, Дройда е част от миналото. Ако се върне, няма да му е така хубаво както преди.

— Искаш да кажеш, че ни е забравил — отвърна тя унило.

— Не, не е. Ако ни е забравил, нямаше да ни пише толкова често и да пита за всекиго поотделно. — Той се изви на седлото към нея и я погледна съчувствено. — Аз мисля, че е по-добре да не идва, Меги, и за да не го карам да мисли за това, не го и каня.

— О, татко!

Пади настойчиво продължи:

— Слушай, Меги, не е редно да се увличаш по един свещеник и крайно време е да го разбереш. Ти много добре пазеше тайната си и едва ли някой знае какво чувстваш към него. Но щом първа ми спомена, ще ти отговоря. Повярвай ми, трябва да престанеш, разбра ли? Отец де Брикасар е дал свещен обет и знам, че няма никакво намерение да го нарушава, а ти погрешно си разбрала отношението му към теб. Когато те видя за пръв път, той беше зрял мъж, а ти — малко момиченце. Точно така гледа той на теб и сега.

Тя мълчеше, изразът на лицето ѝ не се промени. Няма що — помисли си той, — нали е дъщеря на Фий.

След малко тя заговори с усилие:

— Но той би могъл да се откаже от Църквата. Аз просто не успях да поговоря с него за това.

По лицето на Пади се изписа такова искрено смайване, че поразя Меги по-силно от разпалените му думи.

— Меги! О, господи, ето най-лошото на нашето отшелничество! Ти трябваше да ходиш на училище, момичето ми, и ако леля Мери беше умряла по-рано, щях да те изпратя в Сидни поне за няколко години, да ти налят в главата малко здрав разум. Но вече си твърде голяма и не искам да ти се смеят, клетото ми момиче. — Той продължи по-спокойно, като отделяше думите си, за да звучат отчетливо, остро и безпощадно, макар че не искаше да е жесток, искаше само веднъж завинаги да унищожи илюзиите. — Отец де Брикасар е свещеник, Меги, и никога, никога няма да престане да бъде свещеник, разбери това. Обетът, който е дал, е свещен и толкова тържествен, че не може да бъде нарушен. Щом човек е станал свещеник, връщане назад няма, а и неговите възпитатели в семинарията са му внушили достатъчно добре в какво се къльне, преди да го направи. Онзи, който положи тази клетва, дори и не помисля, че може да я наруши. Отец де Брикасар я е положил и няма никога да се отрече от нея. — Той въздъхна. — Сега вече разбра, нали, Меги? От този момент нататък нямаш никакво оправдание да мечтаеш за отец де Брикасар.

Бяха влезли в двора откъм предната му страна, така че конюшните бяха по-близо до кошарите. Без да продума, Меги насочи кобилата към конюшнията и остави баща си да продължи сам. Известно време той се обръщаше да я проследи с поглед, но когато тя се скри зад оградата, той смуща дорестия кон и препусна в галоп, като ненавиждаше и себе си, и това, че трябваше да й казва тези неща. Дявол да я вземе тази история с мъжете и жените! Нейните правила противоречаха на всякакви закони.

Гласът на отец Ралф де Брикасар беше студен, но още по-студени бяха очите му, приковани в преbledнялото лице на младия свещеник, докато изричаше тежките, добре премислени думи.

— Поведението ти не отговаря на изискванията, които нашият бог Исус Христос поставя пред своите служители. Знаеш защо, и то по-добре от нас, които те порицаваме, но аз трябва да те накажа от името на нашия архиепископ, който е не само твой събрат по

призвание, но и твой висшестоящ. Ти му дължиш пълно подчинение и не е в правото ти да оспорваш неговото становище или решенията му.

Даваш ли си сметка за позора, който си нанесъл на себе си, на енорията и най-вече на Църквата, която си се заклел да обичаш повече от всяко човешко същество? Клетвата за целомъдрие е не по-малко тържествена и обвързваща от другите и нарушаването ѝ е тежък грях. Разбира се, ти няма никога вече да видиш тази жена, но дългът ни повелява да ти помогнем да се пребориш с изкушението. Затова уредихме да заминеш незабавно на служба в енорията на Даруин, в Северната територия. Ще тръгнеш тази вечер за Бризбейн с експреса и оттам ще продължиш пак с влак за Лонгрийч. В Лонгрийч ще вземеш самолета на „КУАНТАС“ за Даруин. В момента опаковат багажа ти и ще го занесат на влака преди тръгването му. Така че не е необходимо да се връщаш вече в енорията.

А сега иди в параклиса с отец Джон и се моли. Ще останеш там, докато дойде време за влака. За удобство и утеха отец Джон ще те придружи до Даруин. Свободен си.

Мъдри и бдителни бяха тези отци от управата: не биваше да дават на грешника никаква възможност отново да установи връзка с момичето, което беше направил своя любовница. В енорията му беше избухнал цял скандал и положението беше безкрайно неприятно. А колкото до момичето — нека да чака и да се чуди. Отсега до пристигането му в Даруин нейният свещеник щеше да бъде под наблюдението на добродетелния отец Джон, който беше получил вече нареждания, а после всяко писмо, изпращано от Даруин, щеше да бъде отваряно и нямаше да му се позволи да води по телефона междуградски разговори. Тя никога нямаше да узнае къде е, нито той щеше да има възможност да ѝ съобщи. А нямаше да има и възможност да се захване с друго момиче: Даруин беше на границата на цивилизования свят и жени там почти нямаше. Обетът беше неотменим и той не можеше никога да се откаже от него; ако беше твърде слаб да се контролира сам, Църквата трябваше да го направи вместо него.

Като изпрати младия свещеник и другия, комуто беше възложено да го съпровожда, отец Ралф стана от бюрото си и влезе в една вътрешна стая. Архиепископ Клуни Дарк седеше в обичайния си стол, а под прав ъгъл от него беше седнал смирено друг човек с пурпурен

колан и шапчица. Архиепископът беше едър мъж, с буйна хубава коса и подчертано сини очи, много жизнен, със силно чувство за хумор и слабост към хубавата трапеза. Гостът му беше пълна противоположност: дребен и слаб, с няколко оскъдни кичури черна коса покрай шапчицата, а под тях — ъгловато, аскетично лице с жълтеникава кожа, тъмна, гъста брада и големи тъмни очи. На външен вид можеше да е между тридесет и петдесет години, но в същност беше на тридесет и девет — три години по-възрастен от отец Ралф де Брикасар.

— Седнете, отче, вземете чаша чай — покани го сърдечно архиепископът. — Тъкмо си мислех, че трябва да ни донесат още чай. Отпратихте ли младия човек с полагащото му се предупреждение да поправи поведението си?

— Да, ваше преосвещенство — отвърна кротко отец Ралф и се настани на третия стол край масата за чай, отрупана с фини като нафора сандвичи, с ефирни розово-бели сладкиши със сладолед, топли кифлички с масло, с кристални купички за конфитюр и сметана, със сребърен чайник и чаши от фин порцелан, покрити с тънка позлата.

— За такива случаи може само да се съжालява, драги ми архиепископе, но дори и ние, ръкоположени да служим на нашия бог, носим в себе си съвсем човешки слабости. Сърцето ми изпитва жалост към него и тази вечер ще се моля той да намери повече сили за в бъдеще — каза гостът.

Говореше с подчертано чужд акцент, с тих глас и произнасяше „с“-тата леко шипящо. По националност беше италианец, по ранг — папски нунций към Австралийската католическа църква, а името му беше Виторио Скрабанца ди Контини-Верчезе. Нему беше възложена деликатната мисия да поддържа връзката между австралийската църковна йерархия и центъра във Ватикана, което означаваше, че е най-важният духовник в тази част на света.

Преди да го изпратят тук, той се бе надявал естествено за Съединените американски щати, но като поразмисли, реши, че и в Австралия ще е много добре. Макар и по-малка по население, но не и по площ, Австралия беше много по-католическа. За разлика от останалата част на английски говорещия свят, да си католик в Австралия, не означаваше, че си в по-ниска социална категория, нито беше пречка за амбициозния политик, бизнесмен или юрист. А

страната беше богата и добре поддържана. Не можеше да се опасява, че Рим ще го забрави, докато е в Австралия.

Архиепископът папски нунций беше много проникателен човек и погледът му над златния ръб на чашата за чай беше насочен не към архиепископ Ключи Дарк, а към отец Ралф де Брикасар, който скоро щеше да стане негов секретар. Всеизвестен факт беше, че архиепископ Дарк харесваше свещеника безкрайно много, но архиепископът папски нунций се чудеше доколко такъв човек би допаднал на самия него. Толкова едри хора бяха тези ирландско-австралийски свещеници, все по-високи от него: омръзнало му беше да извива глава нагоре, за да види лицата им. Отец де Брикасар се държеше безупречно със сегашния си началник: непринудено, спокойно, с уважение, но и с достойнство, с много чувство за хумор. Как ли би се приспособил към напълно различен шеф? Обикновено секретарят на нунция беше италиански духовник, но Ватиканът прояви голям интерес към отец Ралф де Брикасар. Забележителното у него беше не само че е много богат (противно на общото мнение, неговите висшестоящи нямаха пълномощия да разполагат с парите му, а и той не беше проявил желание да им ги предаде), но и това, че съвсем сам беше донесъл на Църквата много пари. Така че Ватиканът реши да назначи отец де Брикасар за секретар на папския нунций, та да може той да опознае отблизо младия духовник и да разбере що за човек е.

Някой ден Светият отец трябваше да възнагради и австралийската църква с кардиналска мантия, но беше още рано за това. Засега трябваше само да проучи свещениците от възрастовата група на отец де Брикасар, измежду които той беше безспорно най-интересният. Така да бъде. Нека отец де Брикасар премери силите си с италианеца. Може да е забавно. Но защо не беше поне малко по-нисък?

Докато отпиваше с благодарност от чая си, отец Ралф беше необичайно мълчалив. Архиепископът папски нунций забеляза, че той изяде един малък триъгълен сандвич и се въздържа от другите деликатеси, но изпи жадно четири чаши чай, без да им слага нито захар, нито мляко. Е, така пишеше и в доклада му: в навигите си свещеникът е забележително скромен и единствената му слабост е добрата (и много бърза) кола.

— Името ви е френско, отче — обърна се към него архиепископът папски нунций с тих глас, — но разбирам, че сте ирландец. — Как да си обясня това? Сигурно сте от френски произход.

Отец Ралф поклати глава и се засмя.

— Името е нормандско, ваше преосвещенство, и то много старо и благородно. Пряк потомък съм на Ранулф де Брикасар, барон при двора на Вилхелм Завоевателя. В 1066 година той бил с Вилхелм при завладяването на Англия и един от синовете му се заселил там. Неговият род преуспял по времето на нормандските крале на Англия и по-късно някои от потомците му прекосили Ирландското море при царуването на Хенри Четвърти и се установили в Източна Ирландия. Когато Хенри Осми отделил английската църква от Рим, ние сме запазили вярата на Уилям, което ни е свързвало преди всичко с Рим, а не с Лондон. Но по времето на Кромуел ние безвъзвратно сме загубили земите си заедно с титлите. Чарлз пък раздал ирландската земя на английските си фаворити. Не е без причина, както виждате, омразата на ирландците към англичаните.

Постепенно нашият род потънал едва ли не в забвение, оставайки лоялен на Църквата и Рим. По-големият ми брат има доходен конезавод в графството Мийт и се надява един ден да отгледа някой шампион на Дарби или дори на националния стипълчейз. Аз съм вторият син, а според семейната традиция той се посвещава на Църквата, стига да има такова влечение. Не крия, че се гордея много с името и потеклото си. Родът де Брикасар съществува от петнадесет века.

Аха, много добре! Старо аристократично име с отличната репутация, че е запазило вярата си въпреки емиграцията и преследванията.

— А защо се казвате Ралф?

— Съкратено от Ранулф, ваше преосвещенство.

— Разбирам.

— Много ще ми липсват, отче — заговори архиепископ Ключни Дарк, намаза обилно мармалад и сметана върху половин кифличка и я лапна наведнъж.

Отец Ралф се разсмя.

— Поставете ме в затруднено положение, ваше преосвещенство. Както съм седнал така между сегашния си началник и бъдещия, ако с

отговора си зарадвам единия, ще разочаровам другия. Затова позволете ми да кажа, че ще съжалявам за вас, ваше преосвещенство, и очаквам с нетърпение да служа на вас, ваше преосвещенство.

Браво на него, дипломатически отговор. Архиепископ ди Контини-Верчезе започна да мисли, че ще бъде доволен от новия си секретар. Само дето беше с толкова хубава външност и такива изящни черти, с прекрасно телосложение и толкова смугъл.

Отец Ралф отново потъна в мълчание, загледан в масата, без да я вижда. Той си мислеше за младия свещеник, когото току-що беше наказал, и за погледа в изстрадалите му очи, когато разбра, че няма да го оставят дори да се сбoguва със своето момиче. Господи, ами ако това се беше случило с него и с Меги? На някои може би им се разминаваше за известно време, ако проявяват дискретност, други биха се прикривали по-дълго време, ако ограничават връзките си с жени само през годишния си отпуск далеч от енорията. Но стигнеше ли се до сериозни чувства към една жена, непременно щяха да ги разкрият. Имаше периоди, в които се въздържаше да не вземе следващия влак за Гили и Дройда само ако стоеше с часове, докато се схване от болка, на колене върху мраморния под в дворцовия параклис. Казваше си, че просто е станал жертва на самотата, че му липсва човешката обич, която бе имал в Дройда. Казваше си, че нищо не се е променило от това, дето се е поддал на слабостта да отвърне на целувката на Меги, че обичта му към нея е само плод на въображението и възторга му и не е прераснала в тревожно и разстройващо го състояние, каквото не познаваше преди. Защото не можеше дори пред себе си да признае промяната и пазеше в съзнанието си Меги като малко момиченце, отпъждайки всички други представи за нея, които биха го опровергали.

Но грешеше. Болката не затихна. Напротив, ставаше сякаш по-силна, мъчителна, вцепеняваща. По-рано самотата му не беше свързана с никого и той не можеше да каже, че нечие присъствие в живота му би я излекувало. Но сега вече самотата имаше име: Меги, Меги, Меги, Меги...

Излязъл от унеса си, той установи, че архиепископ ди Контини-Верчезе го гледа втренчено, а тези големи тъмни очи бяха много по-опасно пронизателни от кръглите живи очички на досегашния му шеф. Достатъчно умен, за да не се преструва, че няма причина за мрачното му настроение, отец Ралф отвърна на своя бъдещ шеф със същия

проницателен поглед, после се усмихна леко и вдигна рамене, сякаш искаше да каже: всеки човек таи някаква болка и не е грях да си спомни за нея.

— Кажете, отче, този внезапен упадък в икономиката засегна ли вашите финанси? — запита невъзмутимо италианският прелат.

— Засега нямам никакво основание за безпокойство, ваше преосвещенство. „Майкар лимитид“ е почти неуязвим за колебанията в пазара. Според мен най-много е загубил онзи, който е вложил капиталите си по-неразумно от мисис Карсън. Естествено фермата Дройда малко ще пострада: цената на вълната спада. Но мисис Карсън беше достатъчно умна да не влага парите си само в селското стопанство, а предпочете нещо по-солидно, като метала например. При все че по мое мнение сегашният момент е много подходящ да се купува земя и не само ферми, а къщи и сгради в големите градове. Цените са смешно ниски, но няма да останат такива. Поземлената собственост, купена сега, ще носи печалба и след години. Все някой ден депресията ще мине.

— Така е — съгласи се архиепископът папски нунций. Значи, отец де Брикасар беше не само дипломат, но у него имаше и нещо от бизнесмена! Рим наистина не трябва да го изпуска от поглед.

[1] Библейски герой, минал през много страдания. — Б.пр. ↑

Но беше 1930 година и Дройда почувствува депресията с цялата ѝ сила. Навсякъде из Австралия мъже оставаха без работа. Някои не желаеха да плащат повече наеми, а се отказваха и да търсят работа. Те тръгваха да скитат по пътищата и оставяха жените и децата си да се справят сами — в колибите на общинска земя и по опашки за помощта за безработни. Събираше мъжът в едно одеяло най-необходимото, превързваше го с ремък, мятеше го на гръб и тръгваше с надеждата, че във фермите по пътя си ще получи поне малко храна, ако не работа.

Цените на храните спаднаха и Пади прибра всичко в килерите и складовете на Дройда. Всеки скитник знаеше, че в Дройда ще напълнят торбата му. И прииждаха все нови скитници; но интересно, щом се заситеха с хубава топла храна и се натовареха с продукти за из път, не се и опитваха да останат и пак тръгваха да дирят кой знае какво. Съвсем не всеки дом беше така гостоприемен и щедър като Дройда, затова беше още по-странно, че никой от тези пътници не искаше да остане. Може би умората и празнотата от това, че нямат собствен дом, където да се приберат, ги караше да се лутат. Повечето издържаха, а ако намереха някой умрял, погребваха го, преди гаргите и глиганите да са оглозгали костите му. Необятна и самотна беше вътрешността на континента.

Стюърт пак трябваше да си остане в къщи, а пушката стоеше винаги подпряна до вратата на готварницата. В пасищата можеха да минат и без него — лесно се намираха добри говедари и Пади беше зачислил в тефтерите си деветима мъже, настанени в старите бараки за работниците. Фий престана да държи парите пръснати из къщи и накара Стюърт да направи зад олтара в параклиса нещо като сейф. Малцина от скитниците бяха лоши хора. Който имаше лоши намерения, предпочиташе да остане в големите градове, защото по пътищата на провинцията нямаше нито кого, нито какво да се граби. Но никой не би обвинил Пади, че проявява прекалена предпазливост за жените: Дройда беше известна навред и естествено беше да привлече и малцината злосторници по пътищата.

Зимата донесе силни бури, някои сухи, други дъждовни, а след това с пролетта и лятото паднаха такива дъждове, че тревата в Дройда избуя по-тучна и по-висока от когато и да било.

На кухненската маса на мисис Смит Джимс и Патси приготвяха уроците си за задочното училище и сега си приказваха какво ще бъде, като стане време да отидат в пансиона в Ривървю. Но мисис Смит толкова се гневеше и цупеше на такива приказки, че те се научиха да не споменават пред нея, че ще напускат Дройда.

Отново настана суша, високата до над колене трева съвсем изсъхна, изпече се, стана сребриста и се трошеше. Свикнали през десетте години из тези равнини с произволното редуване на суша и порой, мъжете вдигаха рамене и посрещаха всеки ден така, сякаш само той имаше значение. А то и така си беше: гледаха само да издържат от една добра година до следващата, когато и да дойде тя. Никой не можеше да предскаже дали ще завали. Имаше един човек в Бризбейн на име Инайго Джоунс, който доста точно предвиждаше валежите за големи периоди, като използваше някаква нова теория за активността на слънчевите петна, но там из равнините малцина вярваха на думите му. Нека жените в Сидни и Мелбърн да се допитват до него, жителите на равнините щяха да се осланят само на онова познато усещане в костите си.

През зимата на 1932 година пак дойдоха сухите бури и донесоха лют студ, но буйната трева задържаше прахта и мухите не бяха чак толкова много. Най-много страдаха току-що остриганите овце, които зъзнаха. Мисис Доминик О'Рурк, която живееше в съвсем обикновена дървена къща, много обичаше да кани гости от Сидни и една от главните забележителности, които им показваше, беше Дройда. Тя ги водеше там, за да им докаже, че и в далечната провинция някои хора живеят изискано. И разговорът все някак си се завърташе около тези измършавели, заприличали на плъхове овце, оставени през зимата без руното, което трябва да стигне десет-дванадесет сантиметра дължина още преди да е настъпила лятната жегга. Но Пади обясни любезно на един от тези гости, че това се прави, за да бъде вълната по-качествена. Вълната е важна, а не овцете. Не мина много време, откакто беше казал това, и в „Сидни морнинг херълд“ се появи читателско писмо, което настояваше парламентът незабавно да приеме закон, с който да

се сложи край на „изтезанията на добитъка“. Горката мисис О’Рурк беше потресена, но Пади така се смя, че го заболяха ребрата.

— Добре, че онзи глупак не е видял как стригачът срязва понякога корема на овцата и после го зашива с губерка — успокояваше той притеснената мисис О’Рурк. — Няма защо да се тревожите, мисис Доминик. Там в градовете нямат представа как живее другата половина от хората и могат да си позволят лукса да треперят над животните си като над деца. Но тук е друго. Тук няма да видите някой мъж, жена или дете да се нуждаят от помощ, а да бъдат отминати, докато в града същите тези хора, които примират за кучетата и котките си, няма да обърнат никакво внимание на вик за помощ.

Намеси се и Фий:

— Той е прав, мисис Доминик. Обикновено не ценим онова, което имаме в изобилие: тук овцете, а в града — хората.

Само Пади беше в полето онзи августовски ден, когато се изви голямата буря. Той слезе от коня, върза го здраво за едно дърво и седна зад един евкалипт да изчака да премине бурята. Треперейки от страх, петте кучета се свиха до него, а овцете, които смяташе да прехвърли в друго пасище, се пръснаха на групи и се защураха напосоки. Беше страхотна буря, която като че ли нарочно се разрази с пълна сила точно над него. Пади запуши уши с пръсти, замижа и взе да се моли.

Недалеч от мястото, където седеше и където засилващият се вятър шибаше един в друг и огъваше клоните на евкалипта, имаше купчина изсъхнали дънери, обрасли с висока трева. По средата на бялата като скелет купчина беше останал голям изсъхнал евкалипт и оголеното му стъбло стърчеше повече от десет метра нагоре към черните като нощ облаци, а на края изтъняваше в остър, разклонен връх.

Блесна син пламък, толкова ярък, че го ослепи дори през затворените клепачи и го накара да скочи на крака, но веднага след това тласък от силна експлозия го събори по очи като играчка. Когато повдигна лице от земята, той видя последните пламъчета на мълнията да трептят като ослепително сини и морави сияния, плъзнали по сухото стъбло на евкалипта. И преди да проумее какво става, всичко пламна. И последната капка влага отдавна се беше изпарила от тъканите на тези мъртви дървета, а тревата наоколо бе дълга и суха като хартия. Земята сякаш отвърна на гнева на небето и гигантското

дърво лумна в огнен стълб много по-високо от върха му. В същия миг пламъците обхванаха и околните дънери и огънят запълзя на широки ивици около центъра, а вятърът ги разнасяше все по-далеч и по-далеч: Пади дори не успя да стигне до коня си.

Изсъхналият евкалипт, до който се беше прислонил, се запали и смолата в меката му сърцевина избухна навън. Накъдето и да се обърнеше Пади, пред него се издигаха плътни огнени стени, дърветата горяха яростно, в пламъци бушуваше и тревата под краката му. Чу коня си да цвили пронизително и сърцето му се сви: как да остави клетото животно да умре вързано и безпомощно. Някакво куче започна да вие и воят му премина в почти човешки писък на агония. Видя го за миг как пламва, как се извива — същинска жива факла — и после как рухва в горящата трева. Нададоха вой и другите кучета, като побягнаха, но бяха настигнати от огъня, по-бърз от всяка твар по земята или във въздуха. Един летящ метеор опърли косата му, докато той за части от секундата се спря да помисли откъде най-бързо ще стигне до коня си, после погледна надолу и видя как в краката му се печеше един голям папагал.

Изведнъж Пади разбра, че това е краят. От този пъкъл нямаше да излезе нито той, нито конят му. Още докато го мислеше, зад него друг пресъхнал евкалипт, чиято смола бе избухнала, пръсна пламъци във всички посоки. Кожата по ръката на Пади се сбръчка и почерня, косата на главата му вече не се отразяваше като най-светлото петно на общия фон. Такава смърт е неописуема, защото огънят прониква отвън навътре. Последните, които умират опечени, са сърцето и мозъкът. С пламнали дрехи Пади започна да тича и да се върти из тази пещ, ревейки и стенойки. И всеки страшен стон бе името на жена му.

Другите мъже успяха да стигнат в Дройда преди бурята, вкараха конете в конюшните и се прибраха или в Къщата, или в бараките. В силно осветената гостна на Фий, където в камината от бежово розов мрамор пращяха няколко големи пъна, момчетата седяха, заслушани в бурята, без никакво желание вече да излязат навън да я гледат. Много по-примамливи бяха приятният тръпчив мирис на горящия евкалипт и отрупаната със сладкиши и сандвичи масичка на колела за чай. Не очакваха Пади да се върне в такова време.

Към четири часа облаците се изтеглиха на изток и всички неволно отдъхнаха; човек не можеше да е спокоен в такава суха буря, макар че всяка постройка в Дройда имаше гръмоотвод. Джек и Боб станаха и казаха, че излизат да подишат свеж въздух, но в същност искаха да си въздъхнат свободно навън.

— Погледни! — извика Боб, като посочи на запад.

Над дърветата, опасващи стопанския двор, се надигаше огромен бронзов облак дим с разръфани краища, които вятърът отвяваше на ивици.

— Господи Исусе! — викна Джек и се спусна вътре към телефона.

— Пожар, пожар! — закрепця той в слушалката и онези, които бяха вътре, се обърнаха изумени към него, а после изтичаха навън да видят. — Пожар в Дройда! Голям пожар!

И окачи слушалката. Не беше необходимо да казва нищо повече на телефонистката в Гили и на другите към същата линия, които по навик вдигаха слушалките, щом чуеха първото издрънкване. Въпреки че откакто бяха пристигнали Клийри, около Дройда не беше ставал голям пожар, всеки знаеше какво трябва да се направи.

Момчетата хукнаха към конюшните, а говедарите се трупаха пред бараката, докато мисис Смит отключи един от складовете и им раздаде десетки чували от зебло. Пушекът се издигаше на запад, а вятърът духаше точно от тази посока, което значеше, че огънят идва към фермата. Фий свали дългата си пола и обу едни панталони на Пади, после се спусна с Меги към конюшнията — необходим беше всеки чифт ръце, способни да държат чувал.

В готварницата мисис Смит стъкна огъня в голямата печка, а момичетата свалиха големите казани от куките по тавана.

— Добре, че вчера захлахме вола — каза икономката. — Мини, ето ти ключа от килера с напитките. Донесете с Кет всичката бира и ром, които имаме, и се заемайте с хляба, докато аз правя яхнията. И по-бързо, по-бързо!

Конете, още неспокойни от бурята, бяха подушили дима и сега не даваха да ги оседлаят. Фий и Меги възседнаха двата породисти коня, които тъпчеха тревожно на място в двора пред конюшнията, и се опитваха да ги обуздаят. Докато Меги още се бореше с кестенявата кобила, двама скитници дотичаха по пътеката откъм пътя за Гили.

— Пожар, мисис, пожар! Имате ли два коня за нас? Дайте ни няколко чувала.

— Вървете ей там в двора. Божичко, дано никой не е останал там! — каза Меги, без да знае къде е баща ѝ.

Двамата мъже грабнаха от ръцете на мисис Смит чувалите от зебло и меховете с вода, Боб и останалите бяха тръгнали преди пет минути, скитниците ги последваха, а Фий и Меги се спуснаха в галоп през потока към облаците дим.

Зад тях Том, градинарят, тъкмо беше напълнил голямата цистерна с вода от гейзера и бе запалил мотора. Такъв пожар можеше да се изгаси само с пороен дъжд, но и цистерната щеше да е необходима поне да се мокрят чувалите и хората, които ги размахват. Като се мъчеше да изкачи колата по отсрещния бряг на потока, той погледна за миг назад към празната къща на главния пастир и другите две необитавани постройки зад нея. Там беше слабото място на фермата, защото единствено там имаше запалителни неща, твърде близо до дърветата на отсрещния бряг, и пламъците можеха да ги достигнат. Стариият Том хвърли поглед на запад, поклати глава, взе някакво решение и на заден ход отново върна колата през дерето и по отсамния бряг. Няма да могат да потушат огъня в пасищата и ще се върнат. Точно над дерето и зад къщата на главния пастир, в която Том живееше временно, той прикрепил маркуча към цистерната и започнал да полива постройката, а след нея и двете по-малки къщи. Ето как щеше да е най-полезен: като намокри тези три къщи, та да не се запалят.

Докато Фий и Меги яздеха една до друга, зловещият облак на запад растеше и вятърът все по-силно носеше миризма на изгоряло. Стъмваше се. От запад, през пасищата, на големи групи прииждаха всякакви бягащи животни: кенгура и диви прасета, изплашени овце и говеда, ему и гоани, хиляди зайци. Боб беше оставил портите навсякъде отворени, забеляза Меги, докато яздеше от Сондажа към Била-Била: всяко пасище в Дройда имаше име. Овцете са толкова глупави, че ще се блъснат в оградата и ще спрат на три стъпки от отворената порта, но няма да я видят — помисли си тя. Когато забеляза пожара, той беше обхванал вече десет мили и сега се разпростираше настрани по фронт, който растеше всяка минута. Високата суха трева и силният вятър прехвърляха пламъците от една

група дървета до друга и двете жени едва удържаха изплашените и дърпащи се коне и безпомощно гледаха на запад. Нямаше смисъл да се опитват да се борят с огъня: тук и цяла армия не би успяла. По-добре да се върнат във фермата, та да опазят нея, ако могат. Огненият фронт беше пет мили и ако не пришпорят уморените коне, пламъците ще погълнат и тях. Жалко за овцете, много жалко. Но какво можеха да сторят?

Старият Том още поливаше къщите до реката, когато конските копита изтрополиха през тънкия слой вода при брода.

— Браво, Том! — викна му Боб. — Давай така, докато ти стане горещо, и после се махай, без да се бавиш, чуваш ли? Никакъв отчаян героизъм! Ти си по-ценен от дървото и стъклото там.

Дворът около Къщата беше изпълнен с коли и други фарове светеха и подскачаха по пътя от Гили. Голяма група мъже вече стояха и ги чакаха, докато Боб сви към конюшната.

— Голям ли е пожарът, Боб? — запита Мартин Кинг.

— Според мен твърде голям, за да го спрем — отвърна Боб отчаяно. — Към пет мили на ширина, а вятърът го носи почти със скоростта на галопиращ кон. Не знам дали ще успеем да спасим фермата, но Хори трябва да е готов да защитава своята. Той ще е следващият, защото не знам дали ние ще се справим.

— Е, можеше да се очаква такъв пожар. Последният беше през 1919-а. Аз ще ида с няколко души до Бийл-Бийл. Тук има достатъчно хора, а идват и още. Ще останем да помагаме. Слава богу, че съм на запад от Дройда, само това мога да кажа.

Боб се засмя:

— Ама че успокоение, Мартин.

Мартин се огледа.

— Къде е баща ти, Боб?

— И той е на запад като Бугела. Отиде до Уилга да избере овце за ягнене, а това е най-малко на пет мили западно от мястото, където е започнал пожарът.

— За някой друг безпокоиш ли се?

— Засега не, слава богу.

Прилича на война — мислеше си Меги, — като влизаше в Къщата: действаше се умерено бързо, приготвяха се храна и напитки, за да се поддържат силата и духът на хората. Тегнеше заплаха от

неминуемо бедствие. Мъжете, които пристигаха, отиваха да секат малкото дървета по брега на потока и да изкореняват по-избуялата трева наоколо. Меги си спомни как още като пристигна в Дройда, си помисли, че би било много по-хубаво, ако и около къщите има пищна растителност, та да не изглеждат така голи и мрачни. Едва сега разбра защо е така. Самият стопански двор представляваше грамадна кръгла преграда срещу пожар.

Всички говореха за пожарите, които Гили бе виждал през седемдесетте и нещо години на своето съществуване. Интересно, че пожарите никога не бяха опасни при продължителна суша, защото тогава нямаше достатъчно трева да пренася огъня. Но точно по такова време като сега — една-две години след поройните дъждове, от които тревата беше избуяла и тучна, тъкмо за прахан — Гили помнеше най-големите пожари, които бяха бушували неудържими, понякога със стотици мили.

Мартин Кинг пое ръководството на тристата мъже, останали да защитават Дройда. Той беше най-старшият скотовъдец в областта и се беше борил с пожари цели петдесет години.

— Бугела е на 120 000 акра — разказваше той — и през 1905-а загубих всичките овце и дървета по нея. Трябваша ми петнадесет години да стъпя пак на крака и понякога ми се струваше, че няма да мога, защото по онова време нито вълната беше много доходна, нито говеждото месо.

Вятърът още свиреше и разнасяше миризмата на изгоряло. Нощта бе настъпила, но небето на запад бе озарено от зловещо сияние; пушекът, който се стелеше ниско, ги давеше. Малко след това видяха и първите пламъци — широки езици, високи по тридесет метра, които скачаха и се виеха в дима, и до ушите им стигна грохот като от огромна полудяла тълпа на футболен мач. Дърветата от западната страна на пояса около фермата се запалиха и лумнаха в плътна огнена стена; като гледаше зашеметена от верандата, Меги можа да различи на фона на огнената маса дребните като пигмеи силуети на мъже, подскачащи насам-натам като грешници в ада.

— Меги, ела тук и събери чиниите на бюфета, момиче! Да не сме на пикник! — чу се гласът на майка ѝ. Тя неохотно се прибра.

Два часа по-късно пристигнаха, залитайки, първата смяна изтощени мъже — да хапнат и пийнат, за да съберат още малко сили за

борбата с огъня. Жените се бяха погрижили да има и яхния, и питки, и чай, и ром, и бира в изобилие дори за триста души. При пожар и мъже, и жени правеха кой каквото може, а това означаваше жените да готвят, за да поддържат физическата сила на мъжете. Каса след каса бутилки биваха изпивани и веднага донасяха нови; почернели от сажди, олюляващи се от умора, мъжете пиеха обилно, тъпчеха в уста големи залъци, излапваха набързо пълните чинии гореща яхния, изпиваха по една последна чаша ром и хукваха пак към огъня.

Колкото пъти отиваше до готварницата, Меги спираше и гледаше пожара със страхопочитание и ужас. Своеобразната му красота не можеше да се сравни с нищо на тази земя, защото той принадлежеше на небесата, на светила — така далечни, че дотук стигаше само студеното им сияние, — на бога и на дявола. Предната му линия се беше придвижила с голяма скорост още по на изток и вече бяха изцяло заобиколени. Меги забелязваше сега онова, което отблизо не можеше да се различи. Имаше и черно, и оранжево, и бяло, и жълто, черният силует на едно високо дърво с оранжева кора, която гореше бавно и светеше; червени въглени се носеха и въртяха из въздуха като игриви призраци; с жълти отблясъци туптяха гаснещите сърца на изгорели дървета; пурпурни искри се разсипаха, когато един евкалипт се пръсна; оранжеви и бели пламъчета близнаха нещо, което беше устояло досега, но в края на краищата се бе предало на огъня. О, колко красиво беше все пак в нощта: тя щеше да запомни това за цял живот.

Вятърът внезапно се засили и тъй като всички мъже бяха далеч от Къщата, жените, увити в чували, се покатериха по клоните на глицинията върху сребристо-металния покрив. С по няколко мокри чувала в ръце — пръстите и колената им обгаряха даже и през тях — те удряха въглените по нажежения покрив, обзети от ужас, че горящи отломки можеха да паднат и върху дървените подпори долу. Но най-силният пожар бушуваше сега на десет мили източно, в Бийл-Бийл.

Постройките на Дройда отстояха само на три мили от източната граница на чифлика, който беше най-близо от всички до Гили. Веднага след него идваше Бийл-Бийл, а зад него още по на изток беше Нарингенг. Когато вятърът задуха не с четиридесет, а с шестдесет мили в час, всички в областта разбраха, че ако не завали, пожарът щеше да вилнее седмици наред и да опустоши стотици квадратни мили най-хубава земя.

Къщите край реката устояха на най-силния огън благодарение на Том, който като обезумял пълнеше цистерната, поливаше, пак пълнеше и пак поливаше. Но щом вятърът се засили, те пламнаха и Том се оттегли с колата, ридаейки.

— Ти по-добре падни на колене и благодари на бога, че не духаше така, докато фронтът ни се падаше от запад — каза му Мартин Кинг. — Тогава щеше да отиде не само Къщата, но и ние всички. Исусе Христе, дано да са живи в Бийл-Бийл!

Фий му подаде голяма чаша хубав ром; той не беше вече млад, но мъжки се бори с огъня и ръководеше умело операциите.

— Глупаво е — сподели тя, — но когато ми се стори, че всичко е свършено, взех да мисля за най-невероятни неща. Не че мога да умра, нито за децата, нито за това, че тази хубава къща ще изгори. Мислех си само за кошницата с ръкоделие, за недовършената плетка, кутията с най-различни копчета, които събирам от години, сърцевидните формички за сладкиши, които Франк ми беше измайсторил много отдавна. Как ще живея без тях? Всички онези дреболии, разбираш ли, нещата, които не могат да се направят отново или да се купят в магазин.

— Така биха мислили в същност повечето жени. Интересно как реагира съзнанието, нали? Спомням си, че през 1905-а жена ми се втурна в горящата ни къща да си вземе гергефа с някаква бродерия на него, а аз крещях като луд подире ѝ. — И той се усмихна при спомена. — Но все пак се измъкнахме навреме, макар че останахме без къща. А като построих новата, първото нещо, с което се залови жена ми, беше да довърши бродерията си. Един от онези някогашни пейзажи, нали ги знаеш? А под него имаше надпис „Ех, роден дом“. — Той остави празната чаша, поклащайки глава на тези женски странности. — Трябва да вървя. Гарит Дейвис ще има нужда от нас в Нарингенг, а ако не се лъжа, след него идва ред на Енгъс от Рудна Хуниш.

Фий пребледня.

— О, Мартин! Чак дотам ли?

— Ами да, Фий. В Буру и Бурк вече се стягат.

Още три дни пожарът вилня, придвижвайки се на изток по все по-широк и по-широк фронт, докато най-сетне заваля пороен дъжд,

който продължи почти четири дни и угаси и последния въглен. Но огънят се беше разпрострял на повече от сто мили и бе оставил двадесет мили широка овъглена, почерняла ивица — откъм средата на Дройда, та чак до границата на последното имение на изток в района на Гилънбоун — Рудна Хуниш.

Докато не започна да вали, никой не очакваше вест от Пади, защото вярвах, че е в безопасност отвъд опожарената зона и не може да стигне до тях през нажежената земя и димящите още дървета. Ако пожарът не беше прекъснал телефонните жици — мислеше Боб, — сигурно Мартин Кинг щеше да им се обади, защото Пади естествено щеше да поеме на запад и да се подслони в Бугела. Но след като бе валяло вече шест часа и още нямаше и следа от него, те се разтревожиха. Почти четири дни непрестанно се мъчеха да си внушават, че няма причини за безпокойство, тъй като вероятно той просто не може да се придвижи, и зачакаха, докато стане възможно да си тръгне направо за в къщи, вместо да се отбива в Бугела.

— Би трябвало вече да е тук — каза Боб, като крачеше нагоре-надолу из гостната, а останалите бяха вперили поглед в него. Като по странно съвпадение в мраморната камина пак гореше буен огън, понеже дъждът беше донесъл хлад и влага.

— И какво смяташ, Боб? — попита Джек.

— Смятам, че е крайно време да тръгнем да го търсим. Може да е ранен, а може да е останал без кон и да трябва да измине целия път пеша. Конят му може да се е уплашил и да го е хвърлил и той да лежи сега някъде и да не може да ходи. Имаше със себе си храна, но тя не би му стигнала за четири дни, макар че от глад не би могъл да умре. Засега по-добре да не вдигаме шум, затова няма да викам хората да се връщат от Нарингенг. Но ако не го намерим до довечера, ще ида при Доминик и утре ще вдигнем цялата област на крак. Ех, защо не побързат ония момчета с телефонните линии!

Фий трепереше, очите ѝ гледаха трескаво, почти диво.

— Сега ще си сложа един панталон — каза тя. — Не мога да стоя тук и да чакам.

— Мамо, остани си в къщи — помоли я Боб.

— Ако е ранен, Боб, кой знае къде и в какво състояние е. Ти изпрати пастирите в Нарингенг и тук няма достатъчно хора, за да го търсите. Ако аз тръгна с Меги, двете все ще можем да се справим, но

ако Меги е сама, трябва някой от вас да я придружава и тогава от нея няма много полза, а от мен — никак.

Боб склони.

— Добре тогава. Вземи коня на Меги — нали с него дойде при пожара. Всеки да вземе пушка и много патрони.

Те пресякоха потока и навлязоха в самото сърце на опустошенията. Докъдето поглед стигаше, никъде не бе останало нищо зелено или кафяво — само мокри черни въглени, които, колкото и невероятно да беше след толкова часове дъжд, все още димяха. Всяко листо по дърветата се беше сгърчило в навита висяща нишка, а там, където е имало трева, се виждаха на места малки черни купчинки — овце, погълнати от огъня — или по-голяма купчина от вол или глиган. По лицата им сълзите се смесваха с дъжда.

Боб и Меги водеха малката група, Джек и Хюи бяха в средата, а Фий и Стюърт — най-отзад. Фий и Стюърт яздеха спокойно; всеки от тях се чувстваше сигурен в присъствието на другия. Понякога конете се приближаваха един до друг или отскачаха встрани, стреснати от някакъв нов ужас, но последната двойка ездаци сякаш не забелязваше това. Поради калта напредваха бавно и трудно, но овъглената сплъстена трева се стелеше като рогозка и служеше за опора на конете. И след всеки метър очакваха да видят Пади да се появи на далечния равен хоризонт, но него го нямаше.

Със свити сърца те разбраха, че пожарът е започнал по-далеч, отколкото смятаха — в пасбището Уилга. Буреносните облаци са прикривали сигурно дима, докато огънят е напреднал доста. Образувала се беше поразителна граница. Отсам рязко очертаната линия всичко беше само черна лъскава смола, а оттатък земята си беше, каквато я знаеха: кафеникаво синя и мрачна в дъжда, но жива. Боб спря и се обърна да го чуят всички.

— Ето, оттук започваме. Аз ще се отдалеча на запад: това е най-вероятната посока, а аз съм най-силен. Имат ли всички достатъчно патрони? Добре. Щом откриете нещо, три изстрела във въздуха, а онези, които чуят, отвръщат с по един изстрел. После чакате. Който е дал трите изстрела, дава още три след пет минути и продължава така на всеки пет минути. Който чуе — по един изстрел в отговор.

Джек, ти тръгваш на юг покрай границата на пожара, Хюи — ти на югозапад. Аз отивам на запад. Мама и Меги — на северозапад. Стю,

ти следвай границата плътно на север. И напредвайте бавно, моля ви се. В дъжда се вижда още по-лошо, а на места има и много дървета. Викайте по-често: той може да не ви види оттам, откъдето би ви чул. И запомнете: никакви изстрели, преди да сте видели нещо с очите си, защото той няма пушка и ако чуе изстрел, а е далеч и не може да извика, би било ужасно за него.

Сега на добър час и бог да ви е на помощ.

Като пилигрими в края на поход те се разделиха под силния сивкав дъжд и се отдалечаваха все повече един от друг, все повече се смаляваха, докато всеки се изгуби по определения му път.

Стюърт не беше изминал и половин миля, когато забеляза няколко изгорели дървета доста близо до демаркационната линия на пожара. Един малък евкалипт, почернял и сгърчен, приличаше на изплезено негърче, а там, където свършваше овъгленото пространство, стърчаха остатъците на дебел дънер. После видя коня на Пади, проснат и вплетен в стъблото на голям евкалипт, и две от кучетата на Пади — малки, черни и вдървени, вирнали нагоре като пръчки четирите си крака. Той слезе от коня и като потъваше до глезените в кал, свали пушката от калъфа на седлото. Устните му се раздвижиха в молитва, докато едва пристъпваше в хлъзгавото между лепнещите въглени. Ако не бяха конят и кучетата, щеше да си помисли, че някой скитник или случаен пътник е изпаднал тук в беда, настигнат от огъня. Но Пади беше с кон и водеше пет кучета; никой скитник не обикаляше на кон и нямаше повече от едно куче. Освен това мястото беше твърде навътре в земите на Дройда, за да е минал оттук някой джамбазин или говедар, тръгнал от Бугела на запад. Малко по-нататък имаше още три овъглени кучета: общо пет, пет кучета. Знаеше, че шесто няма и наистина не намери.

Недалеч от коня, прикрит зад един пън, Стюърт видя останките на човек. Не се лъжеше. Лъскаво и блеснало на дъжда, овъгленото тяло беше по гръб, но гръбнакът му бе извит като дъга, така че в средата бе изпънато нагоре и допираше земята само с хълбоците и раменете. Ръцете бяха разперени и свити в лактите, сякаш молеха небето, а пръстите, които се бяха мъчили като че ли да хванат нещо, бяха само почернели кости. Краката също бяха изкривени настрани с прегънати колене, а смалената глава гледаше нагоре неவிждаща, безока.

Ясният, бдителен взор на Стюърт спря върху баща му, виждайки не жалките му останки, а мъжа, какъвто бе приживе. Насочи пушката си към небето, стреля, зареди, пак стреля, зареди, стреля трети път. Чу отговор — слаб, далечен, след това още един, още по-слаб. Едва тогава се сети, че по-близкият изстрел трябва да е от майка му и сестра му. Те се намираха на северозапад, той на север. Без много да чака, той реши, че са минали пет минути, постави нов патрон в цевта, насочи пушката точно на юг и стреля. Тишина, докато зареди, втори изстрел, зареждане, трети изстрел. Остави пушката на земята и остана така, вперил поглед на юг, проточи шия, заслушан. Този път първият отговор беше от запад, стреляше Боб, вторият дойде от Джек или от Хюи, а третият от майка му. Той въздъхна облекчено: не искаше жените да пристигнат първи.

Обърнат така, той не видя кога грамадният глиган се появи между дърветата на север, но усети миризмата му. Едро като на крава, туловището му се поклащаше и тресеше върху късите силни крака, а наведената глава риеше из изгорялата мокра земя. Изстрелите го бяха стреснали, а го и болеше. Рядката черна четина от едната страна на тялото му беше опърлена и се виждаше разранена до червено кожа. Насочил цялото си внимание на юг, Стюърт долови приятната миризма на препечена свинска кожа — като върху месо, току-що извадено от огнището, и най-хрупкава там, където е срязана. Сепнат от обзелата го странно кротка скръб, която му се струваше толкова позната, той извърна глава: мислеше си, че е бил тук и преди, че това подгизнало почерняло място е било врязано в някакво кътче на съзнанието му още откакто се е родил.

Той се сниши, посегна опипом за пушката, но си спомни, че не е заредена. Глиганът беше спрял, малките му зачервени очички бяха обезумели от болка, а дебелите жълти бивни стърчаха, завити нагоре в полукръг. Конят на Стюърт изцвили, подушил звяра; едрата глава на глигана се изви да го види, после се наведе, готова за нападение. Стюърт използва тази единствена възможност, докато вниманието на глигана беше върху коня, наведе се бързо за пушката, дръпна затвора и с другата ръка бръкна в джоба си за патрон. Дъждът валеше и поглъщаше всички останали шумове с неизменния си ромон. Но глиганът чу щракането на затвора и в последния миг смени посоката на нападението си от коня към Стюърт. Беше вече почти върху него,

когато Стюърт успя да изстреля един куршум право в гърдите на животното, без да спре устрема му. Бивната се изви нагоре и встрани и разпра слабините му. Той падна, кръвта шурна като от отворен кран, обля дрехите му и рукна на земята. Глиганът се опита да го намушка отново, спъна се, олюля се и залитна. Цялото му туловище от седемстотин и повече килограма рухна върху Стюърт и смаза лицето му в черната кал. Известно време ръцете му неистово ровеха земята от двете страни в отчаян опит да се освободи. Това, значи, бе чакал през цялото време, затова не се бе надявал на нищо, не беше мечтал, не бе кроил планове, само беше стоял встрани и поемал околния свят така дълбоко, че не му беше останало време да скърби за съдбата, която го очаква. „Мамо, мамо! Не мога да остана при теб, мамо!“ — помисли си той в мига, когато сърцето му се пръсна.

— Защо ли Стю не стреля пак? — запита Меги, докато се приближаваха в тръс към посоката на първите два трикратни изстрела, без да могат да ускорят ход поради калта и изтръпнали от тревога.

— Сигурно е решил, че сме чули — отвърна Фий, но си спомни лицето на Стю, когато тръгваха да търсят в различни посоки, спомни си как протегна ръка да стисне нейната, как ѝ се усмихна. — Сигурно сме наблизо — каза тя и смушка коня си, който мудно мина в галоп, като постоянно се подхлъзваше.

Джек беше стигнал пръв, Боб след него; двамата се опитаха да спрат жените, наближили вече мястото, откъдето бе започнал пожарът.

— Не отивай там, мамо — каза ѝ Боб, докато тя слизаше от коня.

Джек беше отишъл при Меги и държеше ръцете ѝ.

Двата чифта сиви очи се обърнаха не толкова в недоумение или уплаха, колкото с разбиране, сякаш не беше нужно да се казва нищо повече.

— Пади? — попита Фий с глас, който не беше неин.

— Да. И Стю.

Никой от синовете ѝ не беше в състояние да я погледне.

— Стю ли? Стю! Как така Стю? О, господи, какво има, какво е станало? Не и двамата... Не!

— Татко е бил в пожара, той е мъртъв. Стю сигурно е стреснал глиган и е бил нападнат. Стрелял, но звярът се хвърлил върху му и

умирайки, го е задушил. Мъртъв е, мамо.

Меги изпищя и се задърпа да се изтръгне от ръцете на Джек, а Фий — в изцапаните с кръв ръце на Боб — стоеше като вкаменена, с безжизнен, стъклен поглед.

— Това е вече много — проговори тя най-сетне и вдигна очи към Боб, докато дъждът се стичаше по лицето и косата ѝ и капеше от падналите на врата златисти кичури. — Пусни ме при тях, Боб. Аз съм жена на единия и майка на другия. Не можеш да ме спираш, нямаш право да ме спираш. Пусни ме при тях.

Меги беше притихнала и се бе отпуснала в ръцете на Джек, склонила глава на рамото му. Когато Фий тръгна през опустошеното място с Боб, хванал я през кръста, Меги ги проследи с поглед, но не понечи да ги последва. Хюи се появи през завесата от дъжд; Джек кимна към майка си и Боб.

— Иди при тях, Хюи, и остани с тях. Меги и аз ще се върнем в Дройда да докараме каруцата. — Той пусна Меги и ѝ помогнала възседне кобилата. — Хайде, Меги, стъмва се. Не може да ги оставим тук цяла нощ, а те няма да тръгнат, докато не ги приберем.

Беше невъзможно в калта да се движи каруца или каквото и да било на колела; накрая Джек и старият Том вързаха един лист гофрирана ламарина с вериги за два товарни коня и Том ги поведе, яхнал друг кон, а Джек яздеше най-отпред с най-силния фенер, който имаше в Дройда.

Меги остана в къщи и седна пред камината в гостната, а мисис Смит се опитваше да я убеди да хапне нещо и по лицето ѝ се стичаха сълзи, като гледаше как момичето седи неподвижно в безмълвно вцепенение, без да плаче. При звука от чукчето на предната врата тя се обърна и тръгна да отвори, чудејки се кой ли е успял да стигне дотук през калта и изненадана както винаги от бързината, с която новините изминаваха дългите мили между отдалечените ферми.

На верандата стоеше отец Ралф, мокър и кален, в дрехи за езда и с мушама.

— Може ли да вляза, мисис Смит?

— О, отче, отче! — извика тя и се хвърли в разперените му от почуда ръце. — Как разбрахте?

— Мисис Клийри ми телеграфира и аз оцених високо това внимание на управителя към собственика. Архиепископ ди Контини-Верчезе ми разреши да дойда. Ех, че дълго име, а? Вярваш ли ми, че трябва да го повтарям по сто пъти на ден. Пристигнах със самолет. Но той затъна в калта, като се приземяваше, и се заби с носа напред, така че разбрах каква е земята още преди да стъпя на нея. Милият, хубав Гили! Оставих си куфарите при отец Уоти в презвитерството и изпросих кон от хотелиера на „Империял“, който реши, че съм луд и се басира с мен на една бутилка „Джони Уокър блек лейбъл“, че не мога да стигна дотук през калта. О, мисис Смит, не плачете така! Светът не се е свършил от един пожар, независимо колко голям и силен е бил! — говореше той, като се усмихваше и я потупваше по раменете. — Ето, аз се мъча да ви поразведря, а вие дори не ме слушате. Хайде, не плачете, моля ви.

— Значи, вие нищо не знаете? — хълцаше тя.

— Какво? Какво да знам? Какво има, станало ли е нещо?

— Мистър Клийри и Стюърт са мъртви.

Лицето му побеля, ръцете отблъснаха икономката.

— Къде е Меги? — почти извика той.

— В гостната. Мисис Клийри е още в полето, при телата. Джек и Том отидоха да ги докарат. О, отче, колкото и да вярвам, понякога не мога да не мисля, че бог е много жесток! Защо трябваше да ги вземе и двамата?

Но отец Ралф чу само къде е Меги и беше вече в гостната, съблякъл пътем мушамата, от която се стичаше кална вода.

— Меги — каза той, като коленичи до стола ѝ и силно стисна студените ѝ ръце в мокрите си длани.

Тя се смъкна от стола и се сгуши в прегръдките му, оброни глава на мократа му риза и затвори очи — толкова щастлива въпреки болката и скръбта, че искаше този миг да трае вечно. Той бе дошъл, нейната сила го бе надвила, беше успяла.

— Мокър съм, скъпа Меги, ще намокря и теб — шепнеше той, притиснал лице към косата ѝ.

— Няма значение. Ти дойде.

— Да, дойдох. Искан да се уверя, че си добре, имах чувството, че съм нужен, трябваше да видя с очите си. О, Меги! Баща ти и Стю! Как е станало?

— Татко изгорял, а Стю, когато го намерил, бил нападнат от глиган, след като стрелял в него. Джек и Том отидоха да ги приберат.

Той стоеше безмълвен, но я държеше в ръцете си и я люлееше като дете, докато топлината на огъня почти изсуши и ризата, и косата му. Когато усети, че тя се поотпусна, подхвана с ръка брадичката ѝ, повдигна лицето ѝ и когато очите ѝ срещнаха неговите, без да мисли, я целуна. Беше някакъв смътен порив, породен не от желание — беше нещо, което той инстинктивно ѝ даде, като прочете какво има в сивите очи. Нещо съвсем ново за него, някакво особено причастие. Ръцете ѝ се плъзнаха под неговите и се събраха на гърба му; той трепна неволно, изстена от болка.

Тя се отдръпна леко.

— Какво има?

— Трябва да съм се контузил в ребрата при кацането на самолета. Забихме се до корпуса с носа напред в добрата стара кал на Гили и кацането беше много лошо. Намерих се превит на две върху облегалото на предната седалка.

— Дай да видя.

С уверени пръсти тя разкопча влажната риза, оголи ръцете му, измъкна я от панталоните. Под гладката мургава кожа една тъмночервена ивица под ребрата обточваше гръдния кош. Тя ахна.

— О, Ралф! И така си яздил по целия път от Гили? Колко ли те е боляло! Добре ли си? Не ти ли е зле? Да не би да има счупено?

— Не, нищо ми няма и не съм го усетил, повярвай ми. Толкова бързах да дойда, да видя дали си добре, че съм го забравил. Ако имаше вътрешен кръвоизлив, щях да разбера отдавна. Господи, Меги, недей!

Тя се беше навела и нежно докосваше с устни удареното място, а ръцете ѝ се плъзгаха нагоре към раменете му уверено и така чувствено, че той беше като замаян. Очарован, ужасен, решил да се изтръгне на всяка цена, той отдръпна главата ѝ, но, кой знае как, единственото нещо, което можа да направи, бе да я вземе отново в прегръдките си — змия, обвила се здраво около волята му, за да я задуши. Забрави болката, забрави Църквата, забрави бога. Намери устните ѝ, жадно ги разтвори, искаше още и още от нея, не знаеше как по-силно да я притисне, за да уталожить страхотния порив, който се надигаше в него. Тя му поднесе шията си, разголи раменете си, където кожата беше хладна, по-гладка и по-лъскава от атлаз. Той усети, че потъва все по-

дълбоко и по-дълбоко, бездиханен и безпомощен. Бремето на смъртен се стовари върху него, огромна тежест смаза душата му и отприщи като внезапен порой тъмната омайна горчилка на сетивата му. Искаше да ридае; и последните капки на желанието му се изцедиха под товара на тленността му. Той откопчи ръцете ѝ от злочестото си тяло, отпусна се назад и главата му клюмна върху гърдите, заби поглед в разтрепераните си ръце, подпрени на коленете. „Меги, какво направи с мен, какво ли би направила, ако те оставех?“

— Меги, обичам те и винаги ще те обичам. Но аз съм духовник — не мога... просто не мога!

Тя стана бързо, оправи блузата си, сведе поглед към него и устните ѝ се извиха в усмивка, която засили притихналата болка в очите ѝ.

— Няма нищо, Ралф. Ще ида да видя дали мисис Смит може да ти приготви нещо за ядене и после ще ти донеса от мехлема за конете. Чудесно лекува контузии, облекчава болката по-добре от всякакви целувки, уверявам те.

— Работи ли телефонът? — успя да попита той.

— Да. Опънаха временна жица по дърветата и ни свързаха преди няколко часа.

Бяха му необходими още няколко минути, след като тя излезе, докато се успокои достатъчно, и седна на писалището на Фий.

— Централа, линия, моля. Тук е отец Ралф де Брикасар от Дройда... О, здравей, Дорийн, все още си там, а? Приятно ми е да те чуя. В Сидни човек никога не знае кой му се обажда от централата — винаги някакъв отегчен глас. Трябва спешно да говоря с негово преосвещенство архиепископа папски нунций в Сидни. Номерът му е ХХ-324. А докато чакам Сидни, свържи ме с Бугела, Дорийн.

Едва успя да каже на Мартин Кинг какво се е случило, и се обади от Сидни, но и една дума стигаше на Бугела. Гили ще разбере от Мартин и от онези, които подслушваха по дериватите, а който не се боеше от калта, щеше да пристигне за погребението.

— Ваше преосвещенство? Тук е отец де Брикасар... Да, благодаря, пристигнах благополучно, но самолетът затъна до корпуса в кал и се налага да се върна с влак... Да, кал, ваше преосвещенство, к-а-л, кал! Не, ваше преосвещенство, тук става непроходимо, когато вали. Трябваше да яздя от Гилънбоун до Дройда: това е единственият начин,

по който се придвижват хората при дъжд... Точно затова ви се обаждам, ваше преосвещенство. Добре, че дойдох. Изглежда, съм имал някакво предчувствие... Да, много лошо. Падрайк Клийри и синът му са мъртви — единият изгорял в пожара, а другият бил задушен от глиган... Глиган, гли-ган, ваше преосвещенство, дива свиня... Да, прав сте, тук говорят малко особен английски.

По цялата заглъхваща линия той долови как ахнаха онези, които ги слушаха, и не можа да не се усмихне. Как да им извика в слушалката да се махат! Та това беше единственото масово развлечение, което Гили можеше да предложи на своите жители, зажаднели за връзка със света. Но ако затвореха слушалките, негово преосвещенство щеше да го чува по-добре.

— Ако разрешите, ваше преосвещенство, ще остана да отслужа погребалната литургия и да се погрижа за вдовицата и останалите деца... Да, ваше преосвещенство, благодаря ви. Ще се върна в Сидни веднага щом мога.

Телефонистката също слушаше; той натисна лоста и веднага пак ѝ се обади.

— Дорийн, свържи ме пак с Бугела, моля те.

Разговаря с Мартин Кинг няколко минути и реши, тъй като беше август и зимата бе студена, да отложи погребението за след един ден. Много хора щяха да пожелаят да присъстват въпреки калта и дългия път на кон и това щеше да им отнеме повече време и сили.

Меги се върна с мехлема, но не посегна да го намаже, само му подаде мълчаливо шишето. Каза, че мисис Смит след един час ще му сервира топла вечеря в малката столова, за да има време да се изкъпе. Той с тревога долови, че Меги е засегната, но не проумяваше защо. Защо му се сърди? Нали вече го познаваше?

В сивкавия зрак на утрото малката процесия с телата стигна до реката и спря. Макар още да не беше заляла бреговете, Гилън беше придошла и течеше бързо, дълбока десет метра. Отец Ралф я преплува с кестенявата си кобила да ги посрещне, с епитрахил на врата, а всичко друго необходимо за случая носеше в чанта на седлото. Фий, Боб, Джек, Хюи и Том бяха до него; той дръпна решително покривалото от телата и се приготви да ги мироса. След Мери Карсън нищо вече не

можеше да го отвори, но Пади и Стю не му се сториха противни. И двамата бяха почернели, но по различни причини — Пади от огъня, а Стю от задушаване, и свещеникът ги целуна с обич и уважение.

По целия път от петнадесет мили грубата ламарина беше подскачала и дълбала земята зад впряга товарни коне, оставяйки в калта дълбоки бразди, които щяха да се виждат още дълго, дори под тревата от следващите години. Но оттук като че ли не можеха да продължат; буйната река ги беше спряла, и то само на една миля от Дройда. Те стояха, приковали очи във върховете на призрачните евкалипти, които се открояваха ясно дори и в дъжда.

— Имам една идея — обърна се Боб към отец Ралф. — Отче, само вашият кон не е уморен: трябва вие да го направите. Нашите ще могат да преплуват само веднъж: сили не са им останали след толкова кал и студ. Върнете се и намерете няколко празни варела от по четиридесет и четири галона и запечатайте капаците им, за да не прониква вода вътре и да не се отварят. Запойте ги, ако трябва. Трябват ни дванадесет или поне десет, ако не намерите повече. Вържете ги и ги прекарайте през реката. Ще вържем варелите под ламарината и ще я изтеглим на буксир.

Отец Ралф се подчини без възражения: идеята беше по-добра от всичко, което му идваше наум. Доминик О'Рурк от Дибън-Дибън беше пристигнал вече с двамата си сина: фермата му беше в съседство, и то не много далеч, като се имат пред вид тукашните разстояния. Отец Ралф им обясни какво трябва да се направи и те се заловиха веднага да търсят в бараките празни варели, изпразваха ги от плевата и ечемика, които се съхраняваха понякога в празните бензинови варели, търсеха капаци, запояваха ги, ако не бяха ръждясали и можеха да издържат на напора на водата. А дъждът валеше ли, валеше. Нямаше да спре поне още два дни.

— Доминик, много ми е неприятно, но трябва да те помоля за нещо. Те ще се върнат полумъртви от умора. Утре трябва да направим погребението, а от погребалната агенция в Гили дори и да успеят да направят ковчезите, няма да могат да ги докарат в тази кал. Може ли някой от вас да се заеме да направи два ковчега? Трябва ми само един човек да дойде с мен през реката.

Синовете на О'Рурк кимнаха: те и без това не искаха да виждат какво е направил пожарът с Пади, а глиганът със Стюърт.

— Ще ги направим, татко — каза Лиъм.

Като влачеха бидоните зад конете, отец Ралф и Доминик О'Рурк стигнаха до реката и я преплуваха.

— Знаете ли какво, отче? — подвижна му Доминик. — Поне няма нужда да копаем гробове в тази кал. Едно време мислех, че Мери се изхвърля, като издигна мраморна гробница в двора си за Майкъл, но сега да беше тук, щях да я разцелувам!

— Точно така! — отвърна му още по-високо отец Ралф.

Закрепиха варелите под желязната ламарина — по шест от всяка страна, привързаха здраво брезентовото покривало и двата изтощени товарни коня пренесоха на другия бряг въжето, което трябваше да изтегли сала. Доминик и Том бяха яхнали двете животни и като стигнаха до брега откъм Дройда, спряха, обърнаха се назад да изчакат, докато останалите на другия бряг вързаха импровизирания плавателен съд, избутаха го до водата и го пуснаха да плава. Товарните коне тръгнаха под пронизителните подвиквания на Том и Доминик и салът потегли, като се люшкеше и въртеше, но все пак не потъна, не се обърна и те успяха да го изтеглят. За да не губят време, двамата ездаци подкараха конете по пътеката към Къщата и сега целият сал се плъзгаше по калта сякаш по-добре от голата ламарина.

През високата врата на постройката за стригане на овците те вкараха сала, както беше натоварен, и го оставиха в голямото празно помещение, миришещо на смола, пот, ланолин и тор. Увити в мушамы, Мини и Кет бяха дошли от Къщата за първото бдение, коленичиха от двете страни на желязния лафет с молитвени броеници в ръце и гласовете им се извиха в напеви, така познати, че не се изтриваха от паметта.

Къщата се пълнеше с хора. Дънкън Гордън беше пристигнал от Ийч-Юйсдж, Гарит Дейвис от Нарингенг, Хори Хоуптън от Бийл-Бийл, Идън Кармайкъл от Баркула. Старият Енгъс Маккуийн се беше качил на един от местните товарни влакове, които се движат съвсем бавно, и беше пътувал при машиниста до Гили, а там нае кон от Хари Гау, за да стигне до Дройда. Изминал беше общо 200 мили из калта.

— Изгорях, отче — оплака се Хори по-късно на свещеника, когато седмината седнаха да хапнат в малката столова. — Пожарът мина през мен от единия до другия край и не пожали нито една овца, нито едно дърво. Добре, че последните няколко години бяха добри —

само това мога да кажа. Добитък пак ще купя, а ако дъждът продължи така, тревата бързо ще поникне, но бог да ни пази от ново бедствие през следващите десет години, отче, защото няма да имам нищо настрана, за да го посрещна.

— Да, ама твоята ферма е и по-малка, Хори — обади се Гарит Дейвис, като с нескрито удоволствие гребна от вкусното ядене на мисис Смит. Нямаше бедствие, което да отнеме за дълго охотата за ядене на хората от тукашните черноземни равнини: храната им даваше сили да посрещат тези бедствия. — А аз, както гледам, съм загубил за зла участ половината си земя и към две трети от овцете. Моли се за нас, отче.

— Ех — намеси се и старият Енгъс, — аз не ще да съм толкова зле като горките Хори и Гери, но и това ми стига. Изгоряха ми шейсет хиляди акра и половината овце. Като се случи нещо такова, отче, дощява ми се да не съм напуснал Скай^[1] на младини.

Отец Ралф се засмя.

— Така ти се струва, Енгъс, и ти го знаеш. Нали и ти си напуснал Скай по същите причини, поради които аз напуснах Клунамара. Много тясно ти е било там.

— Знаем ли. Ама пиренът не пренася така огъня, както евкалиптите, а, отче?

„Ще бъде особено погребение“ — помисли си отец Ралф, като се огледа: единствените жени бяха тези от Дройда — гостите бяха само мъже. На Фий, която мисис Смит беше съблякла, изсушила и сложила в голямото легло, споделяно досега с Пади, той даде голяма доза лауданум, а когато Фий отказа да изпие лекарството, ридаейки истерично, той стисна носа ѝ и безцеремонно го изля в гърлото ѝ. Интересно, но и през ум не му мина, че Фий може да повърне. Успокоителното ѝ подейства бързо, защото не беше яла от двадесет и четири часа. Като се убеди, че тя вече спи дълбоко, той почувствува облекчение. Не изпущаше Меги от поглед, сега тя беше в готварницата да помага на мисис Смит. Момчетата всички си бяха легнали — изтощени, те едва бяха успели да свалят от себе си мокрите дрехи, преди да рухнат. Когато Мини и Кет свършиха своя дял от бдението, изисквано от обичая, тъй като телата бяха поставени в пусто и неосветено място, смениха ги Гарит и Дейвис и синът му Инок, а

останалите се изреждаха на всеки час, като междуременно хапваха по нещо и разговаряха.

Никой от синовете на съседите не пожела да остане при бащите в столовата. Всички се бяха събрали в готварницата уж да помагат на мисис Смит, а в същност да бъдат около Меги. Като се замисли върху това, отец Ралф почувствува едновременно и раздразнение, и облекчение. Е, та нали тя трябва да си избере съпруг измежду тях, което неминуемо ще стане. Инок Дейвис беше на двадесет и девет години, „истински уелсец“; Лайъм О’Рурк беше на двадесет и шест, сламено рус, синеок и приличаше на двадесет и пет годишния си брат Рори; Копър Кармайкъл беше отрязал главата на сестра си, беше по-възрастен — на тридесет и две, с много приятна външност, макар и малко надменен. Но от всички отец Ралф най-много харесваше внука на стария Енгъс — Алистър, на двадесет и четири години — най-близо до Меги по възраст, — много мил младеж, с хубавите сини шотландски очи на дядо си и с посивяла вече коса, което беше семеен белег. „Нека да се влюби в някого от тях, да се омъжи, да има деца, които толкова много желае. О, господи боже мой, ако направиш това за мен, готов съм да изтърпя болката на тази обич, готов съм.“

Този път ковчезите не бяха покрити с цветя, вазите в параклиса бяха всички празни. Цветята, издържали до преди две нощи на огнения полъх, не можаха да устоят на дъжда и бяха полегнали в калта като разкъсани пеперуди. Не бе останало ни едно зелено клонче, нито някоя ранна роза. Всички присъстващи бяха уморени, много уморени. Уморени бяха онези, които бяха яздили десетки мили из калта, за да засвидетелстват добрите си чувства към Пади, уморени бяха и хората, докарали телата; уморени бяха и жените, които се съсипаха да готвят и да чистят; от умора на отец Ралф му се струваше, че се движи насън, а очите му отбягваха и посърналото отчаяно лице на Фий, и погледа на Меги — смесица от тъга и гняв, и общата скръб на групичката Боб, Джек и Хюи...

Той не държа надгробно слово. Мартин Кинг каза няколко прочувствени думи от името на съседите и свещеникът веднага пристъпи към опелото. По навик той беше взел със себе си потир, причастие и епитрахил, защото никой духовник не ги забравяше,

когато отиваше да даде утеха или помощ, но одежди не беше взел, а и в Къщата нямаше такива. Но старият Енгъс се беше отбил до презвитерството в Гили и му беше взел оттам черни дрехи, беше ги увил в мушама и праметнал през седлото. И тъй отец Ралф стоеше безупречно облечен, докато дъждът трополеше по прозорците и по железния покрив два етажа по-горе.

После тръгнаха навън, в скръбно падащия дъжд, през потъмнялата и опърлена от горещия въздух морава към малкото гробище, оградено в бяло. Този път мнозина пожелаха да носят скромните правоъгълни ковчези и подложили рамене под тях, се препъваха и хлъзгаха в калта, мъчеха се да видят къде стъпват през дъжда, шибаш право в очите им. А малките звънчета върху гроба на китаеца готвач подрънкваха монотонно: „Хий Синг, Хий Синг, Хий Синг.“

Най-сетне всичко свърши. Свити под мушамите, опечалените се качиха на конете си и поеха обратния път, едни обзети от мрачни мисли за чакащите ги опустошения, други благодарни на бога, че смъртта и пожарът са ги отминали. Отец Ралф събра малкото си вещи със съзнанието, че трябва да си върви, преди да е станало твърде късно.

Отиде да види Фий, седнала безмълвна до бюрото и вперила поглед в ръцете си.

— Фий, ще можеш ли да се съвземеш? — попита той и седна така, че да я вижда.

Тя се обърна към него, беше така убита духом, така съкрушена, че той се уплаши и затвори очи.

— Да, отче, ще се съвзема. Нали трябва да водя сметките, нали имам още петима сина... шестима, ако смятаме Франк, макар че едва ли има смисъл да смятаме и Франк, нали? Благодаря ви за него, думи нямам да ви благодаря. Такава утеха ми е да знам, че вашите хора го наглеждат, че правят живота му поне малко по-лек. О, да можех да го видя, само веднъж поне!

„Тя прилича на фар — помисли си той, — скръбта в нея светва, когато в душата ѝ се събере толкова чувство, че не може да го сдържи. Ярък блясък — и после за дълго пак настава мрак.“

— Фий, искам да помислиш върху нещо.

— Да, какво? — Тя пак беше потънала в мрак.

— Слушаш ли ме? — попита той рязко, разтревожен и внезапно изплашен повече от преди.

В един безкрайно дълъг момент той си помисли, че тя се е затворила толкова дълбоко в себе си, та дори и резкият му глас не може да стигне до нея, но фарът пак светна и устните ѝ се разтвориха.

— Клетнати мой Пади! Клетнати мой Стюърт! Клетнати мой Франк! — промълви тя, но отново се овладя с желязната си воля, решила сякаш да удължава все повече периодите на мрак, докато светлината никога вече не блесне до края на живота ѝ.

Погледът ѝ блуждаеше из стаята, сякаш я виждаше за пръв път.

— Да, отче, слушам ви — рече тя.

— Ами дъщеря ти, Фий. Спомняш ли си изобщо, че имаш дъщеря?

Сивите ѝ очи се спряха на лицето му, загледаха го почти със съжаление.

— Коя ли жена си спомня? Какво е дъщерята? Само подсеща за болката: и тя е като майката, и тя ще извърви нейния път, ще изплаче същите сълзи. Не, отче. Опитвам се да забравя, че имам дъщеря, а когато мисля за нея, представям си, че е един от синовете ми. Майката помни само синовете си.

— Нима плачеш, Фий? Виждал съм сълзи в очите ти само веднъж.

— И няма повече никога да ги видите, защото аз приключих завинаги със сълзите. — Цялото ѝ тяло потрепна. — Знаете ли какво, отче? Преди два дни открих колко много съм обичала Пади, но както всичко в моя живот — твърде късно. Късно за него, късно за мен. Ако знаете как копнеех за мига, в който ще го прегърна и ще му кажа, че го обичам! О, боже, дано никое човешко същество не изпита моята болка!

Той се извърна от това внезапно покрусено лице, за да му даде време да се съвземе, пък и самият той да вникне в загадката, която представляваше Фий.

— Никой друг не би могъл да изпита твоята болка — каза ѝ той.

Едното ъгълче на устните ѝ се изви в безрадостна усмивка.

— Да, това поне успокоява, нали? Може да не е завидна, но моята болка си е само моя.

— Ще ми обещаеш ли нещо, Фий?

— Щом искате.

— Грижи се за Меги, не я забравяй. Накарай я да ходи на танцовите забави из околността, нека да се среща с младежи, насърчавай я да мисли за брак и за свое семейство. Днес забелязах как я гледаха всички млади мъже тук. Дай й възможност пак да се среща с тях, и то при по-радостни обстоятелства.

— Както кажете, отче.

Той въздъхна и я остави да съзерцава тънките си бели пръсти.

Меги го придружи до конюшната, където дорестият кон на хотел „Империал“, прекарал два дни в някакъв конски рай, се тъпчеше със сено и трици. Отец Ралф метна на гърба му охлузеното седло на хотелиера и се наведе да пристегне ремъците и колана, а Меги го наблюдаваше, облегната на една бала сено.

— Отче, вижте какво намерих — каза му тя, щом той се изправи. Тя протегна длан и на нея имаше една бледа, пепеляво розова роза. — Единствената. Намерих я на един храст зад цистерните отзад. Сигурно до нея не е стигнал горещият въздух и е била заслонена от дъжда. Откъснах я за вас. Да ви напомня за мен.

С не много сигурна ръка той пое полуотворения цвят от дланта ѝ и го загледа.

— Меги, аз нямам нужда нещо да ми напомня за теб — нито сега, нито когато и да било. Аз те нося в себе си и ти го знаеш. Нима бих могъл да го скрия от теб?

— Но понякога е необходим и спомен — настоя тя. — Изваждаш го, поглеждаш го и тогава си спомняш всичко, което иначе може и да забравиш. Моля ви, вземете я, отче.

— Името ми е Ралф — рече той, отвори малкото ковчеже с причастието и извади оттам требник — негов собствен, подвързан в скъпи корици от седеф. Покойният му баща му го беше подарил при ръкополагането му преди цели тринадесет години. Страниците се разтвориха при една широка бяла панделка; той отгърна още няколко листа, постави розата и затвори книгата върху нея. — И ти искаш от мен някакъв спомен, Меги, така ли?

— Да.

— Няма да ти дам. Искам да ме забравиш, искам да се огледаш в твоя свят и да намериш там някой добър честен младеж, да се омъжиш за него и да имаш бебетата, които така много искаш. Ти си родена за майка. Не бива да се привързваш към мен, не е редно. Аз никога не

мога да напусна Църквата и нека — за твое добро — да бъда съвсем искрен с теб: не искам да напусна Църквата, защото не те обичам като съпруг, разбираш ли? Забрави ме, Меги!

— Няма ли да ме целунете за сбогом?

Вместо отговор той яхна чуждия кон и се упъти към вратата, където си сложи и старата кожена шапка на хотелиера. Сините му очи блеснаха за миг, после конят излезе в дъжда и пое неохотно по пътя към Гили. Тя не понечи да го последва, а остана в мрака на влажната конюшня, вдъхвайки мириса на конски тор и сено. Това ѝ напомни за обора в Нова Зеландия и за Франк.

Тридесет часа по-късно отец Ралф влезе в кабинета на архиепископа папски нунций, прекоси стаята да целуне пръстена на своя шеф и се отпусна уморен в едно кресло. Едва след като почувствува върху себе си този топъл всевиждащ поглед, той си даде сметка колко странно трябва да изглежда, щом толкова много хора го бяха гледали учудено, откакто слезе от влака на централната гара. Забравил куфара си, който отец Уоти Томъс пазеше в презвитерството, той се качи на нощния пощенски влак в последните две минути и бе пропътувал шестстотин мили в студения вагон само по риза, панталони и ботуши, цял подгизнал, без да усеща студа. Едва сега се погледна, усмихна се печално и после вдигна очи към архиепископа.

— Извинете ме, ваше преосвещенство. Толкова много неща се случиха, че не ми мина през ум как изглеждам.

— Не се извинявайте, Ралф. — За разлика от предшественика си той предпочиташе да се обръща към секретаря си на малко име. — Според мен изглеждате много романтично и очарователно. Само че малко светски, не мислите ли?

— Без съмнение, да. Колкото до романтичното и очарователното, ваше преосвещенство, вие просто не сте свикнали с най-обикновеното облекло в Гилънбоун.

— Драги мой Ралф, ако ви хрумне да наденете и отшелническа власеница, пак ще съумеете да изглеждате романтичен и очарователен! Но дрехите за езда наистина много ви отиват. Почти толкова, колкото и расото, без да си правите труда да ме убеждавате, че не знаете отлично как то ви приляга много повече от черния костюм на свещеник. Имате

особена и много привлекателна походка, а сте запазили и хубавата си фигура. Мисля, че за нея няма защо да се боите. Мисля си също така, че като ме извикат в Рим, ще взема и вас. Ще ми достави голямо удоволствие да гледам какво впечатление ще направите на ниските пълни италиански прелати. Красива гъвкава котка сред въздебелички наплашени гълъби.

Рим! Отец Ралф се поизправи в стола си.

— Много тежко ли ви беше, Ралф? — продължи архиепископът, като ритмично гладеше с млечнобялата си ръка, обсипана с пръстени, копринената козина по гърба на мъркащата абисинска котка.

— Ужасно, ваше преосвещенство.

— Тези хора... Вие, изглежда, много ги обичате.

— Да.

— Всички еднакво ли обичате или някои повече от другите?

Но отец Ралф не беше по-малко ловък от началника си и беше прекарал с него вече достатъчно време, за да знае как действа мисълта му. Затова отби лукавия въпрос с измамна откровеност — ход, който бе установил, че веднага приспива подозренията на негово преосвещенство, чийто проникателен и коварен ум не можеше и да предположи, че външната проява на искреност може да скрие много повече, отколкото всякакво увъртане.

— Обичам всички, но както казахте, някои повече от другите. Най-много обичам едно момиче на име Меги. Винаги съм чувствал особена отговорност за нея, понеже семейството има толкова много синове, че нея съвсем я забравят.

— На колко години е тази Меги?

— Не знам точно. Някъде около двадесет може би. Но накарах майка ѝ да ми обещае, че ще вдига от време на време глава от счетоводните си книги, за да се погрижи момичето да ходи и на танци, да се среща с младежи. Иначе ще похаби живота си в Дройда, което би било много жалко.

Той говореше самата истина; с безпогрешния си усет архиепископът веднага долови това. Макар да беше само три години по-възрастен от секретаря си, кариерата му не беше минавала през такива превратности, каквито беше изживял Ралф, и в много отношения той се чувстваше по-стар, отколкото Ралф би могъл изобщо да бъде: Ватиканът изсмукваше жизнените сокове на човека, ако той

му се оставеше отрано, а Ралф бе запазил точно тези сокове, и то в изобилие.

Като поотслаби малко бдителността си, той продължи да наблюдава секретаря си и поднови своята забавна игра да отгатне как точно беше устроен отец Ралф де Брикасар. Отначало беше сигурен, че у него има някаква човешка слабост — ако не към едно, то поне към друго. С това очарователно лице и с не по-малко изящното си тяло той сигурно буди много желаниа, толкова много, че не би бил в състояние да се запази невинен или неуязвим. С течение на времето той се убеди, че има право, но само донякъде; Ралф очевидно не беше неуязвим, но наистина беше невинен. Така че ако отец Ралф имаше слабо място, то не беше плътта. Беше го събирал с умели хомосексуалисти, на които трудно би устоял, ако наистина беше такъв. Нищо. Беше го наблюдавал в компанията на най-красивите жени в страната. Пак нищо. Ни следа от интерес или желание, макар и да не подозираше, че е под наблюдение. Защото архиепископът невинаги го наблюдаваше лично, а използваше за това и хора, които дори не бяха измежду секретарите.

Постепенно започна да мисли, че слабостта на отец Ралф е гордостта и амбицията му; това бяха черти от характера, които разбираше, защото сам ги притежаваше. В Църквата имаше място за амбициозни както във всяка институция, която проповядва, че е безсмъртна. Носеше се слух, че отец Ралф с измама лишил тези Клийри, които твърдеше, че обича толкова много, от полагащото им се по право наследство. Ако наистина е така, значи, на него можеше да се разчита. И как блеснаха тези чудесни сини очи, когато той спомена Рим! Може би е време да опита и друга маневра. Той небрежно подхвърли нова уловка, но очите му, замрежени от клепачите, бдяха.

— Получих новини от Ватикана, докато ви нямаше, Ралф — каза той и леко отмести котката. — Ах, Шеба, каква си егоистка: схвана ми се кракът.

— Така ли? — Отец Ралф се настани по-удобно в креслото и с мъка държеше очите си отворени.

— Да, можете да си лягате вече, но първо чуйте какво искам да ви кажа. Преди известно време бях изпратил лично и поверително съобщение на Светия отец и днес се получи отговор от моя приятел кардинал Монтеверди — не знам дали не е потомък на ренесансовия

композитор. Все забравям да го питам, като го видя. Ох, Шеба, трябва ли непременно да ме драскаш, за да изразиш задоволството си!

— Слушам ви, ваше преосвещенство, още не съм заспал — каза отец Ралф с усмивка. — Не се учудвам, че толкова обичате котките. Та вие самият сте като тях: доставя ви удоволствие да си играете с жертвата. — Той щракна с пръсти. — Ей, Шеба, остави го и ела при мен. Той е жесток.

Котката начаса скочи от пурпурния скут, прекоси килима и леко и плавно се настани на коленете на свещеника, като махаше с опашка и душеше очарована миризмата на коне и пръст. Усмехнатите сини очи на отец Ралф срещнаха кафявите очи на архиепископа: и едните, и другите бяха полузатворени, но нащрек.

— Как го постигате? — удиви се архиепископът. — Котките не отиват при другиго, но ето че Шеба идва при вас, сякаш ѝ предлагате хайвер или валериан. Неблагодарно животно.

— Чакам, ваше преосвещенство.

— И затова ме наказвате, като ми взимате котката. Добре! Вие спечелихте: предавам се! Изобщо губили ли сте някога? Странен въпрос. Моите поздравления, драги ми Ралф. Отсега нататък ще носите митра и филон и ще ви наричат епископ де Брикасар.

При тези думи очите се отвориха широко — отбеляза архиепископът зарадван. Най-сетне отец Ралф не се опита да се преструва или да крие истинските си чувства. Той направо сияеше.

[1] Най-големият остров на Вътрешни Хебриди, Шотландия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
1933–1938. ЛЮК

Земята се съвземаше удивително бързо: само след седмица зелени стръкчета трева се показаха над лепкавото тресавище, а в следващите два месеца обгорените дървета започнаха да се раззеленяват. И ако хората бяха твърди и жилави, то бе защото природата не допускаше да бъдат други: онези, които бяха меки по душа или им липсваше зрънцето фанатична издръжливост, не се застояваха в Големия Северозапад. Но щяха да минат години, преди да се заличат напълно белезите от пожара. Много пластове кора трябваше да пораснат и да се обелят по останките от евкалипти, преди стъблата им да станат отново бели, червени или сиви, а една част от дърветата изобщо нямаше да се възстановят и щяха да си стърчат мъртви и черни. Години наред равнината щеше да е осеяна с разпадащи се скелети, които с времето ще се слягат под прахта и под овчите стъпки. Проточили се през Дройда на запад, останаха две дълбоки бразди, издълбани в калта от ръбовете на приспособения лафет. Пътници, които знаеха събитията, ги сочеха на другите, които не ги знаеха, докато случилото се стана част от историята на черноземните равнини.

Пожарът унищожил може би една пета от площта на Дройда и 25 000 от овцете й — дреболия за една ферма, която боравеше с овце от порядъка на 125 000, както бе през последните няколко добри години по тези места. Нямаше никакъв смисъл да се роптае срещу злата съдба или гнева на бога, както пострадалите си обясняваха това бедствие. Оставаше им само да забравят загубеното и да започнат отново. Нито се случваше за пръв път, нито някой очакваше да е за последен.

Но паркът на Дройда, пуст и кафяв въпреки пролетта, беше тъжна гледка. На суша се издържаше благодарение на цистерните на Майкъл Карсън, но на огъня нищо не можеше да устои. Дори глицинията не цъфна; когато до нея стигнаха пламъците, тя току-що се беше покрила с нежни гроздчета от пъпки, които се сбръчкаха и клюмнаха. Розите изсъхнаха, теменужките умряха, шибоят се превърна в жълта слама, обичките из сенките повехнаха, без да могат вече да се съживят. Водата в цистерните, източена за пожара, беше възстановена

от последвалия проливен дъжд и всеки жертваше кой знае как намерено свободно време, за да помогне на Том да възстанови лехите.

Боб реши да продължи идеята на Пади в Дройда да бъдат наемани повече работници и взе още трима пастири. Политиката на Мери Карсън беше да не държи на постоянна работа чужди хора — тя предпочиташе да наема помощници, когато дойде време за събиране на стадата, за ягнене и за стрижене, но според Пади хората работеха по-съвестно, като знаеха, че имат постоянно място. Повечето пастири без друго не ги свърташе дълго на едно място.

В новите къщи, построени сега по-далеч от реката, се настаниха семейни мъже. За стария Том също имаше нова къщичка с три стаи: тя се гушеше под един евкалипт зад конюшните и всеки път, като влизаше, Том се покашляше със задоволството на собственик. Меги продължи да се грижи за някои от вътрешните пасища, а майка ѝ — за счетоводството.

Фий беше поела и задължението на Пади да поддържа кореспонденцията с епископ Ралф и вярна на себе си, го уведомяваше само за нещата, засягащи работата във фермата. Меги копнееше да се добере до писмата му, жадуваше да ги прочете, но Фий не ѝ даваше достъп до тях и щом погълнеше съдържанието им, ги заключваше в една желязна кутия. Откакто Пади и Стю ги нямаше, Фий беше станала съвсем недостъпна. Колкото до дъщеря си, още щом отец Ралф си отиде, тя забрави обещанието, което му беше дала. На поканите за танци и забави Меги отказваше вежливо. Фий виждаше това, но нито възразяваше, нито я съветваше да отива. Лайъм О'Рурк използваше всяка възможност да пристигне с колата си; Инок Дейвис постоянно звънеше по телефона; същото правеха и Копър Кармайкъл, и Алистър Маккуийн. Но Меги беше с всекики делова, кратка, докато накрая те загубиха всякаква надежда да ѝ направят впечатление.

Лятото беше много влажно, но реките не придойдоха толкова, че да предизвикат наводнение, а само разкалваха земята. Барун-Дарлинг, хиляда мили дълга, течеше дълбока, широка и буйна. Като дойде зимата, продължи да вали от време на време и кафеникавата пелена, която се стелеше из въздуха, беше сега от вода, а не от прах. Притокът на скитници намаля, защото беше адска мъка да се броди из черноземните равнини в дъждовния сезон, а като се прибави към

влагата и студът, започна да върлува пневмония сред онези, които оставаха без топъл подслон за през нощта.

Боб беше тревожен и говореше за болести по краката на овцете, ако продължават да тъпчат из тази кал: мериносовите овце не понасяха толкова много влага и щяха да им се увредят копитата. Да ги острижат, беше почти невъзможно, защото никой стригач не би се докоснал до толкова подгизнало руно, а ако земята не изсъхнеше преди ягненето, много от новородените щяха да измрат в тинята и студа.

Телефонът иззвъня два пъти дълго и два пъти кратко — сигналът за Дройда. Фий се обади.

— Боб, търсят те от „Майкар лимитид“.

— Ало, Джими, тук е Боб... Аха, браво!... О, чудесно! Препоръките му в ред ли са?... Добре, прати го при мен... Щом чак толкова го бива, може да му кажеш, че сигурно ще го взема, но все пак трябва сам да се уверя: не обичам да решавам слепешката, а на препоръки не се доверявам... Точно така, благодаря. До скоро.

Боб се върна на мястото си.

— Идва нов пастир, бил добро момче, казва Джими. Работил из равнините на Уест Куийнсленд около Лонгрийч и Чарливил. Преди бил джамбазин. Честен и с добри препоръки. Можел да се справи с всяка твар на четири крака и с опашка, умеел да обездва коне. Бил и стригач, и то от скоростните, разправя Джими — повече от двеста и петдесет на ден. Това ме съмнява малко. Защо му е на скоростен стригач да работи като пастир? Че кой такъв стригач ще остави двуколката, за да се качи на седло? А то иначе ще ни е от помощ в пасищата, а?

С годините Боб беше започнал да провлачва думите по австралийски, но затова пък изреченията му взеха да стават по-кратки. Той приближаваше тридесетте и за голямо разочарование на Меги, по нищо не личеше да е влюбен в някое от подходящите за него момичета, срещани на редките празненства, където ходеше поне от приличие. От една страна, беше болезнено свенлив, а, от друга, беше изцяло погълнат от земята и, изглежда, предпочиташе да се отдаде само на нея. Джек и Хюи все повече и повече заприличваха на него: тримата можеха да минат и за близнаци, както бяха седнали заедно на една от мраморните пейки — най-голямото удобство, което си

позволяваха, когато си почиваха у дома. Повече обичаха да нощуват на открито, а когато спяха в къщи, опъваха се по пода в спалните си, сякаш се бояха, че леглата може да ги размекнат. От слънцето, вятъра и сухия въздух светлата им кожа с лунички беше потъмняла като пъстър махагон, на който сините им очи грееха меки и кротки, с дълбоки бръчки встрани от постоянното виране надалеч в сребристо сивата трева. Беше почти невъзможно да се определи възрастта им, нито кой е най-голям или най-малък. И тримата имаха римския нос на Пади и неговото приветливо, обикновено лице, но телата им бяха по-хубави от неговото попрегърбено и с удължени ръце от толкова години стригане на овце. Синовеите му пък бяха придобили сдържаната, гъвкава красота на ездача. Но жените, удобствата и удоволствията не ги привличаха.

— Новият женен ли е? — запита Фий, докато изтегляше тънки черти с линия и писалка с червено мастило.

— Знам ли, не попитах. Ще видим утре, като дойде.

— Как ще пристигне?

— Джими ще го докара: трябвало да провери за онези стари скопени овни в Танкстенд.

— Е, дано се заседи. Ако не е женен, няма да го свърти повече от няколко седмици. Не може да се разчита на тези пастири — каза Фий.

Джимс и Патси бяха на пансион в Ривървю и се кълняха, че няма да стоят в училището и минута, след като навършат четиринадесет години, докогато беше задължително. Горяха от нетърпение час по-скоро да излязат в пасищата с Боб, Джек и Хюи и в Дройда да работи пак само семейството, а който иска, да идва и да си отива, когато пожелае. Близнаците споделяха семейната любов към книгите, но от това в Ривървю не им беше по-приятно; книга можеш да носиш и в джоба си или в чантата на седлото и да я четеш с много по-голямо удоволствие в сянката на някой евкалипт по пладне, отколкото в класната стая на монашеския орден. Беше им трудно да свикнат с този пансион. Не им правеха впечатление остъклените класни стаи, нито просторните зелени игрища, изобилието от градини и места за отдих не будеха у тях интерес. Сидни не им правеше впечатление с музеите си, концертните зали и галериите. Сприятелиха се със синовеите на други скотовъдци и през свободното време си мечтаеха за в къщи или с нескривана гордост разказваха колко голяма и прекрасна е Дройда, а

онези, които ги слушаха, благоговееха и им вярваха, защото нямаше човек западно от гара Бърън да не е чувал за знаменитата Дройда.

Минаха няколко седмици, преди Меги да се запознае с новия пастир. Името му — Люк О'Нийл — беше вече вписано в счетоводните книги и в Къщата се говореше за него много повече, отколкото за други пастири. Преди всичко беше отказал да ноцува в бараките за наемни работници и се беше настанил в последната празна къща край реката. Освен това се беше сприятелил с мисис Смит и бе спечелил симпатиите ѝ, макар че тя обикновено не обръщаше внимание на другите като него. Любопитството на Меги беше вече възбудено много преди да го срещне.

Слънцето блестеше в очите му, така че тя го видя, преди той да я види: той яздеше един злонрав кон на черни петна и с черна грива и опашка; тя добре познаваше животното, понеже нейно задължение беше да разпределя работните коне, и се беше чудила защо не вижда тези дни този кон. Никой от мъжете не го искаше и всеки избягваше да го язди. Но на новия пастир, изглежда, му беше все едно, което несъмнено доказваше, че умее да язди, още повече, че този кон можеше да хвърли ездача си още щом го яхне и имаше навик да хапе.

Трудно може да се познае ръстът на мъж, яхнал кон, а и австралийските пастири използваша малки английски седла без заден лък и не повдигнати отпред, та язدهа със свити колене и силно изправена стойка. Новият изглеждаше висок, но понякога височината е само в тялото, а краката са несъразмерно къси, тъй че Меги се въздържа да отсъди. За разлика от повечето пастири той предпочиташе да носи бяла риза и бели панталони от молескин вместо сива фланела и сиви бричове. „Суетен — помисли си Меги развеселена. — Да му е на добър час, щом не му тежи да пере и глади толкова често.“

— Добър ден, госпожо! — провикна се той, като се срещнаха, повдигна старата си омачкана сива кожена шапка и пак я килна на главата си.

Засмените сини очи гледаха Меги с нескрит възторг, когато тя се спря при него.

— О, не сте госпожата, значи, трябва да сте дъщерята — продължи той. — Аз съм Люк О'Нийл.

Меги измънка нещо, но повече не го погледна — беше толкова ядосана, че и през ум не ѝ мина да му отвърне в същия весел тон. О,

това на нищо не прилича! Как смее някой друг да има лице и очи като на отец Ралф! Те не я гледаха като него: смехът в тях беше нещо съвсем различно и не горяха от обич към нея. От първия миг, когато бе видяла отец Ралф, коленичил пред нея в прахта на гарата в Гили, Меги бе доловила обич в погледа му. И да гледа сега в *неговите* очи, без да вижда самия *него*! Това беше жестока шега, истинско наказание!

Без да подозира какви мисли вълнуват спътницата му, Люк О'Нийл задържаше непокорния си кон до нейната кротка кобила, докато прегазят реката, още пълноводна от големите дъждове. Тя беше красавица, няма съмнение! И тази коса! Онова, което стърчеше с цвят на моркови върху главите на момчетата от семейството, изглеждаше съвсем другояче у това девойче. Да щеше само да го погледне, та да види по-добре лицето ѝ! Точно тогава тя вдигна глава, и то с такова изражение, че веждите му се събраха от почуда: на лицето ѝ беше изписана не точно омраза към него, а сякаш тя напразно се мъчеше да види нещо или пък беше видяла нещо и ѝ се щеше да не е така. Или кой знае какво. Но явно беше смутена. Люк не беше свикнал жените да му намират недостатъци. Пленен съвсем естествено от тези коси с цвят на златистия залез и от тези топли очи, интересът му само нарасна от нейното негодувание и разочарование. Тя все още го наблюдаваше, полуотворила розовата си уста, а от горещината по горната устна и челото ѝ беше избила копринена влага и златистите ѝ вежди въпросително се бяха извили в недоумение.

Той се засмя широко и разкри едрите бели зъби на отец Ралф, но това не беше усмивката на отец Ралф.

— Знаеш ли, че си същинско бебе, такова едно — зяпнало от почуда.

Тя отмести поглед.

— Извинете. Загледах се, без да искам. Просто ми заприличахте на един човек.

— А, гледай си, колкото щеш. По-добре, отколкото да си вириш носа. Та за кого ти напомних?

— Няма значение. Просто е странно да видиш уж познат, а в същност съвсем непознат човек.

— Как ти е името, малка мис Клийри?

— Меги.

— Меги ли?... Че това име не звучи с достойнство и въобще не ти приляга. По-добре да е Белинда или Мадлен, но щом не можеш да ми предложиш нещо друго, ще се съглася и с Меги. А откъде идва Меги — от Маргарет ли?

— Не, от Мегън.

— А, виж, това е по-добре! Ще те наричам Мегън.

— Няма! — троснато му отвърна тя. — Мразя това име.

Но той само се изсмя.

— О, май си много своенравна, мис Мегън. Ако поискам, ще ти викам и Юстейсия Софрония Огъста, да знаеш.

Бяха стигнали до стопанския двор. Той слезе леко от коня си и плесна озъбената му глава, която се люшна покорно, сетне зачака Меги да му подаде ръка, за да я смъкне от седлото. Но тя смушка с пети кестенявата си кобила и продължи по пътеката.

— Охо, изисканата дама не отива при простите пастири, а? — викна той след нея.

— Не, разбира се! — отвърна тя, без да се обърне.

О, не беше честно! Дори изправен на собствените си крака, той приличаше на отец Ралф: като него строен и широк в раменете, с тесен ханш и с неговата грациозност, само че другояче изразена. Отец Ралф имаше походка на танцьор, а Люк — на атлет. Косата му беше също така гъста, черна и къдрава, имаше същите сини очи, същия изящен прав нос, същите добре очертани устни. И все пак той приличаше на отец Ралф колкото... колкото... си приличат два евкалипта — и двата високи, смугли и красиви, но със съвсем различни корони.

След тази случайна среща Меги се заслушваше да чуе какво говорят и какво мислят за Люк О'Нийл. Боб и момчетата бяха доволни от работата му и очевидно добре се разбираха с него. Той, изглежда, не знае що е леност — казваше Боб. Дори Фий спомена името му една вечер, като отбеляза, че е много красив мъж.

— Не ти ли прилича на някого? — небрежно попита Меги, легнала по корем на килима да чете.

Фий помисли малко.

— Е, може би малко на отец де Брикасар — същото телосложение, същия цвят на кожата и косата. Но приликата не е поразителна: като хора са много различни. А ти, Меги, като ще четеш,

седни прилично на стол като дама. Щом си с бричове, не значи, че може съвсем да забравиш приличието.

— Пфу! — отвърна Меги. — Да не би да ме гледа някой!

Това беше. Приликата беше неоспорима, но зад нея двамата мъже бяха толкова различни, че Меги — и то само тя — много страдаше, защото беше влюбена в единия, а се ядосваше, че другият ѝ харесва. Тя установи, че в кухнята той беше станал пръв любимец на всички и чак сега разбра защо си позволяваше лукса да носи бели ризи и бели панталони из пасищата: мисис Смит му ги переше и гладеше, пленена от неустоимия му чар.

— Ох, какъв хубав ирландец — въздъхна Мини захласната.

— Той е австралиец, Мини — подразни я Меги.

— Може да е роден тук, мис Меги, миличка, ама човек с име О'Нийл, да ме прощаваш, е чист ирландец като прасетата на Пади, без да искам да обидя баща ти, свято да му е името и царство му небесно. Мистър Люк е ирландец, с такава ми ти черна коса и тез сини очи. Едно време О'Нийл са били крале на Ирландия.

— Аз пък мислех, че О'Конър са били крале — поправи я Меги лукаво.

Мини премига с кръглите си очички.

— Амииии... в такава голяма страна, мис Меги...

— Ти пък! Да не е по-голяма от Дройда! А О'Нийл си е оранско име, не ме заблуждавай.

— Така е. Но то си е голямо ирландско име, дето е съществувало още преди оранците. Това име е дошло от Ълстър, значи, естествено е да го носи и някой и друг оранец сега, нали? Само че О'Нийл има откога-откога в Клендънбой и в Мор, а, мис Меги?

Меги се отказа да спори. Мини отдавна беше загубила войнствеността си на ирландска католичка, която някога сигурно е била в кръвта ѝ, и вече произнасяше думата „оранец“, без да получава припадък.

След около седмица отново попадна на Люк О'Нийл долу край реката. Подозираше, че я е причакал, но не знаеше как да постъпи, дори и да беше така.

— Добър ден, Мегън.

— Добър ден — отвърна тя, като гледаше право между ушите на кестенявата кобила.

— В събота ще има танцова вечер в Брейк-и-Пул. Ще дойдеш ли с мен?

— Благодаря за поканата, но не умея да танцувам. Няма смисъл.

— Ще те науча да танцуваш, докато се усетиш, тъй че това не е пречка. И след като ще ходя със сестрата на господаря, дали Боб не би ми заел поне стария „Ролс“, ако не новия?

— Казах, че няма да дойда — отвърна тя през стиснати зъби.

— Ти каза, че не можеш да танцуваш, а аз ти казах, че ще те науча. Не си казала, че няма да дойдеш с мен, ако можеше да танцуваш, и затова реших, че танците са пречката, а не аз. Отричаш ли?

Вбесена, тя му хвърли гневен поглед, но той само се разсмя:

— Ти си ужасно разглезена, девойко Мегън: крайно време е да престанеш да своеволничиш.

— Не съм разглезена!

— На кого ги разправяш! Единствена дъщеря, всички братя се въртят около нея, имоти, пари, богата къща, слуги! Знаем, че е собственост на Църквата, но и семейство Клийри не са бедни, нали?

„Ето каква беше голямата разлика между двамата!“ — помисли си тя тържествуващо. Отец Ралф нямаше никога да се залови за такива външни неща, но този човек нямаше неговата душевност, нямаше неговите вътрешни сетива, които да улавят онова, което е скрито под повърхността. Люк минаваше през живота, без да има и представа колко е сложен той и колко болка има в него.

Смаян, Боб подаде безропотно ключовете на новия „Ролс“, впери за момент поглед в Люк и после се засмя широко.

— Никога не съм очаквал Меги да отиде на танци, но ти я заведи, Люк, и приятно прекарване! Сигурно ще ѝ хареса, клетото момиче. Тя излиза толкова рядко. Трябваше ние да я извеждаме, но, кой знае защо, никога не се сещаме.

— Защо не дойдеш и ти с Джек и Хюи? — попита Люк, като очевидно нямаше нищо против тяхната компания.

Боб поклати глава уплашен.

— Не, благодаря. Ние не сме много по танците.

Меги беше облечена с роклята с цвят на пепел от рози, понеже нямаше друга; не ѝ беше минало през ума с част от парите, които отец Ралф трупаше в банката на нейно име, да си направи рокли за бал и за танци. Досега все успяваше да отклони поканите, защото на мъже като Инок Дейвис и Алистър Маккуийн лесно можеше да откаже с едно твърдо „не“. Те нямаха нахалството на Люк О’Нийл.

Но като се оглеждаше в огледалото, си помисли, че няма да е зле да придружи другата седмица в Гили майка си, която ходеше там редовно, да иде в магазина на стария Гърт и да си поръча няколко нови рокли.

Не ѝ беше приятно да носи тази рокля и щеше да я свали начаса, ако имаше друга, поне малко подходяща. В друго време и с друг чернокос мъж тази рокля беше така силно свързана с любов и мечти, със сълзи и самота, че да я облича за човек като Люк О’Нийл ѝ се струваше скверно. Тя беше свикнала да прикрива чувствата си, да изглежда винаги спокойна и привидно весела. Сдържаността я обгръщаше по-плътно от кора на дърво и понякога нощем, като си помислеше за майка си, потръпваше. Нима ще стане като нея, лишена от всякакви чувства? Така ли е започнала и мама на времето с бащата на Франк? И какво ли би направила, какво ли би казала мама, ако разбереше, че Меги е узнала истината за Франк? О, онази сцена в презвитерството! Струваше ѝ се, че е било вчера — татко и Франк един срещу друг, а Ралф, притиснал я силно, до болка. И какви ужасни неща си крещяха един на друг. После всичко се намести. Като разбра, струваше ѝ се, че винаги го е знаела. Тя беше вече достатъчно голяма и се досещаше, че за да се появи бебето, е необходимо нещо повече от това, което тя си представяше: някаква физическа близост, абсолютно забранена за хора, които не са женени. Какъв ли позор и унижение е изтърпяла горката мама заради Франк! Нищо чудно, че е станала такава, каквато е сега. Ако се случеше с нея — помисли си Меги, — би предпочела да умре. В книгите само най-недостойните и най-елементарните момичета имаха бебета, без да са омъжени. Но мама не е недостойна, нито е могла да бъде някога елементарна. С цялото си сърце Меги искаше мама да ѝ разкаже за това или самата тя да намери смелост да запита. Може би щеше да успее поне мъничко да ѝ помогне. Но мама не беше човек, когото да заговориш, нито пък тя би

те заговорила. Меги въздъхна срещу образа си в огледалото и си пожела никога да не се случва както с мама.

А беше толкова млада: в моменти като този, като се гледаше в роклята с цвят на пепел от рози, щеше ѝ се да изпитва някакво хубаво чувство, което да я облъхва като силен горещ вятър. Не искаше цял живот да прави все едно и също като някакъв малък автомат; копнееше за промяна, за жизненост, за любов. Любов, съпруг, деца... Каква полза да жадува по един мъж, когото нямаше никога да има? Той не я искаше, никога нямаше да я иска. Казваше, че я обича, но не като съпруг. Защото бил свързан с Църквата. Така ли правят всички мъже — да обичат нещо неодушевено повече от една жена? Не, сигурно не всички. Може би само по-трудните, по-сложните, потънали в своите океани от съмнения, възражения и разсъждения. Но не можеше да няма и по-обикновени мъже, такива, които биха обичали една жена повече от всичко друго. Мъже като Люк О'Нийл например.

— Мисля, че ти си най-хубавото момиче, което съм виждал — каза ѝ Люк, като запали мотора.

От комплименти Меги не разбираше нищо, погледна го сепнато, но замълча.

— Ех, че прекрасно! — продължи Люк, очевидно несмутен от нейното безразличие. — Завърташ ключа, натискаш бутона на таблото и колата тръгва. Няма да въртиш манивела, няма да се молиш проклетата бричка да запали, преди да са ти свършили силите. Това е живот, Мегън, повярвай ми.

— Ти... нали няма да ме оставиш сама? — попита тя.

— Господи, как ще те оставя! Нали идваш с мен! Това значи, че си моя цялата вечер и нямам намерение да допусна никого да се приближи до теб.

— На колко години си, Люк?

— Трийсет. А ти?

— На двадесет и три.

— Толкова много? А приличаш на бебе.

— Не съм бебе.

— Охо! Щом е така, била ли си влюбена?

— Веднъж.

— Само веднъж? На двацет и три? Божичко? На твоите години аз съм се влюбвал и съм разлюбвал поне десет пъти.

— Сигурно и аз, но тук в Дройда няма много хора, в които да се влюбвам. Ти си първият пастир, който си спомням да ми е казал нещо повече от едно плахо „здравей“.

— Е, щом не ходиш на забави, защото не можеш да танцуваш, нямаш големи шансове за успех, нали? Нищо, сега ще оправим това за нула време. До края на вечерта ще си се научила да танцуваш, а след няколко седмици ще бъдеш сред най-добрите танцьорки. — Той я стрелна с поглед. — Но не може момчетата от съседните ферми да не са те канили от време на време на танци. Не говоря за пастирите — ти не си лъжица за тяхната уста, но някои от синчетата на фермерите не може да не са ти хвърлили око.

— Щом не съм лъжица за устата на пастир, ти защо ме покани? — отби тя въпроса му.

— О, аз съм много дързък — захили се той. — Само че ти не измествай въпроса. Не може някой от Гили да не те е канил.

— Канили са ме — призна тя. — Само че аз никога не съм имала желание да ходя. Ти ме принуди.

— Значи, всичките са глупави като палета — изсмя се той пренебрежително. — Разбирам аз кога нещо си струва.

На Меги не ѝ допаднаше много начинът, по който говореше, но с човек като Люк не можеше да се излезе наглава.

Всички бяха дошли на забавата — синове и дъщери на фермерите, пастири, някои с жените си, прислужнички, гувернантки и граждани от всякаква възраст и пол. При такива случаи учителки използваша възможността да се сприятелят с млади търговски посредници или дори с истински банкови чиновници.

Нямаше и следа от маниерите при по-официалните случаи. Старият Мики О'Брайън беше дошъл от Гили да свири на цигулка, а винаги се намираще някой, който да вземе било акордеона с клавишите или другия — с копчетата, — и така се редуваха да акомпанират на Мики, който, седнал на бидон или на бала вълна, свиреше с часове без отдиш, а по увисналата му долна устна потичаше слюнка, защото той нямаше време да я преглътне: казваше, че му пречело на темпото.

Това не бяха танците, които Меги знаеше от рождения ден на Мери Карсън. Това бяха буйни танци в кръг: джига, полка, кадрил, рийл, мазурка, „сър Роджър де Ковърли“ — все танци, при които партньорите само леко се докосваха, като се разминаваха или вихрено

се завъртаха в нечии груби ръце. Нямахме близост, замечтаност. Сякаш всички искаха тук само да разсеят грижите си, а романтичните сцени се разиграваха навън, далеч от шума и от хората.

Меги скоро установи, че високият ѝ красив компаньон буди завист у мнозина. Той стана прицел на почти толкова прелъстителни или копнеещи погледи, колкото се отправяха някога към отец Ралф, че дори и още по-дръзки. Някога... Колко е страшно да мисли за него в такова далечно минало време.

Верен на думата си, Люк я остави само колкото да отиде до тоалетната. Но Инок Дейвис и Лайъм О'Рурк, които също бяха на забавата, изгаряха от нетърпение да заемат мястото му до нея. Люк обаче не им позволяваше, а и Меги трябва да беше много замаяна, защото не ѝ идваше наум, че с пълно право може да приеме покана за танц и от други мъже, а не само от този, с когото бе дошла. Тя нямаше представа какво говореха, но Люк ги чуваше и тайно се подсмиваше. Виж ти колко е нахален този — прост пастир, а да им я измъкне изпод носа! Но ядът им изобщо не засягаше Люк. Та те са имали същата възможност, а щом не са я използвали, толкова по-зле за тях.

Последният танц беше валс. Люк хвана ръката на Меги, обгърна я през кръста, притегли я към себе си. Той танцуваше великолепно. За своя изненада тя установи, че няма нужда да прави друго, освен да се остави той да я върти. Беше ѝ някак особено в прегръдките на мъж, като усещаше мускулите на гърдите и бедрата му и поемаше топлината на тялото му. Кратките мигове на близост с отец Ралф я бяха разтърсвали така, че не ѝ беше оставало време да долови тези нюанси, а освен това искрено бе вярвала, че онова, което чувства в неговите прегръдки, няма да се повтори никога. Но макар сега да беше съвсем различно, тя се вълнуваше: пулсът ѝ се ускори и тя разбра, че той е усетил това, защото я притисна още по-силно до себе си и долепи буза до косата ѝ.

Докато „Ролсът“ бръмчеше към къщи и осветяваше неравния път, който дори се губеше на места, те не говориха много. Брейк-и-Пул беше на седемдесет мили от Дройда — през пасища, без никакви къщи наоколо, без светлинка отникъде, без човешко присъствие. Възвишението, което минаваше през Дройда, не беше повече от сто метра високо, но да се изкачиш на билото му, беше като за швейцарец да се изкатери на Алпите. Люк спря колата, слезе и заобиколи да

отвори вратата на Меги. Тя застана до него леко разтреперана: дали няма да развали сега всичко, като се опита да я целуне? Беше толкова тихо, толкова усамотено!

От едната страна се забелязваше полусъборена ниска дървена ограда; Люк подхвана Меги леко за лакътя да не се спъне с изрязаните си обувки и ѝ помогна да мине по неравната земя през заешките дупки. Тя се вкопчи в оградата и се загледа в равнината, без да проговори — в началото от страх, а после, като се успокои, че той не посяга към нея, и от възторг.

Ярка едва ли не като слънце, меката светлина на луната огряваше големи пространства в далечината, а тревата — ту сребриста, ту бяла, ту сива — блещукаше и прошумоляваше като въздишка. Листата на дърветата проблясваха като малки пламъчета, щом вятърът ги обърнесе с лъскавата страна нагоре, а под малките горички се стелеха сенки, подобно на бездънни прозевки на причудливи уста от подземния свят. Тя вдигна глава и се опита да преброи звездите, но не можа: нежни като капчици роса по въртяща се в кръг паяжина, светлите точици блясваха, изгасваха, блясваха, изгасваха в ритъм, вечен като бога. Струваше ѝ се, че се спущат над нея като мрежа, толкова красиви, така безмълвни, но зорки и пронизващи душата; така блестят очите на насекомите в светлината на фаровете — същински скъпоценни камъни, безизразни, но всевиждащи. Единствените шумове идеха от топлия вятър в тревата, от свистенето в дърветата, от случайното изпукване на изстиващия „Ролс“ и от жалбите на някоя сънлива птичка наблизко, чийто покой бяха нарушили; единствената миризма беше неопределимото омайно ухание на природата.

Люк обърна гръб на нощта, извади кесията си с тютюн и свитъче оризова хартия и се зае да си свива цигара.

— Тук ли си родена, Мегън? — заговори той, докато бавно разтриваше в дланта си лентичките тютюневи листа.

— Не, родена съм в Нова Зеландия. В Дройда дойдохме преди тринадесет години.

Той изсипа стритите листенца върху хартийката, сви я ловко между палеца и показалеца, залепи я с език, напъха вътре още няколко разпилени листенца с крайчето на кибритената клечка, драсна и запали цигарата.

— Нали ти беше приятно тази вечер?

— О, да!

— Ще те вода на всички забави.

— Благодаря ти.

Той пак замълча, като пушеше бавно, зареял поглед над покрива на „Ролса“ към групичката дървета, където разбудената птичка още пърхаше сърдито. Когато между пръстите му остана само малкото огънче на цигарата, той я пусна на земята и дълго я тъпка с тока на обувката си, докато се увери, че е изгаснала. Никой не гаси цигарата си така внимателно, както обитателят на австралийските гори и пасбища.

Меги въздъхна и отмести поглед от лунния пейзаж, а Люк ѝ помогна да стигне до колата. Той беше достатъчно разумен да не я целуне още сега, защото имаше намерение да се ожени за нея: нека първа тя пожелае да я целуне.

Имаше още много танцови забави през лятото, което клонеше към своя кървавочервен, прашен, но великолепен край. В къщи постепенно свикнаха с факта, че Меги си е намерила много красив приятел. Братята ѝ се въздържаха да я задяват, защото я обичаха, пък и той доста им допаднаше. Люк О’Нийл беше най-усърдният им работник, а по-добра препоръка от това не можеше да има. Тъй като самите те бяха по душа по-скоро работници, отколкото фермери, и през ум не им минаваше да го поставят по-долу от себе си, загдето, беше безимотен. Фий сигурно би била по-придирчива, но не си правеше труд да се занимава с това. Във всеки случай Люк неусетно бе успял да им внуши, че не е като обикновените пастири, така че те вече се отнасяха към него почти като към равен.

Беше му станало навик да идва вечер в Къщата, когато се прибираше от пасбищата. След известно време Боб заяви, че е глупаво Люк да се храни сам, след като масата на Клийри и без това е пълна, и Люк започна да вечеря с тях. После решиха, че няма смисъл да го оставят да върви цяла миля, за да се прибере да спи, след като беше толкова любезен да разговаря с Меги до късно, и му предложиха да се премести в една от малките постройки за гости зад Къщата.

Меги мислеше вече често за него, но не с такова пренебрежение както в началото, когато все го сравняваше с отец Ралф. Старата рана бе започнала да нараства. След известно време тя забрави, че същите уста у отец Ралф са се усмихвали по един начин, а у Люк — по друг, че живите сини очи на отец Ралф са излъчвали сдържаност и кротост, а

очите на Люк искрят от буйна страст. Тя беше млада и още не бе изпитала насладата от любовта, макар да се беше докоснала до нея за малко. Но ѝ се искаше да я вкуси най-напред добре с езика си, да поеме аромата ѝ с дробовете си, да се остави да замае главата ѝ. Отец Ралф беше вече епископ Ралф, той няма никога, никога да се върне при нея. Беше я продал за тринадесет милиона сребърника и обидата смъдеше. Ако не беше изрекъл тези думи край сондажа тогава, тя нямаше да се замисля толкова над това, но той го беше казал и оттогава безброй ноци тя не можеше да заспи и се чудеше какво ли е имал наум.

Дланите ѝ още тръпнеха от допира до гърба на Люк, когато той я беше притиснал в танца; той я вълнуваше — с докосването си, с пулсиращата си жизненост. О, с него тя не беше усетила онзи тъмен, размекващ огън в костите си, никога не ѝ се бе струвало, че ако не го види, ще повехне и ще изсъхне, никога не потръпваше и не отмаляваше само от един негов поглед. Но нито Инок Дейвис, нито Лайъм О'Рурк, нито Алистър Маккуийн, които беше опознала по-добре, откакто Люк я водеше на все повече места из околността, не ѝ действаха така, както Люк О'Нийл. Ако бяха толкова високи, че да ги гледа от долу на горе, то нямаха очите на Люк, а ако очите бяха същите, тогава косата не беше като неговата. Все нещо липсваше, което го имаше у Люк, но какво точно притежаваше Люк, тя не знаеше. Освен дето ѝ напомняше на отец Ралф, разбира се, но тя отказваше да си признае, че неговата привлекателност се изчерпва с това.

Разговаряха дълго, но все за общи неща: за стригането, за земята, за овцете, за това какво иска той от живота, понякога за местата, които е виждал, или за някое политическо събитие. Той прочиташе от време на време някоя книга, но не беше така ненаситен като Меги и колкото и да се мъчеше, тя не успяваше да го убеди да прочете тази или онази книга само защото на нея е харесала. Разговорите с Люк не стигаха никаква дълбочина, а най-странно ѝ се виждаше и най-много я дразнеше, че той не проявява никакъв интерес към живота ѝ, нито се интересуваше какво очаква тя от него. Понякога така ѝ се щеше да си говорят за неща, по-близки до сърцето ѝ, отколкото бяха овцете или дъждът, но ако тя споменеше нещо такова, той умееше отлично да я отклони към по-безлична тема.

Люк О'Нийл беше умен, с високо самочувствие, изключително работлив и жаден да забогатее. Беше се родил в глинена колиба точно на Тропика на Козирога, край град Лонгрийч в Западен Куийнсленд. Баща му беше черната овца на богато, но злопамятно ирландско семейство, а майка му — дъщеря на месаря германец в Уинтън; когато настояла да се омъжи за Люк старши, била лишена от наследство. Бяха десет деца в колибата и никое от тях нямаше обувки на краката си, макар че обувките не бяха най-важното при жегата на Лонгрийч. Люк старши, който отиваше, когато му се прииска, да стриже овце колкото да се прехрани (но обикновено му се искаше само да седи и да си пие рома), умря при пожар в кръчмата „Блекол“, когато Люк беше на дванадесет години. Така че при първа възможност Люк се махна от къщи и отиде със стригачите като помощник — залепваше разтопен катран върху раните на овцете, когато се случеше стригачът да среже и кожа заедно с вълната.

Онова, от което Люк не се боеше, беше работата; той черпеше от нея жизнени сили, така както някои хора черпят сили от безделието. Но никой не си правеше труда да се запита дали в това се състоеше животът му, както на други пък се състои в безделие — дали защото баща му вечно беше киснал по кръчмите и бе станал за смях на града, или защото беше наследил трудолюбието на майка си, което никой не си беше направил труда да открие.

Като поотрасна, издигна се до помощник-стригач — тичаше да събира тежкото остригано руно, което ножиците мятаха нагоре, и го отнасяше на масата да го почистят за балиране. Така той се научи и да чисти, и да балира, като махаше засъхналите с мръсотия краища на руното и го хвърляше в кофи, преди да го приготви за проверка от класъора — аристократа на занаята, човека, който като дегустатора на вина или тютюни не може да върши тази работа, ако няма усет за нея. Люк нямаше усет за класъор и затова трябваше да се хване или за пресата, или за ножицата, ако искаше да спечели повече пари. А той точно това искаше. Беше достатъчно силен да работи на пресата и да събира вълната на тежки бали, но скоростното стрижене носеше повече пари.

Вече се беше прочул в Уестърн Куийнсленд като добър работник и лесно получи чирашка кошара. За да стане скоростен стригач, бяха

необходими сръчност, умение, сила и издръжливост — качества, които Люк имаше късмета да притежава. Не след дълго той стрижеше шест дни от седмицата по повече от двеста овце на ден и за всеки сто получаваше по една лира; при това си служеше само с една тясна ножица, подобна на гуцер, откъдето идваше и името ѝ. Големите новозеландски ножици с широки здрави остриета бяха забранени в Австралия, макар че удвояваха продукцията на стригача.

Беше изнурителна работа: да стои все наведен, притиснал овцата между коленете, да плъзга ножицата на откоси по цялата дължина на тялото на животното, и то на един път, за да има колкото може по-малко неравности, да реже съвсем близо до набръчканата увиснала кожа, за да е доволен шефът, който всеки миг беше готов да нахока стригача, ако не изпълнява строгите му изисквания. Той не обръщаше внимание нито на жегата, нито на потта, нито на жаждата, която го караше да поглъща по три галона и повече вода на ден, не обръщаше внимание дори на досадните рояци мухи, защото беше роден в страна с много мухи. Не му бяха противни и овцете, които за повечето стригачи бяха истински кошмар: мазни, мокри, обрасли със сплъстена вълна, изпохапани от мухи — всякакви ги имаше — и все мериносови, което значи, че руното им стигаше до копитата и носовете, а кожата беше тънка и набръчкана, та се хлъзгаше между пръстите като гладка хартия.

Не, Люк нямаше нищо против работата, защото колкото по-усилно работеше, толкова по-добре се чувстваше: дразнеше го само шумът, вонята и това, че е на затворено. Едва ли имаше друго такова адско място на земята като помещението за стригане. Затова реши, че трябва самият той да стане шеф като онзи, дето високомерно обхожда редиците приведени стригачи и следи дали руната, на които гледаше като собственик, биват остригани с плавни, безпогрешни движения.

*А в дъното на обора, на стол от тръстика,
ей го шефът седи и за всичко с поглед бди.*

Така се казваше в старата песен на стригачите и точно такъв искаше да стане и Люк О'Нийл. Шеф, господар, търговец на добитък, скотовъд. Не беше за него да стои все приведен и да му се удължат

ръцете, като стриже цял живот: искаше хем да му е приятно, като работи на открито, хем парите да текат. Би останал в обора само ако можеше да стане свръхскоростен стригач, един от шепата хора, които бяха в състояние да острижат триста мериносови овце на ден — все според изискванията и само с тесните ножици. А като се обзалагаха помежду си — но тайно, — те натрупваха цели състояния. За беда обаче Люк беше малко по-висок и допълнителните секунди, които му отнемаше всяко навеждане, му пречеха да стане от скоростен свръхскоростен стригач.

Доколкото му позволяваха умствените възможности, той се ориентира към друг начин за постигане на желаното: на този етап от живота си той вече бе установил колко е привлекателен за жените. Първия си опит направи като пастир в Гнарлунга, тъй като наследникът на тази ферма бе жена, и то доста млада и хубава. Но просто не му провървя: тя предпочете един обикновен работник — англичанин, чиито още по-невероятни подвизи бяха станали легенда из околността. От Гнарлунга Люк се прехвърли в Бингели, където се зае да обядва коне; беше хвърлил око на фермата, обитавана от една застаряваща, грозновата наследница и овдовелия ѝ баща. Горката Дот — почти я беше спечелил, но в края на краищата тя се преклони пред волята на баща си и се омъжи за енергичния шестдесет и няколко годишен собственик на съседното имение.

Тези два опита му струваха над три години от живота му и той реши, че да губи по двадесет месеца за всяка наследница, е твърде много и твърде досадно. Я по-добре да пообиколи малко надлъж и шир, без да се застоява на едно място, докато попадне на нещо по-подходящо. С истинско удоволствие той обходи пътищата из Западен Куийнсленд — чак до Копър и Диамантина, до Барку и Булу, — които се губеха някъде към горния край на Западен Нови Южен Уелс. Беше навършил тридесет години и крайно време беше да намери кокошката, която да му снесе поне едно златно яйце.

За Дройда бяха чували всички, но Люк наостри уши, като разбра, че там има само една дъщеря. Нямаше надежда тя да наследи чифлика, но може би щяха да ѝ дадат зестра поне 100 000 акра някъде около Кинуна или Уинтън. Хубаво беше около Гили, но твърде хълмисто и гористо и не по вкуса му. Люк жадуваше за простора на Куийнсленд, далеч на запад — там всичко беше само треви, додето поглед стига, а

дърветата трябва да са някъде на изток. Само трева, трева и трева, без начало и без край, където и една овца на десет акра земя беше много. Защото понякога и трева нямаше, а оставаше само равна и пустинна, напукана, задъхана черна земя. Трева, слънце, жега, мухи; всеки си има своя рай, а за Люк О'Нийл това беше раят.

Подробностите за Дройда той изкопчи от Джими Стронг, търговския агент в „Майкар лимитид“, който го доведе първия ден. За Люк беше тежък удар, като разбра, че Дройда е собственост на католическата църква. Но той вече се беше убедил колко рядко се намираше жена-наследница на чифлик и когато Джими Стронг спомена, че единствената дъщеря има солидна сумица на свое име и неколцина любещи братя, които душа дават за нея, той реши да действа, както си беше наумил.

Но макар отдавна да си мислеше, че целта в живота му са хилядата акра край Кинуна или Уинтън и с всички сили да се стремеше към тях, дълбоко в сърцето си в същност обичаше сухите пари повече от онова, което можеше да се купи с тях: блазнеше го не собствеността над земята, нито заложените в нея възможности, а да може да натрупа редица красиво изписани цифри, все на негово име. Не му беше толкова за самите ферми Гнарлунга и Бингели, а за стойността им в суха пара. Човек, който истински желае да стане скотовъдец, не би се задоволил с безимотната Меги Клийри. Нито пък би обичал физическия труд така, както го обичаше Люк О'Нийл.

Танцовата забава в салона на Светия кръст в Гили беше тринадесетата вечер, в която Люк излизаше с Меги за също толкова седмици. Меги беше твърде наивна, за да отгатне как разбираше той къде ще има танци и как набавяше поканите, но всяка събота Люк искаше от Боб ключовете на „Ролса“ и я откарваше на стотина — сто и петдесет мили.

Тази вечер беше студено и застанала до някаква ограда, тя гледаше безлунния пейзаж, а под краката си усещаше как скърца замръзналата земя. Идваше зима. Ръката на Люк се обви около нея и я притегли.

— Студено ти е — каза той. — Хайде да те заведа в къщи.

— Не, добре ми е, стоплям се — отвърна тя, затаила дъх.

Усети промяна в него, в ръката му, обхванала я леко и спокойно през раменете. Но ѝ беше приятно да се облегне на него, да усети топлината, която излъчваше. Дори през жилетката почувствува как ръката му описва малки нежни кръгчета и я гали колебливо и сякаш питащо. Ако в този момент кажеше, че ѝ е студено, той щеше да престане, ако замълчи, щеше да го приеме като безмълвно съгласие да продължи. А тя беше млада и така силно ѝ се щеше да се наслади истински на любовта. Това беше единственият мъж освен Ралф, който бе събудил интерес у нея: защо тогава да не опита неговите целувки? Само дано да е различно! Дано да не е като целувките на Ралф!

Приел мълчанието ѝ като съгласие, Люк постави и другата си ръка на раменете ѝ, обърна я към себе си и се наведе. Това целувка ли е? Та той само я притискаше! Какво да направи, за да покаже, че ѝ е приятно? Тя раздвижи устните си под неговите, но веднага съжали. Натискът се увеличи, той разтвори широко уста, раздели устните ѝ с език и зъби и прокара езика си по вътрешната страна на устата ѝ. Отвратително! Защо ѝ се беше сторило толкова различно, когато я целуваше Ралф? Тогава не усети да е лигаво и да ѝ се повдига: изглежда, тогава изобщо не е мислила, а само се е разтваряла за него като ковчеже, чиято тайна пружинка е била натисната от умела ръка. Какво, за бога, правеше Люк? Защо тялото ѝ трепна така и се притисна до него, след като умът ѝ неудържимо я караше да се отдръпне?

Люк беше напипал някакво чувствително място отстрани на гърба ѝ и държеше ръката си там, предизвиквайки тръпки по цялото ѝ тяло. Като прекъсна целувката по устата, той впи още по-силно устните си отстрани на шията ѝ. Това като че ли повече ѝ хареса, ръцете ѝ го обгърнаха и дишането ѝ се учести, но когато устните му се плъзнаха надолу по врата ѝ, а ръката му се опита да смъкне роклята от рамото, тя рязко го отблъсна и отстъпи назад.

— Стига, Люк!

Случилото се я разочарова, едва ли не отврати. Люк го долови безпогрешно, докато ѝ помагаше да се качи в колата и после, докато си свиваше така необходимата му цигара. Той се смяташе за добър любовник и никое момиче досега не се беше оплакало... Вярно, те не бяха така изискани като Меги. Дори Дот Макфърсън, наследницата на Бингели, беше недодялана — никакви скъпи училища в Сидни и други такива работи. Въпреки приличния си вид Люк разбираше от любов не

повече от средния селски работник: не познаваше механизма ѝ отвъд онова, което на него доставяше удоволствие; от теория нямаше и представа. Безбройните момичета, с които се беше любил, охотно го уверяваха, че им е приятно, но това беше само лично мнение, и то не винаги искрено. Щом някое момиче започнеше връзка с надежда да се омъжи за човек, привлекателен и работлив като Люк, то беше в състояние да лъже, само и само да му се хареса. А нищо не се харесваше на мъжа повече от това да му казват, че е най-добрият. Люк дори и не подозираше още колко много мъже са били мамени по същия начин.

Люк вдигна мислено рамене, все още обзет от спомена за Дот, която беше отстъпила пред волята на баща си, след като прекара една седмица заключена в бараката на стригачите до една разплула се от мухите умряла овца. Меги ще се окаже костелив орех и той не биваше да рискува да я изплаши или отврати. Удоволствието трябваше да почака — и толкова. Ще я ухажва така, както тя очевидно искаше — с цветя и комплименти и без много-много прегръдки и целувки.

Известно време цареше неловко мълчание, после Меги въздъхна и се отпусна назад в седалката.

— Съжалявам, Люк.

— И аз. Не исках да те обидя.

— О, не, не си ме обидил, повярвай ми! Аз май не съм свикнала на това... Изплаших се, не че се обидих.

— О, Мегън! — Той махна едната си ръка от кормилото и я сложи върху скръстените ѝ на скута ръце. — Слушай, не се притеснявай. Ти си още малко момиче, а аз избързах. Нека да го забравим.

— Точно така — съгласи се тя.

— Той не те ли е целувал? — любопитства Люк.

— Кой?

Страх ли долови в гласа си? Но защо пък страх?

— Нали каза, че си била влюбена и аз си помислих, че ги разбираш тези работи. Извинявай, Мегън... Трябваше да си дам сметка, че с възпитание като твоето си искала да кажеш, че си била увлечена по някого, но той не те е и забелязал.

Да, да! Нека да си мисли така!

— Прав си, Люк: беше просто едно ученическо увлечение.

Пред къщи той отново я притегли към себе си и я целуна нежно и продължително, без да си отваря устата и без език. Тя не му отвърна както трябва, но очевидно ѝ хареса; той се прибра в пристройката си за гости доволен, че не е проиграл шанса си.

Меги се довлече до леглото и лежеше, загледана в ореола от мека светлина, който лампата образуваше върху тавана. Е, едно поне беше ясно: нищо в целувките на Люк не ѝ напомняше за Ралф. А и един-два пъти накрая изненадана бе усетила тръпка на възбуда, когато пръстите му се впиха в гърба ѝ и когато я целуна по шията. Нямаше смисъл да сравнява Люк с Ралф, а и не беше вече сигурна дали иска да ги сравнява. По-добре да забрави Ралф, той не можеше да ѝ бъде съпруг. А Люк може.

Когато Люк я целуна следващия път, Меги се държа съвсем различно. Бяха на една чудесна забава в Рудна Хуниш, на границата, до която Боб им позволяваше да се отдалечат, и цялата вечер беше преминала хубаво. Люк беше в най-добрата си форма и така се шегуваше по пътя дотам, че я изтощи от смях, а после беше нежен и внимателен с нея цялата вечер. А мис Кармайкъл си науми да ѝ го отнеме! Вмъквайки се там, където Алистър Маккуийн и Инок Дейвис се бояха да пристъпят, тя се залепи за тях, флиртуваше дръзко с Люк и го принуди да я покани от любезност на танц. Забавата беше официална, почти като бал, Люк танцуваше с мис Кармайкъл един бавен валс и щом свърши, върна се при Меги, не продума нищо, но вдигна очи към тавана, с което безсъмнено искаше да каже, че мис Кармайкъл му е досадна. С това той много ѝ допадна: още от деня, в който тази дама ѝ беше развалила удоволствието на панаира в Гили, Меги я намрази. Никога нямаше да забрави как отец Ралф беше зарязал госпожицата, за да пренесе малкото момиче през локвата; постъпката на Люк тази вечер беше подобна. О, браво, Люк, чудесен си!

Пътят към къщи беше много дълъг, беше много студено. Люк беше измъкнал от стария Енгъс Маккуийн няколко сандвича и бутилка шампанско и като изминаха близо две трети от пътя, той спря колата. Колите в Австралия много рядко имаха отопление, но „Ролсът“ имаше и тази нощ това се оказа крайно необходимо, защото земята бе покрита със скреж.

— Ах, че е приятно да седиш без палто в такава нощ, нали? — засмя се Меги, като пое сгъваемата сребърна чаша с шампанско, която Люк ѝ поднесе, и отхапа от сандвича със салам.

— Наистина. Толкова си красива тази вечер, Мегън.

Какъв беше този цвят на очите ѝ? Той обикновено не харесваше сиви очи, бяха му твърде бледи, но като гледаше нейните сиви очи, можеше да се закълне, че в тях са събрани всичките цветове в синия край на спектъра — и виолетово, и дълбокото синьо на небето в хубав ясен ден, и масленозеленото на мъха, и златисто кафяво. Тези очи, излъчващи топлия, полуматов блясък на скъпоценни камъни, обрамчени от дългите извити мигли, които лъщяха, сякаш бяха потопени в злато. Той посегна и леко докосна с пръст миглите на едното ѝ око, а сетне внимателно погледна върха на пръста си.

— Какво има, Люк?

— Не можах да устоя да не проверя сам дали пред огледалото нямаш кутия със златна пудра. Знаеш ли, ти си единственото момиче, което съм виждал с истинско злато на миглите.

— О! — И тя пипна миглите си, погледна пръста си и се разсмя. — Вярно! Не се маха, а?

Шампанското я гъделичкаше по носа и се пенеше в стомаха ѝ; беше ѝ хубаво.

— И истински златни вежди, извити като покрив на черква, и най-хубавите златни коси... които винаги съм мислил, че са твърди като метал, а ето че били меки и пухкави като на бебе... А на кожата си сигурно слагаш златна пудра, така блести... И най-красивата уста, създадена само за целувки.

Тя го гледаше, полуотворила нежните розови устни, както при първата им среща; той посегна и взе полупразната чаша от ръцете ѝ.

— Пийни си още малко шампанско — каза той, като ѝ наливаше.

— Хубаво, че спряхме да си починем от пътя. И благодаря ти, че се сети да поискаш от мистър Маккуийн сандвичи и вино.

Мощният мотор на „Ролса“ бръмчеше леко в тишината, а вентилаторите почти безшумно вкарваха топъл въздух: двата различни звука действаха почти приспивно. Люк развърза вратовръзката си, свали я и разкопча яката на ризата. Жакетите им бяха на задната седалка, понеже беше твърде топло да пътуват с тях.

— Е, така е по-добре! Не знам кой е изобретил вратовръзките и постановил, че мъжете са добре облечени само когато са с вратовръзка, но ако го срещна, ще го удуша със собственото му изобретение.

Той внезапно се обърна, сведе лице над нейното и успя да улови извивката на устните ѝ точно между своите; и макар да не я държеше, нито я докосваше другаде, тя почувствува, че нещо я влече към него и главата ѝ го последва, когато той се облегна назад и я притегли върху гърдите си. Ръцете му обхванаха тила ѝ, за да може да вкуси по-силно тази замайваща, удивително отзивчива уста, да я изпие до дъно. Той въздъхна и се предаде само на това усещане, овладял най-сетне кадифените бебешки устни, така добре прилягащи към неговите. Едната ѝ ръка обви шията му и треперещите пръсти се заровиха в косата му, а дланта на другата се опря на гладката му кожа под гърлото. Този път той не бързаше, макар че само като я гледаше, се беше възбудил още преди да ѝ даде втората чаша шампанско. Без да пуска главата ѝ, той целуваше страните ѝ, притворените ѝ очи, извивката под веждите и пак страните, защото бяха така атлазено гладки, после се върна на устните, чиято детинска форма го влудяваше, влудяваше го непрекъснато, откакто я видя за пръв път.

Потърси гърлото ѝ, малката вдлъбнатинка под него, кожата на раменете ѝ — нежна, хладна и суха... Безсилен да спре, почти обезумял от страх да не би тя да го отблъсне, той отмести ръката си от тила ѝ и я плъзна по дългата редица копчета на гърба, смъкна роклята през покорно отпуснатите ръце, свали презрамката на лекото копринено бельо. Заровил лице между шията и рамото ѝ, той прокара върха на пръстите си по голия ѝ гръб, усещайки леките тръпки на изненада и внезапно втвърдените зърна на гърдите ѝ. Наведе глава и инстинктивно затърси хладното нежно хълмче с разтворени устни, които най-сетне се впиха в него и се затвориха над твърдата, набъбнала плът. В шеметен миг езикът му се плъзна и завъртя, после ръцете му я сграбчиха през гърба в болезнена наслада и той започна да смуче, да хапе, да целува и пак да смуче... Познатият и вечен импулс, който никога не му изневеряваше. Беше толкова хубаво, хубаво, хуууубаво! Не извика, само потрепери в един изтръгващ, освобождаващ миг и дълбоко преглътна.

Като заситено кърмаче той изпусна зърното от устата си, положи една целувка на безкрайна обич и благодарност отстрани на гърдата ѝ

и се отпусна неподвижно, като дишаше тежко. Усети нейните устни в косата си и ръката ѝ под ризата и внезапно дойде на себе си, отвори очи. Изправи се бързо, вдигна презрамките, после роклята и сръчно закопча всички копчета.

— По-добре да се омъжиш за мен, Мегън — рече той с топъл, засмян поглед. — Братята ти никак не биха одобрили това, което направихме.

— И аз така мисля, Люк — съгласи се тя, свела ресници и леко поруменяла.

— Хайде да им кажем утре.

— Защо не? Колкото по-скоро, толкова по-добре.

— Другата събота ще те закарам в Гили. Ще говорим с отец Томъс — ти сигурно ще искаш да се венчаем в църква. Ще направим съобщение, както му е редът, и ще купим годежен пръстен.

— Благодаря ти, Люк.

Е, това е. Тя се бе съгласила и връщане назад нямаше. След няколко седмици или колкото е необходимо там, докато съобщят в църквата, тя щеше да се омъжи за Люк О'Нийл. Щеше да стане... мисис Люк О'Нийл! Странно! „Защо се съгласих? Защото той ми каза, че трябва, той ми каза да го направя. Но защо? Да не се излага на опасност ли? Да запази мен или себе си? Ралф де Брикасар, понякога ми се струва, че те мразя...“

Случилото се в колата я изненада и смути. По нищо не приличаше на първия път. Толкова приятни и силни усещания. О, докосването на ръцете му! Това подръпване на гърдите ѝ как я наелектризираше и се разливаше по цялото ѝ тяло на все по-големи кръгове! И той го направи тъкмо в момента, когато съзнанието ѝ се пробуди и заговори на оглупялото същество, в което тя, изглежда, се беше превърнала, че той я съблича и че тя трябва да вика, да го удари, да избяга. Неговото първо жадно всмукване на гърдата ѝ я беше пронизало, отрезвило я беше от унеса и от шампанското, от топлината, от откритието, че е прекрасно да те целуват, когато го правят добре, заглушило беше и здравия разум, и мисълта за бягство. Раменете ѝ сами се отделиха от гърдите му. Тя несъзнателно се намести върху него, докато силната му ръка притискаше нейните бедра и онази безименна област в основата им към някакъв ръб на тялото му, твърд като камък; искаше ѝ се само да остане така до края на живота си,

разтърсена до дъното на душата си, отворена цялата, жадуваща... Жадуваща какво? Не знаеше. В момента, когато той я отстрани от себе си, тя не искаше да се отдели от него, би се нахвърлила даже отгоре му като дивак. Но това беше затвърдило окончателно оформилото се вече у нея желание да се омъжи за Люк О'Нийл. Освен това беше убедена, че той е направил с нея онова, от което се появяват бебетата.

Никой не беше особено изненадан от вестта и на никого не мина през ум да възразява. Стъписа ги само упоритият отказ на Меги да пишат на епископ Ралф и почти истеричната ѝ реакция, когато Боб предложи да поканят епископ Ралф в Дройда и да вдигнат голяма сватба. Не, не, не! Тя започна да им крещи, тя, която никога не повишаваше глас. Очевидно му беше сърдита, загдето не е дошъл да ги види; настояваше, че сватбата си е нейна работа, че ако не е намерил за добре да дойде в Дройда поне от приличие, тя няма да го докара тук по задължение.

Фий обеща да не споменава ни дума в писмата си, пък и, изглежда, ѝ беше все едно; тя не прояви интерес и към избора на Меги. Да се водят сметките на ферма като Дройда, беше работа за цял ден. Записките на Фий биха представлявали интерес за историк с подробните описания на живота в овцевъдната ферма. Защото те не се състояха само от цифри и отчети. Най-точно бяха описани всички стада в даден момент, смяната на сезоните, времето, дори какво сервираше мисис Смит за вечеря. Под датата 22 юли 1934 година, неделя, беше записано: „Ясно небе, безоблачно, температурата при изгрев 1,1°C. Без сутрешна служба. Боб — в къщи, Джек — в Муримба с двама пастири, Хюи — в Уест Дам с един пастир. Бирберъл прехвърля тригодишни скопени овни от Будгин в Уинимъръ. Температурата в три часа — 29,4°C. Барометърът стабилен — 76,5 см. Западен вятър. Менюто за вечеря: солено месо, варени картофи, моркови и зеле, пудинг със сливи. Мегън Клийри ще се омъжи за Люк О'Нийл — пастир, на 25 август, събота, в църквата «Свети кръст», Гилънбоун. Записано в 9 часа вечерта, температура 7,2°C, луната в последна четвърт.“

Люк купи на Меги годежен пръстен с диаманти, скромен, но красив, с два еднакви четвърт каратови камъка, монтирани върху платинени сърца. Церемонията беше обявена за събота, 25 август, на обяд, в църквата „Свети кръст“. След това щеше да има семеен обяд в хотел „Империял“, на който естествено бяха поканени и мисис Смит, Мини и Кет, но Джимс и Патси щяха да останат в Сидни — Меги настоя, че няма смисъл да се разкарват шестстотин мили, за да присъстват на церемония, която не разбират. Тя получи поздравителни писма от тях: от Джимс дълго, несвързано и детинско, а от Патси съвсем кратко: „Бъдете щастливи.“ Те познаваха Люк, с когото бяха яздили през ваканцията из пасищата на Дройда.

Мисис Смит беше разочарована, че Меги настояваше сватбата да е колкото може по-скромна; тя се беше надявала да види сватбата на единствената дъщеря, омъжена в Дройда, с развети знамена, със звън на чинели и празненство дни наред. Но Меги беше толкова против всякакъв шум, че отказа дори да облече булчинска рокля; щеше да си сложи спортна рокля и обикновена шапка, за да може след това да пътува със същите дрехи.

— Мила, реших къде ще прекараме медения си месец — каза Люк, като се отпусна в едно кресло срещу нея в неделята, след като направиха плановете си за сватбата.

— Къде?

— В Северен Куийнсленд. Докато ти беше при шивачката, аз разговарях с няколко момчета в бара на „Империял“ и те ми казаха, че от захарната тръстика може да се изкарат много пари, ако човек е силен и не се бои от тежка работа.

— Но, Люк, ти имаш хубава работа тук!

— Един мъж не се чувства добре, когато яде хляба на роднините на жена си. Искам да спечеля пари, за да си купим земя в Западен Куийнсленд, и това трябва да стане, преди да остареея, докато още мога да работя. Човек без образование трудно може да намери добре платена работа в тази депресия, но в Северен Куийнсленд не стига

работната ръка и се плаща десет пъти повече, отколкото изкарвам като пастир в Дройда.

— И какво ще работиш?

— Ще режа захарна тръстика.

— Ще режеш захарна тръстика ли? Та това е работа за кули^[1].

— Грещиш. Азиатците са твърде ниски за тази работа и освен това много добре знаеш, че австралийските закони не позволяват да се внасят чернокожи и жълти като ниско платена работна ръка, за да не се отнема хлябът на белите работници. Резачите не достигат и им плащат страхотно. Малко са мъжете, достатъчно едри или достатъчно силни да режат захарна тръстика. Но аз съм един от тях. И ще се справя!

— Тогава, значи, искаш да се установим в Северен Куийнсленд, Люк?

— Да.

Погледът ѝ се плъзна покрай рамото му през широката остъклена тераса към Дройда с призрачните евкалипти, стопанския двор, короните на дърветата отвъд. Да не живее в Дройда! Да иде някъде, където епископ Ралф не ще може да я намери, да живее, без да го види никога, да се вкопчи в този непознат мъж срещу нея така съдбоносно, че да няма връщане назад... Сивите очи се спряха върху възбуденото, нетърпеливо лице на Люк и станаха още по-красиви, но несъмнено потъжни. Той го долови, там нямаше сълзи, нито клепачите ѝ се сведоха, нито ъгълчетата на устните ѝ увиснаха. Но не го засягаше дали Меги тъгува за нещо, защото нямаше намерение да допусне тя да добие такова значение за него, та да се тревожи заради нея. Без съмнение тя беше твърде много за него, който се беше канил да се ожени за Дот Макфърсън от Бингели, но физическата ѝ привлекателност и сговорчивият ѝ нрав караха Люк да пази още по-ревниво сърцето си. Никоя жена, дори да е мила и красива като Меги Клийри, не можеше да получи такава власт над него, че да му нарежда какво да прави.

И така, верен на себе си, той пристъпи направо към основното, което си беше наумил. Понякога е нужна хитрост, но в този случай тя нямаше да му свърши такава добра работа както откровеността.

— Мегън, аз съм старомоден човек — започна той.

Тя го погледна озадачено.

— Така ли? — запита тя с тон, който означаваше: какво от това?

— Да — продължи той, — и смятам, че когато двама души се оженят, цялото имуществено на жената трябва да се даде на мъжа. Както зестрата едно време. Знам, че имаш малко пари, и отсега ти казвам, че като се оженим, трябва да ми ги припишеш. По-почтено е да знаеш какво мисля, докато още не си станала моя жена, и да си решиш дали си съгласна, или не.

Меги никога не беше мислила, че ще задържи парите си: знаеше, че като се омъжи, те ще бъдат на Люк, а не нейни. Всички жени в Австралия, с изключение на най-образованите и издигнатите, бяха възпитавани така, че да се смятат повече или по-малко като собственост на мъжете си, и това се отнасяше в особено голяма степен и за Меги. Фий и децата винаги се бяха подчинявали на татко, а след смъртта му Фий започна да слуша Боб като негов приемник. Мъжът притежаваше и къщата, и парите, и жена си, и децата си. Меги никога не се беше съмнявала в правото му на това.

— О! — възкликна тя. — Не знаех, че трябва да ги приписвам, Люк. Мислех, че което е мое, автоматично става твое, след като се оженим.

— Така беше преди, но ония глупаци в Канбера го промениха, като дадоха на жените право на глас. Но аз искам всичко да е открито и честно между нас, та затова ти казвам отсега как ще бъде.

Меги се разсмя.

— Добре, Люк, съгласна съм.

Тя го прие като добра старомодна съпруга; Дот нямаше да отстъпи така лесно.

— Колко пари имаш? — попита той.

— В момента четиринадесет хиляди лири. Всяка година получавам по още две хиляди.

Той подсвирна.

— Четиринадесет хиляди лири! Брей! Това са много пари, Мегън. По-добре е аз да се грижа за тях. Другата седмица ще отидем при директора на банката и да не забравя да му кажа — всичко, което постъпва занапред, да се внася на мое име. Няма да пипна и едно пени от тия пари, нали знаеш? Те ще ни трябват да си купим ферма по-нататък. Но следващите няколко години трябва да работим здравата и да пестим всяко спечелено пени. Съгласна ли си?

Тя кимна.

— Да, Люк.

Една небрежност от страна на Люк едва не провали цялата женитба. Той не беше католик. Когато отец Уоти разбра, разпери ръце ужасен.

— За бога, Люк, защо не ми каза по-рано? Знаеш ли сега колко зор ще видим да си смениш религията преди сватбата!

Люк погледна отец Уоти много учуден.

— Кой е казал, че ще си сменям религията? Много си ми е добре и така, но ако това ви притеснява, запишете ме като каласианец или като петдесетник, или както щете. Само католик няма да ме пишете.

Напразно го молиха, Люк не желаше и да чуе.

— Нямам нищо против католицизма или Ирландия и дори съчувствувам на католиците в Ълстър. Но аз съм оранец и няма да се пребоядисвам. Дори да бях католик и вие да искахте да ме направите методист, пак щях да отвърна по същия начин. Аз съм против пребоядисването, а не против католицизма. Така че ще трябва да минете без мен в паството си, отче, и толкова.

— Тогава не можеш да се ожениш!

— Откъде-накъде? Щом вие не искате да ни бракосъчетае, преподобният отец на Англиканската църква едва ли ще има нещо против или дори Хари Гау като представител на правната власт.

Фий се усмихна мрачно, като си спомни своя спор с Пади и един свещеник на времето; тогава беше се изпълнила нейната воля.

— Но, Люк, аз трябва да се омъжа в църква! — протестираше плахо Меги. — Иначе бих живяла в грях!

— Е, аз пък мисля, че да живея в грях, е по-добре, отколкото да се пребоядисам — настояваше Люк, който понякога беше странно противоречив; колкото и да жадуваше за парите на Меги, някакво сляпо упорство в него не му позволяваше да отстъпи.

— О, престанете с тези глупости! — рече най-сетне Фий не толкова на Люк, колкото на свещеника. — Постъпете както нас с Пади и решете спора. Отец Томас може да ви венчае в презвитерството, щом не иска да скверни църквата си.

Всички обърнаха към нея изненадани погледи, но това реши въпроса. Отец Уоти склони да ги венчае в презвитерството, но отказа да благослови пръстените.

Половинчатата църковна церемония остави у Меги чувството, че върши грях, но не чак толкова голям, та да иде в ада, а пък старата Ани, икономката на презвитерството, направи всичко възможно кабинетът на отец Уоти да заприлича на църква — с големи вази с цветя и с множество месингови свещници. Обаче всички се чувстваха неловко, а възмутеният свещеник им даде да разберат, че изпълнява церемонията само колкото да си спести по-голямото неудобство двамата да сключат граждански брак. Нямаше нито сватбена литургия, нито благословия.

Така или иначе, свърши се. Меги вече беше мисис Люк О'Нийл, на път за Северен Куийнсленд, където щеше да прекара първата си брачна нощ, но малко по-късно — поради дългия път дотам. Люк не се съгласи да прекарат съботната нощ в „Империал“, понеже теснолинейната железница за Гундиуинди пътуваше само веднъж в седмицата, в събота през нощта, за да направи връзка с пощенския влак Гундиуинди — Бризбейн в неделя. Така щяха да пристигнат в Бризбейн в понеделник — тъкмо навреме да хванат експресния влак до Кейрнс.

Влакът за Гундиуинди беше претъпкан. Те не бяха сами в купето и трябваше да прекарат нощта седнали, понеже нямаше спални вагони. Час след час отмерваха колелата, тракайки по криволичетия и неравен път на североизток, влакът спираше всеки път, щом на машиниста му се допиеше чай или трябваше да изчака някое стадо да мине през линията и да си поприказва в това време с овчаря.

— Чудно ми е: защо се мъчат с такова дълго име като Гундиуинди, а не са го съкратили досега? — попита Меги просто така, докато чакаха на единственото място, отворено в неделя в Гундиуинди — чакалнята на гарата, която беше боядисана в отвратителен казионен зелен цвят и с черни твърди дървени скамейки. Клетата Меги беше толкова нервна и притеснена.

— Че откъде да знам — въздъхна Люк, на когото съвсем не му беше до приказки, а отгоре на всичко умираше от глад. Понеже беше неделя, нямаше къде и една чаша чай да изпият. Чак в понеделник сутринта, когато влакът към Бризбейн спря за закуска, те успяха да хапнат малко и да утолят жаждата си. После пристигнаха в Бризбейн на южната гара и трябваше да прекосят града, за да стигнат до гарата

на улица „Рим“, откъдето тръгваше влакът за Кейрнс. Тук Меги установи, че Люк е взел билети за второкласно купе с голи скамейки.

— Люк, но нали имаме пари! — каза му тя уморена и ядосана. — Ако си забравил да идеш в банката, аз имам в чантата си сто лири, които Боб ми даде. Защо да не вземем спално купе в първа класа?

Той я погледна изумен.

— За някакви си три дни и три ноци до Дънглоу! Защо да харчим пари за спален вагон, когато и двамата сме млади, здрави и силни? Няма да умреш, ако поседиш малко във влака, Мегън! Крайно време е да разбереш, че си се омъжила за обикновен работник, а не за някой проклет фермер!

Меги се отпусна на мястото до прозореца, което Люк ѝ намери, и опряла разтрепераната си брадичка на дланта, се загледа навън, за да не забележи Люк сълзите ѝ. Той ѝ говореше като на безотговорно дете и тя вече се питаше дали наистина не я смяташе за такава. Усети, че започва да се бунтува, но още съвсем слабо, а несломимата ѝ гордост не ѝ позволяваше да се унижи дотолкова, че да се кара с Люк. Повтаряше си само, че е съпруга на този човек, но той още не е свикнал с това. Дай му малко време. Ще живеят заедно, тя ще му готви, ще го кърпи, ще се грижи за него, ще има от него деца, ще му бъде добра съпруга. „Я си спомни татко — колко много уважаваше мама, как я обичаше. Трябва му малко време на Люк.“

Пътуваха към град Дънглоу, само на петдесет мили от Кейрнс — последната гара в северния край на линията, която минаваше покрай цялото крайбрежие на Куийнсленд. Над хиляда мили с теснолинейката — релси на метър една от друга, върху които вагоните се люшкаха и клатеха напред-назад и всички места в купетата заети, да не може човек нито да легне, нито да се поопъне. Околността беше по-гъсто населена от Гили и много по-пъстра, но Меги нямаше сили дори да наблюдава пейзажа. Болеше я главата, стомахът ѝ не поемаше храна, а жегата беше по-ужасна и от най-големия зной в Гили. Хубавата ѝ копринена розова рокля за сватбата беше изцапана от саждите, нахлуващи през прозореца, кожата ѝ лепнеше от пот, която не се изпаряваше, а още по-тягостна от физическите ѝ мъки беше ненавистта, която започваше да изпитва към Люк. Той не изглеждаше нито уморен, нито отегчен от пътуването: седеше си спокойно и бърбеше с двама мъже, които пътуваха за Кордуел. Само един-

единствен път погледна към нея, стана, надвеси се през прозореца, и то така грубо, че тя се отдръпна, и метна навън един нагънат вестник — покрай линията група дрипави хора, жадни за новини, държаха в ръце железни чукове и викаха:

— Вестник! Вестник!

— Работници, които поддържат линията — обясни ѝ той, като седна на мястото си.

Той очевидно смяташе, че и тя като него е доволна и се възхищава на крайбрежната равнина, която бягаше край прозореца. Но Меги в същност я гледаше, без да я вижда, и я мразеше, преди да е стъпила на нея.

В Кордуел двамата мъже слязоха и Люк отиде до закусвалнята от другата страна на пътя да купи пържена риба и картофи, увити във вестник.

— Казват, че рибата на Кордуел трябва непременно да се опита, мила Мегън. Най-хубавата риба на света. Ето, вземи си. Това е първата ти хапка от истинската храна по „банановите земи“. Куийнсленд е рай, слушай какво ти казвам.

Меги погледна мазните парчета риба, затисна уста с кърпичката си и хукна към тоалетната. Когато малко по-късно излезе оттам пребледняла и разтреперана, той я чакаше в коридора.

— Какво има? Не ти ли е добре?

— Зле ми е още откакто напуснахме Гундиуинди.

— Така ли? Защо не ми каза?

— А ти не забеляза ли?

— Изглеждаше ми съвсем добре.

— Колко път има още? — попита тя вече примирено.

— От три до шест часа горе-долу. Тук не спазват много разписанията. Ето че сега има повече място, като си отидоха тези момчета. Легни и си сложи крачката на коленете ми.

— О, не ме залъгвай като бебе! — тросна му се тя. — По-добре да бяха слезли преди два дни в Бундабърг.

— Хайде, Мегън, бъди разбрана! Почти стигнахме. Остават само Тули, Инисфейл и после е Дънглоу.

Беше късно следобед, когато слязоха от влака; Меги се беше вкопчила здраво в ръката на Люк, но беше твърде горда да си признае, че няма сили да върви. Той попита началника на гарата в кой хотел

отсядат работници, взе куфарите и излезе на улицата. Зад него Меги залиташе като пияна.

— Ей го отсреща на онзи ъгъл — успокои я той. — Онази двуетажна постройка.

Стаята им беше малка и претъпкана с огромни викториански мебели, но на Меги ѝ се стори като рай и тя се отпусна на ръба на двойното легло.

— Полегни си малко, докато стане време за вечеря, мила. Аз ще отида да се поогледам — рече той на излизане от стаята, бодър и спокоен, какъвто беше и в деня на сватбата им. Тогава беше неделя, а сега — четвъртък привечер; пет дни, седнала във влака, задушавана от цигарен дим и сажди.

Леглото сякаш монотонно се люлееше още в такт с потракването на стоманените колела, минаващи през сглобките на релсите, но Меги с облекчение и благодарност обърна глава на възглавницата и спа, спа.

Някой ѝ беше събул обувките и чорапите и я беше покрил с чаршаф; Меги се размърда, отвори очи и се огледа. Люк беше седнал на перваза на прозореца, подпрял коляно, и пушеше. Като я чу да се размърдва, той се обърна, погледна я и се усмихна.

— Добра младоженка, няма що! Седя аз и чакам с нетърпение първата брачна нощ, а жена ми я няма никаква вече почти два дни! Поразтревожих се, като не можах да те събудя, но хотелиерът ми каза, че пътуването във влака и влагата така действали на жените. Каза ми просто да те оставя да си отспиш. Как си сега?

Тя се надигна вдървено, протегна се и се прозя.

— Много по-добре съм, благодаря. О, Люк! Знам, че съм млада и силна, но все пак съм жена! Не издържам като теб на физически изпитания.

Той дойде и седна на ръба на леглото, като погали ръката ѝ с почти очарователен жест на разкаяние.

— Извинявай, Мегън, много извинявай. Не помислих за това, че си жена. Нали не съм свикнал да имам съпруга — затова. Гладна ли си, мила?

— Умирам от глад. Сещаш ли се, че почти от една седмица не съм яла?

— Тогава вземи се изкъпи, сложи си чиста рокля и да излезем да разгледаме Дънглоу.

До хотела имаше малък китайски ресторант, където Люк я заведе, и Меги за пръв път през живота си вкуси ориенталска храна. Беше толкова гладна, че всичко би ѝ харесало, но ястията бяха наистина превъзходни. Не я интересуваше дали са приготвени от миши опашки, от перки на акули или от птичи черва, както се говореше в Гилънбоун, но там имаше само едно подобно ресторантче — на гърци, в което сервираха пържолки и пържени картофи. Люк беше пъхнал в една книжна кесия две малки бутилки бира от хотела и настоя Меги да изпие една чаша, въпреки че не обичаше бира.

— Недей пи много вода отначало — посъветва я той. — От бирата няма нищо да ти стане.

После я хвана за ръка и закрачи гордо из улиците на Дънглоу, сякаш бяха негови. Но нали Люк бе роден в Куийнсленд. А какъв особен град беше Дънглоу! Не приличаше на западните градове нито по вид, нито по атмосфера. Беше голям може би колкото Гили, но вместо да са строени произволно само от двете страни на една дълга главна улица, сградите на Дънглоу бяха подредени в правилни квадрати и всички къщи и магазини бяха боядисани в бяло, а не в кафяво. Прозорците представляваха вертикални процепи — навярно за да улавят и най-лекия полъх на вятъра, а където можеше, махаха и покривите, като на откритото кино например: екран, стени с отвори и редици платнени столове като в кораб, но никакъв покрив.

Целият град беше заобиколен от истинска джунгла. Навсякъде пълзяха лози и виещи се растения — по стълбовете, на покривите, по стените. Тук-там бяха израсли дървета наред пътя и дори някъде около стъблата им бяха построени къщи или пък дърветата бяха израсли сред самите къщи. Не можеше да се каже кое се е появило по-напред — дърветата или човешките жилища, защото всичко беше обрасло в неудържимо буйна растителност. Кокосови палми, по-високи и стройни от евкалиптите на Дройда, размахваха листа към бездънното трептящо синьо небе; накъдето и да погледнеш Меги, всичко излъчваше ярки багри. Ни помен от сиво-кафявата земя. Дърветата до едно бяха обсипани с различни цветове — мораво, оранжево, пурпурно, розово, синьо, бяло.

Срещаха много китайци в черни копринени панталони, малки черно-бели обувки и бели къси чорапи, в бели ризи с яки като на мандарини, а косите им се спускаха по гърба на тънки опашки. Мъжете и жените толкова си приличаха, че Меги не можеше да ги различи. Почти цялата търговия на града беше в ръцете на китайци; един голям универсален магазин, по-пищен на вид от която и да е сграда в Гили, имаше китайско име. А УОНГ — пишеше на табелата.

Всички къщи бяха построени върху високи стълбове като старото жилище на главния пастир в Дройда. Това се прави за по-добра циркулация на въздуха — обясни Люк, — а също и заради термитите, които иначе биха разрушили сградата за една година след като е построена. На горния край на всеки стълб имаше ламарина с извити надолу ръбове — защото термитите не могат да прегънат телата си, за да стигат до самото дърво на къщата. Те, разбира се, продължаваха да пируват в стълбовете, но щом някой стълб угниеше, сменяха го с нов. А това беше далеч по-лесно и по-евтино, отколкото да се прави цяла къща. Повечето градини бяха задушени от буйната растителност на джунглата, с бамбук и палми, и изглеждаше, сякаш стопаните са се отказали да ги поддържат.

Мъжете и жените по улиците поразиха Меги. За да излезе с Люк на вечеря и на разходка, тя се облече както подобава — с обувки с токове, копринени чорапи, атлазено бельо и широка копринена рокля с колан и ръкави до лактите. На главата си носеше широкопола сламена шапка, а на ръцете — ръкавици. И изпитваше голямо неудобство, защото хората я оглеждаха — сякаш не те, а тя беше неприлично облечена!

Мъжете бяха боси и повечето без ризи, само с едни развлечени бозави къси панталони; малцината, които имаха по нещо на гърба си, бяха със спортни фланелки, а не ризи. Жените изглеждаха още по-зле. Някои бяха съвсем оскъдно облечени — в памучни рокли, очевидно без нищо отдолу, без чорапи, с неугледни сандали. Но и те носеха предимно къси панталони, закриваха гърдите си с малки безръкавни елечета и ходеха с боси крака. При това Дънглоу беше цивилизован град, а не плаж. Но ето че белите му жители се разхождаха из него най-безсрамно разгодени. Дори китайците бяха по-добре облечени от тях.

Навсякъде имаше велосипеди — със стотици, автомобилите бяха малко, а коне изобщо не се виждаха. Наистина съвсем различно от

Гили. И беше горещо, горещо, горещо. Минаха покрай един термометър, който, колкото и невероятно, показваше само 32,3°C; в Гили при 46,1°C беше по-хладно оттук. На Меги ѝ се струваше, че върви през плътен въздух, който тялото ѝ сякаш режеше като топло воднисто масло, а като дишаше, дробовете ѝ се пълнеха все едно с вода.

— Люк, не мога повече! Нека да се върнем, моля те! — задъха се тя, преди да изминат и една миля.

— Щом искаш. Това е от влажността на въздуха. Тя почти никога не е по-малко от деветдесет процента, а температурата не пада под двадесет и девет градуса, нито се покачва над тридесет и пет градуса. Няма много разлика между сезоните, но през лятото в най-големия зной мусоните докарват влажността до сто процента.

— През лятото ли вали или през зимата?

— През цялата година. Мусоните идват постоянно, а когато ги няма, духат пасатите. Те също носят много дъждове.

— Нощем не става ли по-хладно? — попита Меги, като се прибраха в хотела; горещите нощи в Гили бяха съвсем поносими в сравнение с тази сауна.

— Не много. Ще свикнеш. — Той отвори вратата на стаята и ѝ направи път да влезе. — Слизам до бара да изпия една бира и ще се върна след половин час. Пригответи се дотогава.

Тя го погледна изумена.

— Добре, Люк.

Дънглоу беше седемнадесет градуса южно от екватора и нощта настъпваше внезапно като гръм: в един момент слънцето сякаш едва се кани да залязва, а в следващия вече се е разстлал непрогледен мрак, гъст и топъл като компрес. Когато Люк се върна, Меги беше загасила лампата и лежеше, завита до брадичката с чаршаф. Той се разсмя, пресегна се, дръпна чаршафа и го хвърли на пода.

— Толкова е горещо, мила! Не ни трябва чаршаф.

Тя чуваше стъпките му, различи сянката му, докато той се събличаше.

— Оставих ти пижамата на нощното шкафче — прошепна тя.

— Пижамата ли? В това време? Знам, че в Гили им прилошава при мисълта мъжът да не носи пижамата, но тук е Дънглоу! Да не би ти да си с нощница?

— Да.

— Махни я тогава. Тя и без това ще ни пречи.

Благодарна, че в тъмнината Люк не може да я види, Меги успя някак да изхлузи тънката ленена нощница, която мисис Смит бе избродирала с толкова обич за първата ѝ брачна нощ. Но той имаше право: беше много по-хладно да лежи гола и ветрецьт през широко отворените процепи-прозорци леко да я облъхва. И все пак мисълта за друго горещо тяло в леглото ѝ я подтискаше.

Пружините изскърцаха, Меги усети допира на влажна кожа до ръката си и подскочи. Той се обърна настрана, придърпа я към себе си и я целуна. Отначало тя лежеше неподвижно и се мъчеше да не мисли за тази широко разтворена уста с неприлично дързък език, но после започна да се съпротивява, да се дърпа — не искаше да се допира до него в горещината, не искаше да я целува, не искаше Люк. Съвсем не беше както онази нощ в „Ролса“ на връщане от Рудна Хуниш. Сега тя не долавяше у него никаква мисъл за нея, само с нещо от тялото си настойчиво я натискаше в бедрата, докато едната му ръка с квадратни нокти се впиваше в задните ѝ части. Страхът ѝ прерасна в ужас: тя беше потресена — и то не само физически — от силата и упорството му, от това, че изобщо не го е грижа за нея. Внезапно той я пусна, седна на леглото и започна да прави нещо по себе си, шумолеше и дърпаше кой знае какво.

— По-добре да сме сигурни — задъхано проговори той. — Легни по гръб, време е! Разтвори си краката, за бога! Нищо ли не знаеш?

„Не, Люк, не знам! — искаше ѝ се да извика. — Това е ужасно, неприлично е; не знам какво ми правиш, но не може да е позволено от законите на църквата или на хората!“ Той цял легна върху нея, повдигна бедрата си и я заопипва с една ръка, вкопчил другата в косата ѝ така здраво, че тя не смееше да помръдне. Като се дърпаше непрекъснато от това непознато нещо между бедрата си, тя се опита да направи, както иска той, разтвори повече краката си, но той беше много по-широк от нея и мускулите на слабините ѝ се свиваха в мъчителни спазми от тежестта му и от необичайното ѝ положение. Макар че ѝ беше притъмняло от уплаха и изтощение, Меги усети надигането на някаква голяма сила, а когато той влезе в нея, силен писък се изтръгна от гърлото ѝ.

— Млъкни! — изсъска той, махна ръка от косата ѝ и затисна устата и. — Искаш всички в този проклет хотел да помислят, че те убивам ли? Кротувай и няма да те боли повече, отколкото трябва! Кротко, кроткооооо!

Тя се бореше като обезумяла да се освободи от това противно, болезнено нещо, но той я притискаше с цялата си тежест, а ръката му заглушаваше виковете ѝ и мъчението продължаваше. Не стига че беше съвсем суха, защото той не я беше възбудил, но и още по-сухият презерватив жулеше и протриваше тъканите ѝ, докато той се движеше напред-назад все по-бързо и по-бързо, а дъхът му започваше да свисти между зъбите му; после някаква внезапна промяна го накара да притихне, да потръпне, да преглътне шумно. Болката се притъпи до смъдене и за голямо нейно облекчение той се свлече от нея и легна по гръб, задъхан.

— Следващия път ще ти бъде по-добре — успя да ѝ каже. — Жената винаги я боли първия път.

„А защо не ми го каза по-рано?“ — искаше да му изкрещи тя, но нямаше сили да продума, обзета изцяло от желанието да умре. Не само поради болките, а и от откритието, че за него тя не беше човек, а някакъв бездушен инструмент.

Точно толкова я боля и втория път, и третия. Ядосан, защото очакваше неприятното ѝ усещане (както той си го представяше) да изчезне магически след първия път и не можеше да разбере защо тя продължава да се съпротивява и да вика, Люк се разсърди, обърна ѝ гръб и заспа. Сълзите ѝ се стичаха встрани от очите към косата ѝ, тя лежеше по гръб и се молеше да умре или поне да се върне в Дройда.

Същото ли бе имал пред вид отец Ралф преди години, като ѝ говореше за скритите пътища, свързани с това да имаш деца? Чудесен начин да узнае какво е искал да каже! Нищо чудно, че бе предпочел да не ѝ обяснява подробно. Но на Люк това нещо трябва да му е харесало, щом го направи три пъти почти едно след друго. Явно, него не го боли. И тя усети, че го намразва... и Люк, и това, което ѝ правеше.

Изтощена и така разранена, че всяко движение беше мъка, Меги едва-едва се обърна настрани, с гръб към Люк, и се разхлипа във възглавницата. Сънят бягаше от очите ѝ, а Люк спеше толкова дълбоко, че нейните плахи движения не промениха дори ритъма на дишането му. Той спеше кротко — нито хъркаше, нито се въртеше и докато

чакаше да съмне, тя си мислеше, че ако ставаше въпрос само да спят заедно, на нея би и било приятно с него. Утрото настъпи така бързо и безрадостно, както и нощта, стори ѝ се особено, че не чува кукуригането на петли и другите звуци на осъмващата Дройда с овцете, конете, прасетата и кучетата.

Люк се събуди и се обърна, тя усети как я целуна по рамото, но беше толкова уморена, толкова ѝ беше мъчно за в къщи, че забрави дори да се покрие от приличие.

— Я да те видим сега, Мегън — заповяда той, като я хвана за хълбока. — Обърни се като послушно момиче.

Всичко ѝ беше безразлично тази сутрин. Меги се обърна, попримига и го загледа унило.

— Не ми харесва това име Мегън — каза тя, неспособна да възроптае по друг начин. — Бих искала да ме наричаш Меги.

— А на мен не ми харесва Меги. Но щом ти е толкова неприятно, ще ти викам Мег. — Погледът му се плъзна унесено по тялото ѝ. — Каква хубава фигура имаш. — Той докосна едната ѝ гърд със сплесканото невъзбудено зърно. — Особено това. — Като сбута закуп възглавниците, той се облегна на тях засмян. — Хайде, Мег, целуни ме. Сега е твой ред да ме любиш и може да ти е по-приятно, а?

„Не искам да те целувам никога вече, докато съм жива“ — мислеше си тя и гледаше дългото тяло с изпъкнали мускули, по гърдите сплетени снопчета тъмни косми, които се спущаха надолу по корема му в тънка ивица и после се сгъстяваха като храстче, от което се подаваше измамно малък и безобиден израстък, който можеше да причини толкова болка. Колко космати бяха краката му! Меги беше израснала между мъже, които не сваляха нищо от облеклото си в присъствието на жени, но разкопчаните им в горещината ризи откриваха космати гърди. Но те бяха светли мъже и не ѝ бяха неприятни; този тъмнокос мъж ѝ беше чужд и я отвърщаваше. Косата на Ралф също беше тъмна, но тя добре си спомняше колко гладки и чисти бяха мургавите му гърди.

— Чуваш ли какво ти казвам, Мег! Целуни ме.

Тя се наведе над него и го целуна, той взе в шепи гърдите ѝ и не я оставяше да отдели устните си от неговите, после хвана едната ѝ ръка и я плъзна към слабините си. Сепната, тя отдели неохотно устни

от неговите да погледне какво е това, което се променяше и растеше в дланта ѝ.

— О, моля те, Люк, недей пак! — извика тя. — Моля те, недей! Моля те, много те моля!

Сините му очи се впиха в нея.

— Толкова ли те боли? Добре, ще направим нещо друго, само че опитай, се за бога, да проявиш малко желание.

Като я изтегли върху себе си, той разтвори краката ѝ, повдигна ѝ раменете и хвана гърдите ѝ, както бе направил в колата онази нощ, когато тя реши да се омъжи за него. Участвайки само с тялото си, Меги го изтърпя: поне не влезе в нея и болката беше само от движението. Колко странни са мъжете — правят това, като че ли е най-приятното нещо на света. Отвратително, подигравка с любовта. Ако не се надяваше, че този беше начинът да има бебе, Меги решително би отказала да участва.

— Намерих ти работа — заяви Люк на закуска в столовата на хотела.

— Какво? Преди да съм подредила дома ни както трябва ли, Люк? Преди още да имаме дом?

— Няма смисъл да наемаме жилище, Мег. Аз ще режа тръстика — уредих вече. Най-добрата група резачи в Куийнсленд е съставена от шведи, поляци и ирландци, води ги едно момче на име Арне Свенсон и докато ти спеше след пътуването, аз се срещнах с него. Не му достигал един човек и е готов да опита с мен. Това значи, че ще живея в бараките заедно с другите. Ще работим шест дни в седмицата от изгрев до залез. И не само това, а ще се местим нагоре-надолу по крайбрежието — където ни повикат. Какво ще спечеля, зависи от това колко тръстика ще режа, а ако ме приемат в групата на Арне, ще изкарвам на седмица по двадесет лири и повече. Двадесет лири на седмица! Представяш ли си?

— Да не искаш да кажеш, че няма да живеем заедно, Люк?

— Не можем, Мег! Мъжете няма да искат жена при тях, а каква полза да живееш сама в цяла къща? По-добре е и ти да работиш: така ще съберем повече пари за нашата ферма.

— Но къде ще живея? И каква работа мога да върша? Тук няма стада.

— Да, за жалост. Затова ти намерих работа и квартира, Мег. Ще получаваш безплатна храна и аз не ще трябва да харча за издръжката ти. Ще работиш като прислужничка в Химелхох, имението на Лудвиг Мюлер. Той е най-големият собственик на плантации със захарна тръстика в околността, а жена му е инвалид и не може сама да се оправя с домакинството. Утре сутринта ще те заведе там.

— А кога ще те виждам, Люк?

— Неделен ден. Луди знае, че си младоженка и няма да се сърди, ако изчезваш в неделя.

— Тъй ли? Няма що, наредил си всичко, както искаш.

— Ами да. Но, Мег, ние ще станем много богати! Ще работим здравата, ще пестим всяко пени и не след дълго ще си купим най-хубавата ферма в Западен Куийнсленд. Нали имам четиринадесет хиляди в банката на Гили, към тях всяка година се добавят по още две хиляди, а ние с теб можем да печелим по хиляда и триста, ако не и повече на година. Няма да е за дълго, мила, обещавам ти. Хайде, засмей се и направи за мен тази жертва! Защо да се задоволяваме с някоя къща под наем; ами че колкото по-усилено работим сега, толкова по-скоро ще шетах в собствена кухня.

— Щом искаш... — Тя бръкна в портмонето си. — Люк, взимал ли си моите сто лири?

— Внесох ги в банката. Не може да носиш толкова пари, Мег.

— Но ти не си ми оставил нищо! Нямам нито стотинка! С какво ще пазарувам?

— За какво ти е да пазаруваш? Утре сутрин ще си в Химелхох, а там няма за какво да харчиш пари. За сметката в хотела ще се погрижа аз. Крайно време е да разбереш, че си се омъжила за работник, Мег, и че вече не си разглезената фермерска дъщеря, която може да пръска пари. Мюлер ще ти внася заплатата направо по моята банкова сметка, където ще се събират и моите пари. Не харча парите за себе си, Мег, нали знаеш? Никой от нас няма да ги докосва, понеже те са за нашето бъдеще, за фермата ни.

— Да, разбирам. Много си благоразумен, Люк. Ами какво ще стане, ако имам бебе?

Един миг той се изкушаваше да ѝ каже истината — че няма да има никакво бебе, преди да се сдобият с фермата, но изразът на лицето ѝ го накара да се откаже.

— Е, за това ще мислим, когато стане. Според мен по-добре е да нямаме, докато не си купим фермата, затова да се надяваме, че няма да стане бебе.

Без дом, без пари, без дете. А и без съпруг. Меги започна да се смее. Люк също се разсмя, вдигнал чашата кафе като за наздравица.

— Да живеят презервативите! — каза той.

На сутринта поеха за Химелхох с местния автобус, стар „Форд“ с двадесет места и без стъкла на прозорците. Меги се чувстваше по-добре — Люк я беше оставил на мира, когато му даде едната си гърда, и на него това явно му харесваше не по-малко, отколкото онова ужасно нещо. Колкото и да искаше да има бебе, не ѝ достигаше смелост. Но още първата неделя, като престане да я боли, ще опита пак — си каза тя. А може би бебето вече беше на път и тя няма нужда повече да го прави, докато не поиска друго дете. С просветнал поглед тя се озърташе любопитно, докато автобусът пухтеше по червеникавия глинен път.

Природата беше омайна, съвсем различна от тази в Гили, и тя трябваше да признае, че такава пищност и красота Гили не познаваше. Веднага личеше, че тук никога не липсва вода. Земята имаше цвят на прясно рукнала кръв, яркочервена, а тръстиката в нивите, които не бяха оставени за угар, чудесно контрастираше с почвата: източени светлозелени листа се люлееха на виненочервени стъбла, дебели колкото ръката на Люк. „Никъде другаде в света захарната тръстика не расте така висока и богата на захар — говореше Люк възбудено, — тук реколтата е най-голяма. Този пласт червена почва е дълбок над хиляда стъпки и изобилства точно с онези хранителни вещества, от които тръстиката не може да не стане отлична, особено при такива валежи. И никъде другаде в света не я режат бели хора, при това с устрема на неуморимия, жаден за пари бял човек.“

— Бива те за оратор, Люк — отбеляза Меги с ирония.

Той я погледна косо подозрително, но се въздържа да ѝ отвърне, понеже автобусът беше вече спрял встрани на пътя, за да слязат.

Химелхох беше голяма бяла къща на върха на един хълм, обградена от кокосови палми, бананови палми и красиви по-малки

палми с листа, разперени като ветрила, подобно на опашка на паун. Бамбуковата горичка, петнадесетина метра висока, пазеше къщата от силните пориви на северозападните мусони; въпреки че беше разположена високо на хълма, къщата пак беше издигната върху четири и половина метрови стълбове.

Люк носеше куфара ѝ, Меги пристъпваше с мъка до него по червената пътека, задъхана, обута все още в затворени обувки и с чорапи, а шапката беше клюмнала на лицето ѝ. Самият магнат на тръстиката не си беше у дома, но още докато се качваха по стълбите, на верандата излезе жена му, подпирайки се на два бастуна, и им се усмихна. Като видя доброто ѝ приветливо лице, Меги изведнъж се почувствува по-добре.

— Влезте, влезте! — покани ги тя с подчертан австралийски акцент.

Тъй като очакваше да чуе немска реч, Меги остана безкрайно доволна. Люк пусна куфара ѝ, здрависа се, когато стопанката освободи едната си ръка от бастуна, и хукна надолу по стълбите, за да хване автобуса на връщане. Арне Свенсон щеше да го чака пред хотела в десет часа.

— Как е малкото ви име, мисис О'Нийл?

— Меги.

— О, чудесно. Аз се казвам Ан и бих искала така да ме наричате. Чувствувах се много самотна тук, откакто ме напусна момичето ми преди един месец, и понеже е трудно да се намери добра домашна помощница, мъчех се да се справям сама. Ние сме само двамата с Луди — деца нямаме. Надявам се, че ще ви е добре с нас, Меги.

— Сигурна съм, мисис Мюлер... Ан.

— Елате да ви покажа стаята. Ще се справите ли с куфара си? Мен не ме бива много за носене.

Стаята, както и цялата къща, беше скромно обзаведена, но гледаше към онази страна, където единствено нямаше преграда срещу вятъра и излизаше на същата веранда като гостната. И тя се стори на Меги много гола — само с тръстикови мебели и без килими и пердета.

— Тук е твърде горещо за кадифе или басма — обясни ѝ Ан. — Мебелите ни са само раkitови, а се обличаме колкото от приличие. Трябва и ти да свикнеш, иначе ще загинеш от горещина. Ужасно си навлечена.

Ан беше с деколтирана блузка без ръкави и къси панталони, от които се подаваха клетите ѝ едва пристъпващи изкривени крака. След няколко минути Меги беше облечена по същия начин в дрехите, заети ѝ от Ан, докато успее да убеди Люк да ѝ купи. Беше унизително да обяснява, че не ѝ дава пари, но този срам поне облекчи неудобството ѝ, дето трябваше да ходи така разголена.

— Е, на теб, разбира се, моите панталони стоят много по-добре, отколкото на мен — установи Ан и продължи приятелски и непринудено да ѝ обяснява. — Луди ще ти носи дърва за печката; няма ти да ги цепиш и да ги мъкнеш по стълбите. Жалко, че нямаме електричество като другите къщи по-близо до Дъни, но правителството още се помайва. Може би догодина ще прекарат и до Химелхох, но дотогава ще трябва да караме с тази отвратителна печка. Но ще видиш, Меги, десет минути след като ни пуснат електричеството, ще имаме и електрическа печка, и електрическо осветление, и хладилник.

— Аз съм свикнала без тях.

— Да, но там, откъдето идваш, горещината е суха. Тук е много, много по-лошо. Боя се, че здравето ти може да пострада. Често става с жените, които не са родени и израсли тук — нещо на кръвта. Знаеш ли, че сме толкова на юг от екватора, колкото Бомбай и Рангун са на север от него, и трудно виреят и хора, и животни, ако не са родени тук. — Тя се засмя. — Ох, колко се радвам, че дойде! Двете ще се разбираме чудесно. Обичаш ли да четеш? Това е нашата слабост с Луди.

Меги грейна.

— Много.

— Прекрасно! Ще видиш, че няма да чувстваш липсата на твоя красавец съпруг.

Меги не отговори. Липсата на Люк ли? И нима беше красив? Помисли си, че ако не го види никога повече, ще бъде най-щастлива. Само че той все пак беше неин съпруг и законът я задължаваше да дели живота си с него. Беше се омъжила за него съвсем съзнателно и не можеше да вини никого освен себе си. А може би като съберат пари и като купят фермата в Западен Куийнсленд, ще дойде време тя и Люк да заживеят заедно, да се устроят, да се опознаят, да свикнат един с друг.

Той не беше лош, нито неприятен; работата беше там, че като е живял толкова време сам, не знаеше какво означава да си свързан с другиго. Беше простодушен, безмилостен в своята амбиция, неизмъчван от съмнения. Онова, което искаше, беше съвсем определено, макар да беше мечта — една добра отплата за неуморен труд и тежки лишения. Поне за това трябваше да го уважава. Нито за миг тя не допусна, че той ще използва парите за собствено удоволствие: беше ѝ казал самата истина. Парите щяха да останат в банката.

Само че му липсваше време или желание да разбере жена си. Не знаеше, изглежда, че жената е по-различна, че има нужда от неща, от които той не се нуждае, както и на мъжа са необходими някои неща, от които тя няма нужда. Е, можеше да бъде и по-лошо. Ами ако я беше пратил да работи при някоя сурова и не така мила жена като Ан Мюлер! Тук високо на този хълм нямаше да ѝ се случи нищо лошо. Само дето беше толкова далеч от Дройда!

Пак се сети за това, като свършиха обиколката из къщата и се изправиха и двете на верандата пред гостната с изглед към чифлика Химелхох. Обширните тръстикови ниви (по-малки от пасищата, защото се обхващаха с поглед) бяха избуяли и вятърът люшкеше тучната зеленина, лъснала и бляскава от дъжда, която се спускаше стръмно към обраслите с джунгла брегове на голямата река, много поширока от Барун. Отвъд реката започваха тръстикови ниви, отровно зелени на цвят, прошарени от кървавочервена угар, и все така до подножието на голяма планина, където посевите свършваха и започваше джунглата. Отвъд планинския конус се виждаха други върхове, мораво червени отстъпващи и гаснещи в далечината. Небето беше по-дълбоко и по-наситеносиньо, отколкото над Гили, тук-там прошарено от плътни кълбести облаци, и всичко беше обагрено в живи, сочни цветове.

— Това е връх Бартл Фрир — каза Ан, сочейки самотния връх. — Хиляда и осемстотин метра направо от морското равнище. Казват, че бил целият от калай, но няма изгледи да започнат да го добиват, защото джунглата пречи.

Тежкият ленив вятър носеше натрапчива противна миризма, която Меги се мъчеше да пропъди от ноздрите си още откакто слезе от влака. Миришеше като на гнило, но не точно на гнило: непоносимо

сладникава, смрадта беше навсякъде — едно осезаемо присъствие, което не отслабваше, колкото и силно да духаше вятърът.

— Мирише на меласа — обясни Ан, като забеляза разширените ноздри на Меги, после си запали една фабрична цигара „Ардат“.

— Отвратително мирише.

— Да, да. Затова пуша. Но до известна степен свикваш, макар че за разлика от другите миризми тази никога не изчезва напълно.

— Какви са тези сгради с черния комин на реката?

— Заводът. Там тръстиката се преработва в сурова захар. А каквото остане — сухото вещество на тръстиката след извличането на захарта, — се нарича багаса. Суровата захар заедно с багасата се изпраща на юг в Сидни за допълнително рафиниране. От суровата захар се добива меласа, петмез, кафява и бяла захар и течна глюкоза. А от багасата правят влакнести строителни плоскости, подобни на масонит. Нищо не се хаби и не се хвърля, затова дори и в депресия като сегашната захарната тръстика е много доходна.

Арне Свенсон беше висок метър и осемдесет и пет, точно колкото Люк, и не по-малко красив от него. Кожата му беше тъмно златиста от постоянното излагане на слънце, а светлорусата му коса беше цялата на буйни къдри. Фините му шведски черти бяха много сходни с тези на Люк — личеше, че много скандинавска кръв се е вляла във вените на шотландци и ирландци.

Люк се беше отказал от кожените панталони и бялата риза и беше облякъл къси панталони. С Арне се качиха в една стара, пухтяща камионетка „Форд“ модел „Г“ и се отправиха за мястото, където работеше групата. Велосипедът, който беше купил на старо, бе натоварен заедно с куфара му на платформата и Люк умираше от нетърпение да започне работа.

Другите режиха още от изгрев-слънце и не вдигнаха глави, когато Арне се появи откъм бараките, следван от Люк. Работното им облекло се състоеше от къси панталони, ботуши с дебели вълнени чорапи и конопени шапки. Присвил очи, Люк се загледа в работещите мъже, които изглеждаха странно. От глава до пети бяха покрити с черна като въглища кал, а потта правеше розови бразди по гърдите, гърбовете и ръцете им.

— Сажди и мръсотия от тръстиката — обясни Арне. — Трябва да я изгаряме, за да може да се реже.

Той се наведе и взе два инструмента, подаде единия на Люк, а другия задържа за себе си.

— Това е нож за тръстика. С него режем стъблата. Не е трудно, ако знаеш как. — И с широка усмивка той се зае да му показва, като го правеше да изглежда много по-лесно, отколкото беше в действителност.

Люк погледна смъртоносното сечиво в ръцете си, което по нищо не приличаше на мачете. Краят на острието беше широк триъгълник, а не връх, и цялото бе зловещо извито като шип на петел.

— Мачетето е малко за тръстиката в Северен Куийнсленд — каза Арне, като приключи демонстрацията. — Тая играчка е най-подходяща — сам ще се убедиш. Точи го редовно и на добър час. — След което отиде да си гледа работата и остави Люк все още нерешително изправен. Люк постоя малко, после вдигна рамене и се залови за работа. Само след няколко минути той разбра защо това го вършат роби от раси, които не са достатъчно просветени и не знаят, че има полесни начини за изкарване на прехраната като стригането например — помисли си той с горчива насмешка. Навеждаш се, отсичаш, изправяш се, стискаш здраво неудобното стъбло, което натежава от върха, плъзгаш го цялото между ръцете си, отрязваш листата, пускаш го върху добре оформения куп, отиваш до следващото, навеждаш се, отсичаш, изправяш се, режеш, трупаш върху купа...

Тръстиката гъмжеше от вредители: мишки, бръмбари, хлебарки, крастави жаби, паяци, змии, оси, мухи и пчели. Не липсваше нищо, което да не хапе злобно или жили болезнено. Затова резачите най-напред изгаряха тръстиката, предпочитайки мръсотията на овъглените ниви, отколкото рисковете, които криеха зелените живи растения. И въпреки това бяха целите нажилени, изпохапани и нарязани. Ако не бяха ботушите, краката на Люк щяха да са по-зле и от ръцете му: но никой резач не носеше ръкавици. Ръкавиците забавяха работата, а времето беше пари в тази игра. Пък и нали ръкавици носят само лигльовците.

По залез Арне даде сигнал да спрат и дойде да види какво е направил Люк.

— Хей, приятелю, браво! — викна той и тупна Люк по гърба. — Пет тона не са малко за първия ден!

Пътят до бараките не беше дълъг, но тропическата нощ падаше така внезапно, че пристигнаха по тъмно. Преди да влязат, те се стълпиха около общия душ и с пешкири на кръста нахълтаха в бараката, където дежурният по кухня за седмицата беше натрупал своите специалитети на масата. Днес имаше бифтек с картофи, питка и сладкиш с мармалад; мъжете се нахвърлиха върху яденето и го изгълтаха настървено до последната троха.

Покрай двете срещуположни стени от ламарина на дългото помещение бяха подредени железни легла със сламеници. Като въздишаха и ругаеха тръстиката така цветисто, че и каруцар би им завидял, мъжете се хвърлиха голи върху неизбелените чаршафи, спуснаха мрежите против комари и начаса заспаха — неясни фигури под прозрачните завеси.

Арне спря Люк:

— Дай да ти видя ръцете. — Той огледа разкървавените от порязване рани, мехурите, ужиленото. — Натопи ги първо в синка и после ги намажи с това. И послушай ме, втривай кокосово масло отсега нататък всяка божа вечер. Имаш големи ръце и ако гърбът ти издържи, ще станеш добър резач. След една седмица кожата ще загрубее и няма да те боли.

Всеки мускул по красивото тяло на Люк го болеше и той чувстваше само една огромна, раздираща болка. Намазал и увил ръцете си, той се изтегна на леглото, което му посочиха, спусна мрежата и затвори очи за света отвъд ситните задушаваци дупки. Ако имаше представа какво го чака, нямаше да хаби силите си с Меги, която беше вече запратил в най-отдалеченото кътче на съзнанието си като чезнеца и неприятна мисъл. Знаеше, че докато реже тръстиката, няма да я пожелае.

Мина една седмица, докато той понавикна с работата и достигна долната граница от осем тона, която Арне изискваше от своите хора. След това Люк се амбицира да надмине Арне. Искаше най-големия дял от парите, та дори и съдружие. Но най-вече мечтаеше да види насочени към себе си погледите, с които всички посрещаха Арне; Арне беше нещо като бог, понеже бе най-добрият резач в Куийнсленд, а вероятно и на света. Когато в събота вечер отиваха в близкия град,

местните хора се надпреварваха да черпят Арне с ром и бира, а момичетата пърхаха около него като пеперуди. Арне и Люк си приличаха по някои неща. И двамата бяха суетни и им беше приятно жените да ги гледат с нескрито възхищение; но нищо повече: те нямаха какво да дадат на жените, даваха всичко на тръстиката.

Люк намираще в работата онази красота и болка, които цял живот беше чакал да изпита. Като се навеждаше и изправяше и пак се навеждаше в този ритуален ритъм, все едно, че участвуваше в някакво тайнство, недостъпно за обикновените хора. Защото — както го учеше Арне, — който не го изпускаше от поглед, — щом вършиш това съвършено, заставаш сред първите в най-елитната група работници на света. И където и да идеше, Люк се чувстваше горд, защото знаеше, че почти никой от хората наоколо не би издържал и един ден в тръстиковите ниви. Дори кралят на Англия не би го превъзхождал и само можеше да му се възхищава, ако го познаваше. В очите на Люк и лекари, и адвокати, и писатели, и фермери заслужаваха само съжаление и презрение. Да режеш тръстика така, както умее само жадният за пари бял човек — това бе за него най-великото постижение.

И често, седнал на ръба на леглото, той усещаше как набъбват изпъкналите мускули на ръката му, гледаше мазолестите си, набраздени от белези длани, загорелите си дълги и красиви крака и се усмихваше. Човек, който е способен да върши това и не само да оцелее, но и да му е приятно, е истински човек. Интересно какво би казал кралят на Англия.

Меги видя Люк едва след четири седмици. Всяка неделя тя се понапудряше, обличаше си хубава копринена рокля — беше престанала да се изтезава с чорапи и бельо — и чакаше съпруга си, който не идваше. Ан и Луди Мюлер не продумваха, само гледаха как неделя след неделя тя помръкваше с внезапното настъпване на тъмнината — сякаш се спускаше завесата на силно осветена празна сцена. Не че Меги чак толкова искаше да го види, но нали все пак той беше неин и тя негова, както се казва. Като си представеше само, че той не се сеца за нея, докато тя го чака с дни и седмици и мисли за него през цялото време, обземаше я гняв и отчаяние, ставаше ѝ болно, срамно, тъжно. Колкото и да ѝ бяха неприятни онези две нощи в хотела

на Дъни, там все пак беше за пръв път с него и сега съжеляваше, че е викала от болка: по-добре да си беше отхапала езика. Ами да, разбира се. Нейното страдание го е отегчило, развалило му е удоволствието. И гневът към него заради безразличието към болката ѝ премина в угризения, докато накрая тя стовари цялата вина върху себе си.

На четвъртата неделя тя не си направи труда да се облича хубаво, а шляпаше боса из кухнята по шорти и фланелка, докато приготвяше топла закуска за Луди и Ан — веднъж в седмицата те си позволяваха това изключение. Като чу стъпки по задната стълба, тя се извърна от тигана с цвърчащ бекон и за момент остана изумена, като видя едрия, космат мъж на прага. Люк? Той ли беше? Той сякаш беше изсечен от скала, не приличаше на човек. Но фигурата отиде до нея, целуна я звучно и седна на масата. Тя счупи яйца в тигана и добави още бекон.

Ан Мюлер влезе, засмя се любезно, но вътрешно беснееше: „Негодник такъв, какво смята, като оставя жена си сама толкова време?“

— Радвам се, че си се сетил, че имаш жена — рече тя. — Елате на верандата да закусим всички заедно. Люк, помогни на Меги с тигана. Аз ще взема някак скарата за печене на хляб.

Лудвиг Мюлер бе роден в Австралия, но германският произход силно му личеше по месестото лице, което не понасяше едновременно и бира, и слънце, и по посивялата четвъртита глава и светлосините очи на северняк. Той и жена му много харесваха Меги и бяха щастливи, че са попаднали на нея. Луди беше особено благодарен, като виждаше колко по-щастлива е Ан, откакто тази златиста главица грееше из къщи.

— Как ти се вижда рязането Люк? — попита той, докато си сипваше яйца с бекон.

— Ако ти кажа, че ми харесва, ще ми повярваш ли? — разсмя се Люк, пълнейки чинията си.

Проницателните очи на Луди се спряха върху красивото лице и той кимна.

— Е, да. Ти си за тази работа и по темперамент, и по физика, струва ми се. Тя ти дава чувството, че превъзхождаш другите, че си повече от тях.

В плен на наследените тръстикови поля, далеч от центровете на науката и без никакви изгледи да замени едното с другото, Луди

усърдно изучаваше човешката природа, четеше дебели томове в кожени подвързии, на чиито корици бяха написани имена като Фройд и Юнг, Хъксли и Ръсел.

— Вече си мислех, че никога няма да дойдеш да видиш Меги — каза Ан, докато с една четка мажеше хляба си с топено масло: само така можеха да ядат маслото тук, но и това беше по-добре от никак.

— Ами решихме с Арне да работим известно време и в неделя. Утре заминаваме за Ингъм.

— Което значи, че клетата Меги ще те вижда още по-рядко.

— Меги ме разбира. Няма да е за повече от две-три години, пък нали имаме лятна отпуска. Арне обещава да ми намери за тогава работа в завода в Сидни и може да взема Мег с мен.

— Защо е необходимо да работиш толкова много, Люк? — попита Ан.

— За да събера пари за ферма на запад, някъде около Кинуна. Мег не ви ли е казала?

— Боя се, че нашата Меги не обича много да говори за себе си. Кажи ни ти, Люк.

Тримата сътрапезници наблюдаваха как се сменя израза по загорялото силно лице, как блестят тези толкова сини очи. Откакто той беше дошъл, Меги не бе проговорила с никого. А Люк разказваше ли, разказваше за прекрасните земи далеч на запад: за тревата, за големите птици бролга, които крачат кокетно в прахта по единствения път из Кинуна, за хилядите бързи кенгура, за жаркото слънце.

— И не е далеч денят, в който едно голямо парче от всичко това ще бъде мое. Мег е вложила вече малко пари, а при темпото, с което работим, няма да чакаме повече от четири-пет години. Може и по-рано, ако се задоволя с нещо по-скромно, но като знам колко мога да спечеля от тръстиката, изкушавам се да продължа още известно време, за да се сдобия с един по-приличен чифлик. — Той се наведе напред, като държеше чашата чай между покритите си с белези длани. — Знаете ли, че почти надминах Арне онзи ден? Нарязах единадесет тона за един ден!

Луди подсвирна от искрено възхищение и двамата се впуснаха в разговор за нормите. Меги отпиваше от своя силен тъмен чай без мляко. О, Люк! Най-напред бяха само две-три години, сега станаха четири-пет, а кой знае колко ще каже следващия път, като говори за

това? На Люк му беше добре — в това нямаше съмнение. Дали изобщо би оставил тази работа, като дойде време? Дали? И дали Меги е готова да го изчака? Мюлерови бяха много мили и тя съвсем не се преуморяваше, но ако трябваше да живее без съпруг, тогава най-добре да е в Дройда. През целия месец, който прекара в Химелхох, нито един ден не се беше почувствала истински добре — не ѝ се ядеше, имаше пристъпи на стомашни болки, обземаше я летаргия, от която не можеше да се отърси. Свикнала винаги да е в отлично здраве, тя се изплаши от това неразположение.

След закуска Люк ѝ помогна да измие чиниите и после я изведе на разходка до най-близката тръстикова нива, като през цялото време ѝ говореше за тръстиката и как се реже, колко хубаво е да се живее на открито и колко свестни били момчетата от групата на Арне, колко различно и колко по-приятно е това от стригането.

После се заизкачваха обратно по хълма. Люк я въведе в приятно прохладното пространство под къщата, между стълбовете. Там Ан си беше направила градина: беше поставила парчета глинени тръби, напълнила ги беше с пръст и посадила в тях висящи и пълзящи растения — орхидеи от всякакъв вид и цвят, папрат, екзотични виещи се растения и храсти. Стъпваше се по меки уханни стърготини, отгоре на куки висяха големи телени кошници, пълни с папрат, орхидеи или туберози, други папрати бяха поникнали в пукнатините по стълбовете, а в основата им бяха засадени прелестни бегонии в десетки различни багри. Това беше любимото място за почивка на Меги, единственото нещо на Химелхох, което ѝ харесваше повече от каквото и да било в Дройда. В Дройда никога не можеше да се отгледат толкова много растения на такова малко пространство — влагата във въздуха не стигаше.

— Нали е много красиво, Люк? Дали не бихме могли след няколко години да наемем тук някъде една къща, в която да живея. Много искам да опитам и аз да си направя нещо такова.

— Какво ти е хрумнало да живееш сама в цяла къща? Тук не е Гили, Мег: по тези места е опасно за сама жена. Тук ти е много по-добре, повярвай ми. Не си ли доволна?

— Колкото мога да съм доволна в чужда къща.

— Слушай, Мег, ти трябва просто да се удовлетвориш с това, което имаш сега, докато се преселим на запад. Не можем да харчим пари за

наеми, а ти да не правиш нищо — как ще спестим пари. Чуваш ли?

— Да, Люк.

Той толкова се ядоса, че не направи онова, заради което я беше завел под къщата — да я целуне. Вместо това пренебрежително я плесна отзад, от което я заболя не на шега, и пое надолу по пътя към колелото си, подпряно на едно дърво. Беше въртял педалите двадесет мили, за да дойде при нея, вместо да си купи билет за влака или автобуса, и сега трябваше да измине по същия начин още толкова.

— Клетата душица! — каза Ан на Луди. — Иде ми да го убия!

Януари дойде и си отиде — месецът, през който имаше най-малко работа за резачите на тръстика, но от Люк нямаше и следа. Беше споменал, че ще вземе Меги в Сидни, но отиде в Сидни с Арне, без нея. Арне беше ерген и една негова леля имаше къща в Розел, откъдето се стигаше пеша (без да се дават нари за трамвайни билети) до захарните рафинерии. Зад всепоглъщащите стени като на някоя крепост на хълм и резачът можеше да намери работа, ако имаше връзки. Люк и Арне се наредиха да носят чували със захар, а през свободното си време плуваха или караха сърф.

Оставена в Дънглоу с Мюлерови, Меги се обливаше в пот през „мокрия“ сезон, както наричаха времето, в което духат мусоните. Сухият сезон траеше от март до ноември — в тази част на континента никога не беше съвсем сухо, но все пак в сравнение с мокрия беше истински рай. През дъждовния сезон небето просто се отваряше и бълваше вода не цял ден, а на пристъпи; между един порой и друг от земята се вдигаше пара, големи бели облаци влага се събираха над тръстиката, над почвата, над джунглата, над планината.

Колкото повече време минаваше, толкова по-силно копнееше Меги за у дома. Беше разбрала, че няма никога да свикне със Северен Куийнсленд. Едно, че климатът не ѝ понасяше — навярно защото беше прекарала досегашния си живот в област на суша. Но мразеше и това, че е сама, чужда, че е изпаднала в безпаметна летаргия. Мразеше също така и гъмжилото от насекоми и влечуги — всяка нощ беше мъчение с тези огромни жаби, паяци, хлебарки, плъхове, които не можеха да бъдат изгонени с нищо и от които тя се ужасяваше. Бяха толкова големи, толкова дръзки и толкова гладни! Но най-много от всичко мразеше това „дъни“, което беше не само местната дума за тоалетна, но и умалителното име на Дънглоу, и тукашните хора умираха от

удоволствие да си правят шеги с това. От такава тоалетна можеше да ти се повдигне — в този благодатен за всичко живо климат беше немислимо да се правят дупки в земята поради опасността от тифус и други чревни заболявания. Затова използваша насмолена тенекия, която вонеше, а като се напълнеше, в нея се завъждаха червеи и личинки. Веднъж в седмицата я сменяха с нова, но това не беше достатъчно.

Цялото същество на Меги се бунтуваше срещу лекотата, с която тук приемаха тези неща като нормални: и цял живот да прекара в Северен Куийнсленд, няма да се примири с това. И сигурно ще е за цял живот — унило си помисли тя — или поне докато Люк не остарее толкова, че да не може вече да реже тръстика. Колкото и да тъгуваше и да мечтаеше за Дройда, тя беше твърде горда, за да признае пред семейството си, че мъжът ѝ не се грижи за нея; по-скоро би приела доживотната си присъда — каза си тя с ожесточение.

Минаха месеци, година, наближи краят на втората. Само безкрайната любезност на Мюлерови задържаше Меги в Химелхох, докато се мъчеше да разреши трудния си проблем. Ако беше писала на Боб да ѝ прати пари за път, щеше да ги получи телеграфически, но Меги нямаше смелост да каже на семейството си, че Люк я е оставил без пени в чантата. Признаеше ли го, същия ден щеше да напусне Люк, а тя още не беше решила да направи такава стъпка. Цялото ѝ възпитание ѝ пречеше да изостави Люк: светостта на брачните обети, надеждата, че може да има бебе един ден, мястото на Люк в живота ѝ като съпруг и господар на съдбата ѝ. Възпираше я и собственият ѝ характер: упоритата ѝ непреклонна гордост и все по-настойчивото убеждение, че вината за всичко е колкото на Люк, толкова и нейна и че ако тя не беше нещо не в ред, Люк би се държал съвсем иначе.

За осемнадесетте месеца изгнаничество го беше видяла шест пъти и без да подозира дори за съществуването на хомосексуалност, често си мислеше, че Люк е трябвало да се ожени за Арне, защото си живееше с него и предпочиташе неговата компания. Двамата бяха станали съдружници и се местеха нагоре-надолу по крайбрежието, следвайки жътвата на тръстиката — живеяха, изглежда, само за да работят. Колкото пъти идваше да я види, Люк не търсеше никаква

близост с нея, а сядаше да побъбри час-два с Луди и Ан, извеждаше жена си на разходка, целуваше я приятелски и си отиваше.

Тримата — Луди, Ан и Меги — прекарваха всичкото си свободно време в четене. Библиотеката на Химелхох беше много по-голяма в сравнение с няколкото лавици в Дройда, с много по-сериозни книги, но и с далеч повече книги за любовта. И Меги научи от тях много неща.

Една неделя през юни 1936 г. Люк и Арне пристигнаха заедно и изглеждаха много доволни от себе си. Казаха, че са дошли да доставят едно голямо удоволствие на Меги, като я заведат на „кейли“^[2].

За разлика от общия стремеж на повечето етнически групи в Австралия да се разпилеят и да станат истински австралийци, отделните националности в Северен Куийнсленд с всички сили се бореха да съхранят своите традиции. Повечето бяха китайци, италианци, германци и ирландо-шотландци. И когато шотландците устройваха кейли, пристигаше всеки техен сънародник, колкото и далеч да е.

За изненада на Меги, Люк и Арне бяха облечени в карирани полички и изглеждаха прекрасно — помисли си тя, онемяла от смайване. Нищо не придава такава мъжественост на истинския мъж, както късата поличка, защото от красивата гъвкава походка гъстите плисета отзад се разтварят изящно, докато предницата не помръдва и кожената кесия виси като щит пред слабините; от средата на коляното, докъдето стига килтът, надолу се виждат стройни крака, обути в опънати плетени чорапи и обуца с големи токи. Беше твърде горещо за палто и наметало и двамата бяха само по бели ризи, до половина разгърдени, с навити над лактите ръкави.

— Какво значи това кейли? — попита тя като тръгна.

— Така се казва забава на галски — джамбуре.

— А защо сте с полички?

— Иначе няма да ни пуснат — нищо, че ни знаят по всички джамбурета от Бриз до Кейрнс.

— Така ли? Сигурно ходите доста често, щом Люк е похарчил пари за поличка, нали, Арне?

— Мъжът има нужда да си почине малко — отвърна Люк, сякаш се оправдаваше.

Забавата ставаше под един паянтов навес, голям като хамбар, сред тресавище, обрасло с мангрови дървета, близо до устието на река

Дънглоу. „О, какви ли не миризми има по тези места!“ — помисли си Меги, сбърчила нос поради неописуемото зловоние. На меласа, на плесен, на клозет, а сега и на мангрово дърво. Като че всички противни изпарения по крайбрежието се сливаха в едно.

Разбира се, всички мъже, пристигащи за увеселението, бяха облечени в полички и като се огледа, Меги си помисли колко ли жалка се чувства паунката, засенчена от пищната пъстрота на своя другар. Жените почти не се забелязваха и сякаш не съществуваха — и това ставаше още по-осезаемо с напредването на вечерта.

Двама гайдари с полички, характерни за клана Андерсън — карета на светлосин фон, — се бяха изправили върху един разклатен подиум в края на помещението, свиреха някакъв бърз танц в пълно съзвучие, перчемите им се вееха, а по зачервените им лица се стичаше пот.

Няколко двойки танцуваха, но най-шумно беше около група мъже, които раздаваха чаши, пълни навярно с шотландско уиски. Меги се намери изтласкана в един ъгъл заедно с още няколко жени и не ѝ оставаше друго, освен да наблюдава оттам в захлас. Нито една жена не носеше поличката на клана си, тъй като шотландките изобщо не обличат полички, а само си слагат наметала, но сега беше твърде горещо да надиплят тежкия плат около раменете си. Така че те си бяха в своите безформени памучни рокли, каквито носеха всички в Северен Куийнсленд, и само срамежливо се спотайваха зад пъстрите гърбове на мъжете. Мяркаха се ярките червено-бели карета на клана Минис, игрилото жълто и черно на клана Маклауд от остров Луис, небесносините и червени квадрати на клана Скийн, шарената плетеница на клана Оугилви, топлото червено, сиво и черно на клана Макферсън. Люк беше в килта на клан Макнийл, а Арне — в каретата на Сасенах. Истинска красота!

Очевидно Люк и Арне бяха много известни и много харесвани. Колко ли често идваха без нея тук? И какво ли ги е прихванало да я доведат сега? Тя въздъхна и се облегна на стената. Другите жени я оглеждаха с любопитство, особено заради венчалната ѝ халка. Люк и Арне имаха много почитателки, а тя самата беше обект на също толкова много женска завист. Какво ли биха си помислили, ако им кажа, че онзи здравият, смуглият, който ми е съпруг, ме е виждал точно два пъти през последните осем месеца, а за леглото изобщо не се сеща.

Я ги виж ти надутите контета! И при това не са шотландци, а само се преструват, защото знаят колко са привлекателни в тези дрехи и искат да са център на внимание. Ах, вие красавци-измамници! Толкова сте влюбени в себе си, че нямате нужда от ничия друга любов.

Към полунощ жените се оказаха съвсем пренебрегнати, насядали покрай стените, гайдите пак писнаха и започнаха истинските танци. Цял живот, колкото пъти чуеше гайда, Меги щеше да се връща мислено в тази плевня и каре да се мернеше пред очите ѝ, щеше да ѝ напомня за тази вечер. Такава феерия от звуци и вихрени багри, от жизненост и бликаща енергия беше незабравим спомен, който се запечатваше с цялото си очарование завинаги дълбоко в съзнанието.

Доиде ред да кръстосат мечове; двама мъже с полички на клана Макдонълд от Слийт вдигнаха нагоре ръце и извили длани като балетисти, запристъпваха тържествено и много внимателно между остриетата — сякаш върховете на оръжията всеки момент щяха да се забият в гърдите им.

Пронизителен писък на гайда се издигна над леката мелодия, засвириха „Всички сини шапки отгатък границата“, мечовете бяха прибрани и мъжете до един се завъртяха във вихрен танц, залавяха се за ръце и пак се пущаха, развяваха се плисета. Изредиха всички танци, тропотът на краката им по дъсчения под отекваше между мертеците на тавана, токите на обувките им бляскаха и всеки път, когато се сменяше ритъмът, някой отмяташе назад глава и издаваше пронизителен протяжен вик, който подемаха и други мощни гърла. А през това време жените стояха и гледаха съвсем забравени.

Наближаваше четири сутринта, когато забавата свърши. Навън ги чакаше не ледено свеж въздух като в Блеър Ейтъл или Скай, а задухът на тропическата нощ с едрата натежала луна, която едва се влачеше по безмълвните, осеяни със звезди небеса, и всичко това потънало в миазмите на мангрото и блатото. Докато Арне подкара скърцащия стар „Форд“, до ушите на Меги достигнаха заглъхващите жални звуци на „Цветя на гората“, с които подканваха гостите да се разотиват. Всеки в своя дом. А къде беше нейният дом?

— Е, хареса ли ти? — попита Люк.

— Щеше да ми е по-приятно, ако бях потанцувала още — отвърна Меги.

— Какво? На кейли? Остави тези работи, Мег! На такова място танцуват само мъжете, но ние бяхме така добри да ви позволим и на вас, жените.

— Май доста неща се оказват само за мъжете, особено ако са хубави и приятни.

— Съжалявам! — рече Люк хладно. — А пък аз си мислех, че ще ти е приятно да се разведриш, и затова те доведох. Можех и да не го правя. Така че, ако не си ми благодарна, няма да те водя друг път.

— Ти и без това едва ли имаш намерение да ме вземаш друг път със себе си — отвърна Меги. — Не е полезно да ме допускаш в живота си. През последните няколко часа научих много работи, но не онова, което ти би искал да ме научиш. Не можеш вече така лесно да ме заблуждаваш, Люк. И без това ми дотегна и ти, и животът, който водя, и всичко!

— Шшшшшт! — изсъска той, скандализиран. — Не сме сами!

— Тогава ела сам! — сопна му се тя. — Кога ли изобщо съм останала насаме с теб за повече от две-три минути?

Арне спря в подножието на хълма Химелхох и се ухили на Люк със съчувствие.

— Върви, друже — каза му той. — Изпрати я, аз ще те почакам. Няма нужда да бързаш.

— Сериозно ти говоря, Люк — поде пак Меги, щом се отдалечиха достатъчно от Арне. — Червеят вече надига глава, чуваш ли? Знам, че се заклек да ти се подчинявам, но ти се закле да ме обичаш и да се грижиш за мен — значи, и двамата сме лъгали! Искам да се върна у дома в Дройда!

Той си помисли за нейните две хиляди лири годишно, които ще престанат да бъдат внасяни на негово име.

— О, Мег! — Гласът му звучеше безпомощно. — Слушай, скъпа, няма да е за дълго, обещавам ти! А това лято вече наистина ще те взема в Сидни с мен. Давам ти думата на един О'Нийл! В къщата на лелята на Арне се освобождава едното жилище и можем да останем там цели три месеца и да прекараме чудесно! Потърпи да поработя на тръстиката още година, година и нещо, а после ще си купим чифлик и ще се установим в него. Нали?

Луната беше огряла лицето му; той й се стори искрен, разтревожен, плах, разкаян. И много приличаше на Ралф де Брикасар.

Меги отстъпи, понеже все още искаше да има дете от него.
— Добре — рече тя. — Още една година. Но ще държа на
обещанието ти за Сидни, Люк, така че не го забравяй!

[1] Цветнокожи наемни работници в Австралия. — Б.пр. ↑

[2] Шотландски празник. — Б.пр. ↑

Веднъж в месеца Меги не пропускаше да пише на Фий, Боб и момчетата; писмото ѝ беше пълно с описания на Северен Куийнсленд, леко шеговито, без никакъв намек за недоразуменията между нея и Люк. Пак тази нейна гордост. В Дройда знаеха, че Мюлерови са приятели на Люк, у които тя живее, понеже Люк много пътува. Искрените ѝ симпатии към семейството личаха от всяка дума, която пишеше за тях, така че никой в Дройда не се тревожеше. Мъчно им беше само, че не ги навестява. Но как да им каже, че няма пари за път, без да разкрие колко злополучен се е оказал бракът ѝ с Люк О'Нийл?

От време на време се решаваше да вмъкне и по някой случаен въпрос за епископ Ралф, а още по-рядко Боб се сецаше да ѝ събщи малкото, което научаваше за него от Фий. Докато един ден получи писмо, цялото за него.

Той пристигна изневиделица един ден, Меги, пишеше Боб, и беше като че малко разстроен и унил. Трябва да знаеш, че остана много изненадан, като не те намери. Побесня от гняв, като му казахме за теб и Люк, но когато мама му обясни, че не си ни оставила за нищо на света да му съобщим, млъкна и не продума повече. Но ми се стори, че за теб му беше много по-мъчно, отколкото би му било за когото и да е от нас, и според мен е съвсем естествено, защото от всички нас ти си била най-много с него и сигурно те е чувствал като по-малка сестра. Обикаляше наоколо, клетникът, сякаш не му се вярваше, че няма да изникнеш изневиделица отнякъде. Нали нямахме и снимки да му покажем, но докато той не ни поиска, не беше ми и минавало през ум колко е странно, дето не си направихте снимки на сватбата. Попита ме дали имаш деца и аз му казах, че доколкото знам, нямаш. Нали е така, Меги! От колко време си омъжена? Наближава две години, а? Така трябва да е, защото тогава беше юли. Как лети

времето! Дано скоро да имаш деца, защото епископът, струва ми се, ще се радва, като разбере. Предложих да му дам адреса ти, но той отказа. Няма смисъл, защото отивал в Атина, Гърция, за известно време с архиепископа, при когото работи. Някакво макаронаджийско име, четири метра дълго, дете не може да се запомни. И представяш ли си, Меги, ще летят дотам. Сериозно! Така или иначе, като разбра, че те няма в Дройда да се разхождате заедно, не му се стоеше дълго: поязди един-два пъти, четеше ни молитва всеки ден и си замина на шестия ден.

Меги остави писмото. Знае, знае! Най-сетне знае. Какво ли си е помислил, дали го е наскърбило? И защо я тласна към това? То не оправя нещата. Тя не обичаше Люк, никога нямаше да обича Люк. Той беше само един заместител, мъж, който може да ѝ даде деца, приличащи на онези, които би имала от Ралф де Брикасар. О, господи, каква бъркотия!

Архиепископ ди Контини-Верчезе предпочиташе да отседне в градски хотел, вместо да се възползува от предложението му апартамент в Атинската патриаршия. Мисията му беше много деликатна и доста спешна, имаше някои въпроси, които отдавна трябваше да обсъди с първенците на гръцката православна църква — Ватикана хранеше такива добри чувства към гръцката и руската православна църква, каквито не можеше да изпитва към протестантската. В края на краищата православната вяра беше схизма, но не и ерес. И епископите на православните християни произлизаха по права линия чак от Свети Петър.

Архиепископът знаеше, че мисията му е възложена като проверка на дипломатическите му способности и представляваше трамплин към по-висок пост в Рим. И това дължеше на дарбата си да учи чужди езици, защото отличният му гръцки беше наклонил везните в негова полза. Бяха изпратили да го извикат чак от Австралия и го взеха оттам със самолет.

Немислимо бе да отиде без епископ де Брикасар, защото с годините беше свикнал да разчита все повече и повече на този удивителен човек. Като един Мазарини, същински Мазарини^[1]. Негово преосвещенство ценеше кардинал Мазарини много повече от кардинал Ришельо, така че сравнението само по себе си беше похвала. Ралф имаше всичко онова, което Църквата ценеше у своите висши служители. Неговата теология, както и етиката му, бяха консервативни, мисълта му беше пъргава и задълбочена, лицето му не издаваше нищо от онова, което ставаше в ума и сърцето му, освен това той притежаваше удивителното умение да спечелва хората, с които общува, независимо дали ги обича, или мрази, дали е съгласен с тях, или не. При това не беше лицемерен — беше дипломат. И ако вниманието на йерархията във Ватикана би се насочвало по-често към него, със сигурност щеше много да се издигне. От това щеше да е доволен и негово преосвещенство ди Контини-Верчезе, който не искаше да загуби връзката си с Ралф де Брикасар.

Беше много горещо, но след влагата на Сидни епископ Ралф се радваше на сухия въздух в Атина. С бърза крачка, облечен както обикновено с ботуши, панталони и расо, той се изкачи по каменистата пътека до Акропола, мина през свъсените Пропилеи, покрай Ерехтейона, продължи нагоре по хлъзгавите камъни до Партенона и после слезе до стената от другата страна.

Оставил вятъра да пилее черните му къдрави коси, вече леко посребрени на слепоочията, той стоеше и обгръщаше с поглед града чак до ведрите хълмове и ясната, удивително наситена синева на Егейско море. Точно в краката му беше Плаката — с кафенета и ресторанти по покривите на къщите и с неизменните бохеми, а встрани по склона върху скалите се разпростираше в полукръг голям амфитеатър. В далечината се издигаха римски колони, замъци от кръстоносците и венециански дворци, но от турците нямаше и следа. Какъв удивителен народ са тези гърци! Да мразят толкова много расата, която ги е управлявала седемстотин години, че щом са се освободили, да не оставят нито една джамия или минаре. И толкова древен народ, с такова богато наследство. Та неговите нормански прадеди са били варвари, загърнати в кожи, а Рим е бил дивашко село, когато Перикъл е облякъл скалата в мрамор.

Едва тук, на единадесет хиляди мили далеч от нея, той можеше да мисли за Меги, без сълзите да напират в очите му. И все пак хълмовете в далечината се позамъглиха пред погледа му, докато успее да се овладее. Нима може да я упреква, след като сам я бе посъветвал да го направи? Той веднага разбра защо тя беше решила да не му казва: не е искала той да види съпруга ѝ, нито да участва в новия ѝ живот. Беше се надявал естествено, че за когото и да се омъжи, тя ще го доведе поне в Гили, ако не в Дройда, и че ще продължи да живее там, където той щеше да е спокоен за нея — да е добре, да няма грижи и да не я грози опасност. Но като помисли, осъзна, че тя е бягала именно от това. Тя е искала да се махне и докато са заедно с този Люк О'Нийл, няма и да се върне. Боб каза, че събирали пари да си купят чифлик в Западен Куийнсленд и тази вест му прозвуча като погребален звън. Значи, Меги изобщо не смяташе да се връща. Тя искаше да е мъртва за него.

Но щастлива ли си, Меги? Добър ли е той към теб? Обичаш ли го този Люк О'Нийл? Какъв ли е, че е заел моето място? Какво може да си намерила у този обикновен пастир, та той да ти хареса повече от Инок Дейвис, Лайъм О'Рурк или Алистър Маккуийн? Дали защото не го познавам лично, не мога да направя сравнение? За да ме измъчваш ли го направи, Меги, за да ми отмъстиш ли? И защо нямаш деца? Що за човек е, че да обикаля страната като скитник и да те оставя да живееш при приятели? Нищо чудно, че нямаш деца — та той твърде малко време е с теб. О, Меги, защо? Защо се омъжи за този Люк О'Нийл?

Той се обърна и заслиза от Акропола, после тръгна по оживените улици на Атина. Спираше се пред сергии по улица „Еврипиду“, захласнат по хората, по огромните кошници с калмари и риба, които миришеха остро на слънцето, по зеленчуците и сърмените чехли, окачени едно до друго; много забавни му бяха жените, които го заговаряха с нежни думи, съвсем естествено и без да се стесняват — белег на манталитет, коренно различен от неговото пуританско възпитание. Ако в неприкрития им интерес към него имаше похот (не му идваше наум по-подходяща дума), щеше да му стане много неудобно, но той усещаше, че го правят само от желанието да се докоснат до изключителната му физическа красота.

Хотелът — много луксозен и скъп — беше на площад „Омония“. Архиепископ ди Контини-Верчезе бе седнал до балконския прозорец, потънал в размисъл; когато епископ Ралф влезе, той извърна глава и му се усмихна.

— Тъкмо навреме, Ралф. Искрах да се помолим.

— Мислех, че всичко се е уредило. Да няма някакви неочаквани усложнения, ваше преосвещенство?

— Не точно това. Днес получих писмо от кардинал Монтеверди, в което той изразява волята на Светия отец.

Отец Ралф почувствува как раменете му се стягат и странна тръпка полазва към ушите му.

— Слушам ви.

— Веднага щом преговорите свършат, а те вече са свършили, трябва да замина за Рим. Там ще бъда ръкоположен в кардиналски сан и ще продължа да работя под прякото наставничество на негово светейшество.

— Ами аз?

— Ти ще станеш архиепископ де Брикасар и ще се върнеш в Австралия да заемеш моето място като папски нунций.

Тръпката покрай ушите му премина в пареща руменина, главата му се замая, пред очите му всичко се завъртя. Той, който не беше италианец, да бъде удостоен с почетния пост наместник на папата. Нечувано! О, само гледайте — ще стане и кардинал де Брикасар!

— Най-напред, разбира се, ще получиш специална подготовка и напътствия в Рим. Това ще трае около шест месеца, през което време аз ще бъда с теб, за да те представя на някои мои приятели. Искан да те познават, защото един ден и аз ще те повикам, Ралф, да ми бъдеш помощник във Ватикана.

— Ваше преосвещенство, не мога да ви се отблагодаря! На вас дължа този голям успех.

— Благодарни на бога, че съм достатъчно умен да разбера кога един човек е твърде интелигентен, за да не живее в забвение, Ралф! А сега да паднем на колене и да се молим. Бог е много щедър.

Броеницата и требникът му бяха на масичката, той се пресегна с трепереща ръка към тях и събори требника на пода. Архиепископът, който беше по-близо до него, го вдигна и учудено погледна

изпадналата измежду страниците тънка кафеникава материя, която някога е била роза.

— Интересно! Защо го пазиш? Да не е спомен от дома или от майка ти?

Очите, на които не убягваше нито измама, нито преструвка, го пронизваха и нямаше време да прикрие чувствата и безпокойството си.

— Не. — Той свъси вежди. — Не желая да си спомням за майка си.

— Но сигурно ти е много скъпо, щом го пазиш с толкова обич между страниците на най-ценната си книга. Какво се крие зад него?

— Любов, чиста като тази, която изпитвам към бога, Виторио. И на тази книга тя прави само чест.

— Така си и помислих, понеже вече те познавам. Но тази любов не застрашава ли любовта ти към Църквата?

— Не. Именно заради Църквата се отрекох от нея и винаги ще се отричам. Оставих я толкова далеч зад себе си, където не ще мога да се върна вече никога.

— Сега разбирам къде е изворът на тъгата ти, драги Ралф. Но не го взимай толкова надълбоко. Ти ще доживееш да сториш големи добрини на много хора и мнозина ще те обичат. А тя, като има любовта, заложена в такъв стар, уханен спомен като този, няма никога да усети самота. Защото ти си запазил и любовта заедно с розата.

— Тя едва ли го разбира.

— О, грешиш. Щом толкова си я обичал, значи, тя е достатъчно жена, за да го разбере. Иначе щеше отдавна да си обърнал гръб и на нея, и на този скъп спомен.

— Имало е моменти, когато само с дълги часове, прекарани в молитва на колене, съм се удържал да не се откажа от всичко и да се върна при нея.

Архиепископът стана от стола и коленичи до своя приятел, този красив мъж, когото обичаше, както малко други неща извън своя бог и Църквата — тъждество в съзнанието му.

— Няма да се откажеш, Ралф. Много добре го знаеш. Ти принадлежиш на Църквата и твоето място е било и ще бъде в нея. Това е твоето истинско призвание. Нека сега се помолим, а аз ще споменавам и розата в молитвите си, докато съм жив. Добрият бог ни

изпраща много горест и много мъка, докато стигнем до вечния живот. И трябва да се научим да ги понасяме — както ти, така и аз.

В края на август Меги получи от Люк писмо, в което той ѝ съобщаваше, че е в болницата в Таунсвил, защото заболял от болестта на Вейл, но че състоянието му не било опасно и скоро щели да го изпишат.

Така че май не ще трябва да чакаме до края на годината за нашата ваканция, Мег. Не мога да се върна в тръстиката, докато не съм стопроцентово здрав, а ще се оправя само ако си дам една хубава почивка. След седмица и нещо идвам да те взема. Ще идем на езерото Ийчъм на платото Атертън за две-три седмици, докато се оправя да се върна на работа.

Меги просто не можеше да повярва и вече не знаеше дали в същност иска да бъде с него, или не, след като най-сетне имаше тази възможност. Раната, нанесена на чувствата ѝ, заздравяваше много по-бавно от раната на тялото и споменът за мъките ѝ през първата брачна нощ в хотела на Дъни беше избледнял дотолкова, че вече не я плашеше, а от книгите тя беше разбрала, че главната причина е било невежеството — и нейното, и на Люк. О, мили боже, дано тази ваканция да донесе дете! Ако си имаше едно бебе, което да обича, щеше да ѝ е много по-леко. Ан нямаше да има нищо против едно бебе в къщата си, щеше даже да се радва. Луди също. Бяха и го казвали стотици пъти, като се надяваха, че Люк ще остане поне веднъж достатъчно дълго, за да промени лишения от смисъл и любов живот на жена си.

Като им съобщи какво пише Люк, те много се зарадваха, но останали насаме, споделиха съмненията си.

— Главата си залагам, че този негодник ще намери някакво оправдание да се измъкне без нея — каза Ан на Луди.

Люк беше наел един автомобил и дойде да вземе Меги рано сутринта. Изглеждаше отслабнал, сбръчкан и прежълтял, като че беше

излязъл от саламура. Разтревожена, Меги му подаде куфара си и се настани до него.

— Каква е тази болест на Вейл, Люк? Казваш, че не е опасна, но очевидно си бил много зле.

— О, нещо като жълтеница, от която всички резачи на тръстика се разболяват рано или късно. Пренасят я плъховете из тръстиката и се заразяваме чрез някоя рана или драскотина. Но нали съм силен, не я прекарах много тежко в сравнение с другите. Докторите казват, че за нула време ще бъда пак здрав като камък.

Пътят водеше към вътрешността и се изкачваше по една дълбока клисура, обрасла с тропическа растителност, а в дъното ѝ бучеше и се пенеше буйна река; на едно място величествен водопад се спущаше някъде отгоре, за да се влее в нея, препречвайки пътя. Те минаха между скалата и падащата под наклон вода — под мокра и блестяща арка от фантастични светлини и сенки. Колкото по-нагоре се изкачваха, въздухът ставаше по-хладен, свеж и много приятен. Меги беше забравила колко добре се чувства на студено. Джунглата се притискаше към тях толкова гъста, че никой не дръзваше да проникне в нея. В по-голямата си част тя бе почти непрогледна, с преплитащи се зашумени лиани, които висяха между дърветата, непрекъснати и безкрайни като някакво гигантско покривало от зелено кадифе, метнато върху гората. Там, където покривалото бе леко повдигнато, Меги зърваше прелестни цветя и пеперуди, паяжини като колела със спици, а вместо главина — по един красив пъстър паяк, застанал неподвижно, приказни гъби, впити в стъбла, обрасли с мъх, птици с дълги, проточени по земята червени или жълти опашки.

Езерото Ийчъм беше разположено на върха на платото и изглеждаше идилично сред девствената природа. Преди да се смрачи, те излязоха да се поразходят на верандата на пансиона и да погледат спокойната повърхност на езерото. Меги искаше да види огромните прилепи, наречени летящи лисици, които с хиляди кръжаха като прокобници над местата, където намираха храна. Бяха чудовищни и отвратителни, но изключително плахи и съвсем безобидни. Представляваха внушителна гледка, като се приближаваха на пулсиращи маси на фона на небе от разтопен метал; Меги беше свикнала да ги гледа и от верандата на Химелхох.

А колко беше приятно да потъне в мекото хладно легло — да не трябва да лежи неподвижно, докато мястото ѝ се овлажни от пот, а после внимателно да се мести встрани, знаейки, че то и без това няма да изсъхне. Люк измъкна от кувара си плоска кафява кутийка, извади от нея шепа малки кръгли неща и ги нареди на нощното си шкафче.

Меги посегна към едно и го заразглежда.

— Какво е това? — попита тя, любопитна.

— Презервативи. — Той беше забравил за решението си от преди две години да не ѝ казва, че взима предпазни мерки. — Слагам си го, преди да бъда с теб. Иначе може да направя бебе, а това не бива да става, преди да си купим фермата. — Той седеше гол на леглото, с щръкнали ребра и тазови кости, но сините му очи блестяха; пресегна се и хвана ръката ѝ, която държеше презерватива в своята. — Наближава, Мег, още малко. Както гледам, още пет хиляди лири и ще си купим най-хубавия имот западно от Чартърс Тауърс.

— Тогава все едно, че си го купил — каза му тя с доста спокоен глас. — Ще пиша на епископ де Брикасар и ще го помоля да ни заеме парите. Той няма да ни иска лихва.

— Как не! — сопна ѝ се той. — По дяволите, Мег, къде ти е гордостта? Ще си изработим всичко сами и никакви заеми! Никога през живота си не съм взимал назаем и едно пени и нямам намерение тепърва да го правя.

Тя почти не го чуваше, а широко разтворените ѝ очи го гледаха през пурпурна мъглявина. Никога досега не е била така разгневена! Измамник, лъжец, егоист! Как смееше да постъпва така с нея, да я лишава с хитрост от дете, да я накара да повярва, че изобщо има намерение да става фермер! Та той си е намерил вече мястото в живота — при Арне Свенсон и при захарта.

Прикривайки много добре гнева си за своя голяма изненада, тя насочи отново вниманието си към малкото гумено кръгче в ръката си.

— И какво казваш за тези неща? Как могат да ме предпазят от бебе?

Той се доближи до нея и от допира на телата им тя потръпна — от възбуда, помисли си той; от отвращение, съзнаваше тя.

— Нищо ли не знаеш, Мег?

— Не — излъга тя. Но лъжата не се отнасяше за презервативите, защото за тях наистина никъде не се споменава.

Ръцете му си играеха с гърдите ѝ и тя чувстваше гъдел.

— Ами виж, като свършвам, отделям едно такова... нещо и ако нямам това отгоре, то остава в теб. Като стои там достатъчно дълго или ако го правя често, получава се бебе.

Така, значи! Той си го нахлузвал като обвивка на кренвирш! Каква хитрост!

Като загаси лампата, той я придърпа на леглото и не след дълго потърси опипом своя презерватив. Тя чу същия шум, както тогава в хотелската стая на Дъни, но вече знаеше какво означава това — нахлузваше си гумата. Хитрец! Но как да го надхитри тя?

Далеч от горещината и влагата на крайбрежната равнина, Люк бързо се възстановяваше. Хранеше се добре и започна да навакства загубените килограми, а кожата му от болезнено жълта придоби пак обичайния загар. Съблазняван от една пламенна и отзивчива Меги в леглото, той лесно се съгласи да продължи двете седмици на три, а после на четири. Но в края на месеца вече възнегодува.

— Това е непростимо, Мег. По-здрав съм от всякога. А си живеем тук безгрижно като цар и царица и само харчим пари. Арне има нужда от мен.

— Помисли си пак, Люк. Ако наистина искаш, можеш още сега да си купиш фермата.

— Нека да караме още малко така, Мег.

Макар че не би го признал, тръстиката го влечеше до мозъка на костите с онази неустоима сила, която крайно изтощителния труд има за някои хора. Докато беше млад и издръжлив, Люк щеше да принадлежи само на захарната тръстика. Единствената надежда на Меги беше да го разубеди от намеренията му, като му даде дете, наследник на имението около Кинуна.

С тези мисли тя се върна в Химелхох да чака и да се надява. Дано, дано да има бебе! То ще разреши всичко, само да дойде. И наистина щеше да дойде. Ан и Луди страшно се зарадваха, като им съобщиха. Луди се оказа истинско съкровище. Зае се да избродира и надипли всички бебешки дрешки, тъй като Меги никога не бе имала

време да усвои тези сръчности; докато мазолестите му ръце правеха чудеса с тънката игла и най-фините тъкани, Меги помагаше на Ан да подредят всичко необходимо за бебето.

Само дето Меги не го носеше добре — дали поради горещината, или защото не се чувстваше щастлива, не знаеше. Сутрешното неразположение продължаваше през целия ден и не престана още дълго време; въпреки че беше напълняла съвсем малко, задържаше в организма си много вода и това ѝ тежеше, а кръвното ѝ налягане се повиши толкова, че и доктор Смит се разтревожи. Най-напред той настоя тя да прекара остатъка от бременността си в болницата в Кейрнс, но като поразмисли върху безрадостния и живот без съпруг и приятели, реши, че ще ѝ е по-добре при Луди и Ан, които много се грижеха за нея. Но последните три седмици трябваше непременно да бъде в Кейрнс.

— И накарайте мъжа ѝ да дойде да я види! — кипна той пред Луди.

Меги беше писала веднага на Люк, че е бременна, вярвайки като всяка жена, че щом нежеланото стане безспорен факт, Люк ще подскочи от радост. Отговорът му разби всички подобни илюзии. Той беше вбесен. Колкото до него, да стане баща, означавало просто да храни още гърла, които не работят, вместо нито едно. Това беше горчив хап за Меги, но тя го преглътна — нямаше друг избор. Сега вече и детето, което беше на път, я свързваше с него така здраво, както и гордостта ѝ.

А се чувствуваше толкова зле, безпомощна и необичана от никого! Дори и бебето не я обичаше, не искаше да е зачевано и да се ражда. Тя усещаше в себе си как слабото малко създание протестира срещу това, че му е даден живот. Ако можеше да издържи на двете хиляди мили път с влак до дома, щеше да си отиде, но доктор Смит категорично поклати глава. Да се люшка във влака повече от седмица, макар и с прекъсване, и край на бебето. Колкото и да беше разочарована и нещастна, Меги не би навредила съзнателно на детето. Но с течение на времето угасна и копнежът ѝ да си има някого, когото да обича: нероденото дете започваше все повече да ѝ тежи и да ѝ опротивява.

Доктор Смит препоръча да я настанят в Кейрнс по-рано; той се боеше да остави Меги в Дънглоу, където имаше само една примитивна

болница. Кръвното ѝ налягане беше непостоянно, тя задържаше все повече вода. Той спомена за токсемия и еклампсия — още две дълги медицински думи, които изплашиха Ан и Луди, и те склониха, колкото и да искаха бебето да се роди в Химелхох.

Към края на май оставаха още само четири седмици, последните четири седмици, докато Меги се освободи от това непоносимо бреме, от това неблагоприятно дете. Тя постепенно го намразваше, а така много го беше желала, преди да разбере какви неприятности в същност създава. Как е могла да мисли, че Люк ще се радва на детето, когато то стане действителност? Държанието му и приказките му, откакто се бяха оженили, с нищо не подсказваха, че ще бъде така.

Време беше да признае, че всичко е рухнало, да забрави гордостта и да се опита да спаси каквото може от развалините на живота си. Бяха се оженили със задни сметки — той заради парите ѝ, а тя — за да избяга от Ралф де Брикасар, като в същото време търсеше пак него. Помежду им никога не беше ставало и дума за любов, а само любовта би помогнала и на нея, и на Люк да преодолеят огромните трудности, произтичащи от различните им стремежи и желания.

Колкото и да е странно, тя като че ли не можеше да мрази Люк, докато все по-често и по-често се улавяше в омраза към Ралф де Брикасар. Но все пак Ралф беше се държал много по-мило и честно с нея, отколкото Люк. Нито веднъж не и беше дал основание да мисли за него другояче, освен като за свещеник и приятел, защото и двата пъти, когато я беше целунал, тя в същност първа беше посегнала.

Защо тогава му е толкова сърдита? Защо мрази Ралф, а не Люк? По дяволите тези нейни страхове и слабости, това голямо озлобление, което изпитваше към него, загдето все я беше отблъсквал точно когато най-много го беше обичала и желала. По дяволите и онзи глупав порив, който я беше накарал да се омъжи за Люк О'Нийл. Да измами и себе си, и Ралф. Какво от това, че нямало никога да може да се омъжи за Ралф, да спи с него, да роди неговото дете? Какво, че не я искаше — той наистина не я искаше. Важното беше, че тя искаше само него и не трябваше да се примирява с по-малко.

Но да разбереш грешката си, не значи още, че можеш да я поправиш. Тя все пак се беше омъжила за Люк О'Нийл и носеше детето на Люк О'Нийл. Как да се радва на мисълта за детето на Люк О'Нийл, след като и той дори не го искаше? Горкото създание. Като се

роди, ще може да бъде обичано поне като отделен човек. Само че... Какво не би дала да има дете от Ралф де Брикасар! Но това беше невъзможно, никога нямаше да стане. Той служеше на една институция, която искаше да го притежава изцяло, дори и онова от него, което не ѝ беше нужно — мъжа. Майката-църква искаше от него той да принесе именно това в жертва пред нейната мощ като институция и по такъв начин го похабяваше, смазваше съществуването му, и то така, че да престане да съществува навеки. Но някой ден Църквата щеше да плаща за своята алчност. Някой ден нямаше да има вече хора като Ралф де Брикасар, защото тогава те вече ще ценят достатъчно много своята мъжественост, че да разберат колко ненужно и напълно безсмислено е да се отричат от себе си.

Внезапно тя стана и се заклатушка през всекидневната към Ан, която седеше и с нескривано наслаждение четеше един тайно придобит екземпляр от забранената книга на Нормън Линдсни „Червената грамада“.

— Ан, май ще стане, както ти искаше.

Ан я погледна разсеяно.

— Какво, мила?

— Повикай доктор Смит. Това злочесто дете ще се роди всеки момент.

— О, боже! Отивай в спалнята и лягай — не в твоята, в нашата!

Като проклинаше капризите на съдбата и своеволията на бебетата, доктор Смит пое веднага от Дънглоу в старата си кола, настанил на задната седалка местната акушерка и каквото можеше да вземе от малката си болница. Нямаше смисъл да кара Меги там: същото можеше да направи за нея в Химелхох. Но най-добре щеше да бъде тя в Кейрнс.

— Съобщихте ли на мъжа ѝ? — попита той, тичайки по стълбите, следван от акушерката.

— Изпратих му телеграма. Меги е в моята спалня — мисля, че там ще ви е по-широко.

Накуцвайки след тях, Ан влезе в спалнята. Меги лежеше с широко отворени очи и не показваше с нищо, че я боли, освен дето от време на време юмруците и се свиваха и тялото ѝ се сгърчваше. Тя извърна глава да се усмихне на Ан и Ан прочете голяма уплаха в погледа ѝ.

— Добре, че не отидох в Кейрнс — каза тя. — Майка ми не е родила нито едно от децата си в болница, а татко беше споменал веднъж, че с Хал и било много тежко. Но го преживяла. Аз също ще го преживея. Ние, жените Клийри, не умираме лесно.

Няколко часа по-късно докторът излезе на верандата при Ан.

— Здравата ще се измъчи женицата. С първото дете и без това не е лесно, но нейното е застанало лошо и тя само се мъчи, без да има никаква полза. Ако беше в Кейрнс, щяха да го извадят с цезарово сечение, но тук е невъзможно. Трябва да го роди сама.

— В съзнание ли е?

— О, да. Храбра душа — нито вика, нито се оплаква. Най-свестните най-много се мъчат, забелязал съм. Все ме пита още ли не е дошъл Ралф и аз я залъгвам, че има наводнение при Джонстън. Мъжът ѝ не се ли казваше Люк?

— Да.

— Хм! Люк май не ѝ е голяма утеха, а? Сигурно затова зове този Ралф, не го знам какъв е.

— Люк е негодник.

Ан се наведе, облегната върху парапета на верандата. По пътя от Дъни се приближаваше такси, което сви по отклонението за Химелхох. Силните ѝ очи различиха чернокос мъж на задната седалка и тя възкликна от облекчение и радост.

— Не вярвам на очите си, но ми се струва, че Люк най-последно се е сетил, че има жена!

— Тогава аз ще се върна при нея и ще те оставя ти да се оправяш с него, Ан. Няма да ѝ казвам още, да не би да не е той. Ако наистина е той, почерпи го един чай и остави упреците за после. Няма да му се разминат.

Таксито спря. За изненада на Ан шофьорът слезе и отиде да отвори задната врата на пътника си. Джо Кастильоне, който караше единственото такси на Дъни, не беше много по тези обноси.

— Химелхох, ваше преосвещенство — обяви той и се поклонил дълбоко.

От колата слезе мъж в дълго свободно черно расо, пристегнато с морав колан от рипсена коприна. Ан, малко замаяна, си помисли, че Люк О'Нийл ѝ е скроил някаква шега. Но после видя, че това е съвсем друг човек, поне с десет години по-възрастен от Люк. „Божичко —

помисли си тя, докато красивата фигура се качваше по стълбите, — никога не съм виждала такъв хубав мъж! И то архиепископ! Какво ли търси католически архиепископ при двама закоравели лутеранци като Луди и мен?“

— Мисис Мюлер? — попита той, като ѝ се усмихна с топли, но някак далечни сини очи. „Какво ли не са видели тези очи — помисли си Ан, — но още много отдавна се е научил да не чувства нищо.“

— Да, аз съм Ан Мюлер.

— Аз съм архиепископ Ралф де Брикасар, нунций на негово светейшество в Австралия. Разбрах, че у вас живее мисис Люк О’Нийл.

— Да, сър. „Ралф... Ралф? Да не би това да е Ралф?“

— Аз съм неин много стар приятел. Дали не бих могъл да я видя?

— О, тя много ще се радва, архиепископ... „Не, не се казваше така: казва се ваше преосвещенство както Джо Кастильоне“ — но в удобен момент. Сега Меги ражда, и то много тежко.

Тогава тя видя, че той не е успял да се отрече напълно от чувствата, а само ги е запратил на дъното на съзнанието си, в което господар беше мисълта. Очите му бяха толкова сини, че усети как потъва в тях, а онова, което съзря там, я накара да се зачуди какво в същност представлява Меги за него и той за нея.

— Знаех си, че нещо не е в ред! Отдавна усещах, че нещо не е както трябва, но напоследък тревогата ме завладя изцяло. Трябваше да дойда и сам да разбера. Моля ви, нека да я видя. Не е ли достатъчно това, че съм свещеник?

Ан не беше и мислила да го спира.

— Заповядайте, ваше преосвещенство. Оттук, ако обичате.

И докато влачеше крака между двата бастуна, тя се питаше: „Чисто и разтребено ли е? Избърсала ли съм праха? Сетихме ли се да изхвърлим онзи вмирисан агнешки бут, или се усеща из цялата къща? Сега ли трябваше да дойде такъв важен гост! Луди, няма ли най-сетне да си вдигнеш дебелия задник от трактора и да дойдеш? Момчето трябва да те е намерило преди часове!“

Той мина покрай доктор Смит и акушерката, сякаш не съществуваха, и коленичи до леглото, посягайки към ръцете ѝ.

— Меги!

Изтръгната от тежкия унес, в който беше потънала, безразлична към всичко, тя видя любимото лице до своето, гъстата черна коса вече с два бели кичура като крила, изящните аристократични черти, малко по-врязани, по-смирени може би, и сините очи, впити в нейните с обич и копнеж. Как е могла да го сбърка с Люк? Нямаше друг като него, за нея той беше единствен, — а тя беше изневерила на чувството си към него. Люк беше тъмната страна на огледалото. Ралф беше светъл като слънцето и далечен като него. О, колко е хубаво, че е при нея!

— Помогни ми, Ралф — проговори тя.

Той целуна пламенно ръката ѝ и я допря до бузата си.

— Винаги, Меги, нали знаеш.

— Моли се за мен и за бебето. Ако някой може да ни спаси, това си само ти. Ти си много по-близо до бога от нас. Никой не ни иска, не ни е искал никога, дори и ти.

— Къде е Люк?

— Не знам и не ме интересува. — Тя затвори очи и извърна глава на възглавницата, но пръстите ѝ в ръката му го стискаха здраво, не искаха да го пуснат.

Тогава доктор Смит го докосна по рамото.

— Ваше преосвещенство, сега трябва да излезете.

— Ако има опасност за живота ѝ, ще ме извикате ли?

— Незабавно.

Луди най-сетне се беше върнал от полето и беше нервен, защото навън нямаше никой, а той не смееше да влезе в спалнята.

— Ан, добре ли е тя? — попита той жена си, щом я видя да излиза с архиепископа.

— Засега да. Докторът не гарантира, но аз мисля, че има надежда. Луди, имаме гост. Това е архиепископ Ралф де Брикасар, стар приятел на Меги.

По-вещ в тези неща от жена си, Луди подгъна коляно и целуна пръстена на протегнатата към него ръка.

— Седнете, ваше преосвещенство, и поприказвайте с Ан. Аз ще ида да направя чай.

— Значи, вие сте Ралф — поде Ан още докато подпираше бастуните на бамбуковата масичка, свещеникът седна срещу нея, заобиколен от диплите на расото си, изпод които се подадоха лъскавите му ботуши за езда, когато кръстоса крака. Такава поза

приличаше повече на жена, но той беше свещеник и това нямаше значение; още повече, че — въпреки кръстосаните крака — той излъчваше мъжественост. Не беше може би толкова възрастен, колкото си помисли тя отначало — четиридесет и две-три години навярно. Жалко за такъв прекрасен мъж!

— Да, аз съм Ралф.

— Откакто започнаха болките ѝ, Меги все пита за някой си Ралф. Трябва да ви призная, че бях озадачена. Не си спомням да е споменавала това име преди.

— Сигурно не е.

— Откъде познавате Меги, ваше преосвещенство? И откога?

Свещеникът се усмихна печално и склочи тънките си изящни пръсти така, че те образуваха островърха кула като на църква.

— Познавам Меги от десетгодишно момиче, когато току-що беше пристигнала с кораб от Нова Зеландия. Няма да сбъркам, ако кажа, че съм преживял с нея наводнения и пожар, душевни терзания, смърт и живот. Всичко, което човек трябва да понесе. Меги е огледалото, в което съм заставен да виждам своя образ на смъртен.

— Вие я обичате! — В гласа на Ан прозвуча изненада.

— Откакто я видях.

— Каква трагедия и за двама ви.

— Надявах се, че само за мен. Кажете ми нещо за нея — за живота ѝ, откакто се е омъжила. От много години не съм я виждал и все се безпокоя за нея.

— Ще ви разкажа, но най-напред ми разкажете вие какво знаете за Меги. Не, нямам пред вид лични неща, а живота ѝ изобщо, преди да дойде в Дъни. Луди и аз не знаем абсолютно нищо за нея, освен че е живеела някъде край Гилънбоун. Бихме искали да чуем повече, понеже много я обичаме. Само че тя никога не ни разказва нищо — от гордост може би.

Луди внесе таблата с чая и закуските, седна и изслуша разказа на свещеника за живота на Меги преди брака ѝ с Люк О'Нийл.

— Кой би могъл да предположи! И като си помисля какво нахалство е имал Люк О'Нийл да я лиши от всичко това и да я направи прислужница. И да е толкова нагъл, че да иска заплатите ѝ да се внасят на негово име! Знаете ли, че откакто е тук, клетото създание не е имало на ръка и едно пени за себе си? Накарах Луди за Коледа да ѝ даде на

ръка нещо към заплатата, но тя имаше нужда от толкова много неща, че похарчи парите за един ден, а никога не иска да вземе нещо от нас.

— Недейте да съжалявате Меги — малко строго каза архиепископ Ралф. — Тя самата сигурно не изпитва жал към себе си, поне не загдето е без пари. Те и без това не са й донесли много радост, нали? Освен това знае къде да потърси пари, ако й потрябват. Според мен явното безразличие на Люк я е наранило много повече от липсата на пари. Бедната ми Меги!

На свой ред Ан и Луди допълниха някои подробности от живота на Меги при тях, а архиепископ де Брикасар ги слушаше с все така склучени пръсти, с поглед, прикован в красиво разпереното ветрило на палмата отвън. Нито веднъж не трепна мускул по лицето му, нито се промениха тези красиви, непроницаеми очи. Той беше научил много неща, откакто беше на служба при Виторио Скрабанца, кардинал ди Контини-Верчезе.

След като чу всичко, въздъхна и премести поглед върху техните тревожни лица.

— Е, сега май ние трябва да й помогнем, щом Люк отказва. Ако Люк действително не желае да живее с нея, по-добре е тя да се върне в Дройда. Знаем, че не искате да я загубите, но за нейно добро я убедете да се върне. От Сидни ще ви изпратя чек, за да не й е неудобно да иска пари от брат си. А на семейството си може да обясни каквото сама реши. — Той погледна към вратата на спалнята и се раздвижи неспокойно. — Боже мой, дано да се роди по-скоро.

Но то се роди едва след около двадесет и четири часа, когато Меги беше полумъртва от изтощение и болки. Доктор Смит й беше дал обилни дози опиум, който по неговите старомодни схващания си оставаше най-доброто средство. Замаяна, тя потъваше в безкрайни вихрени кошмари, в които неща от външния и от вътрешния свят се вкопчваха в схватка, деряха се и фучаха, виеха, стенеха и ревяха. От време на време лицето на Ралф изплуваше за миг и после изчезваше със страшния пристъп на болката, но мисълта за него оставаше и докато той бдеше, Меги беше сигурна, че нито тя ще умре, нито бебето.

Като остави акушерката за малко сама, доктор Смит излезе да си отдъхне, хапна набързо, пийна глътка силен ром и провери дали някой

от пациентите му не е легнал точно сега да умира, а междувременно Ан и Луди му разказаха за Меги онова, което сметнаха за необходимо.

— Точно така, Ан — заключи той. — Много е една от причините за тежкото раждане. За жените, които яздят много, е лошо, дето изхвърлиха страничното седло. Като яздят по мъжки, развиват тъкмо онези мускули, които не трябва.

— Чувал съм, че това са бабешки приказки — намеси се кротко архиепископът.

Доктор Смит го погледна злобно. Той не обичаше католическите свещеници — смяташе ги за лицемерни дърдорковци.

— Ваша работа — отвърна му той. — Но кажете ми, ваше преосвещенство, ако се стигне дотам, да избираме кого да спасим — Меги или бебето, вашата съвест какво би казала?

— Църквата е категорична по този въпрос, докторе. За избор не бива и дума да става. Не може да се убие детето, за да се спаси майката, нито да се убие майката, за да се спаси детето. — И той се усмихна на доктор Смит не по-малко злобно. — Но ако се стигне дотам, докторе, не бих се поколебал да ви кажа да спасите Меги, а бебето да върви по дяволите.

Доктор Смит зяпна, разсмя се и го потупа по гърба.

— Браво на вас! Бъдете спокоен, няма да разглася какво сте казали. Но засега детето е живо и аз не виждам каква полза има да го убиваме.

Но Ан си помисли. „Интересно, какво бихте казали, архиепископе, ако детето беше ваше?“

Около три часа по-късно, когато следобедното слънце слизаше нерадостно към неясните очертания на връх Бартл Фрир, доктор Смит излезе от спалнята.

— Е, свърши се — каза той с известно задоволство. — Меги има да се възстановява дълго, но, дай боже, да се оправи. А бебето е едно хилаво дребничко момиче, два килограма и половина, с огромна глава и нрав, досущ като огненочервената му коса, каквато не съм виждал досега на новородено. Такова лесно не можеш умори, повярвайте ми — аз почти опитах.

Тържествуващ, Луди отвори бутилката шампанско, която беше приготвил, и петимата вдигнаха препълнени чаши — свещеникът, лекарят, акушерката, фермерът и сакатата му жена пиха за здравето и

доброто на майката и нейното ревящо, опърничаво бебе. Беше първи юни, първият ден на австралийската зима.

Пристигна медицинска сестра да смени акушерката; тя щеше да остане, докато кажат, че Меги е извън всяка опасност. Лекарят и акушерката си отидоха, а Ан, Луди и архиепископът влязоха да видят Меги.

Тя изглеждаше толкова дребна и отпаднала в голямото легло, че архиепископът трябваше да скъта още една — нова и по-различна — болка в дъното на душата си, докато дойде моментът да я призове оттам, да я осмисли и да я понесе. Меги, моя съсипана и изстрадала Меги... Винаги ще те обичам, но не бих могъл да ти дам това, което Люк О'Нийл, макар и неохотно, ти е дал.

Врецящото човешко създание, виновно за всичко това, лежеше в тръстиково кошче до отсрещната стена, без ни най-малко да зачита присъствието на тези, които го бяха заобиколили и надничаха да го видят. То пищеше сърдито и нямайте намерение да спре. Най-сетне сестрата го вдигна заедно с кошчето и го отнесе в приготвената за него стая.

— Дробовете на малката са в отлично състояние — се засмя архиепископ Ралф, като седна на ръба на леглото и хвана бледата ръка на Меги.

— Животът май не ѝ харесва много — отвърна Меги на усмивката му. Колко застарял изглеждаше той! Силен и гъвкав като порано, но несравнимо по-възрастен. Тя се извърна към Ан и Луди и протегна към тях другата си ръка. — Милите ми приятели! Какво щях да правя без вас? Люк обади ли се?

— Изпрати телеграма, че е много зает и не може да дойде, но ти желае щастие.

— Колко е любезен! — рече Меги.

Ан бързо се наведе да я целуне по бузата.

— Ще те оставим да си поприказваш с архиепископа, мила. Сигурно имате много неща да си кажете. — И като се облегна на Луди, тя даде с ръка знак на сестрата, която беше зяпнала свещеника, като че не вярваше на очите си. — Ела, Нети, да прием чай. Негово преосвещенство ще те извика, ако Меги има нужда от теб.

— Как ще назовеш гласовитата си дъщеря? — попита той, щом вратата се затвори и останаха сами.

— Джъстийн.

— Много хубаво име, но защо точно него си избрала?

— Прочетох го някъде и ми хареса.

— Не я ли искаш, Меги?

Лицето ѝ се беше смалило и сякаш бяха останали само очите — кротки, излъчващи влажен блясък, в тях нямаше омраза, но нямаше и любов.

— Мисля, че я искам. Да, искам я. Толкова хитрост употребих, за да се сдобия с нея. Но докато я носех, не изпитвах нищо към нея, а само чувствувах, че тя не ме иска. Джъстийн едва ли ще бъде някога моя или на Люк, или на когото и да било. Мисля, че тя винаги ще принадлежи само на себе си.

— Трябва да си вървя, Меги — каза ѝ той нежно.

Сега очите станаха по-остри, по-светли, устата ѝ се изкриви болезнено.

— Така си и знаех! Интересно защо мъжете в живота ми все бързат да се изпокрият като дървесни червеи!

Той трепна.

— Не се озлобявай, Меги. Не бих понесъл мисълта че те оставям озлобена. Каквото и да ти се е случвало досега, винаги си била блага и това най-много ми е харесвало у теб. Не се променяй, не се озлобявай заради това. Знаем колко ти е тежко, като си помислиш, че Люк не бърза да дойде, но, моля те, само не се променяй. Не би била вече моята Меги.

Но тя продължаваше да го гледа с известна ненавист.

— О, престани, Ралф! Аз не съм *твоята* Меги и никога не съм била! Ти не ме искаше, ти ме тласна към него, към Люк. Какво мислиш — да не съм светица или монахиня? Нищо подобно! Аз съм обикновен човек и ти провали живота ми! Толкова години те обичах и исках да те забравя, а после се омъжих за човек, който ми напомняше за теб и който нито ме иска, нито има нужда от мен. Толкова ли много искам от един мъж — да ме обича и да се нуждае от мен?

Тя изхлипа, но успя да се овладее. По лицето ѝ имаше следи от болка, които не беше виждал по-рано, и той знаеше, че почивката и възстановяването няма да ги заличат.

— Люк не е лош, нито е неприятен — продължи тя. — Той е просто мъж. Ти си същият — огромни мъхнати нощни пеперуди, които

се блъскат до полуда за някакъв си пламък зад стъклото, толкова прозрачно, че очите ви не го и забелязват. А когато най-сетне налучкате пътя и влетите в пламъка, изгаряте и падате мъртви. А през цялото това време в нощната прохлада отвън е имало и храна, и любов, и нежни пеперуди за вас. Но виждате ли ги вие, искате ли ги? Не! Все за този огън — втурнали сте се като обезумели, докато изгорите в него!

Той не знаеше какво да ѝ отговори, защото това беше нещо ново у нея, нещо, което не познаваше. Дали винаги го е носила в себе си, или се е породило от ужасните ѝ мъки и разочарования? Меги да говори такива неща? Той правеше усилие да я слуша и беше толкова смутен от думите ѝ, че не разбра истинската им причина — нейната самота и чувството ѝ за вина.

— Спомняш ли си розата, която ми даде през онази нощ, когато напуснах Дройда? — попита я той ласкаво.

— Да, спомням си. — Гласът ѝ беше станал безжизнен, беше изчезнал блясъкът в очите ѝ. Сега те го гледаха без всякаква надежда, безизразни и студени като на майка ѝ.

— Още я пазя — в требника ми е. И колкото пъти видя такъв цвят роза, все за теб си мисля. Меги, обичам те. Ти си моята роза, най-скъпият човешки образ и най-хубавата мисъл в живота ми.

Пак се отпуснаха ъгълчетата на устните ѝ, пак блесна онзи остър, пламенен поглед с искрици омраза в него.

— Образ и мисъл ли? Човешки образ и мисъл! Точно така: аз съм само това за теб! А ти си един глупав романтик и мечтател, Ралф де Брикасар. Твоята представа за смисъла на живота не се различава много от тази на пеперудата, с която те сравних! Не се учудвам, че си станал свещеник. И ти като Люк не би могъл да живееш като обикновен човек, дори да беше обикновен като него. Казваш, че ме обичаш, но нямаш представа какво е любов; само редиш думи, които си научил наизуст, защото ти се струва, че звучат добре! Учудвам се само как вие, мъжете, още не сте успели да се отървете от нас, жените, след като толкова много ви се иска да го сторите. Трябва да измислите как да се жените един за друг: бихте били щастливи като в рай.

— Меги, недей! Моля те, престани!

— О, върви си! Не искам да те гледам! И си забравил нещо за твоите любими рози, Ралф — те имат лоши, остри бодли!

Той излезе от стаята, без да се обърне.

Люк изобщо не си направи труда да отговори на телеграмата, с която му съобщаваха, че е щастлив баща на момиченце два килограма и половина, на име Джъстийн. Полека-лека Меги се оправяше, а бебето растеше и заякваше. Може би ако го кърмеше, Меги щеше да се привърже повече към това слабичко злонраво създание, но тя нямаше нито капка мляко в пищните гърди, които Люк толкова обичаше да смуче. „Каква ирония — за наказание“ — мислеше си тя. Както се полагаше, тя прилежно преповиваше и хранеше с биберон червеноликото и червенокосо вързопче и чакаше да се породи в нея някакво непознато, силно чувство. Но то не идваше: тя не изпитваше никакво желание да покрие малкото личице с целувки, нито да захапне с устни мъничките пръстчета, нито нищо от хилядите дребни глупости, които майките обичат да правят с бебетата си. Не го чувстваше като свое, а и то, изглежда, не я искаше и не чувстваше нужда от нея. Все „то“, „то“! А беше „тя“! Меги дори забравяше, че е момиче.

На Луди и Ан и през ум не им минаваше, че Меги не обожава Джъстийн, че тя ѝ е по-безразлична и от по-малките ѝ братя. Щом Джъстийн заплачеше, Меги веднага се спущаше да я вземе, да ѝ попее и да я полюее и нямаше по-сухо и по-добре повито бебе от нея. Странното беше, че Джъстийн изобщо не искаше да я вземат на ръце и да ѝ попеят, и млъкваше много по-бързо, ако я оставеха на мира.

Колкото повече време минаваше, толкова по-хубава ставаше. Бебешката кожа изгуби червенината си и стана нежно прозрачна, както при повечето червенокоси, а малките ѝ ръчички и крачета се наляха и станаха приятно пухкави. Косата ѝ започна да се къдри и да се сгъстява, придобивайки същия огнен оттенък като на дядо ѝ Пади. Всички чакаха с нетърпение да видят какви ще са очите ѝ — Луди се обзаложи, че ще са сини като на баща ѝ, Ан — сиви като на майка ѝ, а Меги нямаше мнение. Но очите на Джъстийн си бяха само нейни и най-вече — озадачаващи. На месец и половина започнаха да се променят, а в началото на третия месец придобиха окончателния си цвят и форма. Никой не беше виждал такива очи. Ирисът беше очертан с много тъмна сива линия, но самият той беше толкова светъл, че не можеше да се нарече нито син, нито сив — нещо като тъмно бял. Това

бяха неспокойни, тревожни, нечовешки очи, като че ли слепи, но с течение на времето ставаше ясно, че Джъстийн вижда отлично с тях.

Без да го казва, доктор Смит се безпокоеше от големината на главата и при раждането и внимателно я наблюдаваше през първите шест месеца от живота ѝ. Той се озадачи още повече, като видя тези необикновени очи и си помисли дали тя няма вода в мозъка, както все още наричаше това, което в учебниците вече беше получило термина „хидроцефал“. Но Джъстийн очевидно не страдаше от никакво мозъчно увреждане или недостатък, а просто имаше голяма глава и с растежа тялото ѝ постепенно я застигаше.

Люк не идваше. Меги му писа няколко пъти, но той нито ѝ отговори, нито дойде да види детето си. В известен смисъл тя беше доволна — не знаеше какво би му казала, а и не очакваше той да изпадне във възторг от малкото същество, което му беше дъщеря. Ако беше някой едър, снажен син, той може би щеше да отстъпи, но Меги беше страшно доволна, че не е родила момче. Джъстийн беше живо доказателство, че силният Люк О'Нийл не е съвършен, за какъвто се мислеше, защото иначе би създавал само момчета.

Бебето се чувствуваше по-добре от Меги и се възстанови по-бързо от мъките при раждането. Към края на четвъртия месец престана да плаче толкова и започна самичко да се забавлява в люлката си, като си играеше и дърпаше нанизаните пъстри топки, опънати на нея. Но никога не се усмихваше на никого, дори и по инстинкт.

Дъждовният сезон настъпи рано, още през октомври, и то с обилни валежи. Влажността се покачи до сто процента и не мръдна оттам. По четири часа на ден дъждът вилнееше и плющеше по Химелхох, размиваше червената пръст, просмукваше се в тръстиката, пълнеше широкото и дълбоко корито на река Дънглоу, без обаче да прелива през бреговете ѝ, защото пътят ѝ до морето беше съвсем кратък и водата се вливаше направо в него. Докато Джъстийн лежеше в люлката и съзерцаваше света със своите особени очи, Меги седеше унило и гледаше как Бартл Фрир ту изчезва зад плътната стена от дъжд, ту отново се появява.

А грейнеше ли слънце, изсмукваше от земята воали от пара, караше мократа тръстика да заблести с безброй диамантени призми, а реката да заприлича на огромна златна змия. И тогава точно по средата на небесния свод увисваше двойна дъга, идеално оформена по цялата

си дължина, толкова богата на багри върху свъсените тъмносини облаци, че всичко друго освен пейзажа на Северен Куийнсленд би изглеждало бледо и нищожно пред нея. Но тъй като сияеше точно над Северен Куийнсленд, не ощетяваше пъстротата му и на Меги ѝ се стори, че едва сега разбира защо природата на Гилънбоун е само кафява и сива — Северен Куийнсленд си беше присвоил и нейния дял от палитрата.

Един ден в началото на декември Ан излезе на верандата, седна до Меги и я загледа. Колко беше слабичка и безжизнена! Дори красивата ѝ златиста коса беше загубила блясъка си.

— Меги, не знам дали съм постъпила правилно, но все едно — вече съм го направила, така че искам поне да ме изслушаш, преди да кажеш „не“.

Меги извърна очи от дъгата и се усмихна.

— Говориш така тържествено, Ан... Какво трябва да чуя?

— Луди и аз се тревожим за теб. Ти още не си се възстановила от раждането на Джъстийн, а откакто заваляха дъждовете, изглеждаш още по-зле. Не се храниш и слабееш. Никога не съм мислила, че тукашният климат ще ти понесе, но докато нищо не ти се беше случило, издържаше го. Сега обаче смятаме, че здравето ти е разклатено и ако не се направи нещо, ще се разболееш наистина. — Тя си пое въздух и продължи: — Ето защо преди няколко седмици писах на една приятелка, която работи в туристическо бюро, и ти уредих да отидеш на курорт. Само не започвай да възразяваш заради парите — не сме ощетили нито Люк, нито себе си. Архиепископът ни изпрати един много голям чек за теб, а брат ти изпрати за теб и за бебето чек от името на всички в Дройда — и ми се струва, че намеква да си отидеш за малко у дома. Като се посъветвахме с Луди, решихме че е най-добре с част от парите да те пратим на курорт. Смятам, че да се върнеш в Дройда, няма да е истинска почивка. Според нас с Луди ти се нуждаеш преди всичко от време да поразмислиш. Без Джъстийн, без нас, без Люк, без Дройда. Била ли си някога сама, Меги? Крайно време е да останеш малко съвсем сама. Затова ти запазихме една вила на остров Матлък за два месеца — от началото на януари до началото на март. Луди и аз ще се грижим за Джъстийн. Знаеш, че нищо лошо няма да ѝ се случи, но и при най-малката тревога за нея обещаваме ти, че ще ти

съобщим веднага — на острова има телефон, така че лесно ще те извикаме.

Дъгата беше изчезнала, слънцето също се беше скрило — готвеше се пак да вали.

— Ан, ако не бяхте вие с Луди през последните три години, щях да полудея. Ти го разбираш. Понякога нощем се събуждам и се чудя какво ли би станало с мен, ако Люк ме беше настанил при някои бездушни хора. Вие се грижите за мен много повече от Люк.

— Приказки! Ако Люк те беше пратил при някои по-студени хора, ти щеше да се върнеш в Дройда и кой знае — може би това щеше да е най-доброто.

Дъждът настъпваше сантиметър по сантиметър през потъмнялата тръстика и скриваше всичко зад себе си със сива завеса.

— Права си, че не съм добре — продължи Меги. — Не се чувствавам добре още откакто заченах Джъстийн. Опитвах се да се стегна, но, изглежда, има някакъв предел, отвъд който на човек не му стигат силите. О, Ан, толкова съм уморена и отчаяна! Не съм дори и добра майка на Джъстийн, а поне това ѝ дължа. Нали аз съм причината да дойде на този свят — тя не го е искала. Но най-отчаяна съм от това че Люк не ми дава възможност да го направя щастлив. Не иска да живее с мен, нито да му създам дом, не иска и деца да имаме. Аз не го обичам — никога не съм го обичала така, както една жена трябва да обича мъжа, с когото се свързва. Може би ако го обичах, той щеше да се държи другояче. Затова не мога да го виня. Само себе си мога да виня, струва ми се.

— Ти обичаш само архиепископа, нали?

— Още от малка. Бях груба с него, като дойде. Горкият Ралф! Нямах право да му казвам всичко това, защото той никога не ми е давал надежди, разбираш ли? Дано вече да е разбрал, че е било от болката, от изтощението и от това, че се чувствах толкова нещастна. Мислех си само, че това трябваше да е неговото дете, а никога няма да бъде, не може да бъде. Не е честно! Как протестантските свещеници могат да се женят — защо да не могат и католическите? Само не ми кавай, че пасторите не се грижат за паството си като свещениците, защото няма да ти повярвам. Познавам безсърдечни свещеници и чудесни пастори. Но заради това безбрачие на католическите духовници трябваше да се откажа от Ралф и да заживея с друг човек,

да имам дете от друг. И знаеш ли какво, Ан? Това е не по-малък грях, отколкото Ралф да наруши клетвите си — дори е по-тежък грях. Ненавиждам схващането на църквата, че е грях да обичам Ралф и той да ме обича.

— Замини за известно време, Меги. Почини си, яж, спи и престани да се измъчваш. А като се върнеш, може би ще успееш някак да придумаш Люк да купи най-сетне онази ферма, за която постоянно говори. Знаем, че не го обичаш, но мисля, че ако ти помогне малко, би могла да си щастлива с него.

Сивите очи имаха същият цвят като пелената от дъжд, която обгръщаше къщата; двете жени трябваше вече да викат, за да се чуят в невероятния тропот по ламаринения покрив.

— Не е там работата, Ан. Като отидохме с Люк в Атертън, най-сетне разбрах, че той никога не ще остави тръстиката, докато има сили да работи. Той обича живота, обича да е с мъже, силни и независими като него, обича да се скита от място на място. Той в същност никога не е живял на едно място, като си помисля. А колкото до това, дали му е необходима жена, поне само за удоволствие, то тръстиката го изтощава достатъчно. И как да ти кажа — Люк е такъв човек, на когото му е все едно дали ще си сложи да яде върху щайга, или ще спи на пода. Не виждаш ли? Той не може да оцени и човек, който обича хубавите неща, защото самият той не ги обича. Понякога ми се струва, че той мрази красивото, приятното. Бои се, че може да го размекне. У мен няма абсолютно нищо, което да го накара да се откаже от сегашния си начин на живот. — Тя нетърпеливо погледна към покрива над верандата, уморена като че ли вече да надвиква дъжда. — Не зная дали имам достатъчно сили да живея сама и без дом през следващите десет или петнадесет години, докато Люк се измори. Тук ми е приятно с вас — не мислете, че съм неблагодарна. Но искам да имам свой дом! Искам Джъстийн да има братя и сестри, да бърша прахта от собствените си мебели, да шия пердета за моите прозорци, да готвя на моята печка за моя съпруг. О, Ан, аз съм просто една обикновена жена: знаеш, че не съм нито амбициозна, нито умна, нито имам добро образование. Искам само мъж, деца и собствен дом. И малко обич от някого!

Ан извади кърпичката си, избърса си очите и се опита да се усмихне.

— Ей, какви сме ревливи! Но аз те разбирам, Меги, наистина те разбирам. С Луди сме женени от десет години и това е единственото щастливо време в живота ми. Разболях се от детски паралич, когато бях на пет години, и останах така. Бях убедена, че никой няма да ме погледне. И така беше, бог ми е свидетел. Като срещнах Луди, бях на трийсет години и си изкарвах прехраната като учителка. Той беше десет години по-млад от мен и не можех да му повярвам, като ми каза, че ме обича и иска да се ожени за мен. Не е ли ужасно, Меги, да съсипеш живота на един толкова млад човек? Цели пет години се мъчех да го отблъсна, но той беше непреклонен. Тогава се омъжих за него и съм щастлива. И той твърди, че е щастлив, но аз не съм сигурна. Той трябваше да се откаже от много неща, дори и от деца, и вече се е състарил повече и от мен, клетият.

— Това е от живота тук и от климата, Ан.

Дъждът спря така внезапно, както беше завалял. Показа се слънцето и над парите дъгата се опна на небето в цялата си пищност. Връх Бартл Фрир се появи виолетов между облаците, които вятърът отнасяше.

Меги пак заговори:

— Ще замина. Благодарна съм ви, че сте помислили за това, може би то наистина ми е необходимо. Но няма ли Джъстийн да ви създава грижи?

— Какво говориш, не, разбира се! Луди е уредил всичко. Ана-Мария, която работеше при мен, преди ти да дойдеш, има по-малка сестра, Анунциата, която иска да стане медицинска сестра в Таунсвил. Но ще навърши шестнадесет години едва през март, а краят на учебната ѝ година е след няколко дни. Така че, докато теб те няма, тя ще дойде тук. Анунциата има опит в гледането на деца — в семейство Тезорио е пълно с бебета.

— Остров Матлък. Къде е това?

— Близо до протока Уитсънди на Големия бариерен риф. Съвсем тихо и уединено място, посещавано предимно от младоженци. Представи си го — отделни вилчки, вместо голям хотел, не се налага да се храниш в обща столова и да бъдеш любезна с хора, с които не ти се и говори. А по това време на годината е почти пусто заради летните циклони. Дъждовете не са проблем, но хората не обичат да ходят там през лятото. Може би защото повечето от курортистите там идват от

Сидни и Мелбърн, където лятото и без това е хубаво. Но за юни, юли и август южняците си запазват там място три години предварително.

[1] Джулио Мазарини (1602–1661). Изпратен като папски нунций в Париж и протежиран от Ришельо, той заема по-късно мястото му и помага за укрепването на централната власт, като същевременно отслабва кралската хазна. — Б.пр. ↑

В последния ден на 1937 Меги се качи на влака за Таунсвил. Курортът ѝ едва сега започваше, но тя вече се чувстваше много по-добре, защото беше оставила зад гърба си вонята на меласа в Дъни. Таунсвил, най-голямото селище на Северен Куийнсленд, беше процъфтяващ град с няколко хиляди жители, обитаващи наколни жилища. Поради малкото време между пристигането на влака и тръгването на кораба Меги не успя да разгледа града, но, от друга страна, бе доволна, че, бързайки към пристанището, не ѝ оставаше време да мисли — след онова кошмарно пътуване през Тасманско море преди шестнадесет години не очакваше нищо добро от тридесет и шест часа на кораб, много по-малък от „Уахин“.

Но се оказа съвсем различно: корабът се плъзгаше леко по огледалното море и тя беше вече на двадесет и шест, а не на десет години. Времето беше спокойно — единият циклон бе отминал, а другият още не беше дошъл. Морето си почиваше. И макар да бе още пладне, Меги легна и спа дълбоко, докато стюардът я събуди в шест часа сутринта с чаша чай и чиния сладки бисквити.

Горе от палубата видя една съвсем различна Австралия. По високото, ясно, леко безцветно небе едно розово-перлено сияние се стелеше над източния хоризонт на морето, все по-нагоре и по-нагоре, докато слънцето застана на хоризонта и светлината загуби пурпура на зазоряването: настъпи денят. Корабът безшумно се носеше по водата, толкова бистра зад борда, че като погледнеш надолу, виждаше морави на цвят пещери и силуетите на стрелкащите се риби. В далечината морето беше тъмносиньо със зеленикав оттенък и беше изпъстрено с виненочервени петна от водорасли или корали, а навсякъде из него — спонтанно като кристали в силиций — никнеха островчета с брегове, целите в палми и блестящ бял пясък: островчета с високи планини и джунгли или ниски островчета, почти на нивото на водата, обрасли в храсталаци.

— Истинските коралови острови са плоски — обясняваше един моряк. — Ако образуват окръжност и затварят лагуна, наричат се

атоли, но ако са само част от риф, подал се над водата, наричат се просто риф. Хълмистите острови са в същност върхове на планини, които пак са оградени от коралови рифове и имат лагуни.

— Къде е остров Матлък? — попита Меги.

Морякът я погледна с любопитство: сама жена да отива на остров като Матлък, посещаван все от младоженци?

— Сега се спущаме по Уитсънди и после ще се насочим към тихоокеанския край на рифа. Едната страна на Матлък е към океана и в нея се разбиват големите вълни, които идват като експресен влак от стотици мили в Пасифика и така бучат, че и мислите ви ще заглушат. Представяте ли си да се носите върху гребена на една вълна по протежение на стотици мили? — И той въздъхна някак с копнеж. — Ще стигнем в Матлък преди залез, госпожо.

Един час преди слънцето да залезе, корабчето вече се люшкаташе в дирята на прибой, чиято пяна се вдигаше като стена от водни пръски в небето на изток. Кей на високи подпори, дълъг почти цяла миля, се полюляваше през рифа, открит сега от отлива, а зад него се виждаше висок скалист бряг, който не отговаряше на представата на Меги за тропическата красота. Един възрастен човек стоеше там и чакаше, помогна ѝ да слезе от кораба на кея и пое куфарите ѝ от един моряк.

— Добре сте дошли, мисис О'Нийл — поздрави я той. — Аз съм Роб Уолтър. Надявам се, че съпругът ви все пак ще успее да пристигне. Скучно е на Матлък по това време на годината — то си е зимен курорт.

Вървяха един до друг по разклатените дъски, гаснещото слънце стапяше коралите, които отливът беше открил, а страховитото море беше разбунено отражение с пурпурната си пяна.

— Добре, че е отлив, иначе пътуването е голяма мъка. Виждате ли онази мъглявина на изток? Това е самият ръб на Големия бариерен риф. Но и Матлък е едва-едва свързан с него: ще усетите как островът се разтърсва от време на време от ударите на вълните там. — Той ѝ помогна да се качи в колата. — Това е ветровитата страна на Матлък — дива и неприветлива, нали? Но почакайте да видите другата — тогава ще говорим!

Те профучаха със скоростта, позволена на единствената кола на острова, по тесен път от крехки коралови клонки, покрай палми и през гъсти шубраци, а от едната им страна се извисяваше хълм, дълъг няколко мили през острова.

— Ах, колко е красиво! — възкликна Меги.

Бяха излезли на друг път, който минаваше покрай заливчетата с пясъчна ивица по брега откъм лагуната с форма на полумесец. Навътре се виждаше още пяна, където океанът се разбиваше в прелестна дантела с рифа на лагуната, но в самата лагуна морето беше тихо и спокойно като гладко сребърно огледало, обагрено тук-там с бронз.

— Островът е широк четири мили и дълъг осем — обясняваше водачът ѝ. Минаха покрай широка бяла сграда с просторна веранда, вградена навътре, и прозорци като на магазин.

— Смесеният магазин — каза той с жест на собственик. — Там живея с госпожата и тя не е май много доволна, дето идвате сама жена, слушайте какво ви казвам. Мисли, че ще ме прелъстят, както казва тя. Добре, че от бюрото казаха, че искате пълно спокойствие и тишина, та малко се поуспокои, като приготвих за вас най-отдалечената вила. Жив човек няма наоколо. Можете да си се разхождате и без дрехи — няма кой да ви види. А ако ви трябва нещо, само вдигнете телефона и аз ще ви го донеса. Няма смисъл да се разкарвате чак дотук. И каквото ще да приказва госпожата, ще идвам веднъж на ден, към залез, да виждам дали сте добре. Гледайте по това време да си бъдете в къщи и да сте прилично облечена, в случай че госпожата поиска да я повозя.

Вилата — едноетажна постройка с три стаи — си имаше собствена дъгообразна ивица бял пясъчен плаж между два ската на хълма, които се губеха в морето. Пътят свършваше дотук. Вътре беше скромно обзаведена, но много удобна. Островът разполагаше със собствен генератор за електричество и във вилата имаше малък хладилник, електрически лампи, обещания телефон и даже радиоапарат. Тоалетната беше с автомат, в банята имаше течаща вода — по-съвременно уредено, отколкото в Дройда или Химелхох — помисли си Меги развеселена. Ясно, че повечето посетители са от Сидни или Мелбърн — те така са привикнали с цивилизацията, че вече не могат без нея.

Роб я остави и забърза към ревнивата си госпожа, а Меги разопакова багажа и огледа владенията си. Голямото двойно легло беше по-удобно от кушетката в първата ѝ брачна нощ. Но нали това беше раят на младоженците и гостите с право биха искали поне хубаво легло, а клиентите на хотела в Дъни бяха обикновено толкова пияни, че не възразяваха срещу издънените пружини. И хладилникът, и

шкафовете над него бяха претъпкани с храна, а върху кухненската маса имаше голяма кошница, пълна с банани, ананаси и манго. Трябваше само да спи добре и да се храни добре.

През първата седмица Меги наистина само ядеше и спеше, тя нямаше представа колко е била изморена и как климатът на Дънглоу е убивал апетита ѝ. В това хубаво легло тя заспиваше, щом сложеше глава на възглавницата, и не се събуждаше по десет-дванадесет часа, а храната ѝ се струваше толкова вкусна, както едно време в Дройда. Когато не спеше, тя почти непрекъснато дъвчеше нещо, взимаше си манго и когато влизаше във водата. В същност там беше и най-подходящото място да се яде манго, освен във ваната: сокът изтичаше обилно от него. Тъй като малкият ѝ плаж беше в лагуната, морето беше огледално спокойно, почти без течения и много плитко. А това най-много ѝ хареса, защото тя не умееше да плува. Понеже беше много солена, водата я носеше на повърхността и Меги започна да прави опити: като успя да се задържи над водата десет секунди, изпадна в истински възторг. Чувството, че се освобождава от притеглянето на земята, я изпълваше с копнеж да заплува леко като риба.

Така че, ако ѝ липсваше компания, то беше само защото искаше някой да я научи да плува. Иначе беше много доволна, че е сама. Колко права беше Ан! Досега бе живяла все сред много хора. Такова облекчение, такова спокойствие бе около нея да няма никой. Но самотна не се чувстваше и не тъгуваше нито за Ан и Луди, нито за Джъстийн, нито за Люк, а за пръв път от три години не копнееше и за Дройда. Старият Роб не нарушаваше усамотението ѝ, само по залез избръмчаваше с автомобила на достатъчно разстояние по пътя, докато се увери, че приятелското ѝ махване от верандата не е тревожен сигнал, обръщаше колата и се отдалечаваше с пърпорене, а до него изненадващо хубавата му госпожа строго го следеше отблизо. Веднъж ѝ се обади по телефона да ѝ каже, че ще води другите двама курортисти на разходка със своята лодка с прозрачно дъно и дали не би искала да отиде и тя.

Все едно, че ѝ отвориха вратите към съвсем непозната планета — целият този кипящ, красив живот, разкрил се пред погледа ѝ през стъкленото дъно на лодката, с прелестните творения, които водата нежно и свойски полюшваше насам-натам. Живите корали, установи тя, не са така ярки на цвят като онези на сувенирния щанд в магазина.

В действителност те бяха нежнорозови, бежови или синьо-сиви, а около всяка издатина или клонка трепкаше удивителна пъстроцветна дъга като ореол. Грамадни анемони, широки по тридесет сантиметра, полюшваха като ресни сини, червени, оранжеви или морави пипалца; бели набраздени миди, големи като камъни, мамеха непредпазливите и любопитните да надникнат вътре, където съблазнително се мяркаше нещо пъстро и подвижно между перестите устни; дипли от червена дантела се носеха от теченията във водата, светлозелени панделки от водорасли танцуваха и подскачаха. Никой от четиримата в лодката не би се изненадал, ако видеше русалка — блясък на лъскава гръд, искряща гъвкава опашка, косите, понесли се бавно като облаци, грейнала мамеща усмивка — неустойимо изкушение за моряците. А рибите! Като живи украшения се стрелкаха те с хиляди и хиляди — ту топчести като китайски фенери, ту източени като куршуми, в пъстроцветни одежди, трепкащи от жизненост и от пречупването на светлината във водата. Някои пламтяха със златно червените си люспи, други бяха студено сребристо сини или приличаха на шарени торби, по-пъстри и от папагали. Имаше остроноси щуки и жабешки риби със сплескани муцуни, и острозъби баракуди, и зинал морски костур, който се таеше в подводните пещери, а по едно време се появи и една лъскава сива акула — самка, която дълго се въртя под тях.

— Не се бойте — успокой ги Роб, — толкова на юг няма водни оси. Смъртоносна е само рибата-камък. Никога не се разхождайте по кораловия риф без обувки.

Да, Меги беше доволна, че отиде на разходката. Но нямаше желание да ходи втори път, нито да се сприятели със семейството, което беше в лодката. Тя беше изцяло погълната от морето, разхождаше се, лежеше на слънце; не ѝ липсваха дори и книгите, понеже винаги имаше нещо интересно да наблюдава.

Беше послушала съвета на Роб и вече не носеше дрехи. Отначало — като заек, надушил динго по вятъра — скачаше да се скрие, щом пропукаше клонче или някой кокосов орех падаше като гюлле от палмата. Но след няколко дни несмуцавана самота тя се увери, че никой няма да дойде при нея и че, както каза Роб, тя е почти като на пуст остров. Нямаше място за свян. И докато се разхождаше, докато правеше слънчеви бани или шляпаше из топлата солена вода, тя започна да се чувства като животно, родено и отгледано в клетка, което

изведнъж са пуснали на воля в един хубав, слънчев, необятен и щедър свят.

Далеч от Фий, от братята си, от Люк, от безмилостното, безогледно властване над целия ѝ живот, Меги откри какво значи да е съвсем свободна; най-разнообразни мисли като в калейдоскоп образуваха съвсем причудливи форми в ума ѝ. За пръв път в живота си тя не насочваше цялото си съзнание върху една или друга задача. И за голяма своя изненада установи, че физическата заетост е най-плътната преграда, каквато човек е способен да издигне пред дейността на ума си.

Преди години отец Ралф я беше попитал за какво мисли и тя отговори: за татко и мама, за Боб, Джек, Хюи и Стю, за малките, за Франк, за Дройда, за къщата, за работата, за дъжда. Тя не беше споменала тогава неговото име, но той винаги беше на първо място. След него идваха Джъстийн, Люк, Луди и Ан, тръстиката, мъката за дома и пак дъждът. И, разбира се, спасителното облекчение, което ѝ даваха книгите. Но всички тези мисли идваха и си отиваха в заплетени или накъсани кълба и вериги, защото досега не бе имала нито възможността, нито необходимата подготовка, за да може на спокойствие да проумее коя в същност е Меги Клийри, Меги О'Нийл. Какво иска в същност? Защо е дошла на тази земя? Съжаляваше, че не се е научила да подрежда мислите си, защото това бе загуба, която никога нямаше да възстанови, колкото и време да има на разположение. Но защо да не опита поне, след като тук има и време, и спокойствие, и се наслаждава на бездействие — само да легне на пясъка и да опита.

Да, Ралф... Горчив, безутешен смях. Не беше най-доброто начало за разсъждения, но в известен смисъл Ралф беше като бога — всичко започваше и свършваше с него. Още от онзи ден, когато в залеза беше коленичил наред прахта на гарата в Гили да обхване с ръце раменете ѝ, Ралф неизменно присъстваше в живота ѝ, въпреки че никога вече нямаше да го види. Сигурно и последната ѝ мисъл пред прага на гроба щеше да бъде пак за него. Страшно е един-единствен човек да означава толкова много и толкова различни неща.

Какво беше казала на Ан? Че желанията ѝ са съвсем обикновени — да има съпруг, деца, собствен дом. И да обича някого. Не ѝ се виждаше много: та нали повечето жени го имаха? Но колко от тях бяха

наистина доволни? На Меги и се струваше, че тя би била доволна, защото за нея това беше трудно постижимо.

Трябва да се примириш, Меги Клийри, Меги О'Нийл. Искаш само Ралф де Брикасар, но просто не можеш да го имаш. Той, като мъж, те направи негодна за друг. Добре тогава. Приеми, че съпругът и онзи, когото искаш да обичаш, не са едно и също. Остава ти да обичаш само децата си и да получаващ любов само от тях. А това значи да се задоволиш с Люк и децата на Люк.

О, боже, мили боже! Не, не е мил! Какво е направил бог за мен, освен че ми отне Ралф? Май че не се обичаме много с бога. И знаеш ли какво, господи? Вече не ме плашиш както по-рано. А колко се боях от теб, от наказанието ти! Цял живот избирах все най-трудния и най-правия път от страх пред теб. И какво спечелих? Ни зрънце повече, отколкото ако бях нарушила всички закони в твоите книги. Ти си един измамник, господи, едно страшилище. Отнасяш се към нас като към деца и постоянно ни заплашваш с наказание. Но аз вече не се боя от теб. Защото не Ралф заслужава омраза, а ти. Само ти си виновен, а не клетият Ралф. Той просто живее със страха от теб, както и аз съм живяла винаги. И не разбирам как може да те обича. Не виждам за какво можеш изобщо да бъдеш обичан.

Но как да престана да обичам човек заради това, че той обича бога? Колкото и да се мъча, не мога. Той е недостижимото, към което аз се стремя. Тогава престани да се стремиш към него, Меги О'Нийл, и толкова. Стигат ти Люк и децата на Люк. Каквото и да става, ще накараш Люк да се откаже от проклетата тръстика и ще заживееш с него там, където няма дори и дървета. Ще кажеш на управителя на банката в Гили, че приходите ти ще бъдат занапред на твое име и с тях ще си обзаведеш както трябва собствената къща, която Люк няма и намерение да купи. С тези пари ще дадеш и добро образование на децата на Люк, и ще се грижиш нищо да не им липсва.

Това е всичко, Меги О'Нийл. Аз съм Меги О'Нийл, а не Меги де Брикасар. Звучи дори смешно — Меги де Брикасар. Би трябвало да бъде Мегън де Брикасар, а винаги съм мразила това Мегън. О, кога най-после ще престана да съжалявам, че нямам деца от Ралф? Там е цялата работа, нали? Хайде, повтаряй си го! Твоят живот си е твой и няма да го пропиляваш в мечти за един мъж и децата, които никога не можеш да имаш от него.

Ах, така! Правилно! Няма смисъл да мислиш за отминалото, за онова, което трябва да бъде погребано. Смисълът е в бъдещето, а бъдещето принадлежи на Люк. Не на Ралф де Брикасар. Той е минало.

Меги се захлупи на пясъка и се разрида така, както не беше плакала от дете — силни вопли на отчаяние, които можеха да чуят само раците и птиците.

Ан Мюлер беше избрала остров Матлък нарочно, с намерението да изпрати там Люк колкото може по-скоро. Щом Меги замина, тя му телеграфира, че Меги отчаяно се нуждае от него и да бъде така любезен да дойде. Не ѝ беше присъщо да се меси в живота на другите, но обичаше Меги и ѝ съчувстваше, а капризното създание, което тя беше родила от Люк, направо обожаваше. Джъстийн трябва да има дом и двама родители. На Ан щеше да ѝ бъде мъчно без нея, но по-добре това, отколкото да продължава така.

Люк пристигна след два дни. Отиваше в завода в Сидни и нямаше да загуби много време, ако се отбие. Редно беше да види и бебето; ако беше момче, щеше да дойде веднага, но вестта, че е момиче, много го разочарова. Щом Меги настояваше да има деца, поне да можеха един ден да поемат фермата в Кинуна. От момичета нямаше никаква полза — само подяждаха мъжа, а като пораснеха, отиваха да работят за друго, вместо да стоят у дома и да помагат на стария си баща в края на живота му.

— Как е Мег? — попита той, като се качи на предната веранда.
— Не е болна, надявам се.

— Надяваш се, а? Не, не е болна. Ей сега ще ти разкажа. Но ела най-напред да видиш хубавата си дъщеря.

„Той се загледа в бебето — беше му забавно и интересно, но не се развълнува“ — помисли си Ан.

— Никога не съм виждал такива особени очи — каза той. — На кого ли са?

— Меги казва, че не знае никой в нейното семейство да е имал такива очи.

— И в моето. Кой знае от кой прародител ги е взело. И май не е много доволно това дребосъче, а?

— От какво да е доволно? — тросна му се Ан, все още в лошо настроение. — Не е виждала баща си, няма си истински дом и ако я караш така, едва ли ще го има, докато порасне!

— Нали събираме пари, Ан! — запротестира той.

— Глупости! Знам колко пари имаш. Приятели в Чартърс Тауърс ми изпращат от време на време местния вестник и виждам какви обяви има за имения, много по-близки от Кинуна и много по-плодородни. Не забравяй, че е депресия, Люк! Можеш да си избереш чудно хубава ферма, и то за много по-малко пари, отколкото имаш в банката — знаеш това, нали?

— Точно затова! Освен че е депресия, отвъд планината е страхотна суша от Джуний чак до Иса. Вече две години не е падала капка дъжд. Обзалагам се, че е пострадала и Дройда, да не говорим какво е около Уинтън и Блекъл. Не, мисля, че трябва да почакам.

— Да чакаш, докато земята поскъпне, когато завали хубавичко? Остави тази работа, Люк! Сега е време да се купува! Като имаш двете хиляди на Меги всяка година, можеш да изчакаш и десетгодишна суша! Само няма да купуваш добитък. Ще живееш с двете хиляди на Меги, докато дойде дъждът, и тогава ще докараш и добитък.

— Още не съм готов да оставя тръстиката — упорстваше той, все още загледан в странните светли очи на дъщеря си.

— А, това е цялата работа, нали? Защо не си признаеш, Люк? Ти не искаш да имаш семейство, предпочиташ да си живееш както досега — в несгоди, сред мъже и да си пречупваш гръбнака от работа като всеки втори австралиец, когото познавам. Какво чак толкова има в тази страна, че мъжете ѝ предпочитат да живеят с други мъже, вместо да се приберат у дома с жените и децата си? Щом ги влече бекярството, за какъв дявол се женят изобщо? Знаеш ли само в Дъни колко изоставени жени има, дето едвам свързват двата края и се мъчат да отгледат децата си без бащи? „А, той е в тръстиката... ще се върне... още малко...“ Ха! И всеки път, като пристигне пощата, те са там, на вратата, чакат пощальона и се надяват техният негодник да им изпрати малко пари. Най-често не получават нищо, а понякога съвсем малко, колкото да не умрат от глад! — Тя трепереше от гняв, меките ѝ кафяви очи искряха. — И знаеш ли, четох в „Бризбейн мейл“, че от целия цивилизован свят най-висок процент изоставени жени има в Австралия. Единственото нещо, по което държим първенство — как да не се гордеем с такъв рекорд, а?

— По-спокойно, Ан! Аз не съм напуснал Мег — тя е на сигурно място и не гладува. Какво те е прихванало?

— Не мога повече да гледам как се отнасяш с жена си — това е! За бога, Люк, бъди зрял мъж и си поеми най-сетне отговорностите! Имаш жена и дете — трябва да им осигуриш дом, да им бъдеш съпруг и баща, не чужд човек!

— Знам, знам! Но още не мога — трябва да се подсигурия с още няколко години в тръстиката. Не искам да се каже, че живея от парите на Мег. А то ще бъде така, докато нещата не се оправят.

Ан презрително сбърчи устна:

— Празни приказки! Ти си се оженил заради парите й, нали?

Тъмна червенина изби по мургавото му лице. Не смееше да я погледне.

— Не отричам, че парите помогнаха, но се ожених за нея, понеже ми харесваше повече от всички други.

— Само ти харесваше, нали? А за любов няма ли да кажеш нещо?

— Любов ли? Какво е любов? Женски фантазии и нищо повече. — Той отмести поглед от люлката и от неспокойните тъмно бели очи, защото не беше сигурен дали човек с такива очи не разбира какво се говори. — А ако си свършила да ме хокаш, кажи къде е Мег.

— Не беше добре и я накарахме да замине за известно време. И не се паникьосвай! Не с твоите пари. Надявах се да те убедя да отидеш при нея, но виждам, че е невъзможно.

— Изключено е. Арне и аз тръгваме тази вечер за Сидни.

— Какво да кажа на Меги, като се върне?

Той вдигна рамене, умирайки от нетърпение да си тръгне.

— Каквото искаш. Кажи й да почака още малко. А като се е заела със семейството, не бих имал нищо против един син.

Като се подпря на стената, Ан се наведе над тръстиковата люлка и взе бебето на ръце, после успя някак да стигне до леглото и да седне. Люк не понечи да й помогне, нито да поеме детето — сякаш се плашеше от дъщеря си.

— Върви си, Люк, ти не заслужаваш това, което имаш. Не мога да те гледам. Върни се при твоя проклет Арне и тази ваша тръстика да си чупите гърбовете!

На вратата той се спря.

— Как я беше нарекла? Забравих й името.

— Джъстийн, Джъстийн, Джъстийн!

— Какво глупаво име — подхвърли той и излезе.

Ан остави Джъстийн на леглото и избухна в ридание. По дяволите всички мъже с изключение на Луди, по дяволите! Дали не беше тази нежна, сантиментална, почти женствена жилка у Луди, която го правеше способен да обича? Прав ли беше Люк? Не беше ли това наистина само женска фантазия? Или чувство, което са способни да изпитват единствено жените и може би само онези мъже, у които има нещо от жената? Никоя жена не би могла да задържи Люк и не го е задържала. Онова, което той искаше, не би могла да му даде никоя жена.

Но на другия ден Ан се поуспокои и разбра, че усилията ѝ не са били напразни: сутринта се получи картичка от Меги, която беше във възторг от остров Матлък и пишеше колко добре се чувства. Значи, все пак е имало полза. Меги се възстановява. Щеше да се върне, като стихнат мусоните, и да се заеме да сложи ред в живота си. Ан реши да не ѝ съобщава за Люк.

Докато Нанси (съкратено от Анунциата) изнасяше Джъстийн на предната веранда, Ан куцукаше след нея, захапала между зъбите кошничка, в която имаше всичко необходимо за бебето — чисти пелени, кутия с пудра и играчки. Тя се настани в един тръстиков стол, пое бебето от Нанси и започна да го храни от биберона с „Лактоген“, който Нанси беше затоплила. Беше много приятно, животът ѝ се виждаше хубав: беше направила всичко възможно да вразуми Люк, а ако не беше успяла, Меги и Джъстийн поне щяха да останат в Химелхох още малко. Тя не се съмняваше, че в края на краищата Меги ще разбере, че няма надежда да спаси брака си с Люк, и тогава ще се върне в Дройда. Но Ан се боеше от този ден.

Червена английска спортна кола се приближи с рев по пътя от Дъни и се заизкачва по дългата стръмна пътека — нова и скъпа кола, гюрукът — закопчан с кожени ремъци, сребристите тръби на ауспуха блестяха, зелената боя лъщеше. Отначало Ан не можа да познае мъжа, който прескочи ниската врата, защото беше облечен по тукашному, само с къси панталони. „Ей, че хубавец! — помисли си тя, като го гледаше одобрително и с чувството за нещо познато, докато той взимаше стъпалата по две наведнъж. — Ако Луди не ядеше толкова много, и той щеше да има такава фигура. А, ами че той не е хлапак, я

виж как хубаво са посребрени слепоочията му — къде може резач на тръстика да изглежда така?“

Когато спокойните, равнодушни очи се спряха върху нейните, тя разбра кой беше дошъл.

— Боже мой! — възкликна Ан и изпусна биберона.

Той го вдигна, подаде ѝ го и се облегна на парапета срещу нея.

— Нищо му няма. Гумата не се допря до земята — продължавайте да я храните спокойно.

Бебето се размърда недовошно. Ан пхна биберона в устата му и едва пое въздух да отвърне:

— Ваше преосвещенство, каква изненада! — Погледът ѝ закачливо се плъзна по него. — Трябва да призная, че така още помалко приличате на архиепископ. Винаги съм си представяла архиепископите пълни и самодоволни.

— В момента наистина не съм архиепископ, а само свещеник в добре заслужен отпуск, затова ме наричайте само Ралф. Това ли същество измъчи Меги толкова много, когато бях тук последния път? Дайте да я подържа. Мисля, че ще мога да я храня както трябва.

Той седна на един стол до Ан, взе бебето и биберона и продължи да го храни, небрежно кръстосал крака.

— Джъстийн ли я нарече Меги?

— Да.

— Хубаво име. Виж само какъв цвят е косата ѝ. Цялата на дядо си.

— И Меги така казва. Дано само лицето ѝ не се покрие с лунички, но боя се, че точно така ще стане.

— Е, Меги също е червенокоса, а няма ни една луничка. Но кожата на Меги е изобщо по-матова. — Той остави празното шише, изправи бебето на коленете си с лице към себе си, преви го в кръста и взе с плавни движения да го търка силно по гърба. — Едно от задълженията ми е да посещавам католически сиропиталища и съм научил доста неща за бебетата. Сестра Гонзага, при която най-много обичам да ходя, казва, че това е най-правилният начин да се накара бебето да се оригне. Ако се подпре на рамото, тялото му не е достатъчно прегънато и въздухът не може да излезе бързо или излиза заедно с млякото. А като се наведе през кръста, хранопроводът се затваря и само въздухът излиза. — Като че ли да потвърди думите му,

Джъстийн се оригна силно няколко пъти, но не повърна. Той се разсмя, потърка я пак, но тъй като очевидно нямаше повече излишен въздух, той я настани удобно в скута си. — Какви невероятни екзотични очи има! Прекрасни са, нали? Съвсем естествено е бебето на Меги да е необикновено.

— Шегата настрана, отче, но какъв чудесен баща би станал от вас.

— Обичам бебета и малки деца, винаги съм ги обичал. Но на мен ми е много по-лесно да им се радвам, понеже нямам неприятните задължения на бащите.

— Не. Защото сте като Луди — и у вас има нещо от душевността на жената.

Джъстийн, обикновено толкова недружелюбна, сега очевидно му се отблагодари, загдето я хареса, и бързо заспа. Ралф я гушна още по-удобно и измъкна от джоба на късите си панталони кутия цигари „Капстън“.

— Дайте ги на мен — аз ще ви запаля.

— Къде е Меги? — попита той, като взе от Ан запалената цигара. — Благодаря. О, извинете ме, вземете си и вие, моля ви.

— Няма я. Тя не можа да се възстанови напълно от раждането и дъждовният сезон ѝ се отрази много зле. Затова я изпратихме с Луди за два месеца на почивка. Ще се върне към първи март — след седем седмици.

Още щом заговори, Ан долови промяната в него — сякаш всичко изведнъж загуби смисъл и го лишиха от някаква предвкусвана радост.

Той си пое дълбоко въздух.

— Вече за втори път не я намирам, когато идвам да се сбогувам... Преди да замина за Атина и сега пак. Тогава щях да отсъствам цяла година, а може би и повече — не се знаеше. Не бях ходил в Дройда от смъртта на Пади и Стю, но преди да замина за Гърция, разбрах, че не мога да напусна Австралия, без да видя Меги. А тя се омъжила и я нямаше. Прииска ми се веднага да я намеря, но реших, че няма да е честно нито към нея, нито към Люк. А сега дойдох, защото знам, че не мога да навредя на нещо, което изобщо не съществува.

— Къде отивате сега?

— В Рим, във Ватикана. Кардинал ди Контини-Верчезе заема мястото на кардинал Монтеверди, който почина неотдавна, и ме повика при себе си, както и очаквах. Това е не само голяма чест — аз просто не мога да откажа.

— Колко време ще отсъствате?

— О, много дълго, мисля. В Европа се надига тътен, колкото и далечен да ни се струва оттук. Църквата в Рим има нужда от всеки свой дипломат, а благодарение на кардинал ди Контини-Верчезе аз съм причислен към категорията на дипломатите. Мусолини е в тесен съюз с Хитлер — от един дол дренки са — и Ватикана трябва някак да намери общ език за две противоположни идеологии — католицизма и фашизма. Няма да е лесно. Знам добре немски, научих гръцки, докато бях в Атина, и италиански — в Рим. Говоря също френски и испански. — Той въздъхна. — Винаги съм имал склонност към езиците и съзнателно съм я развивал. Рано или късно щяха да ме преместят.

— Е, ваше преосвещенство, ако не заминавате утре, можете да видите Меги.

Думите излязоха от устата ѝ, преди Ан да се замисли. А защо Меги да не го види, преди да е заминал, особено ако ще отсъства дълго, както предполага?

Главата му се извърна към нея. Тези красиви далечни сини очи бяха много умни и трудно се лъжеха. О, да, това беше роден дипломат. Той много добре разбираше какво казва тя и четеше мислите ѝ. Ан усети, че затаява дъх в очакване на отговора му, но дълго време той не продума, вперил поглед над смарагдовата тръстика към пълноводната река, забравил бебето в скута си. Очарована, тя гледаше профила му — извивката на клепача, правия нос, потайната уста, волевата брадичка. С какви ли сили се бореше, докато съзерцаваше пейзажа? На какви ли чувствителни везни претегляше в ума си любов, желание, дълг, интерес, воля — и кое срещу кое поставяше? Ръката му приближи цигарата до устните; Ан видя как пръстите му трепереха и едва-едва въздъхна с облекчение. Значи, не беше безразличен.

Минаха почти десет минути, без да проговори; Ан запали нов „Капстън“ и му го подаде, когато той хвърли угарката. Докато изпуши докрай и втората цигара, той не отмести очи от планините в далечината и от мусонните облаци, надвиснали в небето.

— Къде е тя? — попита той най-сетне с напълно овладян глас, като хвърли и втората угарка през парапета.

От нейния отговор сега зависеше неговото решение — неин ред беше да помисли. Има ли право да тласка тези човешки същества по път, който никой не знае къде и към какво води? Тя мислеше единствено за Меги — никак не я беше грижа какво ще стане с този мъж. Че с какво беше по-добър от Люк? Хукнал подир нещо мъжко, без време или желание да спре заради една жена, спуснал се подир някаква си мечта, съществуваща може би само в размътената му глава. Нещо безплатно — като дима от фабриката, който се разсейва в тежкия, наситен с меласа въздух. „Но той така иска — мислеше си Ан — и е готов да похаби и себе си, и живота си.“

Той оставаше трезв, независимо какво беше Меги за него. Дори и заради нея — а Ан беше започнала вече да вярва, че той обича Меги повече от всичко с изключение на своя странен идеал — нямаше да изложи на риск възможността да се добере един ден до онова, към което се стреми. Не, дори и заради нея не. И ако му отговореше, че Меги е в някой хотел, пълен с курортисти, където биха го познали, той нямаше да отиде. Той отлично знаеше, че не е човек, който би останал незабелязан между другите. Ан облиза устни, събра глас:

— Меги е в една вила на остров Матлък.

— Къде?

— На остров Матлък. Курорт, изключително тих, недалеч от протока Уитсънди. Пък и в този сезон там няма жива душа. — И като не се стърпя, добави: — Не се бойте, никой няма да ви види!

— Насърчавате ли ме? — Той внимателно подаде на Ан спящото бебе. — Благодаря ви — рече после, като тръгна към стълбите. Но там се обърна и я погледна умолително. — Грешите — аз просто искам да я видя и нищо повече. Никога не бих въвлякъл Меги в нещо, което би застрашило безсмъртието на душата ѝ.

— Или на вашата? Тогава се представете за Люк О'Нийл, когото очакват там. Така няма да има опасност от скандал нито за Меги, нито за вас.

— Ами ако дойде Люк?

— Изключено. Той замина за Сидни и ще се върне най-рано през март. Единственият начин да разбере, че Меги е на Матлък, е да го чуе от мен, а аз не му казах, ваше преосвещенство.

— Меги очаква ли Люк?

Ан се усмихна кисело.

— Как не!

— Няма да й сторя зло — уверяваше я той. — Искам само да я видя и толкова.

— Знам, ваше преосвещенство. Но истината е, че бихте й сторили много по-малко зло, ако искахте повече от това.

Когато колата на стария Роб запърпори по пътя, Меги застана на обичайното място на верандата, вдигнала ръка да даде знак, че всичко е наред и няма нужда от нищо. Той спря там, за да завие както обикновено, но преди това един мъж по къси панталони, риза и сандали скочи от колата с куфар в ръка.

— Всичко хубаво, мистър О'Нийл — викна Роб, тръгвайки.

Но Меги никога вече нямаше да сбърка Люк О'Нийл с Ралф де Брикасар. Това не беше Люк — не можеше да я измами нито разстоянието, нито припадащият бързо мрак. Тя стоеше занемяла и чакаше, докато той, Ралф де Брикасар, се приближаваше по пътя към нея. Значи, най-сетне беше решил, че я иска. За какво друго би дошъл при нея на такова място, и то под името Люк О'Нийл.

В нея всичко отказа да действа — и краката, и умът, и сърцето. Ралф идваше за нея, защо не чувствава нищо? Защо не се завтече в обятията му от радост, пред която нищо друго няма значение? Това беше Ралф — единственото, което тя бе искала от живота. Но нали току-що се бе мъчила цяла седмица да го избие от главата си! Проклет да е! Проклет да е? Защо, по дяволите, трябваше да идва тъкмо когато тя най-сетне беше започнала да го отпъжда поне от мислите си, ако не от сърцето? О, сега всичко ще почне пак отначало. Заше метена, изпотена и разгневена, тя беше застанала като вкаменена и чакаше, а изящната фигура ставаше все по-едра и по-едра.

— Здравей, Ралф — каза тя през стиснати зъби, без да го поглежда.

— Здравей, Меги.

— Внеси си куфара. Искаш ли един горещ чай? — И докато говореше, тръгна към всекидневната, все още без да го поглежда.

— С удоволствие — отвърна той със същата сдържаност.

Последва я в кухнята; гледаше я, докато включи електрическия чайник, докато напълни каната за чай от малкия самовар над умивалника и извади чаши и чинийки от бюфета. После му подаде големия пакет с бисквити — той сложи няколко шепи в една чиния. Чайникът завря, тя изпразни каната, сипа вътре една лъжица чай и го попари с кипящата вода. После тръгна към всекидневната с чинията с бисквити и каната с чай, а зад нея той носеше чашите и чиниите.

В трите стаи се влизаше от една в друга и всекидневната от едната страна водеше към спалнята, а от другата — към кухнята, до която беше банята. Поради това къщата имаше две веранди — към пътя и към плажа. Това им даваше възможност да насочат погледите си в различни посоки, за да не се гледат един друг. Мракът се беше спуснал бързо както става в тропиците, но през широко отворената плъзгаща се врата до тях стигаше лекият плисък на вълните, шумът на далечния прибой, топлият полъх на вятъра.

Те пиеха чая си в мълчание, а до бисквитите не се докоснаха; тишината не бе нарушена и след като изпразниха чашите; той премести погледа си върху нея, докато тя упорито гледаше как пред вратата откъм пътя причудливо се полюшва от вятъра една млада палма.

— Какво ти е, Меги? — попита той нежно и ласкаво и сърцето ѝ лудо заби и примря от болка — пак същия въпрос на възрастния мъж към малкото момиче. Без съмнение той не беше дошъл на остров Матлък да види Меги жената. Дошъл беше да види Меги детето. Обичаше детето, не жената. Жената беше намразил още с нейното появяване преди години.

Очите ѝ — изумени, наскърбени, разярени — се извърнаха бавно и срещнаха неговите: дори сега, дори сега! Времето беше спряло, тя продължаваше да го гледа и той, затаил дъх от изненада, не можеше да не види зрялата жена в тези бистри като кристал очи. Очите на Меги. О, господи, очите на Меги!

Беше казал самата истина на Ан Мюлер — искаше само да я види, нищо повече. Макар да я обичаше, не бе дошъл да я направи своя. Само да я види, да поприказва с нея, да пренощува на канапето във всекидневната и да се помъчи още веднъж да изтръгне из корен онова вечно обаяние, което тя имаше над него, с надеждата, че като го проумее напълно, ще добие вътрешната сила да го отърси от себе си.

Трудно му беше да приеме една Меги с налети гърди, тънка талия и заоблени бедра. Но той го стори, защото, щом надникнеше в очите ѝ, там — като сияние в храм — грееше неговата Меги. Душевността, чиято притегателна сила го държеше в плен още от първата им среща, беше останала непроменена във вече тъй промененото за съжаление тяло и докато откриваше в погледа ѝ потвърждение, че тази душевност е там, той можеше да приеме новото тяло и да овладее влечението си към него.

И пренасяйки върху нея собствените си желания и чувства, той нямаше никакви съмнения, че и тя мисли като него — поне до момента, когато се нахвърли върху му като разярена котка, след раждането на Джъстийн. Но дори и тогава, когато гневът и болката му стихнаха, той отдаде поведението ѝ на мъките, които беше изтърпяла — повече душевни, отколкото физически. Сега обаче, виждайки я най-сетне такава, каквата е, той дълбоко прозря онзи момент, в който тя беше излязла от детството и прекрачила в зрелостта — там, в гробището на Дройда след рождения ден на Мери Карсън, когато ѝ беше обяснил, че не е могъл да я огради с особено внимание, защото хората биха си помислили, че се интересува от нея като мъж. Тогава тя го беше погледнала и в очите ѝ имаше нещо, което той не можа да разбере, после се беше извърнала и когато погледът ѝ отново срещна неговия, онова изражение бе вече изчезнало. Сега той разбираше, че оттогава тя беше мислила за него по-иначе: когато го бе целунала, това не е било моментна слабост, а после да продължи да мисли за него пак така, както той би искал. Оттогава той беше подхранвал тези илюзии, беше ги къртал най-грижливо във възприетия си начин на живот, беше ги носил като власеница. Докато тя бе вложила в любовта си към него всичко онова, на което е способна жената.

Трябваше да си признае, че я беше пожелал още от момента на първата им целувка, но това желание никога не го беше измъчвало така, както любовта му към нея — за него това бяха две отделни, различни неща, а не части от едно цяло. Заблуда, на която тя — клето, неразбрано създание — не се беше поддала.

Ако в този момент имаше някакъв начин да се махне от остров Матлък, той би побягнал от нея като Орест от Евменидите. Но той не можеше да напусне острова и не му липсваше смелост да остане при нея, вместо да броди навън в нощта. Какво да сторя? Как бих могъл да

поправя нещата? Та аз я обичам! А щом е така, значи, я обичам такава, каквато е сега, а не каквато е била като дете. Та нали точно жената съм обичал в нея, жената с онова чисто женско умение да носи своето бреме. И тъй, Ралф де Брикасар, махни наочниците, виж я такава, каквато е сега, а не каквато беше много отдавна. Преди шестнадесет години, шестнадесет дълги, невероятни години... Аз съм на четиридесет и четири, а тя е на двадесет и шест — никой от нас не е дете, но аз съм далеч по-незрелият.

Ти го прие като нещо съвсем естествено, като ме видя да слизам от колата на Роб, нали, Меги? Реши, че най-сетне съм се предал. И преди да успееш дори да си поемеш въздух, трябваше да ти покажа колко грешниш. Аз раздрах булото на твоята илюзия така, сякаш тя беше мръсна, стара дрипа. О, Меги! Какво направих с теб! Как съм могъл да бъда толкова сляп, толкова егоцентричен? Нищо не постигнах с това, че дойдох да те видя, а само те разкъсах на малки парченца. Любовта ми през всичките тези години е била едно недоразумение.

Очите ѝ, все още впити в неговите, започваха да се изпълват със срам и унижение, а когато в сменящите се едно след друго изражения по лицето му тя долови най-накрая отчайващо съжаление, внезапно осъзна своята огромна заблуда и целия ѝ ужас. Осъзна и още нещо: той беше разбрал тази заблуда.

Бягай, Меги! Бягай оттук с частицата гордост, която още не ти е отнел. И щом си го помисли, тя го направи: скочи от стола си и побягна.

Преди да стигне до верандата, той я улови и тя така политна към него, че и той се олюля. Вече нищо нямаше значение: нито изнурителната битка да запази душата си, нито дълго потисканото желание; в няколко мига той бе изживял цяла вечност. Завладя го цялата онази сила, която беше приспана и на която стигаше само трепетът от едно докосване, за да се отприщи стихията, която подчинява съзнанието на страстта, а волята на ума потъва във волята на тялото.

Ръцете ѝ се обвиха около врата му, неговите я обгърнаха жадно, той наведе глава, устните му потърсиха нейните, намериха ги. Нейните устни — вече не нежеланият, отпъждан спомен, а действителност. Ръцете ѝ го обгръщаха сякаш завинаги, тя като че ли не усещаше вече тялото си; той потъна в мрак — тя беше като нощта, лабиринт от

спомени и желания: нежелани спомени, отпъждани желания. Колко ли години е копнял за това, копнял за нея и отричал силата ѝ, бягал дори от мисълта за нея като жена?

Отнесе ли я до леглото, или я отведе? Струваше му се, че я е отнесъл, но не беше сигурен; знаеше само, че тя вече е там, че ръцете му я намират, докосват, че и нейните ръце го намират, докосват. О, боже! Моя Меги, моя Меги! Как са могли да ме накарат да те мисля за светотатство?

Времето не вървеше, а течеше, премина над него, докато съвсем изгуби смисъл и остана само една представа за безкрайност, поосезаема и от истинското време. Той я усещаше и същевременно не я усещаше: във всеки случай тя не беше нещо отделно; искаше да я направи окончателно и завинаги част от себе си, издънка от себе си, а не само нещо, с което се слива и все пак е отделно от него. Никога вече нямаше да му е чуждо как се надигат на тласъци гърдите, корема, бедрата с вдлъбнатините и гънките между тях. Тя наистина беше създадена за него, защото той я беше направил такава — шестнадесет години ѝ беше придавал форма и съдържание, без сам да знае, че го прави, а още по-малко — защо го прави. Забрави дори, че я беше дал другиму, че друг мъж я бе отвел до края на онова, което той сам беше започнал и винаги бе искал да е негово, защото тя беше неговото грехопадение, неговата роза, неговото творение. Това беше сън, от който той никога нямаше да се събуди, докато е мъж, с тяло на мъж. О, мили боже! Сега знам, знам! Знам вече защо я съхранявах в себе си само като представа, като дете, и то толкова дълго, след като тя беше надраснала и двете — само че защо трябваше да го научи по този начин?

Той най-сетне разбра, че онова, към което се беше стремил, беше да не бъде мъж. Никога, никога да не е мъж, а да бъде нещо много по-велико, надхвърлящо предопределението на мъжа. Но ето че съдбата му беше тук, в прегръдките му, затрептяла и засияла от него — нейния мъж. Мъж, завинаги мъж. Боже, не можеше ли да ме отмине това? Аз съм мъж, никога не ще мога да бъда бог, бил е заблуда този живот в стремеж към божествена същност. Такъв ли е всеки свещеник — да жадува да бъде бог? И се отрича от единственото, неопровержимо доказателство, че е мъж.

Той плътно я обгърна и с очи, пълни със сълзи, се вгледа в притихналото, озарено лице, видя как устните се разтвориха като розова пъпка, възкликнаха, заоблиха се в едно безпомощно „о“ от неподозирано удоволствие. Ръцете и краката ѝ го обвиваха — живи възжета, свързали го с нея — копринен, гладък, терзаещ допир. Той положи брадичка на рамото ѝ, допря буза до мекотата на нейната и се отдаде на влудяващия, непосилен порив на мъж в схватка със съдбата. В главата му всичко се въртеше шеметно, свличаше се, потъваше в дълбок мрак или блясваше с ослепителна светлина, в един миг се озова в центъра на слънцето, после светлината намаля, посивя и изгасна. Ето, това е да си мъж. Той не можеше да бъде нищо повече. Но не това му причини болка. Болката дойде в крайния момент, в момента на предела, от чувството му на празнота и пустош — екстазът е мимолетен. Той не можеше да се отдели от нея, и то сега, когато беше негова, създал я беше за себе си. И остана така вкопчен в нея, като удавник, търсец спасение сред пустото море, и не след дълго, задържал се на повърхността, понесен отново от вълните на прилив, станал му вече познат, той се остави на неразгадаемата съдба, отредена на мъжа.

Какво е сънят? — чудеше се Меги. Блаженство, отдих от живота, ехо от смъртта или досадна потребност? Каквото и да беше, той му се беше отдал, лежеше с едната ръка върху нея и с глава до рамото ѝ, за да я има дори и в съня си. Тя беше също изморена, но не си позволяваше да заспи. Струваше ѝ се, че ако загуби макар и за кратко контрол над съзнанието си, когато си го възвърне, Ралф вече нямаше да го има. По-късно щеше да спи, когато той се събуди и потайните красиви уста изрекат първите думи. Какво ли ще ѝ каже? Дали ще съжалява? Заслужавало ли е да се откаже от другото заради удоволствието с нея? Толкова години му се беше съпротивлявал, накарал беше и нея да се бори заедно с него; все още не ѝ се вярваше, че най-сетне се е примирил, но онова, което ѝ беше казал през нощта, в болката си, изличи тъй дългото му отричане от нея.

Тя беше безкрайно щастлива — не си спомняше да е била някога по-щастлива. От момента, в който я дръпна от вратата, всичко се превърна в триумф на телата им, съзвучие на движения и усет: пълна наслада. Създадена съм за него и само за него... Затова, не съм чувствувала нищо с Люк. И докато прииждащите вълни в тялото ѝ я

отнасяха отвъд всички предели на силите ѝ, тя си мислеше, че е готова да умре, но да му даде всичко, на което е способна. Той не бива никога да съжالياва, никога! А болката му? На моменти ѝ се струваше, че я усеща като своя. И това я правеше още по-щастлива, защото виждаше в тази болка някакво възмездие.

Той се събуди. Меги се взря в очите му и в тяхната синева видя същата онази любов, която я беше сгривала, която ѝ беше давала смисъл още от детството; наред с нея видя и сянката на голяма умора. Не умора на тялото, а умора на духа.

Мина му през ума, че никога досега не се е събуждал в едно легло с друг човек; в известен смисъл това беше по-голяма интимност от физическата близост преди, беше съзнателна изява на емоционална връзка, истинско единение с нея. Лек и пречистен като въздуха, мамещо напоен с дъх на море и на пропита от слънце растителност, той се остави за малко да го носят крилете на една нова свобода — на облекчението, че се е отказал от задължението да се бори с нея, на покоя след поражението в една дълга, кръвопролитна война, което се е оказало далеч по-приятно от битката. Жестоко се борих с теб, моя Меги! И ето че накрая трябва да събирам не твоите останки, а късовете, на които съм се разпаднал аз.

Ти си била изпратена в моя живот, за да ми покажеш колко фалшива и самонадеяна е гордостта на свещеник като мен — и аз като Луцифер пожелах да посегна към онова, което е само на бога, и подобно на Луцифер се провалих. Пред Мери Карсън бях целомъдрен и покорен, и дори беден. Но до тази сутрин не знаех що е смирение. Мили боже, ако Меги нямаше такова значение за мен, щях да го понеса по-леко, но понякога ми се струва, че я обичам много повече, отколкото обичам теб, което също е част от наказанието, което си ми определил. В нея не се съмнявам, но в теб? Измама, заблуда, шега. Как да обичам една измама? И все пак те обичам.

— Ако събера сили, ще отида да поплувам, а после ще приготвя закуската — проговори той, защото чувстваше неудържима потребност да каже нещо, и усети нейната усмивка до гърдите си.

— Върви да плуваш, а аз ще приготвя закуската. И няма смисъл да се обличаш. Никой не идва тук.

— Истински рай! — Той отметна крака, седна и се протегна. — Каква хубава утрин! Дали не е поличба?

И отново болката от раздялата, дори само загдето напускаше леглото. Легнала, тя го гледаше как отива до плъзгащата се врата към плажа, как излиза навън и спира. Върна се и протегна ръка към нея.

— Не искаш ли да дойдеш с мен? После ще приготвим закуската заедно.

Имаше прилив, скалите не се виждаха, ранното слънце вече печеше горещо, но неуморният летен ветрец беше прохладен, корените на твърдата трева се губеха в рохкавия, особен пясък, където рачета и насекоми щъкаха насам-натам, търсейки плячка.

— Струва ми се, че за пръв път виждам света — каза той, широко отворил очи.

Меги стисна ръката му, чувствуваше се осенена и това слънчево събуждане ѝ изглеждаше по-невероятно дори от действителния сън на нощта. Очите ѝ, спрени върху него, усетиха болка. Невъобразим, напълно различен свят. Отговори му:

— Този свят — да. А как иначе? Та това е нашият свят, докато ние сме в него.

— Що за човек е Люк? — попита я той на закуска.

Тя извърна глава, замисли се.

— Физически не прилича толкова на теб, колкото ми се стори отначало, по онова време ти ми липсваше много, не можех да свикна без теб. Мисля, че се омъжих за него, защото ми напомняше за теб. Във всеки случай бях решила вече да се омъжа за някого, а той се открояваше от другите. Не искам да кажа с достойнства, с доброта или с нещо друго, което жените биха харесали у съпруга. Просто с нещо, което не мога точно да определя. Може би с това, че все пак прилича на теб. Той също няма нужда от жена.

Лицето му се сгърчи.

— Такъв ли ти се виждам, Меги?

— Сериозно ли ме питаш? Мисля, че да. Никога няма да разбере защо, но така мисля. И в Люк, и в теб има нещо, което ви кара да смятате, че да се нуждаеш от жена, е слабост. Не искам да кажа жена за леглото, а жена, която да ви е необходима, истински да ви е необходима.

— И като приемаш това, ти все пак не се отказваш от нас?

Тя повдигна рамене и се усмихна малко тъжно.

— О, Ралф, не казвам, че ми е все едно, дори много съм страдала от това, но то си е просто факт. Би било глупаво да се опитвам да го променя, то не може да се промени. Единственото, което мога да сторя, е да се възползвам от слабостта, а не да се правя, че не я забелязвам. Защото го искам и ми е необходимо. Но, изглежда, ме влече към хора като теб и Люк, иначе не бих се съсипвала по такива като вас двамата. Иначе щях да се омъжа за някой добър, кротък, простодушен човек като баща ми, някой, за когото да съм желана и необходима. Но във всеки мъж има нещо от Самсон, струва ми се. Само че при такива като теб и Люк е по-силно изявено.

Той не изглеждаше обиден, усмихваше се.

— Моята мъдра Меги!

— Това не е мъдрост, Ралф. Просто здрав разум. Аз не съм много умна, ти знаеш. Но виж братята ми. Съмнявам се, че по-големите изобщо някога ще се оженят или ще имат приятелки. Те са ужасно свенливи, боят се от силата, която може да има над тях жената, и са изцяло обладани от мама.

Заредиха се ден след ден, нощ след нощ. Дори силните летни дъждове бяха хубави — разхождаха се под тях голи или ги слушаха как тропат по покрива, топли и щедри на ласки като слънцето. Когато се скриеше слънцето, те пак излизаха, лежаха на плажа, плуваха — той я учеше да плува.

Понякога Меги се вглеждаше скришом в него и напрягаше всички сили да запечата лицето му в ума си, защото си спомняше как въпреки обичта, която бе изпитвала към Франк, с годините образът му бе избледнял, забравила беше как изглежда. Ето ги очите, носът, устата, очарователните сребристи кичури като крила в тази черна коса, високото здраво тяло, което се беше запазило стройно и стегнато като на младини, но загубило малко от своята гъвкавост. И когато той се обърнеше и уловеше погледа ѝ, в очите му се четеше дълбока печал, поглед като на обречен. Тя разбираше какво искат да кажат тези очи, поне мислеше, че разбира: трябва да се върне, да се върне при Църквата и при своите задължения. Не със същия дух може би, но по-подготвен да служи. Защото само онзи, който се е подхлъзнал и паднал, познава неравностите на пътя.

Един ден, като лежаха на плажа, когато слънцето, слязло доста ниско, багреше като с кръв морето и правеше пясъка ефирно жълт, той

се обърна към нея:

— Меги, никога не съм бил толкова щастлив и... толкова нещастен.

— Зная, Ралф.

— Сигурно. Дали затова те обичам? Ти не си необикновена, Меги, и при все това си много особена. Дали съм го усетил още тогава, преди толкова много години? Моята страст към тицианови коси! Знаел ли съм къде ще ме отведе? Обичам те, Меги.

— Заминаваш ли?

— Утре. Трябва. Корабът за Генуа тръгва след по-малко от седмица.

— Генуа ли?

— Рим по-точно. За дълго, може би до края на живота ми. Не знам.

— Не се безпокой, Ралф. Ще те пусна без сцени. И аз трябва скоро да си тръгна. Ще напусна Люк и ще се върна в Дройда.

— О, боже! Да не би заради това... заради мен?

— Не, разбира се — излъга тя. — Бях го решила още преди да дойдеш. Люк нито ме иска, нито има нужда от мен — няма да му липсвам ни най-малко. Но аз имам нужда от дом, от нещо мое и мисля, че винаги ще го намеря в Дройда. Не е хубаво клетата Джъстийн да расте в дом, където аз съм прислужница, макар че Ан и Луди не ме смятат за прислужница. Но аз знам, че съм и ще бъда такава и за Джъстийн, като порасне достатъчно и разбере, че не е имала истински дом. Едва ли ще бъде доволна, но трябва да направя за нея каквото мога. Затова ще се върна в Дройда.

— Ще ти пиша, Меги.

— Недей. Нима мислиш, че са необходими писма — след всичко това? Не искам между нас да има нещо, което може да е опасно за теб, ако попадне в ръцете на безскрупулни хора. Така че никакви писма. А ако някога дойдеш в Австралия, съвсем естествено и редно е да посетиш Дройда. Но те предупреждавам, Ралф, помисли си преди това. Само на две места в света принадлежиш най-напред на мен, а после на бога — тук на Матлък и в Дройда.

Той я взе в прегръдките си, като галеше светлата ѝ коса.

— Меги, с цялото си сърце искам да мога да се ожения за теб, никога вече да не се отделям от теб. Не искам да те напускам... В

известен смисъл аз никога не ще се отърся от теб. Ще ми се понякога да не бях идвал на Матлък. Но ние не бихме могли да променим това, което сме, и може би така е по-добре. Разбрах за себе си неща, които никога нямаше да узная или да изпитам, ако не бях дошъл. Но по-добре е да се боря с познатото, отколкото с неизвестното. Обичам те. Винаги съм те обичал и винаги ще те обичам. Запомни го.

На другия ден Роб се появи за пръв път, откакто беше оставил Ралф, и изчака търпеливо, докато се сбогуват. Ясно, че не са младоженци, защото той дойде по-късно и си отива пръв. Не са и само любовници. Женени са — личи им и на двамата. Но се обичат, много се обичат. Като него и госпожата: голяма разлика във възрастта, която прави брака успешен.

— Довиждане, Меги.

— Довиждане, Ралф. Пази се.

— Добре. И ти.

Той се наведе да я целуне и противно на решението си, тя се притисна към него, прегърна го с всичка сила. А когато той отдели ръцете ѝ от врата си, тя ги вкопчи здраво зад гърба си.

Той се качи в колата и докато Роб завиваше, седна, впери поглед през предното стъкло и не се обърна повече назад. „Трябва да е необикновен човек, щом може да постъпи така“ — помисли си Роб, без да е чувал за Орфей. Прекосиха в мълчание окъпаната от дъжда гора и стигнаха до другия бряг на Матлък с дългия кей. Като си стиснаха ръце, Роб го погледна в лицето и се зачуди. Никога не беше виждал толкова човешки и толкова тъжни очи. Гордостта беше изчезнала завинаги от погледа на архиепископ Ралф.

Когато Меги се върна в Химелхох, Ан веднага разбра, че ще я загуби. Да, това беше същата Меги, но в нея имаше сякаш още нещо. Каквото ще да си е казвал архиепископ Ралф, преди да отиде на Матлък, но там нещата най-сетне бяха станали, както Меги иска. Крайно време беше.

Меги взе Джъстийн на ръце, сякаш едва сега осъзнаваше какво означава да я има, люлееше мъничкото същество и оглеждаше стаята усмихната. Погледът ѝ срещна погледа на Ан и беше толкова жив, така

грейнал от възбуждане, че Ан усети как и нейните очи се пълнят със сълзи от споделена радост.

— Нямах представа колко съм ти благодарна, Ан.

— А за какво?

— Загдето изпрати Ралф. Предполагала си, че след това ще напусна Люк, и затова съм ти още по-признателна, мила. О, да знаеш само от какво голямо значение беше това за мен! Бях решила да остана при Люк, но сега се връщам в Дройда и никога няма да я напусна.

— Мъчно ми е, че си отиваш, и най-вече ми е мъчно за Джъстийн. Но се радвам и за двете ви, Меги. С Люк щеше да бъдеш само нещастна.

— Знаеш ли къде е той сега?

— Върнал се е от завода. Реже тръстика край Ингъм.

— Трябва да отида при него, да му кажа. И колкото и да ми е неприятна дори мисълта за това, да спя с него.

— Какво!

Очите блеснаха.

— Закъсняла съм с две седмици, а досега не ми се е случвало нито с един ден. Само с Джъстийн. Бременна съм, Ан, знам!

— Боже мой! — Ан погледна смаяна Меги, сякаш я виждаше за пръв път, което може би беше точно така, навлажни устни, заекна: — Може да е напразна тревога.

Но Меги твърдо поклати глава.

— Не. Бременна съм. Има някои неща, които просто се усещат.

— Хубаво си се наредила, ако е така — процеди Ан.

— Ан, нима не разбираш! Не виждаш ли какво означава това? Аз не мога никога да имам Ралф, винаги съм знаела, че не мога да го имам. И все пак го имам, имам го! — Тя притисна Джъстийн така силно, че Ан се уплаши бебето да не изпищи, но странно, то мълчеше. — Аз имам онова от Ралф, което Църквата никога не ще притежава, онова от него, което ще се предава от поколение на поколение. Чрез мен той ще продължи да живее, защото съм сигурна, че това ще е син! И този син ще има синове, които също ще имат синове — аз ще надвия самия бог! Обичам Ралф още от десетгодишна и ще го обичам и на сто да стана. Само че той не е мой, но детето му ще бъде мое. Мое, Ан, мое!

— О, Меги! — промълви Ан безпомощно.

Възбудата, въодушевлението стихнаха; тя стана пак предишната Меги, кротка и мила, но с някаква желязна жилка в себе си, със сила да понесе много изпитания. Сега Ан напрегна вниманието си и разсъждаваше какво ли точно е направила, изпращайки Ралф де Брикасар на остров Матлък. Възможно ли е човек да се промени толкова много? За Ан беше невероятно. Трябва да го е имало у Меги през цялото време, но толкова добре прикрито, че не е личало. Не беше само желязната жилка у Меги — тя цялата беше от стомана.

— Меги, ако наистина ме обичаш, запомни нещо от мен.

Сивите очи се свиха в ъгълчетата.

— За толкова много години съм изчала повечето от томовете на Луди, след като свършиха моите книги. И особено онези със старите гръцки легенди, които винаги са ме очаровали. Казват, че гръците имат определение за всичко и са назвали всички човешки състояния.

— Знам. И аз прочетох някои от книгите на Луди.

— Не си ли спомняш тогава? Гръците казват, че е грях пред бога да обичаш нещо отвъд границите на разума. И че когато някой бива обичан така, боговете стават завистливи и го поразяват в разцвета на живота му. Извади си поука, Меги. Светотатство е да се обича толкова силно.

— Светотатство, да, Ан, точно така! Само че моята любов към детето на Ралф не е светотатство, а е чиста като самата Богородица.

Кестенявите очи на Ан бяха много тъжни.

— Но дали тя е обичала чисто? Та нали този, когото е обичала, е бил поразен в своя разцвет?

Меги остави Джъстийн в люлката.

— Каквото трябва да стане, то ще стане. Ралф не мога да имам, но детето му мога. Усещам, че... о, най-сетне животът ми като че ли придобива смисъл! Това беше най-лошото в тези три години и половина, Ан. Бях започнала да мисля, че няма никакъв смисъл да живея. — Тя се усмихна леко, с някаква нова решителност. — Ще пазя това дете с всички сили, каквото и да ми струва. И преди всичко ще му дам единственото име, което има право да носи и което и Люк дори не ще може да му оспори. Призлява ми само при мисълта да спя с Люк, но ще го направя. Ще спя и с дявола, ако това би помогнало за бъдещето на това дете. После се връщам в Дройда и се надявам никога

повече да не видя Люк. — Тя се извърна от люлката. — Вие с Луди ще ни идвате на гости, нали? В Дройда винаги има място за приятели.

— По един път в годината винаги когато ни поканите. Луди и аз искаме да видим как ще расте Джъстийн.

* * *

Само мисълта за бебето на Ралф поддържаше все още известна решителност у Меги, докато малката железница се люшкеше и друсаше по дългия път до Ингъм. Ако не беше заради новия живот, който тя не се съмняваше, че носи, да спи отново с Люк, би било най-тежкият грях пред самата нея. Но заради детето на Ралф би се съюзила и със самия дявол.

Практическата страна на въпроса също нямаше да е лесна. Меги знаеше това. Но беше направила плановете си с всичката предвидливост, на която беше способна, и колкото и да е странно, с помощта на Луди. Трудно можеше да се скрие нещо от него — той беше твърде проникателен и между двамата с Ан почти нямаше тайни. Той гледеше загрижено Меги, поклати глава и започна да ѝ дава отлични съвети. Най-важната цел на мисията ѝ беше премълчана, разбира се, но Луди беше твърде добре посветен в житейските неща, както са повечето хора, изчели толкова книги.

— Ти не би искала да съобщиш на Люк, че го напускаш в момент, когато е изтощен от тръстиката, нали? — каза Луди деликатно. — За предпочитане е тогава да го намериш в добро настроение. Значи, ще идеш при него в събота вечер или в неделята след седмицата, когато е бил дежурен по кухня. Говори се, че Люк готвел най-добре от всички — научил се още докато бил най-ниско в тотема на стригачите, а те са много по-придирчиви от резачите на тръстика. Това означава, че кухненската работа не му е неприятна, нали разбираш? Сигурно за него няма нищо по-лесно. И затова трябва да поизчакаш. Ще му съобщиш новината, когато е в добра форма, след едноседмична почивка в кухнята.

Впоследствие на Меги ѝ се струваше, че много далеч е останало времето, когато се изчервяваше — тя гледеше Луди спокойно и твърдо, без дори да поруменее.

— Луди, а можеш ли да разбереш коя седмица готви Люк? Или как да разбера аз?

— Кукличка! — каза той развеселен. — И аз си имам мустачета тук-там по старата лоза. Ще разбера.

Съботният следобед беше напреднал, когато Меги влезе в хотела на Ингъм, много приличен на вид. Характерно за всички градове в Северен Куийнсленд беше, че имаха хотели на всеки ъгъл. Тя остави в стаята малкия си куфар и се запъти към неприветливото фоайе да търси телефон. В града беше пристигнал отбор по ръгби за тренировъчен мач преди сезона и коридорите бяха пълни с полуголи, съвсем пияни спортисти, които я посрещнаха с възклицания и посягаха да я потупат по раменете и отзад. Докато стигна до телефона, цялата трепереше — всичко в това нейно начинание беше мъчително. Сред невъобразим шум и мяркащи се пиянски лица тя успя да позвъни в чифлика на Браун, където работеше групата на Люк, и помоли да му предадат, че жена му е в Ингъм и го чака. Като видя колко е изплашена, хотелиерът я придружи до стаята ѝ и я изчака да заключи вратата отвътре.

Меги се облегна на вратата, отмаляла от облекчение; дори и залък да не хапне, докато се върне в Дъни, пак нямаше да смее да иде до столовата. За щастие хотелиерът я беше настанил до тоалетната за жени, та можеше да отива там при нужда. Щом усети, че краката ѝ могат да я държат, замъкна се до леглото и седна на него с наведена глава, вперила поглед в треперещите си ръце.

По целия път си беше мислила как по-добре да го направи и всичко в нея крещеше: по-бързо, по-бързо! Преди да отиде да живее в Химелхох, не беше чела нищо за прелъстяване, но дори и сега, въоръжена с няколко такива описания, тя не беше уверена в способността си да го направи. Но трябваше да стане точно така, защото знаеше, че веднъж започне ли да говори с Люк, всичко ще се провали. Езикът я сърбеше да му каже какво в същност мисли за него. Но желанието и да се прибере в Дройда с детето на Ралф надделя.

Като потръпна в знойния лепкав въздух, тя се съблече и легна със затворени очи, мъчейки се да не мисли за нищо друго, освен за необходимостта да осигури бъдещето на детето на Ралф.

Футболистите изобщо не направиха впечатление на Люк, когато влезе в девет часа: повечето от тях вече не бяха на себе си, а онези,

които все още се държаха на краката си, не виждаха по-далеч от чашите си с бира.

Луди беше съвсем прав: в края на седмицата след дежурството в кухнята Люк беше отпочинал, жаден за разнообразие и изпълнен с добри намерения. Когато малкият син на Браун дойде в бараката да предаде съобщението на Меги, той тъкмо доизмиваше чиниите от вечеря и смяташе да отиде с колелото до Ингъм при Арне и момчетата, събрани на редовния съботен гуляй. Да прекара една нощ с Меги, щеше да му е още по-приятно — откакто бяха в Атертън, той се улавяше от време на време, че я иска въпреки физическото си изтощение. И само поради ужаса, че тя пак ще започне с нейното „кога ще си имаме собствен дом“, избягваше да се отбива в Химелхох, дори и когато се случеше близо до Дъни. Но сега тя сама беше дошла при него и толкова по-добре. Затова набързо довърши чиниите и яхна велосипеда, а имаше и късмет — още преди да измине и миля, взе го един камион. Но докато прекосяваше трите улици до хотела, в който беше Меги, радостта му помръкна. Всички аптеки бяха затворени, а той нямаше у себе си презервативи. Спря се, впери поглед в някаква витрина с изгрязани от червеи и размекнати от жегата шоколади, около които беше пълно с умрели мухи, и вдигна рамене. Е, ще рискува. Нали е само за една нощ; пък ако стане бебе, може да има късмет да е момче този път.

Меги нервно подскочи, като чу почукването, стана от леглото и отиде на пръсти до вратата.

— Кой е? — попита тя.

— Люк — чу се гласът му.

Тя превъртя ключа, откряна вратата и отстъпи зад нея, когато Люк я бутна да влезе. Зад гърба му тя я затръшна и застана срещу него. Той я гледаше — гърдите ѝ, наедрели и по-закръглени, привлекателни повече от всякога, със зърна вече не бледорозови, а наситено червени от бременността. Така че, ако му трябваша стимули, това му беше предостатъчно: той я взе на ръце и я отнесе в леглото.

До сутринта тя не беше изрекла нито дума, но самото ѝ докосване беше разбудило у него трескави желания с непозната дотогава сила. Сега лежеше някак далеч от него и, кой знае защо, чужда.

Той сладостно се протегна, прозина се, покашля се.

— Какво те води в Ингъм, Мег?

Тя обърна глава и го загледа с широко отворени, пълни с презрение очи.

— Е, какво те води тук? — попита той засегнат.

Никакъв отговор — само този настойчив, пронизващ поглед, сякаш тя не желаше да проговори, и това му се видя странно след такава нощ.

Устните ѝ се раздвижиха в усмивка.

— Дойдох да ти кажа, че се връщам в Дройда.

В първия момент той не повярва, после се вгледа по-внимателно в лицето ѝ и се убеди, че говори истината.

— Защо? — попита той.

— Казах ти, че ще го направя, ако не ме заведеш в Сидни — отвърна тя.

Изненадата му беше съвсем искрена.

— Но, Мег, това беше преди цяла година и половина! И нали все пак те заведох на почивка. Четири толкова скъпи седмици на Атертън. Как да те вода и в Сидни на всичкото отгоре?

— Оттогава ти беше два пъти в Сидни, и двата пъти без мен — упорстваше тя. — Хайде, първия път очаквах Джъстийн, но бог ми е свидетел, че имах нужда да се махна от дъждовете този януари.

— О, боже!

— Какъв си скъперник, Люк — продължаваше тя кротко. — Получи от мен двадесет хиляди лири, които по право са мои, и ти се свиди да отделиш малко пари да ме заведеш в Сидни. Да ти се не видят и парите! Отвращавам се от теб.

— Не съм ги пипнал — опита да се защити той. — Там са си, до последното пени, че и още отгоре.

— Точно така. Стоят си в банката и там ще си останат. Ти изобщо нямаш намерение да ги харчиш, нали? Искаш само да им се прекланяш — като пред златен телец. Признай си, Люк, че си скъперник. И на всичкото отгоре се прояви като истински глупак! Да се отнасяш към жена си и дъщеря си, както не би се отнесъл и към кучета — все едно, че не съществуваме за теб, да не говорим за това, че изобщо не се грижиш за нас! Самодоволен, надут, егоистичен негодник!

Пребледнял, разтреперан, той се чудеше какво да каже: дойде му като гръм от ясно небе, дето Меги се нахвърли изведнъж върху него, особено след такава нощ. Беше потресен от несправедливите обвинения, но не знаеше как да я накара да разбере колко чисти са подбудите му. Като всяка жена, и тя виждаше само повърхностното и просто не можеше да оцени истинската същност на плана му. Успя само да промълви: „О, Мег!“ с глас на объркан, отчаян, примирен човек. После добави:

— Аз никога не съм се отнасял зле с теб. Никога! Кой би могъл да каже, че съм бил жесток към теб? Никой! Винаги си имала и храна, и покрив, не си студувала...

— О, да! — прекъсна го тя. — Това ти е единствената заслуга — никога досега не ми е било така горещо. — Поклати глава и се изсмя. — Каква полза от всичко това? Все едно да говорят на стената.

— И аз мога да кажа същото!

— Разбира се — отвърна Меги ледено, като стана от леглото и взе да се облича. — Няма да се развеждам — продължи тя. — Не желая да се омъжвам отново. Ако поискаш развод, знаеш къде да ме намериш. Формално погледнато, аз съм виновна, нали? Аз те напускам — или поне така ще каже съдът в тази страна. Можете да се пооплачете със съдията един на друг колко коварни и неблагодарни са жените.

— Аз не съм те изоставял — настояваше той.

— Задръж моите двадесет хиляди лири, Люк. Но повече няма да получиш нито пени. Отсега нататък ще използвам парите си за отглеждането на Джъстийн и може би на още едно дете, ако имам късмет.

— Значи, такава била работата! Искала си само да имаш още едно дете, така ли? Затова си дошла дотук — една лебедова песен, последен подарък от мен, да си го носиш в Дройда! Ново бебе, а не мен! Никога не ти е било до мен, нали! Аз ти служа само за размножаване! Господи, каква измама!

— Това представляват повечето мъже за повечето жени — каза тя с озлобление. — Ти предизвикваш най-лошото у мен, Люк, и то така, както дори не можеш и да си представиш. Много ти здраве! През последните три години и половина аз ти донесох повече пари, отколкото ще спечелиш от тръстиката. А ако имам друго дете, това не

те засяга. От този момент нататък не желая да те виждам, докато съм жива.

Тя беше вече съвсем облечена. Като взе чантата и малкия куфар, обърна се с ръка върху дръжката на вратата.

— И чуй един малък съвет от мен, Люк. За в случай, че си намериш друга жена, като остарееш и се умориш достатъчно, та да не можеш вече да принадлежиш на тръстиката. Не умееш да целуваш, никак не умееш. Отваряш си устата толкова широко, сякаш ще глътнеш жената като питон. Слюнката е приятна, но не да се давиш с нея. — И с ожесточение изтри с ръка устните си. — Повдига ми се от теб, Люк О'Нийл, великият Аз! Ти си нищожество!

След като тя си излезе, той остана още дълго седнал на леглото, с поглед, вперен във вратата. После вдигна рамене и взе да се облича. За това не се иска много време в Северен Куийнсленд — само чифт къси панталони. Ако побърза, ще успее да се прибере в бараките с колата на Арне и момчетата. Добрият Арне. Верният приятел Арне. Какви глупаци са мъжете! Жените са си жени, но мъжкото приятелство е нещо съвсем друго.

ГЛАВА ПЕТА
1938–1953. ФИЙ

Меги не искаше никой да знае, че се връща, и затова пристигна в Дройда с пощенския камион на стария Блуи Уйлямс, сложила на седалката до себе си Джъстийн в една кошница. Блуи беше във възторг, че я вижда, и разпитваше какво е правила през последните четири години, но като приближиха Дройда, той замълча, доловил желанието ѝ да се порадва мълчаливо на околността.

Пак това кафяво и сребристо, пак същият прахоляк, пак този прелестен ред и пестеливост, които толкова ѝ липсваха в Северен Куийнсленд. Тук нищо не растеше в излишък, не бързаше да загине, че да отвори място за друго — циклите на живота се въртяха бавно като съзвездия. Кенгурата бяха повече от всякога. Хубавите малки симетрични евкалипти, закръглени като матрони, едва ли не свенливи. Розови какаду, литнали като облачета пух над камиона. Емута, хукнали с всичка сила. Зайци, които отскачаха от пътя, наперено размятали бели топчести опашки. Побелели скелети на загинали дървета из тревата. Малки горички като миражи се открояваха по закръгления хоризонт, докато прекосяваха равнината Дибън-Дибън. И звукът, който никога не бе очаквала, че ще ѝ липсва — уилото грачене на врани. Кафяви талази прах, които сухият есенен вятър довяваше подобно на мръсен дъжд. А тревата, сребристо-кремавата трева на Великия Северозапад, извисила се като благословия чак до небето.

Дройда, Дройда! Евкалипти като призраци, сънени гигантски евкалипти, жужащи от пчели. Обори и маслено жълти постройки, необичайно зелена морава около Къщата, есенни цветя в градината, жълт шибой и цинии, димитровчета и гергини, невен, хризантеми и рози, рози. Чакълестият заден двор, мисис Смит ахва, после се смее и плаче, Мини и Кет тичат, познати жилести ръце като вериги около сърцето ѝ. Защото Дройда беше нейният дом и сърцето ѝ си оставаше тук завинаги.

Фий излезе да види каква е тази суетня.

— Здравей, мамо. Аз се върнах.

Сивите очи не трепнаха, но с порасналата си душа Меги разбра: мама се радваше искрено, но просто не знаеше как да го покаже.

— Напуснала си Люк? — попита Фий, считайки за съвсем естествено, че мисис Смит и момичетата също имаха право да чуят.

— Да. Няма никога да се върна при него. Той не искаше нито дом, нито децата, нито мен.

— Деца ли?

— Да, ще имам второ бебе.

„О-о-о! А-а-а!“ — от страна на прислужниците, докато Фий каже своята дума с отмерен глас, в който се долавяше радост.

— Щом не те иска, имаш право да се върнеш в къщи. Ние можем да се грижим за теб тук.

Отново нейната стая с изглед към стопанския двор и градината. А съседната стая — за Джъстийн и новото бебе, когато дойде. О, колко хубаво беше у дома!

Боб също се зарадва, че я вижда. Заприличал още повече на Пади, той беше малко попрегърбен и жилест, а слънцето беше изсушило кожата и костите му. Бе все така с благ и силен характер, но може би защото нямаше собствено семейство, липсваха му бащинските обноски на Пади. Приличаше и на Фий. Тих, сдържан, не показваше чувствата си и не даваше мнение. „Трябва да е вече на тридесет и пет — помисли си Меги сепната, — а още не се е оженил.“ После влязоха Джек и Хюи — две копия на Боб, но без неговата тежест — и я поздравиха със свенливи усмивки. Да, свенливи, установи тя, земята ги е направила толкова свенливи, защото земята няма нужда от приказки и условности. Има нужда само от това, което й дават — безмълвна любов и безрезервна преданост.

Всички момчета си бяха в къщи тази вечер, за да разтоварят един камион със зърно, който Джимс и Патси бяха докарали от Гили.

— Не съм виждал такава суша, Меги — сподели Боб. — От две години не е паднала капка дъжд. А зайците са по-голяма напаст и от кенгурата — изяждат повече трева от овцете и кенгурата, взети заедно. Ще се опитаме да храним овцете от ръка, но нали знаеш какви са.

Меги твърде добре знаеше какви са овцете — слабоумни същества, неспособни да разберат и най-елементарните истини на живота. Малкото мозък, който са имали прадедите им, беше напълно изчезнал при тези руности аристократи. Те не ядяха нищо друго освен

трева или храсти, и то само от местата, които обитаваха. Само че нямаше достатъчно ръце, които да режат скруб за храна на повече от сто хиляди овце.

— Значи, ще имате нужда от мен — каза Меги.

— Как не! Ще обикаляш вътрешните пасища както по-рано и по този начин ще освободиш един чифт мъжки ръце, които да режат храсти.

Както бяха казали, близнаците се бяха прибрали у дома. На четиринадесет години те напуснаха Ривървю окончателно и с четири очи гледаха да се върнат в черноземните равнини. Вече на свой ред заприличваха на Боб, Джек и Хюи и бяха облечени в новата униформа на овчарите от Великия Северозапад, която постепенно заменяше старите сиви панталони от туил и сивата фланела — бели кожени панталони и бяла риза, сива велурена шапка с плоско дъно и широка периферия и високи над глезените ботуши за езда, с ластик от едната страна и с ниски токове. Само шепата поиздигнали се аборигени, които живееха в най-мизерната част на Гили, подражаваха на каубоите от американския Запад — превзети ботуши с високи токове и онези шапки „Стетсън“, дълбоки като кофи. За жителя на черноземните равнини такова облекло беше ненужно маниерничене, елемент на съвсем друга култура. Човек не можеше да ходи из тревата и храстите с високи токове. А „стетсъна“ като кофа, държеше много топло и тежеше.

Кестенявата кобила и черният кон бяха умрели; конюшната беше празна. Меги твърдеше, че ѝ стига и обикновен впрегатен кон, но Боб отскочи до Мартин Кинг да ѝ купи два от неговите не съвсем чистокръвни ездитни коне — една кремава кобила с черна грива и черна опашка и един кестеняв жребец със стройни крака. Кой знае защо, загубата на кестенявата кобила наскърби Меги много по-силно, отколкото самата ѝ раздяла с Ралф, защото възприе този факт като последното доказателство, че и Ралф го няма. Яхнала коня и с кучетата наоколо, толкова ѝ беше приятно да бъде отново сред пасищата, в праха на блеещото стадо, загледана в птичките, небето, земята.

Сушата беше страхотна. Доколкото Меги си спомняше, тревата на Дройда винаги беше издържала на сушата, но този път беше съвсем друго. Само тук-там беше останала трева; между туфичките се подаваше тъмната земя, набраздена от гъста мрежа от пукнатини,

зинали като пресъхнали уста, което до голяма степен се дължеше на зайците. През четирите години, в които я е нямало, те се бяха размножили безумно, макар че и преди това бяха правили пакости. Само че сега се бяха пръкнали навсякъде и унищожаваша ценната трева.

Меги се научи да поставя капани за зайците, но никак не ѝ беше приятно да гледа малките животинки, разкъсани от железните челюсти, обаче беше достатъчно земна и не се колебаеше, щом трябва, да направи каквото е необходимо. Не беше жестокост да убиеш, за да оцелееш.

— Проклет да е онзи сантиментален англичанин, който е пренесъл първия заек през океана — мърмореше Боб ядовито.

Зайците не бяха австралийски животни и пренасянето им беше нарушило напълно екологическото равновесие на континента, което не бяха успели да направят нито овцете, нито рогатият добитък, научени да се хранят и изкуствено още със заселването им на континента. В Австралия нямаше хищник, който естествено да ограничава броя на зайците, а внесените лисици не можеха да се приспособят. Човекът трябваше да изпълни ролята на хищника, но хората бяха малко, а зайците — много.

Когато Меги наедря много и не можеше вече да язди, прекарваше дните в къщи с мисис Смит, Мини и Кет и шиеше и плетеше за мъничкото създание, което мърдаше в нея. Той (винаги мислеше за него като за момче) беше се сраснал с нея. Меги никога не беше могла да почувствува Джъстийн така, не ѝ ставаше лошо, не изпаднаше в депресия и чакаше с нетърпение да го роди. Може би Джъстийн неволно допринасяше за това: малкото бледооко същество се превръщаше от несъзнателно бебе в изключително интелигентно момиченце и Меги беше очарована от този процес и от детето. Тя отдавна вече не беше безразлична към Джъстийн и жадуваше да дарява дъщеря си с обич, да я прегръща, да я целува, да се смее с нея. И оставаше много изненадана, че Джъстийн отблъскваше кротко всяка проява на чувства.

Когато Джимс и Патси напуснаха Ривървю, мисис Смит се надяваше отново да ги вземе под крилото си, но остана разочарована, тъй като те бяха повече из пасищата. Ето защо мисис Смит се насочи към малката Джъстийн, но беше така упорито отблъсквана, както и

Меги. Изглежда, Джъстийн изобщо не искаше да я прегръщат, целуват или размиват.

Тя проходи и проговори рано — на девет месеца. Щом стъпи на крачетата си и започна съвсем правилно да си служи с говора, вършеше вече каквото иска и както си иска. Не че беше шумна или непослушна — просто беше направена от много твърд метал. Меги не знаеше нищо за гените, иначе би се замислила върху резултата от съчетанието между Клийри, Армстронг и О'Нийл. Нямаше как да не е много силен характер.

Но най-необяснимото беше упоритият отказ на Джъстийн да се смее или дори усмихва. Всички в Дройда правеха всевъзможни маймунджилъци, за да предизвикат усмивка на лицето ѝ, но напразно. По вродената си сериозност тя надминаваше дори баба си.

На първи октомври, когато Джъстийн беше точно на година и четири месеца, в Дройда се роди синът на Меги. Беше избързал почти с четири седмици и не го очакваха. Меги получи две-три остри контракции, водата изтече и той се роди в ръцете на мисис Смит и Фий няколко минути след като позвъниха за доктора. Меги едва бе успяла да получи разкритие. Болката трая съвсем кратко и всичко свърши толкова бързо, като че ли не е било. Въпреки няколкото шева, които трябваше да ѝ се направят, понеже бебето се беше родило стремглаво, Меги се чувствуваше отлично. Гърдите ѝ, съвсем сухи за Джъстийн, сега преливаха от мляко. Този път нямаше нужда от биберон и кутии „Лактоген“.

А той беше толкова хубав! Дълъг и строен, с кичурче ленена коса на идеално оформената главичка и с живи сини очи, които не даваха никакъв признак за промяна впоследствие. А и как биха могли да се променят? Очите бяха на Ралф, ръцете също бяха на Ралф, носът и устата на Ралф, дори стъпалата на Ралф. Отърсила се от всякакви скрупули, Меги беше благодарна, че Люк толкова приличаше на Ралф по телосложение и цвят на кожата. Но ръцете му, сключените вежди, формата на пръстите на ръцете и краката бяха точно като на Ралф и нямаха нищо общо с Люк. Дано никой не си спомня как е било при единия и как при другия.

— Реши ли как ще се казва? — попита Фий, която изглеждаше очарована.

Меги я гледаше как стои с детето в ръце и беше благодарна. Мама пак ще има кого да обича — е, може би не както беше обичала Франк, но поне щеше да изпитва някакво чувство.

— Ще го нарека Дейн.

— Странно име. Защо? Да не е от фамилията О'Нийл? Мислех, че си скъсала с О'Нийлови.

— Няма нищо общо с Люк. Това си е само негово име. Не обичам да се назовават децата с имена на бащи и дядовци — все едно да искаш новият човек да бъде като някой друг. Нарекох малката Джъстийн, защото ми харесваше името, и по същата причина наричам момчето Дейн.

— Е, хубаво звучи — призна Фий.

Меги потръпна — гърдите ѝ бяха много пълни.

— По-добре ми го дай, мамо. О, дано да е гладен! И дано старият Блуи не забрави да донесе помпичка за млякото, иначе ще трябва ти да ходиш в Гили за нея.

Той беше гладен, дърпаше я така силно, че беззъбите му челюсти ѝ причиняваха болка. Загледана в него — в затворените му очи с тъмни ресници със златисти крайчета, пухкавите вежди и нежните, усилено мърдащи бузки, — Меги усещаше, че го обича до болка, по-силна и от болката, която ѝ причиняваше кърменето.

„Той ми стига — трябва да ми стига, повече не мога да имам. Но в името на бога, Ралф де Брикасар, в името на този бог, когото обичаш повече от мен, ти никога няма да узнаеш какво съм откраднала от теб... и от него! Никога няма да ти кажа за Дейн. О, детето ми! — И тя се намести на възглавниците, за да го настани по-удобно в гънката на ръката си, та да вижда цялото му свършено личице. — Моето дете! Ти принадлежиш само на мен и няма да те дам на никого. А най-малко на баща ти, който е свещеник и няма право да те има. Не е ли чудесно?“

Корабът влезе в пристанището на Генуа в началото на април. Архиепископ Ралф беше посрещнат от една Италия, в която разцъфтяваше пищната средиземноморска пролет, и взе влака за Рим. Ако беше пожелал, можеше да пътува в кола на Ватикана с шофьор, но той се боеше все още да се почувствува в лоното на църквата —

искаше да отложи този момент колкото може повече. Вечният град, „Наистина е такъв“ — помисли си той, като гледаше през прозореца на таксито камбанариите и кубетата, осеяните с гълъби площи, величествените фонтани, римските колони с основи дълбоко във вековете. Но за него всичко това беше на втори план. Сега го интересуваше онази част от Рим, наречена Ватикана, с разкошните си зали и със скромните си частни кабинети.

Един доминикански монах с расо в черно и кремаво го поведе през мраморните коридори, покрай скулптури от бронз и камък, достойни за музей, покрай огромни картини в стила на Джото, Рафаел, Ботичели, Фра Анджелико. Намираше се в кардиналска обител, а богатата фамилия Контини-Верчезе несъмнено беше проявила щедрост към своя височайши потомък.

В стая, украсена със слонова кост и злато, с разноцветни гоблени и с картини по стените, с френски килими и мебели, седеше Виторио Скрабанца, кардинал ди Контини-Верчезе. Малката му гладка ръка с грейнал рубин на пръстена се протегна към него за поздрав и доволен, че трябва да сведе поглед, архиепископ Ралф прекоси стаята, коленичи, пое ръката да целуне пръстена и положи буза върху нея, но когато устните му докоснаха този символ на духовна сила и на власт, той разбра, че не може да излъже, въпреки че тъкмо това бе намислил да стори.

Кардинал Виторио постави другата си ръка върху сведеното рамо, кимна на монаха да излезе и когато вратата тихо се затвори, ръката му се премести от рамото върху главата, спря в гъстата, черна коса, приглади я нежно назад от полуизвърнатото чело. Беше се променила — скоро нямаше вече да е черна, а щеше да добие цвета на стоманата. Приведеният гръбнак се стегна, раменете се изправиха и архиепископ Ралф погледна началника си право в очите.

О, колко се беше променил! Устата се беше свила, беше познала болката, беше уязвима, очите, така красиви по цвят, форма и разположение, бяха съвсем различни от очите, които още не беше забравил, сякаш през цялото време са били постоянно край него. Кардинал Виторио винаги си беше представял, че очите на Исус са били сини и спокойни като очите на Ралф, някак на разстояние от онова, което виждат, поради което можеха по-добре да го обхванат, да го разберат. Но това сигурно беше погрешна представа. Та как би

могъл някой да почувствува мъките на хората и дори сам да страда, без това да му проличи.

— Седни, Ралф.

— Ваше високопреосвещенство, искам да се изповядам.

— После, после. Най-напред ще си поговорим, и то на английски. Сега навсякъде има уши, но слава богу, че не разбират английски. Моля те, седни, Ралф. Как се радвам, че си тук! Липсвах ми мъдрите ти съвети, зрелите ти разсъждения, искреното ти приятелство. Тук не намерих никого, който да ми допадне поне малко като теб.

Той усещаше как мозъкът му се настройва вече за официален разговор, мислите в главата му зазвучават в по-изискани фрази — Ралф де Брикасар по-добре от всички знаеше как всичко около човека, дори и речта му, се променя в зависимост от средата. Пред Виторио не можеше да си служи с лекия и свободен разговорен английски. Той седна на известно разстояние срещу дребната фигура в алено моаре, чийто цвят уж се менеше, но си оставаше все същият, като само по края се сливаше с цветовете наоколо, вместо да изпъква сред тях.

Умората, която му тежеше от няколко седмици, като че ли се посмъкна от плещите му и той се запита защо толкова много се беше боял от тази среща, след като сърцето му подсказваше, че ще получи и разбиране, и опрощение. Не, не беше това, съвсем не беше това. Тежеше му вината пред самия него, загдето се беше оказал неспособен да постигне онова, към което се стремеше, и щеше да разочарова човека, който толкова държеше на него и беше безкрайно добър и верен приятел.

— Ралф, ние сме духовници, но преди това и нещо друго — нещо, което сме били, преди да се посветим на бога, и от което не можем да избягаме въпреки призванието си. Ние сме хора с всичките слабости и недостатъци, присъщи на хората. Нищо, което ще ми кажеш, не би променило впечатлението, създадено за теб през годините, откакто сме заедно, и нищо не би могло да ме накара да те уважавам по-малко или да те обичам по-малко. Още преди много години разбрах, че ти съзнателно отказваш да приемеш заложените в нас човешки слабости, но знаех, че един ден ще се примириш с тях, както става с всички ни. Дори и със Светия отец, който е най-смиреният и най-човечният от нас.

— Аз наруших клетвите си, ваше високопреосвещенство. Това е неппростимо. Светотатство е.

— Ти наруши една от клетвите много отдавна, още като прие посмъртния дар на Мери Карсън. Остават следователно целомъдрието и смирението, нали?

— Тогава и трите са вече нарушени, ваше високопреосвещенство.

— Защо не ме наричаш Виторио, както по-рано. Не съм изненадан, Ралф, нито съм разочарован. Така е пожелал нашият бог Исус Христос — трябвало е да научиш нещо много съществено, а това неизбежно разрушава нещо в нас, причинява ни болка. Бог е загадка за нас и нам са непонятни неговите основания. Но не мога да допусна, че деянието ти е сторено лекомислено и че си нарушил обетите си, защото вече не държиш на тях. Познавам те много добре: ти си горд, влюбен си в свещеническото си призвание, съзнаваш, че си изключителен. Възможно е точно този урок да ти е бил необходим, за да се смири гордостта ти, да се убедиш, че преди всичко си човек и следователно не си чак толкова изключителен, колкото се мислиш.

— Да. В мен нямаше смирение и като че ли се мъчех дори да бъда самият господ. Извърших тежък и неппростим грях. А като не мога сам да си го простя, как да се надявам на опрощение свише?

— Пак тази гордост, Ралф, пак тази гордост! Не е в твоя власт да опрощаваш, още ли не си го разбрал? Само бог може да опрощава. Само бог! И той ще ти прости, ако разкаянието ти е искрено. Той е опрощавал и по-тежки грехове на много по-големи светци, както и на по-големи злодеи. Да не мислиш, че не е опростил принц Луцифер? Опростил го е още в момента, когато се е разбунтувал. А ориста да бъде владетел на ада си е навлякъл сам, бог няма пръст в тази работа. Нали сам е казал: „По-добре да управлявам в ада, отколкото да съм роб в рая!“ Защото той не можел да надвие гордостта си, не се съгласил да подчини волята си на волята на другиго, дори този друг да е самият господ. Не бих искал и ти да направиш същата грешка, най-добри ми приятелю. Смирението беше качество, което ти липсваше, а именно смирението прави светеца — или човека — велик. Докато не предоставиш опрощението си изцяло на господата, няма да постигнеш пълното смирение.

По силното лице се изписа болка.

— Да, прав си. Трябва да се примиря с това, което съм, и само да се стремя да бъда по-добър, без да съм горд със себе си. Разкайвам се и затова ще се изповядам и ще чакам опрощение. Наистина се разкайвам, и то горчиво. — Той въздъхна, в очите му се четеше цялата онази вътрешна борба, която думите трябваше да прикрият — поне докато е в тази стая. — И все пак, Виторио, струва ми се, че не можех да постъпя другояче. Трябваше да погубя или нея, или себе си. И не можех да избирам, защото я обичам истински. Нейната съдба беше по-важна от моята, разбираш ли ме? Дотогава винаги бях мислил най-напред за себе си, смятах, че съм по-значим от нея, защото съм свещеник и тя стои по-долу от мен. Но изведнъж осъзнах, че аз нося отговорността за нея — такава, каквата е. Трябваше да се откажа от нея още когато беше дете, но не го направих. Носех я в сърцето си и тя го знаеше. Ако бях успял да я изтръгна оттам, тя пак щеше да узнае и да стане съвсем друга, така че нямаше да имам власт над нея. — Той се засмя. — Виждаш ли за колко много неща трябва да се разкайвам. Дръзнах и аз да бъда създател в известен смисъл.

— Това е Розата, нали?

Главата се отметна назад; архиепископ Ралф погледна към красивия таван с позлатени отливки и бароков полилей.

— А кой друг? Тя е единственото нещо, което съм се опитал да създам.

— А какво ще стане сега с нея? Дали с това не си й сторил повече зло, отколкото ако се беше отказал от нея?

— Ако можех да знам, Виторио! Просто нямаше какво друго да сторя тогава. Не съм надарен с прометеевско прозрение, а тъй като влагам чувства, не мога да бъда и добър съдник. Освен това... то просто стана! Но ми се струва, че тя се нуждаеше точно от това, което й дадох, като я признах за жена. Не че тя не се чувствуваше жена. Аз не я чувствавах като жена. Ако при първата ми среща с нея беше вече жена, щеше да е съвсем друго. Но дълги години я познавах само като дете.

— Не си съвсем искрен, Ралф, и още не си готов за опрощение. Измъчваш се, нали? От това, че си до такава степен обикновен човек, та си се поддад на човешка слабост. Наистина ли го стори от желание за благородна саможертва?

Сепнат, той погледна в бистрите тъмни очи и видя там отражението си като две миниатюрни, почти незначителни човешки фигурки.

— Не — отвърна той. — Аз съм мъж и като мъж изпитах такова удоволствие с нея, каквото не съм и предполагал, че съществува. Не знаех какво означава в същност да си с жена, нито съм очаквал, че тя може да е извор на такава свършена радост. Искаше ми се никога да не се отделям от нея — не само заради тялото и, а защото ми беше много приятно да бъда с нея: да разговаряме или да мълчим, да ям храната, която тя приготвяше, да ѝ се усмихвам, да споделям мислите ѝ. Ще ми липсва, докато съм жив.

По бледото аскетично лице Ралф долови нещо, което, кой знае защо, му напомни за изражението на Меги в онзи момент на раздяла — поемането на едно духовно бреме, решителността да върви напред, носейки товара си, тъгата си, болката си. Какво ли бе преживял този кардинал в червена коприна, чиято единствена човешка слабост беше ленивата му абисинска котка?

— Не мога да се разкая за онова, което преживях с нея — додаде Ралф, тъй като негово преосвещенство продължаваше да мълчи. — Разкайвам се, загдето наруших клетвите си, не по-малко сериозни и неотменими от живота ми. Не ще мога вече да изпълнявам свещеническите си задължения със същите мисли и същото усърдие. Горчиво се разкайвам за това. Но за Меги? — Изразът на лицето му, като изричаше името ѝ, накара кардинал Виторио да се извърне, за да овладее собствените си мисли. — Да се разкайвам за Меги, е все едно да я убия. — Той уморено прокара ръка по лицето си. — Не знам дали го изразявам точно или поне приблизително точно. Струва ми се, че за нищо на света не бих могъл да определя чувството си към Меги. — Той се наклони напред в стола си и когато кардиналът отново се обърна към него, видя двойния си образ в очите му да се уголемява. Очите на Виторио бяха като огледала — отразяваха каквото виждат и не позволяваха да надникнеш зад тях. Очите на Меги бяха точно обратното — водеха те навътре, навътре, чак до самата ѝ душа. — Меги е истинска благословия — рече Ралф. — За мен тя е светиня, своеобразно причастие.

— Разбирам — въздъхна кардиналът. — Хубаво е, че го чувствуваш така. Това ще смекчи големия ти грях в очите на господата.

За теб ще е по-добре да се изповядаш на отец Джорджо, а не на отец Гилермо. Отец Джорджо няма да изтълкува погрешно чувствата и мислите ти, ще разбере истината. Отец Гилермо няма това проникновение — той може да се усъмни в искреното ти разкаяние. — Лека усмивка пробягна като сянка по тънките му устни. — И те са хора, Ралф, тези, които приемат изповедта на висшестоящите си. Никога не забравяй това. Само при изпълнение на свещеническите си задължения носят в себе си бога. Във всичко останало са мъже. Опрощението, което дават, идва от бога, но ушите, които слушат и отсъждат, са на хора.

На вратата се почука дискретно. Кардинал Виторио седеше мълчаливо и гледаше как занасят таблата с чай до масичката в стил Людовик XIV.

— Виждаш ли, Ралф? Откакто бях в Австралия, се пристрастих към следобедния чай. В кухнята ми се научиха да го правят вече доста добре. — Той вдигна ръка, когато архиепископът посегна към чайника. — Недей! Аз ще го сервирам. Приятно ми е да играя ролята на домакин.

— Видях много черни ризи по улиците на Генуа и Рим — каза архиепископ Ралф, като гледаше как кардинал Виторио налива чая.

— Това са специалните кохорти на Дучето. Предстоят ни тежки времена, Ралф. Светият отец е категоричен, че не трябва да има разрыв между Църквата и правителството на Италия и както винаги е прав... Каквото и да става, трябва да запазим правото си да служим на всички наши чедра дори ако една война ги раздели и ги накара да се бият едни срещу други в името на католическия бог. Независимо на чия страна са сърцата и чувствата ни, трябва да положим всички усилия да запазим Църквата настрана от политическите идеи и кавгите между държавите. Извиках те да дойдеш, понеже съм убеден, че лицето ти няма да издаде какво става в ума ти, независимо какво виждат очите ти, и освен това, защото имаш усет към дипломацията, какъвто рядко съм срещал.

Архиепископ Ралф се усмихна горчиво.

— Грижете се за кариерата ми въпреки всичко. Чудя се: какво би било, ако не бях ви срещнал?

— О, щеше да станеш архиепископ на Сидни — отвърна негово преосвещенство с лъчезарна усмивка. — Но човек не решава сам

съдбата си. Срегнахме се, защото е трябвало, така както трябва сега да работим заедно за Светия отец.

— Такъв път няма да ни изведе до успешен край — върна се към темата архиепископ Ралф. — Резултатът от безпристрастието винаги е еднакъв: никой няма да ни обича и всички ще ни осъдят.

— Знам това, знае го и негово светейшество. Но няма какво друго да направим. А нищо не може да ни попречи да се молим насаме за скорошното поражение на дучето и фюрера, нали?

— Наистина ли мислите, че ще има война?

— Не виждам как би могла да бъде избягната.

Котката на негово високопреосвещенство с величествена походка напусна ъгъла, в който спеше, и скочи върху пурпурния skut малко тромаво, защото остаряваше.

— А, Шеба! Поздрави стария си приятел Ралф, когото някога предпочиташе пред мен.

Сатанинските жълти очи дръзко погледнаха архиепископ Ралф и замижаха. Двамата мъже се разсмяха.

Дройда се беше сдобила с радио. Прогресът беше стигнал и до Гилънбоун — австралийската радиостанция най-сетне докара средство за развлечение, което да съперничи на масовото подслушване на телефонните разговори. Самият радиоапарат беше грозноват предмет в кутия от орех и стоеше върху малкото изящно бюро във всекидневната, а автомобилният акумулатор, който го захранваше, беше скрит в шкафчето отдолу.

Сутрин мисис Смит, Фий и Меги го включваха, за да чуят какво става в района на Гилънбоун и какво ще е времето, а вечер Фий и Меги го настройваха на австралийската радиостанция за новините по света. Беше им необичайно да установяват така бързо връзка с външния свят, да слушат за наводнения, пожари и дъждове във всички части на страната, за неспокойната Европа, за политиката на Австралия и вече нямаха нужда от Блуи Уйлямс и неговите остарели вестници.

Когато в петък на 1 септември в националната информационна емисия съобщиха, че Хитлер е нахлул в Полша, само Фий и Меги бяха в къщи да чуят, но и двете не обърнаха никакво внимание. Такива предположения имаше от месеци, пък и Европа беше почти на другия край на света. Събитията там не засягаха Дройда — центъра на тяхната вселена. В неделя, на 3 септември, всички мъже — а те се интересуваха какво става в Европа — се прибраха от пасищата за литургията на отец Уоти Томас. Но нито Фий, нито Меги се сетиха да им кажат новината от петък, забрави и отец Уоти, който бързаше за Нарингенг.

И тази вечер включиха по навик радиото за новините, но вместо бодрия глас с безупречен оксфордски акцент на говорителя, разнесе се тържественият, чисто австралийски говор на министър-председателя Робърт Гордън Мензиъс:

Сънародници австралийци! Мой горчив дълг е да ви уведомя, че поради продължаващото нашествие на Германия в Полша, Великобритания се видя принудена да

й обяви война, а това означава, че и Австралия е във война...

Очевидно амбицията на Хитлер не е да обедини всички германци в обща държава, а да включи в тази държава колкото може повече завладени със сила други държави. Ако това продължи, не може да има сигурност в Европа, нито мир в света... Без съмнение там, където е Великобритания, са и народите на цялата британска общност... За да издържим и ние, и майка Англия, най-важното е да не спираме производството, да продължим да изпълняваме професионалните си задължения, да поддържаме деловия живот и заетостта на работната ръка, да бъдем силни. Убеден съм, че каквито и да са чувствата ни, Австралия е готова да премине през това изпитание.

Дано бог бъде достатъчно милосърден и състрадателен, та светът по-скоро да излезе от тази агония.

Във всекидневната настъпи продължителна тишина, нарушавана само от металния тембър на предаваната на къси вълни реч на Невил Чембърлейн към британския народ. Фий и Меги погледнаха към мъжете.

— Ние сме шестима с Франк — наруши Боб мълчанието. — Всички освен Франк сме във фермата, поради което няма да ни извикат в армията. От пастирите, с които разполагаме в момента, предполагам, шестима ще поискат да отидат, а другите двама — да останат.

— Аз искам да отида! — каза Джек със светнали очи.

— И аз! — нетърпеливо го последва Хюи.

— И ние! — заяви Джимс от свое име и от името на мълчаливия Патси.

Но всички обърнаха погледи към Боб, който беше най-главен.

— Нека да бъдем разумни — започна той. — Вълната е необходима и за фронта, а не само за дрехи. Използват я за опаковка на муниции и експлозиви и за всякакви други най-невероятни неща, за които не сме и чували. Говедата трябват за месо, старите овни и овци — за кожи, лепило, лой, ланолин — все продукти, необходими за войната. Ето защо, колкото и да ни се иска, не може да напуснем

Дройда и да я оставим сама да работи. И без това във време на война ще бъде много трудно да намерим заместници на пастирите, които ще ни напуснат. Сушата продължава вече трета година, стигнахме дотам да режем храсти за храна на добитъка, пък зайците ни подлудяват. Засега дългът ни кара да останем в Дройда — може да не е много привлекателно в сравнение с фронта, но е не по-малко важно. Тук ще сме най-полезни.

Лицата на мъжете помръкнаха, а жените засияха.

— Ами ако продължи повече, отколкото предполага Железния Боб? — попита Хюи, наричайки министър-председателя с прякора, даден му от неговите сънародници.

Боб се замисли, обруленото му от суровия живот лице се покри цялото с бръчици.

— Ако нещата се влошат и се проточат, струва ми се, че докато имаме двама пастири, можем да се лишим от двама от нас, но само ако Меги се заеме пак по цял ден да обикаля вътрешните пасища. Ще бъде много трудно и в по-добри времена не бихме се нагърбили, но при такава суша петима мъже и Меги, ако работят седем дни седмично, могат да поддържат Дройда. Но на Меги с двете малки деца ще й дойде много.

— Щом се наложи, Боб, няма какво да му мислим — намеси се Меги. — Мисис Смит едва ли ще има нещо против и тя да се включи, като поеме грижата за Джъстийн и Дейн. Щом кажеш, че съм необходима за пълноценната работа на Дройда, тръгвам отново из пасищата.

— И тогава ние двамата ще идем на фронта — заключи Джимс засмян.

— Не, Хюи и аз ще идем — възрази веднага Джек.

— Редното е да отидат Джимс и Патси — бавно заговори Боб. — Вие сте най-млади и сте най-неопитни като скотовъдци, а никой от нас и без това няма опит като войник. Но сте само по на шестнадесет години, момчета.

— Докато се влошат нещата, ще станем на седемнадесет — каза Джимс. — А както изглеждаме и по-големи, няма да откажат да ни приемат, особено ако носим и писмо от вас с подписа на Хари Гау.

— Добре, но засега никой няма да отива. Да видим дали ще можем да увеличим производството на Дройда въпреки сушата и

зайците.

Меги мълчаливо излезе от всекидневната и се качи горе в детската стая. Дейн и Джъстийн спяха в белите си креватчета. Тя мина покрай дъщеря си, надвеси се над сина си и дълго го гледа.

— Слава богу, че си още бебе — промълви тя.

Мина почти цяла година, преди войната да промени живота ѝ в Дройда, година, през която пастирите един по един напущаха, зайците продължаваха да се множат, а Боб геройски се бореше производството да отговаря на усилията, които войната изискваше от всички. Но в началото на юни 1940 дойде новината, че британските експедиционни сили са евакуирани от територията на Европа при Дюнкерк; към наборните пунктове за Втори австралийски имперски корпус се стекоха хиляди доброволци, между които бяха Джимс и Патси.

За четирите години, прекарани на кон из пасищата, лицата на близнаците бяха възмъжали, придобили онази улегналост, която идва не от годините, а от ситните бръчици покрай външните ъгли на очите и браздите, вдълбани от носа към устата. Те представиха писмата си и бяха приети без възражения. Австралийците от вътрешността бяха желани в армията — повечето от тях умееха добре да стрелят, знаеха какво значи заповед и бяха издръжливи.

Джимс и Патси се бяха записали в Дъбоу, но лагерът им щеше да е в Ингълбърн край Сидни и всички отидоха да ги изпратят на вечерния пътнически влак. Оказа се, че със същия влак и за същия лагер щеше да пътува и Кормък Кармайкъл, най-младият син на Идън. Двете семейства настаняха удобно своите синове в едно купе първа класа и застанаха неловко около тях: ужасно им се искаше да се разплачат и да ги разцелуват, но ги възпираше вродената им британска сдържаност. Големият парен локомотив издаде жален вой, началник-гарата наду свирката си.

Меги се наведе и стеснително целуна по бузата братята си, после и Кормък, който много приличаше на по-големия си брат Конър; Боб, Джек и Хюи стиснаха трите момчешки ръце и само мисис Смит, хълцайки, ги целуваше и прегръщаше и заради другите, които изгаряха от желание да сторят същото. Идън Кармайкъл, жена му и позастаряващата му, но все още красива дъщеря, изпълниха същия

ритуал. После всички излязоха на перона и влакът потегли бавно, като вагоните се блъскаха в буферите си.

— Довиждане, довиждане! — викаха всички и махаха с големи бели кърпи, докато влакът се превърна в ивичка дим чак там, където трептеше залезът.

Както бяха поискали Джимс и Патси, зачислиха ги заедно към недообучената Девета австралийска дивизия, която беше прехвърлена в Египет в началото на 1941 г., колкото да участва в отстъплението край Бенгази. Новопристигналият генерал Ервин Ромел внесе превес в полза на Оста и започна първото голямо отклонение на махалото в цикличните кампании по фронтовете на Северна Африка. Но докато останалите английски войски позорно се оттегляха към Египет пред новия африкански корпус на Ромел, на Девета австралийска дивизия беше разпоредено да завземе и да държи Тобрук, преден пост на окупираната от Оста територия. Единственото, което правеше плана осъществим, беше фактът, че градът все още беше достъпен по море и можеше да бъде снабдяван, докато из Средиземноморието се движеха британски кораби. „Плъховете на Тобрук“ се бяха окопали и издържаха там осем месеца, водейки сражение след сражение всеки път, когато Ромел хвърляше срещу тях всичко, с което разполагаше, без да успее да ги мръдне.

— Някой случайно да знае защо сме тук? — запита редник Кол Стюърт, като облиза цигарената хартийка и лениво я сви.

За да го вижда по-добре, сержант Боб Малой бутна назад шапката си — такива шапки носеха само австралийските войници.

— Не знам, дявол да го вземе! — отвърна той ухилен.

Често си задаваха този въпрос.

— Поне е по-добре, отколкото да стоиш и да си четкаш гамашите в проклетата казарма — намеси се редник Джимс Клийри, като дръпна малко надолу гащетата на брат си, за да легне удобно на мекия му топъл корем.

— Да де, ама в казармата не стрелят по теб — възрази Кол, като замери с изгасената си кибритена клечка един опънал се на припек гущер.

— Знам само едно, друже — обади се пак Боб, като отново нахлупи шапката си да го пази от слънцето, — предпочитам да ме застрелят, отколкото да пукна от проклетата скука.

Те се бяха разположили удобно в сухия каменист окоп точно срещу мините и бодливата тел, която ограждаше северозападния ъгъл на периметъра: отатък Ромел упорито държеше единственото си късче територия от Тобрук. Вътре в окопа имаше и една голяма картечница „Браунинг“ с подредени до нея сандъчета с патрони. Обаче никой не проявяваше нетърпение или радост, че може да се вдигнат на атака. Пушките им бяха изправени до стената, байонетите блестяха на яркото тобрукско слънце. Навред бръмчаха мухи, но и четиримата войници бяха от австралийската савана, та Тобрук и Северна Африка не можеха да ги изненадат с жегата, прах или мухи.

— Добре, че си имаш близък, Джимс — обади се пак Кол, докато хвърляше камъчета по гущера, който не показваше никакво желание да се помръдне. — Приличате на две шилета, вързани едно за друго.

— Ти просто ни завиждаш — ухили се Джимс и поглади корема на Патси. — Патси е най-меката възглавница, която може да се намери в Тобрук.

— За теб — да, ами какво да каже горкият Патси? Хайде, Харпо, продумай нещо! — подразни го Боб.

Зъбите на Патси се бялнаха в усмивка, но както обикновено той си замълча. Всички се бяха опитвали да го накарат да проговори, но никой не бе чул от него нещо повече от обикновеното „да“ и „не“. Затова почти всички му викаха Харпо — като немия брат Маркс.

— Чухте ли новината? — попита внезапно Кол.

— Коя новина?

— Нашите „Матилди“ били размазани от бронбойната артилерия при Халфая. Единствените оръдия в пустинята, дето могат да пробият една „Матилда“. Снарядите ѝ минават през нея като през картонена кутия.

— Хайде де, на кого ги разправяш! — не вярваше Боб. — Аз съм сержант и не съм чувал такова нещо, а ти, обикновеният редник, знаеш всичко. Слушай какво, приятелю, фрицът не разполага с нищо, което да затрие цяла бригада „Матилди“.

— Истина ти говоря, чух го по радиото, когато отидох в палатката на Моршед да му занеса съобщение от командира.

Известно време никой не проговори — всеки обитател на такава обсадена позиция като Тобрук чувствуваше нужда да вярва, че

собствената му страна има достатъчно военна мощ да го измъкне оттам. Новината на Кол не беше радостна, още повече че всеки войник в Тобрук знаеше, че с Ромел шега не бива. Те бяха устояли на усилията му да ги унищожи само защото искрено вярваха, че австралийският войник може да се мери единствено с английските гуркски стрелци, а понеже вярата е девет десети от силата, те действително се проявиха като много силни.

— Проклети шваби — обади се Джимс. — Тук в Северна Африка трябват повече австралийци.

Хорът от одобрителни възгласи беше прекъснат от експлозия на ръба на окопа, която направи гуцера на нищо и накара четиримата войници да се хвърлят към пушките и картечницата.

— Проклетата макаронаджийска граната — само вдига шум, а нищо не прави — каза Боб с въздишка на облекчение. — Ако това беше някоя от хитлеристките, досега да сме се възнесли. Какво ще речеш, Патси, а?

Със започването на операция „Кръстоносец“ Девета австралийска дивизия беше евакуирана по море до Кайро след изтощителната кървава обсада, от която нямаше почти никаква полза. Но докато дивизията беше още в окопите на Тобрук, постоянно съгъстяващите се редици на британските войски в Северна Африка съставиха Осма британска армия, за чийто командир беше назначен генерал Бърнърд Лоу Монтгомъри.

Фий носеше малка сребърна брошка във формата на изгряващо слънце — емблемата на Австралийския имперски корпус, — от която на две верижки висеше сребърна пластинка с две златни звезди — за двамата ѝ сина в армията. Така всеки, който я срещнеше, разбираше, че и тя дава своя принос за родината. Меги нямаше право на такава брошка, понеже нито мъжът ѝ, нито синът ѝ бяха войници. Беше пристигнало писмо от Люк, с което той я уведомяваше, че ще продължи да реже тръстика — това може би я интересува, ако се тревожи за него. По нищо не личеше да си спомня и една дума от това, което му беше казала онази сутрин в хотела на Ингъм. Меги се изсмя уморено, поклати глава и хвърли писмото в кошчето за отпадъци, чудејки се дали майка ѝ се тревожи за своите синове в армията. И

какво ли мисли за войната? Но Фий не казваше нито дума, само носеше брошката си непрекъснато, всеки ден.

Понякога пристигаше писмо от Египет и щом го разтвореха, то се разпадаше на късчета — ножиците на цензора бяха изрязали множество правоъгълници навсякъде, където се споменаваха имена на местности и поделения. Четенето на такива писма беше повече въпрос на досещане, но те имаха друго и далеч по-важно значение: докато пристигаха, значи, момчетата бяха живи.

Все още нямаше дъжд. Сякаш и природните стихии се бяха наговорили да разрушат всякаква надежда, защото 1941-ва беше петата година на пагубна суша. Меги, Боб, Джек, Хюи и Фий бяха отчаяни. Банковата сметка на Дройда беше достатъчно голяма, за да се купи фураж, само че повечето от овцете просто отказваха да го ядат. Всяко стадо имаше свой естествен водач — Юда — и ако не успяваха да го накарат най-напред той да яде, нямаше надежда да ядат и другите, но понякога дори и при вида на дъвчещия Юда останалите овце не искаха да поемат храна.

Така че и Дройда изживяваше тежко изпитание, което терзаше всички. Нямаше вече никаква трева, земята, заприличала на пустиня, беше напукана и кафява, само тук-там с по някоя групичка сиви и сиво-кафяви дървета. Хората започнаха да ходят с ножове и с пушки, та като видят някое паднало, изнемоцяло вече животно, да му прережат гърлото, за да му спестят мъчителната смърт и гарваните да не му изкълват очите. Боб купи още добитък и го хранеше изкуствено, за да поддържа добивите от фермата. За печалба не ставаше и дума при тази цена на фуража, защото аграрните райони наоколо бяха пострадали също така тежко от сушата, както и животновъдните ферми във вътрешността. Посевите даваха катастрофално ниски добиви. Но от Рим бяха писали да направят всичко възможно, независимо на каква цена.

На Меги най-много ѝ тежеше, че трябва да работи толкова дълго на пасищата. Дройда беше успяла да запази само един от пастирите си, а нови не се намираха — в Австралия все не достигаше работна ръка. И ако Боб не забележеше колко е уморена и изнервена, та да ѝ даде почивка в неделя, тя обикаляше пасищата по седем дни в седмицата. Но за да освободи нея, Боб трябваше сам да работи още по-усилено и затова Меги гледаше да прикрива умората си. Изобщо не ѝ минаваше

през ум да откаже да изпълнява пастирската работа, като се оправдае с малките си деца. Те бяха в добри ръце, а Меги беше много по-необходима на Боб, отколкото на тях. Не беше достатъчно прозорлива да разбере, че и децата ѝ имат нужда от нея, а собственото си силно желание да бъде с тях считаше за егоизъм, след като за тях се грижат толкова добре любещи и близки хора. Егоистично е, разбира се, повтаряше си тя. Липсваше ѝ и увереност в самата нея, която да ѝ подсказе, че за собствените си деца тя е точно толкова незаменима, колкото и те за нея. Седмици наред тя яздеше из пасищата и виждаше децата си само вечер, след като бяха вече заспали.

Колкото пъти се вгледаше в Дейн, сърцето ѝ замираще. Той беше много красиво дете — казваха го дори непознати хора по улиците на Гили, когато Фий го вземаше със себе си в града. Почти винаги беше засмян, а нравът му беше особено съчетание от кротост и дълбоко, осъзнато задоволство. Оформянето и осъзнаването му бяха преминали безболезнено, което ставаше с твърде малко деца; той имаше много верен усет за хората и за нещата и нищо не можеше да го ядоса или обърка. Приликата му с Ралф много тревожеше майка му, но, изглежда, никой друг не я забелязваше. Ралф беше напуснал Гили много отдавна и макар Дейн да имаше неговите черти и телосложение, между двамата имаше една съществена разлика, която можеше да заблуди: косата на момчето не беше черна като на Ралф, а светлоруса, но не с цвета на житото или на залеза, а с цвета на тревата в Дройда — златиста със сребърни и бежови оттенъци.

Джъстийн обожаваше малкото си братче още от самото му раждане. Искаше най-хубавото да е за Дейн, готова беше да направи всичко заради Дейн. Щом той започна да ходи, тя беше неизменно до него и Меги ѝ беше много благодарна за това, тъй като мисис Смит и прислужничките бяха вече възрастни и не можеше да им се повери толкова малко дете. В една от малкото си свободни недели Меги взе дъщеря си в скута и поговори с нея сериозно за Дейн.

— Не мога да си стоя в къщи и да се грижа за него — обясни ѝ тя, — затова разчитам на теб, Джъстийн. Той е мъничкото ти братче и трябва много да внимаваш да не му се случи нещо лошо.

Светлите очи я гледаха умно и съсредоточено, неприсъщо за четиригодишно дете. Джъстийн кимна с разбиране.

— Не се тревожи, мамо — бодро рече тя. — Аз ще се грижа за него, докато те няма.

— Искаше ми се аз да правя това — въздъхна Меги.

— А пък аз искам сама да се грижа за Дейн — заяви Джъстийн самодоволно. — Ти не се притеснявай. С мен няма нищо лошо да му се случи.

Това уверение не зарадва Меги, макар че я успокои. Това преждевременно развито хлапе ѝ отнемаше сина и тя не можеше нищо да направи. Можеше само да се върне в пасищата, оставяйки Дейн на преданите грижи на Джъстийн. Нима дъщеря ѝ я измества? На кого ли прилича? Не на Люк, нито на нея, нито на Фий.

Добре, че поне напоследък вече се беше научила да се смее и да се радва. До четиригодишна възраст нищо не ѝ се беше видяло смешно; научи се да се усмихва сигурно от Дейн, който се смееше още от бебе. Щом той се засмееше, засмиваше се и тя. Децата на Меги учеха всичко едно от друго. Но тя страдаше много, като виждаше колко им е добре и без майка им. „Докато свърши тази проклета война — мислеше си Меги, — той ще е вече твърде голям, за да се привърже към мен. Винаги ще е по-близък с Джъстийн. Защо всеки път, когато тъкмо успея да овладеея живота си, нещо се случва? Не съм искала нито война, нито суша, а ето че ме сполетяха.“

От една страна, беше може би по-добре, че настанаха такива трудни дни за Дройда, защото иначе Джек и Хюи отдавна да са отишли на фронта. При това положение обаче нямаха друг избор, освен да превиват гръб и да спасяват каквото могат от сушата, която щеше да се запомни като Голямата суша. Пострадаха близо два милиона квадратни километра обработваема земя и пасища, от най-южния щат Виктория чак до Северната територия.

В съзнанието на хората войната беше достоен съперник на сушата. Като знаеха, че близнаците са в Северна Африка, всички във фермата следяха с болезнено напрежение променливия ход на военните действия в Либия. Произхождайки от работническата класа, те бяха горещи привърженици на лейбъристите и ненавиждаха сегашното си правителство, което само се наричаше либерално, а в същност беше консервативно. Когато през август 1941 г. Робърт

Гордън Мензиъс призна, че не може да управлява и подаде оставка, и на 3 октомври лейбъристият водач Джон Къртин беше натоварен да състави правителство, това беше най-хубавата новина, пристигнала в Дройда през последните години.

Япония будеше безпокойство още от предишната година, особено след като Рузвелт и Чърчил престанаха да ѝ доставят петрол. Европа беше много далеч и ако Хитлер решише да нападне Австралия, трябваше да изпрати войските си на дванадесет хиляди мили, но Япония беше в Азия, част от жълтата опасност, надвиснала като заплашителен чук над богатия и сравнително слабо населен австралийски континент. Така че никой в Австралия не се изненада, когато японците нападнаха Пърл Харбър — очакваха нещо такова да се случи. Войната изведнъж се оказа много близо до тях и можеше всеки момент да подпали и тяхната ограда. Между Австралия и Япония нямаше големи океани — разделяха ги само големи острови и малки морета.

На Коледа 1941 г. падна Хонг Конг, но японците никога не ще успеят да вземат Сингапур, казаха си всички с облекчение. Тогава дойде вестта за японските десанти в Малайзия и Филипините. Но голямата военноморска база на върха на Малайския полуостров държеше страховитите си далекобойни оръдия насочени към морето, флотът ѝ беше в готовност. На 8 февруари 1942 г. японците прекосиха тесния Джохорски проток, дебаркираха в северния край на остров Сингапур и влязоха в града зад гърба на безпомощните му оръдия. Сингапур падна без бой.

Тогава дойде голямата новина! Всички австралийски части в Северна Африка се връщаха у дома. Министър-председателят Къртин посрещаше невъзмутим пристъпите на Чърчиловия гняв и настояваше, че австралийските войници ще служат преди всичко на Австралия. Шеста и Седма австралийска дивизия незабавно бяха натоварени на корабите в Александрия, а Девета, която още се възстановяваше в Кайро от поражението си в Тобрук, щеше да ги последва, щом бъдат осигурени повече кораби. По лицето на Фий грейна усмивка, Меги беше във възторг — Джимс и Патси се връщаха.

Ала не стана така. Докато Девета дивизия чакаше корабите, везните пак се наклониха: Осма армия отстъпваше бързо от Бенгази. Министър-председателят Чърчил сключи сделка с министър-

председателя Къртин. Девета австралийска дивизия щеше да остане в Северна Африка, в замяна на което една американска дивизия щеше да бъде изпратена да защитава Австралия. Клетите войници — разпращаха ги насам-натам с решения, вземани в кабинети. Оттук да се изтеглят, там да се изпратят...

Но Австралия остана много разочарована, като видя как майка Англия изритваше от гнездото всичките си далекоизточни пилци, та дори и такава едра и обещаваща ярка, каквато беше Австралия.

През нощта на 23 октомври 1942 г. в пустинята беше много тихо. Патси се поразмърда, намери в тъмнината брат си и като малко дете сгуши глава в гънката на рамото му. Джимс го обгърна с ръка и така двамата заедно се наслаждаваха на спокойствието. Сержант Боб Малой смушка редник Кол Стюърт и се ухили.

— Като две възглавници — отбеляза той.

— Върви по дяволите — не му остана дължен Джимс.

— Хей, Харпо, я кажи нещо — измърмори Кол.

Патси му отвърна с ангелска усмивка, която едва се забеляза в мрака, отвори уста и отлично възпроизведе звука от тръбата на Харпо Маркс. Всички, които бяха на няколко метра наоколо, му изсъскаха да млъкне — имаха заповед да пазят пълна тишина.

— Господи, това чакане ме убива — въздъхна Боб.

Патси продължи да вика:

— Тишината ме убива.

— Ах ти, панаирджийски измамнико! Внимавай да не започна аз да убивам — изрева дрезгаво Кол и посегна към байонета си.

— Млъкнете, за бога! — стигна до тях шепотът на капитана. — Кой идиот се е разкрещял?

— Патси! — отвърнаха в хор дванадесет гласа.

Гръмогласен смях се разнесе бодро над минното поле и заглъхна в потока от ругатни, които капитанът изрече тихо. Сержант Малой погледна часовника си — голямата стрелка приближаваше 40-та минута след девет вечерта.

Осемстотин осемдесет и две британски оръдия и миномети изригнаха едновременно. Небето се залюля, земята се надигна, набъбна, не можеше да се успокои: преградният огън продължаваше, без нито за секунда да намалее главозамайващият грохот. Нямаше полза да се запушват ушите — гигантският трясък се носеше по

самата земя и нахлуваше в мозъка през костите. Какъв ще да е бил ефектът върху фронта на Ромел, войниците от Девета австралийска, залегнали в окопите, можеха само да предполагат. Друг път успяваха да различат артилериите по вид и калибър, но през тази нощ железните гърла ревяха едновременно в абсолютно съзвучие и не млъкваха.

Пустинята се озари не от светлината на деня, а от пожар като слънце, огромен бухлат облак прах се изви на километри височина, осветяван от мълниците на избухващите снаряди и мини, от буйните пламъци на масирания барабанен огън. Всичко, с каквото разполагаше Монтгомъри, беше насочено към минните полета: оръдия, гаубици, миномети. И всичко, с което разполагаше Монтгомъри, се изстрелваше със скоростта, на която бяха способни плувналите в пот артилериисти — роби, тъпчещи гърлата на своите оръжия като малки забързани птички, хранещи огромна кукувица. Туловищата на оръдията се нагорещиха, времето между отката и презареждането непрекъснато се скъсяваше, а артилеристите бяха зашеметени от собствения си устрем. Като полудели те се въртяха в ритуален танц около ненаситните си повелители — оръдията.

Беше красиво, великолепно — връхният момент в живота на артилериста, който се изживява отново и отново в мислите, наяве и насън, през останалите не толкова напрегнати дни.

Тишина. Мъртва, абсолютна тишина, която се разбива на вълни в опънатите тъпанчета. Непоносима тишина. Двайсет и един и петдесет и пет. Девета австралийска се изправя и напуска окопите, навлизат в ничия земя, натъкват щикове, разкопчават сумките, вдигат предпазителите, напипват манерките с вода, проверяват пълнителите, часовниците, каските, връзките на обувките, поглеждат къде са онези, които носят картечниците. Виждаше се твърде добре в зловещото зарево на огньовете и нажежения до червено пясък, който се топеше и превръщаше в стъкло. Но между тях и врага се издигаше завеса от прах и зад нея те бяха в безопасност. Поне за момента. На самия ръб на минното поле те спряха, зачакаха.

Двайсет и два, нула, нула — пункт! Сержант Малой вдигна свирката до устните си и даде пронизителен сигнал по редиците на ротата. Капитанът изрева командата „напред“. По протежение на трикилометровия фронт Девета австралийска навлезе в минните полета и оръдията пак загърмяха зад нея. Те виждаха добре къде

вървят, като че беше ден, а гаубиците, прицелени на най-близко разстояние, сипеха снарядите си на метри пред тях. Всеки три минути обсегът им се увеличаваше със сто метра и всеки следващи сто метра се изминаваха с молитва и надежда да са останали само противотанкови мини, а другите мини да са вече обезвредени от оръдията на Монтгомъри. По бойното поле имаше още германци и италианци, гнезда на картечници, на малки 50-милиметрови оръдия, минохвъргачки. От време на време някой стъпваше върху неексплодирала мина и успяваше само да я зърне как изскача изпод пясъка, преди да го раздроби.

Нямаше време да мислят, нямаше време за нищо друго, освен да напредват на прибежки в такт с оръдията — по сто метра всеки три минути, с молитва на уста. Шум, светлина, прах, пушек, ужас до примаяване. Безкрайно минно поле, три-четири километра дълго, а връщане назад нямаше. Понякога в кратките затишия между два преградни огъня в напечения, пълен с пясък въздух се разнасяше отдалеч тъжният писък на гайди — вляво на Девета австралийска Петдесет и първи шотландски полк, с по един гайдар заедно с командира на всяка рота, прекосяваше минното поле. За шотландеца гласът на гайдата беше най-нежният дори когато го зовеше на бой, за австралиеца това беше приятелски, успокояващ звук. Но германците и италианците настръхваха от него.

Битката продължи дванадесет дни, а дванадесет дни са много за една битка. Отначало Девета австралийска, общо взето, имаше късмет — даде сравнително малко жертви по минните полета и през първите дни на настъплението през територията на Ромел.

— Знаеш ли, предпочитам да съм си както сега, ако ще и да ме застрелят, но да не съм сапър — каза Кол Стюърт и се облегна на лопатата си.

— Не знам, братле, но ми се струва, че сапърите са най-добре — мрачно му отговори сержантът. — Чакат си зад проклетата първа линия, докато ние свършим цялата работа, и после полека-лека поразчистят с дяволските си машинки пътеки за тези пусти танкове.

— Не са виновни танковете, Боб. Виновни са ония, дето ги изпращат — обади се Джимс, като заглаждаше пръстта по външния ръб на своята страна от окопа. — Господи, как ми се ще да ни оставят

за малко на едно място! За няколко дни изкопах повече пръст и от мравояд.

— Копай, копей — подкани го Боб сурово.

— Я вижте! — извика Кол и посочи към небето.

Осемнадесет леки бомбардировачи на кралските военновъздушни сили се снижиха над долината в идеално школувана формация и със смъртоносна точност пуснаха дългнестите си бомби сред германците и италианците.

— Дяволски красиво, а? — възхити се сержант Боб Малой, проточи дългия си врат и вдигна лице към небето.

След три дни той загина. Един голям шрапнел откъсна ръката и половината му тяло при следващото настъпление и никой нямаше време да спре, а само пътем измъкнаха свирката оттам, където е била устата му. Този път хората умираха като мухи — бяха вече твърде уморени, за да поддържат първоначалната скорост и бдителност, но колкото успеяха да завземат от тази окаяна пустош, то оставаше тяхно въпреки ожесточената съпротива на елита от една превъзходна армия. Крепеше ги само нямото упорство да не ги победят.

Девета австралийска задържа граф фон Шпонек и Лунгерхаузен, докато танковете направиха пробив на юг, и Ромел най-сетне беше надвит. До 8 ноември той правеше опити да събере войските си отвъд египетската граница, а Монтгомъри вече владееше бойното поле.

Победата при Втори Ал-Аламейн имаше голямо тактическо значение. Ромел беше принуден да изостави много от танковете си, оръдията и боеприпасите си. Операция „Факел“ можеше много по-уверено да продължи от Мароко и Алжир с настъпление на изток. Имаше да се водят още много сражения с „Лисицата на пустинята“, но най-тежкото беше минало при Ал-Аламейн. Там стана най-голямата и решителна битка на Северноафриканския фронт и победител в нея беше фелдмаршал лорд Монтгомъри от Аламейн.

Втори Ал-Аламейн беше последният подвиг на Девета австралийска дивизия в Северна Африка. Тя най-сетне щеше да се върне, за да се бие с японците в Нова Гвинея. От март 1941 г. войниците ѝ бяха почти непрекъснато на фронтовата линия и пристигнали зле обучени и екипирани, се завръщаха сега със слава, която можеше да се мери само със славата на Четвърта индийска

дивизия. И в редовете на Девета австралийска бяха Джимс и Патси, живи и здрави.

Дадоха им, разбира се, отпуск да се върнат в Дройда. Боб отиде с колата до Гили да ги посрещне на влака от Гундиуинди — дивизията им беше на лагер в Бризбейн и правеше тренировки в джунглата, преди да замине за Нова Гвинея. Когато „Ролсът“ зави по алеята, всички жени чакаха вече на моравата, а Джек и Хюи стояха малко по-назад, но и те бяха нетърпеливи да видят по-малките си братя. Днес за тях беше празник — ако ще и всички овце в Дройда да измрат.

Колата спря, те слязоха, но никой не помръдваше. Толкова се бяха променили двамата. През двете години в пустинята бяха скъсали униформата, с която ги бяха изпратили, и сега носеха друга, зелена като джунглата, и бяха неузнаваеми. Преди всичко — пораснали с по няколко сантиметра, което действително беше така — през последните две години, прекарани далеч от Дройда, те бяха изпреварили на ръст по-големите си братя. Не бяха вече момчета, а мъже, макар и не от типа „Боб — Джек — Хюи“. Несгодите, битките и безжалостната смърт ги бяха направили такива, каквито Дройда никога не би могла да ги направи. От слънцето на Северна Африка косата им беше изсушена и потъмняла като махагон; в тях не беше останало вече нищо детинско. И не беше изключено тези двама мъже в проста униформа и сомбрера със забодена от лявата страна значка на Австралийския корпус, изобразяваща изгряващо слънце, да са убивали себеподобни. Личеше им по очите, сини като на Пади, но по-тъжни и без неговата благост.

— Моите момчета, моите момчета! — възкликна мисис Смит и се спусна към тях, обляна в сълзи. Нямаше значение какво са вършили и как са се променили: те си бяха нейните малки деца, които е къпала, повивала, хранила, бърсала е сълзите им, лекувала раните им с целувки. Ала раните, които носеха сега в себе си, тя вече не бе в състояние да излекува.

Всички ги наобиколиха, забравили английската си сдържаност — смееха се, плачеха, дори Фий ги потупа по гърбовете и се опита да се усмихне. След мисис Смит целунаха Меги, Мини, Кет, свенливо прегърнаха мама, мълчаливо си стиснаха ръце с Джек и Хюи. Всички те, останали в Дройда, никога нямаше да разберат какво значи да се завърнеш у дома, никога нямаше да изпитат копнежа по този момент и страха, че може да не настъпи.

А как ядяха близнаците! Войнишката храна няма нищо общо с това, казваха те през смях. Розово-бели захарни сладкиши, напоени с шоколад, топчета, оваляни в кокосово брашно, пухкав кекс с какао, сиропирани тригуни и сметана от млякото на кравите в Дройда. Мисис Смит помнеше колко лошо храносмилане имаха двамата като деца и очакваше, че сега ще боледуват цяла седмица, но те с лекота смляха всичко, като го обливаха обилно с чай.

— Не прилича на арабския хляб, а, Патси?

— Аха.

Интересно, че с часове разказваха, или поне Джимс разказваше, за Северна Африка — за градовете, за хората, за музея в Кайро, за живота на борда на военния кораб, за лагера в Бризбейн. Но колкото и да ги разпитваха, не можаха да изтръгнат от тях нищичко за истинската война, за сраженията край Газала, Бенгази, Тобрук, Ал-Аламейн — те отговаряха уклончиво и бързаха да сменят темата. Дори и по-късно, когато всичко това беше останало много назад, жените пак и пак се убеждаваха в едно: мъжете, минали през огъня на сраженията, изобщо не споменаваха за тях, не искаха да влязат в клубовете на бившите войници, не желаеха да имат нищо общо с институциите, които поддържаха спомена за войната.

В Дройда устройха празненство в тяхна чест. Беше се върнал и Алистър Маккуийн, който също беше в Девета, та и в Рудна Хуниш поканиха гости. Двамата по-малки сина на Доминик О'Рурк все още бяха с Шеста в Нова Гвинея, но въпреки това и Дибън-Дибън празнуваше. Всяка ферма в околността, която имаше син в армията, искаше да отпразнува благополучното завръщане на трите момчета от Девета. Жените и момичетата се трупаха около тях, но двамата Клийри, завърнали се като герои от фронта, гледаха при първа възможност да се измъкнат — бояха се от жените повече, отколкото и от най-тежкото сражение.

Джимс и Патси, изглежда, нямаха никакво желание да се занимават с момичета и не се отделяха от Боб, Джек и Хюи. Вечер, след като жените в къщи си легнеха, те стояха до късно да си говорят с братята, принудени да си останат у дома, и разкриваха пред тях болката и раните в сърцата си. А на сутринта, доволни, че са в цивилни дрехи, яхваха конете и тръгнаха из пасищата на пресъхналата Дройда, в която седма година не беше капвал дъжд.

Макар опустошена и изстрадала, в очите на Джимс и Патси земята беше неотразимо красива, овцете им действуваха успокояващо, а късните рози в градината ухаеха божествено. И им се струваше, че сега трябва да погълщат всичко това, за да не го забравят никога, защото първото им заминаване беше някак недомислено: нямаха представа какво ги чака. Като заминат сега, ще носят в себе си като скъп спомен всеки миг, а в джоба ще има роза от Дройда и няколко стръкчета от оскъдната трева. Към Фий се отнасяха мило и отзивчиво, а Меги, мисис Смит, Мини и Кет обсипваха с обич и нежност. В същност нали те бяха истинските им майки.

Меги най-много се радваше на обичта им към Дейн: те играеха с него с часове, взимаха го със себе си, когато отиваха на езда, смееха се с него, търкаляха се по моравата. Джъстийн като че ги плашеше — нали се бояха от всяка чужда жена. А клетата Джъстийн страшно ревнуваше, че ѝ отнемат Дейн и няма с кого да си играе.

— Той е чудесно хлапе, Меги — каза ѝ веднъж Джимс, когато Меги беше излязла на верандата, а той седеше в един тръстиков стол и гледаше как Патси си играе с Дейн в тревата.

— Един малък красавец, нали? — усмихна се Меги, сядайки така, че да ги вижда и тримата. Очите ѝ бяха пълни с нежност и тъга: та нали Джимс и Патси бяха някога нейните бебета. — Какво ви тежи, Джимс? Не можеш ли да ми кажеш?

Той вдигна към нея поглед, в който се четеше някакво дълбоко страдание, но тръсна глава, сякаш да отпъди изкушението.

— Не, Меги, не бих могъл да го споделя с жена.

— Ами когато всичко свърши и се ожените? Няма ли да го кажете на жените си?

— Да се оженим ли? Едва ли. Войната уби това желание в нас. Бяхме толкова нетърпеливи да отидем, но сега сме вече по-разумни. Ако се оженим, ще имаме синове — и за какво? Да гледаме как израстват, как са принудени да вършат всичко онова, което ние сме вършили, да изживеят всичко онова, което ние сме изживели — за това ли?

— О, недей, Джимс, недей!

Очите му проследиха погледа ѝ към Дейн, който се заливаше от смях, понеже Патси го държеше с главата надолу.

— Никога не му позволявай да напуска Дройда, Меги. В Дройда не може да му се случи нищо лошо — каза Джимс.

Архиепископ де Брикасар тичаше през красивия високосводест коридор, без да забелязва учудените погледи, извърнати към него, втурна се в стаята на кардинала и спря. Негово високопреосвещенство беседваше с монсиньор Папè, посланик във Ватикана на полското задгранично правителство.

— А, Ралф! Какво има?

— Най-сетне, Виторио, Мусолини е свален!

— Исусе Христе! Светият отец знае ли?

— Телефонирах лично в Кастел Гандолфо, а и радиото ще съобщи всеки момент. Каза ми го по телефона един приятел от германския щаб.

— Надявам се, че Светият отец вече си е стегнал багажа — каза монсиньор Папè с леко, едва доловимо задоволство.

— Ще се измъкне само ако го предрешим като просяк францисканец, иначе няма да може — отвърна сопнато архиепископ Ралф. — Кеселринг е запечатал града така, че и пиле не може да прехвъркне.

— Той без друго няма да иска да замине — каза кардинал Виторио.

Монсиньор Папè се изправи.

— Трябва да ви оставя. Аз съм представител на страна, която е враг на Германия. Щом негово светейшество е застрашен, и за мен не е безопасно. В кабинета ми има книжа, за които трябва да се погрижа.

Изискан и коректен, дипломат до мозъка на костите си, той остави двамата духовници насаме.

— Сигурно е дошъл да се застъпва за своите преследвани сънародници?

— Да. Много се тревожи за тях, клетникът.

— А не трябва ли и ние да се тревожим?

— Разбира се, Ралф! Но обстановката е по-сложна, отколкото той предполага.

— Работата е там, че никой не иска да му повярва.

— Ралф!

— Не е ли така? Светият отец е прекарал младостта си в Мюнхен, обикнал е германците и още ги обича, независимо от всичко. Дори и да му покажат за доказателство трупите на онези нещастници, пак ще каже, че това не е тяхна работа: такъв културен и цивилизован народ не бил способен на такова нещо!

— Ралф, ти не си протестантски пастор, а си тук, защото си положил клетва за вярност към Светия отец. Във вените ти тече горещата кръв на твоите ирландски и нормандски праотци, но аз те моля да бъдеш благоразумен! От септември насам чакаме гилотината да падне върху главите ни и се молахме дучето да остане, за да ни пази от отмъщението на германците. У Адолф Хитлер има едно странно противоречие: той знае кои са най-големите му врагове и все пак прави всичко възможно да ги запази — Британската империя и Светата римокатолическа църква. Но като го предизвикаха, той не се поколеба да срази Британската империя. Мислиш ли, че няма да постъпи така и с нас, ако и ние го предизвикаме? Осъдим ли макар и само с една дума онова, което става в Полша, той ще ни смаже. И каква полза изобщо мислиш, че ще има от нашето осъждане, приятелю? Та ние нямаме армия, нямаме войска. Наказанието ще ни връхлети светкавично и Светият отец ще бъде изпратен в Берлин, от което той най-много се бои. Не си ли спомняш за марионетния папа в Авиньон преди няколко века? Нима искаш и нашият папа да бъде марионетка в Берлин?

— Извинявай, Виторио, но не мисля като теб. Смятам, че трябва да заклеим Хитлер, да изкрещим с цяло гърло, че е варварин. А ако заповяда да стрелят по нас, ще умрем като мъченици, от което все пак ще има някаква полза.

— Такава недалновидност не ти е присъща, Ралф! Той в никакъв случай няма да стреля по нас. Да не мислиш, че не разбира и той ефекта на мъченичеството? Светият отец ще бъде отведен в Берлин, а нас тихомълком ще закарат в Полша. В Полша, Ралф, в Полша! Искаш ли да умреш в Полша, принасяйки по-малко полза, отколкото тук сега?

Архиепископ Ралф седна, стисна юмруци между коленете си и впери гневен поглед през прозореца към гълъбите, които, позлатени от залеза, летяха нагоре към гнездата си. На четиридесет и девет години той беше по-слаб, отколкото на младини, и остаряваше също така великолепно, както вършеше повечето неща в живота си.

— Това е нашата съдба, Ралф. Човеци сме наистина, но преди всичко сме свещеници.

— Точно обратното ми каза, когато се върнах в Австралия, Виторио.

— Тогава имах пред вид друго нещо. Не бъди упорит. Сега искам да кажа, че не можем да разсъждаваме като обикновени хора. Трябва да разсъждаваме именно като духовници, защото това е основното в живота ни. Независимо какво мислим или искаме да направим като хора, ние сме служители на Църквата, а не на някаква временна власт. Длъжни сме да бъдем верни само на Светия отец. Ти си дал клетва да му служиш покорно, Ралф. Пак ли искаш да я нарушиш? Светият отец е безгрешен по всички въпроси, които засягат благополучието на Христовата църква.

— Той не е прав! Предубеден е! Мисли само как да се бори с комунизма и в лицето на Германия вижда единствения му враг, единствената сила, способна да предотврати разпространяването на комунизма на Запад. Той иска Хитлер да остане непоклоним на власт в Германия и беше много доволен, докато Мусолини управляваше Италия.

— Повярвай ми, Ралф, има неща, които не знаеш. Той е папа и е непогрешим. Ако отречеш това, значи, отричаш вярата си.

Вратата се отвори безшумно, но припряно.

— Ваше високопреосвещенство, хер генерал Кеселринг.

Двамата висши духовници се изправиха, усмихнаха се и лицата им вече с нищо не издаваха, че доскоро са водили спор.

— Много се радваме, ваше превъзходителство. Заповядайте, седнете. Ще пиете ли един чай?

Разговорът се водеше на немски, тъй като повечето от висшите духовници във Ватикана знаеха този език. Светият отец обичаше да говори и да слуша немски.

— Благодаря, ваше високопреосвещенство, с удоволствие. Никъде на друго място в Рим не може човек да пие такъв превъзходен английски чай.

Кардинал Виторио се засмя чистосърдечно.

— Добих този навик още като папски нунций в Австралия и не мога да се откажа от него въпреки италианската си природа.

— А вие, ваше преосвещенство?

— Аз съм ирландец, хер генерал. Ирландците също са свикнали с чая.

Генерал Алберт Кеселринг общуваше с архиепископ де Брикасар като мъж с мъж — между тези дребни мазни италиански прелати той беше истинско облекчение за него: пряк човек, без лукавство и хитрост.

— Винаги се възхищавам на чистото ви немско произношение, ваше преосвещенство — поласка го той.

— Имам склонност към езиците, хер генерал, а дарбата не заслужава похвали.

— С какво можем да ви бъдем полезни, ваше превъзходителство? — запита любезно кардиналт.

— Предполагам, че сте узнали вече за съдбата на Ил Дуче?

— Да, Ваше превъзходителство, научихме.

— Тогава се досещате защо съм дошъл. Искам да ви уверя, че всичко е наред и да ви помоля да предадете това на летуващите в Кастел Гандолфо. Твърде съм зает в момента и ми е невъзможно да ги посетя лично.

— Ще предадем. Казвате, че сте много зает?

— Естествено. Вие разбирате, че сега за нас това е вражеска страна.

— Това ли, хер генерал? Но Ватикана не е италианска територия и тук никой не е враг освен онези, които имат зли намерения.

— Простете, ваше високопреосвещенство. Аз, разбира се, имах пред вид Италия, а не Ватикана. Но по отношение на Италия трябва да действувам, както ми нареди моят фюрер. Италия ще бъде окупирана и моите войници, които досега бяха тук като съюзници, ще се превърнат в полицаи.

Седнал удобно, архиепископ Ралф имаше вид на човек, който никога не се е интересувал от идеологии. Той внимателно наблюдаваше госта. Дали знае какво върши неговият фюрер в Полша? Как може да не знае!

Кардинал Виторио изписа на лицето си тревога:

— Драги генерале, това не се отнася за Рим, нали? Не бива! Рим, с неговата история, с безценните паметници. Ако докарате войски сред седемте хълма, ще започнат сражения, ще има разрушения. Моля ви, само това не правете!

На генерал Кеселринг, изглежда, му стана неудобно.

— Надявам се да не се стигне дотам, ваше преосвещенство. Но аз също съм положил клетва и трябва да се подчинявам. Трябва да постъпя така, както ми нареди моят фюрер.

— Направете всичко възможно, хер генерал! Моля ви, постарайте се! Преди няколко години бях в Атина — бързо продължи архиепископ Ралф, като се наведе напред, с очарователно разширени очи и кичур посребрени коси на челото: той ясно съзнаваше какво въздействие оказва върху генерала и го използваше без угризения. — Били ли сте в Атина, сър?

— Да — сухо отвърна генералът.

— Тогава сигурно знаете историята й: не друг, а почти наши съвременници са разрушили сградите върху Акропола. Хер генерал, Рим винаги е бил паметник, обграждан с грижи, внимание и обич цели две хилядолетия. Умолявам ви! Не излагайте Рим на опасност.

Генералът го гледаше изумен и възхитен: неговата собствена униформа му стоеше много добре, но още по-добре стоеше на архиепископ Ралф расото му, украсено с малко царствен пурпур, и имаше осанката на воин, стройното красиво телосложение на воин и лице на ангел. Така трябва да е изглеждал архангел Михаил — не голобrado момче като на картините от Ренесанса, а съвършен мъж в напреднала възраст, който е обичал Луцифер, борил се е с него, прокудил е Адам и Ева, убил е змията, седял е от дясната страна на господата. Дали знае, че прилича на него? Наистина забележителен човек.

— Ще направя всичко възможно, ваше преосвещенство. Обещавам ви. Признавам, че до известна степен решението зависи и от мен. Аз, както знаете, съм цивилизован човек. Но вие искате твърде много. Ако обявя Рим за открит град, не ще мога да взривя мостовете му, нито да превърна сградите му в укрепления, а от това ще пострада в крайна сметка Германия. Каква е гаранцията, че Рим няма да ми се отплати с измама, ако го пощадя?

Кардинал Виторио сви устни и със звуци, наподобяващи целувка, започна да мами котката си — нова грациозна сиамка, после се усмихна любезно и погледна към архиепископа.

— Рим никога няма да отвърне на доброто с измама, хер генерал. В същото ще ви уверят и в Кастел Гандолфо, ако все пак намерите

време да отидете там. Ела, Гуан-си, скъпа моя! Ах, каква красавица си ти! — Ръцете му я притиснаха в аления скут и взеха да я гаят.

— Необикновено животно, ваше високопреосвещенство.

— Истинска аристократка, хер генерал. И архиепископът, и аз произлизаме от стари знатни родове, но то е нищо в сравнение с нейния произход. Харесва ли ви името ѝ? Копринено цвете — на китайски. Отива ѝ, нали?

Внесоха и сервираха чая. Всички изчакаха мълчаливо сестрата-мирянка да си излезе.

— Няма да съжالياвате, ако решите да обявите Рим за открит град, ваше превъзходителство — каза с подкупваща усмивка архиепископ Ралф на новия владетел на Италия. После се обърна към кардинала, свалил булото на чара си като ненужно пред близкия човек. — Ваше високопреосвещенство, вие ли ще бъдете домакиня, или аз ще имам тази чест?

— Домакиня ли? — попита недоумяващ генерал Кеселринг.

Кардинал ди Контини-Верчезе се разсмя:

— Така се шегуваме ние, безбрачните. Който поднася чая, се нарича „домакиня“. Пак английски обичай, хер генерал.

През нощта архиепископ Ралф се чувствуваше изморен, неспокоен и тревожен. Досега не беше допринесъл с нищо да бъде прекратена тази война, а само се пазареше за историческите паметници и вече от дъното на душата си ненавиждаше бездействието на Ватикана. Макар че беше консервативен по природа, прекалената предпазливост на най-висшите църковни служители го дразнеше непоносимо. Освен със смирените монахини и монаси, които прислужваха, не беше разговарял вече седмици с обикновен човек — някой, който да не преследва военни, политически или духовни цели. Дори да се моли му беше някак трудно в тези дни, а бог му се струваше отдалечен на много светлинни години, сякаш се беше оттеглил, за да даде пълна възможност на човечеството да разруши света, който той беше създал за него. „Сега — помисли си архиепископ Ралф — ми е необходима силна доза Меги или Фий, или поне някой, който не го е грижа за съдбата нито на Ватикана, нито на Рим.“

Негова светлост слезе по вътрешното стълбище към базиликата „Свети Петър“, където го водеше безцелната му разходка. Напоследък заключваха външните ѝ врати, щом паднеше мрак, което беше много

по-показателно за съмнителното спокойствие в Рим, отколкото ротите германци в сиви униформи из улиците на града. Леко призрачно сияние освети дълбоката тъмна абсида, стъпките му по каменния под кънтяха, по едно време спря, сля се с тишината, коленичи пред централния олтар, после тръгна пак. Тогава между ехото от една стъпка и звука от следващата долови въздишка. Фенерчето в ръката му светна и повече от любопитство, отколкото от уплаха, той насочи лъча натам, откъдето идваше звукът. Това беше негов свят, в който страхът нямаше достъп.

Лъчът заигра по най-красивата скулптура, която според него беше създадена някога: „Пиета“ на Микеланджело. В подножието на двете неподвижни фигури имаше едно лице, но не от мрамор, а от плът — цялото дълбоко набраздено от сенки, почти мъртвешко.

— Чао — заговори негова светлост и се усмихна.

Отговор не получи, но забеляза, че униформата е на германски пехотинец — редник. Ето го обикновения човек, който му трябваше! Нищо, че е германец.

— Как си? — запита той на немски, все още усмихнат.

Леко помръдване и той можа да види широко интелигентно чело, лъснато от пот.

— Да не си болен? — продължи да пита той, озадачен дали момчето — защото лицето беше съвсем юношеско — не е наистина болно.

Най-сетне се чу глас:

— Не.

Архиепископ Ралф остави фенерчето на пода, пристъпи напред, подхвана брадичката на войника и се вгледа в тъмните очи, още потъмни в мрака.

— Какво има? — попита той пак на немски и се разсмя. — Ето пак! — продължи той на същия език. — Знаеш ли, че основното ми задължение е да питам хората какво им е? И повярвай ми, този въпрос ми е създал досега много неприятности.

— Дойдох да се помоля — отвърна момчето с глас, твърде плътен за възрастта му и със силен баварски акцент.

— И какво? Заключили са те вътре, а?

— Да, но това не е важно.

Негово преосвещенство вдигна фенерчето.

— Е, не можеш да стоиш тук цяла нощ, а аз нямам ключ от вратата. Ела с мен. — И той тръгна обратно към стълбището за папския дворец, като говореше бавно и ласкаво. — В същност и аз дойдох да се помоля. Твоят главнокомандуващ ме разстрои. Ето, оттук нагоре... Да се надяваме, че хората на Светия отец ще забележат, че аз те водя, а не ти мен и няма да помислят, че съм арестуван.

Повървяха мълчаливо още десетина минути, минаха през коридора, прекосиха открити вътрешни дворове и градини, влизаха във фойета, изкачваха стълби, младият германец не изоставаше нито крачка от своя покровител. Най-сетне негова светлост отвори една врата и въведе младежа в малка всекидневна, обзаведена пестеливо и скромно, запали една лампа и затвори вратата.

На светлината двамата се погледнаха. Германският войник видя пред себе си много висок мъж с изящно лице и сини, пронизателни очи; пред архиепископ Ралф стоеше дете в униформа — онази униформа, която всяваше страх и ужас в цяла Европа. Дете на не повече от шестнадесет години. Средно на ръст и все още слабо, то имаше телосложение, което обещаваше да заякне и да се налее с възрастта, ръцете му бяха много дълги. Лицето беше по-скоро с италиански черти, мургаво и благородно, много привлекателно, очите бяха големи и тъмнокафяви, с дълги черни мигли, косата — буйна, черна, на вълни. В крайна сметка съвсем не се оказа обикновен въпреки незначителното си положение; и макар че беше копнял да разговаря с най-обикновен човек, негово преосвещенство беше заинтригуван.

— Седни — предложи той на момчето, отиде до един шкаф и измъкна оттам бутилка „Марсала“. Наля по малко в две чаши, подаде едната на момчето и с другата в ръка седна в един стол така, че да наблюдава удобно удивителното му лице. — Дотам ли стигнаха: да събират и деца в армията си? — запита той, кръстосвайки крака.

— Не знам — отвърна момчето. — Аз бях в сиропиталище и затова ме взеха толкова рано.

— Как се казваш?

— Райнер Мьорлинг Хартхайм — отвърна момчето, изговаряйки името си отчетливо и с нескрита гордост.

— Чудесно име — мрачно отбеляза свещеникът.

— Нали? Сам си го избрах. В сиропиталището ме наричаха Райнер Шмид, но щом отидох в армията, измислих си име, каквото винаги съм искал да имам.

— Сирак ли си?

— Сестрите ме наричаха дете на любовта.

Архиепископ Ралф се опита да скрие усмивката си: престанало да се бои, момчето се държеше с такова достойнство и самообладание! Само че от какво в същност се страхуваше? Сигурно не че ще го намерят или че ще остане заключено в черквата.

— Защо беше толкова изплашен, Райнер?

Отпило малка глътка от виното си, момчето вдигна доволен поглед.

— Ех, че хубаво вино! — Той се намести по-удобно. — Искях да разгледам „Свети Петър“, защото сестрите много ни говореха за него и ни показваха снимки. И много се зарадвах, когато ни изпратиха в Рим. Пристигнахме тази сутрин. Щом можах, веднага дойдох тук. — Той се намръщи. — Но аз очаквах друго. Мислех, че ще се почувствувам по-близо до господата, като съм в неговия храм. А той се оказа просто огромен и студен. Не можах да усетя присъствието на бога.

Архиепископ Ралф се засмя.

— Разбирам те. Но „Свети Петър“ не е църква в точния смисъл на думата. Или поне не е като другите църкви. „Свети Петър“ е в същност самата Църква. Спомням си, че и на мен ми беше необходимо дълго време, докато го проумея.

— Искях да се помоля за две неща — продължи момчето, като кимна с глава да покаже, че е чуло, но не това, което е искало да чуе.

— За нещата, от които се боиш ли?

— Да. Мислех си, че като вляза в „Свети Петър“, ще се почувствувам по-добре.

— И от какво се боиш, Райнер?

— Да не решат, че съм евреин и да не изпратят полка ми в Русия.

— Аха. С право се боиш. Имат ли наистина основание да решат, че си евреин?

— Ами погледнете ме! — простишко отвърна момчето. — Като записвах отличителните ми белези, казаха, че ще трябва да проверят. Не знам дали ще успеят, но предполагам, че сестрите знаят повече, отколкото са ми казвали.

— И да знаят, няма да го кажат — успокой го негова светлост. — Ще се сетят защо ги питат.

— Така ли мислите? О, дано!

— Тревожи ли те мисълта, че може да имаш еврейска кръв?

— Няма значение каква е кръвта ми — каза Райнер. — Важното е, че съм роден в Германия.

— Само че те не смятат така, нали?

— Да.

— А за Русия? Сега няма защо да се боиш за Русия. Нали си в Рим — на другия край на света.

— Тази сутрин чух командирът ни да казва, че в крайна сметка може да ни изпратят в Русия. Нещата ни там не вървели добре.

— Ти си още дете — гневно каза архиепископ Ралф. — Трябва сега да си в училище.

— И без това нямаше да бъда — усмихна се момчето. — На шестнадесет години съм и щях вече да работя. — Той въздъхна. — Бих искал да мога да продължа да уча. Образованието е много важно нещо.

Архиепископ Ралф се разсмя, стана и наля отново в чашите.

— Не обръщай внимание на думите ми, Райнер. Казах го ей така. Просто ми минават всякакви мисли. По това време обикновено размишлявам. Колко лош домакин съм, а?

— Добър сте — отвърна момчето.

— Така — каза негова светлост, като отново седна. — Разкажи ми сега за себе си, Райнер Мьорлинг Хартхайм.

Странна гордост се изписа на младежкото лице.

— Аз съм германец и католик. Искам в Германия да не преследват никого заради расата или религията му и ще посветя живота си на това — ако оживея.

— Ще се моля за теб — да оживееш и да успееш.

— Наистина ли? — боязливо попита момчето. — Наистина ли ще споменете името ми в молитвите си?

— Разбира се. Ти в същност ме научи на нещо, Райнер. Научи ме, че в моята работа разполагам с едно-единствено оръжие — молитвите. Нищо друго не мога да правя.

— Кой сте вие? — запитва Райнер.

Виното го караше вече да примигва сънливо.

— Аз съм архиепископ Ралф де Брикасар.

— О! Помислих, че сте обикновен свещеник.

— Аз действително съм обикновен свещеник.

— Хайде да се договорим за нещо с вас! — предложи момчето и очите му заискриха. — Молете се за мен отче, а ако аз доживея да осъществя мечтата си, ще дойда в Рим да ви покажа какво са направили молитвите ви.

Сините очи се усмигнаха топло.

— Добре, съгласен съм. А като дойдеш, аз пък ще ти кажа каква според мен е ползата от молитвите ни. — Той се изправи. — Почакай тук, малък политико. Ще ти донеса нещо за ядене.

Двамата продължиха да разговарят, докато зората обагри куполите и камбанариите и гълъбите запърхаха с крила пред прозореца. Тогава архиепископът изведе госта си през дворцовите зали навън в хладния свеж въздух и с възторг го гледаше как благоговее пред всичко. В този момент той не знаеше, че момчето с прекрасното име наистина ще иде в Русия, отнасяйки със себе си един странно приятен и окуражаващ спомен — че в Рим, в храма господен, един човек всеки ден споменава името му в молитвите си.

Докато дойде време да прехвърлят Девета австралийска в Нова Гвинея, операциите по прочистването на противника бяха приключили. Разочарована от това, най-елитната дивизия във военната история на Австралия мечтаеше да спечели нова слава другаде при преследването на японците, отстъпващи през Индонезия. На остров Гуадалканал бяха разбити всички надежди на японците, че ще могат да настъпят към Австралия. С жалки боеприпаси, с оредяваща изтощена армия, останала без продоволствие и подкрепления, те все пак принуждаваха американците и австралийците да плащат скъпо за всеки сантиметър земя. Японците се изтеглиха от Буна, от Гона, от Саламауа и отстъпваха по северния бряг към Лае и Финшафен.

На пети септември Девета дивизия беше стоварена с кораби източно от Лае. Беше горещо, влажността беше 100 процента и валеше всеки следобед, въпреки че дъждовният сезон трябваше да настъпи едва след две седмици. Толкова се бояха от малария, че всички взимаха „Атабрин“ и от малките жълти таблетки повръщаха, все едно, че действително имаха малария. От вечната влага ботушите и чорапите

им бяха непрекъснато мокри, краката им подгизваха, а кожата между пръстите се разраняваше и кървеше. Местата, ухапани от комари и други насекоми, се възпаляваха и гнояха.

В Порт Морсби видяха мизерията на местното население в Нова Гвинея, а щом то не можеше да устои на климата, без да боледува от фрамбезия, бери-бери, малария, пневмония, хронически кожни болести, увеличен черен дроб и далак, за белите имаше още по-малка надежда (на какво ли да се надяват белите). В Порт Морсби имаше и участници в боевете при Кокода, жертви не на японците, а на Нова Гвинея — изтощени, целите в рани, изпадащи в безсъзнание от треска. Десет пъти повече, отколкото убиха японците, бяха измрели от простуда на две хиляди и седемстотин метра височина на север, където войниците трябваше да издържат на страхотния студ само с тропическите си униформи. Лепкава кал, непроходими гори, които излъчваха нощем бледа студена светлина от фосфоресциращите гъби, шеметни стръмнини над зловещо преплетени голи корени: човек не можеше и за секунда да вдигне поглед нагоре, защото ставаше идеален прицел за снайперист. Толкова беше различно от Северна Африка, че Девета австралийска съвсем не съжаляваше, дето се е била при Аламейн вместо при Кокода.

Лае беше крайбрежен град сред гъсто залесена тревиста местност, далеч от високите три хиляди метра, планински върхове във вътрешността и много по-удобна за бойно поле, отколкото Кокода. Имаше само няколко европейски на вид постройки, бензинова помпа и колибите на туземците. Японците и тук се съпротивляваха ожесточено, но бяха по-малобройни, бяха изнурени и съсипани от Нова Гвинея и нейните болести, също като австралийците, срещу които се биеха. След доброто артилерийско въоръжение и пълната механизация на фронта в Северна Африка тук беше някак странно, без нито една минохвъргачка или полево оръдие: навсякъде се виждаха само картечници „Оуен“ и пушки с постоянно натъкнати щикове. Джимс и Патси обичаха ръкопашния бой, обичаха да влизат в него един до друг, да бдят един над друг. Тези битки несъмнено бяха далеч под възможностите на дивизията им, видяла Северна Африка. Ниски жълти хора с огромни зъби и почти всички с очила. В униформата им, нямаше нищо забележително.

Две седмици след като Девета дебаркира, в Лае не остана ни един японец. Беше един от хубавите пролетни дни в Нова Гвинея. Влажността беше спаднала с двадесет процента и слънцето грееше от необичайно синьо небе, а не белезникаво и напоено с пари. Оттатък града към вододела се преливаха зелено, мораво и виолетово. Дисциплината беше поохлабена, всички бяха наизлезли да се разходят, да поиграят крикет, да се позабавляват с туземците, като ги караха да се смеят и да показват кървавочервените си беззъби челюсти, постоянно дъвчещи бетелови ядки. Джимс и Патси скитаха безцелно край града из високата трева, която им напомняше за Дройда — също такава избледняла и светлокафява, каквато става тревата на Дройда след проливните дъждове.

— Скоро ще сме си у дома, Патси — каза Джимс. — Обърнахме в бяг и японците, и фрицовете. Връщаме се в Дройда, Патси, в нашата Дройда! Нямам вече търпение.

— Аха — отвърна му Патси.

Вървяха рамо до рамо — малко необичайно за мъже, понякога се докосваха един друг, без да искат, както мъжът докосва собственото си тяло било да облекчи лек сърбеж или просто да се увери, че всичко му е на място. Колко беше приятно да усещат по лицата си истинско слънце, а не някаква разтопена, нажежена топка като в турска баня. Час по час вдигаха нагоре глава с разширени ноздри да поемат уханието на напечената от слънцето трева като в Дройда, да си представят за момент, че са там и вървят в маранята по пладне към някой евкалипт, за да се прислонят под него, като им стане много горещо, и да почетат книга или да подремнат. Да се търкалят из тревата, да усетят през кожата си топлата, ласкава земя, да доловят туптенето на едно мощно сърце дълбоко под себе си — майчино сърце, туптящо до притихналата рожба.

— Джимс! Виж! Същинско сребристо папагалче от Дройда! — извика Патси, разприказвал се от изненада.

Такива папагалчета живееха очевидно и около Лае и унесен в мечти за дома, Патси изпадна в неудържим възторг при вида на нещо толкова познато и близко. Като се смееше и наслаждаваше на гъдела от тревата по голите му крака, Патси се спусна след него, размахал широкополата си шапка, сякаш вярваше, че може да улови отлитащата птица. Джимс се беше спрял и го гледаше засмян.

Патси се беше отдалечил на двадесетина метра, когато картечен откос пръсна тревата около него; Джимс го видя как се завъртя целият с разперени ръце, вдигнати сякаш за молитва. От кръста до коленете беше облян в ярка кръв, неговата кръв.

— Патси, Патси! — изкрещя Джимс, усетил с всяка клетка на тялото си куршумите, болката, смъртта.

Направи гигантска крачка и понечи да се спусне към него, но войнишкият му навик надделя и той залегна в тревата точно когато картечницата затрака пак.

— Патси, Патси, жив ли си? — извика той глупаво, като мислеше за кръвта. И не можеше да повярва на тихия отговор:

— Аха.

Сантиметър по сантиметър Джимс пропълзя през уханната трева, заслушан във вятъра, в шумоленето, което сам предизвикваше.

Като стигна до брат си, сложи глава на голото му рамо и се разрида.

— Престани — каза Патси. — Още не съм умрял.

— Боли ли? — попита Джимс, смъквайки изцапаните му с кръв панталони, под които се разкри окървавена, потръпваща плът.

— Не чак толкова като пред умиране.

Около тях се струпаха и играещите на крикет, още с ръкавици и наколенки, някой се завтече за носилка, а двама-трима тръгнаха към картечницата от другата страна на поляната, за да я накарат да млъкне. Сториха го с необичайна жестокост, защото всички обичаха Харпо. Ако се случеше нещо с него, и Джимс нямаше да е вече същият.

Хубав ден. Папагалчетата отдавна бяха литнали, но други птички пърхаха и цвърчаха безстрашно — млъкваха само когато се водеше истинско сражение.

— Патси е голям късметлия — каза лекарят малко по-късно на Джимс. — Дузина куршуми трябва да има в него, но повечето са го улучили в бедрата. По-високо са попаднали само два-три, които са се забили в тазовата кост или в мускула. Доколкото разбирам, вътрешностите и пикочният мехур не са засегнати. Само че...

— Какво, казвай! — рече припряно Джимс, все още цял разтреперан и с посинели устни.

— Засега още нищо не може да се каже със сигурност, пък и хирурзите в Морсби са много по-вещи от мен... Те ще ти обяснят по-точно. Но пикочният канал е засегнат, а също и много тънките нервни окончания в перинеума. Сигурен съм, че ще го направят като нов с изключение на нервите. За жалост нервите не се възстановяват. — Той се покашля. — Искам да кажа, че може да намалее чувствителността му в гениталната област.

Джимс наведе глава и през кристална стена от сълзи заби поглед в земята.

— Нали е жив — промълви той.

Дадоха му отпуск да заведе със самолет брат си в Порт Морсби и остана там, докато лекарите потвърдиха, че няма никаква опасност за живота на Патси. Като по чудо раните не бяха смъртоносни. Куршумите бяха попаднали около долната част на коремната област, без да проникнат в нея. Но дивизионният лекар се оказа прав: нервните окончания в малкия таз бяха тежко засегнати. Доколко щяха да се възстановят впоследствие, никой не можеше да предвиди.

— Не е толкова страшно — говореше Патси от носилката, с която го качваха на самолета за Сидни. — Аз и без това нямам особено желание да се женя. А ти се пази, Джимс, чуваш ли? Мъчно ми е, че те оставям.

— Ще се пазя, Патси — ухили се Джимс, стиснал здраво ръката на брат си. — Господи! Как ще изкарам войната без най-добрия си другар? Ще ти пиша за всичко. Поздрави мисис Смит и Меги, и мама, и братята. Все пак си късметлия, че се връщаш в Дройда.

Фий и мисис Смит взеха самолета до Сидни да посрещнат американския самолет, с който Патси пристигна от Таунсвил. След няколко дни Фий си замина, а мисис Смит остана в хотел „Рандуик“, близо до военната болница „Уелският принц“. Патси лежа там три месеца. Участието му във войната беше свършило. Много сълзи проля мисис Смит, но все пак беше благодарна. Животът му нямаше да бъде пълноценен в едно отношение, но Патси ще може да върши всичко друго: да язди, да върви, да тича. И без това в тяхното семейство не обичаха много да се женят. Когато го изписаха от болницата, Меги пристигна от Гили с „Ролса“; двете жени го настаниха удобно на задната седалка между одеяла и списания, като се молеха само за още едно нещо — да се върне и Джимс.

Едва когато дойде вестта, че пратеникът на император Хирохито е подписал официалната капитулация на Япония, в Гилънбоун повярваха, че е настъпил краят на войната. Това беше в неделя, на 2 септември 1945 година — точно шест години след започването ѝ. Шест години на агония. И много, много празници, които никога нищо нямаше да запълни: Рори — синът на Доминик О’Рурк, Джон — синът на Хори Хоуптън, Кормък — синът на Идън Кармайкъл. Енгъс, най-малкият син на Рос Маккуийн, нямаше да може вече да върви; синът на Пади Клийри, Патси, нямаше никога да има деца. Ами онези, чиито рани не се виждаха, но бяха оставили дълбоки белези, онези, които бяха заминали бодри, весели и с усмивка на уста, а се върнаха потиснати, не приказваха много и рядко се смееха! Когато всичко започна, кой можеше да предположи, че ще трае толкова дълго и ще вземе такава дан?

Жителите на Гилънбоун не бяха особено суеверни, но и най-скептичните бяха потресени този неделен ден — 2 септември. Защото този ден ознаменува края не само на войната, но и на най-дългата суша в историята на Австралия. Почти десет години не беше валило истински, но този ден небето се изпълни с облаци, пластове облаци, почерня, разтвори се и изля повече от двадесет сантиметра дъжд върху всеки квадратен сантиметър земя. И ако един-два сантиметра дъжд още не значат край на сушата, особено ако си останат само толкова, двадесет сантиметра дъжд означава *трева*.

Застанали на верандата, Меги, Фий, Боб, Джек, Хюи и Патси гледаха дъжда през мрака и вдишваха томително сладостното ухание на влага върху изгорялата ронлива пръст. Конете, овце, добитък и прасета, изпънали крака в меката, хлъзгава почва, стояха потръпващи под обливащите ги потоци вода — повечето от тях се бяха родили, след като последният дъжд отдавна беше отминал техните родни места. Дъждът отми прахоляка в гробището, избели всичко, изми крилете на кроткия ангел на Ботичели. Реката придойде и грохотът ѝ се сля с трополенето на напоителния дъжд. Дъжд, дъжд, дъжд! Като

благословия от някаква могъща невидима ръка — тъй дълго отказвана и най-сетне дадена. Благословен, прекрасен дъжд. Той означаваше трева, а тревата означаваше живот.

Показа се бледозелен мъх, вирна нагоре малки стръкчета, които избуяха, разклониха се, удължиха се и станаха тъмнозелени, после поизбеляха и набъбнаха, превърнаха се в сребристо бежовата, висока до колене трева на Дройда. Вътрешното пасище заприлича на житна нива, къдреше се от всеки полъх на вятъра, а градината около Къщата потъна в пищни багри, цветята пуснаха едри пъпки, прозрачните евкалипти пак добиха белия цвят на стъблата и липово зелената си корона след девет години тягостна суша и прахоляк. И въпреки че в многото щерни — голямата мания на Майкъл Карсън — все още имаше достатъчно вода за градините, всяко листо и всеки цвят бяха посивели и посърнали от напластената пепел. И се потвърди старата приказка, че водата на Дройда щеше да ѝ стигне и за десет години суша, но само за Къщата и градината.

Боб, Джек, Хюи и Патси се върнаха в пасищата и започнаха да мислят къде и кога да докарат нови овце; Фий отвори съвсем ново шише черно мастило и с ожесточение завинти капачката на червеното; Меги също виждаше края на безбройните си дни върху седлото, защото Джимс щеше да се върне скоро и щяха да заприиждат хора да търсят работа.

След девет години бяха останали съвсем малко овце и добитък — почти само най-породистите кочове и бикове за разплод, които държаха затворени и ги хранеха изкуствено и по всяко време. Боб замина на изток, чак до Западните възвишения, да купи породисти овце от фермите, които не бяха пострадали така тежко от сушата. Върна се и Джимс. Още осем наемни пастири бяха вписани във ведомостите на Дройда. Меги слезе от седлото.

Наскоро след това Меги получи писмо от Люк — второто писмо, откакто го беше напуснала.

Още малко остана, пишеше той. Още няколко години в тръстиката — и край. Гърбът ме наболява вече, но все още съм сред най-добрите — по осем-девет тона на ден. За Арне и за мен работят още дванадесет бригади, все добри

момчета. Парите направо текат, Европа иска захар и едва й насмогваме. Изкарвам по повече от пет хиляди на година и почти всичките ги спестявам. Скоро ще се преселя в Кинуна, Мег. И като се устроя, може би ще поискаш да се върнеш при мен. Нали ти дадох детето, което искаше? Интересно колко много си падат жените по деца. Струва ми се, че това ни раздели, а? Пиши ми как си и как понесе сушата Дройда.

Твой Люк

Фий излезе на верандата, където Меги седеше с писмото в ръка, зареяла поглед над яркозелените морави.

— Как е Люк?

— Както винаги, мамо. Пак с неговото „още малко“ в тази проклета тръстика и пак за фермата, която някой ден щял да купи край Кинуна.

— Мислиш ли, че наистина ще я купи?

— Може и да я купи.

— Ще отидеш ли тогава при него, Меги?

— И след един милион години няма да отида.

Фий седна до дъщеря си в един тръстиков стол, който нагласи така, че да я вижда по-добре. В далечината се чуваха мъжки гласове и удари на чук: най-сетне поставяха тънка телена мрежа около верандата и на прозорците на горния етаж. Фий беше упорствувала цели четири години — колкото и мухи да има, външният вид на Къщата няма да се загрозява с мрежи. Но колкото повече продължаваше сушата, толкова по-непоносими ставаха мухите и две седмици преди дъжда Фий беше отстъпила и беше наела човек, който да постави мрежи на всички постройки във фермата — не само на Къщата, но и на сградите за персонала, и на бараките за работниците.

Но електричество отказваше да прокара; само един „мотор“, както му казваха стригачите, произвеждаше ток за помещенията, в които работеха. Дройда без меката светлина на газовите лампи? Немислимо. Имаха обаче една от новите газови готварски печки, за която поръчваха бутилки газ, и десетина от новите керосинови

хладилници — икономиката на Австралия още не се беше нормализирала, но новите уреди постепенно навлизаха в битя.

— Меги, защо не се разведеш с Люк и да се омъжиш отново? — запита я неочаквано Фий. — Инок Дейвис ще те вземе начаса: към никоя друга не е поглеждал.

Хубавите очи на Меги се спряха озадачени върху майката.

— Господи, мамо, ти като че ли ми говориш като жена на жена!

Фий не се засмя: тя рядко се усмихваше.

— Е, ако и досега не си станала жена, никога няма да станеш. Аз бих казала, че отговаряш на всички изисквания. О, сигурно остарявам — какво съм се разбъбрила.

Меги се разсмя, възхитена от това въведение, и каза предпазливо, за да не развали необичайното настроение.

— Сигурно е от дъжда, мамо, няма от какво друго да е. Ех, че е хубаво пак да има трева в Дройда и зелени морави наоколо!

— Наистина. Само че ти заобикаляш въпроса ми. Защо не се разведеш с Люк и не се омъжиш отново?

— Това е против църковните закони.

— Приказки! — възнегодува Фий, но ласкаво. — Половината от теб съм аз, а аз не съм католичка. Не ми ги разправяй тия, Меги. Ако наистина искаше да се омъжиш, щеше да се разведеш с Люк.

— Да, сигурно. Само че аз не искам да се омъжвам повторно. Стигат ми децата и Дройда.

Смях, който много приличаше на нейния, долетя от зелените храсти край алеята, зад висящите алени гроздове.

— Чуваш ли го? Това е той, Дейн! Знаеш ли, че макар и малък, вече може да язди не по-зле от мен! — Тя се приведе напред. — Дейн! Какво правиш там? Излез веднага!

Той изпълзя изпод най-близкия храст с пълни шепи черна пръст и подозрително омазана с черно уста.

— Мамо! Знаеш ли колко е вкусна пръстта? Наистина, мамо!

Той се изправи пред нея — на седем години беше висок, строен, едновременно изящен и силен, с красиво, изтънчено лице.

Изскочи и Джъстийн и застана до него. И тя беше висока, но по-скоро слаба, отколкото стройна, с ужасно много лунички. Чертите ѝ трудно се долавяха под кафявите петънца, поразителните ѝ очи бяха все така безцветни, а пясъчнорусите вежди ѝ мигли бяха толкова

светли, че се губеха между луничките. Огненочервените коси на Пади се спускаха на буйни къдрици над това самодивско лице. Никой не можеше да я нарече красиво дете, но тя правеше силно впечатление на всички не само с очите си, а и понеже имаше забележително силен характер. Стегната, пряма и изключително интелигентна, на осем години Джъстийн се съобразяваше с другите не повече, отколкото когато беше бебе. Само едно същество ѝ беше близко — Дейн. Тя не беше престанала да го обожаваше и да смята, че ѝ принадлежи.

Това ставаше причина за много сблъсъци между нея и майка ѝ. За Джъстийн беше тежък удар, когато Меги слезе от седлото и отново пое задълженията си на майка. Джъстийн смяташе, че няма нужда от майка, защото беше убедена, че е права във всичко. Нито пък чувствуваше необходимост да сподели нещо или да получи похвала. За Джъстийн Меги беше само тази, която ѝ отнемаше част от удоволствието да се грижи за Дейн. Тя се разбираше много по-добре с баба си, която беше точно такъв човек, какъвто Джъстийн харесваше — стоеше си настрана и оставяше другите да постъпват според собствения си разум.

— Аз му казах да не яде пръст! — възмущаваше се Джъстийн.

— Е, няма да умре от това, Джъстийн, но не е и полезно. — Меги се обърна към сина си: — Защо го направи, Дейн?

Той се замисли над въпроса ѝ.

— Ами видях пръст и реших да я опитам. Ако е вредна, нали ще има и лош вкус. А вкусът ѝ е толкова приятен!

— Не е вярно! — възрази важно Джъстийн. — Ще се откажа вече от теб, Дейн, наистина ще го направя. Някои от най-вкусните неща са и най-отровни.

— Кажи едно! — не се предаваше той.

— Петмез! — победоносно каза тя.

На Дейн веднъж му беше станало много лошо, след като изяде почти цяла кутия петмез, която намери в килера на мисис Смит. Той не можа да възрази, но продължи да настоява.

— Само че аз съм жив и здрав, което показва, че не е чак толкова отровно.

— Да, ама защото повърна. Ако не беше повърнал, сега щеше да си мъртъв.

Това не можеше да се оспори. Тъй като беше висок почти колкото сестра си, той я хвана дружелюбно под ръка и двамата се запътиха през моравата към колибката, която по тяхно настояване чичовците им бяха направили сред долните клони на един евкалипт. Боейки се от пчелите, големите бяха много против това място за игра, но децата се оказаха прави: пчелите съжителствуваха мирно с тях. А специално този вид евкалипт, обясняваха децата, е най-хубавото дърво, защото създава уют: то имаше приятно тръпчиво ухане и като се стриеха в ръка плодовете му — гроздове от малки розови топчици, — се получаваха розови ядки със силен мирис и вкус.

— Толкова са различни двамата, а така добре се разбират — отбеляза Меги. — Винаги съм се учудвала на това. Никога не съм ги виждала да се карат, а не мога да разбера как Дейн успява да не се скара с такова упорито и своенравно момиче като Джъстийн.

Фий мислеше за друго.

— Господи, колко прилича на баща си — каза тя, гледайки как Дейн се мушва под най-долните клони на евкалипта и изчезва.

Меги усети, че се смразява — неволна реакция, която не се бе научила да потиска, въпреки че толкова години чуваше тези думи от хората. Не че имаше някакво основание за тревога, разбира се. Всички имаха пред вид Люк. И защо не? Люк О'Нийл и Ралф де Брикасар си приличаха по толкова много неща? Но колкото и да се мъчеше, тя не можеше да не трепне, когато се говореше за приликата между Дейн и баща му.

Тя внимателно си пое въздух, уж съвсем естествено.

— Така ли мислиш, мамо? — попита тя и нехайно заклати крака си. — Аз не намирам почти нищо общо между тях. Дейн не прилича на Люк нито по характер, нито по отношението си към живота.

Фий се изсмя. Смехът ѝ прозвуча малко саркастично, но беше искрен. Очите ѝ, поизбледнели и помътнели от възрастта, се впиха в лицето на Меги, изпълнени с тъга и ирония.

— За глупачка ли ме смяташ, Меги? Нямам пред вид Люк О'Нийл. Искам да кажа, че Дейн е същински Ралф де Брикасар.

Олово. Кракът ѝ натеза като олово, свлече се на испанските керамични плочки, оловното ѝ тяло се вгъна, оловното сърце в гърдите ѝ се бореше с огромната си тежест, за да може да бие. Бий, по дяволите! Трябва да продължиш да биеш заради сина ми!

— Защо, мамо? — И гласът ѝ беше от олово. — Как ти дойде наум такова нещо? *Отец* Ралф де Брикасар ли?

— Колко хора с това име познаваш? Люк О'Нийл няма нищо общо с това момче: то е син на Ралф де Брикасар. Разбрах го още в мига, в който го поех при раждането му.

— Тогава... защо не си ми казала нищо досега? Защо чака той да стане на седем години, че да отправиш такова безумно и неоснователно обвинение?

Фий опъна крака и ги кръстоса елегантно.

— Аз най-сетне взех да остарявам, Меги. Нещата не ми причиняват вече такава болка. Старостта била наистина благословена! Толкова ми е приятно да виждам, че Дройда се съвзема — самата аз се чувствавам по-добре от това. И за пръв път от много години ми се говори.

— Е, няма що: добре си подбиращ темата за разговор! Мамо, нямаш никакво право да казваш такова нещо. Не е вярно! — отчаяно се съпротивляваше Меги, като не знаеше дали майка ѝ възнамеряваше да я измъчва, или да ѝ съчувствува.

Неочаквано Фий протегна ръка и я сложи на коляното на Меги; на лицето ѝ имаше усмивка — не тъжна или презрителна, а необичайно топла.

— Мен не ме лъжи, Меги. Лъжи, когото искаш друг, но не и мен. Никога няма да повярвам, че Люк О'Нийл е баща на това момче. Да не съм сляпа! В него няма нищо от Люк, защото не е възможно да има. Та той е същински духовник. Погледни му ръцете, косата по средата на челото, овала на лицето, веждите, устата. Дори и походката му. Ралф де Брикасар, Меги, Ралф де Брикасар.

Меги се предаде и огромното ѝ облекчение пролича по стойката ѝ, спокойна и естествена.

— Разстоянието между очите — то ми прави най-силно впечатление. Толкова е очевидно! Всички ли знаят, мамо?

— Разбира се, че не — отвърна Фий убедено. — Хората не забелязват нищо повече от цвета на очите, формата на носа, телосложението най-общо. Почти като на Люк. Но аз знам, защото ви наблюдавам с Ралф де Брикасар от години. Стига само да ти направи знак с малкото си пръстче — и ще хукнеш, така че не ми ги разправяй тия за „законите на Църквата“, като ти говоря за развод. Ти не се спря

пред много по-строг закон на Църквата от този за развода. Ти нямаш срам, Меги, никакъв срам! — Остра нотка прозвуча в гласа ѝ. — Ама и той беше толкова упорит. Целият се беше посветил на това да стане идеалният свещеник: ти беше за жалост на второ място. Ах, идиотщина! И каква му беше ползата? Само въпрос на време беше да се случи нещо.

Зад ъгъла на верандата някой изтърва чук и изпрати след него поток ругатни. Фий се сепна раздразнена.

— Дано по-скоро свършат с тези мрежи! — После се върна на темата. — Да не мислиш, че не разбрах защо не искаше Ралф де Брикасар да те венчае за Люк? Всичко ми беше ясно. Искаше ти се той да е младоженецът, а не църковният служител на церемонията. А когато след това той дойде в Дройда, преди да замине за Атина, и теб те нямаше, знаех, че рано или късно ще те намери. Той се луташе наоколо като малко момче, загубило се на великденския панаир в Сидни. Женитбата ти за Люк беше най-хитрият ти ход, Меги. Докато знаеше, че страдаш по него, Ралф не те искаше, но щом стана жена на друг, той започна да проявява типичните белези на „кучето на градинаря“. Е, внушаваше си, разбира се, че влечението му към теб е чисто като пресен сняг, но истината беше, че той имаше нужда от теб. Ти му беше необходима както не е била и, предполагам, няма да бъде никоя друга жена в живота му — нареждаше Фий с искрено недоумение. — Винаги съм се чудила какво чак толкова е открил в теб. Но нали ние, майките, обикновено сме слепи за дъщерите си, докато не остареем дотолкова, че да престанем да ревнуваме младостта. Към Джъстийн ти си същата, каквато бях и аз към теб.

Тя се облегна назад в стола си, залюшка се леко, полупритворила очи, но внимателно наблюдаваше Меги, като че ли я изучаваше.

— Каквото и да е открил в теб, открил го е още в първия момент, като те видя, и то не е престанало да го очарова. Най-трудно му беше да приеме, че растеш, и той го усети най-силно, когато дойде и разбра, че те няма, че си се омъжила. Клетият Ралф! Не му оставаше друго, освен да те търси. И те намери, нали? Знаех го още когато ти се върна у дома, преди да се роди Дейн. Щом веднъж си имала Ралф де Брикасар, не ти трябваше повече Люк.

— Да — въздъхна Меги. — Ралф ме намери. Но това не ни донесе никакво разрешение. Знаех, че той няма да се откаже от своя

господ. Затова реших да задържа за себе си поне онова от него, което мога: неговото дете — Дейн.

— Като че ли чувам някакво ехо — каза Фий със своя дрезгав смях. — Все едно, че аз съм изрекла тези думи.

— За Франк ли?

Столът изскърца. Фий се изправи, закрачи по плочките и погледна строго дъщеря си.

— Да, да... Връщаш ми го, а, Меги? Откога знаеш?

— Още когато бях малко момиче. Откакто Франк избяга.

— Баща му беше вече женен. Беше известен политик, много по-възрастен от мен. Ако ти кажа името му, ще го познаеш. Из цяла Нова Зеландия има улици с това име и един-два града, струва ми се. Сега ще го наричам просто Пакеха — на маорски това значи „бял човек“. Той е вече покойник, разбира се. Аз също имам малко маорска кръв, но бащата на Франк беше наполовина маор. На Франк му личеше, защото го беше наследил и от двамата ни. О, как обичах този човек! Може би е било зов на кръвта — не знам. Беше красив. Едър мъж с гъста черна коса и най-блестящите засмени черни очи. Той беше всичко, каквото Пади не беше — културен, образован, много очарователен. Обичах го до полуда. Мислех си, че никога не ще обичам никой друг. И затъвах в тази илюзия толкова дълбоко, че когато изплувах от нея, беше вече късно. — Гласът ѝ секна. Тя се извърна към градината. — Имам много да плащам, Меги, повярвай ми.

— Значи, затова обичаше Франк повече от всички нас, останалите — каза Меги.

— Обичах го, защото той беше син на Пакеха, а другите бяха на Пади. — Тя седна и от устата ѝ се изтръгна някакъв особен, жалостен звук. — Така че историята се повтаря. Помислих си го още като видях Дейн, повярвай ми.

— Мамо, ти си изключителна жена!

— Така ли мислиш? — Столът пак изскърца, тя се наклони напред. — Нека да ти пошушна една малка тайна, Меги. Изключителна или обикновена, аз съм една много нещастна жена. По една или друга причина аз съм нещастна още от деня, в който срещнах Пакеха. Сама съм си виновна. Аз го обичах, но каквото той ми стори, не пожелавам на никоя жена. Да, имах Франк... Бях се вкопчила във Франк и пренебрегвах всички ви. Пренебрегвах и Пади, който беше

доброто нещо в живота ми. Само че тогава не разбирах това. Бях твърде заета да го сравнявам с Пакеха. О, бях му благодарна и не можех да не виждам колко добър човек беше... — Тя вдигна рамене. — Но всичко това е минало. Исках само да ти кажа, че не е редно, Меги. Знаеш, нали?

— Не съм съгласна. Според мен виновна е Църквата, като иска да лиши от това и служителите си.

— Интересно, че винаги говорим за Църквата в женски род. Ти си откраднала чужд мъж, Меги, както и аз.

— Ралф не принадлежи на никоя друга жена, освен на мен. Църквата не е жена, мамо. Тя е неодушевена, просто институция.

— Не се опитвай да се оправдаваш пред мен. Знам всичко, което можеш да ми кажеш. Някога и аз мислех като теб. Изключено беше той да се разведе. Беше един от първите сред своите сънародници, издигнал се в политическото поприще, и трябваше да избира между мен и народа си. Кой мъж би се отказал от такава възможност да се прослави? Точно както твоят Ралф предпочита Църквата, нали? Тогава реших, че не ме е грижа: ще взема от него каквото мога. Ще имам детето му и ще обичам поне него.

Но в този момент Меги не можеше да съчувствува на майка си, защото беше завладяна само от ненавист към нея, от негодувание срещу намека ѝ, че и тя самата е забъркала същата каша. Затова ѝ отвърна:

— Само че аз проявих много по-голяма ловкост от теб, мамо. Моят син си има име, което никой не може да му отнеме, дори и Люк.

Дъхът на Фий изсвистя през зъбите ѝ.

— Отвратително! Каква измамница си, Меги! Ни лук яла, ни лук мирисала, а? Е, моят баща ми купи съпруг, за да даде на Франк име и да се отърве от мен. Мислех, че никога няма да узнаеш. Как разбра?

— То си е моя работа.

— Ще плащаш, Меги. Повярвай ми, ще плащаш. Няма да се отървеш по-леко от мен. Аз загубих Франк по най-тежкия за една майка начин — не мога да го виждам, а копнея за това... Само почакай! И ти ще загубиш Дейн!

— Няма да позволя! Ти загуби Франк, защото той не се остави да го впрегне татко. А аз съм се погрижила Дейн да няма баща, който да

го впряга. Ще го впрегна аз в Дройда. Защо мислиш, че го подготвям отсега за пастир? В Дройда не може да му се случи нищо лошо.

— А не се ли случи на татко ти? И на Стюърт? Никъде не е сигурно. И ти няма да можеш да задържиш Дейн, ако той поиска да си отиде. Както татко ти не успя да впрегне Франк. Там беше цялата работа. Никой не можеше да впрегне Франк. И ако мислиш, че ти, една жена, можеш да впрегнеш сина на Ралф де Брикасар, лъжеш се. То е съвсем очевидно: щом никоя от нас не успя да задържи бащата, на какво основание би задържала сина?

— Мога да загубя Дейн само ако си отвориш устата, мамо. Но те предупреждавам: преди това ще те убия.

— Не се безпокой: моята смърт без друго няма да ти помогне. Няма да издам тайната ти. Аз съм просто една наблюдателка.

— О, мамо! Какво те е направило такава? Защо не си способна да даваш?

Фий въздъхна.

— Събития, станали години, преди ти да се родиш — отвърна тя. Меги яростно размаха юмрук.

— О, не е вярно! След всичко, което ми разказа преди малко? Не подхващай пак тези изтъркани приказки! Глупости са това, глупости, глупости! Чуваш ли, мамо? Ти си затъвала в тези глупости цял живот като муха в сладко!

Фий се засмя широко, с истинско задоволство.

— Някога мислех, че да имаш синове, е по-хубаво, отколкото да имаш дъщеря, но съм грешила. Радвам ти се, Меги, радвам ти се така, както не мога да се радвам на синовете си. Дъщерята я чувствуваш като равна на теб. А със синовете не е така. Те са само безпомощни кукли, с които се ограждаме, и в един момент им нанасяме съкрушителен удар.

Меги се втренчи в нея.

— Ти си безпощадна. Каж ми тогава в какво сме сгрешили.

— В това, че сме се родили — отвърна Фий.

Хиляди и хиляди мъже се връщаха по домовете си, сваляха войнишките униформи и широкополите войнишки шапки и обличаха цивилни дрехи. Лейбъристкото правителство, което още беше на власт,

обърна поглед към големите имения в западните равнини и към поголемите чифлици във вътрешността на континента. Не беше справедливо толкова много земя да принадлежи само на едно семейство, докато хората, служили на Австралия, няма къде да се приютят, пък и страната се нуждаеше от по-интензивно селско стопанство. Шест милиона живееха върху територия, голяма колкото САЩ, но само шепа от тези шест милиона притежаваха земята. Така че най-обширните имения трябваше да се разделят и част от площта им да бъде предадена на ветераните от войната.

Бугела от 150 000 акра намаля на 70 000; двама завърнали се войници получиха по 40 000 акра от Мартин Кинг. Рудна Хуниш беше 120 000 акра и Рос Маккуийн трябваше да даде 60 000 акра на други двама току-що завърнали се войници. И така нататък. Правителството изплати, разбира се, компенсация на фермерите, но сумите бяха много по-малки, отколкото биха им предложили на свободния пазар. И ги заболя. О, как ги заболя! Но Канбера беше непреклонна: чифлици като Бугела и Рудна Хуниш трябва да бъдат разделени. Естествено никой фермер не се нуждаеше от толкова много земя, защото около Гили имаше процъфтяващи чифлици от по 50 000 акра.

Но най-много ги заболя, като разбраха, че този път войниците-фермери ще се справят. След Първата световна война повечето големи имения също бяха подложени на такова преразпределение, но то не беше направено както трябва, а новите скотовъдци нямаха нито подготовка, нито опит; постепенно фермерите си откупиха земите обратно от обезсърчените ветерани. Този път обаче правителството смяташе да финансира образованието и подготовката на скотовъдците.

Почти всички фермери бяха ревностни членове на земеделската партия и ненавиждаха по принцип лейбъристкото правителство, като го отъждествяваха с работническата класа в големите градове, с профсъюзите и с лекомислените според тях интелектуалци-марксиста. А най-силно ги засегна фактът, че Клийри, които бяха известни като привърженици на лейбъристите, не загубиха нито един акър от гигантската Дройда. Като собственост на католическата църква, чифликът не подлежеше на разделяне. Надигна се вой, който стигна чак до Канбера, но там се направи, че не чуват. И със самочувствието си на най-влиятелната класа в страната скотовъдите бяха дълбоко оскърбени от факта, че онези, които държат камшика в

Канбера, го размахват както си искат. Австралия беше федерация от много щати, чиито правителства почти нямаха власт.

А Дройда, подобно на великан в страната на лилипутите, процъфтяваше върху своите четвърт милион акра.

Дъждът идваше и отминаваше — понякога колкото трябва, друг път твърде много или твърде малко, но слава богу, нямаше вече суша като онази. Постепенно овцете се множаха и качеството на вълната им се подобри дори в сравнение с времето преди Голямата суша, а това беше голямо постижение. Всеки държеше в тайна уменията си да отглежда овце. Заговори се за овните на Макс Фокинър край Уорън и всички започнаха да се надпреварват с него за наградата за най-добър овен и овца на великденския панаир в Сидни. Цената на вълната се покачваше главоломно. Европа, САЩ и Япония поглъщаха всяко влакно фина вълна, което Австралия произвеждаше. Другите страни изнасяха по-груба вълна за дебели тъкани и за килими, но само от копринените влакна на австралийските меринози можеше да се прави онзи фин вълнен текстил, който се плъзгаше между пръстите като мека трева. А най-хубавата такава вълна идваше от черноземните равнини на Северозападен Нови Южен Уелс и от Югозападен Куийнсленд.

Като че ли след всичките горестни години най-сетне хората бяха справедливо възнаградени. Приходите на Дройда надхвърляха въображението: милиони лири годишно. Седнала на бюрото си, Фий сияеше от задоволство, а Боб нае още двама пастири. Да не бяха зайците, пасищните условия щяха да са идеални, но зайците бяха напад, от която нямаше отърване.

И в Къщата животът стана изведнъж много приятен. Мрежите не пускаха нито една муха в помещенията и всички се чудеха как изобщо са карали преди. А това, че загрозяваха Къщата, се компенсираше от много преимущества, като например да могат да се хранят на открито на верандата, докато глицинията почуква с листенца по мрежата.

И жабите харесаха мрежата — мънички животинки, зелени на цвят, с тънка позлата. Те се прокрадваха по мрежата от външната ѝ страна и сериозни и важни се втренчваха неподвижно в хората около трапезата. Внезапно някоя от тях подскочаше да улови пеперуда, едва ли не по-голяма от нея, и после пак се вцепеняваше, а две трети от

пеперудата отчаяно пърхаше въвн от препълнената ѝ уста. Дейн и Джъстийн се забавляваха да следят за колко време жабата поглъща напълно една голяма пеперуда, като гледа съсредоточено през мрежата и на всеки десет минути вкарва по малко от пеперудата в гърлото си. Насекомото издържаше дълго и понякога все още се съпротивяваше, докато жабата поглъщаше остатъка от крилата ѝ.

— Пфуй! Каква съдба! — смееше се Дейн. — Представяш ли си половината от теб да е още жива, докато другата половина я смилат?

Благодарение на страстта към книгите — традиция за Дройда — двете деца усвоиха чудесен речник още в ранна възраст. Те бяха интелигентни, будни и се интересуваха от всичко. Животът им беше пълен с удоволствия. Имаха си породисти понита, които растяха заедно с тях; не се съпротивяваха да учат на зелената кухненска маса на мисис Смит уроците от задочното училище; играеха в колибата си на евкалипта, имаха си котки, кучета, дори една опитомена гоана, която се оставяше да бъде водена за каишка и се обръщаше, като я повикат по име. Любимото им животно беше едно мъничко розово прасенце, умно като куче, което наричаха Игъл-Пигъл.

Далеч от градските тълпи, те боледуваха малко и никога не настиваха. Меги изпитваше ужас от детски паралич, дифтерит или някоя друга болест, от която биха могли да се заразят кой знае как, затова им даде всички ваксини, които имаше. Беше чудесен живот, наситен с физически дейности и духовни интереси.

Когато Дейн стана на десет години, а Джъстийн — на единадесет, изпратиха ги в пансион в Сидни — Дейн в „Ривървю“, както изискваше традицията, а Джъстийн в „Кинкопал“. Първия път, когато ги настани в самолета, Меги дълго гледа пребледнелите им, геройски овладени личица, вперени през прозореца, размаханите кърпички — те никога не се бяха отделяли от къщи. Тя много искаше да отиде с тях, да види как ще бъдат настанени, но всички бяха толкова против това, че тя отстъпи. Всички — от Фий до Джимс и Патси — смятаха, че и за двамата е по-добре да са сами.

— Не ги разглезвай — каза строго Фий.

Меги се почувствува раздвоена, когато „ДС-3“ се издигна сред облак прах и се олюля в искрящия въздух. Сърцето ѝ се късаше за Дейн, а се радваше за Джъстийн. В чувството ѝ към Дейн нямаше никаква двойственост: весел и уравновесен по нрав, той даваше и

приемаше обичта естествено като дишането. Но Джъстийн беше едно мило, ужасно чудовище. Човек не можеше да не я обича, защото в нея имаше много неща, които заслужаваха обич: сила, душевна чистота, самостоятелност. Работата беше там, че тя не беше любвеобилна като Дейн, нито създаваше у Меги така приятното чувство, че е необходима. Не беше общителна, нито палава и имаше отчайващия навик да поставя хората в неизгодно положение, по-специално майка си. Меги откриваше у нея много от качествата на Люк, които я вбесяваха, но Джъстийн поне не беше скъперница. И Меги беше признателна дори за това.

Благодарение на добрата самолетна връзка децата можеха да прекарват и най-кратките си ваканции в Дройда. Но след първоначалния период на приспособяване и двамата обикнаха училището. Дейн винаги тъгуваше за Дройда, когато се връщаше в пансиона, но Джъстийн се чувствуваше в Сидни така, сякаш винаги беше живяла там, и когато беше в Дройда, мечтаеше да се върне в града. Йезуитите в „Ривървю“ не можеха да се нахвалят: Дейн беше отличен както в училището, така и на игрището. Затова пък монахините в „Кинкопал“ съвсем не бяха във възторг — кой ли с такива зорки очи и остър език като Джъстийн можеше да спечели симпатиите им? Един клас по-напред от Дейн, тя беше по-добра ученичка от него. Но само в класната стая.

„Сидни морнинг херълд“ от 4 август 1952 г. ги заинтригува. На първата му страница обикновено отпечатваха само една снимка — в средата горе — и тя беше към най-интересния материал за деня. Тези път беше хубава снимка на Ралф де Брикасар.

Негово преосвещенство архиепископ Ралф де Брикасар, понастоящем съветник на държавния секретар на Ватикана, беше ръкоположен днес от негово светейшество папа Пий XII за кардинал.

Ралф Раул, кардинал де Брикасар, е бил дълги години служител на римокатолическата църква в Австралия — от пристигането му като млад свещеник през юли 1919 година до заминаването му за Ватикана през март 1938 година.

Роден на 23 септември 1893 г. в република Ирландия, кардинал де Брикасар е вторият син в семейство на потомци на барон Ранулф де Брикасар, пристигнал в Англия в свитата на Уилям Завоевателя. Верен на семейната традиция, кардинал де Брикасар се посвещава на Църквата. На 17 години постъпва в семинарията и след ръкополагането му е изпратен в Австралия. Първите месеци прекарва на служба при покойния епископ Майкъл Клаби в епархията Уинимъръ.

През юни 1920 г. е преместен като енорийски свещеник в Гилънбоун, в северозападната част на Нови Южен Уелс. Там става монсиньор и продължава да работи в Гилънбоун до декември 1928 г. После става частен секретар на негово преосвещенство архиепископ Клуни Дарк и накрая — частен секретар на папския нунций, негово високопреосвещенство кардинал ди Контини-Верчезе, тогава архиепископ. По това време става и епископ. Когато кардинал ди Контини-Верчезе е извикан в Рим да започне забележителната си кариера във Ватикана, епископ де Брикасар става архиепископ и се завръща в Австралия вече като папски нунций. Този важен за Ватикана пост той заема, докато го призовават в Рим през 1938 г., и оттогава досега шеметно се издига към върховете на централната йерархия в римокатолическата църква. В момента, на 58-годишна възраст, той е един от малцината, на които е поверено определянето на папската политика.

Представител на „Сидни морнинг херълд“ се срещна и разговаря вчера с някои от бившите енориаши на кардинал де Брикасар в областта Гилънбоун. Там добре го помнят, и то с много топли чувства. Този богат овцевъден район е населен предимно с католици.

„Отец де Брикасар основа местното библиофилско общество на Светия кръст — каза Хари Гау, кмет на Гилънбоун. — За времето си това беше забележително дело, щедро финансирано най-напред от Мери Карсън, сега покойница, а след това и от самия кардинал, който никога не забравяше нито нас, нито потребностите ни.“

„Отец де Брикасар беше най-изисканият мъж, който някога съм виждала — каза Фиона Клийри, сегашната управителка на Дройда, една от най-големите и процъфтяващи ферми в Нови Южен Уелс. — Докато беше в Гили, той даваше голяма морална подкрепа на своите енорияши и особено на нас в Дройда, която, както знаете, принадлежи сега на Католическата църква. При наводнения той работеше наред с нас по преместването на добитъка, при пожари също ни помагаше, макар и само да погребеше мъртвите. Той беше действително необикновен във всяко отношение и не познавам човек с по-голям чар от неговия. Виждаше се, че е създаден за велики дела. И ние още го помним, въпреки че има вече двадесет години, откакто ни е напуснал. Да, с право, струва ми се, ще кажа, че някои хора в Гили още тъгуват за него.“

През войната архиепископ де Брикасар служеше вярно и предано на негово светейшество и нему се приписва заслугата, че е убедил фелдмаршал Алберт Кеселринг да обяви Рим за открит град, след като Италия става противник на Германия. Флоренция, молила напразно за същата привилегия, загуби много от историческите си ценности, които бяха възстановени едва след поражението на Германия. Непосредствено след войната кардинал де Брикасар помогна на хиляди бездомни да намерят убежище в други страни и особено енергично участвуваше в имиграционната програма на Австралия.

Независимо че е ирландец по рождение и че като кардинал занапред едва ли ще е свързан със страната ни, Австралия смята, че този забележителен човек до голяма степен ѝ принадлежи.

Меги подаде вестника на Фий и ѝ се усмихна печално.

— Заслужава поздравления, както казах на репортера от „Херълд“. Но не са го отпечатали, а? Само твоите хвалебствия са цитирали почти дословно, виждам. Какъв хаплив език имаш! Поне

знам от кого го е наследила Джъстийн. Чудя се колко ли хора ще са достатъчно прозорливи да прочетат между редовете на казаното от теб.

— Той да, ако изобщо го види.

— Питам се дали си спомня за нас — въздъхна Меги.

— Несъмнено. Та нали в края на краищата намира време да се занимава с работите на Дройда. Разбира се, че си спомня за нас, Меги. Как би могъл да забрави?

— А, да. Не се сетих за Дройда. Никога не сме печелили толкова много, нали? Би трябвало да е извънредно доволен. Така както върви нашата вълна на пазара, сметката ни в банката ще остави сигурно и златните мини с пръст в устата. Нашето Златно руно! Над четири милиона лири, и то само от това, че стрижем блеещите овчици.

— Не ставай груба, Меги, не ти прилича — упрекна я Фий. Напоследък държанието ѝ към Меги, макар и малко рязко, беше стоплено от уважение и нежност. — Справихме се добре наистина. Но не забравяй, че всяка година получаваме и парите си — много или малко. Не плати ли той на Боб сто хиляди като премия, а на всички нас, останалите, по петдесет хиляди? И ако рече утре да ни изхвърли от Дройда, можем да купим Бугела дори и при днешните високи цени на земята. Ами колко получиха децата ти? С хиляди. Бъди справедлива към него.

— Но моите деца не знаят и никога няма да узнаят. Дейн и Джъстийн ще растат с мисълта, че трябва сами да си пробиват път в живота, без да разчитат на щедростта на Ралф Раул, кардинал де Брикасар. Виж ти, второто му име било Раул! Съвсем норманско, нали?

Фий стана, отиде до камината и хвърли първата страница на „Херълд“ в пламъците. Ралф Раул, кардинал де Брикасар, потръпна, намигна ѝ и после се сбръчка с хартията.

— Меги, какво ще направиш, ако дойде?

Меги презрително се изсмя:

— Ами, ще дойде!

— Може и да дойде — рече Фий загадъчно.

Той дойде, и то през декември. Безшумно, без никой да разбере, с една спортна кола „Остин Мартин“, която сам беше карал чак от Сидни. Вестниците не бяха подушили, че е в Австралия, и никой в Дройда не подозираше такова нещо. Когато колата спря на чакълестия

паркинг встрани от Къщата, наоколо нямаше никой и очевидно никой не го беше чул — никой не излезе на верандата да го посрещне.

С всяка клетка на тялото си усещаше десетките мили от Гили насам, вдъхваше уханието на растенията, на овцете, на сухата трева, неспокойна и бляскаща на слънцето. Кенгура и ему, папагали и гоани, милиони стрелкаци се жужащи насекоми, мравки, проточили тънки гъсти редици през пътя, и навсякъде охранени пухкави овце. Обичаше всичко това, защото то съчетаваше по своеобразен начин именно нещата, към които го теглеше сърцето. А отминалите години не бяха накърнили това негово влечение.

Само мрежите срещу мухи бяха новост, но той се усмихна на себе си, като забеляза, че Фий не беше позволила да закрият онази част от верандата на Къщата, която гледаше към пътя за Гили — замрежени бяха само прозорците. И с право, разбира се: големите мрежи биха загрозили фасадата стил „крал Джордж“. Колко ли време живеят призрачните евкалипти? Тези тук сигурно са били пренесени от пустинната вътрешност на страната още преди осемдесет години. А във високите им клони се преплитаха декоративни храсти, преливащи се в медни и пурпурни багри.

Беше вече лято — оставаха две седмици до Коледа — и розите на Дройда бяха в пълен цъфтеж. Навсякъде рози: розови, бели, жълти, алени като кръвта в сърцето, пурпурни като кардиналска мантия. Между клоните на зелената сега глициния се виеха японски рози, розови и бели, спущаха се от покрива на верандата по телената мрежа, обгръщаха черните капаци върху прозорците на втория етаж, протягаха през тях ластарчета към небето. Щерните и подставките им бяха съвсем скрити от погледа. Но сред розите преобладаваше бледо пепеляво розовият цвят. Пепел от рози ли беше? Да, така се казваше. Сигурно Меги ги е посадила, само тя може да е.

До него долетя смехът на Меги и той замря, почти стъписан, после с мъка накара нозете си да го поведат към звука, преминал вече в звънки радостни трели. Точно така се смееше тя като малко момиче. А, ето там! Там, зад буйния храст с пепеляво розови рози, до един евкалипт. Той разтвори с ръце кичестите клони, замаян от уханието им и от този смях.

Но не видя Меги, а едно момче, приклекло в тучната трева. То си играеше с едно розово прасенце, което като лудо се втурваше към

него, хукваше назад, връщаше се обратно. Без да подозира, че го наблюдават, момчето отметна светлокосата си глава и се разсмя. Смехът на Меги — от устата на това непознато дете. Неволно кардинал Ралф пусна клоните и пристъпи напред през самия храст, без да усеща бодлите. Момчето — дванадесет или четиринадесетгодишно, точно на прага на пубертета — вдигна поглед и се стъписа, а прасето изквича, сви опашка и побягна.

Момчето беше обуто в стари къси панталони с цвят каки, без нищо нагоре, и босо; имаше златистокафяв загар на кадифената си кожа. Стройното му момчешко тяло обещаващо да стане силно с тези широки, ъгловати, все още детски рамене, с добре развитите мускули на прасците и бедрата, с плоския корем и тесни ханшове. Косата му беше малко дълга и падаше свободно на къдрици с цвета на тревата в Дройда, а през невероятно гъстите черни мигли гледаха наситеносини очи. Приличаше на млад, избягал ангел.

— Здравейте — усмихна се момчето.

— Здравей — отвърна кардинал Ралф, неспособен да устои на чара на тази усмивка. — Кой си ти?

— Дейн О'Нийл — каза момчето. — А вие кой сте?

— Казвам се Ралф де Брикасар.

Дейн О'Нийл. Значи, син на Меги. Тогава тя не е напуснала Люк О'Нийл, върнала се е при него, родила е това красиво момче, което би могло да е негово, ако не се беше свързал с Църквата преди това. На колко години беше, когато се свърза с Църквата? Не много по-голям от това момче, не много по-зрял. Ако беше почакал, то можеше да е негово. Глупости, кардинал де Брикасар! Ако не беше се свързал с Църквата, щеше да останеш в Ирландия да отглеждаш коне и нямаше да имаш тази съдба, нямаше да знаеш нито за Дройда, нито за Меги Клийри.

— С какво мога да ви услужа? — попита любезно момчето, като се изправи с изящна гъвкавост, която се стори позната на кардинал Ралф, и той реши, че я е наследило от Меги.

— Тук ли е баща ти, Дейн?

— Баща ми ли? — Тъмните, красиво изписани вежди се сключиха. — Не, няма го. Той никога не е идвал тук.

— О, разбирам. А майка ти тук ли е?

— В Гили е, но скоро ще се върне. Баба ми е в къщи. Бихте ли искали да я видите? Аз ще ви заведа. — Сините като метличина очи се втренчиха в него, разшириха се, после се присвиха. — Ралф де Брикасар. Чувал съм името ви. О! Кардинал де Брикасар! Ваше високопреосвещенство, извинете! Простете ми за неучтивостта.

Вместо в одеждите на духовник, той беше облечен с брич, бяла риза и ботуши, но пръстенът с рубин беше на ръката му — не биваше да го сваля, докато е жив. Дейн О'Нийл коленичи, взе изящната ръка на кардинал Ралф в своите също тъй изящни ръце и почтително целуна пръстена.

— Няма нищо, Дейн. Аз не съм дошъл като кардинал де Брикасар, а като стар приятел на майка ти и баба ти.

— Съжалявам, ваше високопреосвещенство, трябваше да позная името ви още щом го чух. Ние тук много често го споменаваме. Но вие го произнесохте малко по-различно, а и малкото ви име ме заблуди. Сигурен съм, че майка ми много ще се радва да ви види.

— Дейн, Дейн, къде си? — викна един нетърпелив глас, много дълбок и очарователно дрезгав.

Сведените клонки на евкалипта се разтвориха и между тях надникна едно момиче на около петнадесет години, пристъпи напред, изправи се. Той веднага я позна по удивителните ѝ очи. Дъщерята на Меги. Цялата в лунички, с изострени черти, с дребно лице — отчайващо различна от Меги.

— А! Здравейте! Съжалявам, не знаех, че имаме гост. Аз съм Джъстийн О'Нийл.

— Джуси, това е кардинал де Брикасар! — съобщи ѝ Дейн уж шепнешком. — Бързо целуни пръстена му!

Безцветните очи го стрелнаха с пренебрежение.

— Ти си се побъркал по религията, Дейн — каза тя невъзмутимо на висок глас. — Не е хигиенично да се целува пръстен. Няма да го целуна. И освен това откъде да знаем, че това е кардинал де Брикасар? Прилича ми на едновременшен фермер. Като... мистър Гордън.

— Той е, той е! — настояваше Дейн. — Моля ти се, Джуси, бъди добра. Заради мен!

— Ще бъда добра само заради теб. Но няма да целуна пръстена му. Отвратителна работа. Откъде да знам кой го е целувал преди мен. Ами ако е бил настинал?

— Няма нужда да целуваш пръстена ми, Джъстийн. Аз съм дошъл на почивка и сега не съм кардинал.

— Така може. Защото ще ви кажа съвсем откровено, че съм атеистка — невъзмутимо му отвърна дъщерята на Меги Клийри. — За четири години в „Кинкопал“ се убедих, че това са чисти глупости.

— Имаш право да мислиш, както искаш — каза кардинал Ралф, като правеше отчаяни усилия да изглежда важен и сериозен като нея. — Може ли да потърся баба ви?

— Разбира се. Трябваме ли ви? — попита Джъстийн.

— Не, благодаря. Сам ще се оправя.

— Добре. — И тя се обърна към брат си, все още зяпнал госта. — Ела да ми помогнеш, Дейн. Хайде!

Но макар че Джъстийн с всички сили го дърпаше за ръката, Дейн остана загледан в кардинал Ралф, докато високата му изправена фигура изчезна зад розите.

— Ти наистина не си с ума си, Дейн. Какво чак толкова се захласваш по него?

— Той е кардинал! — рече Дейн. — Представяш ли си! Истински, жив кардинал в Дройда!

— Кардиналите — издекламира Джъстийн — са принцовете на църквата. Прав си, че е необичайно. Но аз не го харесвам.

Къде другаде можеше да е Фий, ако не на бюрото си? Той прекрачи през големия прозорец и влезе в стаята, при което трябваше да повдигне мрежата. Тя сигурно го беше чула, но продължи да работи: гърбът ѝ беше приведен, златистите ѝ коси бяха посребрени. Той се напрегна и си спомни, че тя трябва да е вече на седемдесет и две години.

— Здравей, Фий — обади се той.

Когато Фий вдигна глава, той видя колко бе променена. Не беше сигурен точно в какво отношение — пак нейното безразличие, но освен него имаше и други неща: някакво омекотяване и закоравяване едновременно, сякаш слабостите на човешката природа не бяха отминали и нея подобно на Мери Карсън. Ах, тези господарки на Дройда! Дали и Меги ще бъде същата, когато дойде нейният ред?

— Здравей, Ралф — отговори тя, сякаш всеки ден го виждаше да влиза през прозореца. — Радвам се да те видя.

— И аз се радвам да те видя.

— Не знаех, че си в Австралия.

— Никой не знае. Имам няколко седмици отпуск.

— Ще останеш при нас, надявам се?

— Къде другаде? — Погледът му се плъзна по красивите стени, спря се на портрета на Мери Карсън. — Знаеш ли, Фий, имаш безупречен вкус. Тази стая може да съперничи на която и да е във Ватикана. Ето например черните яйцевидни медальони с розите — направо гениално хрумване.

— А, благодаря ти. Стараем се според скромните си възможности. Самата аз харесвам повече столовата. Подредих я наново, докато те нямаше. В розово, бяло и зелено. Звучи ужасно, но почакай, ще я видиш. В същност защо ли го правя, сама не знам. Нали къщата е твоя.

— Не е, докато е жив някой от семейство Клийри, Фий — отвърна той кротко.

— Много успокояващо. Е, доста си се издигнал, откакто напусна Гили, разбирам. Чете ли статията в „Херълд“ по ръкополагането ти за кардинал?

Той трепна.

— Четох я. Езикът ти е станал още по-остър, Фий.

— Да, и това ми доставя голямо удоволствие. Толкова години мълчах и не продумвах дума. Не знаех от какво съм се лишавала. — Тя се засмя. — Меги е в Гили, но скоро ще се върне.

Дейн и Джъстийн влязоха през прозореца.

— Бабо, може ли да поядим до сондажа?

— Нали знаете нареждането? Никакво яздене, без майка ви лично да е разрешила. А къде ви е възпитанието? Елате и се запознайте с госта.

— Аз вече говорих с тях.

— О!

— Не трябва ли да сте на училище сега? — обърна се той с усмивка към Дейн.

— Сега е декември. Имаме два месеца лятна ваканция, ваше високопреосвещенство.

Толкова години оттогава: той беше забравил, че в южното полукуълбо децата имат лятна ваканция през декември и януари.

— Дълго ли ще останете тук, ваше високопреосвещенство? — не се стърпя Дейн, зяпнал го като омаян.

— Негово високопреосвещенство ще остане при нас колкото може, Дейн — намеси се баба му, — но мисля, че ще се отегчи да се обръщат към него през цялото време с тази титла. Как ще му казвате? Чичо Ралф ли?

— Чичо ли? — възмути се Джъстийн. — Нали знаеш, че това е против правилата в семейството, нана. Чичовци са ни само Боб, Джек, Хюи, Джимс и Патси. Значи, той ще бъде Ралф.

— Не бъди невежлива, Джъстийн! Що за държание? — упрекна я Фий.

— Остави, Фий, тя е права. И аз предпочитам всички да ме наричат просто Ралф — намеси се бързо кардиналът. Защо ли го ненавиждаше малката хлапачка?

— Аз не мога така — възпротиви се изумен Дейн. — Не мога да ви наричам просто Ралф.

Кардинал Ралф прекоси стаята, хвана с две ръце голите рамене на момчето и се засмя с топлите си сини очи, грейнали в сенчестата стая.

— Разбира се, че можеш, Дейн. Това не е грях.

— Хайде, Дейн, да отиваме в къщичката — нареди Джъстийн.

Кардинал Ралф и синът му се обърнаха към Фий и я погледнаха едновременно.

— Господ да ни е на помощ! — рече Фий. — Хайде, Дейн, бягай навън да играеш, чу ли? — Тя плесна с ръце. — Още ли сте тук!

Момчето хукна с всички сили, а Фий посегна към книгата си. На кардинал Ралф му дожаля за нея и заяви, че ще отиде до готварницата. Как почти нищо не се беше променило! Все същите газени лампи, разбира се. И същото ухание на пчелен восък, на рози в големите вази.

Той дълго стоя и приказва с мисис Смит и момичетата. Междувременно те бяха много остарели, но на тях им отиваше някак си повече, отколкото на Фий. Бяха щастливи. Да, точно така. Истински и почти напълно щастливи. Клетата Фий, тя не беше щастлива. Той жадуваше да види Меги, да разбере дали тя е щастлива.

Но когато излезе от готварницата, Меги не беше се върнала още. И за да запълни времето, тръгна да се разходи през стопанския двор към реката. Какъв покой цареше в гробището! На стената на

гробницата имаше шест бронзови плочи, както последния път. Трябва да се погрижи и него да погребат тук: да не забрави да каже, където трябва, като се върне в Рим. Наблизо забеляза два нови гроба — на стария Том, градинаря, и на жената на един от пастирите, който работел тук от 1946 година и продължава да работи при тях, каза мисис Смит, защото жена му е погребана тук. Фамилното чадърче на китаеца готвач беше доста избеляло от жаркото слънце през годините и първоначалният му царствено червен цвят, преминал през много нюанси, които Ралф още си спомняше, беше сега белезникав, почти пепеляворозов. Меги, Меги. След мен ти си се върнала при него, родила си му син!

Беше много горещо. Полъхна лек ветрец, люшна звънчетата по чадърчето на китаеца и те подеха печалния си тих напев: „Хий Синг, Хий Синг, Хий Синг.“ ЧАРЛИ ВОДНОСЕЦЪТ БЕШЕ ДОБРО МОМЧЕ. И този надпис беше избледнял и почти не се четеше. Е, така трябва. Гробовете трябва да потънат, да изчезнат в пазвите на майката-земя, времето да отмине постепенно тленното им бреме, да ги заличи и само въздухът да си спомня с въздишка. Той не желаше да бъде погребан в някоя крипта на Ватикана между други като него. Искаше да е тук, сред хората, които действително бяха живели.

Като се обърна, очите му срещнаха помътнелия поглед на мраморния ангел. Кардинал Ралф му махна с ръка за поздрав и се извърна, загледан през тревата към Къщата. Тя идваше. Меги.

Стройна, златисторуса, с панталони и мъжка риза, точно като неговата, със сива мека мъжка шапка на тила, с бежови ботуши на краката. Като момче — като сина си, който можеше да бъде негов син. Аз съм мъж, но когато и аз легна тук, няма да съм оставил никого да напомня за този факт.

Тя приближаваше, прекрачи бялата ограда и дойде толкова близо, че той виждаше само очите ѝ, тези сиви, пълни със светлина очи, които не бяха загубили нито красотата си, нито властта над неговото сърце. Ръцете ѝ се обвиха около врата му; съдбата му пак стана досегаема, сякаш никога не се беше откъсвал от нея; устните, трепетни под неговите, не бяха сън — така дълго желани, така дълго. Друго причастие — тъмно като земята, нямащо нищо общо с небето.

— Меги, Меги — повтаряше той, заровил лице в косите ѝ, шапката ѝ беше паднала на тревата, ръцете му я бяха обгърнали.

— Като че ли нищо не се е променило, нали? Нищо не се променя — промълви тя с притворени очи.

— Да, нищо не се променя — повтори той убедено.

— Тук е Дройда, Ралф. Предупредих те, че в Дройда си мой, а не на бога.

— Знам. И все пак дойдох. — Той я притегли долу на тревата. —
Защо, Меги?

— Какво защо? — Ръката ѝ галеше косата му, вече по-бяла, отколкото на Фий. Но все още гъста, все още хубава.

— Защо се върна при Люк? Защо му роди син? — попита той с ревност.

Душата ѝ надникна през светлите си прозорчета и забули мислите ѝ от него.

— Той ме принуди — опита да се оправдае тя. — Само веднъж бях с него. Но имам Дейн и не съжалявам. Дейн заслужава всичко, което изтърпях заради него.

— Прощавай, нямах право да питам. Та нали най-напред аз те тласнах към Люк?

— Така е.

— Дейн е чудесно момче. Прилича ли на Люк?

Тя се усмихна потайно, отскубна няколко тревички, плъзна ръка под ризата по гърдите му.

— Почти не. Никое от децата ми не прилича много нито на Люк, нито на мен.

— Обичам ги, защото са твои.

— Ти си все така сантиментален. Възрастта ти отива, Ралф. Знаех, че ще бъде така, и се надявах да мога да го видя. Познавам те от тридесет години! А ми се струват като тридесет дни.

— Тридесет ли? Нима са толкова много!

— Аз съм на четиридесет и една, мили, значи, толкова са. — Тя се изправи. — Изпратена съм да те поканя официално на чай. Мисис Смит подрежда великолепна маса в твоя чест. А после, като се позахлади, ще има печено агнешко бутче с хрупкава кожица.

Той закрачи бавно до нея.

— Синът ти се смее точно като теб, Меги. Неговият смях беше първият човешки глас, който чух в Дройда. Помислих, че си ти, тръгнах да те търся и открих него.

— Значи, най-напред него си видял тук.

— Да, да.

— И как го намираш, Ралф? — нетърпеливо попита тя.

— Харесва ми. И как иначе, щом е твой син! Но той ме привлича някак много силно, по-силно, отколкото дъщеря ти. Тя като че ли не ме харесва особено.

— Джъстийн ми е дете, но е истинска кучка. Научих се да ругая на стари години, и то благодарение на нея. И на теб донякъде. И на Люк. И на войната. Интересно как всичко се струпа.

— Много си се променила, Меги.

— Така ли? — Меките плътни устни се извиха в усмивка. — Не съм сигурна. Може би е от живота тук, в Големия Северозапад — той ме похабява, сваля едно по едно всичко от мен като седемте воала на Саломе. Или като люспите на лук, както би казала Джъстийн. Това дете е съвсем лишено от поетичност. Аз съм си същата онази Меги, Ралф, само че пооголена.

— Може би.

— Но ти си се променил много.

— В какъв смисъл, Меги?

— Струва ми се, че пиедесталът се поклаща при всеки полъх на вятъра и гледката отгоре те разочарова.

— Така е. — Той се изсмя беззвучно. — И като си помисля, че някога имах дързостта да ти кажа, че не си нищо необикновено! Взимам си думите назад. Ти си единствената жена, Меги. Единствената!

— Какво се е случило?

— Не знам. Дали не открих, че дори и църковните идоли са на глинени крака? Дали не се продадох за паница леща? Дали не посягам към празно пространство? — Веждите му се склочиха като от болка. — Накратко казано, трябва да е точно това. Аз представлявам само купчина клишета, а светът на Ватикана — стар, вкиснат, вкаменен свят.

— Аз бях нещо по-реално, но ти не можа да го разбереш.

— Не бях в състояние да сторя нищо друго, повярвай ми! Знаех накъде трябва да тръгна, но не можех. С теб щях да бъда навярно подобър човек, макар и не толкова забележителен. Но просто не можех, Меги. О, как да ти го обясня?

Пръстите ѝ нежно докоснаха голата му ръка.

— Разбирам го, мили Ралф. Знам, знам... Всеки от нас носи в себе си нещо, от което не може да се отрече, дори то да ни кара да вием от болка и да призоваваме смъртта. Такива сме си и това е. Като в старата келтска легенда за птичката с трън, забит в гърдите, която излива в песен сърцето си и умира. Защото не може иначе — нещо отвътре я тласка. А ние, хората, съзнаваме, че ще сгрешим, още преди да го сторим, но макар да познаваме себе си, пак не можем да променим съдбата си, нали? Всеки от нас пее своята песен, убеден, че по-прекрасна светът не е чувал. Нали виждаш? Сами си забиваме тръните и даже не се питаме защо. Търпим болката и си вгълпяваме, че си заслужава.

— Точно това не проумявам. Тази болка. — Той сведе очи към дланта ѝ, която докосваше нежно ръката му, а му причиняваше такава непоносима болка. — Защо е тази болка, Меги?

— Питай господ, Ралф — отвърна Меги. — Той знае всичко за болката. Нали той ни е създал такива — и нас, и целия свят. Значи, той е създал и болката.

Боб, Джек, Хюи, Джимс и Патси се прибраха за вечеря, понеже беше събота вечер. Утре сутринта отец Уоти трябваше да дойде да прочете молитвата, но Боб му телефонира, че няма да си бъдат в къщи. Излъгаха по необходимост, за да запазят в тайна присъствието на кардинал Ралф. Петимата сина на Пади бяха заприличали поразително на баща си: зрели мъже, говореха бавно, бяха упорити и търпеливи като земята. А колко обичаха Дейн! Не отделяха очи от него и го проследиха с погледи, когато тръгна да си ляга. Явно чакаха с нетърпение деня, когато ще порасне достатъчно, за да тръгне с тях из пасбищата.

Кардинал Ралф откри и причината за враждебността на Джъстийн. Дейн го беше харесал, слушаше го в захлас, въртеше се все около него: тя просто ревнуваше.

След като децата си легнаха, той огледа останалите — братята, Меги, Фий.

— Фий, остави за момент сметките — каза той. — Ела седни при нас. Искам да поговорим.

Тя все още ходеше изправена и не беше загубила хубавата си фигура, само гърдите ѝ се бяха поотпуснали и талията ѝ не беше вече така тънка, което се дължеше повече на възрастта, отколкото на пълнота. Без да продума, тя седна в едно от големите кремави кресла; от едната ѝ страна беше Меги, а недалеч, на мраморните пейки, бяха насядали братята.

— Става дума за Франк.

Името увисна между тях, прозвучало като далечно ехо.

— Какво за Франк? — сдържано попита Фий.

Меги остави плетката си, погледна първо майка си, после кардинал Ралф.

— Казвай, Ралф — подкани го тя, като не можеше да изтрае нито миг повече сдържаността на майка си.

— Франк излежа почти тридесет години в затвора, нали знаете? — попита кардиналът. — Моите хора са ви държали в течение, както се уговорихме, но аз ги бях помолил да не ви тревожат излишно. Аз действително не виждах каква полза може да има за Франк или за вас, ако узнаете мъчителните подробности за самотата и отчаянието му — никой от нас не би могъл с нищо да помогне. Сигурно биха го пуснали още преди няколко години, ако през първите години в Гулбърнския затвор не си беше спечелил лошата слава на буен и неуравновесен. Дори през войната, когато някои затворници бяха освободени, за да отидат в армията, на клетия Франк беше отказана тази привилегия.

Фий вдигна поглед от ръцете си.

— Нравът му е такъв — рече тя с равен глас.

Кардиналът, изглежда, трудно намираше подходящи думи и докато ги търсеше, семейството го наблюдаваше със смесица от надежда и боязън, макар че не съдбата на Франк ги тревожеше.

— Сигурно сте много озадачени защо се върнах в Австралия след толкова години — рече най-сетне кардинал Ралф, без да поглежда към Меги. — Не винаги съм полагал достатъчно грижи за вас и го признавам. Още от деня, в който ви срещнах, мисля най-напред за себе си и поставям себе си на първо място. А когато Светият отец възнагради усърдието ми към Църквата с кардиналска мантия, попитах се дали не мога да направя нещо за Клийри така, че да им покажа колко много държа на тях. — Той си пое въздух и прикова поглед във Фий, а не в Меги. — Върнах се в Австралия да видя какво мога да

сторя за Франк. Спомняш ли си, Фий, когато разговарях с теб след смъртта на Пади и на Стю? Двадесет години минаха оттогава, а още не мога да забравя израза на очите ти. Толкова много енергия и жизненост сломени.

— Да — обади се бързо Боб, приковал поглед в майка си. — Точно така.

— Франк е освободен под гаранция — каза кардиналът. — Само това можах да направя, за да ви докажа чувствата си.

Ако беше очаквал внезапна, ослепителна светлина да озари дълбокия мрак на Фий, щеше да остане разочарован. Най-напред блесна само малко пламъче и може би данъкът, който възрастта взима, нямаше никога да му позволи да се разгори в огън. Но в очите на синовете на Фий той видя истинската му сила и за пръв път от разговора си през войната с онова германско войниче с внушителното име се почувствува действително полезен някому.

— Благодаря ти — каза Фий.

— Ще го приемете ли в Дройда? — обърна се той към мъжете Клийри.

— Тук е неговият дом и тук е редно да се върне — отговори Боб сдържано.

Всички закимаха в знак на съгласие с изключение на Фий, която се беше втреничила като че в нещо, което само тя виждаше.

— Той не е някогашният Франк — продължи кротко кардинал Ралф. — Преди да дойда тук, го посетих в затвора да му съобщя новината и трябваше да му кажа, че всички в Дройда са знаели през цялото време какво се е случило с него. И той не се разсърди — по това ще разберете колко се е променил. Той беше просто... благодарен. И очаква с нетърпение да види отново семейството си и най-вече теб, Фий.

— Кога ще го пуснат? — запита Боб, като се покашля: личеше си, че се радва заради майка си, но същевременно се и бои какво ще стане, когато Франк се върне.

— След една-две седмици. Ще пристигне с вечерния влак. Искан да дойде със самолет, но той отказа: предпочитал влака.

— Патси и аз ще го посрещнем — веднага предложи с готовност Джимс, но после лицето му помръкна. — О! Та ние не знаем как изглежда.

— Не — каза Фий. — Аз ще го посрещна. И то сама. Още не съм остаряла дотолкова, че да не мога да ида с колата до Гили.

— Мама е права — намеси се Меги твърдо, за да предвари братята си, които се готвеха да възразят в един глас. — Нека мама сама го посрещне. Тя е тази, която трябва да го види първа.

— Е, сега имам работа — каза Фий малко безцеремонно, стана и отиде при бюрото си.

Петимата братя станаха едновременно.

— А за нас е време да си лягаме — обяви Боб и умело имитира прозявка, сетне се усмихна свенливо на кардинал Ралф. — Ще бъде като едно време, когато утре прочетете вие молитвата.

Меги сгъна плетката си, прибра я и стана.

— И аз ще кажа лека нощ, Ралф.

— Лека нощ, Меги. — Погледът му я проследи, докато излезе от стаята, и после се обърна към приведения гръб на Фий. — Лека нощ, Фий.

— Моля? Каза ли нещо?

— Казах лека нощ.

— О! Лека нощ, Ралф.

Той не искаше да се качва веднага след Меги.

— Май ще се поразходя, преди да си легна. Да ти кажа ли нещо, Фий?

— Какво? — попита тя разсеяно.

— Мен не можеш да заблудиш никога.

Тя се изсмя презрително и малко зловещо.

— Така ли? Интересно.

Нощ, звезди. Южните звезди, които описват кръг по небето. Той беше загубил вече власт над тях завинаги, макар че те все още бяха там, твърде студени, за да сгриват, твърде далечни, за да дадат утеха. По-близо до господата, който беше нищожно дребен между тях. Той стоя дълго, загледан в тях, заслушан във вятъра в дърветата, с усмивка на уста.

Не искаше да минава покрай Фий и затова се прибра през стълбището в другия край на къщата. Лампата на бюрото ѝ още светеше и той видя приведения ѝ силует — продължаваше да работи. Клетата Фий. Колко ли се бои да си легне, макар че като се върне Франк, може би ще е по-добре. Дано.

На най-горната площадка го посрещна плътна тишина. Една кристална лампа върху тясната масичка в коридора хвърляше мъжделива светлина наоколо за удобство на онези, които стават през нощта. Пламъчето потрепваше, щом нощният бриз издуеше навътре пердето на прозореца до нея. Той я отмина; стъпките му бяха съвсем безшумни по мекия килим.

Вратата на Меги беше широко отворена и през нея струеше по-силна светлина. Той застана за момент в снопа светлина, после влезе в стаята, затвори вратата зад гърба си и завъртя ключа. Облечена в широк халат, тя седеше в едно кресло до прозореца, зареяла поглед над невидимия двор, но извърна глава и го погледна, докато той се приближи до леглото и седна на ръба му. После стана бавно и отиде при него.

— Дай, ще ти помогна да си събуеш ботушите. Ето защо не нося никога високи ботуши. Не мога да ги събувам без събувалка, а тя съсипва хубавите ботуши.

— Нарочно ли си облечена с този цвят, Меги?

— Пепел от рози ли? — усмихна се тя. — Това е любимият ми цвят. Подхожда на косата ми.

Той подпря крак на хълбока ѝ, докато тя издърпа единия ботуш, после ѝ подаде другия.

— Толкова ли беше сигурна, че ще дойда, Меги?

— Нали ти казах: в Дройда си мой. Ако ти не беше дошъл, аз щях да дойда.

Тя изхлузи ризата през главата му и за момент задържа ръката си с чувствена наслада върху голия му гръб, после отиде до лампата и я загаси, докато той подреждаше дрехите си върху облегалката на един стол. Чу я как пристъпва и как съблича халата си. „А утре сутринта трябва да чета молитва... Но чак утре сутрин, когато магията вече отдавна е свършила. Пред мен са нощта и Меги. Аз я исках през цялото време. Тя също е причастие.“

Дейн беше разочарован.

— Мислех, че ще бъдете в червена мантия! — каза той.

— Понякога нося червена тога, Дейн, но само зад стените на двореца. Навън нося черно расо с червен пояс като този.

— Наистина ли имате дворец?

— Да.

— И е пълен с полилеи?

— Да, но и в Дройда е пълно с полилеи.

— О, Дройда! — възнегодува Дейн. — Обзалагам се, че нашите са съвсем малки в сравнение с вашите. Как бих искал да видя двореца ви и вас в червена тога.

Кардинал Ралф се усмихна.

— Кой знае, Дейн? Може би някой ден ще го видиш.

Момчето имаше винаги странно изражение в дъното на очите си — някакъв поглед към далечината. Когато ги обърна към него по време на молитвата, кардинал Ралф го усети особено силно, но не го позна, усети го някак особено близък. Никой мъж и никоя жена не се виждат в огледалото такива, каквито са в същност.

Луди и Ан Мюлер трябваше да пристигнат за Коледа, както всяка година. Къщата се изпълни с радостни хора, които очакваха най-хубавата Коледа от много години насам. Мини и Кет си тананикаха, докато работеха, бузестото лице на мисис Смит сияеше, Меги без възражения предостави Дейн на кардинал Ралф, а Фий изглеждаше пощастлива и по-малко се заседяваше на писалището си. Мъжете използваха всеки повод да се прибират вечер в къщи, защото след вечеря всекидневната се изпълваше с глъч, а мисис Смит се зае да приготвя за преди лягане печени филийки с топено сирене, горещи кифлички с масло и сладкиш със стафиди. Кардинал Ралф протестираше, че ще напълнее от толкова обилна и хубава храна и след три дни сред въздуха, хората и храната в Дройда започна да губи поизмършавелия си, изпит вид, който имаше, като пристигна.

Четвъртият ден настъпи много горещ. Кардинал Ралф беше отишъл с Дейн да докарат едно стадо, Джъстийн се цупеше сама в клоните на евкалипта, а Меги си почиваше сред възглавниците в едно тръстиково кресло на верандата. Чувстваше се до костите отмаляла, преситена, щастлива. Една жена може да мине години наред без това, но беше прекрасно, когато е именно с желания мъж. Когато беше с Ралф, всяка частица от нея участвуваше, с изключение на онова, което принадлежеше на Дейн, а когато беше с Дейн, оживяваше всяка

частица от нея, с изключение на онова, което принадлежеше на Ралф. Само когато и двамата едновременно присъстваха в нейния свят както сега, тя се чувствуваше съвсем цялостна. И нищо чудно. Дейн беше синът ѝ, а Ралф — нейният мъж.

Едно нещо само помрачаваше щастието ѝ: Ралф не беше разбрал. И устата ѝ остана затворена за нейната тайна. Щом той не можеше сам да види, защо да му казва? С какво беше заслужил да му каже? А загдето можа да допусне дори и за миг, че тя се е върнала при Люк по свое желание, съвсем не можеше да му прости. Не заслужаваше да му казва, щом беше в състояние да мисли така за нея. Понякога тя усещаше върху себе си бледия ироничен поглед на Фий и му отвръщаше невъзмутима. Фий разбираше, наистина разбираше. Разбираше тази полуомраза, негодуванието, желанието да отмъсти за дългите години самота. Хукнал да лови дъгата — такъв си беше Ралф де Брикасар. И защо пък тя да го дари с най-прекрасната багра на тази дъга — сина му? Нека бъде лишен от това. Нека страда, без в същност да знае, че страда.

Телефонът извънтя за Дройда. Меги го чу, без да трепне, но като разбра, че майка ѝ я няма, отиде да се обади.

— Мисис Фиона Клийри, ако обичате — чу се мъжки глас.

Меги я повика и Фий пое слушалката.

— Фиона Клийри на телефона — каза тя и докато слушаше, цветът постепенно изчезна от лицето ѝ и то стана като в дните след смъртта на Пади и Стю — изтъняло и уязвимо. — Благодаря ви — каза накрая тя и окачи слушалката.

— Какво има, мамо?

— Франк е освободен. Идва си днес следобед с пощенския влак. — Тя погледна часовника си. — Трябва скоро да тръгвам: два часът минава.

— Нека да дойда с теб — предложи Меги, така преливаща от щастие, че не можеше да гледа как майка ѝ страда: усещаше, че предстоящата среща не носи само радост на Фий.

— Няма нужда, Меги. Погрижи се за всичко тук и забави вечерята, докато се върна.

— Не е ли чудесно, мамо? Франк се връща тъкмо за Коледа!

— Да — каза Фий, — чудесно е.

Никой не пътуваше вече с вечерния влак, щом можеше да вземе самолет, така че докато измине с пухтене шестстотинте мили от Сидни, сваляше пътниците си — повечето от втора класа — ту в едно, ту в друго градче и до Гили остана да стовари малцина.

Началник-гарата познаваше мисис Клийри, но никога не би помислил да я заговори. И сега само си кимнаха; той я проследи с поглед как слиза по дървените стълби от горното мостче и се изправя неподвижно на високата платформа. „Изискана жена — помисли си той, — с модна рокля и шапка, с обувки на токове, с хубава фигура и няма много бръчки по лицето за нейната възраст: ето как добре се отразява на жената лекият живот в чифлиците.“

Франк пръв разпозна майка си, която го отличи повече със сърцето си. Той беше на петдесет и две години — през времето, докато не беше го виждала, бе преминал от младостта в зрялата възраст. Мъжът, който стоеше сред залеза на Гили, беше твърде слаб, почти мършав и много бледен, косата му стигаше до половината на тила, носеше безформени дрехи, които почти висяха на тялото му, чиято някогашна сила още личеше въпреки дребния ръст, а изящните му пръсти бяха свити около периферията на сивата касторена шапка. Не беше прегърбен, нито изглеждаше зле, но безпомощно мачкаше шапката в дланите си и като че ли не очакваше някой да го посрещне, нито знаеше какво да прави.

Като се владееше добре, Фий с бързи крачки отиде до него.

— Здравей, Франк — каза тя.

Той вдигна очите, които някога бляскаха и искряха, а сега гледаха от хлътналите орбити на един застаряващ човек. Това съвсем не бяха очите на Франк. Изчерпани, укротени, безкрайно уморени. Но докато поглъщаха Фий, в тях се появи особено изражение на страдание, на безпомощност, молба на умиращ човек.

— О, Франк! — рече тя, прегърна го, залюля главата му на рамото си. — Няма нищо, няма нищо — мълвеше тя все по-нежно. — Няма нищо.

Отначало той седеше отпуснат и уморен в колата, но докато „Ролсът“ набираше скорост и се отдалечаваше от града, той взе да

проявява интерес към околността и погледна през прозореца.

— Съвсем същото си е — пророни той.

— Сигурно. Времето тече бавно по тези места.

Те минаха по скърцащия дървен мост над калните, спаднали води на реката, обточена с плачещи върби. В коритото ѝ се виждаха преплетени клони и чакъл, тъмнееха локви, евкалиптови дървета растяха навсякъде из камънака.

— Река Барун — каза той. — Мислех, че никога повече няма да я видя.

Зад тях се кълбеше облак прах, а пред тях пътят — като на рисунка по перспектива — се беше опнал през безкрайната тревиста равнина, в която нямаше нито едно дърво.

— Пътят е нов, а, мамо? — мъчеше се той отчаяно да намери тема за разговор, да направи всичко да изглежда по-естествено.

— Да, прокараха го от Гили до Милпаринка веднага след войната.

— Можеха да го залоят с малко асфалт, а не да го оставят пращен като едно време.

— За какво? Нали сме свикнали да гълтаме прахоляка, а помисли си колко ще струва да го направят така, че да няма кал. Пътят е прав, добре го поддържат и ни спестява тринадесет от всичките двадесет и седем порти. Остават само четиринадесет между Гили и Къщата, но сега ще видиш какво сме направили с тях. Няма вече отваряне и затваряне на порти, Франк.

„Ролсът“ стъпи на една рампа пред желязна врата, която лениво се вдигна, а щом колата мина под нея и се отдалечи на няколко метра, вратата сама се затвори.

— Чудесата нямат край! — отбеляза Франк.

— Ние бяхме първия чифлик в околността, който постави автоматични порти, но само между Милпаринка и стопанския двор. Портите на пасищата все още трябва да се отварят и затварят ръчно.

— Онзи, дето е изобретил това, е трябвало сигурно да отваря и да затваря много врати през живота си, а? — засмя се Франк и това беше първият признак, че му е поолекнало.

После отново замълча, а майка му се съсредоточи само върху шофирането, понеже не искаше да го притеснява. Като минаха и под последната врата и влязоха в стопанския двор, той ахна.

— Бях забравил колко е хубаво! — възкликна той.

— Това е домът ни — отвърна Фий, — грижих се за него.

Тя закара „Ролса“ до гаражите и тръгна с Франк към Къщата, а той си носеше куфара.

— Какво предпочиташ, Франк, стая в голямата къща или да живееш сам в една от задните къщи за гости? — попита майка му.

— Ще се настаня в къщата за гости, благодаря. — Морните очи се спряха върху лицето ѝ. — По-добре да съм далеч от хората — добави той и това бе първият и последен намек за условията в затвора.

— Там и ти ще се чувствуваш по-добре — каза тя и го поведе към гостната. — Къщата е пълна с хора сега — тук са и кардиналът, и Дейн, и Джъстийн, а Луди и Ан Мюлер ще пристигнат в другиден за Коледа. — Тя дръпна ширита на звънеца да донесат чая и бързо обиколи стаята да запали всички газови лампи.

— Луди и Ан Мюлер ли? — озадачи се той.

Тя тъкмо оправяше фитила на една лампа, но се спря и го погледна.

— Много време мина, Франк. Мюлерови са приятели на Меги. — И като нагласи пламъка, както искаше, настани се в своето кресло. — Ще вечеряме след един час, но нека най-напред да пием чай. Искам да си промия гърлото от прахта по пътя.

Франк седна неловко на крайчеца на една от табуретките в бежова коприна и огледа стаята със страхопочитание.

— Няма нищо общо с това, което беше по времето на леля Мери.

Фий се усмихна:

— Надявам се.

Тогава влезе Меги и на него му беше по-трудно да възприеме нея като зряла жена, отколкото майка си като възрастна. Докато сестра му го прегръщаше и целуваше, Франк извърна лице, сви се в торбестото си палто и затърси с поглед майка си, която сякаш му казваше с очи: няма значение, скоро всичко ще се уталожи, само почакай. Минута по-късно, докато той още търсеше да каже нещо подходящо на тази нова Меги, появи се дъщерята на Меги — високо, слабо момиче, което седна сковано и взе да мачка полата си с големите си ръце, а светлите ѝ очи се спираха ту на едно, ту на друго лице. Синът на Меги дойде с кардинал Ралф и седна на пода до сестра си — красиво момче, излъчващо спокойствие и благородство.

— Франк, много се радвам — рече кардинал Ралф и му стисна ръката, после се обърна към Фий, повдигнал лявата си вежда. — Чаша чай ли? Чудесна идея.

Братята Клийри влязоха едновременно и това беше много тежко — те изобщо не му бяха простили. Франк знаеше защо: загдето беше огорчил майка им. Но той не можеше да им каже нищо, което биха разбрали, не можеше да сподели с тях болката, самотата, да ги помоли за прошка. Само майка му имаше значение за него, а тя никога не беше помислила, че трябва да прощава нещо.

Кардиналът беше този, който поддържаше духа — той поведе разговора около масата на вечеря и го продължи, когато се върнаха в гостната: говореше с дипломатична лекота и винаги гледаше да включи и Франк.

— Боб, откакто дойдох, все се каня да те питам къде са зайците — каза кардиналът. — Видях милиони дупки, но нито един заек.

— Всички зайци измряха — отвърна Боб.

— Как така измряха?

— Така. От нещо, наречено миксоматозис. До четиридесет и седма година зайците и сушата едва не съсипаха Австралия като селскостопанска държава. Бяхме се отчаяли — обясняваше Боб, доволен, че познаваше добре въпроса и че темата изключва Франк.

Но точно в този момент Франк, без да иска, настрои по-малкия си брат против себе си, като каза:

— Знаех, че е било тежко, но не предполагах, че е било бедствие. — И той поизправи рамене, убеден, че кардиналът ще остане доволен от дребния му принос към разговора.

— Съвсем не преувеличавам! — отвърна му Боб язвително: та откъде можеше да знае Франк?

— И какво стана? — бързо попита кардиналът.

— По-миналата година Организацията за научно и индустриално развитие на Британската общност започна експериментална програма в щата Виктория: зайците бяха заразени с този нов вирус. Не знам точно какво е вирус, но мисля, че е нещо като бацил. Във всеки случай този нарекоха миксоматозен вирус. Отначало той, изглежда, не се разпространяваше много, макар че всички зайци, заразени с него, измряха. Но след около една година инфекцията пламна като пожар, пренасяна от комарите, както казаха, но май че и от семената на

минзухара. И оттогава зайците измират с милиони, направо изчезнаха. От време на време можеш да видиш някой и друг болен заек с буци по муцуната — много грозен. Но това е голяма работа, Ралф, великолепно! Представяш ли си — нищо друго не може да се зарази от миксоматоза, дори и сродни животни. Така че благодарение на ОНИРБО зайците вече не ни тормозят.

Кардинал Ралф впери поглед във Франк.

— Представяш ли си какво значи това, Франк? Разбираш ли?

Клетият Франк поклати глава: искаше му се всички да го оставят да потъне в своята самота.

— Това е биологическа война в широк мащаб. Чудя се дали останалият свят знае, че тук, в Австралия, от 1949 до 1952 година се е воювало с вируси срещу милиарди живи същества, които накрая са били унищожени. Е, не е ли истина? Това не са само приказки на жълтата преса, а научен факт. Вече не им трябва нито атомни, нито водородни бомби. Разбирам, че е трябвало да се направи, необходимостта го е изисквала и това е може би най-невъзпятото научно постижение на света. Но е ужасно, нали?

Дейн внимателно следеше разговора.

— Биологическа война ли? Никога не съм чувал за такова нещо. Какво точно значи това, Ралф?

— Това е ново понятие, Дейн, но аз съм папски дипломат и трябва да съм в течение на думи като „биологическа война“. Накратко казано, това означава именно миксоматоза. Отглежда се един бацил, който може да убива или осакатява само един определен вид живи същества.

Почти несъзнателно Дейн се прекръсти и се облегна на коленете на Ралф де Брикасар.

— Остава ни само да се молим.

Кардиналът сведе поглед към русата глава и се засмя.

Франк успя най-сетне да се приобщи към живота в Дройда благодарение на Фий, която въпреки упорството на другите Клийри продължи да се държи така, сякаш най-големият ѝ син е отсъствал от къщи само за малко и нито е посрамил семейството, нито е наранил тежко майка си. Кротко и незабележимо тя го скъта в уединеното

местенце, което той очевидно търсеше, отделно от другите ѝ синове, и не го насилваше да възвърне макар и част от някогашната си жизненост. От нея не беше останало и помен — тя го разбра още когато срещна погледа му на гарата в Гили. Потънал беше в едно съществуване, което не желаше да обсъжда с нея. Тя можеше най-много да направи така, че той да се чувства добре, а за това трябваше да приеме сегашния Франк съвсем естествено.

Не ставаше и дума да работи в пасбищата — едно, че братята му не го искаха, пък и той не желаше да се връща към живота, който винаги беше мразил. Приятно му беше да гледа как растат тревите и цветята и затова Фий му намери работа в парка и го остави на мира. Полека-лека братята Клийри свикнаха с Франк в лоното на семейството и взеха да се убеждават, че страхът им да не ги лиши от нещо е бил съвсем неоснователен. Нищо не можеше да промени чувствата на майка им към него: дали е в затвора или в Дройда, той си оставаше нейният Франк. Важното беше, че присъствието му в Дройда я правеше щастлива. А той не се натрапваше и присъствието му не променяше нищо.

Но завръщането на Франк не донесе радост на Фий и това беше съвсем обяснимо. Като беше пред очите ѝ всеки ден, тя изпитваше по-друга мъка от онази да не го вижда изобщо. Ужасно болно ѝ беше да вижда пред себе си един съсипан живот, един съсипан човек. Най-любимият ѝ син бе преминал през агония, която тя не можеше дори да си представи.

Един ден, шест месеца след завръщането на Франк, Меги влезе в гостната и завари майка си до големия прозорец да гледа Франк, който подкастриаше широкия бордюр от рози покрай алеята. И от онова, което прочете по привидно спокойното лице на Фий, Меги се хвана за сърцето:

— О, мамо! — рече тя безпомощно.

Фий я погледна, поклати глава и се усмихна.

— Няма нищо, Меги — каза ѝ тя.

— Ако само можех да направя нещо!

— Можеш. Дръж се както досега. Много съм ти благодарна. Ти ми стана съюзник.

ГЛАВА ШЕСТА
1954–1965. ДЕЙН

— И така — обърна се Джъстийн към майка си, — реших вече какво ще уча.

— Мислех, че отдавна си решила. Нали щеше да постъпиш в художествения факултет на университета в Сидни?

— О, това беше само за твое успокоение, докато си направя моите планове. Но сега вече всичко е уредено и мога да ти кажа.

Меги вдигна глава от готварската маса, където изрязваше от бисквитено тесто елхички. Мисис Смит беше болна и те я заместваха в готварницата. Майката отпрати към дъщеря си уморен, нетърпелив, безпомощен поглед. Можеше ли да се излезе на глава с Джъстийн? Дори да кажеше, че отива да стане проститутка в някой публичен дом на Сидни, Меги много се съмняваше, че би могла да я разубеди. Милата, ужасна Джъстийн — най-непокорна от непокорните.

— Казвай, цялата съм в слух — подкани я тя и продължи да прави бисквити.

— Ще ставам актриса.

— Какво?

— Актриса.

— Мили боже! — Елхичките бяха зарязани. — Слушай, Джъстийн, не обичам да ти се меся, а още по-малко да те засягам, но наистина ли смяташ, че имаш... физическите данни за актриса.

— О, мамо! — възмути се Джъстийн. — Не филмова звезда, а актриса! Нямам намерение да люлея бедра, да пъча гърди и да цупя влажни устни. Искам да играя! — Тя нареждаше парчета говеждо без тлъстина в бурето за осоляване. — Имам достатъчно пари да се издържам, докато завърша образованието, което искам, нали?

— Да, благодарение на кардинал де Брикасар.

— Тогава всичко е наред. Ще уча актьорско майсторство при Албърт Джоунс в театър „Кулоден“ и съм писала до Кралската академия за драматично изкуство в Лондон с молба да ме включат в списъка на кандидатите.

— Добре ли го обмисли, Джуси?

— Добре. Отдавна съм го решила. — И последното парче сурово месо беше нагласено в саламурата; Джъстийн хлопна отгоре капака на бурето. — Така! И докато съм жива, не искам да виждам вече осолено говеждо.

Меги ѝ подаде пълната тава с бисквити.

— Я ги пъхни във фурната на двеста градуса. Трябва да призная, че съм малко изненадана. Винаги съм мислила, че момиченцата, които искат да станат актриси, постоянно играят някакви роли, но единствената роля, която съм те видяла да играеш, е на самата себе си.

— О, мамо, ето че пак бъркаш кинозвездите с актрисите. Наистина ме отчайваш.

— Добре де, а кинозвездите не са ли актриси?

— От много по-долна категория. Освен ако не са започнали най-напред от сцената. И Лорънс Оливие например прави от време на време по някой филм.

На нощното шкафче на Джъстийн имаше една снимка на Лорънс Оливие с автограф. Меги беше сметнала това просто за младежко увлечение и си помисли тогава, че Джъстийн поне има вкус, докато приятелките ѝ, които идваха понякога на гости, носеха снимки на Таб Хънтър и Рой Калун.

— И все пак недоумявам — продължаваше Меги, клатейки глава. — От къде на къде актриса!

Джъстийн вдигна рамене.

— Ами къде другаде мога да крещя, да викам и да вия, ако не на сцената? Нали не е разрешено нито тук, нито в училище, нито никъде! А пък аз обичам да крещя, да викам и да вия, дявол да го вземе!

— Но ти рисуваш толкова хубаво, Джуси? Защо не станеш художничка? — настояваше Меги.

Джъстийн се извърна от голямата газова печка и почука с пръст по една от бутилките с газ.

— Трябва да кажа на прислугата да смени бутилката, че газта свършва. За днес може би ще стигне. — Светлите очи огледаха Меги с известно съжаление. — Може ли да си толкова непрактична, мамо? Нали уж само децата не се замислят над практичната страна на професията? Слушай какво, не желая да умра от глад в някоя мансарда и да се прочуя след смъртта си. Искам да се порадвам на слава приживе и да имам достатъчно пари. Така че ще рисувам за

удоволствие, а ще си изкарвам прехраната в театъра. Съгласна ли си така?

— Ти имаш доходи от Дройда, Джуси — призна отчаяна Меги, нарушавайки клетвата си да мълчи, каквото и да става. — Няма опасност да умреш от глад в някоя мансарда. Ако предпочиташ да рисуваш, рисувай. Можеш да си го позволиш.

Джъстийн наостри уши заинтригувана.

— Колко пари имам, мамо?

— Достатъчно, за да не работиш никога нищо, ако предпочиташ.

— Колко досадно! И да стигна дотам, че цял ден да говоря по телефона и да играя бридж, както правят майките на повечето ми съученички. Защото смятам да живея в Сидни, а не в Дройда. Сидни ми харесва много повече от Дройда. — В очите ѝ се появи искрица надежда. — А ще стигнат ли да си платя да ми махнат луничките с онези нови електрически уреди?

— Предполагам. Но защо ти трябва?

— Ами може тогава някой да обърне внимание и на лицето ми.

— Аз пък мислех, че лицето няма чак толкова значение за една актриса.

— Стига вече, мамо. Тормозят ме тези лунички.

— Сигурна ли си, че не предпочиташ да станеш художничка?

— Съвсем сигурна, благодаря. — Тя направи няколко танцови стъпки. — Ще ставам актриса, уважаема госпожо.

— И как се добра до „Кулоден“?

— Явих се на конкурс.

— И го издържа? И те приеха?

— Твоята вяра в дъщеря ти е трогателна, мамо. Разбира се, че ме приеха. Чудесна съм, ако искаш да знаеш. Един ден ще стана много известна.

Меги разтвори малко зелена боя за сладки в бялата глазура и започна да шприцова опечените вече курабии.

— Толкова ли държиш на славата, Джъстийн?

— Да. — Тя сипа захар върху размекнатото масло, което беше взело формата на купата: въпреки че бяха заменили старата готварска печка с газова, в кухнята беше много горещо. — Твърдо съм решила да стана известна.

— Не искаш ли да се омъжиш?

По лицето на Джъстийн се изписа пренебрежение.

— Няма опасност! Да бърша цял живот сополиви носове и наакани дупета ли? И да се кланям на някого, дето и на малкия ми пръст не може да се хване, а пък се мисли за по-умен от мен? Хо-хо-хо! Не съм по тази част!

— Вече наистина прекаляваш. Откъде си научила този език?

Джъстийн започна бързо и сръчно — само с една ръка — да чупи яйца в един дълбок съд.

— В моя реномиран девически колеж, разбира се. — Тя започна с ожесточение да разбива яйцата с тел. — Иначе бяхме много възпитани момичета. И много културни. Други кокошки в пубертета не биха могли да проумеят например изисканата ругатня на латински в този лимърик^[1]:

*Имаше един римлянин от Винидиум,
чиято риза беше от иридиум,
а щом го запитаха защо носи жилетка,
той отвърна: „Id est
bonum sanguinem praesidium.“*

Меги направи гримаса.

— Знам, че ще съжалявам, но все пак ще те попитам: какво точно отговорил римлянинът?

— „Защото дяволски добре ме пази, проклетата.“

— Само това ли? Очаквах да е нещо по-неприлично. Но да се върнем на думата си, мило момиче, въпреки че така умело се опита да смениш темата. Защо си толкова против женитбата?

Джъстийн се изсмя пренебрежително — ироничният смях на баба й, въпреки че рядко го чуваше.

— Ти ли ми задаваш този въпрос, мамо? Точно ти?

Меги почувствува как лицето й пламва и се наведе над тавата със светлозелени дръвчета.

— Не бъди нахална, колкото и житейска мъдрост да си събрала за седемнадесет години.

— Защо става така? — обърна се Джъстийн като че ли към купата, в която биеше яйца. — Щом някой дръзне да пристъпи в

запазената територия на родителите си, изведнъж се оказва, че е нахален. И какво толкова ти казах? Попитах те само ти ли ми задаваш този въпрос. И с пълно право, дявол да го вземе! Да не би да казвам, че не си сполучила или си сторила грях, или нещо по-лошо? Ако искаш да знаеш, според мен ти си постъпила дяволски разумно, като си се отървала от съпруга си. За какво ти е? Децата ти не са лишени от мъжко присъствие с толкова много чичовци наоколо, а пък ти си имаш достатъчно пари да се издържаш. И аз мисля като теб — да се женят глупачките!

— Ти си също като баща си!

— Пак увърташ. Щом нещо в мен не ти хареса, ставам като баща си. Е, няма как, трябва да ти вярвам, след като никога не съм виждала господина.

— Кога заминаваш? — попита Меги, загубила всякаква надежда. Джъстийн се ухили.

— Нямах търпение да се отървеш от мен ли? Нищо, мамо, никак не ти се сърдя. Само че не мога да ти помогна. Нали знаеш, че просто обичам да шокирам хората, особено теб. Какво ще кажеш да ме закараш утре на летището, а?

— Хайде да е в другиден. Утре ще те заведе в банката да видиш с какво разполагаш. И слушай, Джъстийн...

Джъстийн сипваше брашно и бъркаше умело, но промяната в гласа на майка ѝ я накара да вдигне поглед.

— Кажи.

— Ако изпаднеш в беда, върни се у дома, моля те. За теб винаги ще има място в Дройда, запомни това. Каквото и да сториш, в Дройда можеш да се върнеш винаги.

Погледът на Джъстийн омекна.

— Благодаря ти, мамо. В същност по душа ти си една добра старица.

— Старица ли? — ахна Меги. — Аз не съм стара. Само на четиридесет и три съм.

— Господи! Толкова много ли са годините ти?

Меги замери Джъстийн с една курабия и я удари по носа.

— Ах, ти, проклетнице! — разсмя се майката. — Истинско чудовище си! Караш ме да се чувствавам на сто.

Дъщеря ѝ се засмя самодоволно.

В този момент влезе Фий да види как върви работата в кухнята. Меги почувства истинско облекчение.

— Знаеш ли, мамо, какво ми каза току-що Джъстийн?

Очите на Фий не бяха годни вече за нищо — освен за счетоводството, а и то ѝ струваше голямо усилие.

— Откъде да знам какво ти е казала Джъстийн? — отвърна тя спокойно и се потърси леко при вида на зелените курабии.

— Просто си помислих, че може и да знаеш, защото понякога се изненадвам, че ти и Джуси си имате малки тайни от мен. Сега например тя тъкмо ми съобщава нещо и ти влизаш най-неочаквано.

— Хъм-м, на вкус са по-добри, отколкото на вид — отбеляза Фий, като отхапа една курабия. — Уверявам те, Меги, никога не съм насърчавала дъщеря ти да заговорничи с мен зад гърба ти. Какво пак си оплескала, Джъстийн? — И тя се обърна натам, където Джъстийн изсипваше току-що приготвената смес в намазани и набрашнени форми.

— Казах на мама, че ще ставам актриса, бабо. Това е.

— Само това ли? А вярно ли е, или е просто една от невъзможните ти шеги?

— Напълно вярно. Постъпвам в „Кулоден“.

— Така, така... — рече Фий и се облегна на кухненската маса, гледайки дъщеря си с ирония. — Възхищавам се от децата — сами знаят какво да правят, а, Меги?

Меги не отговори.

— Не одобряваш ли, бабо? — наежи се Джъстийн, готова да се бори.

— Аз? Да не одобрявам? Не е моя работа как ще устроиш живота си, Джъстийн. Освен това аз мисля, че ще станеш добра актриса!

— Сериозно ли говориш? — недоумяваше Меги.

— Разбира се — каза Фий. — Джъстийн знае какво да избере. Нали така, моето момиче?

— Точно така — грейна Джъстийн и отмахна една влажна къдрица, паднала над окото ѝ.

Меги долови в погледа, отправен към баба ѝ, нежност, каквато Джъстийн почти никога не проявяваше към майка си.

— Ти си добро момиче, Джъстийн — рече Фий, дъвчейки курабията, която беше отхапала с такова недоверие. — Съвсем не са

лоши, само че трябваше да им направите бяла глазура.

— Дърветата не могат да бъдат бели — възрази Меги.

— Как да не могат, щом са елхи. Нали са покрити със сняг — настоя майка ѝ.

— Късно е вече: ще си останат зелени като повръщано — каза през смях Джъстийн.

— Джъстийн!

— Опа! Извинявай, мамо, забравих, че ти се повдига от такива думи.

— Не ми се повдига — ядоса се Меги.

— Дойдох да видя дали случайно няма да има чай — обади се Фий, взе си стол и седна. — Джъстийн, бъди добро момиче и сложи чайника.

Седна и Меги.

— Мислиш ли, че Джъстийн ще успее, мамо? — попита тя с тревога в гласа.

— Защо да не успее — зачуди се Фий, гледайки как внучката ѝ изпълнява ритуала по приготвянето на чая.

— Може да е само временно увлечение.

— Временно увлечение ли е, Джъстийн? — запита Фий.

— Не — троснато ѝ отвърна Джъстийн, докато подреждаше чашите и чинийките на старата зелена кухненска маса.

— Сложи бисквитите в чиния, Джъстийн! Не ги слагай на масата в кутия — напътстваше я Меги машинално. — И за бога, не цопвай цялото шише с мляко на масата, а отсипи в каничката, както му е редът.

— Добре, мамо. Извинявай, мамо — отговаряше Джъстийн също така машинално. — Не виждам смисъл във всички тези усложнения, и то в кухнята. Само дете трябва после да връщам обратно каквото е останало и да мия няколко съда повече.

— Прави, каквото ти се казва, защото така е по-хубаво.

— Та да се върнем на думата си — настоя Фий. — Според мен няма какво повече да се обсъжда. Смятам, че трябва да оставим Джъстийн да се опита и мисля, че тя ще се справи много добре.

— Защо и аз не можех да съм така сигурна? — намръщи се Меги.

— Мислила ли си за славата и за известността, Джъстийн? — попита я сериозно баба ѝ.

— Без тях не може — отвърна Джъстийн, като с подчертан жест постави на масата кафявия кухненски чайник и побърза да седне. — Не се сърди, мамо, но в кухнята няма да сервирам чая в сребърен чайник и толкова.

— Този е съвсем подходящ — засмя се Меги.

— Ех, че хубаво! Няма нищо по-приятно от чашата чай — наслаждаваш се Фий, отпивайки от чая. — Джъстийн, защо все така зле представяш нещата пред майка си? Нали знаеш, че не е само въпрос на слава и пари, а и на вътрешно чувство?

— Как на вътрешно чувство, бабо?

— Ами така. Ти смяташ, че си създадена да бъдеш актриса, така ли?

— Да.

— Тогава защо не го обясни така на майка си? Защо я тревожиш с приказки на лекомислено момиче?

Джъстийн вдигна рамене, изпи чашата си до дъно и я бутна към майка си да ѝ налее още.

— Н'знам.

— Не знам — поправи я Фий. — Надявам се, че поне на сцената ще говориш правилно. Значи, искаш да станеш актриса, защото смяташ, че това е твоето призвание, нали?

— Сигурно — отвърна неохотно Джъстийн.

— Ах, тази непреклонна гордост на Клийри! Тя може и да те провали, ако не се научиш да я обуздаваш. Този глупав страх да не ти се присмеят или подиграят за нещо. Само че защо очакваш именно от майка си подобна жестокост, не знам. — Фий потупа Джъстийн по ръката. — Не упорствай, Джъстийн, бъди сговорчива.

Но Джъстийн поклати глава.

— Не мога — каза тя.

Фий въздъхна.

— Ами защо ти е притрябвала моята благословия за това, което си намислила?

— Ще ти бъда благодарна, бабо.

— Хайде тогава, прояви благодарността си на дело, като отидеш да намериш чичо си Франк и му кажеш, че в кухнята има чай.

Джъстийн излезе, а Меги изумена погледна Фий.

— Мамо, ти си чудесна, повярвай ми.

Фий се усмихна.

— И не можеш да отречеш, че никога не съм се опитвала да казвам на децата си какво да правят.

— Никога — ласкаво потвърди Меги. — И ние също ти бяхме благодарни.

Първото нещо, с което Джъстийн се залови, като се върна в Сидни, беше да ѝ махнат луничките. Само че за жалост това не ставаше бързо. Те бяха толкова много, че процедурата щеше да трае почти цяла година, а после трябваше да се пази от слънце цял живот, за да не се появят отново. Второто нещо беше да си намери квартира, което в Сидни по онова време беше почти подвиг, тъй като хората строяха частни къщи и смятаха за проклятие да живеят в блокове. Но най-сетне успя да намери едно двустайно апартаментче в Нютръл Бей в една от големите крайбрежни сгради във викториански стил, чието време беше отминало. Жилището беше малко неприветливо. Наемът беше пет лири и десет шилинга на седмица — възмутително, като се има пред вид, че банята и кухнята бяха общи за всички наематели. Джъстийн обаче беше доволна. Въпреки че беше придобила много домакинско умение, почти нямаше склонности на домакия.

Животът ѝ в „Бодуъл гардънс“ беше много по-интересен от стажа ѝ в „Кулоден“, където цялата ѝ работа се състоеше в това да се спотайва зад кулисите, докато другите репетират, да излиза от време на време на сцената и да учи наизуст стотици страници от Шекспир, Шоу и Шеридън.

В „Бодуъл гардънс“ имаше шест жилища като това на Джъстийн плюс жилището на хазяйката мисис Дивайн. Тя беше шестдесет и пет годишна лондончанка, която все подсмърчаше нажалено, имаше изпъкнали очи и дълбоко презираше Австралия и австралийците, което не ѝ пречеше да ги ограбва. Най-голямата грижа в живота ѝ като че ли беше да следи изразходваното електричество и газ, а най-голямата ѝ слабост беше съседът по квартира на Джъстийн — млад англичанин, който на драго сърце се възползуваше от своята националност.

— Защо да не доставя от време на време малко радост на старицата, като повъздишаме заедно за Англия? — сподели той с Джъстийн. — И затова тя не ме дебне, нали разбираш? Ето например на вас, момичетата, не ви дава да включвате електрически радиатор дори и през зимата, докато аз мога и цяло лято да се топля на моя, ако си поискам.

— Свиня — отбеляза Джъстийн с безразличие.

Казваше се Питър Уилкинс и беше търговски пътник.

— Ела ми някога на гости да прием чай — викна той след нея. Бяха му харесали тези бледи, загадъчни очи.

И Джъстийн отиде, като внимателно избра момента, в който мисис Дивайн не дебнеше ревниво наоколо; после свикна да отблъсква посегателствата на Питър. Язденето и работата в Дройда години наред я бяха направили доста силна, пък и добре владееше ударите в корема.

— Дявол да те вземе, Джъстийн! — задъхваше се Питър, като триеше сълзите, бликнали в очите му от болка. — Съгласи се, момиче! Един ден все ще трябва да стане, нали знаеш? Това не е викторианска Англия — да трябва да се пазиш до сватбата.

— Нямам никакво намерение да се пазя за сватбата — отвърна тя, оправяйки роклята си. — Само че още не съм решила на кого ще се падне честта.

— И не си мисли, че си нещо кой знае какво! — опита се да я обиди той: ръката ѝ наистина беше силна.

— Знам, че не съм. Много ми дреме, ако искаш да знаеш, Пит. Все ми е едно какво ще кажеш. Мъже колкото щеш — да налетят на всяка, само да е девствена.

— И жени колкото щеш! Я виж предния апартамент.

— А, виждам, виждам — отвърна Джъстийн.

Двете момичета в предния апартамент бяха лесбийки и засияха, когато Джъстийн пристигна, но сетне се убедиха, че тя нито е като тях, нито има желание да опита. Отначало тя не разбираше за какво ѝ намекуват, но като ѝ го казаха направо, тя вдигна рамене с пълно безразличие. Така че след известно време тя им стана нещо като душеприказчик — пред нея можеха да си споделят всичко, за да им олекне. Джъстийн отърва под гаранция Били от затвора, заведе Боби в болницата да ѝ промият стомаха след една много тежка кавга с Били, отказа да вземе страната на която и да е от тях, когато Пат, Ал, Джордж

и Рони се появиха една след друга. „Какъв неустойчив емоционален живот — мислеше си тя. — То и мъжете не са стока, но поне ти дават усещането за нещо съвсем различно.“

Така че и в „Кулоден“, и в „Бодуъл гардънс“, пък и още от училище Джъстийн имаше много приятели, а и самата тя беше добра приятелка. Тя никога не споделяше с тях всичките си грижи, както те споделяха своите с нея, имаше си Дейн за това, а и грижите ѝ нито бяха много, нито я тормозеха кой знае колко. Приятелките ѝ се възхищаваха от изключителната ѝ вътрешна дисциплина, сякаш още от детинство тя се беше научила да не допуска обстоятелствата да разстройват живота ѝ.

Основната грижа на всички, които се смятаха за нейни приятели, беше как, кога и с кого Джъстийн ще реши най-сетне да стане пълноценна жена. Но тя самата не бързаше.

Артър Лестрейндж беше първият млад актьор на Албърт Джоунс, макар че още лани с тъга се беше сбогувал с четиридесетата си година. Той имаше хубава фигура, беше улегнал актьор и изразителното му мъжествено лице с венец от руси къдри винаги предизвикваше аплодисментите на публиката. Първата година той изобщо не забелязваше Джъстийн, която беше много тиха и изпълнителна. Но в края на годината, когато луничките бяха най-сетне премахнати, тя взе да се откроява на фона на декорите, вместо да се слива с тях. Без лунички и с грим на миглите и веждите тя изглеждаше хубава, но с потайната хубост на самодива. Не беше наследила поразителната красота на Люк О'Нийл, нито изящството на майка си. Фигурата ѝ беше приятна, без да е нещо особено — малко възслаба. Най-забележителното у нея беше буйната червеникава коса. Но на сцената Джъстийн ставаше съвсем различна и можеше да внуши на хората, че е красива като Елена от Троя или грозна като вещица.

Артър я забеляза за пръв път по време на някакво упражнение, когато тя трябваше да рецитира един откъс от „Лорд Джим“ на Конрад, като слага ударенията по няколко различни начина. Тя беше наистина изключителна: той почувствува възторга на Албърт Джоунс и едва тогава разбра защо той ѝ отделя толкова много време. С вродена мимика — но не бе само това — тя оцветяваше всяка дума, която изричаше. А гласът ѝ беше истински дар от природата за една актриса — дълбок, дрезгав, въздействащ.

И когато по-късно я видя, седнала с чаша чай в ръка и с отворена на коленете книга, той седна до нея.

— Какво четеш?

Тя вдигна глава, усмихна се.

— Пруст.

— Не ти ли е малко скучен?

— Пруст да е скучен? Не. Просто трябва да обичаш клюките. Той си е такъв, нали знаеш — ужасен стар клюкар.

Артър остана с малко неприятното чувство, че тя се опитва да демонстрира интелектуално превъзходство, но не ѝ се разсърди. Беше още твърде млада.

— Чух те как рецитираш Конрад. Чудесно беше.

— Благодаря.

— Какво ще кажеш да изпием някога по едно кафе и да поговорим за плановете ти?

— Може — каза тя и се върна към Пруст.

Той беше доволен, че спомена само за кафе, защото жена му държеше парите изкъсо; една вечеря предполагаше Джъстийн да се реваншира по подобен начин, а той се съмняваше, че би го направила. Но той повтори отправената уж между другото покана и я заведе в едно полутъмно малко кафене в дъното на улица „Елизабет“, където беше почти сигурен, че жена му няма да се сети да го потърси.

Като акт на самозащита Джъстийн се беше научила да пуши, защото ѝ беше омръзнало да се прави на много примерна, като отказва предложените ѝ цигари. Като седнаха, тя извади собствените си цигари — нова кутия, и внимателно свали целофана от капака, та по-голямата част да остане на мястото си и да пази кутията. Артър наблюдаваше съсредоточените ѝ движения с интерес и с удоволствие.

— Защо е необходимо да правиш това, Джъстийн? Направо го скъсай.

— За да бъде грозно ли?

Той взе кутията и замислено поглади запазения целофан.

— Ако бях ученик на великия Зигмунд Фройд...

— И какво, ако беше ученик на Фройд? — Тя вдигна поглед и видя сервитьорката, застанала до нея. — Капучино, моля.

Малко го подразни, че тя сама си даде поръчката, но не обърна особено внимание, зает с хрумналата му мисъл.

— Виенско кафе, моля. Та ти казвах за Фройд. Чудя се как ли би го изтълкувал. Сигурно би казал...

Тя взе кутията цигари от ръцете му, отвори я, извади една цигара и я запали, без да му даде време да си намери кибрита.

— Е?

— Сигурно би казал, че обичаш да пазиш непокътнати тънките защитни ципи.

Дрезгавият ѝ смях, разнесъл се из задимения въздух, накара няколко мъжки глави да се извърнат от любопитство.

— Виж ти! Това да не е заобиколният начин, по който искаш да ме попиташ дали съм още девствена а, Артър?

Възмутен, той зацъка с език.

— Джъстийн! Виждам, че освен другото, трябва да те науча как да се държиш в общество.

— А на какво друго искаш да ме учиш, Артър?

Облегна лакти на масата и очите ѝ святкаха в мрака.

— Ти на какво искаш да те науча?

— Аз съм доста добре образована в същност.

— Във всичко ли?

— Поне знаеш как да поставяш ударенията на думите, а? Трябва да запомня как го каза.

— Има неща, които се учат само от непосредствен опит — рече той ласкаво и посегна да прибере зад ухото ѝ една паднала къдрица.

— Така ли? А пък аз винаги съм смятала, че наблюдението ми е достатъчно.

— Да, но когато става дума за любов? — попита той с леко гърлен глас. — Как можеш да играеш Жулиета, без да знаеш какво е любов?

— Прав си. Съгласна съм.

— Влюбвала ли си се някога?

— Не.

— А знаеш ли изобщо нещо за любовта? — Този път той понаблегна на „изобщо“, а не върху „любовта“.

— Абсолютно нищо.

— Аха! Тогава Фройд би бил прав, нали?

Тя взе кутията цигари и погледна целофанената обвивка с усмивка.

— В някои отношения — да.

Изведнъж той дръпна целофана, задържа го в ръка, смачка го с драматичен жест и го хвърли в пепелника, където той изсъска, сгърчи се, разтегли се.

— Искам да те науча какво значи да си жена, ако ми позволиш.

Известно време тя не каза нищо, съсредоточена върху разкривения целофан в пепелника, после драсна клечка кибрит и внимателно го запали.

— Защо не? — запита тя лумналото пламъче. — Защо пък не?

— Как да бъде: божествено, сред лунна светлина, рози и страстни слова или кратко и пронизващо като стрела? — издекламира той с ръка на сърцето.

Тя се разсмя:

— Ах, Артър! Бих предпочела да е и дълго, и пронизващо. Но без лунна светлина и рози, моля ти се. Не понасям страстни слова.

Той я погледна малко разочаровано и поклати глава:

— О, Джъстийн! Всеки понася страстни слова — дори и ти, безчувствена малка весталко. Ще видиш ти някой ден — само почакай. Има да копнееш за това.

— Пфуй! — Тя стана. — Хайде, Артър, давай да свършваме работата, докато не съм се отказала.

— Сега ли? Тази вечер?

— Че защо не? Аз имам достатъчно пари за стая в хотел, ако ти нямаш.

Хотел „Метропол“ не беше далеч. Двамата вървяха по задрямалите улици: тя се беше облегнала доверчиво на ръката му и се смееше. Хората още не бяха излезли от ресторантите, а театрите отдавна бяха пуснали завеси, така че около тях беше почти безлюдно; виждаха се само групички американски войници от някакъв гостуващ кораб и тук-там пред витрините млади момичета, които хвърляха по някой поглед и към моряците. Никой не обръщаше внимание на двамата, което беше много благоприятно за Артър. Той се отби в една аптека, докато тя го чакаше навън, и излезе оттам грейнал.

— Сега сме съвсем готови, мила моя.

— Какво купи? Презервативи ли?

Той направи гримаса.

— О-о, не. Презервативът е все едно да се опаковаш в страница от „Рийдърс дайджест“ — става само по-лепкаво. Купих едно желе за теб. А ти откъде знаеш за презервативите?

— Как откъде? Нали съм била седем години в пансион? Ти какво мислиш, че сме правили там? Да не сме чели молитви? — И тя се ухили. — Е, не че правехме кой знае какво, признавам, но затова пък си говорехме за всичко.

Мистър и мисис Смит огледаха своите покои, които съвсем не бяха лоши за хотел в Сидни по онова време. Ерата на „Хилтън“ още не беше настъпила. Стаята не беше много голяма, но имаше прекрасна гледка към пристанището с вълнолома. Баня нямаше, естествено, но имаше мивка и голяма кана с вода върху масата с мраморна плоча, която хармонираше добре с тежките викториански мебели.

— Така. Сега какво трябва да направя? — попита тя и дръпна завесите. — Какъв красив изглед, а?

— Да. А колкото до това какво трябва да направиш — първо си свали пликчетата, разбира се.

— А друго? — попита тя дяволито.

Той въздъхна.

— Я съблечи всичко, Джъстийн! Ако не се усеща допирът на кожата, не е истински хубаво.

Бързо и кокетно тя се измъкна от дрехите си, без следа от смущение, покатери се на леглото и легна с разтворени крака.

— Така ли, Артър?

— Божичко! — каза само той, докато сгъваше внимателно панталоните си: жена му винаги проверяваше да не са измачкани.

— Защо? Какво има?

— Ама ти си наистина рижава, а?

— А ти да не очакваше пурпурни пера?

— Шегите не са уместни в случая, мила, така че престани. — Той си прибра корема навътре, обърна се, отиде до леглото, легна до нея и започна нещо да обсипва с леки целувки страните, шията ѝ, лявата ѝ гръд. — Мммм, много си сладка. — Обгърна я с ръце. — Така! Нали е приятно?

— Сигурно. Да, доста е приятно.

Настана тишина, в която се чуваха само целувки и от време на време шепот. Оттатък леглото имаше огромна стара тоалетка с

огледало, наклонено от някой еротично настроен предишен наемател така, че да отразява арената на любовта.

— Изгаси лампата, Артър!

— В никакъв случай, мила! Урок номер едно: в любовта няма нещо, което да не търпи светлина.

Извършил подготвителната работа с пръсти и поставил крема на мястото му, Артър успя някак си да се намести между краката на Джъстийн. Тя усещаше лека, но не неприятна болка и ако не беше чак в екстаз, то поне изпитваше майчинска нежност към Артър. Погледът ѝ се плъзгаше над раменете му и попадаше право в огледалото зад другия край на леглото.

Скъсени в перспектива, краката им изглеждаха странно — неговите, обрасли с тъмни косми, бяха притиснати между нейните, гладки и без лунички. Но най-много място в огледалото заемаха бутите на Артър, които се свиваха и разпущаха в такт с движенията му, подскачаха нагоре-надолу, а между двете полусфери едва се подаваха две руси кичурчета, които закачливо ѝ се поклащаха.

Джъстийн отмести очи, после пак погледна. Изведнъж запуши уста с юмрука си, стенеше и хълцаше и едва си поемаше въздух.

— Няма, няма, миличка, няма нищо! Разкъсах го вече и няма да те боли много — шепнеше ѝ той.

Тя си пое дълбоко въздух; той я обхвана още по-плътно и неразбрано занарежда нежности.

Изведнъж Джъстийн отметна глава, отвори уста и нададе проточен вой, който премина в неистов смях. И колкото по-немощно се силеше той, толкова по-неудържимо се смееше тя, като сочеше с пръст към долния край на леглото, а по лицето ѝ се стичаха сълзи. Цялото ѝ тяло се разтърсваше от конвулсии, но не такива, каквито беше очаквал клетият Артър.

В много отношения Джъстийн беше по-близка на Дейн, отколкото майка му, и онова, което двамата изпитваха към мама, си беше нещо съвсем отделно. То нито засягаше, нито пречеше на чувствата им един към друг. Тази връзка помежду си бяха създали много отдавна и тя не само не отслабваше, а се задълбочаваше. Когато мама престана да работи в пасбищата, те бяха вече толкова пораснали,

че трябваше да седят край кухненската маса на мисис Смит и да учат уроците си. Постепенно и веднъж завинаги си създадоха навика да намират опора един у друг.

Макар да не си приличаха по характер, те имаха много общи вкусове и желания, а към различията помежду си проявяваха търпение и дори инстинктивно уважение — приемаха ги като естествена необходимост. Джъстийн имаше вродена склонност да осъжда човешките слабости у другите, без да вижда своите, докато той беше предразположен да разбира и прощава слабостите на другите и да бъде безпощаден към своите. Тя се чувствуваше непобедимо силна, а той знаеше, че е опасно слаб.

И от всичко това се получи някак си почти идеално приятелство, в името на което нямаше нищо невъзможно за тях. Но тъй като Джъстийн беше много бърлива, Дейн винаги знаеше за нея и за чувствата ѝ много повече, отколкото тя за него. В известен смисъл тя беше нравствено малко изостанала, защото за нея нямаше нищо свято, и той реши, че негов дълг е да ѝ внуши скрупулите, които ѝ липсваха. Затова приемаше ролята си на пасивен слушател с много нежност и съчувствие, което би ядосало Джъстийн, ако го подозираше. Но тя не го схващаше така и му налагаше да слуша какво ли не, още откакто излязоха от детството.

— Познай какво направих снощи — каза тя, докато старателно нагласяше голямата си сламена шапка да пази лицето и шията ѝ от слънцето.

— Играла си в първата си голяма роля — подхвърли Дейн.

— Глупости! Може ли да не ти съобщя, за да дойдеш да ме гледаш. Кажи друго.

— Най-сетне Боби е ощипала теб вместо Били.

— „Студено“! „Студено“ като лед.

Той вдигна рамене отегчен.

— Нямам представа.

Те седяха на тревата в двора на колежа, точно пред внушителната готическа катедрала „Сейнт Мери“. Дейн беше телефонира на Джъстийн, че ще идва за една специална церемония в катедралата — дали не би дошла да го види за малко? Разбира се, че щеше да дойде: та тя умираше да му разкаже за най-новата случка.

Към края на последната си година в „Ривървю“ Дейн беше вече капитан на отборите по крикет, ръгби, хандбал и тенис. А също и първенец на класа. На шестнадесет години той беше висок един и осемдесет и пет, а гласът му се беше установил вече като баритон. Като по чудо той беше избягнал досадните и характерни за пубертета белези — младежките пъпки, несръчността и изпъкналата адамова ябълка. Беше толкова светъл, че още не се бръснеше, но във всяко друго отношение приличаше повече на мъж, отколкото на ученик. Последното се познаваше само по униформата на „Ривървю“.

Беше топъл слънчев ден. Дейн свали сламената си училищна шапка и се изпъна на тревата, а Джъстийн седеше свита до него, обгърнала с ръце коленете си, да пази от слънцето всяка непокрита част от тялото си. Той лениво откряхна едното синьо око, което беше към нея.

— Какво направи снощи, Джус?

— Разделих се с девствеността. Или поне така мисля.

Той отвори широко очи.

— Лъжеш.

— Ха! Крайно време беше, мисля. Как мога да очаквам да стана добра актриса, като нямам и представа какво става между мъжа и жената?

— Трябва да се запазиш за онзи, за когото ще се омъжиш.

Лицето ѝ се сви в гримаса на раздразнение.

— Слушай, Дейн, понякога си толкова старомоден, че ме отчайваш. Ами ако до четирийсет години не срещна човека, за когото да се омъжа? Какво очакваш? Да стоя девствена толкова време ли? Ти така ли смяташ да направиш — да се пазиш за брака?

— Аз няма да се женя.

— И аз също. Да не искаш тогава да си я вържа със синя панделка и да си я прибера в ковчежето с бижутата? Нямам намерение да умра невежа.

— Е, сега вече не си невежа — ухили се той, извъртя се по корем, облегна брадичката на дланта си и се вгледа в нея внимателно, с нежност и грижа. — Е, добре ли мина? Искам да кажа, добре ли се чувствуваше? Неприятно ли ти беше?

Устните ѝ трепнаха, като си спомни.

— Не ми беше неприятно. Нито ме боля чак толкова. Но не мога да разбера защо толкова се прехласват всички. В същност приятно е, ако решиш да ти е приятно. И не че попаднах на случаен човек. Напротив, избрах го да е привлекателен и достатъчно възрастен, та да знае какво върши.

Той въздъхна.

— Глупачка си ти, Джъстийн. Предпочитах да ми кажеш: той не е нещо особено, но се срещнахме и не устоях. Не съм съгласен с теб, дете не искаш да изчакаш до женитбата, но поне да го беше направила заради човека, а не заради самия акт. Не се учудвам, че не си във възторг.

Победоносното доволно изражение изчезна от лицето ѝ.

— О, дявол да те вземе, караш ме да се чувствавам ужасно. Ако не те познавах, щях да кажа, че нарочно се опитваш да ме унижиш или най-малкото — да ме разстроиш.

— Само че ме познаваш, нали? Аз никога не бих те унижил, но понякога разсъжденията ти са наистина недомислени и глупави. — Той си преправи гласа да звучи тежко и тържествено. — Аз съм гласът на твоята съвест, Джъстийн О'Нийл.

— И не е лъжа, глупак такъв! — Забравила слънцето и луничките, тя се тръшна назад в тревата до него, за да не вижда той лицето ѝ. — Слушай, нали знаеш защо, а?

— О, Джуси — отвърна той с тъга, но не можа да продължи, защото тя отново заговори настървено.

— Няма никога, никога, никога да обичам никого? Обичаш ли хората, убиват те. Имаш ли нужда от хората, убиват те. Така е, повярвай ми.

Винаги му беше мъчно, че тя се чувства неспособна да обича. И още по-мъчно му беше, че вината е донякъде негова. Джъстийн знаеше много за него, защото го обичаше всеотдайно и това нейно чувство никога не бе накърнявано от ревност или ненавист. Дълбоко го нараняваше фактът, че тя кръжи по външната орбита, докато той е в самия център. Горещо се беше молил нещата да се променят, но напразно. Това обаче не отслабваше вярата му, а само му доказваше, че някъде някой ден той ще трябва да заплати за чувствата, които тя пилееше по него в свой ущърб. Тя не проявяваше недоволство и успяваше да убеди дори и себе си, че се чувства много добре по тази

външна орбита, но той усещаше болката ѝ. Разбираше я. Тя заслужаваше да бъде обичана, защото притежаваше много повече качества от него, а неговите добродетели бяха толкова малко. Той беше твърдо убеден, че получава лъвския пай от обичта в семейството, защото бе красив, защото бе по-сговорчив по характер и по-добре се разбираше с майка си и другите в Дройда. И защото е мъж. Долавяше почти всичко, освен онова, което не можеше да узнае, а Джъстийн нямаше тайни от него. При все това, колкото и да си бяха близки двамата, мама имаше за Джъстийн много по-голямо значение, отколкото тя самата би признала.

Но аз ще го изкупя, мислеше си той. Аз получих всичко. Трябва някак си да ѝ го върна, да ѝ се отплатя.

Погледът му внезапно попадна върху часовника и той скочи на отмалелите си от притеснение крака: колкото и голям да считаше дълга към сестра си, още повече дължеше другиму.

— Трябва да вървя, Джус.

— Ех, ти и проклетата ти църква! Кога най-после ще поумнееш, та да се откажеш от нея.

— Надявам се, никога.

— Кога ще се видим?

— Ами днес е петък, значи, утре. В единадесет часа, тук.

— Окей. Бъди добро момче.

Той се беше отдалечил на няколко метра, наложил униформената сламена шапка, но се обърна и ѝ се усмихна.

— А кога съм бил нещо друго?

На лицето ѝ се появи широка усмивка.

— Слава богу. Ти си невероятно добър. Аз съм лошата. До утре!

В преддверието на „Сейнт Мери“ вратите бяха високи, тапицирани с червена кожа. Дейн откряна вратата и се вмъкна вътре. Той се беше разделил с Джъстийн малко по-рано, отколкото трябваше, но винаги предпочиташе да влиза в църквата, преди да се е напълнила, за да не го разсейват въздишки, кашлица, шумолене, шепот. Много по-добре се чувствуваше в нея сам. Един свещеник — дякон, прецени той безпогрешно — палеше свещите върху разклонените свещници пред главния олтар. Като мина покрай дарохранителницата, Дейн сведе глава, коленичи и се прекръсти, после безшумно седна на една пейка.

Смъкна се на колене, подпря чело на скръстените си ръце и се остави на потока на мислите си. Не се молеше, а се сля с атмосферата, която усещаше едновременно плътна и ефирна, неизразимо свята, всепоглъщаща. Сякаш самият той беше онова пламъче зад червеното стъкло на кандилото в олтара, което трепкаше така, като че ли всеки момент ще изгасне — подхранваше го някакво насъщно масло, което озаряваше мрака с мъничко, но трайно сияние. Когато беше в църква, Дейн усещаше как притихва, олеква и потъва в забрава човекът в него. Никъде другаде не се чувствуваше така добре, така в мир със себе си, така далеч от болката. Той притвори очи.

От галерията с органа се чува стъпки, шумолене, въздишката на органовите тръби, от които изтласкваха въздуха. Момчешкият хор на катедралата беше дошъл малко по-рано за кратка репетиция преди предстоящия ритуал. Беше обичайната петъчна обедна служба, но Дейн присъстваше заради един свой приятел — учител от Ривървю, за когото това беше особен случай.

Органът издаде няколко тона, които преминаха в ромона на акомпанимент, и в полутъмния купол, обточен с каменен фриз като дантела, се извиси неземният глас на момче — тънък, силен и нежен, изпълнен с толкова невинност, че малкото хора в празния храм притвориха очи в тъга по онова, което никога нямаше да се върне.

*Panis angelicus
Fit panis hominum,
Dat panis coelicus
Figuris terminum,
Or res mirabilis,
Manducatur Dominus,
Pauper, pauper,
Servus et humilis...*

Ангелски хляб, господен хляб, о, чудо! От глъбините на сърцето си те зова, о, боже, чуй, боже, гласа ми? Нека молитвата ми стигне до твоите уши! Не се отвръщай, о, боже, не се отвръщай. Защото ти си моят господар и повелител, моят бог и аз съм твоят смирен слуга. В твоите очи цена има само добротата. Ти не гледаш лицето на своя

слуга. Гледаш само сърцето му. Ти изцеряваш всичко, ти ми даде покой.

Господи, колко съм самотен. Моля те само да свърши по-скоро тази болка на живота. Те не разбират, че аз — така надарен — страдам толкова много, като живея. Но само ти и твоята утеха ми дават сили. Каквото и да поискаш от мен, ще го имаш, защото те обичам. И ако си позволя да поискам нещо от теб, то е да намеря в теб забрана на всичко останало...

— Много си мълчалива, мамо — каза Дейн. — За какво мислиш? За Дройда ли?

— Не — отвърна Меги в унес, — мисля си, че остарявам. Намерих си няколко бели косъма тази сутрин, а и костите ме болят.

— Ти никога няма да остареееш, мамо — опита се да я утеши той.

— Ще ми се да е така, миличък, но за жалост не е. Ето, все по-често идвам тук да правя бани, а това е сигурен признак на старост.

Под топлото зимно слънце те лежаха върху хавлиени кърпи, постлани на тревата, до сондажа на Дройда. В другия край на басейна бучеше и се вливаше с плисък вряла вода, носеше се остра миризма на сярата, която се стелеше наоколо. Едно от големите удоволствия на зимата беше да се плува в топлия басейн. „Успокоява всички болки на старостта“ — помисли си Меги и се обърна по гръб, прислонила глава в сянката на онзи дънер, върху който тя и отец Ралф бяха седели толкова отдавна. Много отдавна. Тя не можеше вече да събуди в съзнанието си дори ехото от усещането, което ѝ беше дала тогава целувката на отец Ралф.

Чу, че Дейн става, и отвори очи. Той беше пак нейното малко дете, красивото ѝ момченце, и дори когато го гледаше с майчинска гордост как расте и се променя, винаги си представяше образа на засмяното бебе върху това възмъжало лице. Още не беше осъзнала, че той отдавна вече не е дете.

И това я осени точно в този момент, като го видя изправен на фона на ясното небе в памучните си бански гащета.

Господи, всичко е свършено! И детството, и юношеството. Той вече е мъж. Гордост, омраза, типично женското прималяване под лъжичката, сковаващо предчувствие за някакво близко злочестие, гняв,

обожание, тъга — всичко това и още много неща усещаше Меги, докато гледаше сина си. Страшно било да създадеш мъж, а още по-страшно — такъв мъж. Поразително мъжествен, поразително красив.

Ралф де Брикасар и нещо от нея. Как можеше да не се вълнува, като вижда в самата му младост тялото на мъжа, съединило се с нея в любов? Тя затвори очи смутена — не искаше да възприема сина си като мъж. А дали той виждаше вече у нея жената, или тя все още беше за него просто тайнственото „мама“? Дявол да го вземе, дявол да го вземе! Как можа да порасне!

— Какво знаеш за жените, Дейн? — внезапно го попита тя и отвори очи.

Той се засмя.

— Искаш да кажеш за жените и мъжете ли?

— Това не се съмнявам, че знаеш, щом имаш сестра като Джъстийн. Тя щом узна какво има между кориците на учебника по физиология, отиде да го разгласи на всички. А аз имам пред вид дали си приложил на практика някой от медицинските трактати на Джъстийн.

Той бързо поклати глава в знак на отрицание, изтегна се гъвкаво на тревата до нея и я погледна в очите.

— Странно е, че ми задаваш такъв въпрос, мамо. Отдавна искам да си поговорим за това, но все пак не знаех как да започна.

— Ти си едва на осемнадесет години, миличък. Малко е рано да мислиш как да прилагаш теорията на практика.

Само на осемнадесет. Само ли? Та той беше истински мъж.

— Точно за това исках да поговорим. За това, че изобщо няма да я прилагам на практика.

Какъв студен вятър духаше откъм Големия вододел. Странно защо досега не го беше усетила. Къде ли е хавлията ѝ?

— Да не я прилагаш на практика ли? — каза тя глухо и това не беше въпрос.

— Точно така. Не искам. Изобщо. Не че не съм мислил за това и че не съм искал да имам жена и деца. Но не мога да ги имам. Защото няма достатъчно място и за любовта ми към тях, и за любовта ми към бога, или поне за онази любов, която искам да му дам. Отдавна съм разбрал това. Не си спомням някога да съм мислил по друг начин. Това е велика загадка.

Меги лежеше, загледана в тези спокойни, далечни, сини очи. Очите на Ралф — каквито бяха някога. Само че горящи от нещо, което беше чуждо на Ралф. Или и той го е имал, когато е бил на осемнадесет години? Може би това е нещо, което се преживява само на осемнадесет. Когато тя влезе в живота на Ралф, той беше вече десет години по-възрастен от Дейн. Синът ѝ беше мистик: тя отдавна го знаеше. Но не смяташе, че Ралф някога е имал склонност към мистиката. Загърна по-плътено с хавлията самотното си тяло.

— Няма да го направиш! Няма да ти позволя! — извика Меги, сграбчвайки го за ръката. Колко гладка беше кожата му и каква сила се криеше под нея — като на Ралф. Точно като на Ралф! И да не може никое хубавичко момиче да постави там своята ръка с пълно право?

— Ще стана свещеник — каза Дейн. — Ще се отдам изцяло в служба нему, ще му дам всичко, което имам и което съм. Ще бъда беден, безбрачен и смирен. Той изисква всичко това от онзи, когото е избрал за свой служител. Няма да е лесно, но ще го постигна.

Как го гледаха очите ѝ! Все едно, че я беше убил, смазал в прахта под краката си. Не беше предполагал, че ще трябва да изтърпи и това, беше си представял как ще се гордее тя с него, как ще се радва да отдаде сина си на бога. Казвах му, че тя ще бъде развълнувана и възхитена точно колкото него. А тя го гледеше така, като че ли, ставайки свещеник, обричаше нея на смърт.

— Това е единственото, което съм мечтал да стана — каза той в отчаяние, като срещна тези умиращи очи. — О, мамо, как не разбираш? Аз никога, никога не съм искал да стана нещо друго освен свещеник. Не мога да бъда нищо друго освен свещеник.

Ръката ѝ се свлече от неговата. Той погледна натам и видя белите следи от пръстите ѝ, малките вдлъбнатинки по кожата му, където ноктите ѝ се бяха впили дълбоко. Тя вдигна глава и се разсмя, смя се дълго — силни истерични изблици на горчив, ироничен смях.

— О, по-добре не би могло да бъде! — едва си поемаше тя въздух и триеше с трепереща ръка сълзите от ъглите на очите си. — Каква ирония! Пепел от рози, каза той в онази нощ, докато яздеше към сондажа. А аз не разбрах какво значи това. Пепел си бил и в пепел ще се превърнеш. На църквата принадлежиш и на църквата ще бъдеш даден. Ах, че хубаво! Върви по дяволите, господи! Бог-изедник! Най-

големият враг на жените, това си ти! Всичко, което ние се мъчим да направим, ти само гледаш да развалиш!

— О, недей! Недей! Мамо, недей! — Той ридаеше за нея, за болката ѝ, без да разбира нито тази болка, нито думите, които чуваше. Сълзите му се ронеха, дълбаеха сърцето му: жертвоприношението беше започнало, и то така, както не беше предполагал. Но макар да ридаеше заради нея, не би могъл дори заради нея да се откаже от жертвата. Тя трябваше да бъде принесена и колкото по-мъчително беше това, толкова по-ценна щеше да бъде тя в неговите очи.

Тя го накара да плаче, а никога през живота му досега не го беше разплаквала. Тя бързо се отърси от гнева и скръбта си. Не, не беше справедливо да стоварва върху него болката си. Той беше това, което беше заложено в него. Дали бог го беше направил такъв? Или Ралф? Или богът на Ралф? Той беше светлината на живота ѝ, нейният син. Не биваше да го кара да страда заради нея. Никога!

— Дейн, не плачи — прошепна тя, като галеше белезите на гнева си по ръката му. — Прости ми, не исках. Изненада ме и затова. Разбира се, че се радвам за теб, повярвай ми. Как мога да не се радвам? — Тя се опита да се разсмее, гласът ѝ трепереше. — Дойде ми като гръм от ясно небе.

Погледът му се проясни, загледа я с известно недоверие. Защо беше помислил, че я убива? Та това бяха очите на мама, каквито ги знаеше: пълни с обич и много живи. Силните млади ръце я обгърнаха крепко, топло.

— Наистина ли не се сърдиш, мамо?

— Да се сърдя ли? Как може една майка католичка да се сърди, че синът ѝ ще стане свещеник? Изключено! — Тя скочи на крака. — Бррр! Колко студено стана. Хайде да се прибираме.

Те не бяха с коне, а с един „Лендровър“. Дейн седна на кормилото, майка му се настани до него.

— Решил ли си къде ще постъпиш? — запита Меги, като сподави ново ридание и отметна кичура коса, паднал на очите и.

— Сигурно в колежа „Сейнт Патрик“ — поне докато стъпя на крака. После може би ще вляза в някой орден. Бих искал да стана йезуит, но още не съм решил и затова не се насочвам направо там.

Меги беше вперила поглед в светлокафявата трева, която ту се появяваше, ту изчезваше в зацапаното от насекоми предно стъкло.

— Аз имам много по-добра идея, Дейн.

— Хм-м? — Той трябваше да се съсредоточи в карането, защото пътят не се виждаше добре и по него непрекъснато изникваха разни пънове.

— Ще те изпратя в Рим при кардинал де Брикасар. Нали си го спомняш?

— Дали си го спомням? Що за въпрос, мамо? Не бих могъл да го забравя и след хиляди години. Той е пример за истински свещеник. Бих бил много щастлив, ако мога да стана като него.

— Съвършенството е относително нещо — отвърна Меги малко троснато. — Но аз ще те поверя на него, защото знам, че заради мен ще се грижи добре за теб. Можеш да постъпиш в семинария в Рим.

— Сериозно ли говориш, мамо? — Съмнение помрачи радостта на лицето му. — А имаме ли достатъчно пари? Няма ли да е по-евтино да остана в Австралия?

— Благодарение на този същия кардинал де Брикасар, момчето ми, пари никога няма да ти липсват.

При вратата на готварницата тя го побутна да влезе вътре.

— Иди кажи на мисис Смит и момичетата — подкани го тя. — Те ще изпаднат във възторг.

Тя с усилие стъпи на земята — най-напред с единия, после с другия крак, с мъка премина през вратата и влезе в Къщата, после в гостната, където седеше Фий и по чудо не работеше, а разговаряше с Ан Мюлер на чаша следобеден чай. Когато Меги влезе, те щом я погледнаха, познаха, че се е случило нещо сериозно.

Осемнадесет години подред Мюлерови идваха да гостуват в Дройда, убедени, че така ще продължава вечно. Но предишната есен Луди Мюлер внезапно почина и Меги веднага писа на Ан, предложи ѝ да дойде да живее за постоянно в Дройда. Имаше много място и можеше да се настани на спокойствие в една от къщите за гости; ако е чак толкова горда, нека си плаща разноските, макар че — бог е свидетел — имаха пари за сто души да им гостуват постоянно. За Меги това беше и начин да ѝ се отблагодари за всичко през онези самотни години в Куийнсленд, а за Ан беше цяло спасение. В Химелхох без Луди беше ужасно пусто. Тя не продаде чифлика, а назначи управител, така че след смъртта ѝ щеше да го наследят Дъжстийн.

— Какво има, Меги? — попита я Ан.

Меги седна.

— Мисля, че ме застигна ръката на възмездието.

— Какво?

— Вие бяхте прави и двете. Казвахте ми, че ще го загубя. Аз не ви повярвах, защото бях убедена, че ще надвия бога. Но не се е родила жената, която ще надвие бога. Той е мъж.

Фий наля на Меги чаша чай.

— Изпий това — рече тя, като че ли чаят действаше ободрително като бренди. — Как така го загуби?

— Искан да стане свещеник — съобщи Меги, като едновременно се смееше и ридаеше.

Ан си взе патериците, изкуцука до стола на Меги, седна неудобно на ръчката му и взе да гали красивата златисточервена коса.

— О, миличката ми! Все пак не е чак толкова страшно.

— Ти знаеш ли за Дейн? — попита я Фий.

— Още от самото начало.

Меги се посъвзе.

— Не е чак толкова страшно ли? Та това е началото на края, не разбирате ли? Това е възмездието. Аз отнех Ралф от господата и плащам със сина си. Ти ми каза, че това е кражба, мамо, нали си спомняш? Не исках да ти повярвам, но ти излезе права както винаги.

— В „Сейнт Патрик“ ли постъпва? — запитва Фий делово.

Меги се изсмя, този път по-непринудено.

— Това не би било истинско възмездие, мамо. Ще го изпратя при Ралф, разбира се. Той е половин Ралф; нека и Ралф най-сетне да му се порадва. — Тя вдигна рамене. — Дейн е по-важен за мен, отколкото Ралф, и аз предполагам, че ще иска да учи в Рим.

— Казвала ли си на Ралф за него? — попита Ан, защото по този въпрос не бяха говорили оттогава.

— Не! И няма да му кажа. Никога!

— Те толкова си приличат, че сигурно ще познае.

— Кой? Ралф ли? Няма да познае никога! Това поне ще си запазя. Изпращам му сина си и толкоз. Не му изпращам неговия син.

— Пази се от ревността на боговете, Меги — нежно я предупреди Ан. — Те може още да не са приключили с теб.

— Какво повече биха могли да ми сторят? — унило каза Меги.

Като узна, Джъстийн побесня от гняв, въпреки че през последните три или четири години имаше смътни подозрения, че именно това ще стане. За Меги то беше като гръм от ясно небе, а Джъстийн сякаш я поляха с ледена вода.

Та нали Джъстийн беше живяла с него в Сидни, докато ходеха на училище, и като най-близка приятелка го беше слушала да говори за неща, които не беше споменавал пред майка си. Джъстийн знаеше колко жизнено необходима беше за Дейн религията му — не само бог, а мистиката на католическите ритуали. „Дори да беше протестант по рождение и по възпитание — мислеше си тя, — той щеше в края на краищата да приеме католицизма, за да задоволи някаква потребност в душата си.“ Не беше за Дейн строгият бог на калвинистите. Неговият бог беше изобразен в стъклописи, обгърнат от уханен тамян, облечен в дантели и сърма, възпяван с възвишена музика и възхваляван на мелодичен латински.

Освен това й се струваше някак иронично неестествено човек, надарен с такава хубост, да смята външния си вид за недостатък и даже да се чувства неудобно от него. Защото с Дейн беше точно така. Той не обичаше да споменават за красотата му: би предпочел да се е родил грозен, даже отблъскващ — мислеше си Джъстийн. Но избрала кариера в една професия, подхранваща самолюбието, тя можеше да разбере поне отчасти тези чувства на брат си и да уважава отношението му към самия себе си. Едно само не можеше да проумее: защо така силно ненавижда външния си вид, а не престане просто да му обръща внимание.

Той като че ли не проявяваше и особен интерес към другия пол, но тя не беше сигурна на какво се дължи това — дали се беше научил да се пречиства почти напълно от страстта, или пък въпреки физическата му надареност не му достигаше нещо в чувствата. Може би първото, защото всеки ден усилено спортуваше, за да си легне вечерта напълно изтощен. Тя беше сигурна, че наклонностите му са „нормални“, тоест хетеросексуални, и знаеше дори какъв тип момичета му харесват — високи, тъмнокоси и чувствени. Само че той просто нямаше изострени сетива: не усещаше нещата, които държеше в ръце, нито уханията, които се носеха около него, нито пък притежаваше способността да се наслаждава на форми и багри. За да изпита сексуално влечение към някого, въздействието върху него

трябваше да стане неудържимо и само в такива редки моменти той като че ли съзнаваше, че на този свят има сфери, където повечето мъже пристъпват, щом пожелаят и докато могат.

Дейн сам дойде да ѝ съобщи — зад кулисите в „Кулоден“ след едно представление. Точно този ден беше уговорил всичко с Рим и умираше от нетърпение да го сподели с нея, макар и да знаеше, че тя няма да се зарадва. За своите амбиции по отношение на религията рядко беше говорил с нея, защото тя се ядосваше. Но когато я потърси в гримьорната тази вечер, не можеше вече да сдържа радостта си.

— Ти си глупак! — взмути се тя.

— Но това е моето желание.

— Идиот.

— Епитетите не помагат, Джус.

— Известно ми е. Но ми дават емоционално облекчение.

— Аз пък мислех, че на сцената си изразходвала достатъчно чувства в ролята на Електра. Много добре я играеш, Джус.

— Ето от тези твои думи може да ми стане по-добре — отбеляза тя навъсено. — В „Сейнт Пат“ ли постъпваш?

— Не, отивам в Рим при кардинал де Брикасар. Мама уреди.

— Дейн! Недей! Толкова далеч!

— Ами защо не дойдеш и ти? Поне в Англия? С твоята квалификация и способности няма да ти е трудно да си намериш някъде място.

Тя седеше пред огледалото и все още в костюма на Електра, изтриваше грима от лицето си. Подчертани от плътни черни линии, необикновените ѝ очи изглеждаха още по-особени. Тя кимна бавно.

— Защо пък да не дойда наистина? — питаше се тя. — Крайно време е... Австралия ми се вижда вече твърде малка. Прав си, приятелю. Печелиш! Към Англия!

— Чудесно! Помисли си само: ще имам ваканции — в семинарията е като в университет. Ще направим така, че да ги прекарваме заедно. Ще попътуваме из Европа, ще си идваме в Дройда... О, Джус, всичко съм обмислил! Няма нищо по-хубаво от това да си близо до мен.

Тя сияеше.

— И ти! Щеше да ми е много тежко да не мога да си говоря с теб.

— Очаквах, че точно това ще кажеш — засмя се той от сърце. — Но, Джус, сериозно ти говоря, тревожиш ме. Искам да си по-близо до мен, за да те виждам от време на време. Иначе кой ще бъде гласът на твоята съвест?

Той приседна на пода между един шлем и някаква страшна маска на Питон, така че да не заема много място и да не пречи на минаващите. В „Кулоден“ имаше само две самостоятелни гримьорни, а Джъстийн нямаше право да използва нито една от тях. Тя беше в общата гримьорна, където непрекъснато се влизаше и излизаше.

— Дявол да го вземе този кардинал де Брикасар! — изруга тя. — Намразих го още щом го видях.

Дейн се засмя тихо.

— Не е вярно!

— Вярно е! Вярно е!

— Не е вярно. През една коледна ваканция леля Ан ми разказа нещо, което, обзалагам се, ти не знаеш.

— Какво не знам? — наостри уши тя.

— Че като си била бебе, той те хранил с биберон, държал те да се оригнеш и те приспал на коленете си. Леля Ан разказва, че си била ужасно вресливо бебе и не си обичала да те държат на ръце, но когато той те взел, веднага си се укротила.

— Чиста лъжа!

— Не е лъжа. — Той пак се засмя добродушно. — Както и да е. А сега защо го мразиш толкова?

— Просто така. Настръхвам, като го видя: прилича ми на стар хищник.

— А пък аз го харесвам. Винаги съм го харесвал. Съвършеният свещеник — така го нарича отец Уоти. И аз така мисля.

— Вървете по дяволите и двамата! А като идеш при него, може и „отче наш“ да му викаш. Много ще ти отива!

Той стана сериозен.

— Не бой се, няма.

Чифт много красиви женски крака спряха до Дейн и се завъртяха. Той вдигна поглед, изчерви се, отмести очи и каза уж небрежно:

— О, Марта, здравей.

— Здравей.

Тя беше рядко красиво момиче и въпреки че нямаше кой знае какъв талант, беше толкова ефективна, че красеше всяка постановка. Колкото до Дейн, тя беше точно неговият тип и Джъстийн неведнъж беше чувала възторжените му думи по неин адрес. Висока, секси — както се казваше по филмовите списания, — с много тъмна коса и очи, със светла кожа и прекрасни гърди.

Марта кацна на ъгълчето на тоалетната маса на Джъстийн, кръстоса предизвикателно крака току под носа му и го загледа с такова нескриващо възхищение, че той се смути. Божичко, той беше голямо нещо! Откъде ли тази магарица Джус се е сдобила с такъв красив брат? Той трябваше да е само на осемнадесет, но какво значение има това?

— Какво ще кажете за едно кафе у нас? — предложи тя, гледайки надолу към Дейн. После добави неохотно: — И двамата, а?

Джъстийн решително поклати глава, но очите ѝ светнаха от внезапно хрумване.

— Благодаря, но съм заета. Ще трябва да се задоволиш само с компанията на Дейн.

И той поклати глава не по-малко решително, но с известно съжаление, сякаш наистина се изкушаваше.

— Много благодаря, Марта, но не мога. — Той погледна към часовника си като към спасение. — Само след минута изтича времето на автомата, където съм паркирал. Колко още ще се бавиш, Джус?

— Десетина минути.

— Ще те чакам навън.

— Пиленцето ми! — подразни го тя.

Марта го проследи с премежен поглед.

— Великолепен е. Защо не ще да ме погледне?

Джъстийн се засмя горчиво и изтри най-сетне грима от лицето си. Луничките отново се появяваха. Може би Лондон ще ѝ се отрази благотворно: нали там няма слънце.

— Не се безпокой. Поглежда те. И му се иска. Но ще стане ли? Не и с Дейн.

— Защо? Какво му е? Да не би да е педи? Защо, по дяволите, всеки красив мъж, когото срещна, се оказва педи? Не очаквах Дейн да е такъв. Никак не ми прилича на педи.

— Дръж си езика, глупачке! Не е никакъв педи! В същност ако някой ден погледне Уилям Сладура, новия ни стажант, ще му откъсна главата, а и на Уилям също.

— Добре де, като не е и му се иска, защо не си вземе? Не ме ли разбира? Или ме смята за стара?

— Ти, миличка, и на сто години да станеш, пак ще бъдеш желана от мъжете, бъди спокойна. Но Дейн се е отрекъл от секса за цял живот, глупака му с глупак. Ще става свещеник.

Сочната устна на Марта увисна, тя отметна гарвановочерната си грива.

— Не думай!

— Истина ти говоря.

— Да не искаш да кажеш, че това, дето е той сега, ще се затрие?

— Боя се, че да. Принася се в жертва на бога.

— Тогава бог също е сбъркан.

— Може и да си права — отвърна Джъстийн. — И бог, изглежда, не обича жените. Втора категория сме ние — за трети балкон, най-отзад. А предните редове и първи балкон — само за мъже.

— О!

Джъстийн изхлузи робата на Електра, метна си една тънка памучна рокля, сети се, че навън е хладно, облече си жилетка и нежно погали Марта по косата.

— Не тъгувай, миличка. Бог е бил много добър към теб: не ти е дал мозък. Така е много по-удобно, повярвай ми. Няма никога да съперничиш на създателя.

— Това не знам, но не бих имала нищо против да стана съперничка на бога заради брат ти.

— Хич не се опитвай. Срещу законите не можеш да се бориш. Много по-лесно ще прелъстиш Уили Сладура, повярвай ми.

Кола на Ватикана посрещна Дейн на летището, профуча по окъпаните в слънце улици, пълни с хубави, усмихнати хора. Залепил се на прозореца, Дейн поглъщаше с очи всичко, което досега беше виждал само на снимки — римските колони, дворците в стил „рококо“, ренесансовото великолепие на „Свети Петър“.

Очакваше го — облечен този път цял в алено — сам Ралф Раул, кардинал де Брикасар. Пръстенът искреше на протегнатата му ръка; Дейн падна на колене да го целуне.

— Стани, Дейн, и дай да те погледна.

Дейн се изправи и се усмихна на високия мъж, с когото имаха почти еднакъв ръст, така че очите им се срещаха. Според Дейн кардиналът излъчваше някаква огромна духовна сила, присъща по-скоро на папа, отколкото на светец. Само че тези толкова тъжни очи не можеха да бъдат на папа. Колко ли е страдал, за да изглежда така, но с какво величие се беше издигнал над страданията си, за да стане най-съвършения свещеник.

А кардинал Ралф съзерцаваше с възторг своя син, без да подозира истината, и си мислеше, че го обича толкова много, защото е син на Меги. Беше мечтал да види такъв син от собствената си плът: висок като Дейн, като него поразително хубав и с изящна осанка. Не беше срещал друг човек с такава изискана походка. Но много по-ценна от физическата му красота беше естествената му, душевна красота. Той носеше в себе си силата на ангелите и нещо неземно като тях. Дали и той самият беше такъв на осемнадесет години? Опита се да си спомни, да претегли събитията, изпълнили три пети от един човешки живот: не, никога не е бил такъв. Дали защото това момче идваше тук по собствено желание? А той самият не беше го направил по своя воля, макар че не му бе липсвало влечение — поне в това беше сигурен.

— Седни, Дейн. Направи ли, както те посъветвах? Започна ли да учиш италиански?

— Мога вече да говоря гладко, но все още не е достатъчно, а чета всичко много добре. Може би ми помага фактът, че това е четвъртият ми език. Имам, изглежда, склонност към езиците. За няколко седмици ще усвоя и разговорния език.

— Сигурен съм. И аз имам склонност към езиците.

— Много са полезни — отбеляза Дейн малко плахо. Внушителната пурпурна фигура му вдъхваше някаква боязън, изведнъж му се стори невъзможно същият този човек да е яздил кестенявия кон в Дройда.

Кардинал Ралф се наведе напред и го загледа изпитателно.

Предавам отговорността за него върху теб, Ралф, гласеше писмото на Меги. Възлагам ти грижата за неговото благополучие и щастие. Откраднах и сега връщам. Така се изисква от мен. Само ми обещавай две неща, за да съм спокойна, че си постъпил така, както за него е най-добре. Първото е да се увериш — преди да го приемеш — дали той действително иска точно това. И второ, ако той наистина го иска, да следиш всичко да е точно така, както той го иска. А ако усетиш, че престане да го влече, върни ми го. Защото той е преди всичко мой. Аз съм тази, която ти го дава.

— Дейн, сигурен ли си?

— Абсолютно.

— А защо?

Очите на момчето гледаха някак гордо, смущаващо познати, напомнящи за нещо от миналото.

— Заради любовта, която изпитвам към бога. Искам да му служа до края на живота си.

— Даваш ли си сметка какво означава да си негов служител, Дейн?

— Да.

— Че никаква друга любов не бива да се намесва между теб и него? Че трябва да принадлежиш само на него и на никого другиги?

— Да.

— Че за всяко нещо трябва да става неговата воля и служейки му, трябва да се отречеш от себе си, от личността си, от мисълта, че ти си най-важното нещо?

— Да.

— Ще ти стигнат ли силите, Дейн?

— Аз съм мъж, ваше високопреосвещенство. Аз съм преди всичко мъж. Знам, че ще ми бъде трудно. Но се моля да намеря сили с негова помощ.

— Непременно ли го искаш, Дейн? Нищо по-малко ли не би те задоволило?

— Нищо.

— А ако впоследствие промениш решението си, какво ще правиш?

— Ами ще се откажа — отвърна Дейн, изненадан. — Ако променя решението си, то ще е само защото съм установил, че наистина съм сбъркал призиванието си, а не за нещо друго. Затова ще поискам да напусна. Не че ще го обичам по-малко, но ще съм разбрал, че не е този начинът, по който той е искал от мен да му служа.

— Но съзнаваш ли, че щом веднъж дадеш обетите и бъдеш ръкоположен, връщане назад няма: не ще можеш да се откажеш и абсолютно никой не ще те освободи от свещените клетви.

— Знам — каза Дейн търпеливо. — И ако трябва да взимам ново решение, то ще стане преди това.

Кардинал Ралф се облегна назад в креслото си и въздъхна. Той самият бил ли е някога така сигурен? Бил ли е така силен?

— Но защо при мен, Дейн? Защо пожела да дойдеш в Рим? Защо не остана в Австралия?

— Мама ми предложи Рим, а и аз отдавна мечтая за това. Но никога не съм мислил, че ще ни стигнат парите.

— Майка ти е постъпила много разумно. Тя каза ли ти?

— Какво да ми каже, ваше високопреосвещенство?

— Че имаш по пет хиляди лири годишен доход и отделно от тях една много по-голяма сума в банката на твое име.

Дейн се вцепени.

— Не, не ми е казвала.

— Много разумно. Но това е така и Рим е на твое разположение, щом искаш. Можеш ли да останеш в Рим?

— Да.

— А защо искаш да си при мен, Дейн?

— Защото вие сте за мен свършеният свещеник.

Лицето на кардинал Ралф се изкриви от болка.

— Не, Дейн, не бива да ме смяташ за такъв. Аз далеч не съм свършен като свещеник. Аз наруших всичките си клетви, разбираш ли? Онова, което ти, изглежда, вече знаеш, аз трябваше да науча по най-мъчителния за един свещеник начин — нарушавайки дадените обети. Защото отказвах да призная, че преди всичко съм смъртен и едва после — свещеник.

— Това няма значение, ваше високопреосвещенство — кротко рече Дейн. — Думите ви не накърняват представата ми за вас като съвършен духовник. Вие просто не разбирате какво искам да кажа. Нямам пред вид някакъв автомат, комуто са чужди слабостите на плътта. Знам, че сте страдали и сте се извисили. Дързък ли ви се струвам? Не исках така да прозвучи, повярвайте ми. Ако съм ви обидил, моля да ми простите. Само че ми е толкова трудно да изразя мислите си! А аз мисля, че за да станеш съвършен свещеник, са необходими години, ужасна болка и през цялото време да имаш един идеал и да гледаш напред към бога.

Телефонът иззвъня. Кардинал Ралф го вдигна с леко трепереща ръка и отговори на италиански.

— Да, благодаря ви, идваме веднага. — Той се изправи. — Време е за чая, който ще прием при един много стар мой приятел. Той е може би най-важният църковен служител след Светия отец. Казах му, че ще дойдеш и той изрази желание да те види.

— Благодаря, ваше високопреосвещенство.

Прекосяха коридори, минаха през пищни градини — съвсем различни от тези в Дройда — с високи кипариси и тополи, с правоъгълни тревни площи, заобиколени от алеи и с обрасли с мъх плочници, минаха покрай готически сводове и под ренесансови мостове. Дейн жадно и с възторг поглъщаше всичко. Свят, толкова различен от Австралия, толкова стар, вечен.

Вървяха петнадесет минути с бърз ход, докато стигнаха двореца, влязоха и се заизкачваха по внушително стълбище покрай скъпи гоблени.

Виторио Скрабанца, кардинал ди Контини-Верчезе, беше вече на шестдесет и шест и страдеше от тежък ревматизъм, но умът му беше все така буден и проникателен. Сегашната му котка, руска аристократка на име Наташа, се беше свила в скута му и предеше. Тъй като не беше в състояние да стане и посрещне гостите си, той се усмихна ласкаво и им кимна. Погледът му се плъзна от обичното лице на Ралф към това на Дейн О'Нийл и зениците му се разшириха, стесниха се, приковаха се неподвижно в него. Усети как сърцето в гърдите му замря, инстинктивно притисна към него протегнатата за поздрав ръка и остана така, загледан в захлас в младия Ралф де Брикасар.

— Виторио, да не ти е зле? — разтревожи се кардинал Ралф и хвана немощната китка да провери пулса.

— Нищо ми няма. Просто една лека болка, която отмина. Заповядайте, седнете.

— Запознай се най-напред с Дейн О'Нийл, който, както ти казах, е син на една много добра моя приятелка. Дейн, това е негово високопреосвещенство кардинал ди Контини-Верчезе.

Дейн коленичи, допря устни до пръстена, над сведената му глава очите на кардинал Виторио потърсиха лицето на Ралф, вгледаха се в него по-изпитателно, откогато и да било през годините. И малко си поотдъхна: значи, тя не му беше казала. А той, разбира се, и не подозираше онова, което всеки, който ги видеше заедно, би предположил. Не чак баща и син, но роднини с много близка кръвна връзка. Клетият Ралф! Той никога не бе наблюдавал походката си, никога не бе изучавал изражението на лицето си, никога не беше долавял как се извива нагоре лявата му вежда. Бог наистина е милостив, че е направил мъжете така слепи.

— Седнете. Чаят ще дойде всеки момент. Така, млади човече! Искали сте да станете свещеник и сте потърсили съдействието на кардинал де Брикасар, нали?

— Да, ваше високопреосвещенство.

— Разумно сте постъпили. Под неговите грижи няма да ви сполети нищо лошо. Само че ми се виждате малко неспокоен, синко. Дали защото обстановката ви е непозната?

Дейн се засмя с усмивката на Ралф, на която липсваше може би само осъзнатия чар, но приликата беше толкова голяма, че старото, уморено сърце я усети като мигновен допир до бодлива тел.

— Поразен съм, ваше високопреосвещенство. Изобщо не съм предполагал какво значи кардиналският сан. Не съм и мечтал да ме посрещнат на летището, нито да пия чай сега с двама ви.

— Да, необичайно е... И може да навлече неприятности, както гледам. А, ето го и чая! — С доволно изражение той гледаше как го сервира и изведнъж вдигна предупредително пръст. — А, не! Аз съм „домакинята“. Как пиеш чая си, Дейн?

— Като Ралф — отвърна той и веднага се изчерви силно. — Извинете, ваше високопреосвещенство, казах го, без да искам.

— Няма нищо, Дейн. Кардинал ди Контини-Верчезе разбира. Ние се запознахме като Дейн и Ралф и така се опознахме много по-добре, нали? Официалните обръщения са нещо ново в нашата връзка. Предпочитам да си останем на Дейн и на Ралф, когато сме насаме. Негово високопреосвещенство няма да има нищо против, нали, Виторио?

— Не. Аз обичам хората да се назовават с малките имена. Но що се отнася до това, което казах за високопоставените приятели, които човек има, боя се, че твоето старо приятелство с Ралф може да бъде малко неудобно за теб, когато постъпиш в някоя от семинариите. Ще те отегчават дългите обяснения, които трябва да даваш всеки път, щом стане дума за връзката между вас. Господ позволява понякога да прибегнем до някоя дребна лъжа — при тези думи той се усмихна и златото по зъбите му блесна — и за удобство на всички предлагам да си послужим с една такава дребна лъжа. Защото много по-трудно е да се даде задоволително обяснение на тънките нишки на приятелството, отколкото да се обясни алената кръв на кръвното родство. Така че, Дейн, отсега нататък на всички ще казваме, че кардинал де Брикасар е твой вуйчо и толкова — завърши подкупващо кардинал Виторио.

Дейн остана много изненадан; кардинал Ралф се съгласи.

— Не се разочаровай от високопоставените, синко — ласкаво каза кардинал Виторио. — И те стъпват върху крака от глина и си пазят спокойствието с помощта на някоя и друга дребна лъжа. Добре е да знаеш това, но като те гледам, съмнявам се, че ще се възползваш. Трябва да разбереш обаче, че ние, червеноризците, сме дипломати до мозъка на костите си. Съветвам те за твое добро. Както в светските институти, така и в семинариите завистта и омразата не са непознати. Ти ще страдаш, като се разбере, че Ралф ти е вуйчо, брат на майка ти, но още повече ще страдаш, ако знаят, че помежду ви няма кръвна връзка. Защото ние сме преди всичко обикновени хора и именно с такива ще общуваш както тук, така и другаде.

Дейн сведе глава, после се наклони напред и понечи да погали котката, но протегнатата му ръка се спря.

— Може ли? Много обичам котки, ваше високопреосвещенство.

Той налучка най-прекия път към това старо, но вярно сърце.

— Може, разбира се. Трябва да ти призная, че вече е тежка за мен. Лакомница такава, нали, Наташа? Върви сега при Дейн, той е

младото поколение.

Джъстийн не беше в състояние да се премести — с целия си багаж — така бързо като Дейн от Южното в Северното полукуълбо. Докато изкара сезона си в „Кулоден“ и се сбогува не без благодарност с „Бодуъл гардънс“, брат ѝ беше прекарал в Рим вече два месеца.

— Чудя се: как съм могла да натрупам толкова боклуци? — питаше се тя, застанала сред купища дрехи, хартии, кутии.

Клекнала, Меги вдигна глава към нея и ѝ показа кутия с метален памук за търкане на чинии, която държеше в ръка.

— Какво търси това под леглото ти?

Огромно облекчение се изписа по порумениялото лице на дъщеря ѝ.

— О, къде бил! Слава богу! Аз пък мислех, че скъпоценният пудел на мисис Д. го е изял. Нещо не беше добре цяла седмица и аз не смеех да спомена, че ми няма памука за чинии. Бях убедена, че го е изял. Това проклето животно изядва всичко, което не е успяло да изяде първо него. Макар че — продължи тя сериозно — с удоволствие бих се отървала от тая кутия.

Меги се отпусна назад върху петите си и се разсмя.

— Джус, да знаеш само колко си смешна! — Тя хвърли кутията върху леглото, където вече имаше цяла камара вещи. — Не правиш особена чест на Дройда. И като си помисля само колко се мъчехме да те приучим на ред!

— Нали ви разправях, че няма смисъл. Защо не занесеш цялата кутия в Дройда. Знам, че нямам ограничения за багажа, който мога да взема на кораба, но предполагам, че в Лондон ще има с тонове такива неща.

Меги прехвърли кутията в един голям кашон, надписан „Мисис Д.“.

— По-добре да я подарим на мисис Дивайн, нали трябва да направи пак обитаемо това жилище.

На края на масата се издигаше леко наклонена купчина неизмити чинии, които бяха започнали вече да пускат повлекла от плесен.

— Ти изобщо миеш ли си чиниите?

Джъстийн се разсмя без следа от смущение.

— Дейн казва, че ги бръсна, вместо да ги мия.

— Тези имат нужда първо да се подстрижат. Защо не ги измиеш веднага, след като ги използваш?

— Защото това значи да слизам повторно в кухнята, а тъй като обикновено вечерям след полунощ, на никому не му е приятно да слуша по нощите леките ми котешки стъпки.

— Подай ми една от онези празни кутии; ще ги смъкна долу и направо ще ги хвърля — примири се майка й. Когато изяви желание да дойде и да й помогне, тя предполагаше какво я чака и даже го искаше. На човек рядко му се удаваше възможност да помогне на Джъстийн за нещо и колкото пъти Меги се беше опитвала, винаги изпаднаше в глупаво положение. Само по отношение на домакинството не беше така и там тя можеше да й помага до насита, без да й е неловко.

Но някак си успяха да се справят. Като натовариха всичко на фургона, с който Меги беше пристигнала чак от Гили, отпратиха се към хотел „Австралия“, където Меги беше наела апартамент.

— Защо не вземете да купите една къща на Палм бийч или Евънлън — каза Джъстийн, като оставяше куфара си в определената за нея втора спалня. — Тук е ужасно: точно над площад „Мартин“. А представяш ли си да можеш да плуваш хубаво, да се плъзгаш и да скачаш по вълните! Това не би ли ви накарало всичките в Дройда да отскачате по-честичко със самолета от Гили?

— Защо ми е да идвам в Сидни? Нали бях вече два пъти през последните седем години — като изпращах Дейн, а сега и теб. Ако имахме къща, нямаше кой да живее в нея.

— Загубени хора.

— Защо?

— Защото на този свят има и други неща освен тази проклета Дройда, дявол да я вземе! Лудост ме обзема в тоя чифлик!

Меги въздъхна.

— Повярвай ми, Джъстийн, ще дойде момент, в който ще копнееш да се върнеш в Дройда.

— Това и за Дейн ли се отнася?

Мълчание. Без да поглежда дъщеря си, Меги взе чантата й от масата.

— Ще закъснеем. Мадам Рочър каза в два часа. Ако искаш да си вземеш роклите, преди да отплува корабът ти, трябва да побързаш.

— Поставиха ме на място — отбеляза Джъстийн и се засмя широко.

— Защо в същност не ме запозна с никой от своите приятели и приятелки? Никого не видях в „Бодуъл гардънс“ освен мисис Дивайн — каза Меги, докато седяха в салона на Жермен Рочър и гледаха как ленивите манекени се кипрят и кикотят.

— Те са доста стеснителни... Виж, това оранжево ми харесва. А на теб?

— Не ти подхожда на косата. Вземи нещо сиво.

— Пфуй! Оранжевото подхожда чудесно на косата ми, ако искаш да знаеш. А сивото е като въргалияно от котка — мръсно и раздърпано. Върви в крак с времето, мамо. Не е задължително червенкосите да се обличат само в бяло, сиво, черно, смарагдовозелено или онзи твой любим ужасен цвят — как беше — пепел от рози, нали? Викторианска работа!

— Точно така се нарича цветът — съгласи се Меги, обърна се и изгледа дъщеря си. — Ти си чудовище — каза ѝ тя недоволна, но с обич.

Джъстийн не обърна внимание на думите ѝ, чуваше ги не за пръв път.

— Ще взема оранжевия, аления и пурпурния десен, това масленозелено и онзи виненочервен костюм.

Меги седеше и се чудеше да се смее ли, или да се ядосва. Какво ли можеш да сториш с дъщеря като Джъстийн?

След три дни корабът „Хималаи“ отплува от пристанището Дарлинг. Това беше хубав стар кораб с плосък корпус и издръжлив на дълъг път: строен беше по времето, когато никой не се трепеше да бърза и си знаеше, че Англия е на четири седмици път през Суец или на пет седмици покрай нос Добра надежда. Но сега вече и презокеанските пътнически кораби бяха аеродинамични, с корпуси като бойни кораби, за да изминават това разстояние по-бързо. Но въздействието, което едно такова пътуване оказваше върху почувствителните стомаси, плашеше и опитни моряци.

— Я виж ти! — разсмя се Джъстийн. — В първа класа сме имали цял футболен отбор, така че няма да ни е скучно, както се боях отначало. А някои от тях са истински красавци.

— Сега не си ли доволна, че настоявах да вземеш първа класа?

— Би трябвало да съм доволна.

— Джъстийн, ти наистина ме вбесяваш — не се стърпя Меги, приемайки думите ѝ за неблагоприятност. Не можеше ли това вироглаво момиче поне сега да се престори, че ѝ е мъчно, дето заминава. — Упорита, вироглава и своенравна си! Караш ме да ставам лоша!

Джъстийн не ѝ отговори веднага, а извърна глава, като че ли гонгът, приканващ изпращачите да слязат на брега, беше по-важен от думите на майка ѝ. Тя прехапа устни, за да не треперят, и ги застави да се усмихнат.

— Знам, че те вбесявам — обърна се тя весело към майка си. — Но какво да се прави, такива сме си. Нали винаги си казвала, че приличам на баща си.

Те се прегърнаха смутено и Меги с облекчение се смеси с тълпата на изхода, докато се изгуби от поглед. Джъстийн се качи на горната палуба и застана до парапета с навити цветни ленти в ръка. Далеч там долу на пристана тя различи фигурата в сиво-розова рокля и шапка — Меги беше застанала на определеното място, засенчила очи с длан. Интересно, от такова разстояние вече личеше, че мама приближава петдесетте. Още ги няма, но се чувствуват в стойката ѝ. Махнаха си едновременно с ръце, Джъстийн хвърли първата си лента и Меги ловко улови другия ѝ край. После червени, сини, жълти, розови, зелени, оранжеви ленти се завъртяха спираловидно, люшкани от вятъра.

Състав гайдари, дошли да изпратят футболистите, стояха долу с развети флагове и издути наметала, свирейки пронизително някакъв особен аранжмент на „Часът настъпи“. Парапетите на кораба бяха отрупани с надвесени хора, които отчаяно стискаха краищата на своите книжни ленти, на кея стотици хора протягаха нагоре шии и не отместваха жадни погледи от лицата, които заминаваха така далеч — предимно млади хора, тръгнали да видят какво представлява люлката на цивилизацията от другата страна на света. Те ще живеят там, ще работят там, ще се върнат може би след две години, а може и да не се върнат никога. И всички го знаеха, и всички се питаха защо става така.

Синьото небе беше нашарено с пухкави сребристобели облаци, духаше постоянният вятър на Сидни. Слънцето топлеше обърнатите нагоре лица и плещите на надвесените пътници; гигантски пъстроцветен плащ от ленти свързваше кораба с брега. Изведнъж

зейна празнота между борда на кораба и дъсчения кей, въздухът се изпълни с викове и ридания, една по една хилядите ленти се скъсаха, запърхаха неудържимо, после увиснаха и се разстлаха, безразборно кръстосани върху водата като частите на разбит тъкачен стан и се понесоха наред с портокаловите кори и медузите.

Джъстийн не мръдна от мястото си до парапета, докато от пристанището в далечината не останаха само няколко черти и множество розови главички на карфици. Влекачите извъртяха кораба, вкараха го безропотен под трещящия над главите пристанищен мост и го изведоха на обляния от слънце морски път.

Това нямаше нищо общо с пътуването с ферибот до остров Манли, макар че минаха по същия път покрай Нютръл бей и Роуз бей, покрай Кремърн и Воклуз. Този път корабът се отпрати през Хедс, покрай страшните скали и разперените дантелени ветрила от пяна към океана. Две хиляди мили, чак от другата страна на света. И независимо дали щяха да се върнат у дома, или не, те нямаше да се чувствуват свойски нито тук, нито там — обитавайки два континента, щяха да възприемат два различни начина на живот.

Парите, както откри Джъстийн, можеха да направят от Лондон най-привлекателното място. Тя беше далеч от беднотията в края на Ърлс корт, който наричаха „Долината на кенгурата“, защото там се бяха настанили най-много австралийци. Чужда ѝ беше и типичната съдба на австралиеца в Англия, който живее срещу нищожен наем в някой младежки пансион, работи за милостиня в някоя канцелария, училище или болница и трепери гладен край малкия радиатор в студената си влажна стая. За Джъстийн се намери апартамент с централно отопление на тиха уличка в Кенсингтън, близо до Рицарския мост; имаше също и място в трупата на Клайд Долтинъм-Робъртс от Елизабетинския театър.

Когато настъпи лятото, тя се качи на влака за Рим. Години покъсно щеше да си спомня с усмивка колко малко в същност видя от това дълго пътуване през Франция и половин Италия, защото цялото ѝ съзнание беше заето от нещата, които трябваше да сподели с Дейн, като си повтаряше най-важните да не ги забрави. Но те бяха толкова много, че някои трябваше да отпаднат.

Нима това беше Дейн? Този висок рус мъж на платформата? Той не се беше променил, но изглеждаше някак чужд, като че ли вече не от

нейния свят. Тя сподави вика, с който се готвеше да привлече вниманието му. Отдръпна се назад, както седеше, за да може да го наблюдава, понеже влакът беше спрял само на един-два метра оттам, където той беше застанал, и сините му очи спокойно и внимателно оглеждаха прозорците. Разговорът им щеше да бъде почти монолог, когато започне да му описва живота си, откакто той беше напуснал Австралия — ясно ѝ беше, че той не жадува вече да споделя с нея своите преживявания. Дявол да го вземе! Той вече не беше нейното малко братче — в сегашното му битие нямаше място нито за нея, нито за Дройда. О, Дейн! Какво ли значи да изживяваш едно нещо по двадесет и четири часа всеки ден!

— Ха! Вече си мислеше, че съм те пратила тук за зелен хайвер, нали? — изненада го тя, като се промъкна безшумно зад него.

Той се обърна, стисна ръцете ѝ в своите и се взря в нея усмихнат.

— Хей — каза и той нежно, взе по-големия ѝ куфар и мушна свободната ѝ ръка в своята. — Радвам се да те видя — добави той, като я настаняваше в червената „Лагонда“, с която се движеше навсякъде. Дейн имаше голяма слабост към спортните автомобили и имаше спортна кола още откакто навърши необходимата възраст, за да получи разрешително за шофиране.

— И аз се радвам, че те виждам. Дано да си ми намерил някое хубаво хотелче, защото онова, дето ти го писах, беше съвсем сериозно. Не желая да бъда напъхана в някоя килия на Ватикана между цял куп обречени на безбрачие — разсмя се тя.

— Те и без това не биха те искали — с тази коса като на дявол. Запазил съм ти стая в един малък пансион близо до мен. Там говорят английски, тъй че в това отношение ще можеш да минеш и без мен. В Рим също не е проблем да се оправииш, щом говориш английски; обикновено винаги се намира някой да го знае.

— Ето, в такъв момент ми се ще да имам твоята дарба за езици. Но пак ще се справя. Бива ме поне да правя и отгатвам мимики.

— Имам цели два месеца, Джуси, нали е прекрасно? Ще можем да хвърлим един поглед на Франция и Испания и да ни остане още един месец за Дройда. Домъчняло ми е за стария чифлик.

— Така ли? — Тя го погледна, погледна красивите ръце, които умело управляваха колата през лудешкия трафик на Рим. — На мен пък не ми е мъчно, Лондон е твърде интересен.

— Не ме заблуждавай — отвърна ѝ той. — Знам какво значение имат за теб Дройда и мама.

Тя стисна длани в скута си и замълча.

— Имаш ли нещо против да прием чай с едни мои приятели днес следобед? — попита я той, като пристигнаха. — В същност аз може би малко избързах и вече приех поканата от твое име. Те много държат да те видят, а тъй като съм все още в учебно време, не исках да им отказвам.

— Глупчо! Какво мога да имам против? Та нали, ако бяхме в Лондон, щях да те обсадя с мои приятели — защо да не го направиш и ти тук? Даже се радвам, че ми даваш възможност да хвърля един поглед на момчетата в семинарията, колкото и нечестно да е това към мен. Не бива да ги докосвам, нали?

Тя се приближи до прозореца, погледна надолу към пустеещото площадче с двата морни платана в павирания правоъгълник, с три маси, пръснати под тях, и с църква в единия край, която не се отличаваше с никакви архитектурни достойнства или красота, а гипсовата ѝ мазилка се лющеше.

— Дейн...

— Да.

— Мисля, че разбирам.

— Знам. — Усмивката беше изчезнала от лицето му. — Ще ми се и мама да разбираше, Джус.

— Мама е друго. Тя смята, че си я изоставил и не може да повярва, че не е така. Но няма значение — и тя ще разбере някой ден.

— Надявам се — разсмя се той. — В същност срещата ти днес не е с момчетата от семинарията. Не бих подложил нито теб, нито тях на толкова изкушение. Ще видиш кардинал де Брикасар. Знам, че не го обичаш, но обещавай ми, че ще се държиш добре.

В погледа ѝ проблеснаха особени лукави пламъчета.

— Обещавам! Дори ще целуна всички пръстени, които ми поднесе.

— Охо, още помниш! Толкова ти бях сърдит тогава — да ме засрамиш пред него.

— Е, оттогава съм целувала много неща, далеч по-нехигиенични от пръстен. Има например едно отвратително пъпчиво момче в класа по актьорство, което е винаги с лош дъх, има гнойни сливици и болен

стомах, а аз трябваше да го целуна общо двадесет и девет пъти. И мога да те уверя, приятелю, че след това няма нищо невъзможно. — Тя поприглади косата пред огледалото и се обърна към него. — Ще имам ли време да се преоблека?

— О, няма нужда. Изглеждаш чудесно.

— Кой друг ще бъде там?

Слънцето беше слязло твърде ниско и не можеше да стопли стария площад, а следите от проказа по стъпалата на платаните зееха грозно като рани. Джъстийн потръпна.

— И кардинал ди Контини-Верчезе.

Тя беше чувала това име и отвори още по-широко очи.

— Охо! Ти се движиш в много високопоставени кръгове, а?

— Да. Старая се да го заслужи.

— Значи ли това, че някои хора ти създават неприятности в други области на живота ти тук, Дейн? — попита тя заинтригувана.

— Не бих казал. Какво значение има с кого се познаваш. Аз самият никога не мисля за това, а и другите също.

Стаята, мъжете в червено! Никога по-рано преди Джъстийн не си беше давала така ясно сметка колко излишни са жените в живота на някои мъже, както сега, докато навлизаше в света, където просто нямаше място за жени, освен за калугерки-прислужнички. Тя беше още в маслинозеления пътнически костюм, който беше облякла преди Торино и който се беше поизмачкал във влака. И сега, пристъпвайки по мекия червен килим, тя проклинаше нетърпението на Дейн да дойдат по-скоро и се упрекваше, че не се беше преоблякла с нещо не така измачкано.

Станал прав, кардинал де Брикасар се усмихваше — колко добре му стоеше възрастта!

— Скъпа Джъстийн — посрещна я той, поднасяйки ѝ ръката си с пръстена, но с дяволито изражение, което показваше, че добре си спомня последния път, и същевременно търсеше да открие нещо по лицето ѝ. — Ти изобщо не приличаш на майка си.

Прегъни коляно, целуни пръстена, усмихни се смирено, стани, пак се усмихни, но не чак толкова смирено.

— Никак, нали? Нейната красота би ми била много полезна в професията, която съм си избрала, но на сцената и това ми стига. Защото там няма никакво значение какво в същност е лицето —

важното е аз и моето изкуство да накараме хората да мислят, че е такова, каквото трябва.

Дрезгав смях се чу откъм едно кресло и тя трябваше да отиде да целуне още един пръстен — на една старческа съсухрена ръка. Но този път тя се вгледа в тъмните очи и за своя изненада откри там обич. Обич към нея, която той никога не беше виждал и чието име едва ли бе чувал. Да, обич. Кардинал де Брикасар не ѝ се понрави сега повече, отколкото първия път, когато го бе видяла като петнадесетгодишна, но към този стар човек Джъстийн изпита топло чувство.

— Седнете, мило момиче — покани я кардинал Виторио, посочвайки стола до себе си.

— Здравсти, писано — погали тя сиво-синята котка в аления скут.
— Много е красива.

— Наистина.

— Как се казва?

— Наташа.

Вратата се отвори, но не носеха чая, а влезе един мъж, облечен най-сетне в обикновени дрехи. „Още едно червено расо и ще започна да вия“ — помисли си Джъстийн.

Но за разлика от дрехите, мъжът не беше обикновен. „Сигурно — продължаваха немирните мисли на Джъстийн — си имат някакъв неписан закон, който изрично забранява достъпа във Ватикана на обикновени хора.“ Не беше нисък, но солидното му телосложение го правеше да изглежда по-висок, отколкото бе в същност. Имаше широки рамене, огромен гръден кош, голяма лъвска глава и ръце, дълги като на стригачите. По-скоро нещо между маймуна и човек, ако не беше интелигентността, която излъчваше. Походката му подсказваше, че би грабнал всичко, каквото пожелае, преди още другите да се усетят. Би го грабнал и би го смазал може би, но не безцелно, не небрежно, а изискано и внимателно. Беше мургав, но гъстата му като грива коса, ситно, но равномерно къдрава, имаше цвят на стоманена тел и изглеждаше също толкова твърда.

— Райнер, идваш тъкмо навреме — поздрави го на английски кардинал Виторио и му посочи стола от другата си страна. — Мила моя — обърна се той към Джъстийн, когато гостът целуна пръстена му и се изправи, — да ти представя един много добър приятел. Хер

Райнер Мьорлинг Хартхайм. Райнер, това е Джъстийн, сестрата на Дейн.

Той се поклони, тропвайки малко превзето с токове, усмихна й се бързо и вяло и седна толкова настрани, че едва се виждаше. Джъстийн въздъхна облекчено, особено като видя Дейн да се настанява спокойно като по навик на пода до стола на кардинал Ралф, в центъра на зрителното й поле. Щом беше близо до познат и обичен човек, можеше да е спокойна. Но цялата тази стая с мъжете в червено, а сега и този мургав новодошъл, предизвикваха у нея раздразнение, по-силно от успокояващото въздействие на Дейн. Затова се пресегна и взе отново да закача котката, усещайки, че кардинал Виторио долавя реакцията й и му е забавно.

— Кастрирана ли е?

— Разбира се.

— И как иначе! Макар че не разбирам защо изобщо е необходимо. Всеки постоянен обитател на това място би забравил пола си.

— Напротив, мила моя — възрази кардинал Виторио, който много й се радваше. — Ние сами по психологически път се отричаме от пола си.

— Позволете ми да изключа себе си от това число, ваше високопреосвещенство.

— Значи, сте враждебно настроена към нашия малък свят тук?

— Е, нека да приемем само, че се чувствавам не на място, ваше високопреосвещенство. Забавно ми е да дойда на гости, но не бих желала да живея тук.

— Не бих могъл да ви упрекна. Съмнявам се дали и гостуването тук ви е приятно. Но ще свикнете с нас, защото ще ви помоля да ни посещавате по-често.

Джъстийн се усмихна щедро.

— Не обичам, когато трябва да се държа възпитано — призна тя. — Това ме влудява. Убедена съм, че Дейн вече е изпаднал в ужас — усещам го, без дори да съм го погледнала.

— Само се питах докога ще продължаваш — обади се Дейн съвсем невъзмутимо. — Така е: драсни по черупката на Джъстийн, и отдолу се подава бунтовник. Точно затова се радвам, че ми е сестра. Самият аз не съм бунтар, но се възхищавам от такива като нея.

Хартхайм помести стола си така, че да я вижда по-добре. Тя престана да си играе с котката и се облегна назад. Красивото животно се беше отегчило от ръката с непознато ухание на жена и без да се изправя, леко се примъкна от червения скут в сивия, където се сгуши под тежките ъгловати галещи длани и замърка така звучно, че всички се разсмяха.

— Съжалявам, но съм си такава — отвърна Джъстийн, която не можеше да остане равнодушна към хубавата шега, макар и насочена срещу нея.

— Моторът ѝ е в отлично състояние както винаги — отбеляза хер Хартхайм с усмивка, променила до неузнаваемост лицето му. Говореше английски почти без акцент, но с американско „р“.

Чаят пристигна, преди оживлението да бе стихнало; този път го сервира Хартхайм, поднасяйки ѝ чашата с много по-приветлив поглед, отколкото онзи, с който я беше удостоил при запознаването им.

— За англичаните — обърна се той към нея — следобедният чай е един от най-важните моменти на деня. Много неща се случват по време на чая, нали? Сигурно защото може да се сервира по всяко време между два и пет и половина, пък и от много приказване се ожаднява.

Следващият половин час беше пълно потвърждение на думите му. Разговорът се насочваше ту към нестабилното здравословно състояние на Светия отец, ту към студената война или икономическата рецесия. И четиримата мъже говореха и слушаха с такъв интерес, че и Джъстийн се увлече и се опитваше да разбере какво ги свързва, в това число и Дейн, който ѝ се виждаше толкова особен, толкова непознат. Той живо участвуваше в разговора и от вниманието ѝ не убягна, че тримата по-възрастни мъже го изслушваха с внимание. Те като че ли го уважаваха много. Мненията му почиваха на осведоменост и съвсем не бяха наивни, а своеобразни, оригинални, благочестиви. Дали заради благочестието му се отнасяха така сериозно към него? Дали той притежаваше нещо, което на тях им липсва? Дали наистина се възхищаваха от добродетелта и копнееха за нея? Нима беше такава рядкост? Трима мъже, така различни един от друг и все пак по-тясно свързани помежду си, отколкото с Дейн. Колко ѝ беше трудно да възприема Дейн сериозно като тях! Не че и досега не се беше държал по-скоро като по-голям, отколкото като по-малък брат, не че ѝ бяха непознати неговата мъдрост, интелектът му или благочестието му. Но

досега тя го беше смятала за част от нейния свят. Изглежда, трябваше да свикне с факта, че вече не е.

— Ако трябва веднага да се заемеш с молитвите си, Дейн, аз ще изпратя сестра ти до хотела — разпореди се Райнер Мьорлинг Хартхайм, без да се допита до ничие друго мнение по въпроса.

И така, почти стъписана, тя се озова на мраморните стълби, придружавана от този набит, як човек. Навън, в златистото сияние на римското слънце, той я хвана за лакътя и я поведе към една черна лимузина — „Мерцедес“, — чийто шофьор му отдаде чест.

— Елате! Сигурно не искате да прекарате първата си вечер в Рим сама, а Дейн без друго е зает — каза той, като я последва в колата. — Вие сте уморена и объркана и е по-добре да има някой с вас.

— Не ми оставяте друга възможност за избор, хер Хартхайм.

— Предпочитам да ме наричате Райнер.

— Сигурно сте много важен, щом имате лимузина с шофьор.

— Ще бъда още по-важен, като стана канцлер на Федералната република.

Джъстийн се изсмя пренебрежително.

— Учудвам се, че още не сте.

— Бързате! Още съм много млад.

— Така ли? — Тя се извърна към него да го разгледа по-внимателно и откри, че по мургавата му кожа няма бръчки, че лицето му е младежко, а очните му ябълки са само по-хлътнали, без характерните за възрастните торбички около тях.

— Тежък съм и посивял, но аз посивях още на шестнадесет години, а напълнях, откакто престанах да гладувам. В момента съм само на тридесет и една.

— Вярвам ви — отвърна тя, като събу и ритна обувките си. — Но и това ми се вижда много: аз съм още на двадесет и една.

— Вие сте чудовище — каза ѝ той с усмивка.

— Предполагам. И майка ми казва същото. Само че не съм сигурна какво има пред вид всеки от вас с тази дума, затова бихте ли се уточнили?

— А от майка си уточнение получили ли сте?

— Ами! Ще я хвърля в ужас, ако я попитам.

— А не мислите ли, че и мен може да хвърлите в ужас?

— Имам силни подозрения, хер Хартхайм, че и вие сте чудовище и се съмнявам дали нещо може да ви хвърли в ужас.

— Чудовище — повтори той по-тихо. — Добре тогава, мис О'Нийл, ще се опитам да уточня това понятие: човек, който всява страх у другите, прави, каквото си иска с хората, чувствава се силен едва ли не колкото бога, няма скрупули и почти никакви морални принципи.

Джъстийн се разсмя.

— Точно такъв ми се виждате вие. А аз си имам и скрупули и морални принципи. Нали съм сестра на Дейн.

— Изобщо не си приличате.

— Толкова по-зле.

— Неговото лице не би отивало на вашия характер.

— Несъмнено имате право, но с неговото лице може би щях да имам и друг характер.

— Зависи кое идва първо, нали — кокошката или яйцето. Обуйте си сега обувките, че ще повървим пеша.

Беше топло и се стъмваше, но светлините грееха ярко, тълпи хора се движеха като че напосоки, улиците бяха претъпкани от шумни мотоциклети и малки нахални „Фиати“ и „Гогомобили“, които приличаха на жаби, изпаднали в паника. Най-сетне той спря на малък площад, чиято каменна настилка беше изтрита от краката, минавали по нея векове наред, и въведе Джъстийн в един ресторант.

— Или предпочитате на открито? — попита я той.

— Стига да има нещо за ядене, все ми е едно дали ще е вътре, вън или по средата.

— Мога ли да поръчам за вас?

Бледите очи попримигаха малко уморено, но Джъстийн имаше още сила за съпротива.

— Първо, да ви кажа, никак не обичам някой да се разпорежда с мен. И откъде знаете какво ми се яде?

— Още една боркиня за права на жените — измърмори той. — Кажете ми тогава, какви предпочитания имате и обещавам да ги удовлетворя. Роба? Или телешко?

— Това компромис ли е? Добре, споразумяхме се. Ще взема спагети, скариди, голяма порция телешко и накрая сметанов сладолед със захар и плодове и капучино. Хайде сега, оправяйте се.

— Иде ми да те плесна — каза той, без да го напуска доброто му настроение. Предаде поръчката ѝ точно така, както тя я беше изредила, само че на бърз италиански.

— Казахте, че по външност не приличам на Дейн. Нищо общо ли нямаме двамата? — попита тя с известно съжаление, докато пиеше кафето си — не губеше време в приказки, когато на масата все още имаше нещо за ядене.

Той запали нейната, после и своята цигара, облегна се назад в сянката и взе да я наблюдава мълчаливо, спомняйки си своята първа среща с момчето преди месеци. Същински кардинал де Брикасар, четиридесет години по-млад — беше го установил веднага, а впоследствие узна, че били вуйчо и племенник, значи майката на онова момче и това момиче е сестра на Ралф де Брикасар.

— Има известна прилика — отвърна ѝ най-сетне той. — Понякога дори и в лицето — повече в изражението, отколкото в чертите. Например около очите и около устата, в начина, по който държите очите си отворени, а устата затворена. Но, колкото и да е странно, няма такава прилика между вас и вуйчо ви, кардинала.

— Вуйчо ми кардинала ли? — повтори тя, изненадана.

— Кардинал де Брикасар. Не ви ли е вуйчо? Спомням си, че точно така ми бяха казали.

— Този стар хищник! Той не ни е никакъв роднина, слава богу. Някога бил наш енорийски свещеник, но много преди аз да се родя.

Тя беше много интелигентна. Но и много уморена. Клетото момиче — да, точно такава беше: малко момиче. Десетте години между тях зееха като сто. Подозрението би разрушило нейния свят, който тя така храбро бранеше. Сигурно няма да иска да повярва дори ако ѝ се каже направо. Как да го омаловажи? Да не разискват повече този въпрос, но и да не го отминават така изведнъж.

— Сега ми е ясно — каза той просто така.

— Какво ви е ясно?

— Защо приликата на Дейн с кардинала е само в най-общите черти: височина, цвят, телосложение.

— О! От баба си знам, че баща ни много приличал на кардинала — каза Джъстийн простичко.

— Никога ли не си виждала баща си?

— Дори не и на снимка. Разделили се с мама окончателно още преди да се роди Дейн. — Тя кимна на келнера. — Още едно капучино, моля.

— Джъстийн, невъзможна сте! Оставете ме аз да поръчвам!

— Няма, дявол да го вземе! Аз съм напълно способна да отговарям за себе си и няма нужда някакъв си мъж да ми казва непрекъснато какво и кога да искам, чухте ли?

— Драснеш ли по черупката на Джъстийн и отдолу се подава бунтовник — точно така каза Дейн.

— Прав е. О, да знаете само как мразя да ме гаят и глезят и да се въртят около мен! Обичам да съм самостоятелна и няма да позволя да ми се казва какво да правя! Не искам и не давам съвети.

— Виждам — отвърна той сухо. — И от какво си станала такава, херцхен. Наследствена черта ли е?

— И аз не знам в същност. Сигурно защото в нашето семейство няма достатъчно жени, та да се разбере. По една на поколение: баба, мама и аз. И цял куп мъже.

— Само че в твоето поколение няма куп мъже; само Дейн.

— Сигурно защото мама е напуснала баща ми. Тя никога не прояви интерес към друг мъж. Жалко според мен. Мама е такава къщовница — щеше да ѝ е добре да има съпруг, за когото да се грижи.

— Тя прилича ли на теб?

— Според мен — не.

— А обичате ли се, което е по-важно?

— Мама и аз ли? — усмихна се тя незлобливо, така както и майка ѝ би се усмихнала, ако я попитат дали обича дъщеря си. — Не знам дали се обичаме, но има нещо между нас. Може би просто биологическата връзка — не знам. — Очите ѝ засвяткаха. — Винаги съм искала тя да разговаря с мен както с Дейн и да се разбираме, както те се разбират. Вината трябва да е или у мен, или у нея. Навярно е у мен. Тя е много по-хубав човек от мен.

— Не я познавам и затова не мога нито да се съглася с теб, нито да ти възразя. Но, ако това изобщо те успокоява, херцхен, аз те харесвам точно каквато си, заедно със смешната ти войнственост.

— Колко мило от твоя страна! Въпреки че те обидих! Никак не приличам на Дейн, нали?

— Като Дейн няма друг в целия свят.

— Искаш да кажеш, че той е някак си неземеен?

— Именно.

Той се наклони към нея, излезе от сянката и слабата светлина на малката свещ в бутилка от „Кианти“ го огря.

— Аз съм католик и моята религия е единственото нещо в живота ми, което не ми е изменило, въпреки че аз много пъти съм му изменял. Не искам да говоря за Дейн, защото сърцето ми подсказва, че е по-добре някои неща да не се обсъждат. Ти никак не приличаш на него в отношението си към живота и към бога. Така че нека да не се занимаваме повече с това, съгласна ли си?

Тя го погледна озадачена.

— Добре, Райнер, щом искаш. Споразумяхме се, значи, така: ще разговаряме за всичко друго, но не и за Дейн и религията.

Много неща се бяха случили с Райнер Мьорлинг Хартхайм, откакто срещна Ралф де Брикасар през юли 1943. Една седмица след това поделението му беше прехвърлено на Източния фронт, където остана до края на войната. Изтерзан, лутащ се, твърде млад, за да успеят да го надъхат с идеите на хитлерюгенд преди войната, той беше изтърпял последиците на хитлеризма с измръзнали в снега крака, без мунициии, на фронтовата линия, изтъняла дотолкова, че на всеки сто метра беше останал само по един войник. Войната му остави два спомена: тези тежки сражения в страхотния студ и лицето на Ралф де Брикасар. Ужасът и красотата, дявола и бога. Полуобезумял, през пролетта на 1945 г. той скъса и изгори документите си, зарови двата си железни кръста, открадна чужди дрехи и на датската граница се предаде на британските власти. Откараха го в лагер за бежанци в Белгия, където цяла година живя само с хляб и овесена каша — единственото, с което изтощена Англия можеше да храни хилядите хора, които ѝ се бяха предали.

На два пъти управата на лагера го вика да му връчва ултиматум. На пристанището в Остенде чакаше кораб, който товареше емигранти за Австралия. Предлагаша му нови документи и безплатен превоз дотам, в замяна на което трябваше да работи за австралийското правителство, каквото то му нареди, след което щяха да го оставят да се разпорежда сам с живота си. Това не означаваше робство — щеше

да получава заплата като другите, разбира се. Но и в двата случая той успя да се изплъзне от масовата емиграция. Германия бе неговата родина и през всичките тези три години не преставаше да мисли за нея такава, каквато си я представяше. Ужасяваше го самата мисъл да попадне пак в страна, където никой не говори неговия език, нито той разбира чуждия. И така, в началото на 1947 г. той се озова без пукнат грош на улицата в Аахен, готов да изгражда късче по късче съществуването, което неудържимо желаше.

Той и душата му оцеляха, но не за да потънат отново в бедност и неизвестност. Защото Райнер не беше само много амбициозен: у него беше заложен и талант. Постъпи на работа в „Грундиг“ и започна да учи това, което го влечеше още откакто се запозна с радарите — електроника. Главата му кипеше от идеи, но той не пожела да ги продаде на „Грундиг“ само за една милионна част от истинската им стойност. Зае се да проучва много внимателно пазара, ожени се за вдовицата на един, който беше успял да запази няколко малки фабрики за радиоапарати, и си проправи път в този бизнес. Нямахше значение, че беше едва на двадесет и няколко години: умът му работеше като на зрял човек, а хаосът в следвоенна Германия създаваше благоприятни възможности за пробивните.

Тъй като бракът му не беше сключен в църква, той имаше правото да се разведе и през 1951 г., след като изплати в двоен размер на Анелизе Хартхайм тогавашната стойност на двете фабрики на мъжа ѝ, постъпи точно така: разведе се. И не се ожени повторно.

Онова, което юношата беше преживял сред вледеняващия ужас на войната, не направи от мъжа бездушен изрод: само потисна чувствителността и ведрия му нрав за сметка на други качества — интелигентност, решителност, безцеремонност. Онзи, който няма какво да губи, може да спечели всичко, а човек без чувства не може да бъде наранен. Така поне си казваше той. В същност той удивително много приличаше на мъжа, когото срещна в Рим през 1943: като Ралф де Брикасар и той осъзнаваше злото в момента, в който го вършеше. Но това нито за миг не го възпря, а само го караше да плаща за възхода си в живота с болка и самотерзание. За мнозина тази цена би била твърде висока, но той беше готов да изстрада двойно повече заради целта, която си беше поставил. Един ден щеше да управлява Германия и да я направи, каквато я виждаше в мечтите си — да я излекува от арийско-

лутеранската ѝ заблуда и да ѝ даде нов морал. Тъй като не можеше да обещае, че ще престане да върши грехове, изповедите не бяха му донесли опрощение, но той успяваше все някак си да помири религията със себе си, докато парите и властта го издигнаха над греха и разкаянието му най-сетне даде плод.

В 1955 г., като един от най-богатите и влиятелни мъже на Федерална Германия и нова надежда на парламента ѝ в Бон, той се върна в Рим да намери кардинал де Брикасар и да му покаже какво бяха направили молитвите му. Как си беше представял тази среща, впоследствие той не можеше да си спомни, защото от началото до самия ѝ край усещаше само едно: Ралф де Брикасар беше разочарован от него. И той разбираше защо — не беше нужно да го пита. Само че не беше очаквал кардиналът да каже на раздяла:

— Молах се да бъдеш по-добър от мен, защото беше още толкова млад. Няма цел, която да оправдава всички средства. Но, изглежда, семената на падението ни са били посети още преди да се родим.

Прибрал се в хотелската си стая, той се разрида, но бързо се успокои и реши: миналото не може да се върне, в бъдеще ще трябва да оправдая надеждите му. И понякога успяваше, понякога — не. Но правеше усилие. И сега, вървейки в топлата римска нощ, след като беше изпратил Джъстийн до хотела ѝ, той си мислеше, че ѝ дължи вечна благодарност. Защото, като я наблюдаваше как се справя с изпитанието на следобедната среща, усети у него да се надига нежност. Дръзко и упорито малко чудовище. Тя нямаше да отстъпи на тези мъже от Ватикана нито сантиметър в нищо — даваха ли си сметка за това? Той реши, че изпитва към нея онова, което би изпитвал към собствена дъщеря, с която се гордее — само че нямаше дъщеря. Затова я беше отвлякъл от Дейн, беше я отвел със себе си, за да наблюдава каква ще е по-нататъшната реакция към този всевластен клерикализъм и към Дейн, какъвто не беше го виждала преди — този Дейн, който вече не можеше да участва пълноценно в нейния живот.

Най-хубавото нещо на неговия собствен бог — продължаваше да разсъждава той — беше способността му да прощава всичко. Този бог можеше да прости на Джъстийн, че по природа беше безбожница, а на него самия — че държеше под ключ чувствата си и чакаше подходящ момент да ги пусне на воля. По едно време обаче го беше обзела паника при мисълта, че е загубил ключа безвъзвратно. Той се усмихна,

хвърли цигарата на Джъстийн, която бе взел да допуши. Ключът ли? Е, понякога ключовете имат причудлива форма. Може би бравата щеше да се поддаде на тези огненочервени къдрици. Може би в онази стая, цялата в червено, неговият бог му беше дал и ален ключ.

Денят отлиташе — щеше да свърши само след миг. Но като погледна часовника си, реши, че е още рано и че човекът, придобил още по-голяма власт сега, когато негово светейшество лежеше на смъртния одър, вероятно е още буден и бодърствува по навик заедно с котката си. Кастел Гандолфо отекваше от страшното старческо хълцане, разкривяващо хлътналото бледо лице на аскет, от чийто поглед нищо не бе убягнало толкова много години. Той умираше; беше велик папа. Каквото и да кажат, велик беше. Какво от това, че беше обичал германците и че още му беше приятно да слуша немска реч? Райнер нямаше никакво право да го съди за това.

Но в Кастел Гандолфо Райнер не можеше да узнае онова, което му беше нужно в този момент. Затова се упъти нагоре по мраморните стълби към пурпурночервената стая да поговори с Виторио Скрабанца, кардинал ди Контини-Верчезе. Дали нямаше той да бъде следващият папа? Вече три години Райнер наблюдаваше тези умни любящи очи да спират там, където най-силно ги теглеше. Да, по-добре да потърси отговора при него, отколкото при кардинал де Брикасар.

* * *

— Никога не съм очаквала да го призная, но много се радвам, че заминаваме за Дройда — рече Джъстийн, отказвайки да хвърли монета във фонтана „Треви“. — Нали трябваше да разгледаме Франция и Испания, а пък още сме в Рим и аз се чувствавам ненужна като пъпна връв. Дявол да го вземе!

— Хм, смяташ, че пъпната връв е ненужна, така ли? И Сократ е бил на същото мнение, доколкото си спомням — отвърна Райнер.

— Сократ ли? Забравила съм. Мислех, че съм изчела повечето неща и от него, и от Платон. — Тя се извърна да го вижда по-добре и си помисли, че спортните дрехи като на обикновен турист в Рим му отиват много повече от строгото облекло, с което се явяваше във Ватикана.

— Та Сократ бил дълбоко убеден, че връвта на пъпа е ненужна. И за да докаже това, развързал я и я захвърлил.

Устните ѝ потрепнаха.

— И какво се случило?

— Ами тогата му паднала.

— Измамник! Измамник! — разкикоти се тя. — Във всеки случай тогава не са носили тоги в Атина. Само че аз имам ужасното предчувствие, че в тази история има известна поука. — Лицето ѝ стана сериозно. — Защо се занимаваш с мен, Рейн?

— Непоправима си! Нали съм ти казвал, че името ми се произнася Райнер, а не Рейнер^[2].

— Ти не можеш да разбереш — възрази тя и замислено се вгледа в игривите струи вода, които падаха в мътния фонтан, пълен с всякакви монети. — Бил ли си в Австралия?

Раменете му се затресоха, но той не се смееше.

— На два пъти едва не отидох, херцхен, но успях да се отърва.

— Е, ако беше отишъл, щеше да разбереш. За австралиеца твоето име би звучало магически, ако се произнесе, както аз го казвам: Рейнер. Рейн, като дъжд. А дъждът значи живот в пустинята.

Стреснат, той изпусна цигарата си.

— Джъстийн, да не си започнала да се влюбваш в мен?

— Колко сте егоцентрични вие, мъжете! Не искам да те разочаровам, но трябва да ти отговоря отрицателно. — И за да смекчи сякаш думите си, тя пхна ръката си в неговата и я стисна. — Има нещо много по-хубаво.

— Какво по-хубаво може да има от любовта?

— Много работи, струва ми се. Не бих искала да се обвързвам никога с никого по този начин.

— Сигурно си права. То може да се окаже голяма задръжка за човека, който си го наложи твърде рано. Та какво е по-хубавото?

— Да намериш приятел. — Ръката ѝ потърка неговата. — Ти си ми приятел, нали?

— Да. — Усмивайки се, той хвърли една монета във фонтана. — Ето! Трябва да съм дал вече хиляда марки през последните години, за да съм спокоен, че и занапред ще усещам топлината на юга. Защото понякога в кошмарите си все още мръзна.

— Трябва да усетиш топлината на истинския юг — каза Джъстин. — Тридесет и кусур градуса на сянка, ако изобщо я намериш.

— Нищо чудно, че не ти е горещо — разсмя се той със своя беззвучен смях, останал му от времето, когато се смяташе, че като се смееш високо, предизвикващ съдбата. — Сигурно на горещината дължиш и дебелията си кожа.

— Твоят английски е разговорен, но малко по американски. Предполагам, че си учил в някой реномиран английски университет.

— Не. Започнах да го уча от английските войници в белгийския лагер, а те бяха и от Лондон, и от Шотландия, и от Средна Англия. Не им разбирах нито дума, освен на онзи човек, който се зае да ме учи. После, като се върнах в Германия, изгледах всички филми на английски и си накупих единствените плочи, които се продаваха с английска реч — все записи на американски комедианти. И непрекъснато ги слушах в къщи, докато се научих да говоря.

Обувките й — както обикновено — бяха изути; изумен, той гледаше как върви боса по тротоарите — толкова горещи, че можеше и яйце да се изпече на тях — и как не се бои от нажежените камъни.

— Палавница! Обуй си обувките.

— Аз съм австралийка: нашите крака са широки и трудно се побират в обувки. Сигурно защото при нас няма истински студ. Предпочитаме да ходим боси. Мога да стъпвам по тръните из пасбището и после да ги вадя, без изобщо да ги усещам — каза тя гордо. — Сигурно бих могла да вървя и по жарава. — После внезапно промени темата. — Ти обичаше ли жена си, Рейн?

— Не.

— А тя обичаше ли те?

— Да. Нямаше друга причина да се омъжи за мен.

— Горката! Използувал си я и си я захвърлил.

— Разочарована ли си?

— Не. По-скоро се възхищавам от теб. Но нея съжалявам и още повече ще се пазя да не се натопя в подобна каша.

— Възхищаваш се от мен ли? — попита той в пълно недоумение.

— Защо не? Та аз не търся в теб онова, което тя е търсила, нали? Аз те харесвам като приятел. А тя те е обичала като съпруг.

— Боя се, херцхен — каза той с известна тъга, — че амбициозните мъже не са добри съпрузи.

— Това е, защото обикновено си падат по слабохарактерни жени от рода на „Да, мили, не, мили, както искаш, мили“. И все удрят на камък. Ако аз ти бях жена, щях да те натикам в миша дупка, но, обзалагам се, че тя не е посмяла, нали?

Устните му потрепнаха.

— Вярно е. Горката Анелизе. Тя беше тип на мъченица и оръжията ѝ не бяха нито смъртоносни, нито умееше да си служи с тях така великолепно. Ама че хубаво го каза това за мишата дупка!

— Хубаво, защото не ти е дошло до главата. — Широките пръсти на краката ѝ, спуснати над водата, бяха като издялани от камък. Тя залитна назад, но успя да запази равновесие. — Е, в края на краищата си ѝ направил добро, като си се отървал от нея. Така ще ѝ е по-лесно, макар че едва ли го съзнава. За разлика от нея аз мога да те задържа, защото никога няма да допусна да ми влезеш под кожата.

— Защото имаш дебела кожа, както вече ти казах. А как узна всичко това за мен?

— Питам Дейн. Но, верен на себе си, той ми съобщи само голите факти. За останалото аз сама си направих изводи.

— Благодарение на солидния опит, който имаш зад гърба си, не се съмнявам. Каква измамница си ти! Казват, че си добра актриса, но аз просто не мога да повярвам. Как успяваш да имитираш чувства, които едва ли някога си изпитвала? В емоционално отношение ти си по-изостанала и от петнадесетгодишно момиче.

Тя стъпи на земята, приседна на парапета и се наведе да обуе обувките си, като с мъка свиваше пръстите си.

— Краката ми са се подули, дявол да го вземе.

Не показва нито с гняв, нито с възмущение, че е чула последните му думи. Сякаш щом усетеше, че започват да я критикуват, просто изключваше някакъв вътрешен слухов апарат. Сигурно често ѝ се случва. Интересно обаче, че не мразеше Дейн.

— Трудно ми е да ти отговоря — каза тя. — Трябва да мога да го правя, за да играя добре. Нали така? А другото... другото е като някакво изчакване. Животът ми, въвн от сцената, искам да кажа. Пазя чувствата си, за да ги изразходвам на сцената. Иначе няма да ми стигнат. Там, на сцената, аз просто не съм аз или може би съм много и

различни „аз“. Дълбоко в себе си ние сигурно представляваме сложна смесица от личности — как мислиш? За мен актьорската игра е преди всичко и главно интелект, а после чувства. Едното дава възможност на другото да се изяви и същевременно го усъвършенствува. Не е въпросът само да викаш, да плачеш или да се смееш убедително. Просто е прекрасно, разбираш ли? Представям си, че съм съвсем друг човек, някой, който бих била при други обстоятелства. Това е тайната. Не просто да се превъплъщавам, а да се вживея в ролята си, сякаш героинята съм самата аз. Тогава ние с нея ставаме едно цяло. — И въодушевена дотолкова, че не можеше вече да стои спокойно, тя скочи на крака. — Представи си само, Рейн! След двадесет години ще мога да кажа: убивала съм, самоубивала съм се, полудявала съм, спасявала съм и съм погубвала мъже... О! Какви безкрайни възможности!

— И ти ще ги изживееш всичките! — Той стана и пак я хвана за ръка. — Съвсем права си, Джъстийн. Не би могла да се пилееш вън от театъра. Да беше друг човек, щях да кажа, че то не ти пречи, но такава, каквато си ти, не съм сигурен.

[1] Петстишие, в което се играе на думи, без да се влага смисъл. — Б.пр. ↑

[2] Английското произношение на името съвпада с това на думата „дъжд“. — Б.пр. ↑

Като съпоставяха разстоянията, в Дройда можеха да кажат, че Рим и Лондон не са по-далеч, отколкото е Сидни, и че порасналите Дейн и Джъстийн са все още ученици в пансиона. Е, те наистина не можеха да се връщат както по-рано за всяка ваканция, колкото и да е кратка, но поне веднъж в годината прекарваха там най-малко един месец — обикновено август или септември. Те изглеждаха както винаги — съвсем млади. Какво значение имаше дали са на петнадесет, шестнадесет или двадесет и две — двадесет и три? И ако всички в Дройда живееха само с мисълта за този месец в началото на пролетта, никой не си позволяваше да спомене нещо като „Ох, остават още няколко седмици“ или „Божичко, няма и месец откак са си заминали“. Само дето през юли всички започваха да се движат някак по-чевръсто и усмивките сякаш не слизаха от лицата им. В готварницата, из пасбищата, в гостната — навсякъде се подготвяха като за празник.

През останалото време се изпращаха писма и в едната, и в другата посока. В повечето случаи в тях се оглеждаха характерите на авторите им, но имаше и изненади. От Дейн например всички биха очаквали да пише най-редовно и добросъвестно, а Джъстийн да е по-небрежна в това отношение, Фий да не пише нито ред, братята да изпращат най-много по две писма в годината, Меги да увеличи печалбите на пощенските служби с ежедневна кореспонденция поне до Дейн, мисис Смит, Мини и Кет да изпращат честитки за рождените дни и за Коледа, а Ан Мюлер да пише често на Джъстийн, но не и на Дейн.

Обзет от добри намерения, Дейн наистина пишеше често. Бедата беше там, че забравяше да занесе писмото на пощата, в резултат на което по два-три месеца нямаха никаква вест от него, а после изведнъж в Дройда се изсипваха десетки писма с една и съща поща. Словоохотливата Джъстийн пишеше дълги излияния, които бяха толкова пиперливи, че караха читателите им да се изчервяват, да цъкат, да се ужасяват и въпреки това да им се възхищават. Веднъж на две седмици Меги изпращаше по едно писмо на всяко от децата си.

Джъстийн не получи нито едно писмо от баба си, която пишеше редовно на Дейн. Често му пишеха и вуйчовците — за земята, за овцете, за здравето на жените в Дройда; те смятаха за свой дълг да го уверяват, че у дома всичко е наред. Джъстийн не получаваше, разбира се, такива писма, които и без това биха я смаяли. Кореспонденцията на мисис Смит, Мини и Кет и Ан Мюлер оправда напълно очакванията.

Какво удоволствие беше да се четат писма, а колко неприятно задължение беше да ги пишеш. Така мислеха всички, освен Джъстийн, която от време на време изпадаше в отчаяние, загдето никой не ѝ пишеше писма, каквито тя обича — сочни, многословни и откровени. И именно от Джъстийн в Дройда узнаваха повечето неща за Дейн, защото неговите писма никога не въвеждаха читателите в същността на събитието. А Джъстийн умееше точно това.

Рейн пристигна днес в Лондон (писа тя веднъж) и ми разказа, че се видял с Дейн в Рим миналата седмица. Е, той и без това вижда Дейн по-често от мен, тъй като Рим обикновено е в центъра на маршрута му, а Лондон е някъде в периферията. И трябва да призная, че Рейн е основната причина, поради която се срещам с Дейн в Рим всяка година, преди да се върнем в къщи. Дейн обича да идва в Лондон, само че аз не го пускам, ако Рейн е в Рим. Егоистка, нали? Нямаме представа колко ми е приятно с Рейн. Той е един от малцината истински забавни хора, които познавам, и много ми се ще да се виждаме по-често.

В едно отношение Рейн е по-късметлия от мен. Той се среща със състудентите на Дейн, което на мен ми е забранено. Сигурно Дейн мисли, че веднага ще ги прелъстя. Или се бои, че те ще ме прелъстят. Ха! Това може да стане само ако ме видят в костюма на Чармиън. Страхотен е, ще знаете. Нещо като съвременна Теда Бара. Две малки сребристи кръгчета на гърдите, тежки наниз на врата и нещо като девствен пояс, който може да се свали само с ножици за ламарина. Страхотна съм с дългата черна перука, с мургава кожа (боядисана, разбира се) и с това метално облекло.

... Та докъде бях стигнала??? А, да: за Рейн в Рим миналата седмица с Дейн и приятелите му. Отишли всичките на гуляй. Рейн настоял да плати, за да спести на Дейн неудобството. Прекарали великолепно. Е, нямало жени наистина, но нищо друго не им липсвало. И можете ли си представи, Дейн, коленичил в някаква скапана римска кръчма, да рецитира „Прекрасни нарциси, защо тъй бързо ни напускате...“ пред една ваза с нарциси? Цели десет минути той се мъчил да налучка точните думи на стихчето и като не успял, пъхнал един нарцис между зъбите си и затанцувал. Представяте ли си го Дейн как танцува в кръчмата с нарцис между зъбите. Рейн казва, че било съвсем безобидно, а и много необходимо, защото, както нямало жени, оставало им само да се наляят с грог. Поне така твърди Рейн. Само да не си помислите, че го правят често — съвсем не, а и когато се случи, доколкото разбирам, все Рейн е тарторът, така че винаги са му под око тези наивници. Ама аз доста се посмях, като си представих как ореолът на Дейн се килва на една страна, докато той играе фламенко с нарцис между зъбите.

Дейн прекара в Рим осем години, докато се изучи за свещеник, и в началото на всички им се струваше, че това е безкрайно дълго време. Но осемте години се изнизаха по-бързо, отколкото очакваха. Не знаеха какво точно възнамерява той да прави, след като бъде ръкоположен, но предполагаха, че ще се върне в Австралия. Само Меги и Джъстийн подозираха, че ще поиска да остане в Италия, а Меги се мъчеше да приспи тези съмнения със спомена за неговата радост, когато се завръщаше всяка година у дома. Та той се чувствуваше австралиец и сигурно щеше да пожелае да си остане в Австралия. Виж, с Джъстийн беше по-друго. Никой не допускаше, че тя ще се върне завинаги. Тя беше актриса и кариерата ѝ щеше да се провали в Австралия. Дейн обаче можеше да работи навсякъде с еднакво усърдие.

Така че на осмата година вече не се правеше подготовка за ваканцията на децата в Дройда, а обитателите на Дройда се готвеха да отидат в Рим да присъствуват на ръкополагането на Дейн за свещеник.

— Какъв безславен край — рече Меги.

— Какво казваш, мила? — попита Ан.

Двете бяха седнали да четат в едно топло кътче на верандата, но Меги беше пуснала книгата в скута си и разсеяно наблюдаваше играта на две стърчиопашки на моравата. Годината беше дъждовна: бяха плъзнали червеи и птиците бяха охранени и весели както никога преди. Песните им изпълваха простора от изгрев до здрач.

— Казах, че завършихме съвсем безславно — повтори Меги прегракнало. — Халосен патрон! А само какви надежди хранехме! Кой би предположил това в 1921 година, когато пристигнахме в Дройда?

— Не те разбирам.

— Бяха шестима сина и аз. След една година — още двама сина. Всеки би очаквал те да имат десетки деца и петдесетина внуци. А я ни виж сега! Хал и Стю са мъртви, а от живите никой няма изобщо намерение да се жени. Само на мен, която единствена не продължавам името, беше отредено да дам наследници на Дройда. Но боговете и от това, изглежда, не бяха доволни. Син и дъщеря — добре. Редното е да имам поне няколко внука. А то какво става? Синът ми се обрича на Църквата, а дъщеря ми остава стара мома, отдадена на кариерата си. Пак никаква надежда за Дройда.

— Защо се учудваш? — отвърна Ан. — В края на краищата какво можеш да очакваш от мъжете? Изолирани тук от света, плахи като кенгура, изгубили възможност да срещнат момичетата, за които биха се оженили. Ами Джимс и Патси след тази война? Допускаш ли, че Джимс би се оженил, като знае, че Патси не може — те се обичат толкова много. Освен това земята ги иска безполови. Тя им отнема всичко, което имат, а според мен то не е чак толкова много. Имам пред вид физическите им сили. Не си ли се замисляла, Меги — твоето семейство не е особено сексуално, казано направо. Дейн и Джъстийн също. Мисълта ми е, че има хора, които това просто ги влече, като котките, но вие не сте такива. Макар че Джъстийн може би ще се омъжи — изглежда, много ѝ харесва този германец Райнер.

— Съвсем точно го каза — отвърна Меги, все още в лошо настроение, което думите на Ан не можеха да подобрят. — Тя просто

го харесва. А го познава от седем години. Ако искаше да се омъжи за него, щеше да го направи много, много отдавна.

— Така ли мислиш? Познавам Джъстийн доста добре — възрази Ан убедено, защото тя наистина познаваше Джъстийн по-добре от който и да е в Дройда, включително Фий и Меги. — Мисля, че Джъстийн се бои да се обвърже с любов, каквато бракът предполага, и в това отношение не мога да не се възхитя от Райнер. Той, изглежда, отлично я разбира. Не твърдя, че е влюбен в нея, но ако е така, поне не му липсва здрав разум да изчака, докато тя бъде готова да вземе окончателно решение. — Ан се наведе напред, забравила книгата, която падна на плочките. — Я чуй тази птичка: пее по-сладко и от славей. — После и каза онова, което седмици наред се канеше да й каже. — Меги, защо не заминеш за Рим да присъствуваш на ръкополагането на Дейн? Ще бъде забележително.

— Няма да ходя в Рим! — отвърна Меги през стиснати зъби. — Вече никога няма да напусна Дройда.

— Не говори така, Меги! Ти не би могла да го разочароваш толкова много. Моля ти се, върви! Ако не идеш, няма да има нито една жена от семейството, защото само ти си достатъчно млада да понесеш пътуването. Уверявам те, ако имах и най-малката надежда да издържа физически, вече да съм взела самолета.

— Да отида в Рим, та да гледам как Ралф де Брикасар се усмихва самодоволно? По-скоро бих умряла!

— Ах, Меги, Меги! Защо трябва да си изкарваш отчаянието върху него и върху сина си? Нали сама беше казала, че вината си е твоя. Затова надвий гордостта си и заминавай за Рим. Моля те!

— Не е въпрос на гордост — възрази Меги и потръпна цялата. — О, Ан, страх ме е да отида! Защото не мога да го повярвам, просто не мога! Тръпки ме побиват, като си помисля.

— Ами ако не се върне в къщи, като стане свещеник? Помислила ли си за това? Той няма да има толкова големи отпуски както в семинарията, така че, реши ли да остане в Рим, ще се налага ти да ходиш дотам, ако искаш изобщо да го видиш. Заминавай за Рим, Меги!

— Не мога! Ако знаеш колко ме е страх! Не мисли, че го правя от гордост или за да не се окаже Ралф по-силен от мен, или заради всичко онова, което разправям на другите. Господ ми е свидетел, че ми е толкова мъчно за двамата ми мъже, че ако трябва, и на колене ще

пълзя, за да ги видя, ако макар и за миг допусна, че имат нужда от мен. О, Дейн би се радвал да ме види. Но Ралф? Той съвсем е забравил за моето съществуване. Страх ме е, разбери. Усещам, че ако ида в Рим, ще се случи нещо. Затова няма да отида.

— Какво, за бога, може да се случи?

— Не знам... Ако отида, ще трябва да се преборя с нещо, с някакво чувство. А как да се боря с чувство, с предчувствие? Все едно, че боговете са срещу мен.

Ан се разсмя.

— Ти наистина остаряваш, Меги. Престани!

— Не мога, не мога! И наистина остарявам.

— Глупости! Ти си в най-активната средна възраст. И достатъчно млада да се качиш на самолет.

— О, остави ме на мира! — яростно я прекъсна Меги и се наведе да си вземе книгата.

В Рим пристигат хора с определена цел. Те не са туристи, дошли да разгледат останките от минала слава, запазила се в днешните реликви, нито са се отбили да запълнят малкото свободно време между цел А и цел Б, а Рим се е оказал просто една точка по средата. Това са хора, свързани от едно и също чувство: неудържима гордост. Защото са дошли да видят как техният син, племенник, братовчед или приятел ще бъде ръкоположен за свещеник в голямата базилика — най-почитаната църква в света. Приютили се на различни места — в пансиони, в луксозни хотели, в домовете на приятели или роднини, — всички членове на тази група се чувствуват дълбоко свързани помежду си, в мир един с друг и със света. Те задължително разглеждат и забележителностите: Ватиканския музей със Сикстинската капела накрая като награда за търпението, Форума, Колизея, Виа Апия, площад Испания, алчния фонтан Треви, атракцията „звук и светлина“. Така си запълват времето, докато чакат големия ден. Ще имат рядката привилегия да бъдат приети на частна аудиенция от Светия отец и Рим не ще се поскъпи за нищо заради тях.

Този път Джъстийн видя, че на перона я чака не Дейн, както винаги досега. Той се беше оттеглил за молитви. Вместо него по мръсния плочник крачеше Райнер Мьорлинг Хартхайм, който й

заприлича на огромно животно. Той нямаше навик да я поздравява с целувка: само обгърна раменете ѝ и силно я притисна.

— Същинска мечка си — не се стърпя Джъстийн.

— Мечка ли?

— Когато за пръв път те видях, си помислих, че си някакъв непознат досега преходен екземпляр между горилата и човека, но после реших, че повече приличаш на мечка, отколкото на горила. Сравнението с горилата ми се стори някак твърде грубо.

— А мечките по-нежни ли са?

— Е, и мечката е не по-малко страшна, но е поне по-пухкава. — Тя мушна ръка в неговата и изравни крачка с него, защото бяха почти равни по височина. — Как е Дейн? Успя ли да го видиш, преди да се оттегли? Щях да убия Клайд, дете не ме пусна по-рано.

— Дейн си е същият.

— Да не си го вкарал в грях?

— Аз ли? Разбира се, че не. Много си хубава, херцхен.

— И се мъча да се държа добре. А междувременно изкупих всички модни дрехи в Лондон. Харесва ли ти новата ми къса пола? Наричат я мини.

— Върви пред мен, за да ти кажа.

Широката копринена пола, стигаща до средата на бедрата ѝ, се полюшна, когато тя се обърна да се върне при него.

— Какво ще кажеш, Рейн? Скандализиран ли си? В Париж забелязах, че още никой не носи толкова къси поли.

— В едно нещо съм сигурен, херцхен — с крака като твоите е направо скандално да носиш и един милиметър по-дълга пола. Сигурен съм, че римляните ще се съгласят с мен.

— А това значи, че ще ме насинят от щипане не за един ден, а за един час. Дявол да ги вземе! Но знаеш ли какво се сетих, Рейн?

— Какво?

— Никога не ме е щипал свещеник. Толкова години се мотая из Ватикана и да не мога да се похваля поне с едно ощипване. Затова си помислих, че ако облека минипола, може да успея да вкарам в грях някой прелат.

— Внимавай мен да не вкараш в грях — засмя се той.

— Теб ли? С това оранжево? Нали не ме харесваш в оранжево, каквато съм червенокоса.

— Натрапчивият цвят възбужда.

— Престани да се заяждаш с мен — каза тя възмутена и се качи в неговия „Мерцедес“ с германско флагче, веещо се на калника. — Откога имаш това флагче?

— Откакто заех новия си пост в правителството.

— Вярно, четох за това в „Нюз ъв дъ уърлд“. Ти чете ли го?

— Нали знаеш, че не чета жълта преса, Джъстийн.

— И аз. Някой ми го беше показал — отвърна тя и продължи с преправен по-тънък и превзет глас: — „Коя многообещаваща червенокоса австралийска актриса поддържа сърдечни отношения с този бонски министър?“

— Никой не подозира откога се познаваме — отвърна той невъзмутимо, протегна напред крака и се настани удобно.

Джъстийн огледа дрехите му с нескрито одобрение: облечен беше съвсем спортно, по италиански. И той не изоставаше от европейската мода и сега не се беше поколебал да сложи една от онези ризи като от рибарска мрежа, с които италианските мъже демонстрират косматите си гърди.

— Не трябва никога да носиш костюм с риза и връзка — внезапно каза тя.

— Така ли? Защо?

— Сега си облечен точно в своя стил, с този медальон на златна верижка на врата ти. В костюм изглеждаш възпълен, което изобщо не е вярно.

За момент той я погледна изненадан, после очите му придобиха онова напрегнато изражение, което тя наричаше „съсредоточения мислещ поглед“.

— Най-сетне — отбеляза той.

— Какво най-сетне?

— През седемте години, откакто те познавам, никога не си говорила за външния ми вид по друг начин освен с пренебрежение.

— О, господи, наистина ли? — попита тя, малко засрамена. — Небето ми е свидетел, че често съм мислила за това, и то съвсем не с пренебрежение. — И, кой знае защо, побърза да добави: — За това как изглеждаш в костюм.

Той не отговори, но се усмихваше като на много приятна мисъл.

Това пътуване в колата на Райнер беше последното спокойно преживяване от няколко дни насам. Малко след като посетиха кардинал де Брикасар и кардинал ди Контини-Верчезе, лимузината, наета от Райнер, стовари гостите от Дройда в хотела им. С ъгълчето на окото си Джъстийн наблюдаваше как ще реагира Рейн на семейството ѝ, цялото от чичовци. До момента, в който не се увери с очите си, че майка ѝ я няма, Джъстийн беше сигурна, че тя ще промени решението си и ще дойде в Рим. Затова почувствува отсъствието ѝ като тежък удар — Джъстийн не знаеше дали я боли повече заради Дейн или заради самата нея. Но сега вуйчовците ѝ бяха тука и тя трябваше да ги посрещне добре.

О, колко стеснителни бяха! И почти не се различаваха един от друг — колкото повече остаряваха, толкова повече заприличваха един на друг. А на фона на Рим се открояваха като... ами да, като австралийски пастири на екскурзия в Рим. Всички се бяха пременили като заможни скотовъдци за разходка в града — бежови ботуши, сивкави панталони, бежови спортни жакети от много тежка влакнеста вълна, целите в кожени кръпки, с бели ризи, плетени вълнени връзки, плоскодънни широкополи сиви шапки. Из улиците на Сидни по Великден не биха направили впечатление, но в Рим, и то в края на лятото, бяха необикновена гледка.

И съвсем искрено ще кажа — благодаря на бога за Рейн! Колко е добър с тях. Не бих повярвала, че някой може да накара Патси да говори, но ето че той успя, хвала му. Разбъбрили са се като стари клюкарки... и откъде ли им е намерил австралийска бира? Изглежда, ги харесва и са му интересни. От какво ли не се интересува един политик? Интересно как съумява да се справи с всичко, с което се нагърбва? Загадка си ти, Райнер Мьорлинг Хартхайм. Приятел с папи и кардинали, приятел на Джъстийн О'Нийл. О, ако не беше толкова грозен, щях да те целуна — толкова съм ти благодарна. Господи, ами ако бях сама в Рим с вуйчовците и без Рейн! Рейн, ти си истинска благодат — като дъжда!

Облегнат назад в стола си, той слушаше обясненията на Боб как се стрижат овце и облекчена напълно от всякакви грижи, на нея не ѝ оставаше друго, освен да го наблюдава с интерес. Обикновено тя забелязваше веднага всички подробности от външния вид на хората, но понякога бдителността ѝ изневеряваше и имаше хора, които

проникваха близо до нея и се загнездваха в живота ѝ, без да са минали през тази важна първоначална преценка. И тогава можеха да минат години, преди тези хора да се натрапят отново на мислите ѝ като съвсем чужди. Същото усещане имаше и сега, като наблюдаваше Рейн. Виновни бяха обстоятелствата на първата им среща, разбира се — заобиколена от толкова много духовници, смутена, изплашена, даваше си вид, че ѝ е все едно. Тогава беше забелязала само най-очевидното: масивното му телосложение, косата му, мургавата му кожа. А когато той я отведе на вечеря, възможността да се навакса пропуснатото беше напълно изгубена, защото тогава той прикова вниманието ѝ с неща, много по-съществени от физическите му качества — беше твърде погълната от онова, което говореха устата, и не забеляза самата уста.

Той в същност изобщо не беше грозен, реши тя сега. Външният му вид беше като самата му същност — смесица от най-доброто и най-лошото. Като римските императори. Нищо чудно, че беше влюбен в този град. Той беше неговото духовно отечество. Широко лице с високи едри скули и малък, но все пак орлов нос, гъсти черни вежди, прави, а не извити около очните орбити, дълги като на жена черни мигли и доста красиви черни очи, обикновено заслонени под черните вежди, за да не се четат мислите му. Устата му беше несъмнено най-красивото нещо у него — нито голяма, нито малка, нито дебели, нито тънки устни, които имаха много красива форма и бяха силно подчертани, а той ги държеше така, че излъчваха особена твърдост — човек би си помислил, че ако ги поотпусне, ще издадат тайната на неговата природа. Интересно какво може да разкрие едно лице, което е едновременно толкова познато и толкова чуждо.

Тя излезе от унеса си и видя, че той я гледа как го наблюдава, което беше равносилно да я съблекат гола пред тълпа, въоръжена с камъни. Очите му задържаха за момент нейните — широко отворени и живи, не точно стреснати, а по-скоро приковани. След това той спокойно премести погледа си върху Боб и му зададе съвсем уместен въпрос за ножиците за стригане на овце. Джъстийн се опомни вътрешно и си каза да не почва сега да си въобразява разни работи. Но беше очарована, че изведнъж си е представила един мъж, който ѝ беше приятел от години, като евентуален любовник. И при това тази мисъл не ѝ беше неприятна.

Бе имала и други мъже след Артър Лестрейндж и беше престанала да се смее. О, много неща преживях от онази незабравима нощ насам. Но се чудя, дали изобщо са ме променили? Много е приятно да имаш до себе си мъж и, по дяволите, дете Дейн разправя, че трябвало да бъде един-единствен. Аз не искам един-единствен мъж и затова няма да спя с Рейн, в никакъв случай! Това би променило твърде много неща и ще го загубя като приятел. А аз имам нужда от него като приятел и не бих могла да се лиша от приятелството му. Ще го запазя така, както пазя Дейн — като човек от мъжки пол, който няма физическо значение за мен.

Църквата събираше двадесет хиляди души и сега не беше препълнена. Нямахте в света друг божи храм, в който да са били вложени толкова много време, мисъл и гений — произведенията на езичеството в древността бледнееха пред него. И наистина — колко много любов, колко много усилия. Базиликата на Браманте, куполът на Микеланджело, колонадата на Бернини. Паметник не само на бога, но и на човека. Дълбоко под изповедалнята в малко каменно помещение беше погребан самият свети Петър; тук е бил коронясан и император Карл Първи. Ехо от древни гласове шепнеше сякаш между сноповете светлина, мъртви пръсти излъскваха лъчите от бронз в олтара и нежно докосваха усуканите бронзови колони на балдахина.

Той лежеше върху стъпалата, захлупил лице, сякаш мъртъв. За какво ли мислеше? Дали в него имаше болка, която не трябваше да изпитва сега, болка от това, че майка му не е дошла? Кардинал Ралф се взря през сълзите на Дейн и не намери там и следа от болка. Преди това — може би да, след това — сигурно, но сега вече не. Всичко в него беше устремено към мига, към чудото. В душата му нямаше място за нищо друго освен за бога. Днес беше най-великият ден за него, в който от значение беше единствено онова, предстоящото — да обрече живота и душата си на бога. Той може би щеше да го постигне, но колцина бяха успели? Във всеки случай не и самият той, кардинал Ралф, макар че още си спомняше свящото чудо на своето ръкополагане. Беше правил усилие с всяка клетка от себе си, но нещо в него винаги се съпротивяваше.

Моето ръкополагане не беше така величествено, но сега ще го изживея пак чрез него. Питам се: що за човек е той, след като въпреки страховете ни за него, след толкова години, прекарани сред нас, не си създаде нито един неприятел? Обичат го всички и той обича всички. Не му и мина през ума, че това е необичайно. Все пак, като дойде при нас, не беше така сигурен в себе си — ние му дадохме тази сигурност, което оправдава може би съществуването ни. Тук са били създавани много свещеници, хиляди, но той е нещо по-различно. О, Меги! Защо не дойде да видиш какъв дар принасяш на бога, дар, който аз не можах да му дам, защото обрекох себе си? И сигурно поради това днес той е облекчен от болката. Защото днес поне ми е дадена власт да поема болката му върху себе си, да го освободя от нея. Аз лея неговите сълзи, аз тъгувам вместо него. И така трябва да бъде.

По-късно той извърна глава и огледа редицата гости от Дройда в несвойствени черни костюми — Боб, Джек, Хюи, Джимс, Патси, празен стол за Меги, после Франк, огнената коса на Джъстийн, приглушена под воал от черна дантела — единствената жена от семейство Клийри. До нея Райнер. А по-нататък още много хора, които не познаваше, но които участваха в днешното събитие не по-малко пълноценно от пратениците на Дройда. Само че за него днес беше по-различно, по-особено. Като че ли той посвещаваше на бога своя собствен син. Усмихна се и въздъхна. Какво ли вълнува Виторио, който дарява на Дейн свещенически сан?

Сигурно защото му беше толкова мъчно, че майка му я няма, Джъстийн беше първият човек, когото Дейн успя да дръпне настрана по време на приема, даден от кардинал Виторио и кардинал Ралф в негова чест. „Изглежда великолепно в това черно расо с висока бяла яка — помисли си тя, — само че изобщо не прилича на свещеник. По-скоро актьор в ролята на свещеник, докато не се взреш в очите му.“ И там, там беше онази вътрешна светлина, онова, което го превръщаше от просто красив мъж в изключителен човек.

— Отец О’Нийл — рече тя.

— Не мога да го повярвам, Джус.

— Разбирам те. И аз се чувствавах малко особено в катедралата, а на теб какво ти е било, не мога да си представя.

— О, сигурен съм, че можеш — дълбоко в себе си. Ако действително не можеше, нямаше да си толкова добра актриса. При теб, Джус, това става несъзнателно. И не се превръща в мисъл, докато не почувствуваш необходимостта да го използваш.

Бяха седнали на малко канапе в един отдалечен ъгъл на залата и никой не дойде да ги безпокои. След малко, гледайки как Франк разговаря с Райнер с такова оживление, изписано и по лицето му, каквото двамата му племенника не бяха виждали досега, той каза:

— Така се радвам, че Франк е тук. Спомням си един стар свещеник, който обичаше да казва „О, клетият!“ с толкова съчувствие в гласа... Не знам защо, но винаги съм се улавял, че мисля същото за Франк. Но защо, Джус, защо?

Но Джъстийн не се подведе, а пристъпи направо към болната тема.

— Иде ми да убия мама! — процеди тя през зъби. — Нямаше никакво право да постъпва така с теб.

— О, Джус! Аз я разбирам. Опитай се да я разбереш и ти. Ако го беше направила от омраза или за отмъщение, щеше да ме заболи, но ти я познаваш не по-зле от мен и знаеш, че не е така. Ще ида в най-скоро време в Дройда, ще поговоря с нея да разбере какво има.

— Сигурно дъщерите нямат към майките си онова търпение, което имат синовете. — Тя сви ъгълчетата на устните си в тъжна гримаса и въздъхна. — Добре, че не искам да се омъжа, та да се натрапвам на някого в ролята на майка.

Сините очи я гледаха много кротко и нежно. Джъстийн усети как настръхва при мисълта, че Дейн я съжалява.

— Защо не се омъжиш за Райнер? — попита той внезапно.

Челюстта ѝ увисна, тя онемя.

— Изобщо не ми е предлагал — промълви тя едва чуто.

— Защото мисли, че ще му откажеш. Но мога да ти помогна.

Без да се замисля, тя го сграбчи за ухото, както правеше, когато бяха деца.

— Само да посмееш, глупак такъв! Само да си посмял да кажеш и думица! АЗ НЕ ОБИЧАМ РЕЙН! Той ми е просто приятел и такъв искам да си остане. Ако посмееш дори и една свещ да запалиш за това, кълна се, че ще седна, ще си изкривя очите и ще изрека към теб едно

от онези проклетия, които те смразяваха от страх, като беше малък, помниш ли?

Той отметна назад глава и се разсмя:

— Няма да има полза, Джъстийн! Моята магическа сила сега е по-голяма от твоята. И няма смисъл да се вълнуваш толкова, заядлилка такава. Сгрешил съм и толкова. Мислех си, че между теб и Рейн има нещо.

— Няма нищо. Как го мислиш ти — след седем години! Остави тези работи: и на куково лято няма да стане. — Тя млъкна и като че ли затърси какво да каже. — Много се радвам за теб, Дейн. Мисля, че ако беше тук, и мама щеше да се чувствава така. Тя трябваше само да те види сега. Но почакай — тя сама ще си промени мнението.

Много нежно той обхвана с длани изостреното ѝ личице и ѝ се усмихна с толкова много обич, че дланите ѝ стиснаха китките му, за да поемат с всяка пора тази обич. Всичките години на детството се помнеха и пазеха като скъп спомен.

Но зад онова, което очите му изразяваха към нея, тя долови сянка на съмнение или ако съмнение е твърде силна дума — на безпокойство. Беше почти сигурен, че мама ще го разбере в края на краищата, но той беше преди всичко човек, макар всички, с изключение на него, да бяха склонни да забравят това.

— Джус, ще направиш ли нещо за мен? — попита я той, като я пусна.

— Всичко — отвърна тя съвсем искрено.

— Имам нещо като ваканция, в която да реша какво ще правя. Тя е два месеца. Смятам да размишлявам в Дройда на кон, след като разговарям с мама: струва ми се някак, че не бих могъл да си дам сметка за нещата, преди да съм говорил с мама. Но най-напред, е, добре... Трябва да събера достатъчно смелост, за да се върна у дома. Затова, ако можеш, ела с мен в Пелопонес за няколко седмици, наприказвай ми едно хубаво, че съм страхливец, докато така ми дотегне да те слушам, че взема самолета, да избягам от гласа ти. Защото, Джуси, да не мислиш, че ще те изключат от живота си напълно — нито теб, нито мама. И ти имаш нужда от време на време да чуваш гласа на съвестта си.

— О, Дейн, разбира се, че ще дойда!

— Чудесно! — каза той, засмя се широко и я погледна закачливо.
— Имам нужда от теб, Джус. Като те слушам как постоянно се бунтуваш, ще се чувствавам като едно време.

— Охо! Без сквернословия, отче О'Нийл!

Той склочи ръце зад тила си и се облегна доволен назад.

— Да, станах. Не е ли прекрасно? А като поговоря и с мама, сигурно ще мога да се съсредоточа върху бога. Това е най-голямото ми желание, разбираш ли? Просто да мисля за бога.

— Трябваше да се присъединиш към някой орден, Дейн.

— Още не е късно и сигурно ще го направя. Животът е пред мен — защо да бързам?

Джъстийн си тръгна от приема заедно с Райнер и като му съобщи, че ще отива в Гърция с Дейн, той ѝ каза, че ще се връща в Бон.

— Крайно време е — отвърна тя. — На един министър приляга да е по-работлив, не смяташ ли? Всички вестници взеха да пишат, че си плейбой, който се мотае насам-натам с разни червенокоси австралийски актриси, ах ти, старо куче.

Той размаха големия си юмрук.

— За своите малки удоволствия аз си плащам по-скъпо, отколкото предполагаш.

— Имаш ли нещо против да повървим пеша, Рейн?

— Не, но ако оставиш обувките на краката си.

— Вече нямам друг изход. Миниполите имат и недостатъци: свърши вече онова време, в което набързо да си смъкна чорапите. Сега са измислили нещо досущ като театрално трико, което не можеш да свалиш на публично място, без да предизвикаш най-големия фурор от времето на лейди Годайва^[1] насам. И ако не искам да си съсипя чорапогащника за пет гвинеи, трябва да остана в плен на обувките си.

— Поне научих от тебе нови работи за женското облекло — и горно, и долно — каза той кротко.

— Хайде де! Обзалагам се, че имаш цяла дузина любовници, които трябва да събличаш.

— Само една, която — като добра любовница — ме чака по пеньоар.

— Знаеш ли, досега май никога не сме говорили за сексуалния ти живот. Превъзходно! Как изглежда тя?

— Руса, дебела, четиридесетгодишна и разплута.

Джъстийн замръзна на мястото си.

— Залъгваш ме — бавно рече тя. — Не мога да си те представя с такава жена.

— Защо не?

— Имаш твърде добър вкус.

— Всеки си има свой вкус, мила моя. И аз не съм кой знае колко красив — защо смяташ, че мога да накарам едно младо и хубаво момиче да ми стане любовница?

— Как да не можеш! — възмути се тя. — Разбира се, че можеш!

— С парите ми, искаш да кажеш.

— Не, не с парите ти! Престани да ме дразниш, постоянно ме дразниш! Райнер Мьорлинг Хартхайм, ти много добре знаеш колко си привлекателен, защото иначе нямаше да носиш златни медальони и мрежести ризи. Не че външният вид е чак толкова важен, но все пак...

— Вниманието ти към мен е трогателно, херцхен.

— Защо, като съм с теб, все имам чувството, че трябва непрекъснато да тичам, за да те догоня, а пък не успявам? — Тя се укроти и го погледна малко недоверчиво. — Не говориш сериозно, нали?

— А ти как мислиш?

— Че не. Ти не си надменен, но знаеш, че си много привлекателен.

— Дали знам, или не — не е важно. Важното е, че ти ме харесваш.

Тя искаше да му каже: разбира се, че те харесвам, преди малко дори се опитах да си те представя като любовник, но веднага реших, че няма нищо да излезе и че е по-разумно да си останем приятели. Ако я беше оставил да го каже, щеше сигурно да разбере, че още не е дошло времето му, и щеше да постъпи по друг начин. Но преди още устните ѝ да изрекат думите, той я беше прегърнал и я целуваше. Цели шестдесет секунди тя стоя така, примряла, разтърсена издъно, поразена, буйната ѝ природа ликуваше диво от срещата с не по-малко буйна сила. Устните му — те бяха чудесни! А косата — невероятно гъста, жива — мамеше да вплете с всички сили пръстите си в нея. След това той пое лицето ѝ в дланите си и я погледна, като ѝ се усмихваше:

— Обичам те — рече той.

Ръцете ѝ обхванаха китките му, но не нежно като китките на Дейн; ноктите се забиха свирепо в плътта, оставяйки дълбоки бразди. Тя отстъпи две крачки назад и взе ожесточено да трие с опакото на дланта устните си, разширила от уплаха очи, дишайки тежко.

— Няма да стане — едва продума тя. — Нищо няма да излезе от това, Рейн!

Изу обувките, наведе се да ги вземе, обърна се и след три секунди бързите меки ходила вече не се виждаха.

Той нямаше никакво намерение да я гони, макар че тя може би очакваше точно това. И двете му китки бяха разкъравени и го боляха. Той попи с кърпичката си първо едната, после другата, вдигна рамене, хвърли кърпата и се съсредоточи върху болката. След малко извади табакерата, взе си цигара, запали я и бавно закрачи. Никой минувач не би отгатнал по лицето му какво чувствава. Всичко, което му се бе струвало достижимо, към което се беше стремил, беше загубено. Хлапачка. Кога най-сетне ще порасне? Прие го, отвърна му и после се отказа.

Но той обичаше да рискува, да губи, да печели. Беше чакал цели седем години, преди да си опита късмета след тази церемония по ръкополагането. Но явно, че е избързал. Добре тогава. И утре е ден или — доколкото познаваше Джъстийн — и догодина, по догодина. Но нямаше никакво намерение да се отказва. Ако я следи внимателно, рано или късно ще успее.

Разтърси го беззвучен смях — руса, дебела, четиридесетгодишна и разплута. Как му дойде на езика, и той не знаеше; много отдавна го беше чул от бившата си жена — четирите качества, типични за жертвите на камък в жлъчката. Клетата Анелизе, много страдаше от жлъчка, макар да беше чернокоса, мършава и стегната като дух в бутилка. Сега пък какво се сетих за Анелизе? Дългогодишните ми търпеливи усилия претърпяха пълен провал и изпаднах в положението на клетата Анелизе. Значи, така, фройлайн Джъстийн О'Нийл! Ще ви науча аз вас!

Прозорците на двореца светеха: ще се качи горе за няколко минути да поговори с кардинал Ралф, който изглеждаше вече много стар. И болнав. Може би трябва да го убеди да отиде на лекар. Болка прониза Райнер, но не за Джъстийн — тя беше млада, имаше още

време. Болеше го за кардинал Ралф, който беше присъствувал днес на ръкополагането на сина си, без да знае това.

Беше още рано и фоайето на хотела беше пълно с хора. Вече обута, Джъстин бързо се отправи към стълбите и затича нагоре с наведена глава. После припряно взе да рови из чантата си за ключа и като не можа да го намери, реши, че ще трябва отново да слиза и да разблъсква тълпата пред администрацията. Но най-сетне го напипа: сигурно поне десет пъти го е докоснала с разтрепераните си пръсти, без да усети.

Останала най-сетне сама, тя се добра до леглото си, седна в единия край и започна постепенно да си възвръща способността да разсъждава. Казваше си, че е отвратена, ужасена, разочарована, не отместваше тъжния си поглед от безликавия правоъгълник на прозореца, през който се виждаше бледото сияние на нощта, искаше ѝ се да ругае, да плаче. Вече никога нямаше да бъде същото и това бе истинска трагедия. Да загуби най-добрия си приятел. Това е измяна.

Празни, неверни думи... Тя изведнъж ясно съзна какво в същност я беше изплашило и накарало да побегне от Рейн, сякаш той се беше опитал да я убие, а не да я целуне. Колко правилно беше постъпил! Точно така, както тя бе желала, въпреки че толкова се боеше именно от това, боеше се да не се влюби. Любовта щеше да разруши всичко. Но не само това: колкото и да се срамуваше да си го признае, не беше сигурна, че е способна да обича. Ако можеше, бдителността ѝ несъмнено щеше да ѝ е изневерила поне един-два пъти, поне един-два пъти щеше да я е разтърсило нещо по-силно от приятното, граничещо с търпимост чувство, което, беше изпитвала към не чак толкова многото мъже в живота си. И през ум не ѝ минаваше, че съзнателно беше избирала точно такива мъже, които да не застрашават самоналоженото ѝ безразличие, станало ѝ вече втора природа. За пръв път през живота си чувствуваше, че няма на какво да се опре — никога не ѝ се беше случвало подобно нещо, та да знае как да постъпи, не се беше сблъсквала със силно чувство нито у себе си, нито у своите безинтересни любовници. Не можеше да поиска помощ и от роднините си от Дройда, понеже никога не беше търсила близост с тях.

Трябваше да избяга от Рейн. Нима би могла да каже „да“, да се свърже с него и после да го види как се отдръпва, откривайки огромния ѝ недостатък? Не би могла да го понесе! Той рано или късно щеше да разбере истинската ѝ същност и тогава с любовта му към нея беше свършено. Не, непоносимо беше да каже „да“ и после да бъде отблъсната завинаги. По-добре да се отдръпне сама. Така поне гордостта ѝ ще бъде удовлетворена — цялата гордост, която Джъстийн беше наследила от майка си. Рейн не бива никога да узнае какво се крие зад фасадата на нейната дързост и бърливост.

Той се беше влюбил в онази Джъстийн, която виждаше; тя не му беше дала възможност дори да подозира какво море от съмнения бушуваше в нея. За тях се досещаше само Дейн, и не само се досещаше — той ги знаеше.

Тя се наведе и долепи чело до хладината на нощното шкафче, а по лицето ѝ се стичаха сълзи. Ето защо обичаше Дейн толкова много. Той познаваше истинската Джъстийн и въпреки това я обичаше. Това сигурно се дължеше на кръвта, но и на взаимните преживявания, проблеми, болки, радости през толкова много години. А Рейн беше чужд човек, не беше свързан с нея като Дейн, нито дори като другите членове на семейството ѝ. От къде на къде ще я обича?

Тя подсмъркна, обърса с ръка лицето си, вдигна рамене и се зае с трудната работа да изтласка и тази болка в някое далечно ъгълче на съзнанието си, където тя да кротува в забрава. Знаеше, че ще съумее да го постигне — та нали през целия си живот досега беше усъвършенствувала тази способност. Само че това означаваше да е непрекъснато заета, да е изцяло погълната от неща извън нея. Пресегна се и запали нощната лампа.

Някой от вуйчовците трябва да беше донесъл писмото в стаята ѝ, понеже тя го видя на шкафчето си — светлосин плик за въздушна поща с кралица Елизабет на марката в горния ъгъл.

Скъпа Джъстийн, пишеше Клайд Далтинъм-Робъртс, върни се при нас, имаме нужда от теб! Веднага! Имам една роля в репертоара на новия сезон, която плаче за изпълнителка, и едно малко птиченце ми пошушна, че може би ти ще я искаш. Дездемона — какво ще кажеш,

скъпа, а? С Марк Симпсън в ролята на Отело. В случай, че те интересува, репетициите на главните изпълнители започват другата седмица.

В случай, че я интересува ли? Дездемона! Дездемона в Лондон! И при това с Марк Симпсън като Отело! Душевното ѝ състояние отскочи във висини, където случката с Рейн губеше всякакво значение или по-точно придобиваше друго значение. Може би, ако беше много, много внимателна, щеше да успее да запази любовта на Рейн — една много известна и търсена актриса и без това е твърде заета, за да се раздава на мъжете, които среща в живота си. Заслужаваше си да опита. И ако забележи, че Рейн се доближава твърде много до истината, винаги би могла да се оттегли. За да задържи Рейн, особено такъв, какъвто се беше разкрил пред нея сега, тя би направила всичко, с изключение на това да свали маската си.

Но междувременно новина като днешната заслужаваше да се отпразнува по някакъв начин. Все още не беше готова за Рейн, но наблизко имаше други хора, с които да сподели радостта си. Тя си обу обувките и отиде в другия край на коридора, където беше общата гостна на вуйчовците. Патси ѝ отвори и тя влезе с разперени ръце, сияеща.

— Отваряйте бутилките! Ще играя Дездемона! — обяви тя със звънък глас.

В първия момент никой не ѝ отговори, после Боб рече топло:

— Много хубаво, Джъстийн.

Радостта ѝ не помръкна, а прерасна в неудържим възторг. Смеейки се, тя се отпусна в едно кресло и загледа вуйчовците си. Колко мили хора бяха! Нейната новина естествено не означаваше нищо за тях. Те нямаха и представа коя е Дездемона. Ако беше дошла да им съобщи, че се жени, Боб щеше да ѝ отговори почти по същия начин.

Те бяха част от живота ѝ, откакто се помнеше, но за жалост тя им беше обърнала гръб със същото пренебрежение, с което се отнасяше към всичко в Дройда. Вуйчовците — обобщаващо понятие, с което Джъстийн О'Нийл не се чувствуваше свързана. За нея те бяха просто един конгломерат, чиито членове се движеха насам-натам из Дройда, усмихваха ѝ се свенливо и я отбягваха, ако имаше опасност да ги

заговори. И не защото не са я харесвали, даваше си тя сметка сега, а защото са усещали колко е далеч от тях и са се чувствували неудобно. Но в Рим, който им беше съвсем чужд, а на нея — много близък, тя започваше да ги разбира по-добре.

Затоплена от нещо, което би могло да бъде обич към тях, Джъстийн обходи с поглед загрубелите, засмени лица едно след друго — Боб, жизнената сила на групата, управителя на Дройда, който при това беше и толкова деликатен; Джек, който като сянка следваше Боб навсякъде или просто много добре се разбираха двамата; Хюи, у когото имаше нещо дяволито, липсващо у другите, но който въпреки това беше досущ като тях; Джимс и Патси, положителния и отрицателния полюс на едно завършено цяло; клетия смазан Франк, единствения, когото терзаеха страхове и несигурност. Всички, с изключение на Джимс и Патси, бяха вече посивели, а Боб и Франк имаха дори съвсем бели коси, но иначе си бяха почти същите, каквито си ги спомняше от дете.

— Не знам дали бива да ти давам бира — колебаеше се Боб, застанал с ледена бутилка бира в ръка.

Само преди половин ден думите му биха я подразнили много, но сега тя беше твърде щастлива, за да се засяга.

— Слушай, миличък, знам, че и през ум не ти минаваше да ми предложиш чаша бира, докато разговаряхме с Рейн, но имай пред вид, че аз съм вече голяма и нищо няма да ми стане от една бира. Уверявам те, че в това няма нищо лошо. — И му се усмихна.

— Къде е Райнер? — попита Джимс, като взе пълната чаша от Боб и ѝ я подаде.

— Скарахме се.

— С Райнер ли?

— Да. Но вината беше изцяло моя. По-късно ще говоря с него и ще му се извиня.

Никой от вуйчовците не пушеше. Макар че досега не си беше поисквала бира, Джъстийн неведнъж предизвикателно беше пушила пред тях, когато седяха и разговаряха с Райнер, сега обаче не можеше да събере достатъчно смелост да си извади цигарите и затова се задоволи с по-малката победа — бирата, като изгаряше от желание да я изпие жадно наведнъж, но се въздържа заради недоверчивите им

погледи. Отпивай мънички глътки като дама, Джъстийн, дори да умираш от жажда.

— Рейн е свястно момче — каза Хюи, понамигвайки.

Сепната, Джъстийн внезапно осъзна защо бяха започнали изведнъж така да я уважават: беше си хванала мъж, какъвто те биха искали да имат в семейството.

— Да, наистина — отвърна тя кратко и смени темата. — Хубав ден беше, нали?

Всички глави кимнаха едновременно, дори и Франк, но като че ли на никого не му се говореше за това. Тя виждаше, че са много уморени, но не съжаляваше за хрумването си да ги посети. Необходимо ѝ беше време да си припомни функциите на почти атрофираните си сетива и чувства, а вуйчовците ѝ предлагаха отлична възможност за това. Там беше лошото да живееш сам — забравяш всичко отвъд себе си.

— Коя е Дездемона? — обади се Франк от сянката, в която се беше приютил.

Джъстийн се впусна оживено да обяснява, развеселена от ужаса им, като узнаха, че тя всяка вечер ще бъде удушвана, и се сети колко са изморени едва след като Патси се прозина половин час по-късно.

— Трябва да си вървя — каза тя и остави празната чаша. Не ѝ бяха предложили втора, очевидно смятаха, че една е достатъчна за дама. — Благодаря ви за търпението да изслушате глупостите ми.

Боб беше много изненадан и смутен, когато тя го целуна за лека нощ. Джек се поотмести, но тя не го остави да ѝ се изплъзне, а Хюи дори се зарадва на такова сбогуване. Джимс, цял почервенял, го понесе безмълвно. Тя не само целуна Патси, но го и прегърна, защото и той като нея беше един самотен остров. Но Франк не целуна — той си извърна главата и когато го прегърна, Джъстийн долови в него слабото ехо на някаква чувственост, която липсваше у другите. Клетият Франк! Защо ли е станал такъв?

Като затвори вратата, тя се облегна за момент на стената. Рейн я обичаше. Но когато се опита да му позвъни в стаята, телефонистката ѝ каза, че е напуснал хотела и заминал за Бон.

Нищо. Може би е по-добре да изчака и да го види в Лондон. Ще му се извини много искрено в писмо с въздушна поща и ще му предложи да вечерят заедно, когато той има път към Лондон. Не

смяташе, че го познава напълно, но в едно не се съмняваше — той щеше да дойде, защото никак не беше злопамятен. А откакто се занимаваше с външна политика, Англия беше една от страните, които посещаваше най-редовно.

— Почакай, моето момче — говореше тя на огледалото, където вместо собственото си лице виждаше сякаш неговото. — Ако не направя Англия най-важната ти външнополитическа цел, да не ми е името Джъстийн О'Нийл.

И през ум не ѝ минаваше, че що се отнася до Рейн, точно за името ѝ беше въпросът. Тя беше определила своя стил на живот и той не включваше брака. Изобщо не се сещаше, че Рейн може би иска да я превърне в Джъстийн Хартхайм. Сега беше заета само с това да си спомня вкуса на целувката му и да мечтае за още.

Оставаше ѝ само да каже на Дейн, че не ще може да го придружи в Гърция, но това нямаше да е трудно. Дейн щеше да я разбере както винаги. Но все пак той не биваше да знае всички причини, които я спираха да замине за Гърция. Колкото и да обичаше брат си, никак не ѝ се щеше да слуша някоя от строгите му проповеди. Той искаше тя да се омъжи за Райнер и ако узнаеше какви са намеренията ѝ, щеше да я замъкне със себе си в Гърция дори ако трябваше да я отвлече насила. Кое то не стигнеше до ушите на Дейн, нямаше да легне и на сърцето му.

Мили Рейн — гласеше краткото писмо. — Съжалявам, че онази нощ избягах като дива коза — не знам какво ме прихвана. Беше такъв напрегнат ден и изобщо... Моля те да ми простиш, че се държах като последна глупачка. Срамувам се от себе си, че направих такъв въпрос от нищо. Но ми се струва, че и на теб ти беше дошло малко множко този ден, та взе да говориш за любов и такива работи. Затова ти предлагам следното: ти да не ми се сърдиш и аз да не ти се сърдя. Нека да си останем приятели, моля ти се. Не бих понесла да се скарам с теб. Следващия път, като дойдеш в Лондон, ела да вечеряме заедно и ще изготвим официално мирния договор.

Подписът беше както обикновено само „Джъстийн“. Никакви нежни думи — тя изобщо не употребяваше такива. Смръщен, той се мъчеше да вникне в простичките кратки изречения, сякаш да вникне в мислите ѝ, които се крият зад тях. Без съмнение му предлагаше приятелство, но само това ли? Той въздъхна, принуден да си даде за съжаление положителен отговор. Здравата я беше изплашил, а щом държеше да запази приятелството си с него, той явно значеше много за нея. Но дълбоко се съмняваше дали тя самата разбира какво точно изпитва към него. След като знаеше вече, че той я обича и ако се познаваше достатъчно добре да си даде сметка, че и тя го обича, щеше да го каже направо в писмото си. Но защо все пак се беше върнала в Лондон, вместо да иде в Гърция с Дейн? Той не си правеше илюзии, че е заради него, но въпреки това тази надежда се прокрадна в мислите му и развеселен, той позвъни на секретарката си. Беше десет часът сутринта по Гринуич — най-подходящият момент да я намери в къщи.

— Свържете ме с апартамента на мис О’Нийл в Лондон — нареди той и докато секундите се точеха, чакаше смръщен, подръпвайки вътрешните крайчета на веждите си.

— Рейн! — чу се гласът на Джъстийн, явно много зарадвана. — Получи ли ми писмото?

— Току-що.

Тя деликатно направи пауза и попита:

— И кога ще дойдеш на вечеря?

— Ще бъда в Англия в петък и събота. Много скоро ли е?

— Не, ако събота вечер те устройва. Правя репетиции за Дездемона и в петък ми е невъзможно.

— Дездемона ли?

— Ама ти не знаеш! Клайд ми писа в Рим да ми предложи ролята. В ролята на Отело — Марк Симпсън, режисьор — лично Клайд. Не е ли прекрасно! Върнах се в Лондон с първия самолет.

Той закри очи с длан, благодарен, че секретарката му е чак отгатак и не може да види лицето му.

— Джъстийн, миличка, това е великолепна вест — успя той да изрече зарадвано. — Аз пък се чудех какво ли те е накарало да се върнеш в Лондон.

— О, Дейн ме разбра — заобяснява тя весело — и дори донякъде беше доволен, че ще пътува сам. Той просто беше съчинил това, дето

ще му трябвам, за да го ръчкам непрекъснато да се върне у дома, но в същност е било, за да не се почувствувам изведнъж изолирана от живота му, след като е станал свещеник.

— Сигурно — съгласи се той вежливо.

— Тогава до събота вечер, нали? — уточни тя. — Към шест часа, за да може спокойно да изготвим мирния договор с помощта на една-две бутилки, а като постигнем задоволителен компромис, да имам време и да се нахраня. Съгласен?

— Разбира се. Довиждане, херцхен.

Връзката беше веднага прекъсната, защото тя рязко окачи слушалката; той задържа своята още малко в ръка, вдигна рамене и я остави на вилката. Дявол да я вземе Джъстийн! Тя започваше да му пречи на работата.

Продължи да му пречи и през следващите няколко дни, макар че едва ли някой го забелязваше. В събота вечер малко след шест той се появи на вратата ѝ с празни ръце както обикновено, защото Джъстийн не се радваше на подаръци. Към цветята беше безразлична, бонбони не ядеше, а по-скъп дар просто би захвърлила в някой ъгъл, докато го забрави. Единствените подаръци, които Джъстийн ценеше, бяха от Дейн.

— Шампанско преди вечеря? — погледна я той изненадан.

— Мисля, че случаят го изисква. Това е първото ни скарване и първото ни сдобряване — отвърна тя убедително и му посочи едно удобно кресло, а тя, настанена на светлокафява кожа от кенгуру, разтвори леко уста, сякаш беше репетирала вече отговорите на всичко, което очакваше да чуе от него.

Само че на него не му беше до разговор — поне докато не прецени по-добре настроението ѝ — и просто я наблюдаваше мълчаливо. Преди да я беше целунал, се държеше без усилие доста резервирано с нея, но като я видя отново за пръв път оттогава, разбра, че занапред това ще му е много трудно.

Вероятно и на стари години лицето и поведението и пак ще излъчват нещо детско — истинската женственост като че ли все ще я отминава. Хладният, егоцентричен, логичен разум взимаше връх над всичко у нея, но за него тя притежаваше такова силно очарование, че той се съмняваше дали изобщо някога би могъл да я замени с друга жена. Нито веднъж не си беше задавал въпроса дали си заслужава да

води такава дълга борба. Философски погледнато — едва ли. Но какво от това? Тя беше една цел, един стремеж.

— Много си хубава тази вечер, херцхен — каза той най-сетне, като чукна чашата си с шампанско в нейната с жест, означаващ едновременно наздравица и зачитане на противника.

В малката открита викторианска камина пламтеше огън, но на Джъстийн, свила се наблизко с поглед, прикован в Райнер, изглежда, не ѝ беше горещо. Тя остави чашата си, която издрънча, върху етажерката над камината и седна с ръце, обвити около коленете, а босите ѝ крака бяха скрити под дипломите на черната рокля.

— Не мога да търпя заобикалките — заяви тя. — Сериозно ли го каза, Рейн?

С дълбоко облекчение той се облегна назад в креслото си.

— Какво да съм казал сериозно?

— Онова, в Рим... Че ме обичаш.

— Това ли била работата, херцхен?

Тя отмести очи от него, вдигна рамене, погледна го пак и кимна:

— Ами да, разбира се.

— Защо пак повдигаш този въпрос? Ти ми отговори тогава и аз смятах, че тази вечер ме каниш не за да ровим в миналото, а да направим план за бъдещето.

— О, Рейн, държиш се, като че ли аз го правя на въпрос! Но дори и да е така, не разбираш ли защо?

— Не, не разбирам. — Той остави чашата си и се наведе напред, за да я наблюдава по-отблизо. — Ти ми даде да разбера по много убедителен начин, че не желаяш да имаш нищо общо с любовта ми и се надявах, че поне ще имаш благоприличието да не говориш за това.

Тя не беше предполагала, че тази среща — независимо какъв ще е завършекът — ще бъде толкова тягостна; та нали в края на краищата той беше молителят и трябваше смирено да я чака да промени решението си. А той, напротив, беше разменил неусетно позициите. Така че тя изведнъж се оказа непокорната ученичка, която трябва да отговаря за някаква глупава лудория.

— Слушай, приятелю, ти си този, който промени статуквото, а не аз! Не те поканих тази вечер, за да моля за прошка великото наранено „аз“ на Хартхайм!

— Да се отбраняваш ли започна, Джъстийн?

Тя се размърда нервно.

— Да, по дяволите! Как успяваш да го постигнеш, Рейн? О, как ми се ще поне веднъж да ми доставиш удоволствието аз да съм посилната!

— Ако го направя, ще ме изхвърлиш като мръсен парцал — отвърна ѝ той с усмивка.

— Нищо не ми пречи и сега да го направя, приятелю!

— Глупости! Щом не си го направила досега, няма да го направиш никога. Ще продължаваш да се виждаш с мен, защото те държа в напрежение — никога не знаеш какво можеш да очакваш от мен.

— Затова ли ми каза, че ме обичаш? — попита тя с болка. — Това номер ли беше, за да ме държиш в напрежение?

— А ти как мислиш?

— Мисля, че си кучи син! — процеди тя през зъби и се изправи на колене и така се примъкна по кожата по-близо до него, за да излее върху му цялата си ярост. — Само смей да ми кажеш пак, че ме обичаш! Ще видиш ти!

Сега вече и той се разгневи.

— Не бой се, няма да ти го кажа! Не си ме поканила, за да ти го кажа, нали? Моите чувства не те засягат ни най-малко, Джъстийн. Ти ме извика, за да направиш експеримент със собствените си чувства, без изобщо да ти мине през ума дали това е почтено спрямо мен.

Но преди тя да се дръпне, той се пресегна, хвана я над лактите и я стисна здраво между коленете си. Гневът ѝ се изпари начаса. Тя се облегна с длани на бедрата му и повдигна лице. Но той не я целуна. Пусна ръцете ѝ и се извърна да изгаси лампата, после поотхлаби тялото ѝ, облегна глава назад и тя не можа да разбере дали като остави само горящите въглени да осветяват стаята, той смяташе да я приласкае, или просто искаше да прикрие израза на лицето си. Неуверена, боейки се да не бъде отблъсната, тя чакаше да ѝ подсказат как да постъпи. Трябваше да разбере по-рано, че с човек като Рейн не бива да си играе. Както не можеш да си играеш със съдбата. Защо да не склони глава на скута му и да каже: Рейн, обичай ме — имам нужда от теб и те моля да ми простиш. О, ако започнеха да се любят, може би в нея нещо щеше да се освободи и чувствата щяха да се отприщят...

Все още затворен в себе си, недостъпен, той я остави да свали сакото и връзката му, но когато стигна до копчетата на ризата, тя разбра, че нищо няма да се получи. Инстинктивното изкуство да влага еротика и в най-обикновените жестове не беше в репертоара ѝ. Ето че се оказа много важно, а тя изобщо не го владееше. Пръстите ѝ се отпуснаха, устните ѝ се нацупиха. Тя се разплака.

— О, недей! Херцхен, миличка, не плачи! — Той я притегли в скута си, положи главата ѝ на рамото си, обгърна я. — Извинявай, херцхен, не исках да те разплача.

— Разбра ли сега? — продума тя, хлипайки. — Не ме бива за нищо. Нали ти казах, че няма никакъв смисъл. Рейн, толкова много исках да те задържа, но знаех, че няма да мога, щом разбереш каква съм ужасна!

— Разбира се, че не се получава. Та как ще се получи, като не ти помагам. — Той я хвана за косата и приближи лицето ѝ до своето, целуна клепачите ѝ, мокрите ѝ бузи, ъгълчетата на устата ѝ. — Вината е моя, херцхен, а не твоя. Исках да ти отмъстя, исках да видя докъде можеш да стигнеш без моя помощ. Но, изглежда, съм те разбрал погрешно, нали? — Гласът му стана по-плътен, по-германски. — Щом го искаш, добре; само че ще го направим заедно.

— Рейн, моля ти се, нека да се откажем! Липсва ми нещо, без което не може. Само ще те разочаровам.

— Не ти липсва, херцхен, нали те виждам на сцената. Как можеш да се съмняваш в себе си, когато си с мен?

В думите му имаше толкова истина, че сълзите ѝ пресъхнаха.

— Целуни ме както в Рим — прошепна тя.

Но тази целувка съвсем не беше като в Рим. Тогаваше някак буйна, внезапна, като взрив, сега целувката му беше упойващо дълбока — да я вкуси, да я вдъхне, да я усети и лека-полека да се отдаде на истинска чувствена наслада. Пръстите ѝ се заеха пак с копчетата, неговите — с ципа на роклята ѝ, после дланта му покри нейната и я мушна под ризата си върху кожата с гъсти меки косми. Ненадейно властният натиск на устните му върху шията ѝ събуди у нея толкова остра безпомощност, че почувствува как премалява, как пада, докато се намери по гръб на меката козина, Рейн наведен над нея. Беше без риза — тя не видя повече, само отблясъците на огъня очертаваха плещите му, сведени над нея, само красивата строга уста. Решена твърдо да

изличи тази строгост завинаги, тя вплете пръсти в косата му и го накара да я целува отново и отново, по-силно и по-силно.

Какво усещане! Като да се завърнеш у дома, откривайки с устни, ръце и тяло всяка частица от него — познат и същевременно приказен и нов. И докато светът за нея се смалчаваше до ивичката сияние от камината, разсейващо тъмнината, тя се отдаде на всяко негово желание и узна нещо, което той сполучливо бе крил, откакто я познаваше — че я бе любил мислено хиляди пъти. Подсказа ѝ го опитът и току-що събудената ѝ интуиция. Беше напълно обезоръжена. С друг мъж тази интимност и поразителна чувственост биха я отблъснали, но той я накара да разбере, че тези неща са изцяло и само в нейна власт. И тя пое властта си над тях. Докато най-сетне, усетила в обръча на прегръдката си чак очертанята на костите му, тя потърси края с вик.

Райнер навярно беше поддържал огъня, защото, когато слабата светлина на лондонското утро проникна през завесите, в стаята беше още топло. Когато той понечи пак да стане, Джъстин го усети и уплашено се вкопчи в ръката му.

— Не си отивай!

— Няма, херцхен. — Той смъкна още една възглавница от канапето, мушна я под главата си и привлече Джъстин по-плътно до себе си, въздъхвайки леко. — Така добре ли е?

— Да.

— Студено ли ти е?

— Не, но ако на теб ти е студено, да отидем в леглото.

— След като сме се любили с часове върху кожата? В никакъв случай! Дори да имаш чаршафи от черна коприна.

— Най-обикновени бели памучни чаршафи. А това късче от Дройда си го бива, а?

— Какво късче от Дройда?

— Кожата. От кенгурата в Дройда е — обясни тя.

— В това животно няма нищо екзотично, нито еротично. Ще ти поръчам от Индия тигрова кожа.

— Напомня ми за едно шестстишие, което бях чувала:

*Искаш ли да съгрешиш
с Елинон Глин*

*върху кожа от тигър?
Или предпочиташ
да те вкара в грях
върху друга кожа?*

— Да, херцхен, крайно време е да влезеш в собствената си кожа. Раздвоена между Ерос и Морфей, от половин ден насам не си се заяждала за нищо — каза той с усмивка.

— Сега изобщо не ми е до заяждане — отвърна тя с усмивка и намести удобно ръката му между краката си. — Тази безсмислица за тигровата кожа ми хрумна просто така и не можах да устоя да не ти я кажа, но вече нямам тайни от теб и затова е излишно да се заяждам. — Тя взе да души въздуха, усетила изведнъж лек мирис на застояла риба. — Божичко, ти не си вечерял, а стана време за закуска! Не мога да те храня само с любов.

— Особено ако я искаш на такива изтощителни порции.

— Хайде, хайде! Услади ти се всяка хапка.

— Вярно е. — Той въздъхна, протегна се и се прозя. — Чудя се дали имаш представа колко съм щастлив.

— Предполагам — отговори му тя спокойно.

Той се надигна на лакът да я вижда.

— Каж ми, само заради Дездемона ли се върна в Лондон?

Тя сграбчи ухото му и го изви до болка.

— Сега е мой ред да отвърна на всичките ти даскалски въпроси. Ти как мислиш?

Той с лекота разтвори пръстите ѝ и се ухили:

— Ако не ми отговориш, херцхен, ще те удуша много по-истински от Отело.

— Дездемона беше само поводът, а истинската причина беше ти. Откакто ме целуна в Рим, чувствувах, че не принадлежа вече на себе си, което ти много добре знаеше. Ти си много интелигентен мъж, Райнер Мьорлинг Хартхайм.

— Поне достатъчно интелигентен, за да разбере, че те искам за своя жена още от момента, в който те видях за пръв път.

Тя изведнъж се надигна и седна.

— За жена ли?

— Да, за жена. Ако исках да си ми само любовница, щях да го направя още преди години. Нямах да е много трудно — знам отношението ти към това. Въздържах се само защото исках да се ожена за теб, а знаех, че не си още готова да приемеш мисълта за съпруг.

— Не знам дали и сега съм готова — отвърна тя, смилайки думите му.

Той стана и я изправи срещу себе си.

— Е, поупражни се сега, като ми приготвиш закуска. Ако бях у дома си, щях да имам аз тази чест. Но в твоята кухня се разпорещдаш ти.

— Нямам нищо против да ти приготвя закуска тази сутрин, но не да съм длъжна да го правя цял живот. — Тя поклати глава. — Не ми е по вкуса, Рейн.

Пак онова лице на римски император, величествено и невъзмутимо пред заплахите от непокорство.

— Джъстийн, с това игра не бива, а и аз не съм човек, с когото можеш да си играеш. Има достатъчно време. Вече съм ти доказал, че мога да чакам. Но си избий от главата, че можем да бъдем друго освен мъж и жена.

— Аз не се отказвам от сцената! — заяви тя нападателно.

— А аз да не съм те карал, дявол да те вземе! Кога най-сетне ще пораснеш, Джъстийн! Ще помисли човек, че съм те осъдил да прекараш целия си живот край мивката и печката. Още не сме се наредили на опашката за безработни. Можеш да си вземеш колкото искаш прислужници, бавачки за децата и всичко, каквото е необходимо.

— Бррр! — потръпна Джъстийн, която не беше и помисляла за деца.

Той отметна глава и се разсмя.

— О, херцхен, това се нарича „отмъщение на другата сутрин“! Знам, че е глупаво, дето те карам веднага да стъпиш на земята. Ще те оставя да си помислиш за тези неща. Но отсега те предупреждавам: докато решаващ, знай, че ако не мога да те имам като съпруга, не те искам изобщо.

Тя го обви с ръце, притисна го силно.

— О, Рейн, не ме поставяй в такава безизходица!

Сам в „Лагондата“, Дейн се движеше на север по ботуша на Италия — отмина Перуджа, Флоренция, Болоня, Ферара, Падуа, реши да отmine и Венеция и да пренощува в Триест. Това беше един от любимите му градове и той прекара на адриатическия бряг още два дни, преди да поеме планинския път към Любляна, после остана една нощ и в Загреб. За Белград се минаваше по долината на пълноводната река Сава през поля, синеещи от цикория, после към Ниш, още една нощ. Македония и Скопие, още в развалини от земетресението преди две години, курортното селище Тито-Велес с джамии и минарета, които му придаваха причудливия вид на турски град. Из целия път през Югославия беше ял съвсем скромно, защото го беше срам да седне пред чиния, пълна с месо, когато местните хора се задоволяваха само с хляб.

Прекося гръцката граница при Евзони, отвъд беше Солун. Италианските вестници бяха пълни със съобщения за революционния кипез в Гърция; застанал до прозореца на хотелската си стая, откъдето се виждаха хилядите пламтящи факли, тревожно разлюлени в тъмната солунска нощ, той беше доволен, че Джъстийн не е с него.

„Па-пан-дре-у! Па-пан-дре-у!“ — ревяха тълпите, скандираха и се биеха на светлината на факлите до късно след полунощ.

Но революцията беше явление на градовете, където хората живеят нагъсто и в беднота, а набраздената Тесалийска равнина изглеждаше така, както сигурно са я видели и легионите на Цезар, поели през угарите към Помпей при Фарсала. Овчари спяха под сянката на опънати кожи, щъркели стърчаха на един крак в гнездата си над бели къщурки и навсякъде беше страхотно безводно. Тази кафява пустош без дървета, с дълбокото синьо небе му напомняше на Австралия. И той вдъхна уханието ѝ, усмихвайки се на мисълта за дома. Мама ще разбере, като поговорят.

Малко преди Лариса пътят излезе на морето. Той спря колата и слезе. Тъмното като вино море на Омир, бистро синьо покрай брега, а навътре към заобления хоризонт — на морави петна като гроздове. Ниско долу на една зелена моравя се виждаше малък кръгъл храм на колони, много бял на слънцето, а на склона на хълма зад него беше оцеляла една свъсена крепост на кръстоносци. Гърция, ти си много

красива, по-красива от Италия, колкото и да я обичам. Но тук е същинската люлка — навеки.

Задъхан от нетърпение да стигне по-скоро в Атина, той пое пак, като караше червената спортна кола с пълна скорост по стръмните остри завой на прохода Донак, и се озова от другата страна във Вестия — поразителна панорама с маслинови горички, ръждивочервеникави хълмове, планини. Колкото и да бързаше, при Термопилите той се спря да погледне направения, кой знае защо, по холивудски маниер паметник на Леонид и неговите спартанци. На камъка пишеше: „Пътнико, съобщи на спартанците, че тук лежим, подчинявайки се на техните закони.“ Това докосна някаква струна у него, сякаш думите придобиха ново значение, друг смисъл; той потръпна и побърза да си тръгне.

Слънцето, нажежено, се топеше, когато той спря за малко над Камена вурла; поплува в бистрата вода и през тесния проток насочи поглед към Евбея — тук трябва да е била Авлида, откъдето са отплували хилядата кораба към Троя. Течението беше силно и теглеше навътре, така че на гребците едва ли са били нужни много усилия. Старицата в черно от съблекалнята на плажа така се захласна да му се радва и да го гали, че му стана чак неудобно и едва успя да се отърве от нея. Купи набързо от близкия магазин два огромни козунака, подкара надолу по брега на Атика и пристигна в Атина, когато залязващото слънце тъкмо беше позлатило големия скалист хълм с безценната корона от бели колони.

Но Атина беше настръхнала и гневна, а откритото възхищение на жените го обиждаше; жените в Рим бяха по-сдържани, по-изтънчени. Тълпите се вълнуваха, на места ставаха бунтове, народът упорито искаше Папандреу. Не, Атина не беше на себе си — по-добре да иде другаде. Остави „Лагондата“ в един гараж и се качи на кораба за Крит.

И едва там — сред маслиновите горички, мащерката и планините — той намери покой. След дълго пътуване в един автобус, в който от вързопите квичаха кокошки и се носеше натрапчивата миризма на чесън, той намери една малка бяла странноприемница със сводеста колонада отпред и с три маси под чадъри, изнесени на тротоара. Пъстри гръцки торби висяха по стените като фенери. Имаше и австралийски евкалипти, посадени тук в почва, твърде безводна за

европейските дървета. Приглушено боботеха полски машини, прахоляк се кълбеше на червени облаци.

Нощем спеше в стая, малка като килия, с широко отворени прозорци. В утринната тишина той си прочиташе молитвата и по цял ден се разхождаше. Никой не му пречеше и той не пречеше на никого. Само тъмните очи на селяните често се извъръщаха бавно да го проследят с удивление и върху всяко лице се изписваше все по-широка усмивка. Беше горещо, много тихо и някак сънливо. Пълен покой. Дните се низеха един след друг като зърната на броеница в грубите ръце на критяните.

Молеше се безмълвно, с чувство, с всичко, което го изпълваше — броеница от мисли, броеница от дни. Господи, аз съм само твой. Благодаря ти за добрините, които ми стори. За кардинала, за помощта му, за искреното му приятелство, за вярната му обич. За Рим и за възможността да бъда в самото ти сърце, да сведа чело пред теб в твоя храм, да почувствувам в сърцето си опората на твоята църква. Дори не съм достоен за благословията ти. Научи ме с какво да ти се отблагодаря. Не съм страдал достатъчно. Откакто започнах да ти служа, животът ми е една непрестанна пълна радост. Трябва да страдам — ти, който си страдал, знаеш това най-добре. Само страданието може да ме извиси над самия мен, за да те разбере по-добре. Защото това е смисълът на този живот — пътят към проумяване на загадката, която си ти. Забий копието си в гърдите ми, нека потъне там толкова дълбоко, че да не мога да го изтръгна! Накарай ме да страдам... Заради теб се отричам от всички други, дори от майка си, от сестра си и от кардинала. Ти единствен си моята болка и моята радост. Унижи ме и аз ще славя с песни любимото ти име. Унищожи ме и аз ще се възрадвам. Обичам те. Само теб...

Беше стигнал до малкия плаж — жълт полумесец между надвиснали скали, — където често идваше да плува, и спря, зареял поглед през Средиземното море, натам, където трябва да е Либия, далеч зад тъмния хоризонт. После изтича пъргаво по стълбите към брега, изу гумените обувки, взе ги в ръка и закрачи през мекия пясък към мястото, където обикновено оставяше обувките, ризата и панталоните си. Недалеч се печаха като раци на слънцето двама млади англичани, които разговаряха с провлачен оксфордски акцент, а още по-нататък две жени сънливо си приказваха на немски. Дейн ги

погледна и смутено попридърпа банските си гащета, като усети, че те са прекъснали разговора си и вече седнали, оправят косите си и му се усмихват.

— Как е? — заговори той англичаните, наричайки ги мислено така, както им казваха в Австралия. Те като че ли се бяха закотвили тук, защото ги виждаше всеки ден.

— Великолепно, приятелю. Пази се от течението — много е силно за нас. Сигурно някъде навътре има буря.

— Благодаря — засмя се Дейн, втурна се към невинно плискащите се вълнички и се гмурна изящно в плитката вода като опитен плувец, какъвто и беше.

Чудно, че спокойното море може да бъде толкова коварно. Течението беше наистина много силно — той усещаше как го тегли за краката надолу, но беше твърде добър плувец, за да се безпокои. Потопил глава, той плавно пореше водата, наслаждавайки се на хладината, на свободата. Като спря да погледне към брега, забеляза, че двете германки тичат със смях към вълните и си слагат гумените шапки.

Той сви длани пред устата си и им извика на немски да стоят на плитко, защото тегли навътре. Смеейки се, те му махнаха с ръце, че са го чули. Той отново се гмурна, пак заплува и му се стори, че чува вик. Продължи още малко, после спря и на едно място, където течението не беше чак толкова силно, заплува прав. Наистина се чуваха викове, а като се обърна, видя как жените се борят с водата, надават писъци, разкривили лица, а едната от тях бе вдигнала ръце нагоре и потъваше. Двамата англичани на брега се бяха изправили и неохотно се приближаваха към водата.

Той се обърна по корем и се стрелна под водата — по-близо и по-близо. Изплашени ръце посягаха към него, вкопчваха се в него, дърпаха го надолу, той успя да обхване едната жена през кръста и да я зашемети с удар по брадичката, после сграбчи другата за презрамката на банския костюм, удари я силно с коляно в гръбнака и я обърна по гръб. Като кашляше, защото беше погълнал вода, той заплува на гръб, теглейки безпомощния си товар.

Двамата англичани бяха се потопили само до раменете във водата, твърде изплашени да идат по-навътре, за което Дейн ни най-малко не ги упрекуваше. Пръстите на краката му едва докоснаха пясъка

и той въздъхна облекчено. Изтощен, той направи още едно свръхчовешко усилие и изтласка жените до безопасно място. Те бързо се свързеха и пак започнаха да пицят и да пляскаят като обезумели. Едва поемайки си въздух, Дейн успя да се усмихне. Беше направил каквото трябва, другото оставаше на англичаните. Докато си почиваше и гръдният му кош усилено се надигаше, течението пак го дръпна навътре и вече не стигаше дъното с крака дори като ги опъна. Значи, е било много опасно. Ако не беше той, сигурно щяха да се удавят. Англичаните нямаха нито силата, нито умението да ги спасят. Само че, заговори му един глас, те влязоха да плуват, за да са близо до теб — преди да те видят, нямаха никакво намерение да се къпят. Ти беше виновен, че изпаднаха в беда, само ти.

Докато се носеше леко над водата, страхотна болка лумна в гърдите му, преряза го като с копие — дълго нажежено острие на крещяща агония. Той извика, разпери ръце над главата си, вцепени се, мускулите му конвулсивно се свиха, болката се засили, принуди го да прибере ръце и да пъхне юмруци под мишниците си, да сгъне нагоре колене. Сърцето ми! Това е разрыв на сърцето — умирам! Сърцето! Не искам да умра! Не още — още не съм започнал работата си, още не съм се изявил! Господи, помогни ми! Не искам да умра! Не искам да умра!

Спазъмът премина, тялото се отпусна. Дейн се обърна по гръб, остави се да го носи водата въпреки болката. Впери поглед през мокрите си ресници към високия небесен свод. Това е то — твоето копие, за което в гордостта си те молих преди по-малко от час. Дай ми възможност да страдам, казах аз, накарай ме да страдам. А когато ми изпращаш страданието, се съпротивявам, неспособен да обичам истински. Мили боже, твоята болка! Аз трябва да я приема, не бива да се боря срещу нея, не бива да се боря срещу волята ти. Ръката ти е всемогъща и това е твоята болка, каквато си я изпитал на кръста. Господи, аз съм твой! Щом е такава волята ти, нека така да бъде. Като дете се оставям на вездесъщите ти ръце. Ти си твърде добър към мен. С какво съм заслужил толкова много от теб и от онези, които ме обичат най-много? Защо си тъй щедър към мен, недостойния? *Болката, болката!* Нека да е по-скоро, помолих те и ти ме чу. Страданията ми не ще траят дълго, бързо ще свършат. Скоро ще видя лика ти, но сега,

докато съм още в този живот, ти благодаря. Болката! Мой мили боже, толкова си добър към мен! Обичам те!

Силна тръпка премина през притихналото, чакащо тяло. Устните му се раздвижиха, промълвиха името, опитаха да се усмихнат. После зениците се разшириха, изтласкаха синьото от очите му навеки. Излезли на брега, въвн от опасност, двамата англичани стовариха хълцащите жени на пясъка и затърсиха с очи Дейн. Но спокойната, дълбока морска синева беше пуста, безбрежна; само вълничките се втурваха към брега и се отдръпваха. Дейн го нямаше.

Някой се сети, че наблизо има база на американските военновъздушни сили, и хукна за помощ. Не бяха минали и тридесет минути, откакто Дейн изчезна, и излетя хеликоптер: порейки бясно въздуха, той записва все по-широки кръгове над морето навътре, като се снижаваше, за да търси. Никой не очакваше да се забележи нещо. Удавниците потъваха на дъното и изплуваха едва няколко дни покъсно. Мина един час; тогава на петнадесет мили от брега видяха Дейн спокойно да се носи в прегръдките на морето с разперени ръце и извърнато към небето лице. В първия момент помислиха, че е жив, и нададоха радостни викове, но когато хеликоптерът слезе толкова ниско, че вдигна свистящи струи разпенена вода, стана им ясно, че той е мъртъв. Съобщиха координатите по радиото, към мястото веднага се насочи катер, който след три часа се завърна.

Вестта бързо се разнесе. Критяните бяха свикнали да виждат Дейн по улиците и свенливо разменяха с него по няколко думи. Обичаха го, макар и да не го познаваха. Те се струпаха на брега — жени, целите в черно като птици, мъже в старомодни торбести панталони, бели ризи с разкопчани яки и навити ръкави. Стояха смълчани на групички и чакаха.

Като пристигна катерът, от него скочи един плещест сержант и се обърна да поеме нещо, завито в одеяло. Той се отдалечи по брега на няколко крачки от водата и с помощта на още един човек положи тялото. Одеялото се разтвори, силен шепот се разнесе между критяните. Те се скупчиха наоколо, притискайки разпятия до загубелите си устни, жените тихо заплакваха: едно безсловесно напевно „oooooooo!“ — жално, примирено, земно, по женски.

Наближаваше пет следобед и слънцето, пресечено от ивици, се спускаше на запад отвъд свъсената скала, но беше все още достатъчно

високо и огряваше малката тъмна купчина хора на брега, дългото, неподвижно тяло на пясъка — златиста кожа, затворени очи с мигли, събрани на снопчета от засъхналата сол, лека усмивка на посинелите устни. Донесоха носилка и заедно — критяни и американски войници — отнесоха Дейн.

Атина кипеше, тълпите въставаха, цареше пълно безредие, но полковникът от американските ВВС, разтворил пред себе си паспорта на Дейн, успя да се свърже по специалния радиопредавател със своите началници. Както обикновено, от такъв документ не можеше да се разбере нищо за притежателя му. В графата „професия“ пишеше просто „студент“, а отзад като най-близък родственик фигурираше Джъстийн с адреса ѝ в Лондон. Без да обръща внимание на юридическия смисъл на графата, Дейн беше записал нейното име, защото Рим беше много по-близо до Лондон, отколкото до Дройда. В малката му хотелска стая правоъгълното черно куфарче със свещеническите принадлежности не беше отворено. Заедно с куфара му то щеше да чака, докато се разбере къде да ги изпратят.

Когато телефонът иззвъня в девет сутринта, Джъстийн се обърна, отвори с мъка едното си око и както лежеше, взе да ругае наум, заричайки се, че ще поръча да ѝ изключат този проклет апарат. Ако за останалата част от света беше съвсем в реда на нещата да се залавя за работа от девет часа нататък, защо смятаха, че това важи и за нея?

Но телефонът не преставаше да звъни. Може да е Рейн — тази мисъл я накара да се разсъни, тя стана и тръгна със залитане към всекидневната. Парламентът в Бон имаше извънредно заседание. Тя не бе виждала Рейн от една седмица и не се надяваше да го види поне още толкова. Но може пък и да са намерили изход от кризата и той да ѝ се обажда, че пристига.

— Ало?

— Мис Джъстийн О'Нийл?

— Да, на телефона.

— Тук е австралийското посолство в Олдуич. — Гласът имаше английски акцент и спомена някакво име, което тя не успя да запомни, защото още асимилираше факта, че това не е гласът на Рейн.

— Слушам ви — отвърна тя с прозявка и както стоеше права, взе да чеше пръстите на единия си крак със стъпалото на другия.

— Имате ли брат на име Дейн О'Нийл?

Очите на Джъстийн се отвориха.

— Да. Имам.

— В Гърция ли е той в момента, мис О'Нийл?

И двата й крака стъпиха на килимчето и останаха като заковани.

— Там е — потвърди тя, без да й мине през ум да поправи човека, да му обясни, че става дума за отец О'Нийл, а не просто за Дейн О'Нийл.

— Мис О'Нийл, дългът ми за съжаление изисква да ви съобща лоша новина.

— Лоша новина ли? Каква лоша новина? Какво има? Какво се е случило?

— Съжалявам, но трябва да ви съобща, че брат ви, мистър Дейн О'Нийл, се е удавил вчера край Крит, изпълнявайки геройски спасителна операция. Но, както знаете, в Гърция има събития и сведенията, които получихме, са съвсем откъслечни, а може и да не са верни.

Телефонът беше на масичка до стената и Джъстийн потърси опора в стената. Коленете й се подгънаха, тя започна бавно да се свлича, докато рухна на купчинка на пода. Издаваше звуци, които не бяха нито смях, нито плач, а нещо по средата — някаква шумна въздишка като стон. Дейн удавен. Стон. Дейн мъртъв. Стон. Крит, Дейн удавен. Стон. Удавен, удавен.

— Мис О'Нийл? Там ли сте, мис О'Нийл? — настойчиво я зовеше гласът.

Мъртъв. Удавен. Моят брат!

— Мис О'Нийл, обадете се!

— Да, да, да! О, господи! Тук съм.

— Както разбрах, вие сте най-близката му сродница и затова трябва да ни кажете какво да правим с тялото. Мис О'Нийл, чувате ли ме?

— Да, да!

— Какво искате да се направи с тялото, мис О'Нийл?

Тяло! Той е тяло и те дори не си правят труда да кажат *неговото* тяло. Дейн, моят Дейн. Той е тяло. „Най-близка сродница ли? — чу тя гласа си, съвсем слаб, прекъсван от онези дълбоки стонове. — Аз не съм най-близката сродница на Дейн. Майка ми е, мисля.“

Настана мълчание.

— Това усложнява нещата, мис О’Нийл. Щом не сте вие най-близката му сродница, значи, сме губили ценно време. — Вежливото съчувствие беше заместено от нетърпение, премина в раздражение. — Вие, изглежда, не разбирате, че в Гърция има събития, а нещастieto е станало в Крит, което е още по-далеч и още по-трудно се свързваме. С Атина е направо невъзможно да се говори и ние получихме нареждане незабавно да предадем какви са желанията на най-близкия сродник относно тялото. Там ли е майка ви? Мога ли да говоря с нея?

— Майка ми не е тук. Тя живее в Австралия.

— В Австралия ли? Толкова по-зле! Сега трябва да изпращаме телеграма в Австралия и ще се забавим още повече. А щом не сте най-близката сродница, защо тогава в паспорта на брат ви е вписано вашето име?

— Не знам — отвърна тя и установи, че се е изсмяла.

— Дайте ми адреса на майка си да ѝ изпратим веднага телеграма. Трябва да разберем какво да правим с тялото. Докато телеграмата стигне и докато се получи отговор, ще минат още дванадесет часа, разбирате ли? И без това е толкова сложно.

— Телефонирайте ѝ тогава. Не губете време с телеграми.

— Бюджетът ни не ни позволява да водим телефонни разговори с чужбина, мис О’Нийл — отвърна сухо гласът. — Сега дайте ми, моля, името и адреса на майка си.

— Мисис Меги О’Нийл — издекламира Джъстийн. — Дройда, Гилънбоун, Нови Южен Уелс, Австралия. — После произнесе по букви непознатите за него думи.

— Още веднъж, мис О’Нийл, моите най-искрени съболезнования.

Вилката щракна и се разнесе продължителният сигнал за свободна линия. Джъстийн седна на пода и остави слушалката да падне в скута ѝ. Сигурно е някаква грешка — всичко ще се оправи. Как може да се удави Дейн, който плуваше като шампион? Не, не е вярно. Вярно е, Джъстийн, и ти много добре знаеш. Не отиде с него да го пазиш и той се удави. Той ти беше поверен още от бебе и ти трябваше да си при него. Ако не можеше да го спасиш, трябваше поне да се удавиш заедно с него. А единствената причина, поради която не отиде с него, беше да си в Лондон, за да се сдобриш с Рейн и да се любиш с него.

Трудно ѝ беше да мисли. Всичко ѝ беше трудно. Нищо в нея не действуваше, дори и краката ѝ. Не можеше да стане, нямаше никога вече да стане. В главата ѝ имаше място само за Дейн и мислите ѝ се въртяха около него във все по-тесни кръгове. После се сети за майка си и за всички в Дройда. О, боже! Вестта щеше да стигне и там, при нея, при другите. Мама дори не видя за последен път красивото му лице в Рим. Ще изпратят телеграмата в полицията на Гили, предполагам, и старият полицай Ърн ще се качи на колата си и ще измине цялото разстояние до Дройда, за да съобщи на мама, че единственият ѝ син е мъртъв. Не е редно да го прави непознат човек. Мисис О'Нийл, приемоте моите най-дълбоки, най-искрени съболезнования — вашият син е мъртъв. Формални, любезни, празни думи... Не! Няма да допусна да постъпят така с нея — тя е и моя майка! Не трябва да ѝ го съобщят както на мен.

Тя дръпна телефонния апарат от масата върху скута си, допря слушалката до ухото си и набра номера на централата.

— Централа? Искам международна линия, моля. Ало? Свържете ме спешно с Австралия, Гилънбоун, едно — две, едно — две. Но моля ви, моля ви, по-бързо.

На телефона беше Меги. Беше късно и Фий си беше легнала. Напоследък Меги не обичаше да се прибира рано. Предпочиташе да седи и да слуша щурците и жабите, да се унася над някоя книга, да потъва в спомени.

— Ало?

— Търсят ви от Лондон, мисис О'Нийл — съобщи ѝ Хейзъл в Гили.

— Здравей, Джъстийн — каза Меги съвсем спокойна. Джуси се обаждаше от време на време да чуе как са.

— Мамо? Ти ли си, мамо?

— Да, мама е тук — нежно отвърна Меги, долавяйки, че Джъстийн е разстроена.

— О, мамо! О, мамо! — Чу се нещо като въздишка или ридание. — Мамо, Дейн е мъртъв. Дейн е мъртъв!

Яма се отвори под краката ѝ. Все по-дълбока и по-дълбока, без дъно. Меги потъна в нея, усети как отворът се затваря над главата ѝ и

разбра, че няма да излезе оттам, докато е жива. Какво повече можеха да й сторят боговете? Не е знаела, когато си го търсеше. Как е могла да си го търси? Как е могла да не знае? Не изкушавай боговете — те точно това чакат. Като не отиде да го види в най-хубавия момент от живота му, да го сподели с него, мислеше, че най-сетне ще си плати. Ще освободи и Дейн, и себе си. Като не види лицето, което й беше най-скъпо от всички, ще изкупи вината си. Ямата се затвори, задуши я. Меги стоеше, разбирайки, че вече е твърде късно.

— Джъстийн, миличка, успокой се — каза Меги, като се владееше и гласът й не трепваше. — Успокой се и ми кажи. Сигурна ли си?

— Обади ми се от австралийското посолство; мислели, че аз съм му най-близка сродница. Някакъв отвратителен човек, който само ме питаше какво искам да направят с тялото. „Тялото“ — така говореше той за Дейн. Като че ли ставаше дума за нещо ненужно, чуждо. — Меги я чу да ридеа. — Господи! Сигурно и на клетия човек не му е било приятно да се занимава с това. О, мамо, Дейн е мъртъв!

— Как, Джъстийн? Къде? В Рим ли? Защо не ми се обади Ралф?

— Не, не в Рим. Кардиналът вероятно още не знае. Станало е в Крит. Онзи човек каза, че се бил удавил, като спасявал някого. Той отиде там на почивка, мамо, и ми предложи да отида с него, но аз отказах, защото исках да играя Дездемона и да бъда с Рейн. Ах, защо не бях с него. Ако бях отишла, може би нямаше да се случи. О, господи, какво да правя сега?

— Престани, Джъстийн — строго каза Меги. — Няма да мислиш така, чуваш ли? И Дейн не би искал да мислиш така — сама знаеш. А над онова, което ни се случва, нямаме власт. Важното е, че поне ти си добре, че не съм ви загубила и двамата. Сега само ти ми оставаш. О, Джуси, колко си далеч! Светът е толкова голям, прекалено голям. Ела си в Дройда. Мъчно ми е, че си съвсем сама.

— Не, мамо, трябва да работя. Работата е единственото ми спасение. Ако не работя, ще полудея. Не искам хора, не искам утеха. О, мамо! — И тя горчиво се разрида. — Как ще живеем без него?

Как ли наистина? Живот ли щеше да бъде това? Ти принадлежеше на бога и се върна при бога. Прах при прах. А животът е за непосветените. Алчен бог, вземаш си добрите, а нас оставяш живи, за да гнием.

— Не ние решаваме колко ще живеем — отвърна Меги. — Благодаря ти, Джуси, че ти се обади да ми съобщиш.

— Не можех да понеса да узнаеш от чужд човек, мамо. Не от чужд човек! Какво ще правиш сега? Какво би могла да направиш?

Меги напрегна всички сили да даде топлина и утеха на своето покрусено момиче чак в Лондон. Синът ѝ беше мъртъв, но дъщеря ѝ беше жива. Трябваше да ѝ помогне. Ако можеше. Цял живот Джъстийн бе обичала само Дейн. Никой друг, дори не и майка си.

— Не плачи, мила Джъстийн. Помъчи се да не скърбиш. Той не би искал това, нали? Ела си у дома и забрави. Ще приберем и Дейн в Дройда. По закон той пак е мой — не принадлежи на Църквата и никой не може да ми попречи. Веднага ще телефонирам в посолството в Лондон, а и в Атина, ако ме свържат. Трябва да си го приберем! Не искам да лежи заровен някъде далеч от Дройда. Неговото място е тук и трябва да се върне. Ела си с него, Джъстийн!

Но Джъстийн се беше свила на пода и клатеше глава, сякаш майка ѝ можеше да я види. Да се върне у дома? Никога не можеше да се върне у дома. Ако беше отишла с Дейн, сега той нямаше да е мъртъв. Да се върне у дома и да трябва да гледа лицето на майка си всеки ден до края на живота ѝ? Не, немислимо беше.

— Не, мамо — отвърна тя и сълзите се стичаха по лицето ѝ като разтопен метал. Кой, по дяволите, е казал, че човек не плаче, когато страда дълбоко? Нищо не е разбирал. — Ще остана тук и ще работя. Ще дойда с Дейн, но веднага след това се връщам. Не бих могла да живея в Дройда.

Цели три дни чакаха в бездействие и празнота — Джъстийн в Лондон, Меги и семейството в Дройда, мълчанието на властите пораждаше слаба надежда. О, след като мина толкова време, сигурно ще се окаже, че е станала грешка; ако беше вярно, не можеше да не им съобщят досега. Дейн ще се появи на вратата на Джъстийн и пренебрежително ще се изсмее на този слух за смъртта му, ще стои пред нея, висок, силен, жив и ще се смее. Надеждата растеше с всяка измината минута на чакане. Измамна, жестока надежда. Не, той не беше мъртъв! Не се е удавил — Дейн, който плуваше толкова добре, че би се преборил и с най-страшното море. Те чакаха и не искаха да повярват на случилото се, надявайки се, че ще се окаже грешка. По-късно щяха да съобщят и в Рим.

На четвъртата сутрин Джъстийн получи съобщението. И пак вдигна слушалката да поиска Австралия.

— Мамо?

— Джъстийн?

— О, мамо, вече са го погребали и не можем да си го вземем! Какво ще правим сега? Казаха само, че Крит бил голям, не знаели името на селото и докато пристигнала телеграмата, той бил вече отнесен някъде и погребан. Сега лежи кой знае къде в безименен гроб! Аз не мога да получа виза за Гърция, никой не иска да ми помогне, хаос е. Какво ще правим, мамо?

— Посрещни ме в Рим, Джъстийн — каза Меги.

Всички освен Ан Мюлер бяха около телефона все още като в шок. Мъжете само за три дни бяха остарели с двадесет години, а Фий, съсухрена, заприличала на птица, побеляла и грохнала, ходеше из къщи и само повтаряше: „Защо не мен? Защо трябваше него да вземат? Аз съм толкова стара, толкова стара! По-добре аз да бях си отишла, а не той. Защо не бях аз? Толкова съм стара!“ Ан беше припаднала, а мисис Смит, Мини и Кет денем и нощем се обливаха в сълзи.

Меги затвори телефона и мълчаливо се вгледа в тях. Ето какво беше останало от Дройда — групичка старци и старици, безплодни и съсипани.

— Дейн го няма — каза им тя. — Не можели да го открият. Погребан бил някъде на Крит. Толкова далеч! Как може да остане толкова далеч от Дройда! Отивам в Рим при Ралф де Брикасар. Само той може да ни помогне.

Секретарят на кардинал де Брикасар влезе в стаята му.

— Ваше високопреосвещенство, извинете, че ви безпокоя, но една дама иска да ви види. Обясних ѝ, че има конгрес, че сте много зает и не приемате никого, но тя каза, че ще седне във вестибюла и ще чака, докато намерите време за нея.

— В беда ли е изпаднала, отче?

— В голяма беда, ваше високопреосвещенство, вижда се по лицето ѝ. Каза да ви предам, че се казва Меги О'Нийл. — С напевното му италианско произношение името прозвуча малко особено.

Кардинал Ралф скочи на крака с побеляло като косата си лице.

— Ваше високопреосвещенство! Да не ви е зле? Зле ли ви е?

— Не, отче, съвсем добре съм, благодаря. Отложи всичките ми ангажименти до второ нареждане и веднага доведи мисис О'Нийл. Да не ни безпокои никой освен Светият отец.

Свещеникът се поклони и излезе. О'Нийл. Разбира се! Та това беше името на младия Дейн — как можа да го забрави. Само че в кардиналския дворец всички му викаха просто Дейн. Голяма грешка беше направил, дето я остави да чака. Щом Дейн е обичният племенник на негово високопреосвещенство, мисис О'Нийл трябва да е обичната му сестра.

Когато Меги влезе в стаята, кардинал Ралф едва я позна. Не беше я виждал от тринадесет години; тя беше на петдесет и три, а той — на седемдесет и една години. Бяха остарели вече и двамата — не само той. И не че толкова лицето ѝ се беше променило, а бе добило ново изражение, не такова, каквото въображението му бе рисувало. Вместо миловидност сега в него имаше суровост, вместо мекота — желязна жилка. Меги приличаше повече на енергичен, застаряващ, упорит мъченик, отколкото на кроткия замечтан ангел, отдаден на съзерцание и мечти. Красотата ѝ беше все така поразителна, очите ѝ — все така бистри, сребристосиви, само че по-остри, а живата някога коса беше избеляла до бежово — като на Дейн, но без блясък. Но най-много го смути това, че тя бързо отмести поглед от него, преди той да е задоволил голямото си, пълно с обич любопитство.

Неспособен да поздрави тази Меги непринудено, той сковано ѝ посочи стол.

— Заповядай, седни.

— Благодаря — отвърна тя също тъй сковано.

Едва когато тя седна, той можа добре да я види цялата и забележа колко подути са краката и глезените ѝ.

— Меги! Да не си изминала целия път от Австралия дотук със самолет? Какво има?

— Да — отвърна тя. — Последните двадесет и девет часа прекарах само в самолети от Гили до Рим и през цялото време само гледах през прозореца облаците и мислех. — Гласът и беше рязък, студен.

— Какво има? — повтори той нетърпеливо, с боязън и лошо предчувствие.

Тя вдигна поглед и го прикова върху него.

В очите ѝ имаше нещо страшно — толкова тъмно и вледеняващо, че по врата му полазиха тръпки и той неволно вдигна ръка да го разтърка.

— Дейн е мъртъв — рече Меги.

Той се смъкна на един стол, а ръката му се отпусна и тупна като парцалена кукла в скута му.

— Мъртъв ли? — попита той бавно. — Дейн... мъртъв?

— Да. Удавил се преди шест дни край Крит, когато спасявал някакви жени от морето.

Той се приведе, закри лице с длани.

— Мъртъв? — мълвеше той едва чуто. — Дейн мъртъв? Красивото ми момче! Не може да е мъртъв! Дейн... та той беше съвършеният свещеник... беше всичко онова, което аз не можах да бъда. Той притежаваше онова, което липсваше на мен. — Гласът му пресекна. — Той го имаше в себе си... това признаваха всички... всички... Мъртъв? О, мили боже!

— Не се тревожи за милия си господ, Ралф — каза непознатата жена, седнала срещу него. — Трябва да направиш по-важни неща. Дойдох при теб за помощ, а не да те гледам как скърбиш. През всичките тези часове, прекарани във въздуха, мислех само как ще ти го кажа — безкрайни часове с поглед в облаците и с мисълта, че Дейн е мъртъв. Така че твоята скръб вече не е в състояние да ме трогне.

Но когато той вдигна лице от ръцете си, нейното мъртво ледено сърце трепна, сви се, заби. Това беше лицето на Дейн с изписано по него такова страдание, каквото Дейн не доживя да изпита. О, слава богу! Слава богу, че е мъртъв, че никога не ще преживее онова, през което сме минали този човек и аз.

— С какво мога да ти помогна, Меги? — попита той тихо, потиснал собствените си чувства, за да облече душата си в плаща на духовен съветник.

— В Гърция има събития. Погребали са Дейн някъде в Крит, но не мога да разбера къде, кога и защо. Предполагам само, че поради гражданската война късно са получили заръката ми да го изпратят у дома, а и в Крит е топло като в Австралия. Докато са чакали, решили са, че той няма никого и са го погребали. — Напрегната, тя се приведе напред в стола си. — Искам си сина, Ралф. Искам да бъде намерен и

закаран да почива там, където е мястото му — в Дройда. Обещала съм, че ще е в Дройда, и ще го направя дори ако трябва да пълзя на колене и да преромя с ръце всяко гробище в Крит. И за никакви ватикански гробници не ща да чувам, Ралф; докато съм жива, ще се боря с всичките си юридически права за него. Той ще си дойде у дома.

— Никой няма да ти оспорва това, Меги — каза той. — Единственото изискване на Църквата е той да бъде погребан в християнско католическо гробище. И аз съм казал да ме погребат в Дройда.

— Не мога да се справя с всичките формалности — продължи тя, сякаш той не беше казал нищо. — Не знам гръцки, нямам никаква власт, нито влияние. Затова дойдох при теб да си послужа с твоята власт и влияние. Върни ми сина, Ралф!

— Не се безпокой, Меги, ще го намерим, макар и не много скоро. Имам приятели в Гърция и ще успея да го намеря. Веднага ще задвижа нещата, а ти не се тревожи. Той е служител на Католическата църква и ще си го вземем.

Ръката му беше посегнала към ширита на звънеца, но пронизващо леденият поглед на Меги я спря.

— Не ме разбра, Ралф. Аз не желая да задвижваш нещата. Искам си сина — не след седмица или месец, а веднага. Ти говориш гръцки, можеш да получиш визи за себе си и за мен, да направиш всичко. Искам веднага да тръгнеш с мен за Гърция и да ми помогнеш да открия сина си.

Много неща имаше в погледа му — и нежност, и състрадание, и изненада, и скръб. Но това беше вече поглед на свещеник — трезв, логичен, разумен.

— Меги, обичам сина ти като свой, но не мога да напусна Рим тъкмо сега. Аз не съм свободен човек и ти най-добре от всички би трябвало да знаеш това. Колкото и да ти съчувствувам, колкото и да страдам самият аз, не мога да напусна Рим точно по средата на този важен конгрес. Аз съм съветник на Светия отец.

Тя се дръпна назад, поразена и оскърбена, поклати глава — като че ли гледаше някакъв неодушевен обект, върху който имаше власт; тръпка мина през нея, тя облиза устни, взе, изглежда, някакво решение, изправи гръб и остана някак сковано.

— Наистина ли обичаш сина ми като свой собствен, Ралф? — започна тя. — Какво би сторил за собствения си син? Би ли стоял така спокойно, разправяйки на майка му: „Не, много съжалявам, но не мога да се освободя.“ Би ли казал така на майката на своя син?

Очите на Дейн, и все пак не съвсем като тях, я гледаха смутени, скръбни, безпомощни.

— Аз нямам син — отвърна той, — но между многото неща, които съм научил от твоя син, е, че колкото и да е трудно, първото ми и най-важно задължение е към Всевишния.

— Дейн беше и твой син — рече Меги.

Той я погледна в недоумение.

— Какво?

— Казах, че Дейн е и твой син. Като напуснах остров Матлък, бях бременна. Дейн беше от теб, а не от Люк О'Нийл.

— Това... не е... вярно!

— Нямах намерение да ти казвам — дори и сега. Мислиш ли, че бих те лъгала?

— За да си върнеш Дейн ли? Да — рече той немошно.

Тя се изправи, приближи се и се надвеси над него в червения брокатен стол, пое с две ръце слабата му ръка с кожа като пергамент и целуна рубина, който се замъгли от дъха ѝ.

— Кълна се във всичко свято за теб, Ралф, че Дейн бе твой син. Не беше и не можеше да бъде на Люк. Кълна се в смъртта му.

Чу се стон — звукът на душата, която минава през портите на ада. Ралф де Брикасар падна по лице от стола си и се разрида, сгърчен върху аления килим — сякаш алена локва прясна кръв, скри лице в гънките на лактите си, вкопчил пръсти в косата си.

— Плачи! — каза Меги. — Плачи сега, като знаеш! Редното е поне един от родителите му да може да рони сълзи за него. Плачи, Ралф! Цели двадесет и шест години имах твоя син, а ти дори и не знаеше, не можеше и да видиш. Не забеляза, че целият приличаше на теб. Когато майка ми го пое при раждането му, тя разбра, но ти не можа да разбереш. Твоите ръце, твоите крака, твоето лице, твоите очи, твоето тяло. Само цветът на косата му си беше негов, всичко останало беше твое. Сега разбираш ли? Когато го изпратих тук при теб, казах ти в писмото си: „Връщам онова, което откраднах.“ Спомняш ли си?

Само че ние и двамата откраднахме, Ралф. Откраднахме онова, за което ти беше дал обет на господата, и сега трябва и двамата да плащаме.

Тя седеше в стола си, невъзмутима и безмилостна, и наблюдаваше червената фигура, свита в агония на пода.

— Обичах те, Ралф, но не можех да те имам. Трябваше да открадна онова, което исках да притежавам. Дейн беше единственото нещо от теб, което успях да задържа. Заклех се никога да не узнаеш, никога да не можеш да ми го отнемеш. А той дойде при теб по собствена воля. Съвършеният свещеник — така те наричаше той. Колко съм се смяла на това! Но за нищо на света не бих ти дала оръжието да знаеш, че е твой. Освен заради това! Само заради това! За нищо друго на света не бих ти казала. Макар че сега то едва ли има някакво значение. Той не принадлежи вече на нито един от двамата ни.

Кардинал де Брикасар замина със специален частен чартърен самолет за Атина; той, Меги и Джъстийн прибраха Дейн в Дройда — живите седяха мълчаливо, покойникът лежеше безмълвен в ковчега, без да иска нищо повече от този свят.

Аз трябва да прочета тази молитва, този реквием за своя син. Плът от моята плът — синът ми. Да, Меги, вярвам ти. Ако бях имал време да се опомня, щях да ти повярвам и без онази страшна клетва, която даде. Виторио беше разбрал още щом бе зърнал момчето; дълбоко в сърцето си аз също трябва да съм знаел. Иззад розите беше долетял твоят смях, но после момчето ме погледна с моите очи — каквито са били в детството ми. Фий знаела. Ан Мюлер знаела. Но не и ние, мъжете. Не сме достойни да ни се каже. Поне така мислите вие, жените, и криете тайните си, обръщайки ни гръб заради обидата, която бог ви е нанесъл, като не ви е създал по свой образ и подобие. Само Виторио знаел, но женското в него го карало да мълчи. Превъзходно отмъщение.

Хайде, чети молитвата, Ралф де Брикасар, отвори си устата, вдигни ръка за благословия, започни да се молиш на латински за душата на покойния. Онзи, който беше твой син. Онзи, когото обичаше повече от майка му. Да, повече! Защото той беше твое подобие, само че по-съвършено.

Параклисът беше претъпкан; бяха дошли всички: Кинг, О'Рурк, Дейвис, Маккуийн, Гордън, Кармайкъл, Хоуптън и Клийри, обитателите на Дройда. Разбити надежди, угаснала светлина. Отпред, в ковчег, обкован с олово, лежеше отец Дейн О'Нийл, покрит с рози. Защо колкото пъти се върнеше в Дройда, все беше пълно с рози? Беше октомври, разгарът на пролетта — разбира се, че ще е пълно с рози. Това е сезонът им.

Не забравяй, че над теб бди най-светият от светите. Дейн, хубавият ми син. Така е по-добре. Не бих желал ти да стигнеш дотам, докъдето стигнах аз. Сам не знам защо го казвам за теб. Ти нямаш нужда от такива думи, никога не си имал. Аз търсех опипом онова, което ти вече знаеше инстинктивно. Не ти си нещастен, а ние, които сме все още тук. Смили се над нас, а когато настъпи часът ни, помогни ни.

Навън през моравата, после надолу — покрай призрачните евкалипти, покрай розите, покрай другите евкалипти — към гробището. Спи спокойно, Дейн, понеже само добрите умират млади. Защо скърбим? Ти си щастлив, че напусна този изнурителен живот тъй рано. Може би точно това е адът — да сме роби, приковани към земята. Може би ние минаваме през ада именно като живеем...

Денят отмина, гостите си отидоха, обитателите на Дройда се движеха като сенки, като отбягваха да се срещат. Кардинал Ралф беше погледнал Меги в началото и нямаше сили да я погледне пак. Джъстийн замина с Джийн и Бой Кинг, за да хване вечерния самолет за Лондон. Струваше му се, че през цялото това време нито е чул дрезгавия ѝ омаен глас, нито е видял странните ѝ бледи очи. Откакто тя и Меги го посрещнаха в Атина, до заминаването ѝ с Джийн и Бой Кинг, Джъстийн приличаше на призрак, скрит под някаква мантия. Защо не беше извикала Райнер Хартхайм, защо не го беше помолила да дойде с нея? Тя сигурно знае колко много я обича, колко би искал да бъде сега при нея. Но кардинал Ралф не се реши сам да му телефонира, макар че няколко пъти му бе минавало през ум да го направи още

преди да напусне Рим. Странни бяха тези обитатели на Дройда — не желаеха да споделят скръбта си с никого, предпочитаха да са сами с болката си.

Само Фий и Меги седнаха с кардинал Ралф след вечерята, останала недокосната. Никой не проговори, часовникът на мраморната плоча над камината цъкаше оглушително и от портрета очите на Мери Карсън гледаха с нямо предизвикателство бабата на Фий на отсрещната стена. Фий и Меги седяха една до друга на бежовото канапе, раменете им едва-едва се докосваха — такава близост кардинал Ралф не помнеше да е имало между тях. Но те не продумваха, не поглеждаха една към друга, нито към него.

Той се опита да проумее в какво точно беше сгрешил. Много беше сгрешил — там е работата. Гордост, амбиция, известна безскрупулност. И сред тях бе цъфтяла любовта му към Меги. Но славата, увенчала тази любов, той не беше познал. Какво ли значение би имало да знае, че Дейн е негов син? Би ли могъл да обича момчето повече от това? Би ли тръгнал по друг път, ако знаеше за сина си? Да! — викаше сърцето му. Не! — подиграваше се разумът му.

Той гневно се нахвърли върху себе си. Глупак? Трябваше да знаеш, че Меги не е в състояние да се върне при Люк. Трябваше веднага да разбереш чие дете е Дейн. Тя толкова се гордееше с него! Всичко, което е могла да вземе от теб — така ти каза тя в Рим. Е, Меги... То беше и най-доброто. Господи, Ралф, как можа да не разбереш, че той е твой? Трябваше да познаеш поне, като дойде при теб в Рим. Тя чакаше да разбереш, умираше да разбереш. Ако само беше познал, тя щеше да падне на колене пред теб. Но ти беше сляп. Не желаеше да прогледнеш. Ралф Раул, кардинал де Брикасар, ти искаше нещо повече от нея, повече от сина си. *Повече от сина си!*

Стаята се бе изпълнила с тихи викове, шумолене, шепот, часовникът цъкаше в такт със сърцето му. После вече не в такт. Той беше изостанал. Меги и Фий плуваха, станали на крака, носеха се с изплашени лица във водниста прозирна мъгла, говореха му неща, които той сякаш не можеше да понесе.

— Ааааааа! — извика той, разбирайки.

Почти не усещаше болката, насочил цялото си внимание към ръцете на Меги, обвили се около него, и усети, че отпуска глава на гърдите ѝ. Но успя да се обърне, за да види очите ѝ и да впие поглед в

тях. Опита се да каже „прости ми“ и видя, че тя отдавна му е простила. Тя знаеше, че е имала най-доброто. Тогава поиска да изрече нещо толкова хубаво, че да ѝ бъде за утеха навеки, но разбра, че и това не е необходимо. Тя беше така устроена, че можеше да изтърпи всичко. Всичко! Затова той притвори очи и потърси — за сетен път — забрава в Меги.

[1] Фигура от английската история; жена на благородник, която се обзаложила, че ще язди гола по улиците на града, а съгражданите ѝ, за да ѝ спестят срама, се изпокрили зад капациите на прозорците си. — Б.пр. ↑

ГЛАВА СЕДМА
1965–1969. ДЖЪСТИЙН

Една сутрин на бюрото си в Бон пред чаша кафе Райнер узна от вестника за смъртта на кардинал де Брикасар. Политическата буря през последните няколко седмици най-сетне беше поутихнала и той беше седнал да си прочете вестника на спокойствие, с надеждата скоро да оправи настроението си, като види Джъстийн, чието мълчание в последно време никак не го тревожеше. Смяташе го за съвсем естествено: тя още не беше готова да признае, че той ѝ е необходим.

Но вестта за смъртта на кардинала го накара да забрави Джъстийн. След десет минути той вече беше зад волана на мерцедеса на път за аутобана. Клетият старец Виторио, колко ли е самотен? Той винаги носеше най-тежкото бреме. По-бързо ще стигне във Ватикана с кола, вместо да се бави по летищата да чака самолетите. Така беше и по-сигурно — разчиташе само на себе си, което винаги беше едно от най-важните съображения за човек като него.

Кардинал Виторио му разказа цялата история и той остана толкова потресен, че не се и учуди защо Джъстийн не му се е обадила.

— Той дойде при мен и ме попита дали знам, че Дейн е бил негов син — говореше кроткият глас, докато ръката галеше нежно сиво-синкавия гръб на Наташа.

— И вие какво му отвърнахте?

— Казах, че съм се досещал. Повече не можех да му кажа. Но да бяхте видели лицето му! Ах, лицето му! Разплаках се.

— Това го е погубило, разбира се. Когато го видях последния път, помислих си, че не е добре, но той ми се изсмя, като го посъветвах да отиде на лекар.

— Такава е била волята божия. Ралф де Брикасар беше познал душевни терзания, през каквито малцина минават. Смъртта ще му даде покоя, който той не можа да намери в този живот.

— Но момчето, Виторио... каква трагедия!

— Така ли мислите? Аз съм по-склонен да го възприема като красиво. Убеден съм, че за Дейн смъртта е била само добре дошла и не се учудвам, че господ не е могъл да чака нито миг повече да прибере

Дейн при себе си. Скърбя, но не за момчето. Скърбя за майка му, която трябва толкова много да страда. И за сестра му, за вуйчовците му, за баба му. Не, за Дейн наистина не скърбя. Отец О'Нийл живя в почти пълна чистота на ума и душата. Какво друго би могла да е смъртта за него освен въведение във вечния живот? За нас, другите, този път не е така лек.

От хотела си Райнер изпрати в Лондон телеграма, в която обаче не си позволи да изрази нито гняв, нито обида, нито разочарование. Тя гласеше само:

Трябва да се върна в Бон, но в края на другата седмица идвам в Лондон. Защо не ми съобщи? С много обич.

Рейн

На бюрото му в Бон го чакаше писмо с бърза поща от Джъстийн и препоръчана пратка, която секретарката му обясни, че пристигнала от адвокатите на кардинал де Брикасар в Рим. Той разпечата най-напред този плик и узна, че според завещанието на покойника трябва да добави още една фирма към огромния списък на предприятията, в чийто управителен съвет беше — „Майкар лимитид“. Освен това и Дройда. Малко разгневен, но и някак особено развълнуван, той разбра, че по този начин кардиналът му показва, че при последната равностетка той не се е оказал недостоеен и че молитвите му, изречени за него през войната, не са били напразни. В ръцете на Райнер кардиналът поверяваше грижата за Меги О'Нийл и семейството ѝ. Поне така го изтълкува Райнер, защото завещанието на кардинала беше формулирано най-общо — другояче не би било допустимо.

Той хвърли плика в кошчето за общата несекретна кореспонденция и отвори писмото на Джъстийн. То започваше зле — без никакво обръщение.

Благодаря за телеграмата. Нямах представа колко съм доволна, че не се виждахме през последните няколко седмици, защото би ми било неприятно да си близо до мен.

Тогава единственото, което си мислех, като се сетех за теб, беше, че не знаеш, слава богу. Сигурно ще ти е трудно да ме разбереш, но наистина не желая да те виждам сега. Няма нищо привлекателно в скръбта, Рейн, нито пък ти би облекчил моята скръб, ако ѝ станеш свидетел. Това в същност е доказателство колко малко те обичам. Ако наистина те обичах, бих се обърнала към теб инстинктивно, нали? Но вместо това аз ти обръщам гръб.

Затова е по-добре да се разделим завинаги, Рейн. Не мога нищо да ти дам и не искам нищо от теб. Едва сега се убедих какво значи близостта с един човек в продължение на двадесет и шест години. Не бих понесла да го преживея отново, а ти точно това искаш, спомняш ли си? Брак или нищо. Е, аз избирам нищото.

От мама разбрах, че старият кардинал умрял няколко часа, след като съм заминала от Дройда. Странно. Мама беше доста съкрушена от смъртта му. Не ми каза, но аз я познавам. Недоумявам защо и тя, и Дейн, и ти го харесвахте толкова много. Никога не съм могла да го понасям — така мазно говореше. И не бих си променила мнението само защото е умрял.

Това е. Няма друго. Съвсем сериозно ти говоря, Рейн. Предпочитам да нямам нищо общо с теб. Желая ти всичко хубаво.

Подписът „Джъстийн“ — черни, едри букви — беше написан с новата писалка, която ѝ беше подарил и на която тя така искрено се зарадва, защото беше нещо солидно, тъмно и полезно — точно по вкуса ѝ.

Той не сгъна писмото, за да го прибере в портфейла си, нито го изгори. Постъпи с него така, както постъпваше с писмата, които не изискваха отговор — щом го прочете, веднага го прекара през електрическата машинка за рязане, прикрепена на кошчето за отпадъци. Реши, че смъртта на Дейн е успяла да задуши емоционалното пробуждане на Джъстийн и се почувствува много нещастен. Не беше справедливо. Толкова дълго бе чакал.

В края на седмицата той все пак отиде в Лондон, но не за да я види, макар че я видя. На сцената — като Дездемона — любимата жена на Мавъра. Беше страхотна! Той не можеше да ѝ даде нищо повече от онова, което ѝ даваше сцената — поне засега. *Браво, моето момиче!* Изливай всичко на сцената.

Само че тя не можеше да излее всичко, защото беше твърде млада да играе Хекуба. Сцената беше само мястото, което ѝ даваше покой и забрава. И тя можеше да си каже: времето лекува всички рани — без, разбира се, да си вярва. А същевременно се питаше защо продължава да я боли толкова. Докато Дейн беше жив и когато не бяха заедно, тя не бе мислила толкова много за него, а като пораснаха, все по-малко време прекарваха заедно.

С ужас се сепваше по средата на някоя съвсем спонтанна реакция — да не забравя да кажа това на Дейн, да го зарадвам — и тогава я заболяваше най-силно. И понеже се случваше много често, болката не можеше да стихне. Ако обстоятелствата, при които беше умрял, не бяха така ужасяващи, тя навярно щеше да се съвземе побързо, но кошмарните събития от онези няколко дни бяха още много пресни. Той ѝ липсваше непоносимо; мислите ѝ постоянно се връщаха към невероятния факт, че Дейн е мъртъв, че Дейн няма да се върне.

В нея се беше загнездило и убеждението, че не му е помогнала достатъчно в живота. Всички освен нея мислеха, че той е съвършен и не страда като другите хора. Но Джъстийн знаеше, че го измъчват съмнения, че се смята за недостоеен, недоумяваше какво харесват хората у него освен лицето и тялото му. Клетият Дейн, който никога не можа да разбере, че всички го обичаха заради добротата му. Ужасно е, като си помислеше само, че вече е късно да му помогне.

Мъчно ѝ беше и за майка ѝ. Щом смъртта на Дейн беше покрусила така самата нея, как ли я е понесла мама? Идеше ѝ да креци и да вие от болка при спомена, впил се в съзнанието ѝ. Пред очите ѝ още бяха вуйчовците, пристигнали в Рим за ръкополагането на Дейн, с изпъчени от гордост гърди, като наперени гълъби. Това беше най-тежкото — да си представя неутешимата скръб на майка си и другите в Дройда.

Бъди искрена, Джъстийн. Наистина ли това ти тежи най-много? Не те ли гризе друга, много по-тягостна мисъл? Тя не можеше да отпъди от главата си Рейн или по-точно чувството, че е изменила на Дейн. За да задоволи собствените си желания, бе оставила Дейн да замине сам за Гърция, а ако беше отишла с него, той щеше да е още жив. Такова беше дълбокото ѝ убеждение. Дейн беше умрял заради егоистичното ѝ увлечение по Рейн. Твърде късно е да върне брат си, но ако можеше да изкупи греха си, като не вижда повече Рейн, копнежът и самотата щяха да са желано наказание.

Така минаваха седмици, месец. Мина година, две. Дездемона, Офелия, Порция, Клеопатра. И през цялото време тя се ласкаеше от мисълта, че външно се държи така, сякаш нищо не е накърнило нейния свят; полагаше особени грижи да говори, да се смее и да общува с хората почти нормално. Ако имаше някаква промяна, тя беше в това, че Джъстийн беше станала по-мила от преди, защото страданията на другите приемаше като свои. Но иначе си беше същата Джъстийн — бърлива, темпераментна, дръзка, невъзмутима и с остър език.

Два пъти прави опити да отиде на гости в Дройда, като втория път дори беше платила билета си за самолета. И всеки път в последния момент изникваше изключително важна причина, поради която да не замине, но тя добре знаеше, че истинската причина е смесица от вина и страх. Тя просто не можеше да събере кураж да погледне майка си в очите — тогава цялата трагедия щеше да се разиграе отново, и то сред бурни изблици на скръб, които досега тя беше успяла да избегне. Роднините в Дройда и особено майка ѝ трябваше да останат с убеждението, че поне Джъстийн е добре, че поне тя е останала невредима. Затова по-добре да стои далеч от Дройда. По-добре така.

Меги понечи да въздъхне, но се овладя. Да не я боляха костите толкова много, щеше да оседлае един кон и да поязди. Но днес само мисълта за това ѝ причиняваше болка.

Тя чу шум от кола, после на външната врата се почука с пиринченото чукче, което имаше форма на глава на овен, чу се тих говор, гласът на майка ѝ, стъпки. Не беше Джъстийн — значи, няма значение кой е.

— Меги — обади се Фий от вратата на верандата, — имаме гост. Ела, ако обичаш.

Гостът беше изискан на вид човек, току-що навлязъл в средна възраст, но може би беше по-млад, отколкото изглеждаше — съвсем различен от мъжете, които познаваше. Той излъчваше същата сила и самоувереност, които бе имал Ралф. *Бе имал*. Най-миналото време, с което завинаги беше свършено.

— Меги, това е мистър Райнер Хартхайм — представи ги Фий, изправена до стола си.

— О! — възкликна неволно Меги, изненадана от вида на Рейн, който едно време беше заемал толкова много място в писмата на Джъстийн. После се сети за добрите обноски и го покани: — Седнете, мистър Хартхайм.

Той също се беше втренчил в нея, изненадан.

— Ама вие съвсем не приличате на Джъстийн — отбеляза той, малко разочарован.

— Не — отвърна тя и седна срещу него.

— Ще ви оставя насаме с мистър Хартхайм, Меги, защото той пожела да разговаря лично с теб. Ако искате чай, позвънете — разпореди се Фий и излезе.

— Вие сигурно сте германецът, приятелят на Джъстийн — рече Меги, като не знаеше как да започне.

Той извади кутия цигари.

— Може ли?

— Моля.

— А вие, мисис О'Нийл?

— Благодаря, не пуша. — Меги приглади полата си. — Далечно пътуване сте предприели, мистър Хартхайм. По работа ли сте в Австралия?

Той се засмя, като си помисли какво ли би казала тя, ако знаеше, че той е фактическият господар на Дройда. Но той нямаше никакво намерение да ѝ казва, понеже предпочиташе всички в Дройда да мислят, че благополучието им е в ръцете на съвсем непознат човек, какъвто беше назначеният от него посредник.

— Моля ви, мисис О'Нийл, наричайте ме Райнер — каза той, произнасяйки името си като Джъстийн, докато си мислеше, че тази жена още дълго няма да може да използва това име непринудено: тя

не се отпускате с непознати. — Нямам делова работа в Австралия, но имах достатъчно важна причина да дойда. Искан да поговоря с вас.

— Да поговорите с мен ли? — попита тя изненадана. И за да прикрие сякаш внезапното си смущение, тя веднага подхвана побезопасна тема. — Братята ми често говорят за вас. Проявили сте голяма любезност към тях, като бяха в Рим за ръкополагането на Дейн. — Тя изрече името на Дейн без нотка на печал, като че ли го споменаваше постоянно. — Надявам се, че ще останете няколко дни, да се видите с тях.

— Ще остана, мисис О'Нийл — отвърна той простичко.

Меги неочаквано се почувствува в неловко положение от разговора. Този човек ѝ беше съвсем непознат; обяви, че е пропътувал двадесет хиляди мили само за да се срещне с нея и очевидно не бързаше да я осведоми защо. Предчувствуваше, че в края на краищата той ще я спечели, но засега като че ли малко се боеше от него. Може би този тип човек никога не беше прониквал в нейния свят и затова я караше да губи равновесие. В съзнанието ѝ изникна съвсем нова представа за Джъстийн: дъщеря ѝ можеше, значи, да общува лесно с хора като Райнер Мьорлинг Хартхайм. Тя най-сетне възприе Джъстийн като жена, равна на нея.

„Въпреки възрастта и бялата коса тя е все още много красива“ — мислеше си той, докато Меги вежливо го гледаше. И все пак беше изненадан, че изобщо не прилича на Джъстийн в противовес на силната прилика между Дейн и кардинала. Колко ли е самотна тази жена! Но тя не будеше у него онова съчувствие, което той изпитваше към Джъстийн — очевидно майката бе успяла вече да се помири със себе си.

— Как е Джъстийн? — попита тя.

Той вдигна рамене.

— Боя се, че не знам. Не съм я виждал от преди смъртта на Дейн. Меги не се показва изненадана.

— Аз пък не съм я виждала от погребението му насам — рече тя с въздишка. — Все се надявам, че ще се върне, но тя, изглежда, никога няма да дойде.

Той промърмори нещо утешително, което тя като че ли не чу, защото продължи да говори, но с по-друг глас и повече на себе си, отколкото на него.

— Дройда заприлича вече на старчески дом. Имаме нужда от млада кръв, а само Джъстийн е млада.

Той забрави всякакво съчувствие, наклони се отривисто напред с искрящи очи.

— Говорите така, сякаш Джъстийн е инвентар на Дройда — прекъсна я той с остър глас. — Предупреждавам ви, мисис О'Нийл, че грешите!

— Кой ви дава право да преценявате какво е или не е Джъстийн? — запита Меги гневно. — Та нали сам казахте, че не сте я виждали от преди смъртта на Дейн, следователно от две години.

— Права сте. Цели две години — отвърна той по-меко, давайки си отново сметка колко тежък трябва да е животът ѝ. — Вие сте твърда жена, мисис О'Нийл.

— Така ли? — попита тя, като направи сдържан опит да се усмихне, без да отмества погледа си от неговия.

Той изведнъж започна да проумява с какво е привличала кардинала, че да я обича толкова силно. У Джъстийн го нямаше, пък и той самият не беше кардинал де Брикасар. Той търсеше други неща у жената.

— Да, много твърда жена сте — повтори той.

Тя изведнъж долови намека и трепна.

— Откъде знаете за Дейн и Ралф? — попита тя колебливо.

— Досетих се. Но не се тревожете, мисис О'Нийл, никой друг не знае. Досетих се, защото познавах кардинала много преди да срещна Дейн. Всички в Рим мислеха, че кардиналът е ваш брат и вуйчо на Дейн, но Джъстийн ми отвори очите още като се срещнахме първия път.

— Джъстийн ли? Само не Джъстийн! — извика Меги.

Той посегна да хване ръката и, която неистово се удряше в коляното ѝ.

— Не, не, не, мисис О'Нийл! Джъстийн изобщо нищо не подозира и се надявам никога да не узнае. Спомена ми съвсем неволно, че Ралф не ѝ е вуйчо. Повярвайте ми.

— Сигурен ли сте?

— Да, кълна ви се.

— Тогава защо, за бога, не иска да дойде да ме види? Защо не смее да ме погледне в очите?

Не само думите, но и болката в гласа ѝ му подсказаха какво бе измъчвало майката на Джъстийн през двегодишното отсъствие на дъщеря и. Първоначалната цел на идването му отстъпи пред една нова цел — да разсее опасенията на Меги.

— Аз съм виновен за това — рече той твърдо.

— Как вие? — недоумяваше Меги.

— Джъстийн възнамеряваше да отиде в Гърция с Дейн и е убедена, че ако го беше направила, той щеше да е още жив.

— Глупости — отвърна Меги.

— Разбира се. Само че Джъстийн не мисли така. От нас зависи да я убедим в това.

— Нищо не зависи от мен. Вие, изглежда, не разбирате, мистър Хартхайм: Джъстийн никога през живота си не ме е слушала, а дори и някога да съм имала известно влияние над нея, то вече е напълно изчезнало. Тя не желае дори да ме погледне. — В гласа ѝ звучеше поражение, но не и отчаяние. — Попаднах в същия капан като майка си — продължи тя, поовладяла се. — Дройда е моят живот... къщата, книгите... Тук съм необходима, има смисъл да живея. Тук има хора, които се осланят на мен. Моите деца никога не са се осланяли на мен, разбирате ли? Никога.

— Не е вярно, мисис О'Нийл. Ако беше така, Джъстийн щеше да дойде при вас без никакви угризения. Подценявате обичта, която тя изпитва към вас. Аз наистина съм виновен за онова, което Джъстийн преживява, защото тя остана в Лондон заради мен, за да бъде с мен. Но сега тя страда заради вас, а не заради мен.

Меги се наежи:

— Тя няма никакво право да страда заради мен. Нека да страда заради себе си, ако трябва, но не и заради мен. В никакъв случай заради мен!

— Сега вярвате ли ми, че тя не знае нищо за Дейн и кардинала?

Държанието на Меги се промени, сякаш той ѝ беше напомнил, че има и други важни неща, които тя не забелязва.

— Да — отвърна тя, — вярвам ви.

— Дойдох при вас, защото Джъстийн има нужда от помощта ви, а не може да я поиска — обяви той. — Трябва да я убедите, че е необходимо отново да поеме конците на своя живот, и то не живот в Дройда, а собствения си живот, който няма нищо общо с Дройда.

Той се облегна назад в стола си, кръстоса крака и запали нова цигара.

— Джъстийн е надянала нещо като отшелническа власеница, без да има никакво основание. Единствено вие можете да я накарате да проумее това. Но имайте пред вид, че ако го направите, тя няма никога да се върне тук, а продължи ли да кара както сега, нищо чудно да се върне тук завинаги.

— Сцената не е достатъчна за човек като Джъстийн — продължи той — и скоро ще настъпи денят, в който тя ще го разбере. Тогава тя ще потърси хора: или семейството си в Дройда, или мен. — Той ѝ се усмихна с дълбоко разбиране. — Но Джъстийн не би се задоволила и само с хора, мисис О'Нийл. Ако тя избере мен, ще има и сцената — нещо, което Дройда не би могла да ѝ предложи. — Сега той гледаше Меги сурово, като противник. — Дойдох да ви помоля да направите така, че тя да предпочете мен. Колкото и жестоко да звучи, аз имам повече нужда от нея, отколкото вие.

Меги продължаваше да го държи на разстояние.

— В Дройда няма да ѝ е чак толкова лошо — възрази тя. — Говорите така, сякаш да се върне тук, би означавало край на живота ѝ, но не е така. Тя пак би могла да има сцената. И тази страна е цивилизована. А ако се омъжи за Бой Кинг, на което дядо му и аз се надяваме от години, в нейно отсъствие децата и ще бъдат обградени с не по-малко грижи, отколкото ако се омъжи за вас. Тук е нейният истински дом! Тя познава и разбира тукашния начин на живот. Ако избере него, няма да се чувства чужда. Бихте ли могли да кажете същото за живота, който вие искате да ѝ предложите?

— Не — каза той невъзмутимо. — Само че Джъстийн не може да живее без разнообразие. В Дройда ще се задуши.

— Искате да кажете, че тук няма да се чувства щастлива.

— Не, не точно това. Не се съмнявам, че ако предпочете да се върне и се омъжи за Бой Кинг... кой в същност е този Бой Кинг?

— Наследникът на съседния чифлик, Бугела, и неин приятел от детинство, който би искал да ѝ бъде повече от приятел. Дядо му държи да се оженият, за да се запази наследството, а аз — защото смятам, че тъкмо това е нужно на Джъстийн.

— Разбирам ви. Добре, ако тя се върне тук и се омъжи за Бой Кинг, ще се научи да бъде щастлива. Но щастието е относително

състояние. Според мен тя едва ли ще познае онова удовлетворение, което ще има с мен. Защото, мисис О'Нийл, Джъстийн обича мен, а не Бой Кинг.

— В такъв случай го показва по много странен начин — отбеляза Меги и дръпна връвта на звънеца да донесат чая. — Освен това, мистър Хартхайм, както вече ви казах, вие надценявате влиянието ми над Джъстийн. Тя никога не е зачитала и една думичка от онова, което ѝ говоря, а какво остава да изпълни желанието ми.

— Не ме заблуждавайте — отвърна ѝ той. — Знаете, че можете да го постигнете, стига да пожелаете. Не мога да искам от вас друго, освен да помислите върху това, което ви казах. И не бързайте — аз съм търпелив човек.

Меги се усмихна.

— Тогава сте изключение.

Той не се върна повече на тази тема, не отвори дума и тя. През цялата следваща седмица той се държа като обикновен гост, макар Меги да имаше чувството, че все се опитва да ѝ покаже що за човек е. Братята ѝ очевидно много го харесваха: щом узнаха, че е пристигнал, веднага напуснаха пасищата и останаха в къщи, докато той си замина за Германия.

Фий също го хареса. Очите ѝ бяха толкова отслабнали, че вече не можеше да води сметките, но беше съвсем с ума си. Мисис Смит беше умряла, както спеше, още през зимата — в доста напреднала възраст — и вместо да натрапва нова икономка на Мини и Кет, които, макар и остарели, бяха още здрави, Фий предаде счетоводството изцяло на Меги и до голяма степен зае мястото на мисис Смит. Именно Фий разбра първа, че Райнер е пряката връзка с онази част от живота на Дейн, която никой в Дройда не бе имал възможност да сподели, и затова го помоли да им говори за него. Той се съгласи охотно, когато установи, че никой от обитателите на Дройда не се смущава да говори за Дейн и с голямо удоволствие всички слушат нови и нови разкази за него.

Зад прикритието на вежливостта Меги постоянно мислеше за разговора си с Рейн и за избора, който той ѝ беше предложил. Тя отдавна беше престанала да се надява, че Джъстийн ще се върне, а ето че той едва ли не ѝ даде гаранции, като дори каза, че Джъстийн ще бъде щастлива в Дройда. Освен това Меги му дължеше голяма

благодарност, загдето прогони призрака на страха ѝ, че Джъстийн е открила връзката между Дейн и Ралф.

Що се отнасяше до това, Джъстийн да се омъжи за Рейн, Меги не можеше да си представи по какъв начин би накарала дъщеря си да направи нещо, което тя очевидно не иска. Не можеше или не искаше да си представи? Рейн в края на краищата успя да ѝ се хареса, и то много, но неговото щастие не би могло да има за нея по-голямо значение от щастието на дъщеря ѝ, на семейството ѝ и на самата Дройда. Въпросът беше доколко щастието на Джъстийн зависеше от Рейн. Освен неговото собствено твърдение, че Джъстийн го обича, Меги не си спомняше дъщеря ѝ да е казвала нещо, от което да проличи, че Рейн има за нея същото значение, каквото Ралф бе имал за Меги.

— Предполагам, че рано или късно ще се видите с Джъстийн — каза му Меги, докато го откарваше до летището. — Бих ви помолила да не ѝ споменавате за това ваше посещение в Дройда.

— Щом така искате — съгласи се той. — А аз ще ви помоля само да обмислите онова, което ви казах, но спокойно, без да бързате.

Но дори и като отпрати тази молба, той остана с убеждението, че посещението му се е оказало много по-полезно за Меги, отколкото за него.

Към средата на април, две години и половина след смъртта на Дейн, Джъстийн почувствува непреодолимото желание да види нещо по-различно от многочислените къщи и намусените хора. В този хубав ден с мек пролетен въздух, но все още зъбато слънце, градската атмосфера на Лондон внезапно ѝ се стори непоносима. Затова взе влака до Кю гардънс, смятайки, че като е вторник, там няма да има почти никакви хора. А тъй като вечерта не беше на работа, дори и да се измореше от обикаляне из алеите, нямаше значение.

Паркът ѝ беше добре познат. Лондон с големите си тревни площи и правилни цветни лехи беше истинско удоволствие за всеки жител на Дройда, но Кю беше нещо изключително. По-рано тя обичаше да скита из парка от април до края на октомври, защото всеки месец предлагаше изобилие от различни цветя.

Средата на април беше любимото ѝ време, когато цъфтяха нарцисите, азалиите и всички дървета. Имаше едно местенце, което

според нея предлагаше най-красивата гледка в малки, съвсем интимни размери. Точно там седна тя на влажната земя — един самотен зрител, — за да ѝ се полюбува. Докъдето поглед стигаше, се стелеха нарциси; някъде по средата множеството сведени жълти камбанки обграждаха голям разцъфнал бадем с натезали от цвят клони, сведени надолу грациозно и спокойно като на японска рисунка. Пълен покой. Обетовано кътче.

Джъстийн отметна назад глава да запечата в паметта си съвършената красота на натезалото от цвят бадемово дърво сред златистото, леко полюшващо се море от нарциси, и изведнъж на погледа ѝ се натрапи нещо далеч по-малко красиво. Не друг, а Райнер Мьорлинг Хартхайм внимателно си пробиваше път между туфичките нарциси — с неизменното кожено палто, което пазеше масивната му фигура от вятъра, и със слънчеви отблясъци в сребрилата коса.

— Ще настинеш — каза той, като си съблече палтото и го постла на земята с хастара нагоре за да седнат.

— Как успя да ме намериш тук? — попита тя и се сви в единия край на кафявия сатен.

— Мисис Кели ми каза, че си тръгнала за Кю. Останалото беше лесно. Обикалях, докато те намеря.

— Очакваш, предполагам, да се хвърля на врата ти от радост, а?

— Ще се хвърлиш ли?

— Все същият си: отговаряш на въпроса с въпрос. Няма. Не се радвам, че те виждам. Мислех, че съм успяла да те натикам в миша дупка завинаги.

— Един свестен мъж не може да остане в миша дупка завинаги. Как си?

— Добре съм.

— Още ли си ближеш раните?

— Да.

— Както можеше и да се очаква. Но аз започнах да си мисля, че след като веднъж си ми обърнала гръб, гордостта няма да ти позволи да направиш първата крачка към помирение. Аз пък, херцхен, съм достатъчно мъдър и знам, че гордостта е много лош партньор в леглото.

— Хич не си въобразявай, че ще я изриташ оттам, за да отвориш място за себе си, Рейн. Предупреждавам те, че няма да те приема в

такава роля.

— Аз също не те искам вече в тази роля.

Резкият му отговор я подразни, но тя се престори на облекчена и запита:

— Честно?

— А мислиш ли, че иначе бих издържал толкова дълго време далеч от теб? В това отношение ти беше просто едно преходно увлечение, но иначе си ми добра приятелка и ми липсваше именно като добра приятелка.

— О, Рейн, и ти на мен!

— Това е добре. Тогава приемаш ли ме като приятел?

— Разбира се.

Той се изтегна върху палтото си, подпъхна ръце под главата си и й се усмихна лениво.

— На колко си години? На тридесет ли? В тези неприлични дрехи изглеждаш като мърлява ученичка. Ако не съм ти необходим за друго, Джъстийн, то поне имаш нужда от мен като личен арбитър на елегантността ти.

Тя избухна в смях:

— Признавам. Ако допусках, че ще излезеш от мишата дупка, щях да се погрижа повече за външния си вид. Може да съм на трийсет, но и ти не си в първа младост. Трябва да си вече поне на четирийсет. Разликата вече не е чак толкова голяма, нали? Отслабнал си. Добре ли си, Рейн?

— Никога не съм бил пълен, а само едър и от постоянното седене зад бюрото съм се смалил, вместо да напълнея.

Като изпъна крака и се обърна по корем, Джъстийн приближи лицето си до неговото засмяна.

— О, Рейн, толкова е хубаво, че те виждам! Никой друг не...

— Горката Джъстийн! А пък и парите ти никак не са малко напоследък, нали?

— Наистина — кимна тя. — Интересно защо кардиналт ми е завещал цялото си състояние. Е, половината на Дейн, разбира се, но нали аз съм единствената наследница на Дейн. — Лицето й неволно се сгърчи. Тя извърна глава и се направи, че се взира в един нарцис сред морето от нарциси, докато овладя гласа си достатъчно, за да заговори отново. — Знаеш ли, Рейн, много бих дала да разбере какво точно е

имал общо кардиналът с моето семейство. Само приятел ли? Бил е нещо повече и там е загадката. Ех, да можех да разбера.

— Недей — каза ѝ той и стана, като ѝ подаде ръка. — Ела, херцхен, ще те заведа да вечеряме някъде, където смяташ, че ще има кой да види как червенокосата австралийска актриса и германецът са се сдобрили. Репутацията ми на плейбой доста западна, откакто ти ме напусна.

— Внимавай, приятелю, вече не ме наричат червенокосата австралийска актриса. Сега съм великолепната пищна английска актриса с тициановата коса — благодарение на моята безсмъртна Клеопатра. Само не казвай, че не знаеш, дето критиците ме наричат най-екзотичната Клеопатра от години насам. — И тя вирна длани и ръце в позата на египетска статуя.

Райнер попримига.

— Екзотична ли? — усъмни се той.

— Да, екзотична — отвърна тя уверено.

Кардинал Виторио беше умрял и Райнер вече не ходеше толкова често в Рим. Сега идваше в Лондон. Отначало Джъстийн беше толкова доволна, че не чувствуваше нужда от нищо повече освен от приятелството, което той ѝ предлагаше. Но като минаваха месеците, а той нито с поглед, нито с дума не намекуваше за някогашната им връзка, тя започна леко да се дразни, а после и да се тревожи. Не че искаше тази връзка да се поднови, внушаваше си тя непрекъснато: с това беше свършено завинаги и тя не изпитваше нито желание, нито нужда. Не позволяваше и на мислите си да се задържат дълго върху онзи образ на Рейн, който бе погребала така дълбоко, че ѝ се явяваше само в издйническите сънища.

През първите няколко месеца след смъртта на Дейн ѝ беше много тежко да устоява на копнежа си да отиде при Рейн, да почувствува близостта му с тяло и дух, сигурна, че той ще откликне. Но не можеше да си го позволи, като си представяше как над лицето му ще тегне сянката на Дейн. Редното беше да го забрави, да се мъчи да угаси и последната искрица желание към него. И с течение на времето ѝ се струваше, че е успяла да го изолира от живота си напълно

— с тяло, изпаднало в пълна апатия, и със съзнание, накарано да забрави.

Но ето че Рейн се бе върнал и всичко това ставаше много по-трудно. Езикът я сърбеше да го попита не си ли спомня и *другото* — нима може да го забрави? За себе си беше сигурна, че е приключила с тези неща, но би била много поласкана да чуе, че с него не е така — при условие, разбира се, че *тези неща* за него са свързани с Джъстийн и само с Джъстийн.

Празни надежди. Рейн не приличаше на човек, който би страдал физически или душевно от несподелена любов, а и не показваше с нищо, че иска да се върне към онзи период от живота им. Искаше да са приятели и ѝ се радваше като на приятелка. Отлично! И тя това искаше. И все пак... дали е забравил? Не, не е възможно и дявол да го вземе, ако е забравил.

Вечерта, когато такива мисли занимаваха Джъстийн, нейната Лейди Макбет — новата ѝ роля за сезона — беше някак особено ожесточена: не както я играеше обикновено. След това тя не можа да спи добре, а утрото донесе писмо от майка и, което я изпълни със смътно безпокойство.

Мама вече не пишеше често — доказателство, че отдавна са се отчуждили една от друга, — а и редките ѝ писма звучаха някак пресилено, безжизнено. Това писмо обаче беше съвсем друго: в него се долавяше старостта, дълбоко загнездената умора, която изтласкваше над повърхността от общи приказки по някоя и друга дума. Това не се понрави на Джъстийн. Остаряла е. Мама е остаряла!

Какво ли става в Дройда? Дали мама не се опитва да прикрие някаква сериозна тревога? Дали не е болна баба? Или някой от вуйчовците? Или, не дай бог, самата мама? Цели три години не беше виждала никого от тях, а за три години могат да се случат много неща, ако не на самата Джъстийн О'Нийл, то на другите. И след като нейният живот беше скучен и в застой, това не ѝ даваше право да смята, че и с другите е така.

Тази вечер Джъстийн нямаше представление, а ѝ оставаше да играе Лейди Макбет само още веднъж. През деня часовете се точеха непоносимо бавно и дори мисълта, че ще вечеря с Рейн, не я радваше както обикновено. „Приятелството им е безполезно, лишено от смисъл, вяло“ — мислеше си тя, докато нахлузваше оранжевата рокля, която

той най-много мразеше. Консервативен стар глупак! Като не я харесваше, поне можеше да се примири с нея такава, каквата е. Докато оправяше ниско изрязаното деколте върху малките си гърди, тя улови погледа си в огледалото и тъжно се засмя. Истинска буря в чаша вода! Държеше се точно като жените, които най-много ненавиждаше. А може би беше съвсем просто. Уморена е, има нужда от почивка. Слава богу, че идва краят на Лейди Макбет! Но какво ли става с мама?

Напоследък Рейн прекарваше все повече време в Лондон и тя се възхищаваше колко му е лесно да пътува между Бон и Англия. Е, частният самолет го улеснява, разбира се, но все пак това е изтощително.

— Защо идваш при мен толкова често? — попита го тя ненадейно. — Всички клюкарски рубрики във вестниците са във възторг, но понякога се чудя дали не ме използваш просто като оправдание да идваш в Лондон.

— Вярно е, че от време на време те използвам и като прикритие — отвърна той невъзмутимо. — С теб хвърлям доста прах в очите на някои хора. Но ако идвам при теб, то е, защото ми е приятно. — Тъмните му очи замислено се вгледаха в лицето ѝ. — Много си умърлушена тази вечер, херцхен. Грижи ли имаш?

— Не точно. — Тя побутваше с лъжичка десерта си и го отмести, без да го вкуси. — В същност то е съвсем глупаво и дребно. Мама и аз вече не си пишем кой знае колко често. Толкова отдавна не съм я виждала, че вече няма какво да си кажем. Но днес получих много особено писмо от нея. Съвсем не в нейния стил.

Сърцето му се сви. Значи, Меги все пак беше помислила, както я беше помолил, но инстинктът му подсказваше, че ако това е първият ѝ ход, то той съвсем не е в негова полза. Тя започваше играта, с която трябваше да върне дъщеря си в Дройда и да продължи рода.

Той се пресегна през масата и хвана ръката на Джъстийн. „Зрелостта я прави по-красива въпреки тази отвратителна рокля“ — помисли си той. Тънки бръчици бяха започнали да придават на момчешкото и лице улегналост и да издават онази сила на характера, каквата тя притежаваше в изобилие. Но докъде в същност стигаше тази видима зрелост? При Джъстийн бедата беше, че тя изобщо не желаше да се вгледа в себе си.

— Херцхен, майка ти е самотна — каза той, изгаряйки мостовете зад себе си. Щом волята на Меги беше такава, сигурно тя е правата, а не той. Джъстийн беше нейна дъщеря и тя сигурно я познава по-добре.

— Може би — намръщи се Джъстийн, — но аз все пак мисля, че в основата има нещо друго. Искам да кажа, че тя се е чувствувала така самотна от години — защо изведнъж ѝ хрумна това сега? Не мога точно да определя какво е, Рейн, и може би точно заради това се тревожа най-много.

— Тя остарява, което ти според мен като че ли забравяш. Много е възможно да са започнали да ѝ тежат повече нещата, които досега е понасяла по-лесно. — Погледът му стана изведнаж далечен, сякаш мисълта зад него се мъчеше да се съсредоточи върху нещо, противоречащо на онова, което говореше. — Джъстийн, само преди три години майка ти загуби единствения си син. Мислиш ли, че тази болка избледнява с времето? Според мен тя става по-силна. Него го няма, а тя вече чувствува, че и теб те няма. Та ти дори не си отишла да я видиш.

Джъстийн притвори очи.

— Ще го направя, Рейн, ще го направя! Обещавам, че ще го направя, и то скоро! Разбира се, че си прав — както винаги. Никога не съм предполагала, че ще се затъжа за Дройда, но напоследък като че ли я обиквам. Като че ли все пак съм част от нея.

Той бързо погледна часовника си и се усмихна с известно съжаление.

— Боя се, че тази вечер беше един от случаите, в които наистина те използвах за прикритие, херцхен. Колкото и да ми е неприятно, трябва да те помоля сама да се прибереш, защото след по-малко от час имам среща с един много важен господин на свръхсекретно място, където ще отида с колата си, карана от свръхпроверения Фриц.

— Шпионаж, а? — каза тя весело, прикривайки обидата си. — Сега разбирам защо изведнаж взе да се движиш с такси. Значи, аз мога да бъда поверена на такси, но не и бъдещето на Общия пазар, а? Е, за да ти покажа, че не са ми притрябвали нито таксита, нито свръхпроверения ти Фриц, ще се прибера с метрото. Достатъчно рано е. — Пръстите му лежаха върху нейните; тя вдигна ръката му, поддържа я до бузата си и я целуна. — О, Рейн, не знам дали бих могла да живея без теб!

Той мушна ръката си в джоба, стана, отиде до нея и с другата си ръка отмести стола ѝ.

— Аз съм ти приятел — каза ѝ той, — а приятелите са за това: да не може да се живее без тях.

Като се раздели с него, Джъстийн се върна в къщи много умислена и скоро изпадна в униние. Никога не бяха водили толкова личен разговор, колкото тази вечер, а същността му беше, че според Рейн майка ѝ е ужасно самотна, остарява и тя, Джъстийн, трябва да се върне в къщи. Да я посети, бе казал той, но тя все още се питаше дали не ѝ намекваше в същност да остане при майка си за постоянно. Което означаваше, че каквито и да са били чувствата му към нея в миналото, те наистина са вече минало, което той няма никакво намерение да събужда.

Досега не беше се замисляла дали той вече не се отегчава от нея като част от миналото си, която би желал да види погребана в почтено и далечно място като Дройда. В такъв случай защо се бе върнал в живота ѝ преди девет месеца? Защото я е съжалявал ли! Или защото се е чувствувал някак си задължен към нея? Или смята, че трябва да я тласне към майка ѝ — в името на Дейн? Той много обичаше Дейн и кой знае какво са си говорили по време на дългите му посещения в Рим, когато нея я нямаше там. Дейн може да го е помолил да я наглежда и той точно това прави. Почакал е колкото трябва, за да е сигурен, че тя няма да го изгони, и се е върнал в живота ѝ да изпълни обещанието, дадено на Дейн. Да, това трябва да е причината. Естествено той отдавна вече не е влюбен в нея. Дори да я е харесвал някога, това чувство вече е изчезнало: тя се отнесе към него толкова отвратително. Сама си е виновна.

Като си помисли това, тя горко си поплака, после успя да се овладее достатъчно и да си каже, че не бива да става глупава. Въртеше се в леглото и биеше възглавницата в безполезни опити да заспи, докато накрая се отказа, и както беше легнала, зачете някакъв текст. След няколко страници думите предателски взеха да се размазват и да плуват пред очите ѝ и колкото да се мъчеше да запрати отчаянието в някое затънтено кътче, на съзнанието си, то все пак я надви. Най-сетне, когато оскъдната светлина на късното лондонско утро се процеди през прозорците, тя седна на бюрото си. Усещаше студа, чуваше далечния тътен на уличното движение, миришеше ѝ на влага, в устата си имаше

кисел вкус. Мисълта за Дройда изведнаж ѝ се стори много привлекателна. Уханен чист въздух, тишина, нарушавана само от звуците на природата. Покой.

Тя взе една от черните си писалки и започна да пише писмо на майка си, докато сълзите ѝ постепенно съхнеха.

Надявам се, че разбираш защо, откакто Дейн умря, не съм се връщала у дома, но каквото и да си мислиш, сигурно ще се зарадваш, като ти съобщя, че смятам да поправа тази си грешка, и то завинаги.

Точно така. Връщам се завинаги, мамо. Ти беше права — дойде времето да закопнея за Дройда. Известно време летях, но вече разбрах, че мога да намеря смисъл само в това. Какво друго може да ме очаква, освен да се влача по сцените до края на живота си? И какво друго има тук за мен освен сцената? Искам нещо сигурно, стабилно, трайно и затова се връщам в Дройда, защото тя е точно такава. Край на празните мечти. Кой знае? Може би ще се омъжа за Бой Кинг, ако той все още ме иска, и най-сетне ще направя нещо полезно в живота си, като например цяло ново племе обитатели на Северозападните равнини. Уморена съм, мамо, толкова уморена, че не знам какво говоря и нямам сили да напиша онова, което чувствавам.

Нищо, друг път ще се опитам. Представленията на Лейди Макбет свършиха и аз още не съм решила с какво да се заема идния сезон, така че никога няма да сбъркам с решението си да направя последен поклон от сцената. Лондон гъмжи от актриси. Клайд за две минути ще ме замести с друга, но мястото ми сред вас няма кой да запълни, нали? Съжалявам само, че ми трябваха тридесет и една години, докато проумея това.

Ако Рейн не беше ми помогнал, щеше да трае още по-дълго, но той е толкова проникателен човек. Никога не те е виждал, но, изглежда, те разбира по-добре от мен. Нали казват, че зрителят по-добре вижда играта. Това важи и за него. Омръзнало ми е да наблюдава живота ми от

своите олимпийски висини. Той, изглежда, мисли, че е задължен на Дейн или му е дал някакво обещание и постоянно ми досажда с посещенията си. Докато не си дадох сметка най-сетне, че в същност аз му досаждам. Като се прибера в Дройда, неговото задължение или обещание губи сила, нали? Трябва да ми е благодарен поне загдето ще му спестя пътуванията със самолет.

Щом се организирам, ще ти пиша отново, да ти кажа кога да ме чакаш. А дотогава не забравяй, че те обичам, макар и по моя странен начин.

Тя се подписа без обичайния замах и името ѝ в края на писмото напомняше повече на упражненията в училище, писани под зоркия поглед на контролиращата ги калугерка. Джъстийн сгъна листата, пъкна ги в плик за въздушна поща и написа адреса. Пусна писмото на път за театъра, преди да играе за последен път Лейди Макбет.

Веднага се зае да изпълни намерението си да напусне Англия. Клайд беше толкова потресен, че изпадна в пристъп на ярост и се разкрещя, но на другия ден се преобрази напълно и благосклонно отстъпи. Не беше проблем да се прекрати и договорът за наема на апартамента, защото жилището беше в категорията на най-търсените. Още щом се разчу, хората започнаха да звънят всеки пет минути, докато тя най-сетне откачи слушалката. Мисис Кели, която ѝ беше помагала още от пристигането ѝ в Лондон, скръбно сновеше сред хаоса от стърготини и сандъци, като оплакваше съдбата си, и тайно постави слушалката обратно на мястото ѝ с надеждата, че ще се обади някой, който би бил в състояние да убеди Джъстийн да промени решението си.

В разгара на подготовката наистина се обади човек с такава власт, но не за да я убеди да остане — Рейн дори и не знаеше, че тя заминава. Той просто я помоли да му бъде домакиня на официалната вечеря, която давал в къщата си на Парк Лейн.

— Какво значи това „къща на Парк Лейн“? — почти изписка от изненада Джъстийн.

— Ами Англия вече толкова активно участва в Общия пазар, че се налага да прекарвам все повече време в Лондон и ми е по-удобно

да имам нещо като база тук, та затова наех една къща на Парк Лейн — обясни той.

— По дяволите, Рейн, колко си потаен! Откога я имаш?

— От около месец.

— И онази вечер ме остави да правя идиотски догадки, без да ми кажеш? Няма да ти го простя! — Тя беше толкова разгневена, че едва си поемаше дъх.

— Щях да ти кажа, но толкова ми хареса идеята ти, че непрекъснато летя със самолет, че не можах да устоя на изкушението да поддържам илюзията ти още известно време.

— Ще те убия! — процеди тя през стиснати зъби, а очите и се замрежиха от сълзи.

— Недей, херцхен, моля те! Не се сърди! Ела да ми помогнеш да посрещнем гостите и ще разгледаш на спокойствие цялата къща.

— Обкръжена, както подобава, от още половин милион гости, разбира се! Какво става, Рейн? Толкова ли нямаш доверие в себе си да останеш насаме с мен? Или на мен не вярваш?

— Ти няма да си гостенка — каза той в отговор на първата част на тирадата ѝ. — Ще бъдеш домакиня, което е съвсем различно. Ще дойдеш ли?

Тя избърса сълзите с опакото на ръката си и отвърна дрезгаво:

— Да.

Вечерта се оказа по-приятна, отколкото тя изобщо се бе надявала, защото къщата на Рейн беше наистина хубава, а самият той беше в такова добро настроение, което не можеше да не се предаде и на Джъстийн. Тя пристигна, облечена съвсем подходящо, макар и в твърде ярък за вкуса му цвят, но след като направи неволна гримаса при вида на циганско розовата ѝ атлазена рокля, той мушна ръката ѝ в своята и я разведе из стаите, преди да са дошли гостите. После цялата вечер се държа великолепно, а към нея се отнасяше непринудено като с близък човек, което я накара да се почувствува и полезна, и желана. Гостите му бяха толкова важни личности, че мозъкът ѝ отказваше да си представи дори какви решения зависят от тях. А при това изглеждаха съвсем обикновени хора. Още по-лошо.

— Не бих имала нищо против тях, ако поне един приличаше по нещо на големите личности от историята — сподели Джъстийн, след като всички си бяха отишли. Тя се радваше, че най-сетне може да е

насаме с него, но същевременно се и чудеше дали няма да побърза да я отпрати. — Разбираш ли: като Наполеон или Чърчил. Повечето държавници са убедени, че са избраници на съдбата. Ти смяташ ли се избраник на съдбата?

Той запримига.

— Бъди по-деликатна, когато се закачаш на тази тема с германец, Джъстийн. Не, не се смятам, а и не е добре за самия политик да се смята за избраник на съдбата. На някои може да им помага това, макар и много да се съмнявам, но повечето такива хора създават големи неприятности на себе си и на своите страни.

Тя нямаше никакво желание да спори по въпроса. Целта ѝ беше да започне някакъв разговор; сега можеше да промени темата почти незабележимо.

— Жените им бяха доста пъстър букет, нали? — отбеляза тя простичко. — Повечето бяха далеч по-малко представителни от мен, колкото и да не ти харесвах в това яркорозово. Мисис Как-и-беше-името не изглеждаше чак толкова зле, мисис Хикс се изгуби на фона на тапетите, а мисис Игрек беше направо отвратителна. Как ли я търпи мъжът ѝ? О, мъжете са такива глупаци, когато си избират жени!

— Джъстийн! Кога най-сетне ще се научиш да запомняш имената? Можеш да ми създадеш големи неприятности: не те бива за жена на политик. Чух те как мънкаш, като не можеш да си спомниш как се казва някой. Много мъже с отвратителни жени са имали голям успех в кариерата си, но не по-малко мъже с идеални жени не са постигнали нищо. В края на краищата съпругата няма значение, защото е важно какво представлява мъжът. Малцина са онези, които се женят по чисто политически съображения.

Тази негова способност да я поставя на място все още я измъчваше. Тя се поклони шеговито, за да прикрие лицето си, и седна на едно килимче.

— О, я ставай, Джъстийн!

Но Джъстийн само предизвикателно сви крака под себе си и се облегна на стената до камината, галейки Наташа. Още като пристигна, видя, че Рейн е взел котката на кардинал Виторио след смъртта му и много я обичаше, въпреки че тя беше вече стара и капризна.

— Казах ли ти, че се връщам в Дройда завинаги? — попита внезапно Джъстийн.

Той тъкмо си изваждаше цигара от кутията; големите ръце не трепнаха, нито се поколебаха, а спокойно продължиха работата си.

— Много добре знаеш, че не си ми казвала — отговори той.

— Значи, сега ти казвам.

— И кога го реши?

— Преди пет дни. Надявам се да замина до края на седмицата. Нямам търпение.

— Аха.

— Това ли е всичко, което имаш да ми кажеш?

— А какво друго, освен да ти пожелаая успех във всички начинания занапред. — Той говореше толкова спокойно, че тя трепна.

— О, много ти благодаря! — каза тя весело. — Не се ли радваш, че вече няма да ти досаждам?

— Ти не ми досаждаш, Джъстийн.

Тя остави Наташа, взе ръжена и започна с ожесточение да мушка ронливите дървета в камината, които огънят беше превърнал в кухи черупки; те се разпадаха сред кратък фонтан от искри и топлината, лъхаща от камината, бързо намаля.

— У нас трябва да има някакъв демон на разрушението, който ни кара да изгърбушваме и огъня. Но виж какъв красив край, нали, Рейн?

Него, изглежда, не го интересуваше какво става с огъня, защото попита:

— До края на седмицата, казваш, а? Не пилееш време.

— Какъв смисъл има да се бавя?

— Ами кариерата ти?

— Дотегна ми. В края на краищата след Лейди Макбет какво друго остава?

— О, говори като голям човек, Джъстийн! Иде ми да те плесна, като чуя тези надуты приказки. Защо не кажеш просто, че не си сигурна дали театърът може да представлява интерес за теб и че ти е домъчняло за в къщи.

— Добре де, добре! Приеми го, както искаш, дявол да те вземе! Пак се разбъбрих. Извинявай, ако съм те обидила! — Тя скочи на крака. — Къде ли, по дяволите, са обувките ми и палтото?

Фриц се появи с обувките и палтото и я закара в къщи. Рейн се извини, че не може да я придружи, защото има работа, но когато тя си

тръгваше, той беше седнал пред стъкнатия наново огън с Наташа в скута си и съвсем не изглеждаше чак толкова зает.

— Е, дано да сме постъпили правилно — обърна се Меги към майка си.

Фий я изгледа косо и кимна.

— Сигурна съм. Бедата при Джъстийн е, че не е в състояние сама да вземе такова решение и затова нямаме друг избор. Трябва ние да го вземем вместо нея.

— Не ми се харесва много да влизам в ролята на наставник. Струва ми се, че знам какво точно ѝ се иска, но дори да ѝ го кажа в очите, тя пак ще отрече.

— Гордостта на Клийри — рече Фий с лека усмивка. — Появява се у когото най-малко очакваш.

— Ами, не е само на Клийри тази гордост! Винаги съм подозирала, че я има и в кръвта на Армстронг.

Но Фий поклати глава.

— Не. Каквото и да съм правила, никога не е било от гордост. Това е хубавото на старостта, Меги — дава ни възможност да си отдъхнем, преди да умрем, за да видим по-добре защо сме постъпили по един или друг начин в живота си.

— Стига старостта да не ни е отнела преди това способността да мислим — отвърна Меги сухо. — Само че за теб това не важи. Както и за мен, предполагам.

— Може би отслабва умът само на онези, които нямат смелост да обърнат поглед назад, и тогава то е като милост за тях. Във всеки случай ти още не си достатъчно стара, за да смяташ, че си избягнала сенилността. Почакай още двайсетина години.

— Още двайсет години! — повтори Меги, изумена. — Как ще ги дочакам!

— От теб зависеше да не ги прекараш самотна, нали? — каза Фий, плетейки усърдно.

— Да. Само че не си заслужава, мамо. Нали? — Тя тупна по писмото на Джъстийн с топчето на старата си кука за плетене и в гласа ѝ прозвуча лека нотка на съмнение. — Достатъчно дълго се колебах. Откакто идва Рейн, все стоях и се надявах, че няма да е необходимо да

се намесвам, че нищо няма да зависи от мен. Но той се оказа прав. В края на краищата от мен зависеше.

— Е, трябва да признаеш, че и аз ти помогнах — запротестира Фий, засегната. — И то, когато гордостта ти отстъпи малко, та да ми разкажеш каква е работата.

— Да, ти наистина ми помогна — потвърди Меги ласкаво.

Старият часовник цъкаше; двата чифта ръце продължиха да премятат куките от костенурка.

— Каж ми, мамо — внезапно започна Меги. — Защо смъртта на Дейн те съкруши повече, отколкото смъртта на татко и Стю или нещастieto на Франк?

— Да ме съкруши ли? — Ръцете на Фий спряха, оставиха куките: тя все още плетеше така добре, както и преди да отслабнат очите ѝ. — Какво искаш да кажеш?

— Ами нанесе ти смъртоносна рана.

— Всички те ми нанесоха смъртоносни рани, Меги. Но когато бях по-млада, имах сили да ги прикривам по-добре. Бях и по-разумна. Точно като теб сега. Само Ралф знаеше какво чувствавам, когато умряха татко ти и Стю. Ти беше твърде малка, за да разбереш. — Фий се усмихна. — Обожавах Ралф, знаеш ли. Той беше... необикновен човек. Също като Дейн.

— Да, наистина. Не предполагах, че си усетила това, мамо... що за хора бяха, искам да кажа. Интересно. Ти все още си ми непозната. Толкова много неща у теб не разбирам.

— И слава богу! — отвърна Фий с леко пренебрежителен смях. Ръцете ѝ почиваха спокойно в скута ѝ. — Но да се върнем на темата, Меги. Ако направиш това сега за Джъстийн, ще кажа, че твоите несподобни са те научили на повече неща, отколкото моите — мен. Аз отказах да послушам Ралф и да се грижа за теб. Искях да живея само със спомените си... само и единствено със спомените си. Докато ти нямаш друг избор. На теб ти остават само спомените.

— Е, и те са едно успокоение, особено щом болката поутихне. Съгласна ли си? Цели двадесет и шест години имах Дейн и се научих да си казвам, че каквото се е случило, то е било за добро, че сигурно така му е било спестено някакво ужасно изпитание, което той е нямало да има достатъчно сили да изтърпи. Нещо като на Франк може би,

само че не точно такава. Има и по-лоши неща от смъртта: ние и двете го знаем.

— Няма ли в теб озлобление? — попита я Фий.

— О, в началото имаше, но после заради тях свикнах да се боря с него.

Фий пак взе плетката.

— И така, ние ще си отидем и никой няма да остане тук — заговори тя тихо. — Няма да има вече Дройда. Е, ще ѝ отделят няколко реда и някой усърден млад човек ще дойде в Гили да разпитва кой какво си спомня за Дройда, за да пише книга за нея. Последният от големите чифлици на Нови Южен Уелс. Но никой от читателите няма и не би могъл да узнае как е било в действителност. Знаят го само онези, които са го преживели.

— Да — потвърди Меги, без да престава да плете. — За да се разбере, трябва да се преживее.

Лесно беше да се сбогува с Рейн с писмо, от което личеше колко ѝ е мъчно и колко е разстроена; това ѝ достави даже известно удоволствие като своеобразен начин да си отмъсти — аз страдам, страдай и ти. Но този път Рейн не я остави да се отърве само със сърцераздирателно писмо. Трябваше да вечерят заедно, и то в любимия му ресторант. Той не я покани в къщата си на Парк Лейн и това я разочарова, но не я изненада. Той очевидно смяташе и последното сбогом да ѝ каже под благосклонния поглед на Фриц. Нямахше намерение да поема никакви рискове.

Този път тя се постара да се облече по негов вкус. Тъй като Рейн обичаше семпли дрехи, тя облече дълга до земята рокля от копринено жарсе с цвят на тъмно бургундско вино, затворена по врата, с дълги тесни ръкави, сложи голяма дантелена яка със златни нишки, обсипана с гранати и перли, а на ръцете — по една подходяща гривна. Ех, тази ужасна коса! Никога не стоеше сресана, както той я харесва. Грим — малко повече от обикновено, за да прикрие разстроения си вид. Така. Не е чак толкова зле, ако той не се вглежда в нея.

Както и стана. Или поне той не спомена нищо дали е уморена, дали не е болна, как се справя с приготвянето на багажа си. Това съвсем не беше в неговия стил. А след малко тя започна да изпитва

чувството, че светът като че ли свършва: толкова променен ѝ се стори Рейн.

Той не ѝ помогна да направи вечерята приятна, та да си спомнят после за нея в писмата си с удоволствие и с весело чувство. Ако поне можеше да убеди сама себе си, че е просто разстроен от заминаването и, би било добре. Но не можеше. Рейн не беше в такова настроение. Той по-скоро беше някак много далеч и тя като че ли седеше пред някаква кукла от хартия, безплътна, готова всеки момент да полети от вятъра, далеч от нея. Сякаш вече се беше сбoguвал с нея и тази тяхна среща беше само формалност.

— Получи ли вече писмо от майка си? — запита той вежливо.

— Не, но, откровено казано, и не очаквам. Тя сигурно е онемяла от изненада.

— Да те изпрати ли утре Фриц до летището?

— Благодаря, мога да си взема такси — отвърна тя не много вежливо. — Не бих искала да те лишавам от неговите услуги.

— Цял ден имам заседания, затова бъди сигурна, че няма да ми създадеш и най-малкото неудобство.

— Казах вече, че ще взема такси!

Той повдигна вежди.

— Не е необходимо да крещиш, Джъстийн. Прави каквото искаш.

Той вече не я наричаше херцхен; напоследък тя все по-рядко чуваше от устата му това галено име, а тази вечер той не го спомена нито веднаж. О, каква тъжна, потискаща вечеря! Дано по-скоро свърши! Тя се улавя, че гледа ръцете му и се мъчи да си спомни докосването им, но не може. Защо животът не беше по-подреден и по-добре устроен? Защо трябваше да се случват такива неща като с Дейн? Може би защото си помисли за Дейн, настроението ѝ изведнаж спадна дотам, че да не я свърта повече на мястото ѝ; тя хвана облегалката на стола си.

— Имаш ли нещо против да си тръгваме? — попита го тя. — Имам страшно главоболие.

На пресечката между Хай Роуд и малката уличка на Джъстийн Рейн ѝ помогна да слезе от колата, каза на Фриц да заобиколи по другата улица и галантно подхвана лакътя ѝ да я придружи, но без да влага никакво чувство в това. В студената влага на дъждовния Лондон

те крачеха бавно по каменната настилка и ехото от стъпките им отекваше във въздуха. Мрачни, самотни стъпки.

— А сега, Джъстийн, да се сбогуваме — каза той.

— Поне за известно време — отвърна тя по-весело. — Няма да е завинаги, нали знаеш. Аз ще прескачам от време на време, а се надявам и ти да намериш време да дойдеш в Дройда.

Той поклати глава.

— Не. Този път е завинаги, Джъстийн. Мисля, че нямаме повече нужда един от друг.

— Искаш да кажеш, че ти нямаш повече нужда от мен — добави тя и дори успя да се засмее убедително. — Няма нищо, Рейн. Не ме жали — мога да го понеса.

Той взе ръката ѝ, наведе се да я целуне, изправи се, погледна я в очите, усмихна се и си тръгна.

От вътрешната страна на вратата имаше писмо от майка ѝ. Джъстийн се наведе да го вдигне, хвърли чантата и наметката си на неговото място, изу наблизо обувките си и влезе във всекидневната. Отпусна се тежко на един от сандъците, прехапала устна, и погледът ѝ с удивление и жал се спря за момент върху прекрасната рисунка на Дейн, направена по случай ръкополагането му. После се улови, че с босите си пръсти неволно гали навитата кожа на кенгуруто, направи гримаса на отвращение и бързо се изправи.

Да се поразходи до кухнята, да, точно от това имаше нужда. И тя отиде до кухнята, отвори хладилника, извади каната с мляко и измъкна от камерата кутия със смляно кафе. Сложила ръка на крана за студена вода, тя се огледа с разширени очи, сякаш за пръв път виждаше стаята. Погледна овехтелите тапети, филодендрона в кошницата му, окачена на тавана, часовника във формата на черна котка, която поклаща опашка и върти очи пред капризите на лекомислено отлитащото време. НЕ ЗАБРАВЯЙ ЧЕТКАТА ЗА КОСА, пишеше с едри букви на черната дъска. На масата имаше скица с молив на Рейн, която тя беше направила преди няколко седмици, ѝ пакет цигари. Извади една, запали я, сложи чайника на печката и се сети за писмото на майка си, което още държеше свито в едната си ръка. Седна върху кухненската маса, метна рисунката на Рейн върху пода и настани отгоре краката си. Така ти се пада, Райнер Мьорлинг Хартхайм! Да видиш, че не ме

интересуваш, колкото и да си важен с твоите догми и това кожено палто. Нямах вече нужда от мен, а? И аз нямам.

Мила Джъстийн (пишеше Меги),

Не се съмнявам, че действаш вече с обичайната си импулсивност и затова се надявам това писмо да стигне навреме при теб. Ако съм те накарала да вземеш това решение с нещо, написано напоследък в писмата ми, моля те да ме извиниш. Не съм искала да предизвикам такава крайна реакция. Струва ми се, че търсех само малко съчувствие, но все забравям, че под дебелията си иначе кожа носиш много меко сърце.

Да, самотна съм, и то ужасно. Но това не е нещо, което завръщането ти у дома би могло да поправи. Ако се позамислиш за момент, ще разбереш колко съм права. Какво очакваш да постигнеш, като се върнеш у дома? Не е по силите ти да ми върнеш загубеното, а не можеш и да го изкупиш. То не е само моя загуба. То е и твоя, и на баба ти и на всички останали. Ти, изглежда, си си втълпила, и то съвсем погрешно, че имаш някаква вина. Най-новото ти решение ми прилича на някаква изкупителна жертва. Правиш го само от прекалена гордост. Дейн беше вече мъж, а не безпомощно дете. Аз самата го пуснах, нали? Ако мислех като теб, трябваше досега да съм отишла в лудница от самобичуване, загдето съм му позволила да живее, както намери за добре. Никой от нас не е господ, в което аз съм имала възможност да се убедя по-добре от теб.

Като се връщаш у дома, ти ми принасяш в жертва живота си. Не го искам. Никога не съм го искала. Отказвам да приема тази жертва. Ти не си част от Дройда и никога не си била. Ако още не си установила къде е мястото ти, най-добре е да седнеш и веднага да се замислиш сериозно по това. Понякога си наистина много непроницателна. Райнер е наистина много мил човек, но досега не съм срещала мъж, който да е способен на такъв алтруизъм, какъвто ти

му приписваш. Връщаш се заради Дейн, така ли? Кога най-сетне ще пораснеш, Джъстийн!

Миличка моя, изгасна една светлина. За всички ни изгасна една светлина. И ти абсолютно с нищо не можеш да помогнеш, не разбираш ли? Не искам да те обиждам, като се преструвам на вече успокоена. Това не е човешко. Но ако мислиш, че ние тук в Дройда по цял ден плачем и се вайкаме, много грешаш. Ние се радваме на живота и една от основните причини за това е, че светлините ни за теб още греят. Светлината на Дейн изгасна завинаги. Моля те, Джъстийн, опитай се да се примириш с това.

Непременно ела в Дройда: ще се радваме да те видим. Но не завинаги. Тук няма да бъдеш щастлива. Такава жертва би била безполезна и излишна. При професия като твоята и една година отлъчване ще ти струва твърде скъпо. Така че стой си там, където ти е мястото, и бъди добра гражданка на своя свят.

Болката. Като в първите дни след смъртта на Дейн. Същата безсилна, безплодна, неумолима болка. Същото чувство на страх и безпомощност. Да, разбира се, че тя не може да помогне с нищо. Не може да го върне.

Идеше ѝ да запищи. Чайникът вече свистеше. Тихо, чайник, тихо! Тихо заради мама! Какво значи да си единственото дете на мама, чайнико? Попитай Джъстийн, тя най-добре знае. Да, Джъстийн знае отлично какво е да си единствено дете. Но аз не съм детето, което тя иска — тази клета гаснеща старица там в чифлика. О, мамо! О, мамо!... Мислиш ли, че ако беше по силите на човека, не бих го направила? Една нова светлина на мястото на старата, моят живот заради неговия! Не е честно, че трябваше точно Дейн да умре... Тя е права. Връщането ми в Дройда не ще промени онова, което той самият не може да промени. Макар и да лежи там навеки. Светлината му е изгаснала и аз не мога да я запаля. Разбирам какво иска да каже мама. Моята светлина все още гори в нея. Само че не в Дройда.

Вратата ѝ отвори Фриц, който не беше облечен в елегантната си синя шофьорска униформа, а в елегантния си сутрешен костюм на иконом. Когато се усмихна и направи отривист поклон, тракайки с токове, на Джъстийн ѝ хрумна, че той може би и в Бон е на двойна служба.

— Фриц, чудя се дали си само смирен слуга на хер Хартхайм, или си му и пазач — каза тя, като му подаде палтото си.

Фриц остана невъзмутим.

— Хер Хартхайм е в кабинета си, мис О'Нийл.

Той седеше, загледан в огъня, леко приведен напред, а Наташа спеше, свита до камината. Когато вратата се отвори, той вдигна поглед, но не проговори, нито се зарадва, че я вижда.

Тогава Джъстийн прекоси стаята, коленичи и положи чело на скута му.

— Рейн, толкова съжалявам за всички тези години, че няма никога да си простя — прошепна тя.

Той не се изправи, нито я притегли в прегръдките си, а коленичи до нея на пода.

— Чудото стана — рече той.

Тя му се усмихна.

— Ти никога не си преставал да ме обичаш, нали?

— Не, херцхен, никога.

— Сигурно съм ти причинила много болка.

— Не в този смисъл. Знаех, че ме обичаш и можех да чакам. Винаги съм смятал, че търпеливият печели.

— И затова реши да ме оставиш сама да го проумея. Сигурно никак не си се разтревожил, като ти съобщих, че се връщам в Дройда, нали?

— Напротив. Ако ставаше дума за друг мъж, не бих се разтревожил, но Дройда е сериозен съперник. Разтревожих се.

— Но ти знаеше, че заминавам, преди да ти кажа, нали?

— Клайд те издаде. Телефонира ми в Бон да ме пита няма ли начин да те спра и аз му казах да не ти противоречи поне една-две седмици, докато видя какво мога да направя. Не заради него, херцхен. Заради мен. Аз не съм алтруист.

— И мама така казва. Ами тази къща? Имаше ли я преди един месец?

— Не. И сега не е моя. Но тъй като ще ни трябва жилище в Лондон, ако смяташ да продължиш кариерата си, ще се опитам да се снабдя с нея. Стига да ти харесва, разбира се. Ще те оставя дори да я пребоядисаш, ако честно ми обещаеш, че няма да я направиш розова и оранжева.

— Не съм предполагала, че си толкова лукав. Защо не ми каза направо, че ме обичаш? Исках го!

— Не. Ти имаше достатъчно доказателства за това и трябваше сама да го видиш.

— Боя се, че страдам от хроническа слепота. Сама не можех да видя, трябваше ми помощ. Майка ми най-сетне ме накара да прогледна. Тази вечер получих писмо от нея, в което ме съветва да не се връщам.

— Чудесен човек е майка ти.

— Знам, че си се виждал с нея, Рейн. Кога?

— Посетих я преди около година. В Дройда е чудесно, но не е за теб, херцхен. Отидох с намерението да се опитам да покажа това на майка ти. Нямах представа колко се радвам, че го е разбрала, макар да не съм и казал нищо кой знае колко поучително.

Тя докосна с пръсти устните му.

— Съмнявах се в себе си, Рейн. Винаги съм се съмнявала. И може би винаги ще се съмнявам.

— О, херцхен, надявам се, че няма да е така. За мен никога не ще има друга. Само ти. Цял свят го знае от години. Но обясненията в любов не значат нищо. Бих могъл да ти ги повтарям, да крещя дори, без да разсея ни най-малко съмненията ти. Затова не ти говорих за любовта си, Джъстийн; преживявах я. Как можеш да се съмняваш в чувствата на най-верния си поклонник? — Той въздъхна. — Е, поне не можеш да ме обвиниш, че съм настоявал да останеш. Надявам се, че няма да съжаляваш, загдето си послушала съвета на майка си.

— Моля те, не говори така, Рейн! Горкичкият Рейн, сигурно съм изчерпала търпението ти докрай. Не се сърди, че трябваше да се намеси мама. Това няма значение! Ето, аз коленича пред теб най-покорно.

— Слава богу, че покорството ти ще трае само тази вечер — отвърна ѝ той развеселен. — Утре пак ще дойдеш на себе си.

Напрежението ѝ започваше да намалява; най-тежкото бе минало.

— Онова, което харесвам — не, което обичам в теб, е, че винаги ме поставяш на място, откъдето направо не мога да се измъкна.

Раменете му се разтресоха.

— Тогава погледни и на бъдещето така, херцхен. В съжителството си с мен може би ще откриеш как да се измъкваш. — Той я целуна по челото, по бузите, по клепките. — Искам те точно такава, каквата си, Джъстийн — с всичките лунички по лицето ти и всяка клетка от мозъка ти.

Тя нежно обгърна врата му, с наслада зарови пръсти в косата му.

— О, ако знаеш как съм копняла да направя това! — промълви тя. — Никога не можах да забравя.

Телеграмата гласеше:

Току-що станах мисис Райнер Мьорлинг Хартхайм...
Хубаво е да се омъжиш. Щом можем, ще дойдем на сватбено пътешествие, но ще живеем в Европа. С обич за всички от мен и от Рейн.

Меги остави хартията на масата и с широко разтворени очи се загледа в отрупаната с рози градина. Ухание на рози, пчели из розите. А хибискусът, кипарисите и евкалиптите се извисяваха сякаш над целия свят. Колко красива, колко жива беше градината. Да гледаш как малките неща в нея растат, променят се и вехнат, как нови малки неща идват на тяхно място в един безкраен, непрестанен цикъл.

Краят на Дройда дойде. Да, време беше. Нека цикълът да продължи с други, непознати хора. Сама си го направих. Никой не ми е виновен. И не съжалявам нито за един миг.

Птичката с тръна в гърдите следва неумолим закон. Сама не знае какво я кара да забие шипа в сърцето си и да умре, пеейки. Когато острият трън я пронизва, тя не подозира, че я очаква смърт; само пее и пее, докато не ѝ останат сили да издаде нито звук повече. Но ние — когато ние забиваме шипа в гърдите си, знаем. Разбираме. И все пак го правим. Все пак го правим.

„ТРИНАДЕСЕТ МИЛИОНА СРЕБЪРНИКА“

С много малко и съвсем редки изключения австралийската литература е у нас почти непозната, така че романът на Колийн Макълоу ще запълни празнина — може би не толкова в художествено отношение (големите автори на страната-континент тепърва ще бъдат представяни на нашия читател), колкото в познавателно. „Птиците умират сами“ е истинска енциклопедия на австралийския бит, по-точно на бита на определена социална прослойка — на фермерите, подробностите от които са изложени в романа без пестеливост и епически точно. Постоянна грижа на неговите герои е да преодоляват житейските несгоди и природните бедствия, но упоритият всекидневен труд поддържа висок техния душевен и физически тонус. Хора, непреклонни в борбата си с живота — такива изпъкват пред нас членовете на семейство Клийри още от първите 200–250 страници на това произведение, голямо не само по обем, а и по обseg на темите, фокусирани обаче в един общ център: в проблема за невъзможността да се примирят любов и дълг. Както впрочем и любов и амбиция, любов и егоцентризъм, любов и бягство от живота... В отзив за съветското издание на книгата^[1] В. Кантор неслучайно изтъква като най-интересен и дълбок епизод в нея изкушението на преподобния Ралф де Брикасар от господарката на имението Дройда, застаряващата Мери Карсън, сестра на Пади Клийри. Прозряла в самата същност на Ралф, същност на човек, който не би се спрял пред нищо, изпречено между него и възделената цел, тя му отмъщава за отхвърлената нейна любов със сатанинската (по собствения ѝ израз) съблазън да предпочете своята лична изгода пред възможността да облагодетелствува бедното фермерско семейство. От двете завещания Ралф де Брикасар избира второто, онова, което го дарява с тринадесет милиона лири и с приятни слухови халюцинации: шумолене на кардиналска мантия... Отказал се от Меги Клийри, той ѝ шепне: „Аз те продадох за тринадесет милиона сребърника“ и тази разтърсваща нравствена колизия го лишава от спокойствие до самия край на живота

му. Цената, която плаща за стремителното си преуспяване в църковната йерархия, е неимоверно, но заслужено висока. Стълкновението на любовта, на искрената човешка любов с християнския дълг, с католическата догма е един от възловите конфликти в романа — посочва съветският критик и се позовава на Достоевски: за да преодоляваш постоянното противодействие на лошото начало в окръжаващата те реалност, ти трябва да притежаваш извънредно повишен нравствен потенциал — в противен случай ставаш жертва.

Сюжетно-композиционният строеж на романа буди асоциация с други образци на разпространения в австралийската литература жанр на семейно-хроникално повествование, на фамилна „сага“: романите на Етел Флорънс Ричардсън, на Ванс Палмър, на Катарина С. Причард. Долавяме сходства и с творчеството на Патрик Уайт, лауреата на Нобелова награда, чиито известен роман „Дърво човешко“ представлява в същност хроника на фермерското семейство Паркъррови, обхващаща четири десетилетия. Колийн Макълоу, лекарка по професия, понастоящем живее в САЩ и в литературата дебютира през 1974 година с романа „Тим“, останал незабелязан от критиката и широката читателска публика. Затова пък последвалият го — „Птиците умират сами“ (1977) стана бестселър в истинския смисъл на понятието. Произведението впрочем завладява читателя още с първите си страници, които повеждат читателя из един далечен и интересен свят в ритъма на спокойното, епически плавно повествование. Авторката плаща известен данък на мелодраматизма, но го изкупва с искреността, с развълнуваността на интонациите, с изненадващата свежест на колорита. Утвърждавайки стойността на живите човешки чувства, тя осъжда антихуманността на католическата догма, която подтиква към лъжливост и лицемерие. Панорамен по мащаб, романът запознава читателя с множество факти и събития, с отделни съдби, свързани със съдбата на страната в хода на нейното историческо развитие, а чрез устата на Ралф де Брикасар писателката разобличава и папа Пий XII, когото ненавистта към комунизма тласка към пряк сговор с хитлеристите.

Своеобразието на този роман се определя от взаимопроникването на реалистични и романтични елементи. Стремезът да откликват на ценностното в човешките отношения, на нравствено-етични, а не толкова на битово-материални подбуди, тласка

героите му по пътища стръмни, понякога гибелни, но винаги съответстващи на характера им, за което напомня както заглавието на романа така и епиграфно изнесената отпред старинна келтска легенда за отъждествяването на блаженство и агония.

Многопланово, богато с жизнен материал, земно правдиво и романтично обогатено, произведението на Колийн Макълоу се чете с увлечение, което и обяснява големия интерес към него в много страни на света.

[1] Москва, „Художественная литература“, 1980. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.